VIEȚILE SFINȚILOR

PE

LUNA SEPTEMBRIE

RETIPĂRITE ŞI ADĂUGITE
CU APROBAREA SFÂNTULUI SINOD
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
DUPĂ EDIȚIA DIN 1901-1911

EDIȚIA A II-A

EDITURA EPISCOPIEI ROMANULUI - 1999

©VIEŢILE SFINŢILOR
pe toate lunile
apar sub îngrijirea
P. C. Arhim. Ioanichie Bălan

CUVÂNT ÎNAINTE

Sufletul credincios are o vitală trebuinţă de cuvânt duhovnicesc. Ceea ce este pâinea pentru trup, este cuvântul şi cartea cuvântului duhovnicesc pentru suflet. Aşa ne şi arată Mântuitorul nostru Iisus Hristos: Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu *(Matei 4, 4).*

Dumnezeiescul cuvânt ne-a fost împărtăşit de Însuşi Dumnezeu Cuvântul, prin insuflarea Duhului Sfânt, Care a grăit prin prooroci *şi i-a umplut de har pe Sfinţii Apostoli. Prin aceşti sfinţiţi scriitori, Proorocii şi Apostolii, s-a întemeiat Revelaţia scrisă, Sfânta Scriptură.*

Dar Duhul Sfânt, pogorând la Cincizecime şi rămânând peste Apostoli şi peste cei ce erau împreună cu dânşii, este neîncetat lucrător în viaţa Bisericii. Astfel încât un nesfârşit „nor de martori" ai vieţii, Crucii şi Învierii Domnului şi-au săvârşit viaţa în lumina cea nestinsă a Duhului Sfânt. Învăţătura lor, a acestor sfinţi mucenici, ierarhi, cuvioşi şi drepţi, a fost Cuvânt ca şi al lui Dumnezeu *(I Petru 4, 11) ziditor* din puterea pe care o dă Dumnezeu. *Şi ei au învăţat prin cuvânt şi viaţă Cuvântul adevărului*, au gustat şi au văzut că bun este Domnul *(Psalm 33, 8) şi au mărturisit.*

N-au rămas doar la o gândire abstractă despre Dumnezeu, ci mişcaţi şi ei de Duhul Sfânt prin purtarea eroică a Crucii, împreună cu Hristos, unind mintea cu inima în rugăciune, în post şi veghe virtuoasă, au ajuns la simţire şi viaţă dumnezeiască. Şi, dobândind un asemenea har, s-au făcut vrednici, prin viaţa lor cea în Hristos, să plinească acest Testament al Domnului, încredinţat Sfinţilor Săi Apostoli, când le-a zis: Pildă v-am dat vouă, ca, precum v-am făcut Eu vouă, să faceţi şi voi *(Ioan 13, 15). Ei s-au făcut verigi de aur ai acestei legături şi succesiuni harice de la Hristos şi Apostoli de-a lungul istoriei, în misiunea sacră şi atât de anevoioasă a Bisericii, pentru mântuirea lumii. S-au făcut ascultători ai îndemnului apostolesc:* Vă rog să-mi fiţi mie următori, precum şi eu lui Hristos *(I Cor. 4, 16). Astfel, Duhul Sfânt a făcut ca prin ei Hristos Domnul să lucreze mereu în lume.*

De aceea Sfinţii, împreună cu Mântuitorul Iisus Hristos, ca mlădiţe răsărite şi înnoite mereu, vii în Duhul Sfânt, sunt şi ei „icoane" ale vieţii noastre. Sunt dovada lucrării lui Dumnezeu în noi. Sunt bucuria şi speranţa unei vieţi adevărate, într-o lume bântuită şi ruinată

de păcate şi stricăciuni. Vieţile lor de biruinţă asupra răului ne descoperă o frumuseţe umană negrăită la care toţi trebuie să năzuim. Este de ajuns a privi la chipul Maicii Domnului, cu a cărei naştere, în ziua de 8 septembrie, Biserica începe anul bisericesc, ca să ne simţim chemaţi şi noi la sfinţenia ei cea fără de prihană.

De asemenea, tot în această lună, în ziua de 14, avem a cugeta la „Înălţarea Sfintei Cruci". Învăţăm să simţim puterea Crucii, puterea lepădării jertfelnice de sine, puterea înălţării noastre ca una care ne este într-adevăr „Pomul vieţii", cale spre înviere duhovnicească aici şi spre viaţa de veci în veacul ce va să vie. Astfel, sufletele noastre de creştini se vor îndulci şi întări şi prin pilda minunatelor vieţi pomenite în această lună, bunăoară a Sfântului Simeon Stâlpnicul, a Cuvioasei Teodora din Alexandria, cu adânc grăitoarea ei căinţă şi ispăşire; a Sfântului Corneliu Sutaşul, chemat dintre neamuri la cunoştinţa adevărului; sau a Sfântului Iosif cel Nou de la Partoş, Mitropolitul Timişoarei, precum şi alţi extraordinari lucrători ai sfinţeniei.

Gândul stăruitor de a oferi dreptmăritorilor noştri creştini români o asemenea pâine cerească, adică viaţă şi cuvinte ziditoare lăsate nouă de sfinţi, ne-a urmărit neîncetat de-a lungul anilor vieţii noastre; ne-a fost ca un dor dumnezeiesc.

Cererea noastră cucernică în acest scop la Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aflat bună primire şi s-a dat binecuvântarea cuvenită ca Sfânta Episcopie a Romanului să tipărească aceste opere vrednice de toată cinstirea. De altfel trebuie spus că **Vieţile Sfinţilor** *intră în tezaurul Sfintei Tradiţii, drept cealaltă cale, alcătuind, împreună cu Sfânta Scriptură, Revelaţia dumnezeiască.*

Luând această aprobare de la Sfântul Sinod, am rânduit o comisie de teologi râvnitori şi plini de dragoste faţă de această vastă lucrare.

Membrii acestei comisii: P. S. Eftimie, Episcopul Romanului, P. S. Ioachim, Episcopul Huşilor, P. C. Preoţi Prof. Constantin Galeriu şi Constantin Coman, şi Arhimandritul Ioanichie Bălan au cercetat ediţiile vechi, au adus textul la vorbirea de astăzi, păstrând buna mireasmă a graiului bisericesc, şi au inclus sfinţii români canonizaţi în acest secol.

Cu încredinţarea că săvârşim un lucru sfânt, care să trezească conştiinţele la adevărata viaţă în Hristos Domnul, dăm spre reeditare, cu text completat şi îmbunătăţit, acest prim volum ce cuprinde **Vieţile Sfinţilor pe luna Septembrie**. *Celelalte 11 volume vor fi retipărite pe măsura cererii credincioşilor. Facă Domnul ca această sârguincioasă muncă să contribuie la înnoirea spirituală şi morală a Ortodoxiei şi a neamului nostru binecredincios.*

† EFTIMIE
EPISCOPUL ROMANULUI

INTRODUCERE

***M**inunat este Dumnezeu întru sfinţii Lui* - rosteşte Psalmistul (Psalm 67, 36). Dumnezeu se descoperă, în chip negrăit, în Sfinţi. Se descoperă în ei mai strălucitor, minunat, cu uimire. Sfinţii sunt o dovadă netăgăduită a harului lui Dumnezeu, care neîncetat lucrează în Biserică, în lume. Dar sfinţenia nu este „din lume" (Ioan 17, 14). Este darul lui Dumnezeu primit, rodit în nevoinţă, căinţă, lacrimi şi jertfă. De la noi înşine, în orgoliul nostru, nu putem produce sfinţenia. Lumea nu a produs din ea însăşi nici o convertire, nici o schimbare mântuitoare a omului, nici un salt spiritual peste fire.

Omul este cununa lumii, dar totodată şi mai presus de lume. Omul este chemat să se înalţe mai presus de lume, ca o minte înţelegătoare a ei şi ca un păstor al ei după rânduiala Ziditorului Care l-a pus pe Adam *ca să lucreze şi să păzească grădina Raiului* (Facere 2, 15). El nu este doar rodul lumii, al naturii. *Ce este omul?*, întreabă Psalmistul. Şi răspunde inspirat: *Micşoratu-l-ai pe dânsul cu puţin faţă de îngeri, cu slavă şi cu cinste l-ai încununat pe el! L-ai pus pe dânsul peste lucrurile Tale, toate le-ai pus sub picioarele lui* (Psalm 8, 5-6).

Omul este chipul „Autorului naturii". Este zidit *după chipul lui Dumnezeu* şi în vederea unei nesfârşite *asemănări* cu El (Facerea 1, 26). Aceasta este definiţia adevărată şi deplină a omului, anume de a fi *după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu*, Ziditorul nostru. Această definiţie a fost o lege pentru Sfinţi: *toată ziua cugetarea lor* (Psalm 118, 97).

Sfinţii sunt mărturia vie a lucrului ceresc în lume şi mărturie că omul se poate înălţa continuu în har din desăvârşire în desăvârşire. Sunt mărturie a arvunei împărăţiei lui Dumnezeu încă de pe pământ. Sunt o plinire a rugăciunii pe care Iisus Domnul ne-a învăţat-o: *Precum în cer aşa şi pe pământ*.

Prin Sfinţi, „Dumnezeu Se coboară în jos la noi, şi ne atrage în sus" (Pr. Prof. Dumitru Stăniloae). Prin Sfinţi se însoresc ţărmurile existenţei noastre; ni se înnoieşte mereu lumina cunoştinţei şi ni se descoperă mântuitor: „Cine este Dumnezeu şi ce este Dumnezeu; cine este omul şi ce este omul. Prin sfinţi noi am debarcat pe ţărmurile cereşti de dincolo şi privim din cer lumea pământească. Privim şi înţelegem că sufletul omenesc, zidit după chipul lui Dumnezeu, este un soare pe pământ"[1].

Prin Sfinţi Iisus Hristos îşi revelează viaţa mai departe pe pământ. De aceea ei sunt bucuria lui Dumnezeu în această lume, care poartă cicatricele căderii şi atâta tristeţe a suferinţei. Mântuitorul îi numeşte pe Apostoli, pe Sfinţi „ucenicii" Lui, „prietenii" Lui, „fraţii" Lui şi chiar „fiii" Lui. Sfântul Apostol Petru îi contemplă ca pe nişte *pietre vii... casă duhovnicească* (I Petru 2, 5), iar Sfântul Apostol Pavel îi numeşte *casnici* (Efeseni 2, 19) în Biserica Dumnezeului celui viu, *stâlp şi temelie a adevărului* (I Timotei 3, 15).

Sfinţii sunt o bucurie şi o speranţă neînşelătoare în viitorul acestei lumi. Căci s-a zis: „omul este fiinţa unui etern viitor". Dar conştiinţa noastră se întreabă: care este adevăratul viitor al omului, şi care este omul adevărat al viitorului? Cu alte cuvinte, care sunt dovezile concrete ale unui progres real şi integral al persoanei umane. Într-adevăr, progresul ţine de vocaţia, de menirea noastră. Constituie o distincţie sacră a omului chemat la „asemănarea" nesfârşită cu Ziditorul, ceea ce înseamnă suiş duhovnicesc nelimitat prin depăşire de sine fără hotar. La un asemenea suiş ne cheamă Părintele Ceresc, o dată mai mult, trimiţând pe Fiul Său în lume, ca *să luăm din plinătatea Lui, har peste har* (Ioan 1, 16). În Duhul Sfânt şi Psalmistul grăia profetic: *merge-vor din putere în putere* (Psalm 83, 8).

Înţelegând aceasta, ne mistuie un suspin adânc: n-am redus noi oare progresul nostru doar la cunoaşterea acestei lumi, a firii ei? Un progres care, răspunzând curiozităţii noastre ştiinţifice, satisface mai mult orgoliul nostru. *Cunoştinţa semeţeşte* – arată Apostolul –, *iubirea zideşte* (I Corinteni 8, 1). Realizăm prin cercetarea şi cunoaşterea naturii doar un progres intelectual şi material, concretizat printr-un spor al confortului fizic, în parte util, dar făcându-ne tot mai slăbănogi fiziologic, mai deficitari în imunitatea noastră originară. Mai realizăm şi un progres al rafinamentelor, al amuzamentelor care, hrănind copios simţurile şi îmbătându-le, dezvăluie

[1] Père Justin Popovitch: *L'Homme et Le Dieu - Homme* - traduit du Serbe par Jean-Louis Palierne, Lausanne 1989 - pag. 102.

amara, tragica seducţie a guvernării simţurilor în locul guvernării sensurilor – raţiunilor divine creatoare. Guvernare a simţurilor pervertite care incită spiritul să folosească nociv forţa lui inventivă, de la simplitatea sfântă a hranei şi băuturii, la felurimea delicateselor impuse de „pântecele a toate lăudat şi tiran". Pentru aceasta şi Apostolul se tânguie, zicând: *pântecele este dumnezeul lor* (Filipeni 3, 19).

Şi cu atât mai distructivă ni se descoperă ingeniozitatea în aberantele forme ale plăcerilor trupeşti devenite patimi, încât Apostolul spune: *ruşine este a le şi grăi* (Efeseni 5, 12); în ele îşi au originea atâtea boli ucigătoare.

Şi, mişcându-ne „în acest cerc strâmt", orizontal, ne aflăm ca într-o apă stătută, fără ieşire, prizonieri ai unei lumi de repetiţii absurde, sclavi ai eului, neputincios a-şi deschide ferestrele spre transcendenţă, spre Dumnezeu. Pentru că *trupul pofteşte împotriva duhului* (Galateni 5, 17) şi nu-i îngăduie înălţarea.

În progresul nostru esenţial al duhului, în progresul spiritual şi moral, am rămas în urmă, am sărăcit, am şi decăzut. Suntem pradă ispitei plăcerii, ispitei mâniei şi, fundamental, ispitei slavei deşarte. Sporim din nefericire, încă, în ură şi dezbinare, în pizmuire, năpăstuire a unora de către alţii, în violenţă şi uneori în ucidere. Uităm sporul firesc în credinţă, în înfrânarea poftelor, în acea linişte lăuntrică a gândurilor şi simţurilor, în dreapta socoteală, în bunătate, în pace, în acea iubire care, precum spune Sfântul Isaac Sirul, „are milă de toată făptura, până şi de demonii din iad".

Or, Sfinţii, ca nişte „atleţi ai lui Hristos", biruie patimile, deşertăciunile, slăbiciunile firii, sparg limitele cercului nostru închis, zidurile temniţei orgoliului, egocentrismului nostru. Le sparg prin puterea Crucii lui Hristos, prin asceză, prin nevoinţă. *Cei ce sunt ai lui Hristos, trupul şi-au răstignit împreună cu patimile şi cu poftele* (Galateni 5, 24).

Ei răstignesc o fire veche, slăbănoagă, cu spiritul lor purificat, înaripat de „dumnezeiescul dor" al unei creşteri neîncetate. *Să creştem în Domnul* – îndeamnă Apostolul – *până la starea bărbatului desăvârşit, la măsura vârstei deplinătăţii lui Hristos* (Efeseni 4, 12). Ei, Sfinţii, descoperă prin aceasta viitorul nostru, viitorul mântuitor al omului, progresul integral al condiţiei umane. Ei oferă dovada clară că sfinţenia dă autenticul sens al existenţei noastre; prin ei se „arată calea pe care suntem chemaţi să mergem". Precum adânc teologhiseşte Sfântul Grigorie Palama: dacă profeţii Vechiului Testament vesteau timpul venirii Mântuitorului, Duhul Sfânt, prin oamenii

sfinţi din Noul Testament, vesteşte, profeţeşte timpul Împărăţiei lui Dumnezeu.

Sfinţii descoperă împlinirea omului în întregimea ei: spirituală, morală şi trupească. Pentru că, să nu pierdem din vedere, şi *trupul este pentru Domnul, şi Domnul este pentru trup... Trupul este templu al Duhului Sfânt Care este în noi* (I Corinteni 6, 13, 19). De aceea trupurile Sfinţilor devin moaşte sfinte, incoruptibile, nerobite stricăciunii. Care din filosofiile lumii, chiar cea care îşi zice „materialistă", cinstesc mai mult trupul, materia, decât sfinţenia, care face din trup *biserică a Dumnezeului Celui viu*, moaşte, arvună a nemuririi?

Astfel, sfinţenia revelează cu adevărat înălţarea deplină a firii şi un real salt peste fire, precum bine observă Sfântul Ioan Scărarul: „Cel ce a biruit trupul a biruit firea, iar cel ce a biruit, negreşit a ajuns mai presus de fire"[2].

De aceea Sfinţii nu sunt în urma noastră, ci înaintea noastră. Ei sunt vestitori ai Împărăţiei lui Dumnezeu. Contemplându-i viu în icoanele Bisericii, ne simţim împreună cu ei, în familia de taină a Părintelui nostru Ceresc, cu Fiul Său şi în Duhul Sfânt. Înţelegem şi simţim împreună cu ei, cum rugăciunea lor a fost şi este o petrecere continuă cu Dumnezeu. Înţelegem cum cuvintele lui Dumnezeu au devenit cuvintele vieţii lor, seminţe de fapte bune; cum sfintele virtuţi, credinţa, nădejdea, dragostea au devenit puteri ale Împărăţiei; cum Liturghia şi Euharistia au devenit pâinea vieţii şi arvună a Împărăţiei. Se împlineşte în ei cuvântul Apostolului: *Noi toţi, privind ca-n oglindă cu faţa descoperită slava Domnului, ne prefacem în acelaşi chip din slavă în slavă, ca de la Duhul Domnului* (II Corinteni 3, 18).

Invocându-i în rugile noastre, îi ascultăm grăindu-ne împreună cu dumnezeiescul Pavel: *Fiţi nouă următori, precum şi noi lui Hristos* (I Corinteni 4, 16). În acest înţeles mai spune Apostolul că *Sfinţii vor judeca lumea* (I Corinteni 6, 2). Aşa precum *Dumnezeu a dat toată judecata Fiului* (Ioan 5, 27), pentru că Fiul Său S-a făcut Om, şi ca Om a luat toate ale noastre afară de păcat, la fel şi Sfinţii, fiind suflet şi trup asemenea nouă, au luptat, au biruit şi în Duhul Sfânt au dobândit „arvuna înălţării încă de aici". Sfinţii ne judecă pentru că, în trup fiind ca şi noi, au biruit în acelaşi trup. Prin harul Duhului Sfânt şi-au transfigurat trupurile, s-au îndumnezeit. De aceea descoperim în ei adevăratul progres, adevărata depăşire de sine şi viitorul adevărat al omului şi al lumii, menită să devină „cer nou şi pământ nou".

[2] *Filocalia*, trad. Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, vol. 9, pag. 240.

Atunci înţelegem ce valoare au Vieţile Sfinţilor şi cât este de necesară tipărirea acestei noi ediţii complete acum, la 90 de ani de la ediţia românească integrală din anii 1901-1906. Spre ştiinţă, facem aici un scurt istoric al momentelor şi ediţiilor principale care au oferit sufletului creştin acest excepţional tezaur spiritual – Vieţile Sfinţilor.

Urmând firul vremii, vrednic de pomenire este mai întâi Sfântul Simeon Metafrastul, vieţuitor în secolul al X-lea, marele aghiograf al Bisericii Ortodoxe. El şi-a luat, ca o dumnezeiască chemare, sarcina de a cerceta şi a aduna o seamă de mărturii aghiografice din primul mileniu creştin – cronici, însemnări, procese verbale sau acte martirice încheiate cu prilejul judecării şi osândirii sfinţilor mucenici, precum şi alte izvoare –, pe temeiul cărora a întocmit, cu bun meşteşug, vieţile celor mai mulţi sfinţi ce s-au nevoit în Hristos până la el. Apoi le-a împărţit pe zile şi luni, pe categorii de virtuţi şi vocaţii (patriarhi, prooroci, drepţi, apostoli, mucenici, mărturisitori, cuvioşi ş.a.), şi aşa s-a înfăptuit această operă monumentală, cu adevărat *sare a pământului* şi *lumină a lumii* pentru sufletul omenesc, cunoscută sub numele de *Vieţile Sfinţilor*.

După Sfântul Simeon Metafrastul, printre mulţi osârduitori la acest lucru duhovnicesc, se cuvine a fi pomenit Cuviosul Nicodim Aghioritul (sec. XVIII-XIX), prin a sa operă aghiografică excepţională, cuprinsă în cele trei lucrări: – *Sinaxaristis*, care este o colecţie completă de sinaxare din timpul anului; – *Culegere Nouă*, cuprinzând sinaxarele a 50 de sfinţi proveniţi din diferite categorii spirituale şi sociale (călugări, clerici, laici). În Cuvântul înainte la această lucrare, monahul Teoclitos, din Mănăstirea Dionisiu – Sfântul Munte Athos –, care editează culegerea, afirmă cu adâncă înţelegere că „Toate acestea le-am scris ca prolog la cartea *Culegere Nouă*, ca să accentuăm că vieţile sfinţilor sunt o enciclopedie ortodoxă deosebită. Fără sfinţi nu există învăţători şi educatori adevăraţi, fără sfinţenie nu există educaţie adevărată. Numai sfântul este adevăratul pedagog.

Deci adevăratul pedagog trebuie să fie un sfânt. Educaţia în realitate înseamnă iluminare, înseamnă lucrare de creare a unor oameni noi, plini de calităţi şi de virtuţi. Am scris toate acestea, ca să subliniem că tragedia Bisericii noastre începe din momentul în care ne îndepărtăm de Vieţile Sfinţilor"[3]; – *Noul Martirologiu,*

[3] Sursa acestor date se află în valoroasa Teză de doctorat a P.C.Pr. Constantin Karaisaridis: *Sfântul Nicodim Aghioritul şi activitatea sa în domeniul liturgic*, publicată în „Studii teologice", nr. 2/1987, Bucureşti.

cuprinzând vieţile martirilor ortodocşi de după căderea Constantinopolului.

În Biserica Rusă, cea mai cunoscută este ediţia slavă a Cuviosului Nestor al Pecerscăi (sec. XV) şi apoi a Sfântului Dimitrie al Rostovului (sec. XVII).

În Biserica noastră, Sfinţii s-au bucurat de aceeaşi cinstire ca în întreaga Ortodoxie. Din vremuri timpurii se cuvine să pomenim pe Ieromonahul Grigore de la Suceava. Acesta ne-a lăsat sub formă de panegiric: *Viaţa şi mucenicia Sfântului Mare Mucenic Ioan cel Nou*. Mai târziu, vieţi de sfinţi s-au tradus, adaptat şi tipărit de diaconul Coresi, care, în cartea ce se cheamă *Evanghelie cu învăţătură,* cuprinde şi *Învăţături la praznicele domneşti şi în amintirea sfinţilor aleşi*. De asemenea, Mitropolitul Varlaam al Moldovei, tipărind la Iaşi vestita *Cazanie,* în 1643 cu titlul ei: *Carte românească de învăţătură dumenecele preste an şi la praznice împărăteşti şi la svănţi mari*, cuprinde şi vieţile unor sfinţi ca: Sfântul Simeon Stâlpnicul, Sfânta Paraschiva, Sfântul Dimitrie, Sfântul Nicolae, Sfântul Teodor Tiron, Sfântul Gheorghe, Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava, şi Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel.

Dar opera aghiografică cea mai bogată şi completă din acea vreme este a Mitropolitului Dosoftei, intitulată: *Viaţa şi petrecerea Sfinţilor*, în 4 volume, publicate între 1682-1686 la Iaşi, unde sunt amintiţi şi o seamă de sfinţi români din Moldova nepomeniţi în scris până la el.

Trecând mai departe peste timp, în secolul al XIX-lea, se cuvine să pomenim cu evlavie munca celor doi mari mitropoliţi: Veniamin Costachi al Moldovei şi Grigore Dascălul al Munteniei. Astfel, din purtarea de grijă a marelui ierarh Veniamin Costachi, cu osârdia iscusitului ierodiacon Ştefan de la Neamţ şi la îndemnul Cuviosului stareţ Paisie, s-au tradus şi tipărit, între 1807 şi 1815, cele 12 volume cu *Vieţile Sfinţilor*, la Mănăstirea Neamţ, după ediţia slavă a Sfântului Dimitrie al Rostovului. Evocând puterea pilduitoare, forţa ziditoare a unor asemenea vieţi, Veniamin Costachi spune:

„Dacă de multe ori le veţi citi, cu evlavie şi cu credinţă dreaptă şi cu luare aminte, sufletul vostru către urmarea celor bune se va deştepta, mintea se va lumina, ochii se vor face două râuri... Atunci se va da de la Dumnezeu putere sufletului spre lucrarea faptelor celor bune şi spre urmarea celor citite. Atunci veţi cunoaşte milostivirea lui Dumnezeu, bunătatea, şi facerile de bine către om. Atunci veţi cunoaşte câtă dragoste au arătat Sfinţii către Dumnezeu... Nu greşeşte cineva, şi nu este departe de adevăr când

ar numi cărţile care cuprind Vieţile Sfinţilor raiul cel împodobit cu tot felul de pomi, cu frumoase şi dulci şi de viaţă făcătoare roade, cu tot felul de ierburi mirositoare, de toată boala şi neputinţa tămăduitoare. Că precum acelea îndulcesc simţirile, veselesc ochii, îndulcesc gustul, fac vesel sufletul privitorului, aşa şi acestea îmbărbătează pe deznădăjduit, mângâie pe cel necăjit, pe cel păcătos către pocăinţă îl întorc, pe cel împietrit la inimă îl înmoaie, şi umilinţă îi dăruiesc... pe cel vechi îl fac nou, şi din mort, viu, îl deşteaptă din somnul nesimţirii şi al lenevirii, şi către lucrarea faptelor bune îl îndeamnă, către urmarea nevoinţelor Sfinţilor îl aprind, şi către calea ce duce la Împărăţia cerurilor îl povăţuiesc”[4].

O lucrare de mare valoare aghiografică şi moral-patristică o formează aşa-numitele *Proloage,* în 4 volume, traduse de monahii cărturari din Mănăstirea Neamţ, la porunca şi sub îndrumarea Cuviosului Paisie, în ultimele decenii ale secolului XVIII. Ele cuprind sinaxarele cu vieţile marilor sfinţi pe scurt, urmate de alese învăţături patristice pe fiecare zi. *Proloagele* au fost tipărite la Neamţ, mult mai târziu, între anii 1854-1856. În prezent sunt diortosite şi reeditate de Mitropolia Olteniei.

O altă ediţie a fost iniţiată de fericitul întru pomenire Mitropolitul Grigore al Ţării Româneşti. După tipărirea în româneşte a unor opere ale Sfinţilor Părinţi: Vasile cel Mare, Ioan Gură de Aur, Casian Romanul, a început să dea tiparului *Vieţile Sfinţilor*. Însă n-a izbutit în timpul vieţii să tipărească decât două volume, pe septembrie şi octombrie. Când ajunge către sfârşitul lui noiembrie, adoarme întru Domnul, trecând din cele vremelnice la viaţa cea pururea veşnică. „Cu trei ceasuri însă înainte de a muri, zise către unul din episcopi, ca Vieţile Sfinţilor să nu înceteze a se tipări; iar tipografia să nu stea din lucru, ci pururea să dea cărţi folositoare de suflet; căci printr-acestea se luminează neamul şi vine la cunoştinţa de Dumnezeu. Iar preasfinţiţii episcopi orânduiţi a fi cârmuitori ai Sfintei Mitropolii, până la alegerea şi întărirea noului Mitropolit, plini fiind de dumnezeiască dragoste, şi întocmai următori râvnei răposatului întru pomenire Mitropolitul Grigore, cu ajutorul bunului Dumnezeu, şi rugăciunile fericitului întru pomenire, au urmat cu tipărirea Vieţilor Sfinţilor din celelalte luni. Şi aşa în anul 1836 a luat sfârşit a lor tipărire, în tipografia Sfintei Mitropolii din Bucureşti”.

---

[4] Mitropolitul Veniamin Costachi, Prefaţa la vol. *Vieţile Sfinţilor pe luna septembrie*, Mânăstirea Neamţ, 1807, citat după Studiu introductiv la vol. *Sfinţi români şi apărători ai legii strămoşeşti*, Bucureşti 1987, p. 20.

În anul 1898 episcopul de Argeş, Gherasim Timuş, tipăreşte la Tipografia Cărţilor Bisericeşti din Bucureşti o monumentală lucrare de aghiografie, intitulată *Dicţionarul aghiografic*, cu un bogat conţinut teologic, patristic şi istoric. După această ediţie s-a tipărit, cu unele îmbunătăţiri ale textului, între anii 1901-1906, ediţia sub titlul *Vieţile Sfinţilor care sunt prăznuiţi de Sfânta noastră Biserică Creştină Ortodoxă de Răsărit... cu înalta binecuvântare şi aprobare a Sfântului Sinod al Sfintei Biserici autocefale Române, de un pios creştin*. Acest pios creştin ortodox era Iorgu Dumitrescu, „comerciant din comuna Podul Bărbierului" (astăzi Răcari) jud. Dâmboviţa, care a susţinut cu a sa cheltuială costul întreg al tipăririi în zeci de mii de exemplare, cerând să fie împărţite în dar elevilor premianţi ai şcolilor primare din ţară şi creştinilor doritori a citi asemenea cărţi religioase. Prefaţa a fost semnată de Arhiereul Nifon N. Ploieşteanul, vicarul Sfintei Mitropolii a Ungro-Vlahiei.

În perioada următoare, între alte lucrări din acest domeniu aghiografic, se cuvine a fi pomenită osârdia scriitorului Alexandru Lascarov-Moldoveanu, care în 7 volume a cuprins un mare număr dintre Sfinţii cei mai cunoscuţi şi veneraţi în întreaga Biserică Ortodoxă. *Vieţile Sfinţilor* au inspirat pe Mihail Sadoveanu şi pe D. D. Pătrăşcanu, care au publicat volumele: *Din Vieţile Sfinţilor*. *Sfintele Amintiri* şi *Spre Emaus*.

Într-o formă prescurtată s-au tipărit, de-asemenea, o mare parte din *Vieţile Sfinţilor* în două volume din *Îndrumătorul bisericesc* al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureştilor (1950), cu purtarea de grijă a fericitului întru adormire Patriarhul Justinian. De o importanţă deosebită este şi lucrarea *Sfinţi români şi apărători ai legii strămoşeşti*, alcătuită de un grup de ierarhi, preoţi şi profesori de teologie, sub directa purtare de grijă a I. P. S. Nestor, Arhiepiscop al Craiovei şi Mitropolit al Olteniei, tipărită cu binecuvântarea P. F. Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, la Tipografia Institutului Biblic din Bucureşti, în anul 1987.

Dar în lucrarea darului dumnezeiesc al sfinţeniei un loc de o istorică însemnătate îl ocupă ediţia bogată a *Filocaliei* în limba română, operă a teologului ortodox român P. C. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae. Cele 12 volume oglindesc, deopotrivă, vieţi de mari Sfinţi şi Cuvioşi ca: Antonie Cel Mare, Evagrie Ponticul, Diadoh al Foticeei, Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama ş.a., precum şi scrisul lor ziditor în har şi adevăr.

Împreună cu această operă a *Filocaliei,* vrednică de aceeaşi cinstire este Colecţia *Părinţi şi scriitori bisericeşti*, iniţiată de fericitul

întru adormire Patriarhul Iustin şi continuată de Prea Fericitul Patriarh Teoctist. Începută în 1979, din această colecţie au apărut până astăzi peste 20 de volume, cuprinzând viaţa şi operele acestor mari bărbaţi ai Bisericii din epoca apostolică şi a Sfinţilor Părinţi.

Pomenim aici, de-asemenea, şi lucrarea Arhimandritului Ioanichie Bălan, *Pateric Românesc*, în trei ediţii, ultima publicată în 1998. Valoarea aghiografică deosebită a acestei lucrări o reprezintă, pe lângă schiţa biografică a celor mai cuvioşi vieţuitori în mănăstirile noastre, mai ales cuvintele şi sfaturile lor duhovniceşti.

Dar în evocarea noastră dintr-un domeniu atât de scump Sfintei Ortodoxii, nu putem trece cu vederea peste lucrări de aceeaşi mare însemnătate, apărute în unele Biserici Ortodoxe surori. Amintim mai întâi opera de o excepţională valoare a vrednicului de pomenire arhim. Dr. Justin Popovici († 1979). Acest mare teolog din Biserica Sârbă şi-a consacrat o bună parte a vieţii unei ediţii îmbunătăţite, cuprinzând, în cele 12 volume ale lunilor anului, vieţile aproape ale tuturor sfinţilor cunoscuţi din aria ecumenică ortodoxă.

În prologul la această operă monumentală, apărută între 1954 şi 1962, părintele Justin evocă puternic posibilitatea salvării şi sfinţirii oricărui om: „Cum poţi deveni un sfânt – se întreabă el – chiar când eşti un hoţ, un tâlhar, un desfrânat, un beţiv, un risipitor, un ucigaş, un adulter? Aflăm aici pilde pentru toţi. Tot astfel, cum poate cineva care este egoist, interesat, necredincios, ateu, trufaş, avar, violent, care este criminal, corupt, mânios, răuvoitor perfid, rău, orgolios, necinstit, hapsân, nemilos, cum poate el deveni om al lui Dumnezeu? Vieţile Sfinţilor ne-o arată şi ne-o explică..."[5].

Noi cunoaştem acest miracol divin: tâlharul căit a dobândit raiul; sutaşul – comandant al oştenilor romani care au împlinit sentinţa lui Pilat – devine mărturisitor al lui Hristos, exclamând: *Cu adevărat Omul acesta era Fiul lui Dumnezeu* (Marcu 15, 39); Saul prigonitorul devine Apostolul neamurilor; Maria din Magdala, Pelaghia din Antiohia, Maria Egipteanca devin, prin harul lui Dumnezeu, din pilde ale căderii, pilde ale sfinţeniei.

Astfel, în această mişcare între extremele existenţei, între pământesc şi ceresc, între demoniac şi divin, părintele Justin vede cum „Sfinţii au străbătut calea cea mai lungă pe care o poate străbate o fiinţă umană: calea ce merge din iad la rai. Sau chiar o cale încă şi mai lungă, cea mai lungă: calea de la diavol la Dumnezeu. Prin îmbrăţişarea Dumnezeu-Omului înviat şi înălţat la cer, Sfinţii

[5] Pere Justin Popovici, *op. cit.*, p. 101.

au înviat cu El şi s-au înălţat la cer împreună cu El. Dar mai întâi ei au fost răstigniţi împreună cu El şi au devenit *asemenea* Lui, chiar în faţa morţii. *Asemenea* Lui însă, şi prin viaţa pe care au dus-o, până la înviere şi înălţare. Aşa L-au regăsit în ei înşişi pe Hristos, pe Cel ce a învins păcatul, moartea şi pe diavol. Ei L-au regăsit în ei înşişi pe Dumnezeu-Omul. Ei s-au întrupat în Hristos şi s-au hristificat; încât au izbutit să înfăptuiască ceea ce Dumnezeu a lăsat ca ţel al existenţei omeneşti: ei au devenit „dumnezei după har", şi „hristoşi după har", aşa cum ne-a vestit într-un mod atât de expresiv Sfântul Simeon Noul Teolog"[6].

Vrednică de cinstire este în acelaşi timp şi lucrarea Mănăstirii Simonos-Petra din Sfântul Munte: *Sinaxarul – Vieţile Sfinţilor din Biserica Ortodoxă* – în 7 volume în limba franceză. În prefaţa străbătută de simţire duhovnicească, egumenul mănăstirii – Emilian Arhimandritul – afirmă: „Vieţile Sfinţilor nu sunt o întoarcere istorică la originile Bisericii, iar studierea lor nu este o simplă luare de cunoştinţă, ci ea constituie participarea noastră la viaţă şi la felul de a se purta al fiecărui prieten al lui Dumnezeu, care devine atunci prezent, aşa cum l-a transfigurat harul. Sinaxarul este o vizită făcută Sfinţilor, o cunoaştere mistică, dobândirea unei experienţe de viaţă întru noutate, un acces la sfinţenie. El este pentru noi o mistagogie şi o trecere către Prototip; acel Model spre Care se îndreaptă iubirea noastră, cinstirea şi veneraţia noastră. În acest chip, viaţa noastră se află atunci transfigurată într-un nou mod de a trăi. Citind Sinaxarul, pătrunzi cu adevărat, în duh, în Împărăţia lui Dumnezeu; căci devenind trup, Dumnezeu a luat cu El pe cei drepţi, a deschis Raiul şi, cum spune Proorocul Daniel: *Sfinţii au dobândit Împărăţia*".

Revelator ne apare şi următorul episod duhovnicesc, evocat în *Introducerea* la *Sinaxar*: „Într-o zi un călugăr blând şi simplu, de la Sfântul Munte Athos – unul dintre acei cărora Hristos le-a făgăduit că vor *moşteni pământul* (Matei 5, 5) – se pregătea, ca de obicei, să se roage şi sfântului zilei, cu belşug de lacrimi şi multe metanii. Dar când vru să privească în calendar, băgă de seamă că îl rătăcise şi nu mai avea cum să ştie care era sfântul din acea zi. Îşi începu atunci rugăciunea zicând: «Sfinte al zilei, roagă-te pentru noi!» După câteva clipe, Sfântul îi apăru în faţă şi îi dezvălui numele lui: Lucian (13 septembrie sau 15 octombrie). Fără a se tulbura câtuşi de puţin, bunul bătrân îşi completă rugăciunea cu numele sfântului, dar cum era puţin surd şi nu înţelesese bine numele, rosti: «Sfinte Lucilian,

[6] Pere Justin Popovici, *op. cit.*, p. 105.

roagă-te pentru noi!» Sfântul apăru atunci din nou şi îi spuse pe un ton cam de mustrare: «Nu sunt Lucilian» (conf. 3 iunie), «ci Lucian». Şi se făcu nevăzut, lăsându-l pe călugăr să-şi continue liniştit rugăciunea[7].

Cu aceste mărturii sfinte, şi cu încredinţarea lucrului celui bun, începem acum o nouă ediţie a *Vieţilor Sfinţilor*. Pe lângă cei cuprinşi în ediţiile de mai înainte, adăugăm vieţile sfinţilor români canonizaţi în 1955, 1956 şi 1992, în timpul păstoririi fericitului întru pomenire Patriarhul Justinian şi a Prea Fericitului Patriarh Teoctist, şi ale altor sfinţi propuşi spre canonizare. Vom face, pe cât este cu putinţă să cunoaştem, pomenire de sfinţi noi din celelalte Biserici Ortodoxe surori. Dorim, de-asemenea, ca această nouă ediţie, să o îmbunătăţim cu unele precizări istorice privind anii şi alte date ale unor personalităţi sau localităţi cuprinse în text.

Depunem smerita noastră lucrare ca pe o ofrandă înaintea lui Dumnezeu, împreună cu rugăciunile către Prea Curata Maică Născătoare de Dumnezeu, şi către toţi sfinţii, pentru ca acest tezaur sacru să hrănească duhovniceşte sufletele dreptmăritorilor creştini, să facă să odrăslească în neamul nostru mereu sfinţi, care să ne lumineze, să ne îmbuneze, să ne sfinţească viaţa.

Pr. Prof. CONSTANTIN GALERIU

Bucureşti, 2 februarie 1999

[7] *Le Sinaxaire, vie des Saints de l'Eglise Ortodoxe*, adaptare şi traducere de Macarie, călugăr la mănăstirea Simonos-Petra, Tesalonic, 1987, pag. 21.

LUNA SEPTEMBRIE

ZIUA ÎNTÂI

CUVÂNT LA ÎNCEPUTUL INDICTIONULUI, ADICĂ LA ANUL NOU BISERICESC[1]

Dumnezeu, Împăratul veacurilor, Cel ce a pus vremurile şi anii întru a Sa putere, a aşezat spre slava Sa şi spre folosul oamenilor felurite praznice. În Vechiul Aşezământ a dat poruncă să se prăznuiască în chip deosebit luna lui septembrie la începutul anului bisericesc, pentru ca poporul ales să se îndulcească de roadele câmpului, slujind bunului Dumnezeu cu mai multă dragoste.

A grăit Domnul cu Moise şi a zis: *Spune fiilor lui Israel: În luna a şaptea, ziua întâi a lunii să vă fie zi de odihnă, sărbătoarea trâmbiţelor şi adunare sfântă să aveţi; nici o muncă să nu faceţi, ci să aduceţi ardere de tot Domnului* (Levitic 23, 24-25). Că precum Atotcreatorul, după zidirea lumii şi a tuturor făpturilor Sale, a binecuvântat şi a sfinţit ziua a şaptea, odihnindu-Se întru dânsa, aşa i-a poruncit şi omului, zicând: *Şase zile să lucraţi, iar ziua a şaptea este ziua odihnei, adunare sfântă a Domnului: nici o muncă să nu faceţi; aceasta este odihna Domnului în toate locuinţele voastre* (Levitic 23, 3).

La fel şi ziua întâi din luna a şaptea a binecuvântat-o şi, sfinţind-o, a poruncit poporului Său să se odihnească de lucrurile lui. În cartea Leviţilor zice către Moise: *În ziua a cincisprezecea a lunii a şaptea, când vă strângeţi roadele pământului, să sărbătoriţi sărbătoarea Domnului şapte zile: în ziua întâi este odihnă şi în ziua a opta iar este odihnă* (Levitic 23, 39).

Iată care era pricina prăznuirii acestei luni. În această lună, scăzând apele potopului, corabia lui Noe a stat pe Muntele Ararat.

---

[1] Anul nou bisericesc începe la 1 septembrie.

În această lună Sfântul Prooroc Moise s-a coborât a doua oară din munte, având-şi faţa prealuminată şi aducând Tablele cele noi, care aveau pe ele scrisă Legea Domnului. În această lună a început a se zidi cortul Domnului în cetele israeliţilor. În această lună arhiereul cel mare intra singur, o dată pe an, în cortul ce se numea Sfânta Sfintelor, care era după a doua catapeteasmă, ca să aducă jertfă sângeroasă pentru sine şi pentru neştiinţele poporului.

În această lună, poporul lui Dumnezeu se curăţa de păcatele făcute în anul întreg, smerindu-şi cu post sufletele înaintea lui Dumnezeu şi aducând ardere de tot Domnului. În această lună a fost sfinţită preaminunata şi preaslăvita biserică a Domnului zidită de Solomon şi s-a pus în ea chivotul Legii. În această lună se adunau toate seminţiile lui Israel în Ierusalim la praznic, pentru că le poruncise Domnul, zicând: *Aceasta este cea mai mare zi de odihnă pentru voi şi să smeriţi sufletele voastre prin post* (Levitic 16, 31).

Din această lună începeau a se număra anii poruncilor Legii Vechi, care se întindeau până la 50 de ani, precum a poruncit Domnul celor ce intraseră în pământul făgăduinţei, ca numărând 49 de ani, al cincizecilea cu dinadinsul să-l prăznuiască, nu numai ei singuri şi robii lor, boii şi catârii lor, ci şi pământul pe care locuiau să fie nearat şi nesemănat; nici chiar spicele ce creşteau pe el să nu le strângă, nici strugurii din vii, nici roadele din grădini să nu se culeagă, ci să fie lăsate spre hrana oamenilor săraci, a animalelor şi a păsărilor.

În cartea Leviticul scrie: *...în ziua curăţirii să trâmbiţezi cu trâmbiţa în toată ţara voastră. Să sfinţiţi anul al cincizecilea şi să se vestească slobozenie pe pământul vostru pentru toţi locuitorii lui... să nu semănaţi, nici să seceraţi ceea ce va creşte de la sine pe pământ...* (25, 9-11). Iar la Ieşire scrie: *Să nu culegeţi cele sfinţite ale lui Dumnezeu şi se vor hrăni săracii poporului tău, iar rămăşiţele le vor mânca fiarele câmpului. Aşa să faci şi cu via ta şi cu măslinii tăi* (23, 11).

În al cincizecilea an se iertau datoriile datornicilor, se dădea libertate robilor şi cu mare grijă se păzea pe sine tot omul să nu mânie pe Dumnezeu cu vreun păcat, nici să mâhnească pe aproapele, pentru că era anul iertării şi al curăţirii de păcate. Această poruncă a Domnului se întindea până la al cincizecilea an şi se împărţea în şapte şeptimi de ani, adică de 7 ori câte 7 ani, şi fiecare al şaptelea an se numea „sâmbătă" (sabat)[2].

[2] Sâmbătă, în evreieşte „sabat", înseamnă „odihnă".

Aşa a grăit Domnul, prin Moise, fiilor lui Israel: *Şase ani să semeni ogorul tău, şase ani să lucrezi via ta şi să aduni roadele lor; iar anul al şaptelea să fie an de odihnă a pământului, odihna Domnului; ogorul tău să nu-l semeni şi via ta să n-o tai în anul acela. ...iar de veţi zice: Dar ce să mâncăm în anul al şaptelea, când nici nu vom semăna, nici nu vom aduna roadele noastre? Vă voi trimite binecuvântarea Mea în anul al şaselea şi va aduce roadele sale pentru trei ani* (Levitic 25, 3-4, 20-21). Toţi anii aceştia, în care Domnul rânduise odihnă oamenilor şi pământului, trebuie să înceapă din luna septembrie, după porunca Domnului: „Să vestiţi anul odihnei în luna a şaptea (adică în luna septembrie), pentru că aceasta este a şaptea lună de la martie, care este întâia lună de la facerea lumii".

Însă nu numai porunca Legii Vechi, ci şi Indictionul păgânilor tot din luna septembrie a fost rânduit să înceapă. Pentru Indictionul păgânilor romani se povestesc următoarele: Cezar August, împăratul Romei, după ce a biruit pe Antonie şi Cleopatra, care stăpâneau Egiptul, a început să stăpânească singur toată lumea. Atunci, pentru adunarea impozitelor din toate părţile imperiului, a rânduit Indictionul, care se tâlcuieşte „poruncă de 15 ani". Şi l-a despărţit în trei părţi a câte cinci ani, pentru ca de trei ori să se strângă dările în anul al cincilea.

Indictionul îl aşezase însă pentru ţările cele mai îndepărtate, de la marginea imperiului, de la care cu greutate se adunau dările în toţi anii şi abia în anul al cincilea putea să se aducă la Roma. Pentru aceasta fiecare al cincilea an din Indiction se numea Lustrum, adică „strălucit", întrucât oamenii în acele vremuri, cu lumânări veselindu-se, dădeau cezarului cele ce erau ale cezarului, căci nu erau îngreuiaţi cu mari dări, ci mici şi uşoare se adunau de la dânşii şi acelea de bună voie şi nu cu sila.

Indictionul s-a întins până la 15 ani, deoarece în primii cinci ani se dădeau fier şi aramă pentru facerea săbiilor, a suliţelor, a coifurilor, a scuturilor, a zalelor şi a altor arme ostăşeşti. În a doua perioadă de cinci ani, se lua argint pentru plata soldei ostaşilor, iar în a treia perioadă de cinci ani, se aducea la Roma aur spre împodobirea zeilor lor mincinoşi. Astfel, ţinând rotunjimea Indictionului de 15 ani, începea iarăşi întâiul an, numindu-l pe acela an nou. Iar începutul acesta se aşeza la întâia zi a lunii septembrie, căci în acea vreme cezar August, împăratul Romei, biruind pe Antonie şi Cleopatra, se cinstea ca singur stăpânitor a toată lumea. Aşa a fost aşezat Indictionul la romani.

Şi Sfânta Biserică a primit să prăznuiască începutul Indictionului în ziua întâi a lunii septembrie, pentru următoarele pricini: în această lună se prăznuia la evrei şi în toată lumea anul nou; acum a mers Domnul nostru Iisus Hristos în Nazaret, unde crescuse, şi în zi de sâmbătă a intrat în adunarea evreilor – cum era obiceiul la ei, să se adune mai ales sâmbăta în sinagogă şi să înveţe poporul din cărţile proorocilor. Atunci, intrând Iisus în mijlocul dascălilor şi sculându-Se să citească, I-au dat cartea proorocului Isaia şi, deschizând-o, a aflat locul unde era scris: *Duhul Domnului este peste Mine, pentru care M-a uns să binevestesc săracilor; M-a trimis să vindec pe cei zdrobiţi cu inima, să propovăduiesc robilor dezrobirea şi celor orbi vederea; să slobozesc pe cei apăsaţi şi să vestesc anul plăcut Domnului* (Luca 4, 18-19).

Apoi, închizând şi dând cartea, a început să înveţe, arătându-se pe Sine că este adevăratul Mesia, trimis oamenilor de Dumnezeu-Tatăl, spre mântuirea şi înnoirea vieţii, împlinindu-se astfel Scriptura citită: *Şi toţi Îl încuviinţau şi se mirau de cuvintele harului care ieşeau din gura Lui* (Luca 4, 22).

Praznicul anului nou bisericesc s-a aşezat de către Sfinţii Părinţi la Sinodul I Ecumenic de la Niceea, când marele împărat Constantin, biruind pe Maxenţiu prigonitorul, a înnoit şi a luminat toată lumea cu dreapta credinţă, dezrădăcinând praznicele păgâneşti. Astfel a izbăvit pe creştini de jugul greu al persecuţiilor, schimbând înţelesul Indictionului. Sfinţii Părinţi au rânduit să se prăznuiască anul nou bisericesc ca un început al mântuirii creştinilor, aducându-ne aminte de intrarea lui Hristos în mijlocul adunării evreilor şi de vestirea din cartea lui Isaia a *anului Domnului bineprimit*.

Aşadar, nu prăznuim praznicul Legii Vechi în prima zi a lunii septembrie, ci prăznuim intrarea Domnului, când singur Dătătorul Legii S-a arătat pe Sine lumii, pogorându-Se din cele de sus şi purtând în Sine pe Duhul Tatălui; când a scris Legea lui Dumnezeu, nu cu degetul, ci cu dumnezeiasca Sa limbă şi cu preadulcea Sa gură, nu pe lespezi de piatră, ci pe lespezile inimii noastre celei trupeşti. Mântuitorul, zidind cortul cel gândit al Bisericii Sale, S-a adus pe Sine jertfă sângeroasă lui Dumnezeu-Tatăl pentru păcatele noastre, singur fiind Arhiereul cel mare, Care a străbătut cerurile, curăţindu-ne pe noi de păcate prin sângele Său vărsat pe Cruce pentru noi, făcându-ne pentru El biserici sfinte, după cuvântul apostolului care zice: *Biserica lui Dumnezeu, care sunteţi voi, este sfântă*.

Pentru toate acestea, dând mulţumire lui Dumnezeu, prăznuim anul Domnului cel bineprimit, căci am luat din mâinile Sale multe şi negrăite bunătăţi, pentru care ne sârguim să fim Lui bineprimiţi. Deci noi prăznuim Indictionul, nu pe cel al împăratului Romei, ci pe cel aşezat de Hristos, cerescul Împărat al slavei. Iar Indictionul lui Hristos sunt poruncile Sale sfinte, pe care suntem datori să le păzim şi să le împlinim; pentru că El nu cere de la noi daruri, fier şi aramă, nici nu-I trebuie argint şi aur, precum arată David, zicând către dânsul: *Domnul meu eşti Tu, pentru că nu-Ţi trebuiesc bunătăţile* (darurile) *mele*. El, în loc de fier şi aramă, cere de la noi bunătăţile credinţei celei întemeiate pe dreapta cinstire de Dumnezeu. Pentru că aceasta este aşezată pe temelia pusă de Hristos prin vărsarea sângelui sfinţilor mucenici, care au fost chinuiţi pentru credinţa creştină, încât pentru fiecare dintre ei se poate zice: *Prin foc şi prin sabie a trecut sufletul lui*.

De aceea ne porunceşte Dumnezeu, Împăratul nostru cel ceresc, să credem în El cu dreaptă credinţă şi inimă curată, deoarece *cu inima se crede spre dreptate*, şi prin această credinţă curată, ca şi cu o armă de fier şi cu un scut de aramă, să biruim pe cei împotrivă, adică pe diavoli. Astfel urmăm sfinţilor noştri strămoşi, *care prin credinţă au biruit împărăţii, au lucrat dreptate, au dobândit făgăduinţele, au astupat gurile leilor, au stins puterea focului, au scăpat de ascuţişul săbiei, s-au întărit din slăbiciune, s-au făcut tari în războaie şi au întors oştirile vrăjmaşilor pe fugă...* (Evrei 11, 33-34).

În loc de argint, Împăratul nostru Hristos cere bunătatea nădejdii în Dumnezeu, care, mai mult decât argintul, se face pricinuitoare omului de viaţa cea cu bună sporire. Pentru că, dacă cel ce se îmbogăţeşte cu mult argint nădăjduieşte ca toate bunătăţile din lume să le câştige, cu atât mai mult cel ce s-a îmbogăţit cu neîndoita nădejde în Dumnezeu va câştiga cele dorite. De acum el va vieţui cu bucurie, nebăgând în seamă toate primejdiile şi necazurile care năvălesc asupra lui de la lume, de la trup şi de la diavol; ci pe toate acelea cu dulceaţă le va răbda, cu nădejde în răsplătirea ce va să fie. Argintul pe stăpânul său îl înşeală de multe ori, pentru că, pierzându-l cu orice întâmplare, sărac pe el îl face şi cel ce nădăjduia să vieţuiască cu îndestulare până la sfârşit, acela, degrabă sărăcind, se lipseşte de pâine, iar cel ce nădăjduieşte spre Domnul, ca Muntele Sionului, nu se va clătina în veac, pentru că nădejdea nu ruşinează.

Astfel de argint cere Domnul de la noi şi ne porunceşte să nădăjduim, nu spre bogăţia care degrabă piere, ci spre Dumnezeul cel viu, ale Cărui cuvinte sunt cuvinte curate, argint lămurit în foc, prin care fără de minciună ne-a făgăduit nouă cele veşnice şi negrăite bunătăţi întru a Sa împărăţie. Pentru nădejdea răsplătirii noastre să ne îndemnăm spre mai multă nevoinţă, ca nişte buni ostaşi ai lui Iisus Hristos. Pentru că nădejdea luării de plată îndeamnă pe ostaş spre luptă, după cum zice Sfântul Ioan Damaschin pentru răbdătorii de chinuri: „Mucenicii Tăi, Doamne, cu credinţa întărindu-se şi cu nădejdea împuternicindu-se, au stricat tirania vrăjmaşului şi au dobândit cununile".

În loc de aur, Împăratul nostru Hristos cere de la noi bunătatea cea preascumpă, adică nefăţarnică dragoste către Dumnezeu şi către aproapele. Pentru că dragostea prin aur se închipuieşte de dascăli pentru marea sa cinste. Că precum aurul este mai cinstit decât argintul, arama şi fierul, tot aşa şi dragostea este mai cinstită decât nădejdea şi credinţa. *Şi acum rămân acestea trei: credinţa, nădejdea şi dragostea; iar mai mare decât acestea este dragostea* (I Corinteni 13, 13).

Un aur ca acesta cere de la noi Dumnezeu, poruncindu-ne să-L iubim cu nefăţărnicie, nu numai cu inima crezând şi cu gura mărturisind, ci şi în fapte arătându-I dragostea. Adică să ne punem pentru Dânsul sufletele noastre şi să fim gata de moarte pentru dumnezeiasca Lui dragoste. Pentru aceasta şi pe cei de aproape ai noştri să-i iubim, aşa precum ne învaţă iubitul lui Hristos, Apostolul Ioan Teologul, zicând: *Fiii mei, să nu iubim cu vorba, numai din gură, ci cu fapta şi cu adevărul* (I Ioan 3, 18). Acest fel de dragoste se primeşte spre înfrumuseţare de la Cel mai frumos cu podoaba decât fiii oamenilor, de la Hristos, Dumnezeul nostru.

Aşadar, Biserica dreptmăritoare prăznuieşte acest Indiction creştin în locul celui vechi al păgânilor, dezbrăcându-se de omul cel vechi dimpreună cu faptele lui şi îmbrăcându-se în cel nou, după chipul Celui ce l-a zidit. De aceea prăznuim anul nou aşa cum ne sfătuieşte apostolul, zicând: *Întru înnoirea vieţii să umblăm*, adică să slujim lui Dumnezeu întru înnoirea Duhului, iar nu întru vechimea literei.

Să prăznuim Indictionul, ascultând poruncile Dumnezeului nostru, cele prin Moise, întru ale cărui cărţi la Levitic se citeşte: *De veţi umbla întru poruncile Mele şi de veţi păzi învăţăturile Mele şi de le veţi face, vă voi da vouă ploaie la vremea sa şi pământul îşi va da roadele sale. Şi voi da pace în pământul vostru şi veţi izgoni pe vrăjmaşii voştri şi voi căuta spre voi şi vă voi binecuvânta şi nu se va îngreţoşa sufletul Meu de voi. Şi voi umbla printre voi şi voi fi vouă Dumnezeu şi voi Îmi veţi fi Mie popor, zice Domnul Dumnezeu, Sfântul lui Israel...*[3]

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL ŞI PURTĂTORUL DE DUMNEZEU SIMEON STÂLPNICUL

În părţile Ciliciei a fost un sat care se numea Sisan, în care vieţuiau părinţii cuviosului, creştini fiind, Susotion şi Marta, cărora le-a dat Dumnezeu acest binecuvântat rod, pe care l-au numit Simeon şi, după obiceiul creştinesc, l-au spălat prin baia Sfântului Botez. Deci creştea pruncul nu întru învăţătura cărţii, ci în simplitatea şi în nerăutatea inimii. Însă înţelepciunea Duhului lui Dumnezeu în cei simpli s-a obişnuit a se sălăşlui şi pe cei neştiutori a-i alege, ca să se ruşineze înţelepciunea veacului acestuia.

Când era de treisprezece ani, urmând să fie păstor al oilor cuvântătoare, păzea oile necuvântătoare ale tatălui său. Prin aceasta el s-a asemănat lui Iacob, lui Moise şi lui David, care de la păstoria oilor au venit la dumnezeieştile descoperiri. În vreme de iarnă, când oile nu se scoteau la păşune, fericitul copil mergea la biserică. Şi intrând cu părinţii săi într-o zi de duminică, lua aminte la cântare şi la citire, precum singur a spus mai pe urmă episcopului Teodorit.

Auzind Sfânta Evanghelie, fericind pe cei săraci, pe cei blânzi şi pe cei curaţi cu inima, a întrebat pe un cinstit bătrân care stătea aproape: „Ce înseamnă cuvintele ce se citesc?" Iar acesta, povăţuit fiind de Duhul lui Dumnezeu, şi-a deschis gura şi multe ceasuri l-a învăţat, arătându-i calea duhovnicească a curăţiei şi dragostei de Dumnezeu, care duce spre desăvârşirea vieţii celei îmbunătăţite. Deci a căzut sămânţa cea bună în pământ bun, căci îndată a răsărit în el dorinţa cea râvnitoare spre Dumnezeu şi a crescut voinţa sa neschimbată spre calea cea strâmtă care duce la Dumnezeu. Astfel, şi-a pus în minte ca îndată să lase toate şi să caute pe Cel pe Care L-a dorit.

---

[3] Sunt unii care socotesc indictioanele ca şi cum ar fi început de la facerea lumii şi le numără de la întâiul an al zidirii lumii, dar aceasta o fac din neştiinţă. Acum însă se ştie că nu de la facerea lumii, ci de la aşezarea cezarului August s-au început indictioanele, precum am arătat mai sus. Înainte de cezarul August, împăratul romanilor, nu erau indictioane.

Apoi, închinându-se acelui cinstit bătrân şi mulţumindu-i pentru folositoarea lui învăţătură, i-a zis: „Tu îmi eşti tată şi mamă, învăţător de lucruri bune şi povăţuitorul mântuirii mele". Apoi a ieşit repede şi nu s-a mai întors acasă, ci s-a dus la un loc deosebit, potrivit pentru rugăciune. Acolo, fiind singur, a căzut cu faţa la pământ în chipul crucii, făcând rugăciune cu plângere către Dumnezeu, ca să-i arate calea spre mântuire. Astfel stând mult la rugăciune, a adormit şi a văzut o vedenie ca aceasta: I se părea că sapă o temelie şi a auzit un glas, zicându-i: „Sapă mai adânc". Şi a săpat mai adânc. Iar când a încetat din cauza ostenelii, socotind că este destul, iar a auzit glas poruncindu-i să sape tot mai adânc, şi aşa se ostenea săpând. Dar şi a treia oară, când încetă din lucru, acelaşi glas îl trezi din nou la osteneală. Apoi i-a zis: „Încetează, este destul! Iată, acum de voieşti să zideşti, zideşte, ostenindu-te cu stăruinţă, că fără de osteneală nimic nu vei putea spori!" Această vedenie s-a împlinit cu dânsul, când a pus o asemenea temelie întru smerenie adâncă, spre zidirea sa şi a altora. Căci se vedea că faptele lui cele bune întrec firea omenească.

După vedeniile acestea, sculându-se, s-a dus la o mănăstire ce era în ţara aceea, unde era egumen fericitul Timotei şi, căzând la pământ, a stat înaintea porţii fără hrană şi fără băutură, răbdând şapte zile. În ziua a opta, ieşind egumenul, l-a întrebat de unde este, unde merge, cum se numeşte, dacă n-a făcut ceva rău şi dacă nu fuge de mânia stăpânilor săi. Iar el a căzut la picioarele egumenului şi i-a zis cu lacrimi: „Părinte, nu sunt din cei ce au făcut ceva rău înaintea oamenilor, ci caut să slujesc lui Dumnezeu cu toată osârdia. Deci, miluieşte-mă pe mine, păcătosul, şi-mi porunceşte să intru în mănăstire şi să slujesc tuturor".

Atunci egumenul, mai înainte văzând în el dumnezeiasca chemare, l-a luat de mână şi l-a dus în mănăstire, zicând fraţilor: „Învăţaţi-l pe el obiceiul de aici, pravila călugărească şi rânduielile noastre". Şi fiind primit în mănăstire, se supunea tuturor şi le slujea. A învăţat şi Psaltirea toată pe de rost în puţină vreme. Apoi s-a călugărit, având optsprezece ani de la naştere, şi s-a făcut călugăr iscusit. Căci degrabă luând jugul vieţii călugăreşti, a ajuns la atâta înălţime duhovnicească, încât pe toţi călugării de acolo i-a întrecut; căci fraţii mâncau, unii o dată pe zi, spre seară, alţii a treia zi, iar el toată săptămâna petrecea nemâncând.

Părinţii lui l-au căutat pretutindeni timp de doi ani, dar, Dumnezeu acoperindu-l, nu l-au aflat, şi, mult plângând pentru dânsul, atât s-au mâhnit, încât tatăl său a şi murit din acea întristare. Însă

Simeon, aflând tată pe Dumnezeu, Acestuia s-a închinat pe sine din tinereţe.

Aşa petrecând fericitul în acea lavră, a mers odată la fântână să scoată apă; şi, luând de la găleată funia împletită din ramuri de finic, aspră foarte, şi-a înfăşurat cu dânsa tot trupul său gol, de la coapse până la grumaz, încât aceasta îi făcea răni pe trup. După zece zile a putrezit trupul său din cauza rănilor, căci se rosese carnea până la oase şi era cuprins de viermi şi mirosea greu. Deci ziseră fraţii către egumen: „De unde ne-ai adus pe omul acesta, că nu putem să-l suferim pentru mirosul greu ce iese dintr-însul? Nimeni nu poate să stea aproape de el; iar când umblă, viermii cad din trupul lui şi aşternutul îi este plin de viermi!"

Auzind acestea, egumenul s-a mâhnit şi, înţelegând că sunt adevărate cele spuse, l-a întrebat pe fericitul Simeon: „Spune-mi, fiule, de unde iese mirosul acesta greu?" Iar el tăcea şi căuta în jos. Şi egumenul, întristându-se, a poruncit să i se dezbrace cu sila haina de pe el. Şi era haina lui de păr însângerată, iar funia de finic se îngropase adânc în carnea trupului său. Văzând acestea, egumenul s-a spăimântat şi toţi care erau acolo, şi cu mare osteneală au putut să scoată de pe dânsul funia aceea, cu care şi trupul cel putrezit se rupea. Iar el, răbdând vitejeşte, zicea: „Lăsaţi-mă pe mine ca pe un câine împuţit, că sunt vrednic de aceasta pentru păcatele mele!" Iar egumenul i-a zis: „Ai abia optsprezece ani; deci care sunt păcatele tale?" Simeon răspunse: „Părinte, Proorocul David grăieşte: *Întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea*" (Psalm 50, 6).

Auzind egumenul acestea, s-a minunat de socoteala lui, că, fiind tânărul neînvăţat, avea o astfel de frică de Dumnezeu. Însă îl învăţa ca să nu-şi facă o chinuire ca aceasta, zicând: „Nu este de folos să începi ceva mai presus de putere. Destul este ucenicului să fie ca dascălul său". Şi abia în multe zile a putut să se tămăduiască de acele răni.

După tămăduire, văzând egumenul şi fraţii că Simeon trăieşte ca mai înainte, obosindu-şi trupul, i-a poruncit să iasă din mănăstire, ca nu cumva alţi fraţi mai neputincioşi, vrând să-i urmeze pilda, să-şi fie singuri pricinuitori de moarte. Deci, ieşind el, umbla prin pustie şi prin munţi. Apoi, aflând o fântână fără apă în care petreceau jivine şi fiare necurate, a intrat acolo şi se ruga lui Dumnezeu. După o vreme, egumenul a văzut într-o noapte, în vis, popor mult cu arme şi cu lumânări înconjurând mănăstirea şi întrebând: „Unde este robul lui Dumnezeu, Simeon? Arătaţi-l nouă, că este

iubit lui Dumnezeu. Iar de nu, vă vom arde pe voi cu întreaga mănăstire, pentru că acela este mai mare decât voi şi multe minuni va face Dumnezeu printr-însul pe pământ!"

Deşteptându-se egumenul din somn, a povestit fraţilor acea vedenie înfricoşată, cum a fost într-o cercetare plină de spaimă pentru Simeon. Apoi a trimis să-l caute pretutindeni, încă şi el însuşi, nelenevindu-se, ci luând pe câţiva cu sine, umbla prin pustie şi prin peşteri şi, aflând nişte păstori păscând oile, i-a întrebat despre el. Şi înştiinţându-se de la dânşii că este în acea fântână pustie, a mers cu sârguinţă acolo şi a strigat: „Aici eşti, robule al lui Dumnezeu?" Iar el a răspuns: „Lăsaţi-mă pe mine încă puţin, sfinţilor părinţi, să-mi dau duhul, căci a slăbit sufletul meu, pentru că am mâniat pe Dumnezeu!" Iar ei, chiar el nevrând, l-au tras afară din fântână şi l-au adus în mănăstire, unde iar s-a nevoit fericitul câtăva vreme. După aceea, ieşind în taină din mănăstire, umbla prin munţi şi prin pustie.

Povăţuit fiind de Duhul lui Dumnezeu, a mers la un munte care era aproape de satul ce se numea Talanissa. Acolo a aflat o chilie mică săpată în piatră, în care, închizându-se, s-a nevoit trei ani. După aceasta, aducându-şi aminte de Moise şi de Ilie, care au postit patruzeci de zile, a gândit să se ispitească pe sine cu un post ca acela.

În acea vreme, un mai-mare duhovnicesc al acelor părinţi, anume Vassos, având putere peste preoţi, umbla prin cetăţi şi prin sate pe la biserici, şi a ajuns şi în satul Talanissa. Înştiinţându-se pentru fericitul Simeon, a mers la dânsul. Simeon l-a rugat să-i astupe uşa chiliei timp de patruzeci de zile, fără să-i lase înăuntru nimic de mâncare. Acela n-a voit să facă aceasta, zicându-i: „Nu se cade omului să se ucidă pe sine cu post fără de măsură, pentru că aceasta nu este faptă bună, ci mai degrabă păcat". Atunci i-a zis cuviosul: „Pune-mi, dar, părinte, pâine şi apă, ca, de îmi va fi nevoie, să gust şi să-mi întăresc puţin trupul cu hrană".

Deci a făcut Vassos aşa, punându-i pâine şi apă înăuntru, şi, astupând uşa cu pietre, s-a dus în calea sa. Apoi, trecând acele patruzeci de zile, s-a întors la cuviosul şi, dând la o parte pietrele, a deschis uşa chiliei şi l-a găsit pe Simeon la pământ, zăcând aproape mort, iar pâinea era întreagă, asemenea şi apa, precum le pusese, nici măcar atingându-se de ele acest postitor. Deci luând Vassos un burete, i-a spălat şi i-a răcorit gura, împărtăşindu-l cu dumnezeieştile Taine. După aceasta, primind Simeon hrană uşoară, s-a întărit. Despre această înfrânare a Sfântului Simeon spunea Vassos multor fraţi, spre folosul lor.

Din ceasul acela cuviosul s-a hotărât să postească în toţi anii, în sfintele patruzeci de zile, nimic mâncând nici bând, ci în neîncetată rugăciune petrecând, douăzeci de zile stând în picioare, iar douăzeci şezând de osteneală.

În acea strâmtă chilie de piatră petrecând Simeon trei ani, s-a suit pe un deal mai înalt al muntelui. Apoi, ca să nu iasă de acolo, a luat un lanţ de fier lung de douăzeci de coţi şi cu un capăt şi-a ferecat piciorul, iar celălalt capăt l-a legat de o piatră. Şi aşa totdeauna, căutând cu ochii spre cer, cu mintea privea spre cele mai presus de ceruri.

Auzind despre Simeon, fericitul Meletie, păstorul Bisericii Antiohiei, a mers la dânsul şi, văzându-l aşa ferecat, a zis: „Omul poate să se stăpânească pe sine şi fără obezi, şi nu cu ci cu voia şi cu înţelegerea să se lege pe sine într-un loc". Auzind aceasta, Cuviosul Simeon s-a folosit şi, scoţându-şi obezile, s-a legat pe sine cu voia liberă, surpând gândurile şi toată înălţarea care se ridică deasupra înţelegerii de Dumnezeu, robindu-şi toată dorinţa spre ascultarea de Iisus Hristos, ca să fie singur de bună voie supus al Lui.

Ieşind prin toate părţile vestea despre dânsul, se adunară la Simeon mulţi, nu numai cei ce vieţuiau aproape, ci şi unii din părţile cele mai îndepărtate, cărora le trebuiau multe zile de cale. Unii îşi aduceau la dânsul pe bolnavii lor, iar alţii cereau sănătate bolnavilor care zăceau acasă. Unii de ispite şi de necazuri fiind cuprinşi şi alţii de diavoli munciţi, fiecare dintre ei nu se întorcea în deşert, ci unul primea tămăduire, altul mângâiere, unul folos, altul alt ajutor oarecare, întorcându-se cu bucurie la locurile lor şi preamărind pe Dumnezeu. Căci fericitul aşa învăţa, când tămăduia pe cineva: „Preamăreşte pe Dumnezeu, Care te-a tămăduit, şi nicidecum să nu îndrăzneşti să zici că Simeon te-a tămăduit, ca să nu-ţi fie ţie ceva mai rău".

Şi puteai să vezi la dânsul, adunându-se ca râurile de pretutindeni feluri de popoare, de seminţii şi de limbi: ismailiteni şi perşi, armeni şi iberici, ispani, britani şi italieni. Aşa preamărea Dumnezeu pe acela care Îl preamărea pe El, încât multe popoare se adunau la dânsul şi toţi căutau să se atingă de el, luând binecuvântare.

Supărându-se fericitul de o cinstire ca aceea şi de neodihnă, a aflat un alt chip de scăpare din gâlcevile omeneşti. A socotit să-şi zidească un stâlp şi să stea pe el, ca cei ce voiau a se atinge de dânsul să nu poată. Deci a zidit un stâlp de şase coţi înălţime şi pe el o chiliuţă strâmtă de doi coţi, unde, suindu-se, petrecea în post şi

rugăciune, devenind astfel întâiul stâlpnic. Stând pe dânsul câţiva ani, i-au făcut lui oamenii altul, având înălţimea de doisprezece coţi.

Nu după multă vreme i-au ridicat stâlpul la înălţimea de douăzeci şi doi de coţi, apoi la treizeci şi şase. Lângă stâlp, oamenii i-au făcut şi două ogrăzi de piatră. Şi aşa suia cuviosul pe aceşti stâlpi spre cele cereşti, ca pe nişte trepte, multe suferind, udându-se de ploaie, arzându-se de zăduf şi înghеţând de frig. Mâncarea lui era linte muiată şi drept băutură avea apă.

Aşa vieţuind sfântul, auziră de el sfinţii părinţi din pustie şi s-au minunat de străina lui nevoinţă, că până atunci nimeni nu-şi aflase o viaţă ca aceea, adică să stea pe stâlp. Deci, vrând ei să ispitească duhul ce era într-însul, au trimis la el, zicând: „Pentru ce nu mergi pe calea părinţilor, ci altă cale nouă ai aflat? Pogoară-te de pe stâlp şi urmează viaţa părinţilor pustnici de demult!" Însă au învăţat părinţii pustnici pe trimişi că, de s-ar arăta nesupus şi de nu ar voi să se pogoare, apoi cu sila să-l tragă jos de pe stâlp. Iar de ar asculta şi de ar voi să se pogoare, să-l lase să stea aşa precum a început. Pentru că din aceasta, ziceau ei, se va cunoaşte că viaţa cea nouă începută de el este de la Dumnezeu, dacă se va arăta ascultător, precum s-a şi făcut.

Deci, ajungând trimişii şi spunându-i cele hotărâte de soborul sfinţilor părinţi pustnici, cuviosul îndată a păşit cu piciorul pe scară, vrând să se pogoare. Atunci trimişii strigară: „Nu te pogorî, sfinte părinte, ci te nevoieşte precum ai început. Acum ştim că lucrul tău cel început este de la Dumnezeu, Care să-ţi fie ajutător până la sfârşit".

A mers la dânsul şi Domnin, patriarhul Antiohiei, care a fost după Sfântul Meletie, şi, văzând o viaţă ca aceea, s-a minunat; şi, multe vorbind cu dânsul pentru folosul sufletului, a făcut acolo liturghie şi s-au împărtăşit amândoi cu dumnezeieştile Taine. Apoi patriarhul s-a întors la Antiohia, iar cuviosul mai mult se nevoia, întrarmându-se împotriva nevăzutului vrăjmaş.

Atunci diavolul, cel ce urăşte binele, s-a prefăcut în înger de lumină şi s-a arătat sfântului aproape de stâlp cu caretă şi cu cai de foc, ca şi cum s-ar fi pogorât din cer, şi îi zicea: „Ascultă, Simeoane, Dumnezeul cerului şi al pământului m-a trimis la tine, precum mă vezi, cu careta şi cu caii, să te iau la cer precum pe Ilie, că vrednic eşti de o cinste ca aceasta pentru sfinţenia vieţii tale. Iată, a venit ceasul tău, ca să-ţi mănânci roadele ostenelilor tale şi să primeşti cununa podoabei din mâna Domnului. Deci vino fără zăbavă, robule al Domnului, să vezi pe Făcătorul tău şi să te

închini Lui; să te vadă pe tine îngerii şi arhanghelii, cu proorocii, apostolii şi mucenicii, care te doresc".

Acestea şi altele asemenea lor zicând diavolul, n-a cunoscut sfântul înşelăciunea vrăjmaşului. Deci, zicând: „Doamne, pe mine, păcătosul, voieşti să mă iei la cer?", a ridicat piciorul drept să păşească în careta de foc; însă, întinzându-şi şi mâna dreaptă, s-a însemnat cu Sfânta Cruce. Şi îndată s-a stins diavolul cu careta şi caii, spulberându-se ca praful de vânt. Cunoscând Simeon diavoleasca înşelăciune, s-a căit, iar piciorul său cu care voia să păşească în caretă, greu l-a pedepsit, stând un an întreg numai într-însul.

Diavolul, nesuferind o nevoinţă ca aceea, a lovit piciorul cuviosului cu o rană groaznică, putrezind carnea, încât curgea din rană, pe stâlp şi pe pământ, puroi cu viermi. Iar Antonie, ucenicul lui, care a văzut şi a scris viaţa sfântului, aduna viermii ce cădeau pe pământ, după porunca lui, şi iarăşi îi ducea pe ei pe stâlp la bunul pătimitor. Iar el, ca un alt Iov răbdând, punea viermii pe rană, zicând: „Mâncaţi ceea ce Dumnezeu v-a dat vouă!"

În vremea aceea, un boier saracin, pe nume Vasilic, auzind multe despre Sfântul Simeon, a venit la dânsul şi, vorbind împreună, mult s-a folosit, crezând în Hristos. Şi văzând un vierme căzut pe pământ, l-a luat în mână şi a ieşit. Deci cuviosul a trimis în urma lui, zicând: „Pentru ce au luat cinstitele tale mâini puturosul vierme ce a căzut din putredul meu trup?" Iar Vasilic, deschizându-şi mâna, a aflat un mărgăritar de mare preţ şi a zis: „Nu este acesta vierme, ci mărgăritar". Şi i-a grăit cuviosul: „După credinţa ta s-a făcut ţie". Şi aşa saracinul, luând binecuvântare, s-a dus la locul său.

După mulţi ani maica lui, Marta, aflând despre dânsul, a venit să-l vadă şi plângea mult lângă uşă. Simeon, însă, n-a voit să se vadă cu dânsa, ci i-a trimis răspuns, zicându-i: „Să nu mă superi acum, maica mea, că, de vom fi vrednici, în celălalt veac ne vom vedea!" Iar ea avea mai mult dor să-l vadă. Fericitul a trimis la dânsa iarăşi, rugând-o să aştepte puţin în tăcere. Iar ea, culcându-se acolo înaintea porţii ogrăzii, şi-a dat în mâna Domnului duhul ei. Şi îndată, cunoscând sfântul sfârşitul ei, a poruncit să o aducă înaintea stâlpului şi, văzând-o, s-a rugat pentru dânsa cu lacrimi. Rugându-se el, sfântul ei trup se lumina şi faţa îi strălucea, încât toţi cei ce vedeau, se minunau, lăudând pe Dumnezeu. Şi au îngropat-o înaintea stâlpului său. Şi când făcea rugăciune, o pomenea de două ori în toată ziua.

După aceasta, oamenii iarăşi au schimbat stâlpul Cuviosului Simeon, făcându-i altul de patruzeci de coţi înălţime, pe care a stat

până la fericitul său sfârşit. Locul acela, unde sfântul şi-a rânduit minunata sa viaţă, nu avea apă aproape, ci se aducea de departe. Pentru aceasta multă mâhnire aveau oamenii ce veneau şi dobitoacele lor. Văzând cuviosul strâmtorarea ce li se făcea din lipsa apei, s-a rugat lui Dumnezeu cu dinadinsul să le dea apă, precum oarecând în pustie lui Israel celui însetat. Pe la ceasul al zecelea din zi, deodată s-a cutremurat pământul şi a crăpat în partea de răsărit a ogrăzii lui. Acolo s-a descoperit ca o peşteră, mai presus de nădejde, având multă apă. Poruncind sfântul să sape mai mult de şapte coţi în locul acela, îndată a început a ieşi apă îndestulătoare.

Oarecând, a fost adusă la sfântul o femeie care, însetând noaptea, a băut împreună cu apa un şarpe mic şi acela a crescut în pântecele ei şi s-a făcut mare. Şi era chipul acelei femei ca iarba de verde şi mulţi ani doctorii au purtat grijă de dânsa, dar n-au putut s-o tămăduiască. Iar fericitul a zis: „Daţi-i să bea din apa locului acesta". Deci, bând ea, a ieşit dintr-însa un şarpe mare şi, târându-se pe dinaintea stâlpului, îndată a crăpat.

În acea vreme, venind câţiva oameni de departe la cuviosul pentru rugăciune şi fiind arşiţă, s-au abătut din cale la umbra unui copac să se odihnească puţin. Şezând acolo liniştiţi, a trecut pe alături o cerboaică îngreuiată, iar ei au strigat către dânsa, zicând: „Cu rugăciunile Sfântului Simeon, te jurăm pe tine să stai puţin". O, ce minune, că şi fiarele la numele sfântului se făceau blânde şi ascultătoare! Şi a stat cerboaica în loc, iar ei, prinzând-o, au ucis-o şi, luându-i pielea, şi-au făcut bucate din carnea ei. Dar după ce au mâncat, îndată au fost pedepsiţi de mânia lui Dumnezeu, căci şi-au pierdut glasul omenesc şi ca nişte cerbi au început a răcni. Deci au alergat la Sfântul Simeon, ducând cu dânşii pielea aceea, ca o vădire a păcatului lor. Şi au petrecut acolo doi ani şi abia s-au tămăduit, căpătându-şi iarăşi graiul omenesc. Iar pielea cerboaicei aceleia au spânzurat-o lângă stâlp, spre mărturie multora a faptei lor celei rele.

În muntele acela, în care sfântul îşi ducea viaţa, se aşezase un balaur înfricoşat, nu prea departe de stâlp, pentru care nici iarba nu creştea în locul acela. Acelui balaur i s-a înfipt odată în ochiul drept un lemn ca de un cot, pricinuindu-i lui durere mare. În una din zile s-a târât la stâlpul cuviosului şi, zăcând înaintea porţii ogrăzii, cu totul se gârbovea, plecându-şi capul, ca şi cum s-ar fi smerit, şi milă cerând de la Sfântul Simeon. Deci, căutând sfântul spre dânsul, îndată a căzut din ochiul lui lemnul şi a rămas balaurul acela acolo trei zile, zăcând înaintea porţii ca o oaie, nevătămând

pe nimeni, şi toţi fără de frică intrau şi ieşeau. Apoi, vindecându-i-se ochiul, s-a dus la culcuşul său, toţi văzând şi mirându-se de minunea aceea preamare.

În părţile acelea era un pardos, fiară mare şi cumplită, ucigând oameni şi dobitoace; şi nimeni nu îndrăznea să treacă prin locul acela unde locuia fiara, pentru că multe supărări făcea celor dimprejur. Mergând la cuvios, lumea a spus de aceasta, iar el le-a poruncit să ia pământ din ograda sa şi apă şi, ducându-se împrejurul locului unde era fiara, să presare de departe şi să stropească. Ascultând mulţimea pe sfânt, a făcut aşa, şi, nu după multe zile, văzând că nu se arăta fiara nicăieri, s-au dus s-o caute şi au aflat-o moartă, zăcând pe pământul acela presărat cu ţărână din ograda cuviosului, şi toţi au preamărit pe Dumnezeu.

Încă o altă fiară cuvântătoare, mai cumplită decât cea dintâi, s-a arătat în acele părţi. Un oarecare tâlhar din Antiohia, Ionatan cu numele, ucidea mulţi oameni pe drumuri şi prin case, năvălind tâlhăreşte şi fără veste. Nimeni nu putea să-l prindă şi să-i stea împotrivă, deşi mulţi îi păndeau calea, pentru că era puternic şi foarte viteaz. Iar când s-a pornit toată Antiohia şi a trimis ostaşi să-l prindă, el, neputând să se ascundă de dânşii, ca un leu de la faţa mulţimii ce-l urmărea, a alergat în ograda Cuviosului Simeon şi, apucându-se de stâlp ca desfrânata de picioarele lui Hristos, plângea cu amar.

Deci a strigat sfântul către dânsul de sus: „Cine eşti, de unde şi de ce ai venit aici?" Iar el a zis: „Eu sunt Ionatan tâlharul, care am făcut toate răutăţile. Am venit să mă căiesc de păcatele mele!" Grăind acestea, au năpădit de la Antiohia ostaşii ce-l urmăreau, strigând către cuviosul: „Dă-ne nouă, părinte, pe acest tâlhar, că iată şi fiarele sunt gata să-l mănânce!" Le-a răspuns fericitul Simeon: „Fiii mei, nu eu l-am adus aici, ci Dumnezeu, Care voieşte pocăinţa lui, l-a povăţuit. De veţi putea intra înăuntru, apucaţi-l, căci eu nu pot să-l scot la voi, că mă tem de Cel ce l-a trimis la mine".

Auzind ostaşii acestea şi neîndrăznind nu numai să intre în ogradă, ci nici să zică cuvânt împotrivă, s-au întors cu frică şi au spus toate acestea în Antiohia. Iar tâlharul a stat şapte zile lângă stâlp, rugându-se lui Dumnezeu, mărturisindu-şi păcatele şi plângând cu amar, încât şi cei ce erau acolo se umileau, văzând pocăinţa lui. După şapte zile a strigat către sfânt: „Părinte, îmi porunceşti să mă duc?" Iar părintele i-a zis: „Oare vrei să te întorci din nou la lucrurile tale cele rele?" Iar el a răspuns: „Ba nu, părinte, că a sosit vremea mea".

Vorbind aşa cu dânsul, şi-a dat duhul lui Dumnezeu. Iar ucenicii Sfântului Simeon, vrând să îngroape pe tâlhar lângă ograda, iată mai-marii oştilor veniră de la Antiohia după el şi începură a striga: „Dă-ne nouă, părinte, pe vrăjmaşul nostru, pentru care toată cetatea s-a cutremurat!" Răspuns-a cuviosul: „Cel ce l-a adus la mine, Acela cu mulţime de oaste cerească a venit şi l-a luat la Sine curăţit prin pocăinţă, deci nu mă supăraţi!" Auzind acestea acei dregători şi văzând pe tâlhar răposat, s-au înspăimântat şi au lăudat pe Dumnezeu, Cel ce nu voieşte moartea păcătosului. Şi întorcându-se, au spus în cetate cele ce de la cuviosul au auzit şi au văzut.

Nu se cuvine a tăcea şi aceasta, că preacuviosul părintele nostru Simeon, stând pe stâlp ca o făclie în sfeşnic, lumină lumii s-a arătat, luminând neamurile păgâne întunecate cu idoleasca închinare, povăţuindu-le la cunoştinţa adevăratului Dumnezeu. Slava minunatului dar al lui Dumnezeu aşa lucra într-însul, încât pe mulţi i-a adus la credinţă, deşi stătea într-un loc, ca şi când ar fi străbătut lumea, învăţând şi propovăduind. Căci razele îmbunătăţitei sale vieţi şi ale învăţăturii celei dulci, ca un soare le revărsa şi părţile cele de primprejur le lumina, că puteai să vezi acolo iviriţi, perşi şi armeni, primind dumnezeiescul Botez. Apoi arabi, venind pâlcuri, câte două şi trei sute; ba uneori şi câte o mie, care se lepădau cu lacrimi de rătăcirea părinţilor lor, iar idolii pe care de mulţi ani îi cinsteau şi se închinau lor, îi aduceau lângă stâlp, îi sfărâmau şi cu picioarele îi călcau, primind legea creştină prin limba cuviosului cea de miere curgătoare. Apoi, învrednicindu-se de dumnezeieştile Taine, se întorceau cu bucurie mare, luminaţi cu lumina înţelegerii Sfintei Evanghelii.

Un oarecare Filarh, mai-mare peste ostaşi, având o rudă bolnavă, l-a rugat pe Sfântul Simeon să-i dea acestuia tămăduire. Iar sfântul, poruncind să-l aducă înaintea stâlpului, l-a întrebat dacă se leapădă de credinţa cea rea a părinţilor săi. Iar acela a zis: „Mă lepăd". Iarăşi l-a întrebat sfântul: „Crezi în Tatăl şi în Fiul şi în Sfântul Duh?" Iar el a mărturisit că fără îndoială îl crede. Atunci i-a zis sfântul: „Scoală-te!" Şi îndată tânărul s-a sculat sănătos, ca şi cum niciodată n-ar fi avut vreo durere. Spre încredinţarea sănătăţii lui, fericitul a poruncit tânărului aceluia, să ia pe umerii săi pe Filarh, fiind gras la trup, şi să-l ducă în tabăra lui, lucru pe care l-a şi făcut, luându-l în spate ca pe un snop. Văzând această minune, toţi au lăudat pe Dumnezeu, Care a făcut lucruri minunate prin Simeon.

Cuviosul avea şi darul proorociei, pentru că a proorocit seceta, foametea şi moartea cea năprasnică mai înainte cu doi ani. De asemenea, a spus că aveau să vină lăcustele după treizeci de zile, şi toate proorociile lui s-au împlinit. Oarecând a văzut în vedenie două toiege pogorându-se din cer. Unul a căzut spre răsărit, iar altul spre apus. Această vedenie a spus-o celor care erau lângă dânsul, proorocind că perşii şi sciţii se vor scula cu război împotriva stăpânirii greceşti şi romane. Pentru aceasta, cu multe lacrimi şi cu neîncetată rugăciune a făcut milostiv pe Dumnezeu, ca să-Şi întoarcă mânia cea dreaptă şi să nu trimită pedeapsa aceea asupra creştinilor. Şi rugându-se lui Dumnezeu, toată puterea persană ce stătea gata de război, cu voia Lui a contenit. Căci, începând a se certa perşii între ei, singuri de voia lor au încetat luptele.

S-a spus oarecând Cuviosului Simeon că împăratul Teodosie cel Tânăr a dat evreilor biserica pe care o luaseră creştinii. Atunci sfântul a trimis îndată o scrisoare împăratului, învăţându-l şi înfricoşându-l cu mânia lui Dumnezeu, netemându-se de puterea împărătească. Citind-o, împăratul s-a temut şi iarăşi a poruncit creştinilor să-şi ia biserica înapoi, iar pe eparhul acela care l-a sfătuit să dea evreilor biserica l-a alungat din dregătorie, trimiţând rugăminte cuviosului să facă pentru dânsul rugăciune către Dumnezeu. Pe soţia aceluiaşi împărat, Evdochia, după moartea soţului ei, căzând în eresul lui Eutihie, cuviosul a sfătuit-o prin scrisori şi, după patru ani, a întors-o la credinţa ortodoxă. După întoarcerea ei, alţi patru ani trăind în pocăinţă, s-a învrednicit de fericitul sfârşit în Ierusalim şi a fost îngropată în biserica Sfântului Întâiului Mucenic Ştefan, zidită de dânsa. Marchian, luând împărăţia după Teodosie cel Tânăr, adeseori cerceta pe Cuviosul Simeon în taină şi mult se folosea de dânsul.

Împărăteasa perşilor, auzind de minunata sfinţenie a Cuviosului Simeon, a trimis la dânsul, cerând binecuvântare, şi a luat untdelemn binecuvântat de el, pe care îl avea ca un mare dar, şi-l păzea cu cinste. O împărătească a ismailitenilor, fiind stearpă, a trimis la dânsul, cerând, ca prin sfintele lui rugăciuni, să poată a se numi mamă de copii. Şi s-a făcut aşa, că degrabă i s-a dezlegat nerodirea ei şi a născut un fiu şi, luându-l, a pornit pe cale la cuviosul. Dar, auzind că nu este cu putinţă femeilor să meargă la cuviosul, căci nici pe mama sa nu a lăsat-o să vină la dânsul, a trimis pe fiul ei, prin mâinile slugilor sale, pentru binecuvântare, zicând: „Acesta

este, părinte, rodul sfintelor tale rugăciuni, deci binecuvintează rodul acesta!"

Dar ce să zicem pentru nevoinţele lui cele nespuse? Că precum întrec puterea omenească, aşa şi a le spune nu se poate. Eu, mai înainte de toate – zice Teodorit – mă minunam de răbdarea lui, că noaptea şi ziua stătea neacoperit şi toţi îl vedeau. S-a întâmplat oarecând că erau luate uşile şi o mare parte din tavan era risipit şi sfântul era văzut de toţi multă vreme, până ce zidul şi uşile s-au înnoit. Atunci puteai să vezi o privelişte nouă şi minunată, pentru că uneori stătea nemişcat multă vreme, iar alteori făcea dese închinăciuni, aducând rugăciuni lui Dumnezeu.

Oarecare, din cei care stăteau înainte, a spus: „Am vrut să-i număr închinăciunile pe care le făcea neîncetat, şi am numărat o mie două sute patruzeci şi patru, apoi am slăbit, neputând mai mult să privesc la înălţimea stâlpului, şi am încetat a număra, însă sfântul nu a slăbit de la închinăciuni. Deoarece primea hrană o dată pe săptămână şi aceea foarte puţină şi uşoară, se făcuse uşor şi lesnicios spre acele dese închinăciuni.

Din multa stare în picioare i se făcuse la un picior o rană netămăduită şi mult sânge curgea dintr-însa. Însă rana nu a putut să-l smulgă pe el de la gândirea de Dumnezeu şi pe toate le răbda cu vitejie mucenicul cel de bunăvoie. Iar rana aceea a fost silit oarecând s-o arate pentru nişte pricini ca acestea: un preot din Arabia, om bun şi insuflat de Dumnezeu, a venit la dânsul, zicând: „Te întreb pe tine, prin singur adevărul care trage la sine neamul omenesc, să-mi spui mie de eşti om sau o fire fără de trup?" I-a răspuns cuviosul: „Pentru ce mă întrebi pe mine de acestea?" Iar el a zis: „Am auzit despre tine că nici nu mănânci, nici nu bei, nici nu dormi; însă acestea sunt firești omului şi nimeni nu poate să fie viu fără hrană, fără băutură şi fără somn". Deci a poruncit cuviosul să se urce preotul la dânsul pe stâlp, şi l-a lăsat să pipăie şi să vadă acea rană putrezită, plină de viermi, şi, văzând-o preotul şi auzind de hrana lui foarte puţină, căci mânca o dată pe săptămână, s-a minunat de răbdarea şi de nevoinţa sfântului.

După atâta nevoinţă, după atâtea faceri de minuni şi viaţă îmbunătăţită, era aşa de blând şi de smerit, ca şi cum ar fi fost mai mic şi mai netrebnic decât toţi oamenii. Către toţi arăta faţă luminoasă şi cuvânt de dragoste, precum la boier, aşa şi la slugă; precum la bogat, aşa şi la sărac şi la cel mai de pe urmă. Căci nu era la dânsul căutare la faţă şi nimeni nu se putea sătura de vederea cea cu sfântă podoabă a feţei lui şi de cuvintele cele dulci ale

vorbirii lui, pentru că rugăciunea lui era plină de darul Sfântului Duh.

Având darul înţelepciunii, în toate zilele adăpa inimile celor ce-l ascultau prin râul învăţăturilor, şi mulţi, povăţuindu-se de învăţătura lui, părăseau toate cele pământeşti şi, ca nişte întraripaţi, se înălţau spre cer; unii se duceau în mănăstiri, alţii în pustiu, iar alţii voiau să vieţuiască lângă dânsul. Rânduiala cea de toate zilele a vieţii cuviosului acestuia era în acest fel: noaptea toată şi ziua, până la ceasul al nouălea, stătea la rugăciune; după al nouălea ceas dădea învăţătură celor ce se întâmplau acolo; apoi asculta nevoile şi cererile tuturor celor ce veneau la dânsul şi pe bolnavi îi tămăduia cu rugăciunea. După aceea îmblânzea certurile şi pricinile omeneşti şi făcea pace. Apoi, apunând soarele, iar se întorcea la rugăciune. Având atâtea osteneli, nu înceta a purta grijă de partea bisericească, risipind necredinţa păgânilor, biruind hulele evreilor şi pierzând învăţăturile ereticilor. Iar pe împăraţi şi pe boieri şi pe toate stăpânirile îi învăţa prin scrisorile sale înţelepte şi folositoare, spre frica de Dumnezeu, spre milostivire şi dragoste şi îi îndemna spre apărarea Bisericii lui Dumnezeu, învăţându-i mult pe toţi pentru folosul sufletesc.

Ne-a spus nouă Gheorghe de la Rait de un frate cu numele Mina, care a fost diacon acolo. Că acesta a ieşit la o slujbă în lume şi ce a pătimit nu am aflat, ci numai ştiu atât că a lăsat chipul călugăresc şi a rămas în lume. Iar după ce au trecut multe zile, acesta a mers în cetatea lui Dumnezeu, Antiohia, şi, când trecea prin Seleucia, a văzut de departe mănăstirea Preacuviosului Simeon Stâlpnicul şi a zis întru sine: „Mă voi sui şi voi vedea pe marele Simeon", că niciodată nu-l văzuse. Iar după ce a ajuns el la stâlp şi s-a apropiat, dacă l-a văzut pe el Sfântul Simeon, îndată de la Dumnezeu s-a înştiinţat că a fost călugăr şi a avut slujba diaconiei. Şi a chemat pe cel ce-l slujea, zicând: „Adu-mi foarfecele aici!" Iar acela le-a adus. Zis-a Sfântul Simeon către slujitorul său: „Bine este cuvântat Domnul, tunde-l pe acela", şi-l arăta cu degetul său, că erau mulţi stând pe lângă stâlp. Iar acesta, minunându-se de cuvântul sfântului şi de frică mare fiind cuprins, deloc nu s-a împotrivit, cunoscând că Dumnezeu a descoperit stareţului despre dânsul. Iar după tunderea lui i-a zis marele Simeon: „Fă rugăciune, diacone". Şi făcând el rugăciune, sfântul i-a grăit iarăşi: „Să mergi la Rait, de unde ai ieşit". Iar el zicând: „Nu pot suferi ruşinea de la părinţi", Simeon iarăşi i-a grăit lui: „Să mă crezi, fiule, că nu e nevoie să te ruşinezi de aceasta, că te vor primi pe tine cu ochi

blânzi şi vor avea bucurie şi veselie de a ta întoarcere, şi să ştii, fiule, că Dumnezeu va să facă semn cu tine, ca să cunoşti că ţi-a iertat ţie păcatul acesta, că negrăită este bunătatea Lui".

După ce a venit la Rait, l-au primit părinţii cu mâinile întinse şi l-au dus în Sfântul Altar. Iar într-o Duminică, ducând el Preasfintele daruri ale Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, deodată a început să-i curgă ochiul şi, din acest semn, au cunoscut părinţii că l-a iertat pe el Dumnezeu de greşeală, după cuvântul Sfântului Simeon.

Un preot oarecare, şezând într-o zi în biserică, iată, un duh necurat a venit la dânsul în chip de nor întunecat şi înnegrit şi s-a pus ca un acoperământ pe capul lui şi l-a lipsit de lumină şi mintea lui i s-a luat şi i s-au slăbit lui toate oasele şi nu putea să grăiască; şi, intrând unii, l-au aflat pe el ca pe un mort. Şi a petrecut în boala aceea nouă ani, neputând a se întoarce pe sine pe altă parte, dacă nu-l întorcea pe el cineva.

Auzind rudele lui despre Sfântul Simeon, au mers la sfântul ducându-l şi pe el în pat şi, ajungând ca la trei stadii de mănăstire, stăteau acolo. Iar Sfântul Simeon, stând la rugăciune, i s-a descoperit lui despre preotul acela. Şi la miezul nopţii a chemat sfântul pe unul din ucenicii lui şi i-a zis: „Ia din apa aceasta şi mergi degrabă şi vei afla acolo pe un preot purtat pe pat; să-l stropeşti cu apa aceasta şi să-i spui: Îţi zice ţie păcătosul Simeon, întru numele Domnului nostru Iisus Hristos, scoală-te şi-ţi lasă patul tău şi vino la mine pe picioarele tale".

Iar ucenicul, mergând, a făcut după cuvântul sfântului, şi s-a sculat preotul sănătos şi, venind, s-a aruncat înaintea sfântului. Şi i-a zis lui sfântul: „Scoală-te, nu te teme, măcar de te-a şi mâhnit pe tine diavolul nouă ani, că iubirea de oameni a lui Dumnezeu nu te-a lăsat pe tine până în sfârşit să pieri. Că nu cu temere de Dumnezeu, ci şi prea cu nedreptate ai stat în Sfântul Altar şi, mai înainte de a afla adevărul, ai ascultat pe clevetitorii ce judecau în taină pe aproapele lor şi fără de nici o vină asupreai pe unii, îndepărtându-i de împărtăşirea Sfintelor Taine.

Şi aceasta făcând, pe iubitorul de oameni Dumnezeu nu puţin L-ai mâhnit. De aceea se şi întărise asupra ta diavolul. Ci iubirea de oameni a lui Dumnezeu şi îndurările Lui s-au înmulţit spre tine. Însă pe cei care te-au nedreptăţit, mergând, îi vei afla pe ei rugându-se ţie cu multă durere să-i ierţi; precum a făcut Dumnezeu milă cu tine, aşa şi tu să faci milă cu dânşii. Încă şi ţărână luând de aici, vei presăra peste dânşii".

Şi a ieşit preotul cu bucurie, mulţumind lui Dumnezeu, şi a făcut precum i-a poruncit lui sfântul şi îndată s-au vindecat şi aceia, slăvind pe Dumnezeu.

Aşa ducându-şi minunata viaţă, care era cu greutate de purtat firii omeneşti, s-a apropiat de sfârşitul său, având de la naştere mai mult de o sută de ani, precum scriu cei vrednici de credinţă despre Sfântul Simeon Stâlpnicul cel desăvârşit întru bunătăţi, înger pământesc şi om ceresc.

Pentru fericitul său sfârşit scrie aşa Antonie: „A fost într-o zi de vineri, după ceasul al nouălea, când aşteptam de la dânsul obişnuita învăţătură şi binecuvântare, dar n-a mai privit de pe stâlp spre noi. Asemenea şi sâmbătă şi Duminică a încetat a ne da, după obicei, părintescul său cuvânt. Deci m-am înfricoşat şi m-am suit pe stâlp şi iată cuviosul stătea cu capul plecat în jos, ca la rugăciune, şi mâinile strânse la piept. Părându-mi-se că face rugăciune, am stat tăcut.

Apoi, mergând înaintea lui, am zis: «Părinte, binecuvintează-ne, că iată poporul de trei zile şi trei nopţi stă aproape, aşteptând binecuvântare de la tine». Iar el nu mi-a răspuns. Şi iarăşi am zis către dânsul: «Pentru ce, părinte, nu răspunzi fiului tău care este în ascultare? Oare te-am scârbit cu ceva? Întinde-mi acum mâna ta să o sărut», şi nu mi-a răspuns. Apoi, stând înaintea lui ca o jumătate de ceas, m-am îndoit şi gândeam: Oare nu cumva s-a dus la Domnul? Am plecat urechea şi nu era suflare, fără numai mult miros ieşea din trupul lui, ca din felurite aromate binemirositoare. Atunci, cunoscând că s-a odihnit întru Domnul, m-am temut şi am plâns cu amar.

Deci, apropiindu-mă de dânsul, l-am aşezat şi i-am învelit trupul şi i-am sărutat ochii, barba, gura şi mâinile lui, zicând: «Cui mă laşi pe mine, părinte? Unde voi auzi învăţăturile tale cele dulci? Unde mă voi sătura de îngereştile tale vorbe, sau ce răspuns voi da pentru tine poporului care aşteaptă binecuvântarea ta? Ce voi zice bolnavilor când vor veni aici să ceară tămăduiri? Şi cine nu va plânge văzând stâlpul tău gol, nevăzându-te pe tine, luminătorul nostru? Şi când mulţi vor veni de departe, căutându-te pe tine, şi nu te vor afla, oare nu se vor tângui? Vai mie, că acum te văd, iar dimineaţă de mă voi duce în dreapta sau în stânga, nu te voi afla».

Deci, plângând eu aşa peste dânsul, din amărăciunea sufletului am adormit şi mi s-a arătat cuviosul ca un soare, zicându-mi: «Nu voi lăsa stâlpul, nici locul, nici muntele acesta nebinecuvântat! Deci, pogoară-te tu şi dă binecuvântare poporului. Pentru că eu,

iată, m-am odihnit, precum Domnul a voit; dar să nu le spui lor, ca să nu fie gâlceavă, ci să trimiţi degrabă în Antiohia, spunându-le pentru mine. Iar ţie ţi se cade să slujeşti la acest loc şi-ţi va răsplăti ţie Domnul după osteneala ta».

Apoi m-am deşteptat din somn şi, tremurând, am zis: «Nu mă uita pe mine, părinte, întru sfântă odihna ta!» Şi am căzut la picioarele lui şi am sărutat sfinţii lui paşi şi, luându-i mâna, am pus-o pe ochii mei, zicând: „Binecuvintează-mă, părinte!", şi iarăşi am plâns foarte. Apoi, sculându-mă, m-am şters de lacrimi ca să nu înţeleagă cineva lucrul, m-am coborât şi am trimis în taină un frate credincios în Antiohia la patriarhul Martirie, spunându-i despre mutarea cuviosului. Şi a venit degrabă patriarhul cu trei episcopi, asemenea şi Ardaborie eparhul cu ostaşii săi şi mulţime de popor, nu numai din Antiohia, ci din toate cetăţile şi satele dimprejur, şi de prin mănăstiri călugări cu lumânări şi cu tămâieri; şi din saracini s-au adunat multă mulţime degrabă ca râurile, pentru că a străbătut vestea într-un ceas pretutindeni, purtându-se ca de un duh.

Deci s-au suit patriarhul cu episcopii pe stâlp şi, luând cinstitele moaşte, le-au coborât jos şi le-au pus lângă stâlp, plângând tot poporul. Încă şi mulţimea păsărilor, precum se vedea de către toţi, zburând împrejurul stâlpului, striga ca şi cum ar plânge pentru sfârşitul unui luminător ca acesta al lumii; iar glasul plângerii a tot poporul se revărsa la şapte stadii, încă şi cele dimprejurul locului aceluia, munţii, câmpiile şi copacii, se vedea că se întristează şi plâng. Pentru că pretutindeni văzduhul era întunecos şi un nor întunecat se purta pe deasupra. Eu am văzut pe un înger arătându-se lângă sfintele lui moaşte şi era faţa lui ca fulgerul, hainele ca zăpada, iar el vorbea cu şapte bătrâni. Am auzit glasul lor, dar ce anume grăiau n-am înţeles, pentru că frica şi spaima mă cuprinseră".

În acea zi în care s-a mutat Cuviosul Simeon, ucenicul şi următorul sfintei lui vieţi, Cuviosul Daniil – care, cu puţin mai înainte de acea vreme, la gura Mării Negre, aproape de Constantinopol, avea să se suie pe stâlp – a văzut mulţime de oşti cereşti din acele părţi unde era stâlpul Cuviosului Simeon, mergând de la pământ spre cer, iar în mijlocul lor ridicând sufletul vesel al Sfântului Simeon. Dar nu numai Cuviosul Daniil, ci şi fericitul Axentie, cel ce a fost chemat din pustie la soborul din Calcedon, a văzut aceeaşi vedenie, fiind atunci în Bitinia.

Iar când s-au pus cinstitele moaşte ale Sfântului Simeon pe patul pregătit pentru moarte, patriarhul, vrând să ia de binecuvântare puţini peri din barba lui sfântă, şi-a întins mâna şi îndată i s-a uscat.

După ce s-a făcut multă rugăciune pentru dânsul către Dumnezeu şi către plăcutul Lui, i s-a însănătoşit mâna. Apoi, luând sfintele moaşte cu psalmi şi cu cântări, le-au dus în Antiohia şi a ieşit toată cetatea în întâmpinare. Şi era acolo un om mut şi surd de patruzeci de ani. Acesta, cum a văzut sfântul trup al cuviosului, îndată i s-a dezlegat legătura auzului şi a limbii şi, căzând înaintea sfintelor moaşte, a strigat: „Bine ai venit, robule al lui Dumnezeu, că iată venirea ta m-a vindecat!"

Primind antiohienii trupul sfântului mai mult decât aurul şi argintul, l-au dus în biserica cea mare, făcându-se multe minuni şi tămăduiri la mormântul lui. Iar după câţiva ani au zidit o biserică în numele Cuviosului Simeon şi au mutat acolo sfintele lui moaşte.

Cuviosul s-a săvârşit în timpul împărăţiei lui Leon cel Mare, după mărturia lui Gheorghe Kedrinos şi a celorlalţi, în al patrulea an al împărăţiei lui, adică anul 460 de la naşterea lui Hristos. Împăratul Leon trimitea la antiohieni, dorind să-i dea moaştele cuviosului să le aducă la Constantinopol. Dar ei, nevrând să se lipsească de un ajutător ca acesta, au zis trimişilor împărăteşti: „De vreme ce cetatea noastră nu are ziduri de piatră, căci au căzut, risipindu-se, atât de mânia împărătească, cât şi de cutremurul cel mare al pământului sfărâmându-se, pentru aceasta sfântul trup al lui Simeon l-am adus aici să ne fie nouă zid şi apărare"[4].

Pe locul unde era stâlpul Cuviosului Simeon, credincioşii au zidit o biserică în numele lui, în chipul crucii, foarte frumoasă, şi au aşezat mănăstire mare. Deci s-a împlinit făgăduinţa Cuviosului Simeon pe care a spus-o lui Antonie, ucenicul său, în vedenie, că nu va părăsi locul său. Căci minunile acolo nu se împuţinau şi tămăduirile bolnavilor izvorau. În toţi anii la ziua pomenirii lui se arăta o stea mare deasupra stâlpului şi toată partea aceea o strălucea. Pentru arătarea stelei aceleia, mulţi scriitori de istorii mărturisesc, dar mai ales Evagrie Scolasticul, care a văzut acea stea cu ochii săi.

Să spunem şi aceasta de care acelaşi Evagrie scrie, că locul acela sfânt nicidecum nu era umblat de femei şi nu puţină pază se făcea pentru aceasta, ca să nu îndrăznească a se atinge de prag picior femeiesc, acolo unde nici maicii Cuviosului Simeon nu i-a fost slobod să intre.

Se spune că o femeie s-a îmbrăcat bărbăteşte ca, fiind necunoscută, să intre în biserica sfântului. Şi când s-a atins de pragul

[4] Mai târziu o parte din moaştele Sfântului Simeon s-au adus la Cuviosul Daniil Stâlpnicul, după a lui rugăminte, precum scrie de aceasta în viaţa acelui sfânt.

bisericii, îndată a căzut moartă. Că, deşi mergeau acolo femeile, precum scrie Nichifor, însă nu îndrăzneau să se apropie de ogradă, ci stăteau departe şi îşi făceau rugăciunile lor privind la stâlp, şi nu se lipseau de darul cuviosului. Cele ce mergeau cu credinţă şi primeau ajutor şi felurite tămăduiri se întorceau cu bucurie, mulţumind Unuia în Treime Dumnezeu, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, Căruia I se cuvine cinstea, slava şi închinăciunea acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.[5]

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SOBORUL NĂSCĂTOAREI DE DUMNEZEU DIN LĂCAŞUL MIASINEI

În vremea eresului iconomahilor[6], care se întărise în Răsărit cu ajutorul împăratului Leon Isaurul, cel împotriva sfintelor icoane, a fost aruncată în iezerul Azurului o icoană făcătoare de minuni a Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, de la lăcaşul Miasinelor. Despre lăcaşul Miasinelor se povesteşte în viaţa Cuviosului Acachie, episcopul Melitinei, luna aprilie, ziua a şaptesprezecea, unde se scrie:

Era un loc elinesc la optsprezece stadii de cetatea Melitina cea armenească, numindu-se Miasina, loc şes foarte frumos şi desfătător, costişă între două dealuri, care despărţea amândouă părţile în larg. Prin mijloc, un pârâu repede şi curat curgea spre răsărit, care se numeşte Azor sau Azur, şi de iezere împrejur se umple şesul acela. Deci era acolo, la loc deosebit şi frumos, o capişte idolească şi o livadă de pomi bine roditori, care se adăpa de la apele iezerului Azurului, dar se spurca cu diavoleşti jertfe. Acel

[5] Aici nu sunt adunate toate minunile cuviosului - zice însuşi Antonie, ucenicul Sfântului Simeon -, ci numai o parte, pentru că nu poate nimeni să scrie toate minunile sfântului.

Iar pentru anii lui, câţi a stat pe stâlp, unii scriitori nu se potrivesc. Unii au scris că 47 de ani, iar alţii numai 40. Unii, precum Teodorit, au scris viaţa sfântului mai înainte de sfârşitul lui, şi ei înşişi au murit înaintea lui. Noi însă aflăm nu numai de la vechii scriitori de ani, ci şi din singură numărarea anilor, că a stat pe feluriţi stâlpi 50 de ani. Despre aceasta şi în cartea care se numeşte „Ospăţ sufletesc", în cuvântul întâi, care este în Duminica a doua după Rusalii, se mărturiseşte. Pentru că toţi anii cuviosului au fost 103, precum în Letopiseţul Lvovului s-a scris. Căci s-a tuns în rânduiala călugărească la 18 ani de la naştere, trei ani a vieţuit închizându-se în chilie de piatră aproape de satul Talanissa, apoi s-a suit la înălţimea muntelui şi pe stâlp, având puţin mai mult de 20 de ani. Deci unde i-a trecut pe ceilalţi ani care în numărul cel de o sută merg, dacă nu pe stâlp?

[6] iconomah - luptător împotriva sfintelor icoane

loc curăţindu-l de spurcăciunile idoleşti în zilele sale, Sfântul episcop Acachie a zidit acolo o biserică, dăruind-o Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu. Apoi, sfinţind-o, a făcut locuinţă sfinţilor îngeri locul acela care mai înainte era lăcaş diavolilor şi unde se făceau jertfirile cele sângeroase şi spurcate ale diavolului. Acolo a început a se aduce lui Dumnezeu jertfa cea fără de sânge şi se săvârşeau minuni cu darul Preacuratei Maicii lui Dumnezeu.

Deci, este arătat că, lângă acea biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a fost alcătuit lăcaşul care se numea Miasina, după locul cu acelaşi nume, unde a fost aruncată icoana Maicii lui Dumnezeu în iezer de luptătorii de icoane. După mulţi ani a ieşit icoana din iezer deasupra apei, în timpul împărăţiei binecredinciosului împărat Mihail şi a Teodorei, maica lui. A fost aflată icoana de credincioşi în luna lui septembrie, ziua întâi, nesuferind nici un fel de vătămare din cauza apei, după atâta vreme.

Pentru o minune ca aceasta se săvârşea sobor în lăcaşul acela în toţi anii, în cinstea şi slava Preanevinovatei Stăpânei noastre, Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, DREPTUL ISUS, FIUL LUI NAVI

Acest Isus a fost fiul lui Navi şi următor lui Moise, celui ce a fost dătător de Lege evreilor. El a luat cetatea Ierihonului, care era a celor de alt neam, surpându-i zidurile prin glasul trâmbiţelor. Isus al lui Navi a văzut pe Arhanghelul Mihail ţinând în mână spada şi, aflând el că este mai-marele Voievod al puterilor cereşti, lepădându-şi armele, a căzut la picioarele lui. Însă, dând el război cu cei de alt neam şi fiind gata să apună soarele, având el osârdie spre război, s-a rugat lui Dumnezeu şi a zis să stea soarele. Şi îndată a fost oprit soarele din calea lui să nu apună, până ce a înfrânt Isus (Iosua) pe cei străini care au fugit, şi i-a biruit cu putere.

Apoi, povăţuind el poporul şi trecându-i prin pustie, le-a împărţit pământul făgăduinţei şi, judecând pe popor douăzeci şi şapte de ani, s-a făcut înfricoşător vrăjmaşilor. Arătându-şi bărbăţia şi fapta bună în multe războaie, a murit şi a fost îngropat cu cinste de poporul său.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL AMUN DIACONUL, ÎMPREUNĂ CU PATRUZECI DE MUCENIŢE FECIOARE

Aceste sfinte fecioare erau din Adrianopolul Macedoniei şi, fiind creştine, au urmat lui Hristos, având şi dascăl pe Amun Diaconul. Fiind prinse de ighemonul Adrianopolului, Vaul, şi chinuite mult ca să se închine idolilor, s-au rugat lui Dumnezeu. Apoi, fiind atârnate în văzduh, au fost chinuite multe ceasuri.

După aceea a fost spânzurat Sfântul Amun şi l-au zgâriat pe coaste, punându-i apoi un coif ars pe cap. Şi, izbăvindu-se el, a fost trimis împreună cu sfintele fecioare de la Bereia la Ieraclia Traciei, la tiranul Liciniu. Din porunca acestuia, zece dintr-însele au fost aruncate în foc, iar la opt, împreună cu dascălul lor, li s-au tăiat capetele; şase au fost cu cuţitele străpunse; alte şase, primind fiare înfocate prin gură, s-au sfârşit; şi celelalte zece, cu săbiile în inimă străpungându-se, mucenicește şi-au săvârşit nevoinţa şi toate au mers la Domnul, ca să-şi ia cununa răsplătirii.

LUNA SEPTEMBRIE
ZIUA A DOUA

SFÂNTUL MUCENIC MAMANT (†275)[1]

Mucenicul lui Hristos, Mamant, avea patrie Paflagonia şi părinţi însemnaţi: tatăl lui se chema Teodot, iar mama lui, Rufina, amândoi din neam mare de patricieni cinstiţi, bogaţi şi străluciţi prin dreapta credinţă. Ei, nesuferind mai mult să ascundă credinţa lor în Hristos şi osârdnica dragoste înăuntrul lor, au arătat-o înaintea tuturor, mărturisind dreapta lor credinţă şi spre dânsa aducând pe mulţi. Pentru aceasta au fost clevetiţi la Alexandru dregătorul, căruia i se poruncise de către împărat să înmulţească cu toată sârguinţa cinstea zeilor lor, iar pe creştinii ce se aflau şi nu se supuneau poruncii lor să-i muncească şi să-i dea la moarte.

Deci Alexandru, aducând înaintea judecăţii sale pe Teodot, îl silea să jertfească idolilor, dar acesta nici nu voia să audă cele ce grăia Alexandru. Iar acela, deşi era gata să chinuiască pe cel ce nu se supunea, a fost oprit însă de neamul cel mare al lui Teodot. Căci nu se cădea lui ca pe fiii din neam patrician să-i necinstească şi să-i chinuie fără poruncă împărătească. De aceea l-a trimis pe el în Cezareea Capadociei la dregătorul Faust, care, pe cât era mai cald întru a sa păgânătate, pe atât mai cumplit se arăta creştinilor.

Acela, văzând pe Teodot, îndată l-a aruncat în temniţă; iar femeia lui, fericita Rufina, deşi era însărcinată, a urmat bărbatului ei şi cu dânsul împreună a intrat în temniţă şi sufereau acolo pentru Hristos. Teodot, ştiindu-şi neputinţa trupului său şi gândindu-se la sălbăticia prigonitorului, a alergat spre Domnul cu osârdnică rugăciune, dorind mai bine să moară decât să greşească ceva împotriva dreptei credinţe când nu va putea suferi muncile cele

[1] După Sfântul Simeon Metafrast, pe scurt.

grele, zicând acestea în rugăciunea sa: „Doamne, Dumnezeul puterilor, Tatăl iubitului Tău Fiu, pe Tine Te binecuvintez şi Te preamăresc, că m-ai învrednicit pe mine să fiu aruncat în temniţa aceasta pentru numele Tău. Deci mă rog Ţie, Doamne, primeşte sufletul meu în legăturile acestea, Cela ce ştii neputinţa mea, ca nu cândva să se laude vrăjmaşul meu asupra mea".

Aşa se ruga el, iar Dumnezeu, Cel ce a zidit în chip deosebit inimile noastre şi cunoaşte toate lucrurile noastre, auzind rugăciunea credinciosului Său rob, îndată i-a dat fericitul sfârşit şi, scoţând din temniţă sufletul lui, l-a sălăşluit în luminatele lăcaşuri cereşti. Iar soţia lui, fericita Rufina, răbdând nevoia şi scârba temniţei şi fiind cuprinsă de mare mâhnire pentru bărbatul ei, a născut înainte de vreme un prunc de parte bărbătească. Deci, privind spre prunc şi spre trupul mort al bărbatului ei, a strigat către Dumnezeu cu lacrimi şi suspine, zicând: „Dumnezeule, Cel ce ai zidit pe om şi din coasta lui ai făcut-o pe Eva, porunceşte ca şi eu să merg pe aceeaşi cale pe care a mers bărbatul meu şi, dezlegându-mă din viaţa aceasta de scurtă vreme, primeşte-mă în veşnicele Tale lăcaşuri, iar pe acest prunc născut să-l hrăneşti Tu precum ştii. Tu să-i fii lui tată şi mamă şi păzitor al vieţii".

Acea cinstită şi sfântă femeie, strigând aşa către Dumnezeu în mâhnirea sa, a fost auzită de El şi, dezlegându-se din legăturile trupeşti, s-a dus către veşnica mântuire, dându-şi duhul în mâinile Domnului, rămânând pruncul viu între părinţii săi morţi.

Atunci Domnul, Cel ce păzeşte pe prunci, a binevoit a descoperi aceasta unei femei oarecare din Cezareea, al cărei nume era Amia, de neam bun şi cu dreaptă credinţă, căreia i-a poruncit prin îngerul Său în vedenia nopţii să ceară de la dregător trupurile sfinţilor săvârşiţi în temniţă şi să le îngroape cu cinste, iar pe prunc să-l ia la dânsa şi să-l crească ca pe însuşi fiul ei. Sculându-se, ea a alergat îndată, după porunca Domnului, şi a rugat pe dregător să-i dea voie să ia din temniţă trupurile legate ale celor morţi. Iar Dumnezeu, plecând spre milă inima lui cea nemilostivă, a îngăduit să fie după voia acelei cinstite femei.

Intrând Amia în temniţă, a aflat trupurile lor împreună zăcând, iar în mijloc pruncul, luminos şi vesel la faţă. Deci, luând trupurile sfinţilor, le-a îngropat cu cinste în grădina sa, iar pe prunc l-a iubit ca pe o odraslă a sa, hrănindu-l creştineşte, pentru că văduva aceea era fără de fii şi întreagă la minte. Iar pruncul, crescând, n-a grăit cinci ani. După aceea a început a zice către Amia, care îi era a doua mamă, cuvântul *mama* (care în latineşte

înseamnă sân sau maică). De la acest cuvânt, pruncul s-a numit Mamant. Venind vremea, acea mamă l-a dat pe Mamant la învăţătura cărţii, la care a întrecut degrabă pe toţi cei de o vârstă cu el, încât toţi se mirau de isteţimea minţii lui.

În acea vreme împărăţea în Roma răucredinciosul Aurelian, care silea pe toţi să se închine idolilor, nu numai pe bărbaţi şi pe femei, ci şi pe copiii cei mici, pentru care mai mult se sârguia, căci, fiind tineri de ani şi mici la minte, cu uşurinţă puteau să se înşele şi să se plece la tot lucrul rău. Încă i se părea nelegiuitului împărat că, deprinzându-se copiii din tinereţe să mănânce cele jertfite idolilor, la bătrâneţe vor fi mai mari cinstitori de idoli. De aceea, cu felurite amăgiri îi atrăgea pe ei la păgânătatea sa.

Dar, deşi mulţi din copiii cei mici şi dintre tineri se amăgeau şi se supuneau voii împăratului, unii din cei ce urmau la şcoală cu Mamant făceau împotrivă, urmând învăţăturii lui. Pentru că el, în anii tinereţii sale având căruntetea înţelepciunii, vârsta bătrâneţii şi viaţă neîntinată, arăta celor de-o seamă cu el deşertăciunea zeilor, fără suflet şi nelucrători, învăţându-i să cunoască pe Unul adevăratul Dumnezeu, pe Care numai el singur Îl cunoştea, şi Aceluia să-I aducă înţelegătoare jertfă, adică duh umilit şi inimă curată şi smerită.

Atunci a venit de la împărat, în Cezareea, dregătorul Democrit în locul lui Faust, fiind aprins cu îngrozire şi cu ucidere asupra creştinilor, pentru că era mare râvnitor necuratei şi idolatrei sale păgânătăţi. La dânsul a fost clevetit Sfântul Mamant cum că nu numai el singur nu se închină idolilor, ci şi pe ceilalţi tineri care învăţau cu dânsul îi îndărătniceşte şi îi învaţă creştineasca credinţă. Mamant avea atunci cincisprezece ani de la naştere şi rămăsese sărman şi de a doua sa mamă, Amia, care, lăsându-i fiului ei celui de o împărtăşire multe averi pe pământ ca unui moştenitor, s-a dus la Dumnezeu, la cereştile bogăţii gătite celor ce-L iubesc pe El.

Democrit, auzind de Mamant, a trimis după dânsul şi, după ce l-au adus înaintea lui, îl întrebă mai întâi de este creştin. Apoi, dacă numai el singur nu se închină idolilor, sau şi pe alţi tineri asemenea lui îi îndărătniceşte, învăţându-i să nu se supună poruncii împărăteşti. Iar el, arătându-se bărbat desăvârşit în anii cei tineri, fără frică a răspuns, zicând: „Eu sunt cel ce nesocotesc căruntetile voastre cele rătăcite din calea cea dreaptă şi de atâta întuneric cuprinse, încât la lumina adevărului nu puteţi privi, căci, părăsind pe Dumnezeul cel viu şi adevărat, v-aţi apropiat de demoni, închinându-vă idolilor fără de suflet, muţi şi surzi. Iar eu niciodată

nu mă voi lepăda de Hristos al meu şi mă sârguiesc să-i aduc la El pe cei pe care îi pot aduce".

Mirându-se de un răspuns atât de îndrăzneţ ca al lui Mamant, Democrit îndată a poruncit cu mânie celor ce stăteau înainte să-l ducă în capiştea lui Serapid, spurcatul lor zeu, şi acolo să-l tragă cu silа la jertfă idolească. Mamant, netemându-se de mânia dregătorului, cu limbă slobodă i-a zis: „Nu ţi se cade să-mi faci rău, eu fiind de neam mare, pentru că sunt fiu de părinţi din singlit[2], care au fost de neam bun". Democrit a întrebat pe cei ce stăteau de faţă despre neamul lui Mamant. Şi, aflând că este de neam din vechii boieri romani, iar Amia, femeie slăvită şi bogată, l-a crescut şi l-a făcut moştenitor averilor sale celor multe, n-a putut să-l chinuiască, pentru că nu avea aşa putere. De aceea, punând pe el lanţuri de fier, l-a trimis la împăratul Aurelian, care era atunci în cetatea Egeea, şi l-a înştiinţat prin scrisoare de toate cele pentru Mamant.

Împăratul, luând scrisoarea lui Democrit şi citind-o, a poruncit să fie adus îndată înaintea sa tânărul Mamant. Văzându-l pe el, împăratul a încercat în tot felul să-l atragă la credinţa sa cea rea, când prin îngrozire înfricoşându-l, când prin îmbunare amăgindu-l. Că, făgăduindu-i daruri de cinste, îi zicea: „De te vei apropia de marele Serapid şi de îi vei jertfi lui, o, frumosule tânăr, vei fi cu noi în palate şi te vei hrăni împărăteşte şi toţi te vor cinsti, te vor lăuda şi vei fi fericit cu adevărat. Iar de nu-mi vei da ascultare, rău vei pieri!"

Tânărul Mamant i-a răspuns bărbăteşte, zicând: „Să nu fie una ca aceea, o, împărate, să mă închin idolilor fără suflet, pe care voi îi cinstiţi ca pe nişte zei; cât de nebuni sunteţi, închinându-vă lemnului şi pietrei nesimţitoare, iar nu Dumnezeului Celui viu. Deci încetează a mă amăgi cu cuvintele tale înşelătoare, căci tu când faci bine, chinuieşti; iar când chinuieşti, faci bine. Să ştii că facerile tale de bine făgăduite mie, darurile şi cinstea, mi-ar fi mie grele chinuri, dacă le-aş iubi pe ele în locul lui Hristos. Iar chinurile cele grele, pe care pentru numele lui Hristos mi le făgăduieşti, îmi vor fi mie mari faceri de bine, căci mai bine îmi este a muri pentru Hristosul meu, decât toată cinstea şi averea".

Aşa a grăit Sfântul Mamant înaintea împăratului şi nu s-a ruşinat, căci, deşi era tinerel, avea inimă netemătoare şi înţelegerea bărbatului desăvârşit. Căci puterea lui Dumnezeu a ştiut şi pe cel mic şi tânăr David a-l arăta nebiruit de Goliat, şi din gura pruncilor

[2] Palat împărătesc

a-şi aduce laudă, şi pe copilul cel mic de ani a-l înţelepţi, ca mai mult decât bătrânii să înţeleagă. Pe toate acestea puteai să le vezi la tânărul Mamant; căci nu l-au biruit pe el cuvintele împăratului celui fărădelege, nu l-au amăgit darurile, nu l-au înfricoşat muncile, pe care le-a primit cu osârdie mai bine decât darurile cele mari. Deci mâniindu-se, chinuitorul îndată a poruncit să-l întindă la pământ şi să-l bată fără cruţare. Dar fiind bătut trupul lui cel frumos, el răbda ca şi cum nu simţea nici un fel de durere.

Împăratul a zis către el: „Spune numai cu gura că vei jertfi idolilor şi îndată vei fi scăpat din munci". Mamant a răspuns: „Nici cu inima, nici cu gura nu mă voi lepăda de Dumnezeu şi Împăratul meu Iisus Hristos, măcar de mi-ai da mie şi alte munci mai mari decât aceste bătăi, pentru că acelea mă vor împreuna cu Domnul meu cel dorit. Voiesc să nu obosească mâinile celor ce mă bat, căci, cu cât aceia mă bat, cu atât mai mari bunătăţi îmi pricinuiesc de la începătorul de nevoinţă Hristos!"

Aurelian, văzând pe Mamant neluând în seamă bătăile, a poruncit să-i ardă trupul cu lumânări. Făcându-se aceasta, focul, parcă ruşinându-se de trupul mucenicului, nu s-a atins de el, ci s-a îndreptat spre faţa chinuitorilor. Deci mai amar s-a aprins chinuitorul cu mânia şi s-a ars cu iuţimea, decât mucenicul lui Hristos cu focul cel materialnic; că, pe cât mucenicul nu lua în seamă focul, pe atât inima chinuitorului se ardea. Apoi a poruncit ca să ucidă cu pietre pe Sfântul Mamant. Însă acea bătaie cu pietre îi era bine primită, fiind pentru dragostea lui Hristos, ca şi cum l-ar fi presărat cu flori binemirositoare.

Văzând împăratul că nimic nu sporeşte, l-a osândit pe mucenic la moarte, să fie aruncat în mare. Deci, legând slujitorii un plumb mare de grumajii lui, l-au dus la mare. Dar nici acolo nu a lăsat Domnul pe robul Său, că a poruncit îngerilor Săi să-l păzească. Şi iată că s-a arătat îngerul Domnului pe cale strălucind ca un fulger şi, văzându-l cei ce-l duceau, au fugit înapoi de frică, lăsând pe Sfântul Mamant. Luând îngerul pe mucenic, i-a dezlegat plumbul şi, ducându-l pe un munte înalt în pustie aproape de Cezareea, i-a poruncit să vieţuiască acolo. Acea viaţă din pustie a început-o Mamant cu post, căci a postit în muntele acela patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, şi s-a făcut ca alt Moise căruia i s-a dat în mâini Legea Nouă. Căci s-a pogorât la dânsul din cer şi glas şi toiag. Iar când a primit toiagul, poruncindu-i glasul, a lovit cu acel toiag în pământ şi îndată a primit o Evanghelie care a ieşit din

sânurile pământului şi a zidit acolo o mică biserică, în care, rugându-se, citea Sfânta Evanghelie.

Cu porunca lui Dumnezeu se adunau la Sfântul Mamant în pustia aceea fiarele, ca oile la păstor, şi ca nişte înţelegătoare îşi plecau urechile lor la cuvintele sfântului şi i se supuneau. Hrana lui era lapte de animale sălbatice, pe care mulgându-le, făcea brânză din care mânca nu numai el, ci şi cei săraci. Străbătând vestea despre dânsul în cetatea aceea, un oarecare Alexandru, nu cel ce s-a pomenit mai întâi, ci altul, care era pus în acea vreme ighemon în Capadocia, fiind om iute şi foarte rău, înştiinţându-se de toate cele pentru Mamant, îl socotea fermecător şi a trimis nişte ostaşi călări în pustie să-l caute şi, aflându-l, să-l aducă la dânsul.

Căutând ei pe sfântul în pustie, el se pogora singur din munte şi, întâmpinându-i, i-a întrebat: „Pe cine căutaţi?" Iar ei, socotind că este păstor şi îşi paşte oile în muntele acela, îi spuseră: „Căutăm pe Mamant care petrece undeva în pustia aceasta. Oare nu ştii unde este?" Mamant i-a întrebat: „Pentru ce-l căutaţi?" Iar ei au zis: „Este clevetit la ighemon că este fermecător şi ne-a trimis să-l ducem la chinuit". Mamant le-a zis: „Eu vă voi spune despre dânsul, prietenilor, numai să veniţi în coliba mea şi, odihnindu-vă puţin de osteneală, să vă întăriţi cu hrană". Deci au mers ostaşii în locuinţa lui, iar el le-a pus înainte să mănânce brânză.

Mâncând ei, iată veniră, după obiceiul lor, cerboaicele şi caprele sălbatice cu lapte să fie mulse. Iar el a muls lapte şi a pus înaintea ostaşilor să bea, apoi s-a întors la rugăciune. Şi începură a veni mai multe fiare, iar ostaşii, văzându-le, se temură şi, lăsând hrana, au fugit. Mamant le-a poruncit să nu se teamă, apoi le-a spus că el este cel căutat. Iar ei îi ziseră: „De voieşti să mergi la dregătorul, vino cu noi; iar de nu, dă-ne voie să mergem singuri, că noi nu îndrăznim să te ducem. Însă ne rugăm ţie să nu ne vatăme fiarele". Iar el, mângâindu-i, le-a poruncit să meargă, zicându-le: „Mergeţi voi înainte, iar eu voi merge singur în urma voastră".

Ducându-se ostaşii, aşteptau venirea lui la porţile cetăţii, căci credeau în cuvintele unui bărbat ca acela şi nu puteau nici a gândi ceva nedrept împotriva lui. Mamant, luând cu sine un leu, a mers după dânşii în cetate şi, intrând el, leul a rămas afară, iar ostaşii, luând pe Mamant, l-au pus înaintea ighemonului Alexandru.

Ighemonul, văzând pe Sfântul Mamant, îndată l-a întrebat: „Tu eşti acel vestit fermecător de care am auzit?" Sfântul a răspuns: „Eu sunt robul lui Iisus Hristos, al Celui ce dă mântuire

tuturor celor ce cred în El şi fac voia Lui, iar pe vrăjitori, pe fermecători şi pe cei ce se închină idolilor îi va da focului veşnic. Deci spune-mi pentru ce m-ai chemat la tine?" A zis ighemonul: „Pentru aceea te-am chemat, că nu ştiu cu ce fel de vrăji şi farmece ai îmblânzit fiarele cele sălbatice şi cumplite, căci te sălăşluieşti cu dânsele, petreci în mijlocul lor şi le porunceşti ca unor înţelegătoare, precum am auzit de tine". A răspuns Sfântul Mamant: „Cel ce slujeşte lui Dumnezeu Celui viu şi adevărat, acela nu suferă deloc să trăiască cu închinătorii de idoli şi cu făcătorii de rău. Pentru aceasta şi eu am voit mai bine a trăi cu fiarele în pustie, decât cu voi în lăcaşurile păcătoşilor. Căci fiarele, precum ţi se pare, cu nici un fel de farmece nu se îmblânzesc şi nu se supun, pentru că nici eu nu ştiu ce sunt farmecele. Ele, măcar că sunt neînţelegătoare, însă ştiu a se teme de Dumnezeu şi a cinsti pe robii Lui. Iar voi sunteţi cu mult mai neînţelegători decât fiarele, fiindcă nu cunoaşteţi pe adevăratul Dumnezeu şi necinstiţi pe robii Lui, chinuindu-i şi omorându-i cu nemilostivire".

Umplându-se de mânie, ighemonul îndată a poruncit ca să-l spânzure pe sfântul mucenic, să-l bată şi să-i strujească trupul cu unghii de fier. Iar Mamant, deşi era foarte rănit, răbda cu bărbăţie ca şi cum nu ar fi simţit nici o durere; nu a strigat nici nu a suspinat, ci numai spre cer ridicându-şi ochii cu umilinţă, aştepta ajutor de sus, de care n-a fost lipsit. Căci îndată s-a făcut către dânsul glas din cer, zicându-i: „Întăreşte-te şi te îmbărbătează, Mamante!" Acest glas l-au auzit mulţi din credincioşii ce stăteau acolo şi s-au întărit în dreapta credinţă. Iar Sfântul Mamant, îmbărbătându-se mult prin glasul acela, nu lua în seamă deloc chinurile.

După ce l-au strujit mult, dezlegându-l pe sfânt, l-au aruncat în temniţă până au gătit cuptorul cel înfocat, în care gândise ighemonul să-l ardă. Erau legaţi în temniţa aceea şi alţii, ca la patruzeci de oameni, slăbiţi de foame şi de sete, pentru ajutorul cărora sfântul s-a rugat şi îndată a zburat un porumbel prin fereastră în temniţă, aducând în gură hrană ca mărgăritarul de luminoasă şi mai dulce decât mierea, punând-o înaintea Sfântului Mamant, după care porumbelul a zburat afară. Iar hrana aceea s-a înmulţit la toţi cei legaţi, precum oarecând cele cinci pâini la acel popor mult din pustie, şi, mâncând ei, s-au întărit. Apoi, iarăşi rugându-se sfântul în miezul nopţii, s-au deschis uşile temniţei şi au ieşit toţi cei legaţi, numai singur Sfântul Mamant a rămas.

Înfierbântând cuptorul tare, au scos din temniţă pe mucenic şi l-au aruncat în cuptorul cel înfocat. Dar Dumnezeu, Cel ce a răcorit oarecând cuptorul Babilonului pentru cei trei tineri, a răcorit şi lui Mamant focul şi în mijlocul cuptorului ce ardea a făcut vânt rece robului Său. Iar mucenicul a petrecut trei zile în cuptorul acela, cântând şi slăvind pe Dumnezeu până ce cuptorul s-a răcit şi cărbunii din foc s-au prefăcut în cenuşă. După acele trei zile, înştiinţându-se ighemonul că Mamant este viu în cuptor, s-a mirat mult de aceasta şi a zis: „Cât de mare este fermecătorul acela, că nici focul nu se poate atinge de el!" Iar mulţi din popor, văzând că focul nu s-a atins de sfânt, nevătămându-l în nici un fel, au cunoscut pe adevăratul Dumnezeu şi, Lui Unuia socotind acea mare minune, preamăreau puterea Lui.

Nebunul ighemon n-a voit nici acum să cunoască pe Atotputernicul Dumnezeu, ci, scoţând pe mucenic din cuptor şi văzând nevătămarea lui de foc, a numit aceasta vrajă şi a grăit multe minciuni asupra adevărului, apoi l-a osândit spre mâncarea fiarelor. Ducând pe sfântul la privelişte, a dat drumul asupra lui unei ursoaice flămânde, care alergând, s-a închinat sfântului şi s-a culcat la picioarele lui, cuprinzându-i pulpele. Apoi a dat drumul unui pardos, dar şi acela l-a apucat cu blândeţe de grumaz, sărutându-i faţa şi lingând sudoarea de pe fruntea lui. Făcându-se aceasta aşa, îndată a alergat leul acela care venise cu sfântul din pustie şi, sărind în privelişte, a grăit cu glas omenesc către sfântul, pentru că Dumnezeu a deschis gura fiarei, precum oarecând a asinului lui Varlaam, spre arătarea tăriei Sale atotputernice. Iar cuvintele ce le grăia leul erau acestea: „Tu eşti păstorul meu care m-ai păscut în munte".

Acestea grăind, leul îndată s-a repezit la oamenii care erau acolo, mulţime multă de elini, evrei şi copii fără de număr, şi, închizându-se uşile de la ograda priveliştii, Dumnezeu aşa voind, a ucis acolo foarte mulţi oameni. Numai ighemonul şi puţini din cei ce erau cu dânsul acolo în ograda priveliştii au scăpat cu greu de mânia leului, care cu vitejie apuca şi rupea. Apoi sfântul a îmblânzit leul şi l-a trimis în pustie.

Iar ighemonul, prinzând pe sfânt, l-a ţinut în legături şi, scoţându-l la privelişte, a slobozit asupra lui un leu al său foarte cumplit, dar şi acela, făcându-se blând, se culca la picioarele sfântului. Văzând acest lucru, poporul păgân scrâşnea din dinţi de mânie şi striga către ighemon: „Depărtează leul, ca să ucidem pe vrăjitorul acesta cu pietre". Şi aruncară pietre asupra mucenicului.

Iar un slujitor idolesc, după porunca chinuitorului, a lovit tare cu o oişte în pântecele Sfântului Mamant şi l-a pătruns cu ea, încât au ieşit dintr-însul toate măruntaiele sale, pe care singur luându-le, s-a dus din cetate. Iar sângele lui vărsându-se ca apa, oarecare femei credincioase îl adunase într-un vas.

Ducându-se sfântul ca la două stadii, a aflat o peşteră de piatră şi s-a odihnit într-însa. Deci s-a făcut către dânsul glas din cer, chemându-l la cele de sus, şi şi-a dat cu bucurie duhul său în mâinile Domnului pentru care a pătimit cu osârdie.

Aşa a luat cununa muceniciei Sfântul Mamant, iar sfintele lui moaşte s-au îngropat de cei credincioşi în acelaşi loc unde se săvârşeau multe minuni, precum se arată în cuvântul Sfântului Mare Vasile, care, la pomenirea Sfântului Mucenic Mamant, în propovăduirea sa către norod, scrie aşa: „Aduceţi-vă aminte de sfântul mucenic, câţi l-aţi văzut cu ochii, câţi la locul acesta, adunându-vă, l-aţi avut ajutător; la câţi, chemându-i numele, cu singur lucrul a venit, pe câţi rătăciţi în viaţă i-a povăţuit, pe câţi de neputinţe i-a tămăduit, la câţi, murindu-le fiii, iarăşi la viaţă i-a întors, la câţi a lungit viaţa; toţi, adunându-vă împreună, să aduceţi laudă mucenicului".

Din aceste cuvinte ale Marelui Vasile se arată cât de multe tămăduiri şi minuni se săvârşeau la mormântul Sfântului Mucenic Mamant. Se cuvine încă a spune şi această minune. Iulian Paravatul, încă tânăr fiind şi vrând să arate dreapta credinţă, deşi era lup în haină de oaie, a început a zidi deasupra mormântului Sfântului Mucenic Mamant o biserică preaminunată, cu mare cheltuială. Însă aceasta nu din evlavie, ci din slavă deşartă şi făţărnicie. Atunci puteai să vezi cu adevărat o minune preaslăvită. Pentru că ceea ce ziua se zidea, noaptea se risipea; iar stâlpii, punându-se, se întorceau îndărăt. Nici una din pietre nu putea să vină cum se cade în zid, căci una era vârtoasă, încât nu putea fi tăiată; iar alta se risipea ca praful, iar varul şi cărămizile în toate dimineţile se aflau spulberate ca de vânt şi aruncate de la locurile lor. Şi aceasta era zidirea păgânătăţii lui şi semnul prigoanei ce era să fie asupra Bisericii lui Dumnezeu. O minune ca aceasta se săvârşea deasupra mormântului sfântului, pentru că el nu a voit să-i zidească biserica sa acel împărat apostat, care degrab avea să strice credinţa cea dreaptă.

Cu rugăciunile Sfântului Mucenic Mamant, Doamne Iisuse Hristoase, izbăveşte-ne de cei ce ne prigonesc, ca să Te slăvim împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL IOAN POSTITORUL, ARHIEPISCOPUL CONSTANTINOPOLULUI (†595)

Cel între sfinţi Părintele nostru Ioan, s-a născut în Constantinopol şi a trăit pe vremea împăraţilor Iustin, Tiberie şi Mavrichie. Mai întâi a fost lucrător de aur, bărbat dreptslăvitor, iubitor de săraci, primitor de străini şi temător de Dumnezeu. Acesta a primit un călugăr, anume Evsevie, din Palestina, şi petrecea cu dânsul. Odată, ducându-se ei pe cale, mergea de-a dreapta lui Ioan călugărul şi iată un om necunoscut i-a zis lui: „Nu ţi se cade, părinte, să mergi de-a dreapta celui mai mare!", Dumnezeu înainte vestind de dânsul că i se va încredinţa arhieria cea mare.

Auzind călugărul aceasta, a spus fericitului Eutihie, patriarhul Constantinopolului, iar patriarhul l-a sfătuit pe Ioan să se călugărească, fiind vrednic de clerul bisericesc. Şi stând el la rugăciune în biserica Sfântului Lavrentie, i s-a întâmplat lui că a văzut o descoperire ca aceasta: mulţime de sfinţi se veseleau în altar şi toţi erau îmbrăcaţi cu haine albe şi strălucitoare şi cântau o preafrumoasă cântare; iar un oarecare a ieşit purtând un vas, din care, luând, împărţea la mulţimea săracilor care se adunaseră şi vasul nu se mai deşerta. Iar unul din săraci striga de strâmtorare: „Doamne, miluieşte, până când nu se poate deşerta această pungă!" Şi îndată punga a rămas deşartă. Această vedenie a avut-o cuviosul şi, venindu-şi în fire, se mira de ceea ce văzuse. Precum socotesc, aceasta însemna rânduiala lui ce avea să fie şi milostivirea cea mare către săraci.

După multă vreme Eutihie, patriarhul Constantinopolului, a murit, şi cu voia lui Dumnezeu a fost ales Ioan, ca un vrednic la hirotonie, dar el nu voia, până ce a văzut o vedenie înfricoşată în acest fel: De o parte vedea cum marea se înălţa până la cer şi era un cuptor înfocat înfricoşat; iar pe de altă parte, mulţime de îngeri grăind astfel către dânsul: „Nu primeşti scaunul? Altul va fi ales, iar tu vei fi muncit de noi". Zicându-i îngerii unele ca acestea cu îngrozire, s-a supus fără de voia lui şi l-au ales patriarh al Constantinopolului.

El a avut postire desăvârşită şi viaţă curată cu toată fapta bună până la sfârşit, lucru pe care îl mărturisesc minunile lui. Odată marea învăluindu-se foarte mult, Sfântul Ioan a alinat-o cu rugă-

ciunea şi cu semnul crucii. Pe un orb, anume Ioan, din Gaza, l-a luminat, punând pe ochii lui o părticică din Trupul lui Hristos şi zicând: „Cel ce a tămăduit pe cel orb din naştere, Acela să te tămăduiască şi pe tine", şi îndată orbul a văzut.

Altădată, când era ciumă mare în Constantinopol cu voia lui Dumnezeu, cuviosul se ruga ca Dumnezeu să-Şi întoarcă dreapta Sa mânie. Şi a poruncit unui credincios slujitor al său să ia două vase, unul plin de pietricele mărunte, iar altul deşert, şi să stea toată ziua în locul unde se scoteau cei morţi şi să-i numere, mutând pietricelele din vasul cel plin în cel deşert. Numărând slujitorul, a aflat în prima zi trei sute douăzeci şi trei de morţi, şi a spus sfântului. Atunci el a proorocit că moartea va înceta, lucru care se arăta în fiecare zi. A doua zi, servitorul, stând şi numărând în acelaşi loc, a aflat mai puţini scoşi din cei morţi, a treia zi şi mai puţini, iar la o săptămână a încetat cu desăvârşire secera morţii năprasnice, după proorocia sfântului şi cu rugăciunile lui.

Înfrânarea lui era în acest fel: şase zile nu gusta hrană, iar a şaptea zi gusta numai puţin din verdeţurile grădinii, din pepeni, din struguri sau din smochine. Aşa i-a fost hrana lui în toţi anii arhieriei. De dormit dormea foarte puţin şi atunci şezând cu pieptul lipit de genunchi, înfigând o andrea într-o lumânare aprinsă şi când ajungea focul lumânării la andrea, cădea andreaua într-un lighean şi se scula. Iar de se întâmpla să nu audă sunetul andrelei, toată noaptea următoare o petrecea fără de somn. Petrecea neîncetat în rugăciune şi în nevoinţe multe, luptându-se cu patimile. De multe ori a întors înapoi năvălirile barbarilor şi a izbăvit cetatea din pierzare cu rugăciunea şi cu postul. Turma sa şi-a păzit-o de vrăjmaşii văzuţi şi nevăzuţi şi era foarte milostiv; tatăl sărmanilor, hrănitorul săracilor, izbăvitorul celor năpăstuiţi şi râvnitor de Dumnezeu, dezrădăcinând toată răutatea.

Odată, într-o zi de sâmbătă, i s-a spus sfântului că dimineaţă va fi alergarea cailor şi era atunci Duminica Cincizecimii. Deci a răspuns sfântul: „Alergarea cailor în sfânta zi a Rusaliilor să nu fie". Şi căzând în genunchi, s-a rugat lui Dumnezeu să fie vreun semn pentru înfricoşarea şi stricarea unui lucru ca acela, care s-a şi făcut. Pentru că, făcându-se adunarea la locul unde era obiceiul şi începând alergarea şi privelişte a, din văzduh s-a iscat o furtună cumplită cu tunete şi fulgere, cu ploaie şi cu piatră mare, încât toţi au fugit de frică.

Mai avea cuviosul putere şi asupra duhurilor necurate pe care le izgonea din oameni. O femeie, având bărbat îndrăcit, l-a dus la

un sihastru în pustie, iar acela i-a zis: „Mergi la Preasfinţitul Ioan, patriarhul Constantinopolului, că acela poate să-ţi tămăduiască bărbatul!" Făcând aceasta, femeia şi-a câştigat dorirea, pentru că, luându-şi bărbatul tămăduit cu rugăciunile cuviosului, s-au dus bucurându-se la locul lor. Mulţi bolnavi câştigau tămăduiri şi la multe femei se dezlegau legăturile nerodirii cu rugăciunile lui.

Păscând bine turma cuvântătoare până la bătrâneţe, a ajuns la fericitul sfârşit şi a trecut de la pământ la cereştile lăcaşuri. În timp ce era dus sfântul lui trup, a venit la dânsul, spre sărutare, Nil, slăvitul eparh, şi, plecându-se, l-a sărutat. Iar sfântul, mort fiind şi toţi văzând şi mirându-se, a şoptit oarecare cuvinte la urechea lui Nil eparhul, pe care el nu le-a spus nimănui. Deci l-au îngropat pe el înăuntrul altarului bisericii Sfinţilor Apostoli, ca pe un vrednic, slăvind şi binecuvântând pe minunatul întru sfinţi Dumnezeu, pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CEI 3680 SFINŢI MUCENICI CARE AU PĂTIMIT ÎN NICOMIDIA

Cei trei mii şase sute optzeci de sfinţi au venit de bunăvoie din Alexandria în Nicomidia ca să pătimească pentru Hristos, în timpul împărăţiei lui Diocleţian şi Maximian. Pentru că, ucis fiind Sfântul Petru, arhiepiscopul Alexandriei, ucigaşii aceluia au crezut în Domnul cu toţi casnicii lor şi cu mulţi alţii, care s-au sârguit să moară pentru Hristos.

Deci, luându-şi femeile, copiii şi toate rudeniile, au mers în Nicomidia şi, stând înaintea împăratului, au strigat: „Suntem creştini!" Auzind aceasta, Diocleţian s-a tulburat şi mai întâi cu îmbunări îi îndemna să se lepede de Cel răstignit. Apoi, nesupunându-se ei, a poruncit ostaşilor să-i taie cu săbiile înaintea lui şi în prăpastia muntelui să-i arunce. Iar după mulţi ani, prin minunile pe care le făceau sfinţii mucenici, se aflară cinstitele lor moaşte.

LUNA SEPTEMBRIE

ZIUA A TREIA

SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC ANTIM, EPISCOPUL NICOMIDIEI, ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL

Cetatea Nicomidia a fost patria Sfântului Antim, care din tinereţe avea obiceiurile bărbatului desăvârşit. Cu floarea tinereţii sale aducea rodul cel copt al nerăutăţii; crescând cu trupul, creştea împreună şi cu duhul şi, ajungând în vârstă, a covârşit pe toţi cu faptele bune. În aceşti ani patimile fireşti ale sale l-au părăsit cu totul, precum pleava de grâu, aşa încât ajunsese el însuşi chip al nepătimirii. Trupul lui era potolit, duhul smerit, zavistia dezrădăcinată, mânia întru dânsul nici urmă nu arăta, iuţimea nici se auzea vreodată, lenevirea izgonită, îmbuibarea nu avea întru dânsul loc, ci înfrânare întru toate, dragoste şi pace cu toţi, bună înţelegere între toţi, iar sârguinţa lui pentru slava lui Dumnezeu se arăta înaintea tuturor.

Ducând el o viaţă aşa de îmbunătăţită, s-a făcut vrednic de rânduiala preoţească, în care, sârguindu-se la rugăciunea cea gânditoare de Dumnezeu şi la folositoarea osteneală, pe toţi îi învăţa cu lucrul şi cu cuvântul calea cea mântuitoare. Apoi, murind Sfântul Chiril, păstorul Bisericii Nicomidiei, a fost ridicat în scaun Antim, a cărui alegere vrednică a fost mărturisită de sus, strălucind o lumină cerească în biserică în vremea hirotonirii şi auzindu-se oarecare glas dumnezeiesc.

Deci, primind rânduirea Bisericii Nicomidiei, ca un bun cârmaci în mijlocul valurilor mari, a păzit întreaga corabie de înecare. Căci, deşi mulţi creştini erau înecaţi în mare pentru Hristos, însă nu s-au afundat în apele păgânătăţii, nu i-a înecat pe ei viforul

închinării de idoli, nici nu i-a înghiţit pe ei adâncul iadului cel mai dedesubt, ci s-au aflat în limanul ceresc, cel lin şi neînviforat, prin povăţuirea şi cârmuirea lui Antim, păstorul lor.

Acest bun păstor, nu pe toată turma sa, dar puţini, întru cununile mucenicești a adus lui Dumnezeu. Pentru că era mare prigoană asupra creştinilor de la închinătorii de idoli în toate părţile Răsăritului şi mai ales în Nicomidia, unde vieţuiau atunci păgânii împăraţi Diocleţian şi Maximian. Dar Sfântul Antim îi învăţa şi îi întărea pe toţi spre nevoinţa mucenicească, zicând: „Acum se cade să ne arătăm pe noi creştini, acum este vremea nevoinţei, acum să stea cu vitejie la luptă cel ce este ostaş al lui Iisus Hristos. Aici să pătimim puţin pentru Hristos, Cel ce a pătimit mult pentru noi. Aici să-L mărturisim pe El înaintea oamenilor, ca acolo El să ne mărturisească pe noi înaintea Tatălui Său Cel ceresc. Aici să-L preamărim pe El înaintea oamenilor, ca acolo El să ne preamărească pe noi înaintea îngerilor Săi.

Deci să-L proslăvim pe Dumnezeu în trupurile noastre, dându-ne pe noi la bătăi. Să murim vremelnic, ca să fim veşnic vii. Să nu ne temem de chinuitorii care ne ucid, că de ne vor ucide aici pe noi, de cea mai fericită viaţă ne vor fi nouă pricinuitori. Capul tăiat îl încununează cu cunună nestricăcioasă dreapta începătorului nostru de nevoinţă. Mădularele cele sfărâmate se vor lumina ca soarele în împărăţia Lui. Bătăile pe care le luăm, veşnică răsplătire ne vor înmulţi nouă, iar înroşirea prin sânge ne va duce pe noi în cămara Mirelui ceresc. Deci să răbdăm până la sânge, ca să fim priveliște îngerilor şi oamenilor". Cu aceste cuvinte şi cu altele asemenea întărindu-şi turma Sfântul Antim, o, cât de mulţi credincioşi s-au dat cu îndrăzneală pe ei înşişi la chinurile cele amare pentru preadulcele Iisus, Domnul lor!

Oarecare din cei mai fierbinţi cu credinţa, râvnind după Dumnezeu, a arătat o îndrăzneală ca aceasta: când a ieşit porunca împărătească scrisă pe hârtie, pentru uciderea creştinilor, şi a fost citită în mijlocul cetăţii Nicomidia, apoi a fost pironită pe zid la loc de priveliște, el a mărturisit pe Hristos înaintea tuturor şi a rupt acea poruncă de pe zid şi a aruncat-o, ocărând cu glas mare păgânătatea. Atunci s-a arătat acela întâiul mucenic în Nicomidia.

După aceasta, mai mulţi din boieri şi dintre marii slujitori ai casei împărăteşti începură a mărturisi pe Hristos pe faţă, spunând că şi ei sunt creştini. Unii dintre aceştia au fost Dorotei, Mardonie, Migdonie, Petru, Indis şi Gorgonie, cu mulţi alţi însoţitori ai lor,

care se dădeau pe ei înşişi la chinuri pentru Hristos şi dintre care nu puţini au ucis chinuitorii prin diferite morţi.

În aceeaşi vreme, spre mai grele scârbe ale creştinilor, s-a întâmplat un lucru ca acesta: nu se ştie de unde s-au aprins palatele împărăteşti şi o mare parte a lor a ars, lucru pe care păgânii l-au pus asupra creştinilor, zicând că ei le-au aprins din ură. Atunci s-a aprins mânia împărătească foarte tare şi răcnea mai mult decât o fiară cumplită, înghiţind pe creştini. Căci erau grămezi mari de creştini tăiaţi de săbii şi alţii arşi de foc. Dar şi unii dintre credincioşi, cei mai mulţi bărbaţi şi femei, văzând moartea de neînlăturat ce se grămădea asupra altora, asemenea şi asupra lor, se aruncau pe ei înşişi în foc ca într-o apă rece, aprinzându-se cu dumnezeiască dragoste; iar cealaltă mulţime de popor creştinesc era legată de chinuitori, pusă în luntre şi înecată în adâncul mării.

Şi nu numai trupurile celor vii, ci şi trupurile mucenicilor, cele îngropate cu cinste, mânia împărătească cea neîmblânzită a poruncit să le dezgroape din pământ şi să le arunce în mare, ca nu cumva să se cinstească de către creştinii rămaşi. Atât de mare era prigoana, încât Sfântul Antim era târât mai întâi decât toţi, ca un mieluşel spre junghiere, pentru că lupii se sârguiau să-l rupă mai întâi pe păstor, apoi să înghită turma. Dar dumnezeiasca purtare de grijă şi acoperire îl păzea pe Antim într-un sat oarecare ce se numea Seman, ca mai întâi oile sale cuvântătoare să le trimită la Dumnezeu şi după aceea să meargă şi el, pecetluind Biserica Nicomidiei cu vărsarea sângelui credinţei sale.

Atunci şi pe cei douăzeci de mii de sfinţi i-au ars în biserică în ziua Naşterii lui Hristos, iar rămăşiţa turmei lui era închisă în temniţă, pe care sfântul, prin desele sale scrisori trimise lor în taină, îi învăţa şi îi întărea. Măcar că nu era la ei cu trupul, căci era depărtat de dânşii pentru o vreme, după dumnezeiasca poruncă, dar cu duhul se afla prin temniţe lângă dânşii şi le punea înainte masă duhovnicească prin scrisorile sale. Oile se luptau la arătare, iar păstorul se lupta în taină cu lupii. Şi nu se ascundea sfântul temându-se de muncire, ci pentru ca pe cei mai slabi să-i sprijinească cu învăţătura şi cu rugăciunea, pe cei mai neputincioşi să-i întărească, pe cei fricoşi să-i facă îndrăzneţi, până ce avea să-i pună pe toţi înaintea lui Hristos. Apoi s-a dat şi pe sine la aceleaşi munci.

Prin tăinuita lui întărire, unul din cei credincioşi, anume Zinon, cu dregătoria ostaş, a mustrat înaintea tuturor pe împăratul Maximian pentru păgânătate, căci era în Nicomidia o capişte a zeiţei Ceres, aproape de locul de priveliște, pe care o cinstea foarte

mult acolo. Acelei zeiţe Maximian aducea multă jertfă cu oastea sa şi cu tot poporul, închinându-se idolului. În acea vreme a praznicului urât de Dumnezeu, Zinon, stând la un loc înalt, a strigat cu glas tare către împărat: „Te amăgeşti, împărate, închinându-te pietrei celei fără suflet şi lemnului celui mut, pentru că aceasta este o înşelăciune diavolească, care duce la pierzare pe închinătorii săi. Să cunoşti, o, Maximiane, şi ochii tăi trupeşti, împreună cu cei dinăuntru, spre cer să-i întorci. Vezi şi din zidirea prealuminată, ce fel este Făcătorul. Cunoaşte-L din făpturi. Învaţă să cinsteşti pe acest Dumnezeu, care nu binevoieşte în sângele celor junghiate şi în puturosul fum al necuvântătoarelor dobitoace ce se ard, ci binevoieşte în sufletele curate şi în inima cea curată a zidirii".

Auzind Maximian acestea, a poruncit ca Zinon să fie prins şi bătut cu pietre peste faţă şi peste gură pentru acele cuvinte îndrăzneţe către împărat. Aşadar l-au prins şi l-au lovit peste dinţi de i-au stricat chipul şi i-au zdrobit limba care mărturisea pe Hristos. Apoi, fiind încă viu, l-au scos din cetate, tăindu-i sfântul cap, după porunca împăratului.

În acea vreme Sfântul Antim, de la locul în care era ascuns, a trimis pe diaconul său cu scrisorile sale la Dorotei şi la toţi cei închişi în temniţă, cu dânsul pentru Hristos, îndemnându-i la răbdare, ca să moară veselindu-se pentru dătătorul de viaţă, Domnul tuturor.

Pe acest diacon l-au prins păgânii şi l-au dus înaintea lui Maximian împăratul, cu scrisorile Sfântului Antim trimise la mucenici, pe care, luându-le împăratul, le-a citit şi a aflat scris acolo ceea ce nu era plăcut lui. Căci acolo era scris de sfântul închinăciune iubită, milostivire osârdnică, sfătuire părintească, învăţătură păstorească, arhierească binecuvântare spre nevoinţa mucenicească şi întărire spre călcarea idolilor. Împăratul, mâniindu-se de acestea toate, a poruncit ca toţi să fie scoşi din temniţă şi să fie aduşi înaintea judecăţii sale, spre care el căutând cu ochi mândri şi cu faţă de fiară, i-a ocărât mult, apoi a poruncit să se citească scrisoarea lui Antim, spre ocara şi mustrarea lor, zicând: „Voi credeţi în înşelătoarele îndemnuri spre chinuri ale acestui om rău şi ascultaţi îndărătnica lui învăţătură, iar nu porunca împărătească?"

Auzind ei scrisoarea citită şi văzând pe diaconul lui Antim, s-au bucurat mult şi au vărsat lacrimi de bucurie, urând sănătate diaconului care stătea deoparte cu privire luminoasă, cu faţă veselă şi cu cap plecat, zugrăvind în inimile lor cuvintele Sfântului Antim

care se citeau spre mustrarea lor. Atunci împăratul a zis către diacon: „Spune-ne de unde ai venit, cine ţi-a dat aceste scrisori care îndărătnicesc poporul şi unde se ascunde cel ce te-a trimis pe tine?" Iar diaconul, deschizând gura sa plină de dar, a început a grăi aşa: „Cel ce trimite aceste scrisori este păstor. Dar stând departe de turmă, o învaţă prin scrisori şi o îndeamnă spre dreapta credinţă, mai ales când aude despre năvălirea lupilor celor mulţi asupra turmei celei cuvântătoare. Atunci cu mare glas spune oilor ce trebuie să facă şi le spune de la Cel mai întâi păstor cuvintele acestea: *Nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, iar sufletul nu-l pot ucide*. Această scrisoare o aduc eu acestei turme a lui Hristos şi o arăt, iar unde este el acum nu voi spune, pentru că mare nebunie ar fi de m-aş face vânzătorul păstorului meu de la care mult folos se primeşte, iar învăţătura lui degrabă va fi arătată şi fără să mai zic eu ceva, căci nu poate cetatea să se ascundă, stând deasupra muntelui".

De aceste cuvinte îndrăzneţe mâniindu-se, prigonitorul a osândit la moarte pe sfântul diacon, al cărui nume era Teofil. Mai întâi îi tăiară limba cea dulce grăitoare. Apoi, lovindu-l cu pietre şi cu săgeţi rănindu-l, l-au ucis. După aceasta pe mucenicii de faţă punându-i la judecată, a poruncit să-i piardă în multe feluri: Sfântului Dorotei să-i taie capul, pe Mardonie cu foc să-l ardă, pe Migdonie să-l arunce de viu în groapă şi să-l acopere cu pământ, iar pe Gorgonie, Indis şi Petru, legându-le câte o piatră de moară la grumaji, să-i arunce în mare, iar pe toţi ceilalţi să-i omoare cu diferite morţi, care, prin răbdarea a felurite chinuri toţi s-au înălţat la Domnul. Iar trupurile mucenicilor aruncate în mare, au fost trase afară de pescari cu mrejele, şi o fecioară pe nume Doamna, le-a îngropat. Fiind înştiinţaţi păgânii de aceasta, au ucis-o şi pe ea cu sabia, pe când se ruga deasupra moaştelor sfinţilor.

În aceeaşi vreme şi Eftimie, cel ce prin învăţătura sa pe mulţi i-a adus la mărturisirea lui Hristos spre mucenicească nevoinţă, tot acolo în Nicomidia, după felurite munci, prin sabie şi-a luat sfârşitul. Apoi, după cei mulţi, a sosit şi vremea Sfântului Antim ca să pătimească pentru mărturisirea lui Iisus Hristos.

Ascunzându-se el în satul Seman şi semănând în taină cuvântul lui Dumnezeu şi credinţa în Hristos Domnul înmulţind-o, s-a înştiinţat de dânsul Maximian şi îndată a trimis douăzeci de ostaşi călări să-l prindă. Ajungând ei la satul acela, i-a întâmpinat Sfântul Antim, iar ei l-au întrebat despre dânsul, fără să ştie că el este: „Unde se află Antim, învăţătorul creştinilor?"

Iar el, luându-i pe ei, i-a dus în casa sa, zicându-le: „Vă voi spune de Antim şi vi-l voi da în mâinile voastre, numai să vă odihniţi puţin de cale". Şi le-a pus înainte mâncare şi le-a făcut ospăţ după putere, hrănindu-i cu dragoste. Apoi s-a arătat pe sine că el este Antim, zicând: „Eu sunt cel pe care îl căutaţi! Luaţi-mă şi mă duceţi la cel ce v-a trimis!" Auzind aceasta, ostaşii s-au mirat şi se ruşinau să caute la cinstitele lui cărunteţi, văzând primirea cu dragoste şi ospătarea făcută de dânsul. Apoi se gândeau că nu spre binele vieţii acesteia îl vor duce la împărat pe acest om bun şi nevinovat, ci la cel mai de pe urmă rău şi la moarte sigură în urma cumplitelor munci. De acest lucru fiindu-le jale şi ruşine înaintea feţei Sfântului Antim, îi ziseră: „Nu te vom lua cu noi, ci te sfătuim să te ascunzi, iar nouă ne este destul să spunem înaintea lui Maximian că am căutat pretutindeni împrejurul Nicomidiei pe Antim şi nu l-am aflat!" Însă Antim, care păzea cu sfinţenie poruncile Domnului, îi învăţa să grăiască adevărul, nevrând să spună minciună pentru dânsul.

Deci dorind să moară pentru Hristos, a mers pe cale cu dânşii. Mergând împreună, le grăia lor cuvântul lui Dumnezeu, învăţându-i credinţa în Domnul nostru Iisus Hristos. Şi nu a căzut în deşert sămânţa cuvântului semănată de el, ci pe pământ bun a nimerit, pentru că s-a înrădăcinat în inimile lor şi a răsărit şi a crescut prin desăvârşirea credinţei. Iar când au ajuns la un râu, a făcut sfântul rugăciune pentru ei şi i-a botezat în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Apoi iar începură pe cale a vorbi cuvânt folositor de suflet până au ajuns la cetate. Deci, intrând Sfântul Antim în cetate, au spus despre dânsul lui Maximian, iar el a poruncit să-l aducă legat înaintea lui.

În acest fel a stat sfântul înaintea prigonitorului având mâinile legate la spate, căci aşa se cădea să stea legat pentru dreptate, ca un tâlhar înaintea judecăţii păgânilor. Mintea însă o avea îndreptată spre cer, de acolo nădăjduind ajutor. Apoi a poruncit prigonitorul ca toate uneltele gătite spre muncire să fie aduse, vrând mai înainte să înfricoşeze pe Antim prin vederea acelora, ca, văzându-le, să cunoască ce are să pătimească şi, temându-se, să se plece la voia cea împărătească. Apoi a început a-l întreba, zicând: „Tu eşti Antim care te rătăceşti după un om prost ce se zice Hristos şi duci după tine, în aceeaşi rătăcire, poporul cel simplu, amăgindu-i şi îndărătnicindu-i să se împotrivească poruncii noastre împărăteşti, iar pe zeii noştri cu nenumărate feluri să-i hulească şi să-i ocărască?"

Iar sfântul, râzând de uneltele puse de faţă şi de cuvintele muncitorului, a zis: „Să ştii, împărate, că la această întrebare a ta n-aş fi răspuns nimic de nu m-ar fi sfătuit dumnezeiescul apostol care ne învaţă să fim gata întotdeauna spre tot răspunsul către cel ce ne întreabă cuvânt pentru credinţa noastră. Căci ne-a făgăduit Dumnezeu să ne dea gură şi înţelepciune, căreia nimeni nu i se va putea împotrivi şi nu-i vor putea răspunde cei ce ne vor sta nouă împotrivă. Eu mai întâi am râs de idolii voştri pe care îi numiţi dumnezei, iar acum râd de marea ta nebunie, că ai nădăjduit să mă rupi de Ziditorul meu, care şi pe tine, zidire a Sa nemulţumitoare, te-a cinstit cu chipul Său. Pentru ce m-ai adus legat la a ta judecată şi uneltele tale de chinuire le-ai pus înaintea ochilor mei? Voieşti cu acestea să mă înfricoşezi, ca, temându-mă, să mă supun poruncii tale celei fără Dumnezeu? Nu vei putea să înfricoşezi cu acestea pe cel ce singur caută să moară pentru Domnul său. Să le pui pe acestea înaintea celor ce sunt nerăbdători şi fricoşi, cărora le este mare mângâiere viaţa aceasta vremelnică, iar pierderea vieţii acesteia vremelnice le este mare chin. Pe aceia să-i înfricoşezi cu acestea, iar nu pe mine. Că mie acest trup de pământ şi această viaţă vremelnică îmi sunt ca nişte grele legături şi temniţă, căci nu lasă sufletul meu să treacă la doritul Dumnezeu. Iar ale tale îngroziri, pedepsele şi muncile, îmi sunt mai primite decât toată dulceaţa, că ele duc la moartea care mă va dezlega din trupeştile legături şi mă va trimite acolo unde este toată dorirea mea".

Acestea zicându-le Sfântul Antim, a poruncit împăratul să-l bată cu pietre peste grumaz. Iar el, primind aceasta cu mulţumire ca pe un început al pătimirii pentru Hristos şi ca pe o treime a cununilor, dorea cele mai mari bătăi, vrând să moştenească mai bună răsplătire. Pe de o parte râzând şi batjocorind pe chinuitor, iar pe de altă parte mâniindu-l, ca prin aceasta cu mai mari bătăi să poruncească a-l munci, repeta acest cuvânt proorocesc: „Idolii, care nu au făcut cerul şi pământul, să piară!"

Aceste cuvinte au pătruns în inima chinuitorului şi a poruncit să i se găurească picioarele cu ţepuşe de fier. Dar şi acea muncă era veselia sfântului, pentru că, bucurându-se, lăuda pe Dumnezeu, Care l-a învrednicit a răbda unele ca acestea pentru numele lui Hristos. Apoi Maximian a poruncit să pună pe pământ hârburi ascuţite şi, aşezând peste ele pe sfântul dezbrăcat, să fie bătut cu toiege, ca îndoită durere să străbată inima lui. Pe deasupra să sufere durerea toiegelor, iar pe dedesubt ascuţişul hârburilor. Dar el şi atunci, nădăjduind în biruinţa sa asupra chinuitorului, cânta

astfel: „Mulţumesc Ţie, Doamne, Împărate al veacurilor, că m-ai încins cu putere spre război. Împiedicat-ai pe toţi cei ce se scoală asupra mea sub mine; vrăjmaşii mei au fugit şi pe cei ce mă urăsc pe mine i-ai pierdut”.

După aceasta, chinuitorul a scornit altă muncă. A pus în picioarele lui încălţăminte de aramă arsă în foc până s-a înroşit. Dar oarecare dar dumnezeiesc de sus a urmărit pe pătimitorul, întărindu-l în chinuri; şi a auzit un glas, făgăduindu-i cununa degrabă şi făcând veselie inimii lui. Din acea dumnezeiască mângâiere a început, la arătare, a nu băga în seamă chinurile, ca şi cum nu ar fi suferit nici o durere şi zâmbea cu faţa veselindu-se. Iar chinuitorul, văzând aceasta, înnebunea şi mai mult şi zicea că este vrăjitor şi cu farmece biruieşte puterea focului arzător. Apoi întreba pricina pentru care se veseleşte, fiind într-un chin ca acesta. Iar el a zis: „Pentru aceasta sunt bucuros, că aceste chinuri de acum îmi sunt nădejde încredinţată de bunătăţile cele făgăduite. Degrabă voi birui mânia ta cea deşartă şi pe idolii tăi îi voi arăta mult mai neputincioşi decât puterea omenească şi te vei căi de bucuria ta în veci, dar fără de folos. Nu te vei duce mai întâi din viaţa aceasta până ce nu te vei osândi în veşnica pierzare”.

Cu aceste cuvinte mai tare aprinzându-se, împăratul a poruncit să lege pe sfântul de o roată şi, întorcând cu dânsul roata, să ardă trupul lui cu foc. Dar când slujitorii începură să împlinească această poruncă, legând pe Antim de roată şi foc punând dedesubt, deodată au căzut ca morţi, căci a stat roata şi s-a repezit focul spre dânşii şi i-a ars şi au mărturisit înaintea chinuitorului, zicând: „Când am început a întoarce roata şi a arde dedesubt pe cel legat, s-au arătat aproape de noi trei bărbaţi purtători de lumină, zicând: «Nu te teme, robule al lui Dumnezeu, Antime!» Căutând ei spre noi, a căzut frica pe noi şi focul de sub roată în faţa noastră s-a întors şi ne-a vătămat”.

Acestea auzindu-le, chinuitorul s-a mirat mult şi toate acestea le-a socotit farmece. Apoi, scoţând de pe roată pe Sfântul Antim, îl îngrozea cu tăiere de sabie, de nu va jertfi idolilor. Iar mucenicul, auzind de tăiere de sabie, s-a bucurat şi s-a rugat lui Dumnezeu dinadins să-l trimită cu izbândă mai degrabă la turma sa care mai înainte de el prin mucenicie s-a suit la cer, ca să poată zice: „Iată eu şi pruncii care mi i-ai dat, Doamne!” Mai întâi păgânul a poruncit să-l ducă în temniţă legat cu lanţuri de fier. Ducându-l, sfântul lăuda şi binecuvânta pe Dumnezeu pentru toate, apoi deodată a strălucit peste el o lumină din cer şi s-au

sfărâmat lanţurile cu care era legat. Slujitorii care îl duceau au căzut de frică, iar el, ridicându-i, le zicea lor să-şi împlinească porunca.

Ajungând la temniţă, sfântul a intrat între făcătorii de rele şi între tâlharii care şedeau acolo şi, intrând, se veselea ca la un ospăţ mare sau ca la o nuntă. Căci, punând înaintea lor duhovnicească hrană a cuvântului lui Dumnezeu şi gătindu-le băutura dreptei măriri, i-a câştigat pe toţi lui Hristos şi i-a împreunat cu Biserica, învăţându-i credinţa şi lucrurile bune. Tot acolo, în acea temniţă, i-a născut pe ei prin baia botezului şi a fost temniţa biserică luminată, plină de Duhul Sfânt, unde, şezând ziua şi noaptea, aducea jertfă de laudă lui Dumnezeu.

Înştiinţându-se de aceasta, Maximian a poruncit să-l aducă pe Sfântul Antim înaintea sa şi a început a-l îndemna cu îmbunări spre închinarea la zeii lor, făgăduindu-i să-l facă mai mare decât toţi cei ce jertfesc idolilor. Dar el, prin obişnuita sa îndrăzneală, a răspuns împăratului: „Mai înainte de cuvintele tale sunt şi eu preot începător între dumnezeieştii preoţi şi preot al lui Hristos, întâiul începător al păstorilor, Care S-a îmbrăcat în trupul meu şi S-a pogorât la mine pentru mine. Acela S-a făcut lui Dumnezeu-Tatăl jertfă pentru popoare, a murit pe Cruce, S-a pogorât şi a înviat a treia zi şi la ceruri cu slavă S-a înălţat, ridicând cu Sine pe toţi cei ce cred într-Însul. Aceluia Îi sunt preot şi Aceluia pe mine mă aduc jertfă vie, iar a voastră jertfire şi jertfă şi idolii voştri întuneric sunt şi întru întunericul cel veşnic vor merge”.

Auzind acestea, chinuitorul l-a osândit la moarte, şi mergea sfântul la moarte plin de bucurie. „Acum este, zicea el, vremea veseliei mele, acum este câştigarea dorinţei mele, acum mi se deschide uşa vieţii veşnice, ca, ieşind din trup, să intru la Domnul şi să mă satur când mi se va arăta slava Lui”.

Ajungând la locul în care avea, prin vremelnică moarte, să treacă la viaţa cea nesfârşită, a cerut vreme de rugăciune şi, îndestul rugându-se, şi-a plecat sfântul său cap pe care i l-au tăiat cu securea, după porunca împăratului. Aşa a luat sfârşitul muceniciei sale pentru Hristos, la trei septembrie. Iar pe înnoptate, mergând oarecare din credincioşi în taină, au luat mult pătimitorul lui trup şi l-au îngropat cu cinste, slăvind pe Preasfânta Treime, pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe Unul Dumnezeu, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI SFÂNTA MUCENIŢĂ VASILISA DIN NICOMIDIA

În împărăţia răucredinciosului Diocleţian nici o altă cetate nu s-a înroşit cu sângele mucenicilor aşa ca Nicomidia, întru care era atâta mulţime de credincioşi ucişi pentru Hristos, încât într-o lună s-au numărat şaptesprezece mii, în afară de cei douăzeci de mii care au fost arşi în biserică, în ziua Naşterii lui Hristos. Iar această nevinovată junghiere a credincioşilor nu într-o lună s-a săvârşit, ci multă vreme s-a întins, fiind acea prigonire grea şi cumplită, şi câţi creştini au fost ucişi, cine poate să-i numere, fără numai singur Dumnezeu, Cel ce numără mulţimea stelelor?

În aceeaşi cetate a Nicomidiei a pătimit şi această Sfântă Muceniţă Vasilisa. Şi Atotputernicul Dumnezeu ştie că nu numai în oamenii cei desăvârşiţi, ci şi în copiii cei mici poate să-şi arate puterea Sa cea mare. Pentru că această muceniţă a fost fecioară de nouă ani, mireasă curată a cerescului Mire şi, fiind pusă înaintea ighemonului Alexandru al Nicomidiei, cu aşa îndrăzneală a mărturisit pe Hristos, încât toţi s-au mirat de buna înţelegere şi de limba ei slobodă, căci ca un bărbat desăvârşit se lupta cu chinuitorul pentru cinstea Domnului. Pe aceasta, după multe cuvinte îmbunătoare şi făgăduinţe, văzând-o prigonitorul neplecată, a poruncit să o bată peste obraz, iar ea a mulţumit lui Dumnezeu. Apoi a poruncit s-o dezbrace de haine şi cu vergi să o bată, iar ea a dat lui Dumnezeu mai multă mulţumire. Deci ighemonul, mâniindu-se, a poruncit să o bată şi mai mult. Şi atât o bătură peste tot trupul, încât s-a făcut numai o rană, iar ea striga: „Doamne, mulţumesc Ţie pentru toate!"

După aceea, prigonitorul a poruncit să i se sfredelească gleznele şi, legând-o cu funia, să o spânzure cu capul în jos, iar sub dânsa să se aprindă focul, deasupra căreia să se pună smoală, pucioasă, untdelemn şi plumb, ca din acea silnică durere şi de iuţimea focului degrabă să-i iasă sufletul. Sfânta, pătimind aşa, se simţea ca într-o răcorire a raiului şi cânta, lăudând pe Dumnezeu. Văzând că nu ia în seamă chinuirea lui, ighemonul a poruncit să ardă un cuptor şi acolo să o arunce pe sfânta. Iar ea, însemnându-se cu semnul cinstitei cruci, a intrat în mijlocul văpăii şi, stând multă vreme în focul arzător, a fost păzită fără vătămare. Toţi cei ce

vedeau se spăimântau şi nu pricepeau acea preaslăvită vedere. Apoi, scoţând pe Vasilisa din cuptor, a dat drumul la doi lei asupra ei ca s-o mănânce. Dar sfânta, rugându-se, a rămas nevătămată de fiare, că rugăciunea cea feciorească, ca şi a lui Daniil, a astupat gurile leilor.

Văzând acestea, ighemonul Alexandru s-a spăimântat şi a fost în uimire multă vreme. După aceea a zis: „Acestea sunt judecăţile lui Dumnezeu!", şi îndată a căzut la picioarele sfintei, zicând: „Miluieşte-mă, roaba cerescului Împărat şi Dumnezeu, şi mă iartă pe mine de câte răutăţi ţi-am făcut, iar pe Dumnezeul tău roagă-L pentru mine să nu mă piardă pentru tine, căci iată şi eu de acum cred într-Însul". Atunci sfânta muceniţă, deschizându-şi gura, a preamărit cu mare glas pe milostivul Dumnezeu, care a luminat orbirea ighemonului şi la cunoştinţa adevărului l-a călăuzit. Apoi, chemând pe episcopul Antonin, i-a poruncit să-l povăţuiască şi, învăţându-l credinţa, să-l boteze.

Mare bucurie a fost credincioşilor ce se aflau acolo pentru întoarcerea lui Alexandru, care, fiind botezat, se căia de păgânătatea sa de dinainte şi pentru tirania cu care pierdea pe cei ce mărturiseau pe Hristos. Apoi se rugă Sfintei Vasilisa să-i ceară milă de la Dumnezeu, prin ale cărei mijlociri şi rugăciuni în puţină vreme, plin de adevărată pocăinţă, s-a mutat la Domnul în mărturisirea cea bună şi s-a îngropat de credincioşi cu cinste. Iar sfânta, după îngroparea lui, a ieşit din cetate ca la trei stadii şi, oprindu-se, a aflat o piatră şi, stând pe dânsa, s-a rugat şi îndată a curs apă din piatră, din care bând, s-a depărtat puţin de acolo şi, plecându-şi genunchii la pământ cu rugăciune, şi-a dat Domnului duhul său.

Înştiinţându-se de aceasta, episcopul Antonin a mers şi a îngropat pe sfânta, făcându-i mormântul aproape de piatra unde cu rugăciunea ei a ieşit apa. Prin rugăciunile Sfintei Vasilisa, Doamne, varsă peste noi mila Ta cea mare şi bogată. Amin.

LUNA SEPTEMBRIE

ZIUA A PATRA

SFÂNTUL PROOROC MOISE, VĂZĂTORUL DE DUMNEZEU[1]

După moartea lui Iosif, poporul israelit s-a înmulţit atât de mult în pământul Egiptului, încât a umplut tot pământul acela şi la războaie puteau aduna până la şase sute de mii de bărbaţi. Atunci, împăratul Egiptului, temându-se ca nu cumva, sfătuindu-se cu vrăjmaşii lor, să piardă pe egipteni de pe pământ, a poruncit dregătorilor săi să chinuiască poporul lui Israel în toate chipurile şi cu slujbele şi cu bătăile. Pentru că din sudorile lor au zidit cu multă osteneală nişte cetăţi, nu atât pentru trebuinţă, cât pentru mărire deşartă şi pentru ca până în sfârşit să împuţineze neamul evreilor. Însă cu cât îi chinuiau şi-i munceau mai mult, cu atât ei se înmulţeau, pentru că nu puteau să-i împuţineze oamenii, pe aceştia pe care Dumnezeu a voit a-i înmulţi şi a-i mări. Şi, deşi împăratul poruncea moaşelor evreieşti ca pe tot pruncul evreiesc ce se năştea parte bărbătească să-l omoare, moaşele, temându-se de Dumnezeu, cruţau partea bărbătească. Atunci împăratul a dat poruncă în tot pământul Egiptului, ca, oricine va vedea prunc evreu, parte bărbătească, să-l ia şi să-l arunce în râu.

În acea vreme era un om din seminţia lui Levi, anume Amram, având femeie din aceeaşi seminţie – anume Iochebed. Aceştia, mai înainte de acea vreme, au născut un fiu, Aaron, şi o fiică, Mariam. Iar întru acea singură şi cumplită vreme, când se ucideau pruncii, născură un prunc de parte bărbătească, pe care văzându-l foarte frumos, plângeau pentru dânsul şi, ştiind porunca împărătească de a ucide pe toţi pruncii neamului evreiesc, l-au

[1] Din Dumnezeiasca Scriptură, pe scurt, şi de la scriitorii de istorii.

ascuns pe el la dânşii trei luni. Dar de vreme ce nu mai puteau să-l ascundă pe el, mama sa i-a făcut un sicriaş de papură, l-a uns cu catran şi cu smoală, a pus pruncul într-însul şi l-a aşezat pe el în margine, lângă fluviul Nil. Şi păzea sora lui de departe, ca să ştie ce i se va întâmpla pruncului.

După rânduiala lui Dumnezeu, s-a pogorât atunci fiica lui Faraon să se scalde în Nil, iar slujnicele ei umblau pe lângă apă; şi, văzând un sicriaş în margine, a trimis o slujnică de l-a luat. Deschizându-l, a văzut un prunc frumos plângând în sicriaş şi, fiindu-i milă de el fiicei lui Faraon, a zis: „Acesta este dintre pruncii evreieşti". Vrând să-l aibă pe el de fiu, a poruncit să-i caute o doică. Deci, scrie Iosif Flavius, i s-au adus multe doici egiptene şi n-a voit pruncul să sugă de la pieptul lor. Atunci s-a apropiat Mariam de fiica lui Faraon, căreia îi şi slujea, şi i-a zis: „Dacă voieşti, stăpână, să-ţi chem ţie o doică de la evrei, ea va hrăni pruncul". Şi i-a zis ei fiica lui Faraon: „Mergi şi cheamă!" Ducându-se, copila a chemat pe mama pruncului şi a zis către dânsa fiica lui Faraon: „Păzeşte-mi pruncul acesta şi mi-l hrăneşte, iar eu îţi voi plăti ţie".

Deci a luat femeia pruncul pe mâini şi îndată cu dragoste s-a alipit de dânsa ca de mama sa, iar ea l-a hrănit. Apoi, după ce pruncul a crescut, l-a dus pe el la fiica lui Faraon, care îl iubea foarte mult, fiindcă pruncul era foarte frumos, şi l-a rugat pe tatăl său ca să-i fie ei fiu. Şi i-a pus lui numele de Moise, zicând: „Din apă l-am scos pe el", pentru că Moise în limba egipteană înseamnă apă. Se scrie despre dânsul în istorii vechi că odată l-a dus pe el fiica lui Faraon la tatăl ei. Şi jucându-se cu copilul, Faraon a pus pe capul lui coroana cea împărătească, pe care era cioplit un idol mic. Iar pruncul, apucând coroana de pe cap, a aruncat-o la pământ şi a călcat-o cu picioarele, lucru pe care l-a văzut împăratul şi cei ce erau lângă dânsul. Un preot bătrân care avea înştiinţare de la vrăjitori că atunci când se va naşte povăţuitorul poporului israelitean multe pedepse va lua Egiptul, l-a sfătuit pe Faraon să porunceascâ să ucidă pe pruncul acela, ca nu cumva, crescând, să aducă vreo primejdie asupra pământului lor. Dar Domnul vrând să-Şi împlinească voia Sa după rânduială, au grăit alţii împotrivă, cum că pruncul cel fără de răutate a făcut aceasta din neştiinţă.

Apoi, vrând să ispitească ştiinţa şi răutatea lui, aduseră la dânsul un cărbune aprins, pe care, luându-l, l-a băgat în gură şi şi-a ars limba, pentru aceea era zăbavnic la limbă. Iar după ce a mai crescut, a pus lângă dânsul fiica lui Faraon filosofi aleşi egipteni ca

să-l înveţe toată înţelepciunea. Şi era copilul isteţ la minte, întrecând în puţină vreme pe dascălii săi, fiind drag împăratului şi tuturor celor din palatele împărăteşti. Iar când a fost înştiinţat de neamul său că era evreu, a început a cunoaşte pe Unul Dumnezeu, Care este în ceruri, Ziditorul a toată făptura, pe Care evreii Îl cinsteau, iar de păgânătatea egipteană se îngreţoşa.

Scriu unii că, atunci când năvăliseră etiopienii asupra Egiptului, Moise, fiindcă devenise bărbat desăvârşit, a fost ales de toţi egiptenii să fie povăţuitor oştilor, care au şi bătut pe etiopieni cu vitejia sa. Şi pentru această vitejie împăratul Egiptului, în loc să-i arate dragoste, l-a urât pe el, pentru că unii dintre jertfitorii egipteni prooroceau după magia lor că acesta va să aducă primejdii asupra Egiptului şi sfătuiau pe împărat să-l ucidă. Ascultându-i, împăratul a gândit să ucidă pe Moise, însă nu a făcut aceasta degrabă, nevrând să mâhnească pe fiica sa, dar căuta pricină asupra lui şi vreme potrivită.

În zilele acelea, ieşind Moise la fraţii săi, la fiii lui Israel, şi cunoscând durerea lor, a văzut un egiptean bătând pe un evreu. Căutând încoace şi încolo, n-a văzut pe nimeni şi, ucigând pe acel egiptean, l-a ascuns în nisip. Apoi, ieşind a doua zi, a văzut doi bărbaţi evrei bătându-se şi a zis celui ce năpăstuia pe celălalt: „Pentru ce-l baţi tu pe aproapele tău?" Iar el a zis: „Cine te-a pus pe tine mai mare şi judecător peste noi? Oare voieşti să mă ucizi şi pe mine, aşa cum ai ucis ieri pe egipteanul acela?" Şi s-a temut Moise, auzind că nu s-a tăinuit uciderea cea făcută. Deci a auzit Faraon de pricina aceasta şi încerca să-l omoare pe Moise. Şi s-a dus Moise de la faţa lui Faraon şi s-a sălăşluit în pământul Madianului. Şi sosind în ţara Madian, ostenind pe cale, a şezut lângă o fântână. Şi iată şapte fiice ale lui Ietro, preotul Madianului, păscând oile tatălui lor, veniră la fântână şi, scoţând apă, turnau în jgheaburi ca să adape oile.

Dar, venind păstorii de la alte oi, le-au izgonit pe ele. Însă, sculându-se, Moise le-a apărat de acei păstori, le-a turnat lor apă şi le-a adăpat oile. De aceasta au spus fetele tatălui lor Ietro, zicând: „Un om egiptean ne-a apărat pe noi de păstori şi ne-a adăpat oile noastre". Iar Ietro a primit pe Moise în casa sa şi i-a dat lui de femeie pe Sefora, fiica sa, şi cu dânsa a născut doi fii; pe cel dintâi l-a numit Gherşom, zicând că „nemernic sunt în pământ străin", iar pe celălalt l-a numit Eliezer, zicând că „Dumnezeul tatălui meu este ajutorul meu şi m-a izbăvit din mâinile lui Faraon" (Ieşire 2, 22).

După trecerea multor zile a murit împăratul Egiptului de care fugise Moise; şi au suspinat fiii lui Israel în Egipt de greutăţi şi au

strigat şi s-a suit la Dumnezeu strigarea lor de împilare. A auzit Dumnezeu suspinul lor şi şi-a adus aminte de aşezământul Său cel făcut cu Avraam, cu Isaac şi cu Iacob şi, căutând Dumnezeu spre fiii lui Israel, a voit să-i izbăvească pe ei.

Moise păştea oile lui Ietro, socrul său, şi mâna oile la păşune; şi a mers odată cu turma în pustie şi a ajuns la muntele lui Dumnezeu, Horeb. Aici i s-a arătat lui îngerul Domnului în văpaie de foc ce ieşea dintr-un rug. Şi vedea Moise că rugul ardea cu foc şi nu se mistuia şi a zis: „Mă duc să văd această arătare minunată: că rugul nu se mistuieşte". Şi l-a strigat Domnul din rug: „Moise, Moise!" Iar el a zis: „Iată-mă, Doamne!" Şi i-a zis Domnul: „Nu te apropia aici! Ci scoate-ţi încălţămintea din picioare, că locul pe care calci este pământ sfânt!" Şi iarăşi i-a zis: „Eu sunt Dumnezeul tatălui tău, Dumnezeul lui Avraam şi Dumnezeul lui Isaac şi Dumnezeul lui Iacov! Am văzut necazul poporului Meu în Egipt şi strigarea lui am auzit şi durerea lui o ştiu. Şi m-am pogorât dar să-l izbăvesc din mâna egiptenilor, să-l scot din ţara aceasta şi să-l duc într-un pământ roditor şi larg, în ţara unde curge lapte şi miere... Vino dar să te trimit la Faraon, împăratul Egiptului, ca să scoţi pe fiii lui Israel, poporul Meu, din Ţara Egiptului!" (Ieşire 3, 3-11).

A zis Moise către Dumnezeu: „Cine sunt eu ca să merg la Faraon şi să scot pe fiii lui Israel din pământul Egiptului?" Şi mult se ruga lui Dumnezeu ca să nu-l trimită pe el, că „gura mea şi limba mea sunt anevoioase". Dar Domnul i-a făgăduit că va fi cu dânsul; încă i-a făgăduit că şi pe Aaron, fratele lui, îl va trimite cu dânsul. Atunci Moise, mergând la Ietro, a cerut să meargă în Egipt ca să-şi cerceteze fraţii. Şi i-a zis Ietro: „Mergi sănătos". Şi s-a dus Moise în calea sa, netemându-se de nimic, că împăratul acela care a vrut să ucidă pe Moise murise şi toţi cei ce căutau sufletul lui muriseră. Şi Aaron levitul a ieşit întru întâmpinarea lui Moise, după porunca lui Dumnezeu şi, întâmpinându-se, s-au sărutat amândoi. Şi a spus Moise lui Aaron toate cuvintele Domnului. Apoi, intrând în Egipt, au adunat pe toţi bătrânii fiilor lui Israel şi le-a spus lor Aaron toate cuvintele acelea pe care le auzise Moise de la Domnul. Şi făcură semne înaintea poporului şi a crezut poporul şi s-au bucurat că a cercetat Dumnezeu pe fiii lui Israel şi a căutat spre necazul lor; şi, plecându-se, s-au închinat.

După acestea au intrat Moise şi Aaron la Faraon şi i-au zis lui: „Acestea grăieşte Domnul Dumnezeul lui Israel: Dă libertate poporului Meu, ca să-Mi facă Mie praznic în pustie". Şi a zis Faraon: „Cine este Dumnezeul lui Israel al cărui glas să-l ascult?

Nu ştiu pe Domnul acela şi pe Israel nu-l voi elibera". Şi a poruncit ca pe poporul evreilor să-l chinuiască cu mai multă slujbă, dându-le şi multe bătăi, că şed fără lucru şi de aceea vor să meargă să jertfească Dumnezeului lor. Atunci poporul, fiind chinuit mai cu amar, striga asupra lui Moise şi a lui Aaron: *Să vă vadă şi să vă judece Dumnezeu pe voi, că ne-aţi făcut urâţi înaintea lui Faraon şi a slujitorilor lui şi le-aţi dat sabie la mână, ca să ne omoare* (Ieşire 5, 21).

Moise, întărindu-se de Dumnezeu, a intrat iar cu Aaron la Faraon, zicând: „Domnul Dumnezeul evreilor m-a trimis la tine, grăind: Liberează pe poporul Meu!" Iar ca să înţeleagă Faraon că sunt trimişi de la Dumnezeu, începură a face semne. Şi a aruncat Aaron toiagul înaintea lui Faraon şi a slugilor lui şi s-a făcut şarpe. Deci a chemat Faraon pe înţelepţii Egiptului şi pe vrăjitori şi făcură şi vrăjitorii Egiptului cu toiegele lor asemenea şi a aruncat fiecare toiagul său şi s-au făcut şerpi; şi a înghiţit toiagul lui Aaron toiegele acelora. Şi s-a învârtoşat inima lui Faraon şi nu i-a ascultat, precum le-a grăit lor Domnul şi n-a voit să elibereze poporul pentru că s-a împietrit inima lui. Atunci, după porunca lui Dumnezeu, a început a aduce pedepse asupra pământului Egiptului.

Cea dintâi pedeapsă a fost aceasta: Aaron, luând toiagul său, a lovit apa râului înaintea lui Faraon şi înaintea slugilor lui şi s-a prefăcut toată apa râului în sânge şi peştii cei din râu au murit şi s-a împuţit râul şi nu puteau egiptenii să bea apă din el. Şi era sânge în toată ţara Egiptului. Şi au făcut aşa şi magii egiptenilor cu vrăjile lor. De aceea s-a învârtoşat inima lui Faraon şi nu i-a ascultat, precum le spusese Domnul.

A doua pedeapsă au fost broaştele. A întins Aaron mâna spre apele Egiptului şi ele au scos broaşte care au intrat prin case şi prin odăile de dormit, pe aşternuturi şi în casele slugilor lor, ale poporului lor, în aluaturi şi în cuptoare, la împărat, la slugile lui şi la oamenii lui. Dar au făcut asemenea şi vrăjitorii egiptenilor cu vrăjile lor şi au scos broaşte în pământul Egiptului. Atunci Faraon le-a spus lui Moise şi lui Aaron să se roage Domnului ca să piară broaştele de la el şi de la poporul lui, că *voi lăsa poporul lui Israel să jertfească Domnului*.

Şi a strigat Moise către Domnul ca să piară broaştele. Şi a făcut Domnul după cuvântul lui Moise şi au pierit broaştele. Egiptenii le-au adunat grămezi, grămezi şi s-a împuţit tot pământul Egiptului de broaştele care muriseră şi putreziseră. Dar Faraon iarăşi şi-a învârtoşat inima, văzând că s-a făcut uşurare.

A treia pedeapsă au fost ţânţarii. A lovit Aaron cu toiagul ţărâna pământului şi toată ţărâna pământului s-a făcut ţânţari în tot pământul Egiptului, care au înţepat pe oameni şi pe dobitoace şi au intrat la Faraon, în casele lui şi la robii lui şi tot nisipul era plin de muşiţă în tot pământul Egiptului. Şi au încercat şi magii egiptenilor să facă la fel cu vrăjile lor, şi n-au putut; şi au zis: „Acesta este degetul lui Dumnezeu".

A patra pedeapsă au fost tăunii, pe care Dumnezeu i-a trimis în tot Egiptul, numai în locul unde locuiau evreii nu i-a trimis, ca să cunoască Faraon că: „Eu sunt Domnul, în mijlocul acestei ţări".

A cincea pedeapsă, a fost moarte foarte mare în toate dobitoacele pământului Egiptului. Şi au murit toate vitele egiptenilor, iar din vitele fiilor lui Israel nu a murit nici una.

A şasea pedeapsă, au fost bubele cu puroi, care se iveau la oameni şi la dobitoace.

A şaptea pedeapsă, a fost grindină şi foc arzător cu piatră, şi a ucis piatra în tot pământul Egiptului de la om până la dobitoc, pe toţi cei ce nu erau la adăpost şi n-au ţinut seama de cuvântul Domnului, pentru că Dumnezeu le dăduse un răgaz ca să-şi adune turmele din ţarină, înainte de a veni grindina asupra lor. Doar în ţinutul Goşen, locuit de evrei, nu a lovit grindina. Şi toată iarba şi toţi copacii cei din câmpii le-a sfărâmat piatra.

A opta pedeapsă erau lăcustele şi omizile care au mâncat tot rodul pământului Egiptului.

A noua pedeapsă a fost întuneric în tot pământul Egiptului trei zile, întuneric pe care nu putea focul să-l lumineze şi nimeni nu l-a văzut pe fratele său trei zile şi nu s-a sculat nimeni de pe patul său trei zile.

A zecea şi cea mai de pe urmă pedeapsă a fost moartea celor întâi născuţi ai Egiptului. Toate pedepsele acestea se aduceau asupra lor de la Dumnezeu prin Moise şi prin Aaron, dar nici una din ele nu a vătămat pe evrei, ci numai pe egipteni, pentru că nu voia Faraon să elibereze poporul lui Dumnezeu. Deşi, de multe ori făgăduia să-l libereze, înspăimântându-se de pedepse, când slăbeau acestea, îndată se învârtoşa inima lui şi nu-i libera. Dar mai înainte de a zecea pedeapsă au cerut fiii lui Israel de la egipteni, precum le-a poruncit lor Moise, vase de argint şi de aur şi haine de mult preţ, câte au putut să ducă cu dânşii. Şi a făcut Moise poporului Paştile, învăţându-i pe ei cum trebuiau să mănânce mielul cu al cărui sânge se ungeau pragurile uşilor lor. Şi în miezul nopţii Domnul a ucis pe tot cel întâi născut în pământul Egiptului, de la

întâiul născut al lui Faraon, cel ce urma să şadă pe tronul său, până la întâiul născut al roabei de la râşniţă şi până la tot întâiul născut al dobitoacelor..., iar din cele ale evreilor nimic n-a pierit.

Deci s-a sculat Faraon noaptea şi toţi robii lui şi toţi egiptenii; şi a fost ţipăt mare în tot pământul Egiptului, că nu era casă în care să nu fie mort. Şi a chemat Faraon pe Moise şi pe Aaron noaptea, şi le-a zis: „Sculaţi-vă şi ieşiţi din pământul poporului meu! Şi voi şi fiii lui Israel! Duceţi-vă de faceţi slujbă Domnului Dumnezeului vostru, precum aţi zis. Luaţi cu voi şi oile şi boii voştri, cum aţi cerut, şi vă duceţi şi mă binecuvântaţi şi pe mine!" Şi îi sileau egiptenii pe evrei cu sârguinţă, să iasă degrabă din ţara aceea, pentru că ziceau: „Pierim cu toţii!"

Deci au ieşit israeliţii, luându-şi făina mai înainte de dospirea aluatului, că n-au putut să-şi gătească hrana de cale din cauza grabei egiptenilor care îi şi rugau, îi şi sileau pe dânşii să se ducă mai curând. Şi ieşiră cu argint şi cu aur şi cu bogăţie multă şi nemernici mulţi au ieşit cu dânşii şi oi şi boi şi dobitoace foarte multe. Şi erau bărbaţi pedeştri ca la şase sute de mii, afară de copii. Încă a luat Moise şi oasele lui Iosif cu sine. Pentru că Iosif, murind în Egipt şi văzând înainte cu duh proorocesc ceea ce era să fie, a jurat pe fiii lui Israel cu jurământ, zicând: *În cercetarea cu care vă va cerceta Dumnezeu pe voi, să ridicaţi şi oasele mele de aici cu voi*.

Ducându-se evreii din pământul Egiptului, Dumnezeu era cu dânşii şi îi povăţuia ziua cu stâlp de nor, care le arăta lor calea, iar noaptea cu stâlp de foc, care îi lumina, şi n-a lipsit stâlpul cel de nor ziua şi cel de foc noaptea înaintea întregului popor.

Înştiinţându-se Faraon, împăratul Egiptului, că a fugit poporul, s-a întors inima lui şi a slugilor lui asupra poporului israelit şi a zis: „De ce am făcut aceasta, liberând pe fiii lui Israel, ca să nu ne slujească nouă?" Deci a înhămat Faraon caii la carele sale de război şi a adunat cu sine tot poporul; a luat şase sute de căruţe alese, toată călărimea Egiptului şi căpeteniile lor şi a alergat în urma fiilor lui Israel şi i-a ajuns pe ei când erau aşezaţi lângă mare. Dar n-au putut să năvălească peste dânşii, pentru că îngerul lui Dumnezeu, care mergea înaintea pâlcurilor fiilor lui Israel, a mers dinapoia lor; şi s-a luat stâlpul cel de foc de la faţa lor şi a stat dinapoia lor şi a intrat între tabăra egiptenilor şi între tabăra fiilor lui Israel. Şi era negură pentru unii, iar pentru ceilalţi lumină (noaptea), şi toată noaptea nu s-au apropiat unii de alţii. Şi şi-a întins Moise mâna sa cu toiagul spre mare şi a lovit Domnul marea toată noaptea cu vânt

puternic de la răsărit şi s-a făcut marea uscat, că s-a despărţit apa. Şi au intrat fiii lui Israel în mijlocul mării pe uscat şi le era apa ca un zid la dreapta şi la stânga. Iar egiptenii alergară şi veniră în urma lor pe aceeaşi cale, în mijlocul mării, toţi caii lui Faraon şi carele şi călăreţii. Moise, după ce a trecut poporul, a stat pe ţărm şi iar şi-a întins mâna spre mare şi s-a aşezat apa la locul ei. Iar egiptenii fugeau pe sub apă şi i-a pierdut Dumnezeu pe egipteni în mijlocul mării, căci, întorcându-se apa, a acoperit căruţele şi călăreţii şi toată puterea lui Faraon şi nu a rămas dintr-înşii nici unul, iar fiii lui Israel au trecut ca pe uscat prin mijlocul mării. Şi i-a izbăvit Domnul pe fiii lui Israel în ziua aceea din mâinile egiptenilor şi au văzut fiii lui Israel pe egipteni morţi pe marginea mării pentru că i-au aruncat marea din sine. Şi s-a temut poporul de Domnul şi a crezut în Dumnezeu şi lui Moise, sluga Lui.

Atunci au cântat Moise şi fiii lui Israel cântarea aceasta Domnului, bucurându-se şi dănţuind pentru biruinţa ce s-a făcut cu mână înaltă asupra egiptenilor: *Să cântăm Domnului, căci cu slavă S-a preamărit! Pe cal şi pe călăreţ i-a aruncat în mare!...*

Apoi Moise a luat pe fiii lui Israel de la Marea Roşie şi i-a dus în pustia Şur şi au mers trei zile prin pustie şi nu au aflat apă să bea. Şi au mers la Mara şi nu puteau să bea apă din Mara, că era amară; şi poporul cârtea asupra lui Moise, zicând: „Ce vom bea?" Şi Moise a strigat către Domnul, şi Domnul i-a arătat lui un lemn pe care l-a băgat în apă şi s-a îndulcit apa şi au băut dintr-însa.

Când au cârtit pentru bucate, aducându-şi aminte de căldările cu carne şi de pâinea din Egipt, el a rugat pe Dumnezeu şi le-a dat mană să mănânce şi le-a trimis prepeliţe până s-au săturat. Iar Dumnezeu le-a dat de mâncare mana, care era ceva mărunt ca nişte grăunţe şi albicioasă, ca grindina pe pământ: „Aceasta este pâinea pe care v-a dat-o Dumnezeu să o mâncaţi". Şi când cădea noaptea roua pe tabără, atunci cădea peste ea şi mana.

Când a tăbărât asupra lor Amalec, Moise a cerut de la Dumnezeu biruinţă asupra lui. Căci atunci când îşi ridica mâinile la rugăciune, biruia Israel pe Amalec, iar când cobora mâinile, biruia Amalec pe Israel. Atunci, obosind mâinile lui Moise, a stat Moise pe o piatră adusă de Aaron şi de Or, ce erau împreună cu el, iar ei îi sprijineau mâinile, unul de-o parte şi celălalt de cealaltă parte; şi au stat aşa până la asfinţitul soarelui. Şi Amalec şi tot poporul său au fost zdrobiţi.

Le-a dat lor şi lege scrisă pe lespezi de piatră, cele zece porunci pe care le-a luat Moise, în munte, de la Dumnezeu, după

ce postise patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi. Şi a grăit Domnul către dânsul faţă către faţă, ca şi cum ar grăi cineva către prietenul său.

Şi a făcut cortul mărturiei din covoare de in răsucit şi de mătase violetă, stacojie şi vişinie, iar în ţesătura lor a făcut chipuri de heruvimi, alese cu iscusinţă. În cortul mărturiei a aşezat chivotul Legii, în care au fost puse tablele Legii, un vas cu mană şi toiagul lui Aaron ce odrăslise; iar chivotul Legii avea pe capac doi heruvimi[2] de aur, acoperind cu aripile lor capacul chivotului. Chivotul Legii era aşezat dincolo de o perdea de mătase (care în ţesătura ei avea chipuri de heruvimi alese cu iscusinţă) ce despărţea Sfânta Sfintelor de Sfânta. Dincolo de perdea, în Sfânta, era sfeşnicul cu şapte braţe, masa punerii înainte şi altarul tămâierii.

Preoţii intrau totdeauna în cortul cel dintâi, Sfânta, săvârşind slujbele dumnezeieşti. Iar în Sfânta Sfintelor numai arhiereul intra, o dată pe an şi nu fără de sânge, pe care-l aducea pentru sine şi pentru greşelile poporului.

Toate acestea au fost făcute după modelul care îi fusese arătat de Dumnezeu lui Moise în munte. Şi a aşezat toate cele spre jertfă şi spre arderea cea de tot. Le-a pus lor preoţi şi leviţi (slujitori la cortul adunării), învăţându-i pe ei rânduiala jertfei. Le-a aşezat lor sărbători, învăţându-i pe dânşii judecăţile şi îndreptările.

În afară de rânduiala cea duhovnicească, s-a îngrijit şi de cea pământească. A ales bărbaţi destoinici din tot Israelul şi i-a făcut pe ei mai mari peste o mie şi peste o sută şi peste cincizeci şi peste zece, care judecau poporul în toate timpurile. Iar toate pricinile cele greu de dezlegat le arătau lui Moise. Aceasta a făcut-o după sfatul lui Ietro, socrul său, care, împreună cu Sefora, femeia lui Moise, cu averile lui şi cu cei doi fii ai lui, venise la dânsul din pământul Madianului, în pustie, auzind despre dânsul, despre toate câte a făcut Domnul cu el. Iar Moise, primindu-l cu dragoste şi ospătându-l, i-a dat voie a merge cu pace la locul său.

Iar când Domnul a voit să-i ducă în pământul pe care îl făgăduise lor, «pământul unde curge lapte şi miere», i-a îndreptat înspre pământul Canaanului, căci voia să-l dea israeliţilor spre moştenire. Dar căpeteniile care au fost trimise în acel pământ, ca să iscodească în ce fel este pământul, cum sunt roadele, cum sunt

[2] Deci dacă Dumnezeu, Care a poruncit să nu se facă chipuri cioplite, a poruncit să se facă heruvimi pe covoare şi sculptaţi deasupra capacului, arătat este că porunca lui Dumnezeu era să nu se facă chipuri cioplite cărora să ne închinăm ca lui Dumnezeu, şi nu era împotriva icoanelor care reprezintă sfinţii Lui.

oraşele, cum este poporul..., la întoarcere au întărâtat poporul, spunând că este un popor îndrăzneţ, puternic, ba sunt şi uriaşi pe acolo. Caleb, fiul lui Iefone, din seminţia lui Iuda, şi Iosua, fiul lui Navi, din seminţia lui Efraim, însă au spus că vor putea birui acest popor, pentru că Domnul este cu ei. Dar obştea n-a crezut şi s-a răzvrătit şi a cârtit împotriva lui Moise şi Aaron, ba încă au şi zis unii către alţii „Să ne alegem căpetenie şi să ne întoarcem în Egipt". Şi au zis să-i ucidă cu pietre pe Caleb şi Iosua. Dar iată că atunci „slava lui Dumnezeu s-a arătat în nor tuturor fiilor lui Israel la cortul adunării", Dumnezeu vrând acum să-i stârpească pe toţi cei ce se răzvrătiseră şi cârtiseră.

Dar a stat Moise la rugăciune pentru ei şi mânia lui Dumnezeu s-a îmblânzit. Şi le-a spus Dumnezeu că nu vor vedea, cei ce se îndoiseră, pământul făgăduinţei, ci doar copiii lor, despre care ei crezuseră că vor ajunge robi, în urma războiului cu canaaniţii. Apoi le-a mai zis că vor rătăci prin pustie patruzeci de ani, după numărul zilelor în care ei iscodiseră pământul Canaan şi că în pustie le vor rămâne oasele, iar „pe robul meu Caleb îl voi duce în pământul în care a umblat şi seminţia lui îl va moşteni".

Aşa poporul israelit a rătăcit prin pustie patruzeci de ani, şi de câte ori au mâniat pe Dumnezeu în pustie, Moise L-a rugat pe Domnul pentru dânşii şi i-ar fi pierdut pe ei, de nu ar fi stat Moise, cel ales al Lui, cu inimă zdrobită, ca să întoarcă mânia Domnului să nu-i piardă pe ei.

Aşa a călăuzit Moise poporul israelit prin pustietăţi felurite patruzeci de ani, mijlocindu-le lor toate bunătăţile de la Dumnezeu. A greşit însă şi el, ca un om, în faţa lui Dumnezeu, îndoindu-se în pustiul Sin, necrezând lui Dumnezeu, Care îi spusese că din stâncă va scoate apă pentru toată obştea şi pentru dobitoacele ei. Căci Moise şi Aaron au adunat obştea la stâncă şi a zis către ei: „Ascultaţi, îndărătnicilor, au doară din stânca aceasta vă vom scoate apă?" Şi pentru aceasta a zis Domnul către Moise şi Aaron: „...de aceea nu veţi duce voi adunarea în pământul pe care am să i-l dau".

Multe semne şi minuni a făcut robul lui Dumnezeu, Moise, şi a dat sfaturi şi a purtat de grijă poporului israelit. A arătat de mai multe ori mari taine şi proorocii, cum ar fi cele despre Sfânta Cruce „la trecerea evreilor prin Marea Roşie, unde mai întâi, la despărţirea apei a lăsat toiagul de sus în jos; apoi, când a unit apele, a arătat cu toiagul de la stânga la dreapta". La fel a arătat şi despre Maica Domnului, când i s-a arătat în rugul cel nears; despre

răstignirea Mântuitorului, cu şarpele de aramă spânzurat pe cruce şi multe altele. Despre acestea toate se scrie în cărţile lui – Ieşirea, Leviticul, Numerii şi Deuteronomul. În aceste cărţi se cuprind, cu de-amănuntul, viaţa lui şi ostenelile pe care le-a suferit, povăţuind şi îndreptând pe fiii lui Israel.

Sfânta Scriptură mărturiseşte despre Sfântul Prooroc Moise: *Moise însă era omul cel mai blând dintre toţi oamenii de pe pământ* (Numerii 12, 3). Chiar şi Domnul a zis: *Ascultaţi cuvintele Mele: De este între voi vreun prooroc al Domnului, Mă arăt lui în vedenie şi în somn vorbesc cu el. Nu tot aşa am grăit şi cu robul Meu Moise – el este credincios în toată casa Mea: cu el grăiesc gură către gură, la arătare şi aievea, iar nu în ghicituri, şi el vede faţa Domnului. Cum de nu v-aţi temut să cârtiţi împotriva robului Meu Moise?* (Numerii 12, 6-8). Şi pentru el, Dumnezeu n-a pierdut tot poporul israelit, care de multe ori l-a amărât pe Dumnezeu, fie cu cârteala, fie cu închinarea la idoli, fie cu alte nelegiuiri.

Apoi, sosindu-i sfârşitul, Domnul i-a vestit înainte mutarea lui din trup, zicând: *Suie-te în muntele acesta al Abarimului, în muntele Nebo, care este în pământul Moabului, în faţa Ierihonului, şi priveşte asupra Canaanului, pe care-l dau în stăpânirea fiilor lui Israel, şi mori pe munte şi te adaugă la poporul tău* (Numerii 27, 12).

Mai înainte de sfârşitul său, Moise a binecuvântat pe fiii lui Israel, pe fiecare seminţie deosebit, proorocindu-le cele viitoare. După aceasta s-a suit în muntele în care i s-a poruncit să se suie, cel din care i-a arătat lui Domnul tot pământul Galaad până la Dan şi tot pământul lui Neftali şi tot pământul lui Efraim şi al lui Manase şi tot pământul lui Iuda până la marea cea de la asfinţit, şi partea cea de la miazăzi a ţării, şesul Ierihonului, cetatea Palmierilor până la Ţoar. Şi a zis Domnul către Moise: *Iată pământul pentru care M-am jurat lui Avraam, lui Isaac şi lui Iacov, zicând: Seminţiei tale îl voi da. Te-am învrednicit să-l vezi cu ochii tăi; dar în el nu vei intra!* (Deuteronomul 34, 4)

Şi s-a sfârşit acolo Moise, robul Domnului, în pământul lui Moab, după cuvântul Domnului. Şi-l îngropară pe el în faţa Bet-Peorului şi nu ştie nimeni de mormântul lui până astăzi. Când s-a sfârşit, Moise era de o sută douăzeci de ani şi nu i-au slăbit ochii, nici tăria lui nu se împuţinase. Şi au plâns fiii lui Israel pe Moise în şesurile Moabului, la Iordan, aproape de Ierihon, treizeci de zile, până s-au sfârşit zilele plângerii celei de tânguire pentru Moise.

Aşa a fost Sfântul Prooroc Moise călăuză poporului israelitean până la pământul făgăduinţei, scoţându-l din Egipt, iar în chip

duhovnicesc fiind o călăuză spre Hristos. El a dat poporului evreu şi tablele Legii Vechi, care sunt umbra Legii Noi, cu ale cărui rugăciuni să ne izbăvească Domnul din tot necazul, ca, din Egiptul acestei lumi cu multe primejdii scoţându-ne, să ne sălăşluiască pe noi în veşnicele lăcaşuri. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC VAVILA ŞI TREI TINERI ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL

Păgânul împărat Numerian, petrecând în Antiohia cea Mare, într-una din zile a făcut mare praznic zeilor şi a adus spurcatele jertfe idolilor, amestecându-le cu sânge nevinovat, căci a junghiat un mic prunc împărătesc, pe care îl avea zălog de la oarecare împărat barbar, pentru o pace nestricată şi trainică. Căci, când purtase război cu împăratul acela şi nu puteau unul pe altul să se biruiască, făcură pace între ei şi o întărire cu jurăminte, încheind prietenie între dânşii. Spre adeverirea acelei păci neschimbate şi a prieteniei, împăratul barbar a dat lui Numerian pe fiul său, tânăr copilaş, şi l-a încredinţat în grija lui, ca un tată să-l crească şi ca pe un fiu firesc al său să-l aibă la sine. Numerian, luând copilul împărătesc cu înşelăciune, îndată şi-a arătat cruzimea cea fără omenie, căci a stricat pacea cu împăratul acela, nebăgând în seamă jurământul şi defăimând prietenia lui, şi singur, cu mâna sa, a junghiat pe fiul împărătesc în capiştea urâţilor săi zei.

Întru acea vreme era păstor al Bisericii Antiohiei Sfântul Vavila, purtătorul de Dumnezeu, care, fiind ales prin dumnezeiasca înainte-însemnare la scaunul arhieriei, păştea bine turma lui Hristos, făcându-se exemplu credincioşilor cu cuvântul, cu viaţa, cu dragostea, cu duhul, cu credinţa şi cu curăţia. Când se săvârşea acel diavolesc praznic şi cumplită ucidere, Sfântul Vavila, adunându-şi credincioşii săi care erau în Antiohia şi intrând în sfânta biserică, aducea jertfa cea fără de sânge adevăratului Dumnezeu, rugându-se pentru cuvântătoarea sa turmă să nu fie răpită de lupii cei pierzători de suflet şi învăţând oile sale să fie tari în credinţă, ca să nu cadă în vreme de ispite.

Dar necuratul împărat, întorcându-se de la spurcatele jertfe ucigaşe de oameni, s-a pornit spre creştineasca biserică, vrând să vadă dumnezeieştile Taine care se săvârşeau şi să spurce sfinţenia

Domnului prin intrarea sa necurată. Atunci râvnitorul lui Dumnezeu, Sfântul Vavila, auzind că vine împăratul cu toată suita spre biserică, a lăsat dumnezeiescul altar şi, ieşind împotriva împăratului, a stat în uşile bisericii. Apoi, văzând că se apropie, a strigat cu mare glas către dânsul: „Nu ţi se cade, împărate, fiind închinător de idoli, să intri în biserica Dumnezeului Celui viu şi să o necinsteşti cu intrarea ta". Şi s-a împotrivit Sfântul Vavila foarte mult împăratului, mustrându-l pentru idoleasca necurăţie şi cu totul oprindu-l să intre în biserică.

Când s-a apropiat împăratul de uşă, Sfântul Vavila a arătat o asemenea îndrăzneală că, punându-şi dreapta sa în pieptul lui, l-a oprit şi l-a împins afară din biserica lui Dumnezeu, încât s-a întors împăratul ruşinat. Că, deşi voia să intre cu sila, având cu el slujitori şi ostaşi, însă îl oprea o putere dumnezeiască prin Sfântul Vavila şi nu lăsa pe acel necurat nici măcar să se atingă de biserică. Căci cuvintele lui Vavila ca şi cuvintele îngerului erau, şi înfricoşau sufletul cel îndrăzneţ şi fără Dumnezeu. Afară de aceasta s-a temut împăratul şi de popor, ca nu cumva să se facă ceartă şi tulburare, pentru că multă mulţime de credincioşi se adunase acolo în acea vreme.

Deci, răbdând mustrarea în tăcere, s-a dus cu mânie la palatele sale. A doua zi a poruncit să ardă cu foc biserica aceea, iar pe patriarh, punându-l înaintea sa, a început să-l ocărască de lucrul ce a îndrăznit să facă, zicându-i: „O, ticălosule mai mult decât toţi, spre cine ai nădăjduit de ai cutezat a te împotrivi puterii mele şi mi-ai oprit intrarea în biserică? Nu ştii câtă răutate este a mustra pe împărat şi sub ce fel de pedepse se află cel ce îndrăzneşte a necinsti faţa împărătească?" Iar Sfântul Vavila, fără teamă, i-a răspuns: „Nu caut la împăratul pământesc, nici nu mă ruşinez de faţa lui, ci privesc spre Împăratul ceresc, nădăjduind spre Dânsul. De Acela mă tem, Care m-a pus păstor al oilor Sale şi-mi porunceşte să fiu treaz când năvăleşte lupul şi să nu las fiara să intre în turmă. Deci nu pe împărat l-am mustrat, căci ştiu că îndrăzneala de a mustra pe împărat nu este departe de nebunie; ci am oprit pe acela care cu intrarea sa a vrut să necinstească sfinţenia lui Dumnezeu şi să o facă necurată. Pentru aceea este cu dreptate să-mi mulţumeşti că te-am oprit de la un plan rău ca acesta, prin care ţi-ai fi adus asupra ta pierzarea cea mai de pe urmă, mâhnind cu totul pe Ziditorul tău, de la care a cădea este mai cumplit decât orice moarte".

Numerian a zis: „Se cădea ţie ca pentru lucrul de ieri pe care ai îndrăznit a-l face împotriva noastră să te căieşti şi să ceri iertare

de la noi, iar tu şi acum ne nesocoteşti pe noi". A răspuns Vavila: „Nu ni se cade nouă, creştinilor, a ocărî şi a mustra pe nimeni din oameni, deci nici pe tine nu te mustrăm. Că nu se cuvine a necinsti zidirea lui Dumnezeu, împodobită cu chipul Lui, însă de îndrăzneşte cineva împotriva lui Dumnezeu şi aduce necinste asupra sfinţeniei Lui, apoi pe unul ca acela nu numai nu este vrednic a-l cinsti, ci cu dreptate este a-l şi urî, după cum ne grăieşte dumnezeiescul David: *Au nu pe cei ce te urăsc pe Tine, Doamne, i-am urât şi asupra vrăjmaşilor Tăi am luptat? Cu urâciune desăvârşit i-am urât pe ei, vrăjmaşi mi s-au făcut mie*".

Acestea grăind sfântul, i-a zis împăratul: „Lasă aceste cuvinte multe ale tale şi ascultă-ne pe noi, de voieşti să scapi de pedeapsa ce ţi se cuvine pentru greşeala ta şi să câştigi de la noi iertare, apoi să aduci jertfă zeilor noştri şi să te închini lor". A răspuns sfântul: „Pentru turma încredinţată mie toate le pot pătimi şi sufletul sunt gata a mi-l pune". Apoi, tăcând puţin, a zis: „Nu se poate, o, împărate, să mă depărtez de Dumnezeul meu şi să slujesc zeilor mincinoşi, ale căror lucruri nelegiuite este ruşine a le şi pomeni".

Împăratul a grăit: „Iar îţi zic cuvântul dinainte: Lasă multa ta grăire şi jertfeşte zeilor, iar de nu voieşti, pe tine, cel rău, te va pierde stăpânirea mea". A răspuns Vavila: „Dorinţa mea era să te mântuiesc pe tine de întunericul ce te-a cuprins, ca să fii scăpat de muncile cele nesfârşite, iar tu îi chemi şi pe alţii în aceleaşi chinuri, aprinzându-ţi gheena cea mare. Deci îţi spun că nu vei putea să scapi de mâinile Dumnezeului celui viu!"

Apoi împăratul, schimbându-şi furia în blândeţe, a început a întreba fără mânie pe Sfântul Vavila: „Oare vei putea să ne spui ce este Dumnezeu?" A răspuns Vavila: „Firea lui Dumnezeu, oricât de mult te-ai osteni, nu vei putea s-o cuprinzi, că Dumnezeu este negrăit, neajuns şi necercat de gândurile omeneşti. El este începătorul a toate, alcătuitorul, ziditorul şi Domnul tuturor, Cel ce este de-a pururea şi a făcut pe îngeri, pe arhangheli şi toate celelalte fiinţe. Apoi l-a zidit pe om şi l-a umplut de nenumărate bunătăţi, punându-l împărat peste făpturi, şi i-a rânduit să locuiască în rai. Apoi, ca să-şi cunoască omul cinstea sa, şi cu cât întrece pe celelalte vietăţi, le-a adus pe toate înaintea lui şi i-a poruncit să le pună nume. Încă i-a zidit lui şi ajutoare şi l-a învrednicit pe om a se îndulci de dumnezeieştile cuvinte. Iar nemulţumitorul om, defăimând pe Ziditorul şi poruncile Lui nebăgându-le în seamă, a ascultat pe vrăjmaşul care nu i-a făcut niciodată vreun bine, fără numai i-a adus cuvânt înşelător, şi, crezându-l, s-a lipsit de rai,

fiind izgonit de dreapta judecată a lui Dumnezeu. Dar Dumnezeu Cel fără răutate, măcar că l-a izgonit pe om, însă n-a încetat a-i face bine, arătând că, deşi greşim fără număr, El nu voieşte pierzarea noastră, ci ne rânduieşte nouă cele spre mântuire".

Numerian, auzind aceste cuvinte, nu a putut să le înţeleagă, pentru că sufletul care n-a gustat darul, nici nu s-a împărtăşit cu înţelegerea, fiind nebun şi pedepsit, cum putea să înţeleagă cele folositoare? Însă, ruşinându-se de cei ce stăteau împrejur, ca să nu fie cunoscută cu totul neînţelegerea lui, se arăta că le înţelege pe toate cele grăite de Vavila şi a lăudat pe sfântul ca pe un frumos grăitor. Apoi iar a întrebat: „Ce este omul?" Iar el a răspuns: „Omul este făcut de Dumnezeu din ţărână şi este muritor, mai cinstit decât toate vietăţile cele muritoare, blând, iubitor de prietenie, deşi noi ne înrăim unul asupra altuia mai cumplit decât fiarele". Numerian, mirându-se de cuvintele lui Vavila şi arătându-se pe sine înţelept, se jura pe zeii săi, mărturisind că Vavila este înţelept şi nu grăieşte nimic mincinos, numai dacă ar jertfi idolilor. Că zicea: „Numai singură aceasta îi lipseşte lui Vavila, că nu cinsteşte pe idolii noştri; ci trebuie ca înţeleptul acesta să nu necinstească zeii şi să nu-şi întrarmeze limba sa asupra lor".

Căutând din nou înspre Vavila, i-a zis: „O, bătrâne preaînţelepte, să aduci jertfă zeilor noştri şi îndată te voi avea ca pe un tată. Văd zeii că nu mint şi vei fi domn în stăpânirea mea şi vei avea multe averi". Aşa amăgea necuratul împărat pe bărbatul cel drept cu felurite îmbunări şi cu făgăduinţe de bogăţii mari şi de cinste. Dar adevăratul mărturisitor al lui Hristos a stat nemişcat în credinţă. Iar împotriva înşelătoarelor cuvinte ale chinuitorului a răspuns: „Capul tuturor bunătăţilor este dreapta credinţă, fără de care toate bunătăţile făgăduite mie de tine sunt sărăcie şi cea mai de pe urmă ocară şi lipsirea de cele pe care le am".

Deci Numerian, văzând pe Sfântul Vavila neplecat spre păgânătatea lui, s-a pornit cu mânie şi a poruncit lui Victorin, ducele său, ca, punându-i lanţuri grele de fier la grumaji şi la picioare, să-l poarte prin mijlocul cetăţii spre privirea tuturor. Pentru că nădăjduia nelegiuitul că acest cinstit bărbat, fiind slăvit de toţi cetăţenii, ruşinându-se de o necinstire ca aceea, se va pleca la necurata lui voie. Iar lanţurile fiind puse pe sfânt, împăratul zicea, batjocorindu-l: „Aşa mă jur pe zei, Vavila, că îţi este podoabă ţie a umbla în aceste lanţuri, că acestea se cuvin bătrâneţilor tale!" A răspuns sfântul: „Tu, împărate, spre râs îmi zici aceasta, iar eu îţi spun adevărul că aşa de cinstite îmi sunt aceste lanţuri,

precum ţie coroana cea împărătească, iar pătimirile cele pentru Hristos aşa de iubite îmi sunt, precum ţie sceptrurile. Şi moartea pentru Cel fără de moarte Împărat aşa îmi este de dorită, precum ţie viaţa".

Din întâmplare erau acolo, lângă Vavila, trei fraţi tineri de ani, dar bătrâni cu înţelepciunea, pe care sfântul i-a crescut cu duhovnicească hrană şi îi avea ca pe fiii săi. Aceia, urmând învăţătorului lor, chiar când era legat, nu îl părăseau. Spre ei căutând, împăratul a zis către sfânt: „Mi se pare, Vavila, că aceşti copii spre mândrie te ridică pe tine, numindu-te învăţător, şi pentru dânşii stăruieşti întru împotrivirea ta". A răspuns sfântul: „De vei voi să-i întrebi pe copiii aceştia, îi vei vedea mai înţelepţi decât tine şi vei cunoaşte că ei sunt sământa cuvintelor mele". Deci a întrebat împăratul: „Ai cui sunt copiii?" A răspuns sfântul: „Ai mei sunt după duh, pe care eu i-am născut, prin buna-vestire, prin învăţătură i-am hrănit, prin pedepsire i-am crescut şi sunt în aceste mici trupuri bărbaţi mari şi creştini desăvârşiţi. Întreabă-i şi vei vedea".

Atunci a poruncit împăratul ca pe Vavila să-l ducă la privelişte şi să-l arunce în temniţa poporului, iar pe tineri, chemându-i înaintea sa, i-a întrebat mai întâi de au mamă. Iar ei ziseră: „Şi mama şi tatăl şi învăţătorul nostru este Vavila, pe care îl iubim mai mult decât pe o maică, pentru că mama numai ne-a născut, iar Vavila ne învaţă pe noi înţelegerea şi dreapta credinţă şi spre înălţimea bunătăţilor ne ridică, îngrijindu-se de sufletele noastre". Îndată împăratul a poruncit să caute şi să aducă pe mama lor. Fiind adusă maica, o întrebă împăratul cum o cheamă şi de este ea mama copiilor acelora. Iar ea a răspuns, zicând: „Numele meu este Hristodula şi aceşti copii sunt rodul pântecelui meu, pe care i-am adus în dar lui Dumnezeu ca pe nişte începători ai durerilor mele, şi nădăjduiesc că înţeleptul Vavila în vistieriile cereşti îi va pune pe dânşii, pentru că i-am încredinţat în grija lui pe aceşti fii ai mei".

Numerian, umplându-se de mânie, a poruncit ca pe acea mamă dreptcredincioasă să o bată peste obraz, zicându-i: „Nu grăi înaintea împăratului cu aşa îndrăzneală!" Iar tinerii, văzând pe maica lor aşa bătută, ziceau: „A înnebunit împăratul! Bate pe mama noastră care grăieşte adevărul". Împăratul a întrebat pe copii de nume şi de ani. Şi spuseră aceştia că cel dintâi se numeşte Urban, având doisprezece ani; al doilea, Prilidian, având nouă ani; al treilea, Epolonie, având şapte ani. Apoi îi amăgi şi pe ei prigonitorul, cu cuvinte bune şi cu daruri, ca să se închine la idoli, iar ei cu o gură răspundeau: „Suntem creştini şi nu se cade nouă să ne

închinăm idolilor. Pentru că suntem învăţaţi să cunoaştem pe Unul Dumnezeu, Care a făcut cerul şi pământul. Aceluia ne închinăm, şi nu idolilor!"

După multe îmbunări, văzându-i prigonitorul pe ei neplecaţi, a poruncit să-i bată, dându-le lovituri după numărul anilor lor. Astfel, pe cel dintâi întinzându-l, i-a dat douăsprezece lovituri aspre; celui de al doilea, nouă; celui de al treilea, şapte, iar ei cu bărbăţie răbdau. Numai de aceea le era jale, că nu aveau mai mulţi ani, ca mai multe bătăi să fi primit pentru Hristos, şi ziceau: „Măcar de ne-aţi şi ucide pe noi, nu ne vom închina mincinoşilor voştri zei, ci Unuia Dumnezeu ne închinăm, Domnului nostru Iisus Hristos".

Ducând pe copii deosebit şi pe mama lor liberând-o, iar l-a pus pe Vavila înaintea sa şi i-a zis: „Iată, acum copiii tăi se închină zeilor noştri, deci se cade ţie ca, nezăbovind, acelora să te închini". A răspuns Vavila: „De la diavolul, tatăl minciunii, v-aţi învăţat a minţi, pentru că ştiu că nici cu amăgirile voastre, nici cu muncile nu veţi putea să-i rupeţi pe ei de la Hristos, căci i-am învăţat bine a cunoaşte pe Unul, adevăratul Dumnezeu, şi a crede într-Însul". Atunci împăratul a poruncit ca pe Vavila şi pe copii, spânzurându-i de un lemn, să-i ardă cu foc. Iar Vavila, ridicându-şi ochii spre cer, s-a rugat lui Dumnezeu să dea de sus tăria Sa spre răbdarea tinerilor celor mici, ca să nu-i dovedească pe ei chinul. Apoi îi învăţa pe dânşii să rabde cu bărbăţie, făgăduindu-le lor de la Hristos mare răsplătire. Şi răbdau vitejeşte copiii cei fără de răutate împreună cu dascălul lor, întărindu-i pe ei ajutorul lui Dumnezeu.

Prigonitorul, luându-i de pe lemn, pe Vavila l-a închis legat cu lanţuri într-o casă din apropiere, iar pe copii încerca să-i ispitească din nou cu îmbunări şi să-i amăgească, numindu-i pe ei fii ai săi cu nume bun şi chemându-i copii frumoşi, le-a dat aur şi argint.

Ei însă cu un singur glas grăiau: „Înşelătorule viclean, pentru ce întinzi spre noi cursa cea mult împletită a înşelăciunii tale, vrând să ne vinzi pe noi ca pe nişte vrăbii? Să ştii cu adevărat că nimic nu vei spori, oricât de mult te vei osteni, pentru că avem pe Hristos, Cel ce ne păzeşte şi ne acoperă pe noi, cu a Cărui putere cursa ta degrabă se va sfărâma, iar noi vom fi izbăviţi". Apoi, suspinând, ziseră: „O, dreaptă credinţă, mama noastră, nu ne vom lepăda de tine! O, împărate, oare nu se cade ţie să ai grijă de stăpânirea ta şi să te înarmezi împotriva vrăjmaşilor şi război să faci cu dânşii, iar nu să ne prigoneşti pe noi fără vină? Dar tu, lăsând toată grija cea

din afară, te-ai pornit asupra noastră şi, nebăgând seamă, te înarmezi şi ne prigoneşti pe noi. Iar aceasta o faci nu ca să dobândeşti vreun folos pământesc, ci ca să placi mâniei tale celei de fiară şi sălbăticiei celei fireşti". Auzind aceste cuvinte, prigonitorul s-a aprins de mânie şi a judecat, osândind la moarte pe Vavila şi pe copii.

Când erau duşi de ostaşi la tăiere, Vavila a cântat cuvintele lui David: *Întoarce-te sufletul meu la odihna ta, că Domnul bine a făcut ţie!* Şi ajungând la locul unde aveau să-şi pună capetele lor pentru Hristos, Vavila, punând înaintea sa pe copii, pe ei mai întâi îi aduse sub sabie, temându-se ca nu cumva vreunul din ei, rămânând după dânsul, să se teamă de moarte şi să se depărteze de la Domnul. Pentru aceasta îi trimise pe ei la cer înaintea sa şi îi mângâia, învăţându-i să nu se înfricoşeze de tăierea săbiei pentru care vor lua de la Hristos viaţa cea veşnică.

După ce au fost tăiaţi copiii, Vavila a strigat cu veselie: *Iată, eu şi pruncii pe care mi i-ai dat, Dumnezeule!* Apoi singur sub sabie şi-a plecat grumazul său şi a poruncit celor ce voiau să-i îngroape trupul, ca împreună cu dânsul să se pună în mormânt lanţurile şi obezile lui, „ca să fie acestea şi după moartea mea podoaba trupului meu". Tăindu-i-se sfântul lui cap, s-a dus la lăcaşurile cele de sus şi a stat cu copiii săi înaintea tronului ceresc. Iar sfântul lui trup s-a aşezat şi s-a îngropat împreună cu lanţurile precum singur a rânduit, alături de cei trei tineri sfinţi care au fost îngropaţi împreună cu dânsul.

Nu după puţină vreme, când împăratul Constandie, fiul marelui împărat Constantin, a făcut părtaş împărăţiei sale pe Gal, fratele lui Iulian, fiul unchiului său – pentru că nu avea fii care să fi fost moştenitori ai împărăţiei lui –, atunci împăratul cel nou, Gal, venind în Antiohia, a adus moaştele Sfântului Vavila şi pe ale celor trei tineri ce au pătimit la locul ce se numea Dafne, care era înaintea cetăţii. Iar locul acela se spune că avea numirea de la o oarecare fecioară, ce se numea Dafne, care fugea acolo de Apolon, precum se povesteşte în mitologia elinească.

Acel loc era foarte frumos, cu copaci de chiparos răsădiţi şi cu alţi înalţi pomi roditori împrejmuit, şi verde şi larg, având izvor de apă repede curgătoare. În mijloc era o capişte idolească, în care idolul Apolon, cel cu meşteşug cioplit, dădea răspunsuri la cei ce-l întrebau, pentru că diavolul şedea într-însul şi răspundea oamenilor. Acolo se adunau popoarele să jertfească idolului şi se făceau toate jocurile şi spurcatele lucruri.

Drept aceasta Gal, care s-a zis mai sus, fiind creştin dreptcredincios, a vrut să întoarcă acele popoare păgâne de la a lor nedumnezeire, dar nu a putut în acel loc numit Dafne să strice capiştea idolească ce era într-însul, că se temea să nu ridice război de către poporul elinesc, pentru că era încă mulţime nenumărată acolo de elini care erau gata a muri pentru spurcaţii lor zei. Pentru aceasta a făcut acolo o biserică mică, şi, precum s-a zis, a mutat acolo moaştele Sfântului Vavila, cu ale celor trei tineri, şi le-au pus pe ele într-o raclă mare de piatră, ca, adunându-se la acel loc, necuraţii oameni să poată pe îndelete a se întoarce la Hristos, văzând puterile făcătoare de minuni ale sfintelor moaşte.

Când Iulian Paravatul s-a făcut împărat după uciderea lui Gal şi după moartea împăratului Constandie, mergând asupra perşilor şi fiind în Antiohia, a mers la Apolon idolul în capiştea lui, închinându-i-se cu jertfe şi întrebând pe idol dacă va birui pe perşi, dar idolul nu i-a răspuns. Că, de când se aduseseră moaştele Sfântului Vavila la locul acela, a fugit oracolul (vrăjitorul) şi a tăcut idolul, nerăspunzându-le la nici o întrebare. Jertfitorii lui Apolon, fiind în mare mâhnire pentru acest lucru, oracolul le-a spus că pentru moaştele lui Vavila nu poate zeul lor să le grăiască. De aceasta înştiinţându-se, Iulian a poruncit galileenilor, căci aşa numea pe creştini, să ia de acolo moaştele sfinţilor cu racla cea de piatră. Deci adunându-se toţi credincioşii de la mic până la mare câţi puteau atunci să fie în Antiohia, cu psalmi şi cu cântări au dus în cetate pe Sfântul Vavila şi pe cei trei tineri, ducând cu dânşii racla aceea de piatră legată şi cântând: *Să se ruşineze toţi cei ce se închină chipurilor cioplite, şi cei ce se laudă cu idolii lor.*

După mutarea moaştelor sfinţilor, a căzut foc din cer peste capiştea lui Apolon şi a ars-o cu idolul ei, spre ruşinarea necuraţilor. Iar credincioşii s-au bucurat, lăudând pe Dumnezeu, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

LUNA SEPTEMBRIE

ZIUA A CINCEA

SFÂNTUL PROOROC ZAHARIA, TATĂL ÎNAINTEMERGĂTORULUI ŞI BOTEZĂTORULUI IOAN

Sfântul Prooroc Zaharia a fost fiul lui Varahie, preot din Legea Veche, având femeie din fiicele lui Aaron pe Elisabeta, sora Sfintei Ana, maica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Sfânta Evanghelie mărturiseşte despre dânşii că se aflau întru toate faptele bune, petrecându-şi calea vieţii fără prihană. Au fost amândoi drepţi înaintea lui Dumnezeu, umblând întru toate poruncile şi dreptăţile fără de prihană, iar dovadă a vieţii celei cinstite este Sfântul Ioan, cinstitul şi slăvitul prooroc, Înaintemergătorul şi Botezătorul Domnului. Scris este că „din rodurile lor îi veţi cunoaşte", că rodul pomului cel bun nu este rău, ca să se împlinească ceea ce s-a zis: *Dacă rădăcina este sfântă, apoi sfinte sunt şi ramurile*. Ioan, ramura cea sfântă, a crescut din rădăcină sfântă.

Sfântul Zaharia, tatăl Înaintemergătorului, a fost preot în Ierusalim pe vremea împărăţiei lui Irod, fiind din neamul lui Abia, care a avut rândul săptămânii a opta. Iar despre rânduri, se povesteşte că împăratul David, văzând că se înmulţise seminţia lui Aaron într-aşa de mare număr, încât nu era cu putinţă ca toţi să slujească împreună în biserică, a împărţit-o pe ea în douăzeci şi patru de rânduri sau de cete, ca unii după alţii, ţinându-şi săptămâna în biserică, să slujească toţi.

Şi au ales dintre dânşii fiecare ceată să aibă un preot al său mai mare. Deci fiecare ceată avea preoţi mai mult de cinci mii. Iar ca să nu fie între dânşii ceartă, care preot, cu ceata sa, va ţine întâia săptămână, care a doua, care a treia, până la a douăzeci şi

patra, aruncau sorţi şi după sorţi fiecare primea rândul său. Şi s-a ţinut o rânduială ca aceasta până la venirea Mântuitorului, care este Legea cea Nouă, pentru că preotul fiecărei seminţii îşi avea rândul său, după sorţul strămoşului său. Deci a ieşit al optulea sorţul părintelui Abia, din a cărui seminţie a fost născut Sfântul Zaharia, şi acesta ţinea al optulea rând al slujbei în biserică, fiind mai-mare peste preoţii seminţiei sale.

Când slujea el în rândul săptămânii sale înaintea lui Dumnezeu, după datoria preoţiei a trebuit să tămâieze intrând în biserica Domnului, fiind adunată la rugăciune mulţime de popor. Şi iată i s-a arătat lui îngerul Domnului, stând în partea dreaptă a altarului tămâierii. Văzându-l, Zaharia s-a temut, dar îngerul a alungat frica de la dânsul, zicându-i: „Nu te teme, Zaharie!" Şi l-a mângâiat, spunându-i că rugăciunea lui a fost bineprimită înaintea lui Dumnezeu şi a plecat pe Dumnezeu spre milă şi a cercetat pe Elisabeta, femeia lui, dezlegându-i ei legăturile nerodirii în anii bătrâneţii, fiind stearpă, şi dându-i să nască fiu pe Ioan, cel de un nume cu darul – care, prin naşterea sa, a făcut bucurie nu numai părinţilor, ci şi la multe popoare –, şi mulţi, zice, se vor bucura de naşterea lui.

Îngerul a mai vestit lui Zaharia că fiul său va fi mare înaintea Domnului, nu cu creşterea trupului, ci cu a duhului. Că atât de înfrânat şi de postitor a fost, încât chiar cuvântul îngerului lui Dumnezeu a mărturisit despre dânsul: *...nu va bea vin, nici altă băutură ameţitoare şi încă din pântecele maicii sale se va umple de Duhul Sfânt. Şi pe mulţi din fiii lui Israel îi va întoarce la Domnul Dumnezeul lor... şi va merge înaintea lui Hristos, cu Duhul şi cu puterea lui Ilie... ca să gătească Domnului un popor pregătit.*

Acestea toate auzindu-le Zaharia, se mira şi nu credea cele ce se grăiau, de vreme ce Elisabeta era neroditoare şi amândoi erau bătrâni de ani. Şi a zis către înger: „După ce voi cunoaşte aceasta? Pentru că eu sunt bătrân şi femeia mea înaintată în zilele ei". Şi răspunzând, îngerul i-a zis lui: „Eu sunt Gavriil, cel ce stă înaintea lui Dumnezeu, şi sunt trimis să grăiesc către tine şi să-ţi vestesc ţie aceasta. Şi iată vei fi mut şi nu vei putea grăi până la ziua când vor fi acestea, fiindcă nu ai crezut în cuvintele mele care se vor împlini la vremea lor".

Zăbovind Zaharia în altar într-o vorbire ca aceasta cu îngerul, oamenii ce aşteptau afară se minunau. Ieşind, Zaharia le făcea semne, că nu putea să vorbească; şi poporul a cunoscut că preotul a văzut vedenie. Apoi, săvârşindu-şi slujba, Zaharia s-a întors la casa

sa, pe care o avea în partea muntelui, la Hebron, cetatea Iudeii. Pentru că acea cetate era una dintru acelea care căzuse în partea sorţului Iudei.

După aceasta, împlinindu-se vestirea îngerească şi născându-se Ioan din cea neroditoare, când Zaharia i-a scris numele pe tăbliţă, îndată i s-a deschis gura lui şi i s-a dezlegat limba şi grăia, binecuvântând pe Dumnezeu. Şi umplându-se de Duhul Sfânt, a proorocit, zicând: *Bine este cuvântat Domnul Dumnezeul lui Israel, că a cercetat şi a făcut izbăvire poporului Său şi ne-a ridicat putere de mântuire în casa lui David, slujitorul Său, precum a grăit prin gura sfinţilor prooroci ai Lui celor din veac... Şi tu, pruncule, prooroc al Celui Preaînalt te vei chema, că vei merge înaintea feţei Domnului, să găteşti căile Lui...*

Iar când S-a născut Domnul nostru Iisus Hristos în Betleem, magii de la răsărit, venind, spuseră lui Irod de Împăratul Cel de curând născut. Atunci Irod, trimiţând ostaşi în Betleem ca să ucidă acolo pe toţi pruncii mai mici de doi ani, şi-a adus aminte şi de Ioan, fiul lui Zaharia, de care ştia bine. Căci auzise el de toate cele ce se întâmplaseră în vremea naşterii lui Ioan, pentru că a cuprins frica pe toţi cei ce locuiau împrejur, şi în toată partea cea de la munte a Iudeii se spuneau acele lucruri de mirare şi i s-au spus chiar şi lui Irod. Şi toţi cei ce auzeau îşi ziceau în inimile lor: „Oare ce va să fie pruncul acesta?"

Aducându-şi aminte în acea vreme Irod de Ioan, a zis întru sine: „Nu cumva acela va fi împăratul Iudeii?" Gândind să-l ucidă pe el, a trimis într-adins ucigaşi la casa lui Zaharia, dar n-au aflat trimişii pe Sfântul Ioan, pentru că, începându-se în Betleem acea fără de Dumnezeu ucidere de prunci, glasul şi ţipătul s-au auzit în Hebron, cetatea Iudeii, că nu era aşa departe, şi pricina ţipătului aceluia s-a ştiut. Şi îndată Sfânta Elisabeta, apucând pe pruncul Ioan, care avea atunci un an şi jumătate, a fugit în munte.

Sfântul Zaharia era atunci în Ierusalim, slujind după obicei în templu, în rândul săptămânii sale, care îi căzuse în acea vreme. Deci, ascunzându-se Elisabeta în munte, se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi ca s-o apere pe ea şi pe prunc. Când a văzut de sus pe ostaşi cu dinadinsul căutând-o şi apropiindu-se, a strigat către muntele cel de piatră care era acolo: „Munte al lui Dumnezeu, primeşte pe maica cu pruncul!" Şi îndată s-a desfăcut muntele şi a primit-o pe ea înăuntrul său şi a ascuns-o de ucigaşii cei ce o căutau.

Ostaşii, neaflând pe cea căutată, s-au întors deşerţi la cel ce i-a trimis pe ei. Atunci Irod a trimis la Zaharia în biserică, zicând:

„Dă-mi mie pe fiul tău, Ioan". Iar Sfântul Zaharia a răspuns: „Eu acum slujesc Domnului Dumnezeului lui Israel, iar fiul meu nu ştiu unde este!"

Irod, mâniindu-se, a trimis la Zaharia a doua oară şi a poruncit ca să-l ucidă chiar pe dânsul, de nu-şi va da fiul. Şi s-au dus nişte ucigaşi sălbatici ca fiarele, sârguindu-se să-şi săvârşească porunca, şi ziceau cu mânie către preotul lui Dumnezeu: „Unde ai ascuns pe fiul tău? Dă-ni-l nouă, că porunceşte împăratul! Iar de nu ne vei da fiul, apoi tu însuţi vei muri". A răspuns Sfântul Zaharia: „Voi veţi ucide trupul, iar Domnul va primi sufletul meu". Şi îndată ucigaşii, repezindu-se după porunca lui Irod, l-au ucis între templu şi altar. Iar sângele lui, care s-a vărsat pe marmură, s-a închegat şi s-a făcut ca piatra spre mărturie lui Irod şi spre veşnica lui osândă.

Iar Elisabeta, fiind acoperită de Dumnezeu, petrecea în munte-le ce se desfăcuse, împreună cu Ioan, unde, după dumnezeiasca poruncă, li se făcuseră peşteră şi curgea izvor de apă. Şi a crescut un finic deasupra peşterii, plin de roade. Când era vreme de mâncare, acel pom se pleca, dându-şi spre mâncare rodul său, apoi iar se ridica.

După patruzeci de zile de la uciderea lui Zaharia, Sfânta Elisabeta, mama Înaintemergătorului, şi-a dat sfârşitul în aceeaşi peşteră. Iar Sfântul Ioan a fost hrănit de un înger până la creşterea lui şi păzit în pustie până la ziua arătării sale către Israel.

DESPRE HEBRON, CETATEA IUDEII

Hebronul a fost întemeiat cam prin secolul XVII î.d.Hr., conform Sfintei Scripturi. A intrat în istorie cu Avraam: *Şi ridicându-şi Avraam corturile, a venit şi s-a aşezat la stejarul Mamvri, care este în Hebron; şi a zidit acolo un jertfelnic Domnului*. Când soţia sa, Sarra, a murit, Avraam a vorbit cu heteenii, pentru cumpărarea unui loc de înmormân-tare pentru soţia lui: *Eu sunt între voi străin şi pribeag, daţi-mi dar în stăpânire un loc de mormânt la voi, ca să îngrop pe moarta mea*.

Avraam a cumpărat Macpela pentru patru sute de sicli de argint de la Efron Heteeanul (Facere 23, 8-16). Peştera de la Macpela a devenit locul de îngropare al familiei, unde Sarra, Avraam însuşi, Isaac, Rebeca, Lia şi în final Iacov, al cărui trup a fost adus din Egipt, au fost înmormântaţi.

Pământul Palestinei fiind împărţit prin sorţi seminţiilor lui Israel, seminţiei lui Levi nu i-a dat Moise moştenire, de vreme ce Însuşi

Domnul Dumnezeul lui Israel este moştenirea lui, precum a grăit către Aaron, în cartea Numerilor, în cap. 18, vers. 20 şi 21: *În pământul lor nu vei avea nici moştenire, nici parte nu vei avea între ei. Eu sunt partea ta şi moştenirea ta între fii din Israel, iar fiilor lui Levi, iată, Eu le-am dat moştenire toată zeciuiala din toate câte are Israel*.

Când fiecare seminţie îşi lua partea sa, mergeau leviţii cei mai mari în Siloam la Eleazar preotul şi la Isus al lui Navi, împărţitorii pământului Palestinei, şi ziceau: „Deşi nu s-a poruncit seminţiei noastre să aibă osebită parte de pământ, Domnul a poruncit prin Moise ca celelalte seminţii din partea lor să ne dea nouă cetăţi de vieţuire. Căci a zis Domnul către Moise la Iordan, lângă Ierihon: «Să porunceşti fiilor lui Israel ca să dea leviţilor din pământul stăpânit de ei cetăţi de locuinţă şi cetăţui». Deci să ne daţi nouă loc în moştenirea voastră". Şi le-au dat lor, fiecărei seminţii din stăpânirea sa, cetăţi osebite.

În acea vreme s-a dat seminţiei lui Aaron din pământul în care căzuse sorţul pentru Iuda, vestita cetate Hebron, care era la opt ceasuri cale de Ierusalim. Acea cetate era cea mai departe de Betleem, la loc mai înalt, şi se numea „Cetate de munte", din cauza munţilor celor înalţi, iar hotarele ei se numeau „Parte de munte", precum se scrie în Sfânta Evanghelie pentru Preacurata Născătoare de Dumnezeu: *Sculându-se Maria, a mers la munte degrabă în cetatea Iudeii* – adică în Hebron –, *unde era casa lui Zaharia*. Unii, tâlcuind Evanghelia, socotesc că Ierusalimul este cetatea Iudeii. Dar nu este aşa, pentru că Ierusalimul (precum se arată în altă parte din Sfânta Scriptură, în cartea lui Isus al lui Navi, cap. 18, vers. 28, şi în cartea Judecătorilor lui Israel, cap. 1) nu făcea parte din pământul cuvenit lui Iuda prin sorţi, ci dintr-al lui Veniamin, deşi nu se afla departe de Iudeia.

Cu toate că muntele acela se numea parte a Iudeii, având depărtare de la Ierusalim cale de un ceas şi jumătate, Ierusalimul, cu toate acestea, nu se numea cetate a lui Iuda, ci a lui Veniamin, deşi după aceea a împărăţit neamul lui Iuda în Ierusalim. Iar Betleemul şi Hebronul din început au fost cetăţi ale lui Iuda, de unde Gheorghe Kedrinos zice pentru Preasfânta Născătoare de Dumnezeu: „Maria, ducându-se de la dânsa îngerul, a mers la munte", adică la Betleem. Însă nu în Betleem, ci în Hebron era casa lui Zaharia. Şi amândouă aceste cetăţi erau în partea muntelui, singura cale de la ele la Nazaret fiind prin Betleem la Hebron.

Alţii zic astfel: Calea la munte a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu era prin Ierusalim, iar de la Ierusalim a mers la Betleem şi de aici la Hebron. Şi era de la Nazaret la Ierusalim cale de trei zile, iar a patra zi a sosit în casa Zahariei, că nu era departe de la Ierusalim, şi s-a închinat Elisabetei.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII MUCENICI URBAN, TEODOR, MEDIMN ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNŞII

În timpul împărăţiei răucredinciosului Valens, arienii aveau mare putere în Constantinopol, având sprijinitor pe împăratul cel orbit de acelaşi eres. Ridicând prigoană asupra binecredincioşilor creştini, au izgonit pe Evagrie episcopul şi au făcut ortodocşilor multă greutate, pe unii bătându-i, pe alţii închizându-i în temniţă, iar altora jefuindu-le averile şi chinuindu-i cu felurite munci. Pentru aceasta credincioşii erau în mare necaz şi, adunându-se în taină, s-au sfătuit să trimită rugăminte la împărat, acesta fiind atunci în Nicomidia, ca, dacă nu-i va scăpa cu totul de arieni, măcar să poruncească să-i mai uşureze, nepierzând poporul cu desăvârşire.

Pentru acest lucru au ales ca la şaptezeci de bărbaţi cinstiţi, tari în credinţă, puternici în cuvânt şi desăvârşiţi întru înţelegere, între care mai de căpetenie erau Urban, Teodor şi Medimn. Aceştia, apucând drumul, au ajuns la Nicomidia şi, stând înaintea împăratului, au făcut rugăminte să-i chezăşuiască pe dânşii şi să-i apere de mâinile arienilor. Iar împăratul s-a mâniat asupra lor foarte tare, însă nu şi-a arătat mânia, ci a trimis solie în taină la eparhul Modest ca, prinzând pe toţi trimişii, să-i piardă cu moarte.

Deci, prinzându-i eparhul, dar temându-se să-i piardă la vedere înaintea tuturor, ca să nu fie gâlceavă în popor, a poruncit ca pe toţi să-i pună într-o corabie, scoţând vorba că-i trimite în surghiun, iar pe corăbieri i-a învăţat ca, atunci când vor fi la mijlocul mării, ieşind singuri în caic, să aprindă corabia cu cei şaptezeci de bărbaţi. Acest lucru s-a şi făcut. Pentru că, fiind în noianul mării Astachiei, au aprins corabia cu sfinţii mucenici, iar corăbierii singuri, şezând în caicul cel pregătit, s-au întors la eparh, spunându-i de sfârşitul acelora.

Corabia, dusă de vânt, a mers până la locul numit Dachidis arzând ca o făclie, înălţându-se fumul din trupurile sfinţilor ce ardeau, asemenea unui fum de tămâie către Dumnezeu. Cu dânşii s-a împlinit cuvântul Scripturii, care zice: *Trecut-am prin foc şi prin apă şi ne-ai scos pe noi întru odihnă*. Pentru că pe apă arzându-se cu foc, s-au dus la odihna cea cerească, unde se roagă pentru noi, înaintea scaunului Stăpânului. Cu ale căror rugăciuni, Doamne, dă-ne şi nouă ca să câştigăm viaţa veşnică. Amin.

LUNA SEPTEMBRIE

ZIUA A ŞASEA

MINUNEA SFÂNTULUI ARHANGHEL MIHAIL, CARE S-A FĂCUT ÎN COLOSE

În Colose din Frigia, aproape de Ierapole, era o biserică a Sfântului Arhanghel Mihail, deasupra izvorului cu apă făcătoare de minuni, din care bolnavii primeau multe tămăduiri, mai multe decât din scăldătoarea Siloamului, pentru că acolo, o dată pe an, se pogora îngerul Domnului şi tulbura apa, iar aici totdeauna era darul începătorului de cete îngereşti. Acolo cine intra întâi în scăldătoare, după tulburarea apei, se făcea sănătos; aici toţi, şi cei dintâi şi cei de pe urmă, primeau sănătate, câţi veneau cu credinţă. Acolo era nevoie de pridvoare spre petrecerea bolnavilor pentru a căpăta sănătate, pe care nu degrabă o luau, ci abia cineva în treizeci şi opt de ani a câştigat-o; aici într-o zi sau într-un ceas bolnavul câştiga sănătatea.

Despre începutul acestui izvor se povesteşte aşa: Când toată lumea era umbrită cu întunericul neîndumnezeitei mulţimi de idoli şi oamenii se închinau făpturii, nu Făcătorului, în Ierapole în acea vreme, cei necredincioşi cinsteau o viperă mare şi înfricoşată, căreia i se închinau toată noaptea, orbindu-se cu diavolească înşelăciune. Pe ea o ţinea poporul sălbatic încuiată într-o casă zidită în cinstea ei şi, aducând multe feluri de jertfe, hrănea acea viperă plină de otravă, care vătăma pe mulţi. Singurul Dumnezeu adevărat, vrând ca lumina cunoştinţei Sale să lumineze lumea şi să povăţuiască la calea adevărată pe oamenii cei rătăciţi, a trimis pe sfinţii Săi ucenici şi apostoli în tot pământul ca să propovăduiască Evanghelia la toată făptura. Dintre aceştia, doi – Sfântul Ioan Teologul şi Sfântul Filip, ajungând unul în Efes, iar altul în Ierapole –, se osteneau întru buna vestire a lui Hristos. Atunci era în Efes o

capişte minunată şi un frumos idol al neslăvitei zeiţe Artemida, faţă de ai cărei slujitori şi închinători Sfântul Ioan s-a arătat biruitor, luptându-se cu sabia cea duhovnicească a cuvântului lui Dumnezeu; căci, cu puterea numelui lui Hristos, a făcut să cadă capiştea şi idolul şi să se risipească ca praful şi acea toată cetate a adus-o la sfânta credinţă întru Hristos.

După risipirea idolului Artemidei, Sfântul Ioan Teologul a venit de la Efes în Ierapole ca să ajute împreună slujitorului său, Sfântul Apostol Filip, întâmplându-se atunci acolo şi Sfântul Apostol Bartolomeu şi sora lui Filip, Mariami, şi cu dânşii împreună a slujit la mântuirea oamenilor. Mai întâi ei s-au ridicat asupra viperei căreia oamenii cei necredincioşi îi aduceau jertfe, având-o pe ea în loc de Dumnezeu, şi au ucis-o cu rugăciunea. Apoi au arătat popoarelor pe Unul adevăratul Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul şi pământul. Apoi, stând la un loc care se numea Herotop, proorociră că darul lui Dumnezeu va străluci peste dânsul şi Sfântul Arhanghel Mihail, voievodul puterilor cereşti, va cerceta locul acela şi multe minuni se vor săvârşi acolo.

Acest lucru s-a şi împlinit curând. Pentru că, ducându-se Sfântul Ioan în alte cetăţi la propovăduire, iar Sfântul Filip pătimind de la păgâni, asemenea şi Bartolomeu şi Mariami ducându-se în alte ţări, a izvorât din locul acela apă făcătoare de minuni, după proorocia Sfinţilor Apostoli, şi s-a împlinit Scriptura, care zice: *S-a vărsat apa în pustie şi vale în pământul cel însetat şi cele fără de apă vor fi bălţi şi pe pământul cel însetat va fi izvor de apă. Acolo va fi veselia păsărilor şi sălaş de trestie şi baltă. Şi acolo va fi cale curată şi cale sfântă se va numi.*

Deci începură a veni la izvorul acela mulţi, nu numai credincioşi, ci şi necredincioşi, pentru că minunile care se făceau îi chemau ca nişte trâmbiţe cu glas mare şi toţi cei ce beau şi se spălau din izvorul acela se tămăduiau de neputinţele lor şi, primind sănătate, se botezau mulţi în numele Sfintei Treimi.

Deci a fost oarecare elin din Laodiceea a cărui fiică, singura născută, era mută din naştere. De acest lucru era foarte supărat tatăl ei şi, sârguindu-se mult pentru dezlegarea limbii ei şi nesporind nimic, a rămas în mâhnire. Într-o noapte a adormit pe pat şi a văzut în vedenie pe îngerul lui Dumnezeu stând înaintea lui, strălucind ca soarele, nu pentru că era vrednic să-l vadă pe el, ci ca prin acea vedenie să vină la cunoştinţa adevărului, iar pe alţii să-i aducă cu sine la Dumnezeu. De aceea, văzând pe înger, s-a cutremurat şi l-a auzit pe el grăind către dânsul: „De voieşti ca să

se dezlege limba fiicei tale, să o duci pe ea la izvorul acela al meu, care este aproape de Ierapole, în Herotop, şi să-i dai să bea din apa aceea, şi vei vedea slava lui Dumnezeu".

Sculându-se din somn, omul acela se miră de ceea ce văzuse şi, crezând în cuvintele ce i s-au zis, îndată luându-şi fiica, a mers degrabă la apa cea făcătoare de minuni, unde, ajungând, a aflat mulţime de oameni scoţând din ea şi botezându-se într-însa, şi primind tămăduiri de bolile lor. Deci i-a întrebat pe ei: „Cui vă rugaţi, spălându-vă cu apa aceasta?" Iar ei ziseră: „Chemăm numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh şi mai chemăm în ajutor şi pe Sfântul Arhanghel Mihail". Atunci omul acela, ridicându-şi ochii spre cer şi înălţându-şi mâinile, a zis: „Părinte, Fiule şi Duhule Sfinte, Dumnezeule cel creştinesc, miluieşte-ne pe noi! Sfinte Mihaile, sluga lui Dumnezeu, ajută-ne şi tămăduieşte pe fiica mea!" Şi scoţând din apă a dat să bea fiicei sale cu credinţă şi îndată limba ei cea legată cu muţenie s-a dezlegat spre preamărirea lui Dumnezeu şi a grăit luminos, strigând: „Dumnezeul creştinilor, miluieşte-mă pe mine! Sfinte Mihaile, ajută-mi mie!"

Toţi cei ce se întâmplaseră acolo s-au minunat de puterea lui Dumnezeu şi au slăvit Sfânta Treime, preamărind ajutorul Sfântului Arhanghel Mihail. Iar elinul acela, văzând tămăduirea fiicei sale, s-a bucurat foarte şi, nepregetând deloc, s-a botezat îndată cu fiica şi cu toţi casnicii săi care veniseră cu dânsul. Iar ca semn de mulţumire, a zidit deasupra izvorului aceluia o biserică frumoasă, afierosind-o Sfântului Arhanghel Mihail, voievodul, mai-marele puterilor cereşti şi, înfrumuseţând-o cu toată buna podoabă şi rugându-se în ea destul, s-a întors la locul său.

În anul al nouăzecilea de la zidirea bisericii aceleia, a venit la Ierapole un copil mic, având zece ani de la naşterea sa, cu numele Arhip, născut din părinţi creştini şi crescut în bună credinţă, şi a început a vieţui lângă acea biserică a Sfântului Arhanghel Mihail, făcând slujba de aprinzător de lumânări. Aşa a pus început vieţii sale, că, de când se nevoia lângă biserica aceea, slujind lui Dumnezeu, n-a gustat nimic din mâncările şi băuturile mireneşti, nici vin, nici carne, nici pâine nu a mâncat, ci numai verdeţuri de pustie, pe care, adunându-le şi fierbându-le, le mânca o dată pe săptămână, fără sare; iar băutura lui era o măsură mică de apă.

Cu răbdare şi-a înfrânat trupul prin acest fel de fapte bune, îndreptându-se pe sine din tinereţe şi până la bătrâneţe, petrecând neschimbat în ele, unindu-se cu totul cu Dumnezeu şi asemănându-se vieţii celor fără de trup, deşi se afla în trup. Hainele lui nu erau de

mult preţ. Avea numai două rase; cu una se îmbrăca, iar cu cealaltă îşi acoperea patul care era aşternut cu pietre ascuţite şi-l acoperea cu rasa pentru ca cei ce intrau în casa lui să nu vadă asprimea pietrelor. Iar căpătâiul lui era un sac umplut cu mărăcini.

Aşa era aşternutul acestui fericit nevoitor şi aceasta era odihna lui. Iar când avea trebuinţă de somnul firesc, îşi punea mult ostenitul trup pe acele aspre pietre şi pe spini, somnul lui fiind trezire mai mult decât somn, şi odihna lui, chin mai mult decât odihnă. Că ce uşurare poate fi trupului să se culce pe pietre vârtoase şi ce fel de somn este acela ca să-şi odihnească cineva capul pe spini? El îşi schimba haina o dată pe an. Cu rasa pe care o avea pe trup, îşi acoperea patul, iar cu cealaltă, care era pe pat, se îmbrăca. După un an îşi schimba rasele tot la fel. Şi nu avea odihnă, ziua şi noaptea obosindu-şi trupul şi păzindu-şi sufletul de cursele vrăjmaşului.

Trecând calea cea strâmtă şi cu necazuri, se ruga lui Dumnezeu, zicând: „Nu mă lăsa pe mine, Doamne, ca de bucuria cea deşartă să mă bucur pe pământ, nici să biruiască bunătăţile lumii acesteia înaintea ochilor mei. Să nu-mi fie mie a mă veseli de vreun lucru vremelnic în această viaţă, ci umple-mi, Doamne, ochii mei de lacrimi duhovniceşti şi umileşte inima mea. Îndreptează căile mele şi-mi dă mie ca până în sfârşit să mă zdrobesc pe mine şi să robesc trupul meu duhului. Că ce-mi foloseşte mie trupul acesta care acum este şi pe urmă va putrezi ca o floare, care dimineaţa înfloreşte, iar spre seară se usucă? Deci dă-mi mie, Doamne, să mă nevoiesc la cele care folosesc sufletului şi mijlocesc viaţa cea veşnică".

Învăţându-se întru acestea fericitul Arhip şi vorbind cu Dumnezeu prin rugăciunea cea cu osârdie, s-a făcut un înger al Lui pe pământ, petrecând viaţă cerească. Şi se îngrijea nu numai de mântuirea sa, ci şi de a multora, căci boteza pe necredincioşi, întorcându-i la Hristos. Văzând acest lucru, elinii cei fără de Dumnezeu s-au pornit spre zavistie, nesuferind să vadă minunile slăvite care se făceau prin sfânta apă. Pe acest sfânt bărbat ce petrecea acolo îl urau, asupra căruia adeseori năvălind îl ocărau, de păr şi de barbă trăgându-l şi trântindu-l la pământ îl târau, călcându-l cu picioarele. Şi batjocorindu-l în multe feluri, îl izgoneau să plece de acolo. Iar fericitul Arhip, cel cu sufletul tare ca un diamant, pe toate acestea le suferea cu vitejie de la închinătorii de idoli şi nu s-a depărtat de la sfânta biserică, slujind lui Dumnezeu întru cuvioşie şi îngrijindu-se de mântuirea sufletelor omeneşti în nerăutatea inimii sale.

Odată, adunându-se necuraţii se sfătuiră: „De nu vom astupa cu pământ apa aceea şi de nu-l vom ucide pe omul acela, toţi zeii

noştri vor fi defăimaţi cu desăvârşire de către cei ce se tămăduiesc acolo". Şi s-au dus mulţi elini să astupe cu pământ apa aceea făcătoare de minuni, şi pe acel om nevinovat, pe fericitul Arhip, să-l ucidă. Dar, ajungând la acel loc sfânt, se despărţiră în două. Unii s-au repezit la biserică şi la izvor, iar alţii s-au sârguit spre casa robului lui Dumnezeu, ca să-l ucidă. Însă Domnul, Cel ce nu lasă toiagul păcătoşilor peste soarta dreptţilor, a păzit pe robul Său de acei ucigaşi, căci de năprasnă le-au amorţit mâinile şi n-au putut să le ridice asupra cuviosului. Încă şi din apă a arătat o străină minune că, atunci când necuraţii s-au apropiat de izvor, îndată a ieşit din el o pară de foc şi, repezindu-se la ei, i-a alungat departe. Şi aşa acei elini fără de lege s-au îndepărtat cu ruşine de la izvorul acela făcător de minuni şi de la Cuviosul Arhip, însă n-au încetat să scrâşnească cu dinţii şi să se laude că o să piardă izvorul acela, biserica şi pe slujitorul ei.

Era la locul acela un râu ce curgea la stânga bisericii, al cărui nume era Hrisos. Pe acesta au cugetat nelegiuiţii să-l îndrepte asupra acelui loc sfânt, ca izvorul, amestecându-se cu apa râului, să-şi piardă puterea făcătoare de minuni. Când începură să-şi pună în lucrare acel gând rău, oprind curgerea râului ca să schimbe apa, şi să acopere izvorul, îndată râul, cu porunca lui Dumnezeu, şi-a făcut altă cale apelor sale şi a curs pe la dreapta bisericii. Atunci ei, umplându-se iarăşi de ruşine, s-au întors la locurile lor.

Erau acolo alte două râuri curgând spre răsărit şi apropiindu-se de locul cel sfânt la o depărtare ca la trei stadii; numele unui râu era Licocaper, iar al celuilalt, Kufos. Aceste două râuri, izbindu-se de marginea unui munte mare, se împreunau amândouă într-unul şi, abătându-se în dreapta, curgeau spre partea Lichiei. Vicleanul diavol a băgat în inimile acelor oameni răi acest sfat: ca pe amândouă aceste râuri să le îndrume asupra locului făcător de minuni, ca astfel curgerea lor să strice biserica Sfântului Arhanghel Mihail şi să acopere cu apele acelea sfântul izvor, înecând pe Cuviosul Arhip. Locul era potrivit spre pornirea apei într-acolo, pentru că râurile acelea se pogorau de la înălţime mare în jos, iar biserica era la un loc foarte jos.

Sfătuindu-se necuraţii, se adunară din toate cetăţile mulţime fără de număr şi, întâlnindu-se în satul Laodichiei, s-au dus la biserică. Aproape de altarul bisericii era o piatră, având lăţimea şi înălţimea fără de măsură, iar adâncimea în pământ nesfârşită. Deci au săpat un şanţ adânc şi larg începând de la acea piatră la muntele acela sub care râurile se împreunau. Săpând cu mare osteneală şi

terminând albia pe care trebuiau să îndrume apele asupra bisericii, au ieşit pâraiele acelea, ca să se adune apă multă şi s-au ostenit în acea deşertăciune a lor vreme de zece zile. Iar Cuviosul Arhip, văzând lucrul acela al lor, a căzut la pământ în biserică, rugându-se lui Dumnezeu cu lacrimi şi chemând în ajutor pe acel cald folositor, pe Sfântul Arhanghel Mihail, ca să-şi păzească locul de înecarea apei şi să nu se bucure vrăjmaşii cei ce voiau să piardă sfinţenia Domnului şi zicea: „Nu voi fugi de la locul acesta sfânt, nici nu voi ieşi din biserică, ci aici să mor şi eu, de va voi Domnul să fie înecat lăcaşul acesta".

Când s-au sfârşit acele zece zile şi apele s-au înmulţit foarte mult, au săpat necuraţii elini acel loc pe unde erau să se pornească apele spre calea cea pregătită şi îndrumară apele asupra sfintei biserici îngereşti în ceasul întâi al nopţii. Iar ei, alergând, au stat sus în partea stângă, vrând să vadă înecarea locului sfânt. Şi au sunat apele ca un tunet, rostogolindu-se cu freamăt mare. Iar Cuviosul Arhip, fiind în biserică la rugăciune şi auzind vuietul apei, a strigat mai cu dinadinsul către Dumnezeu şi către Sfântul Arhanghel Mihail, cerând milă şi ajutor, ca să nu fie înecat sfântul loc şi să nu se veselească vrăjmaşii, ci să se ruşineze necuraţii, să se preamărească numele Domnului şi să se laude puterea şi sprijinirea cea îngerească. Şi a cântat psalmul lui David, zicând: *Ridicat-au râurile, Doamne, ridicat-au râurile glasurile lor, ridica-vor râurile valurile lor de glasuri de ape multe. Minunate sunt înălţările mării, minunat este întru cele înalte Domnul. Casei tale se cuvine sfinţenie, Doamne, întru lungime de zile.*

Când grăia acestea Sfântul Arhip, a auzit un glas poruncindu-i să iasă din biserică. Deci, ieşind sfântul din biserică, a văzut pe păzitorul neamului creştinesc, pe acel cald folositor – Sfântul Arhanghel Mihail, în chip omenesc, preaminunat şi prealuminat, precum s-a arătat oarecând proorocului Daniil, şi, neputând să caute spre el, a căzut de frică la pământ. Iar el a zis către dânsul: „Îndrăzneşte şi nu te teme! Scoală-te şi vino la mine aici şi vei vedea puterea lui Dumnezeu în apele acelea". Şi sculându-se fericitul Arhip, s-a apropiat cu frică de arhanghelul puterilor cereşti şi a stat de-a stânga după porunca lui şi a văzut un stâlp de foc de la pământ până la cer. Iar când s-au apropiat apele, şi-a ridicat arhanghelul dreapta sa şi a însemnat cu semnul crucii peste faţa apelor, zicând: „Să staţi acolo!"

Şi îndată s-au oprit apele şi s-a împlinit proorocia cuvântului: *Văzutu-te-au apele şi s-au temut;* au stat râurile ca un zid de piatră

şi s-au înălţat ca un munte înalt. Şi întorcându-se arhanghelul la piatra aceea mare, care era aproape de altar, a lovit într-însa cu toiagul pe care îl avea în mâini, însemnând spre dânsa semnul crucii, şi îndată s-a făcut un tunet mare şi s-a cutremurat pământul şi piatra aceea s-a despicat în două şi s-a făcut în piatră o prăpastie mare. Şi a zis Sfântul Mihail: „Aici să se sfărâme toată puterea cea potrivnică şi să fie izbăvire de toate răutăţile tuturor celor ce vor alerga cu credinţă!"

Acestea zicând, a poruncit fericitului Arhip să treacă de partea dreaptă, şi, stând cuviosul în partea dreaptă, Sfântul Mihail a zis cu mare glas către ape: „Să intraţi în strâmtoarea aceasta!" Şi îndată au curs apele în ruptura pietrei, huind. De atunci totdeauna s-a făcut cale liberă pâraielor acelora prin piatra aceea, iar vrăjmaşii care stăteau de partea stângă, vrând a vedea înecarea sfintei biserici, au încremenit de frică. Sfântul Arhanghel Mihail, păzind aşa biserica şi pe Cuviosul Arhip de înecarea apei, s-a suit la cer, iar fericitul a înălţat mulţumire lui Dumnezeu pentru minunea aceea preaslăvită şi a preamărit ajutorul păzitorului celui mare.

Deci se umplură de ruşine toţi potrivnicii şi s-a făcut bucurie mare credincioşilor care alergau la biserica cea îngerească şi la izvorul cel minunat, dând laudă lui Dumnezeu împreună cu Arhip Cuviosul. Din acea vreme au aşezat să se prăznuiască ziua în care s-a făcut acea preasfinţită minune prin arătare îngerească. Iar Cuviosul Arhip a petrecut de aici înainte în acel loc, cu şi mai multă dăruire, slujind lui Dumnezeu ani îndestulaţi şi s-a mutat la Dumnezeu cu pace, având şaptezeci de ani de la naşterea sa. A fost îngropat de credincioşi în acelaşi loc sfânt, care, de la minunea pomenită mai înainte, s-a numit Hones, adică mistuire, pentru că acolo s-au mistuit apele în piatră.

Se cade ca în această zi să pomenim şi alte minuni pe care le-a săvârşit Sfântul Arhanghel Mihail, făcând bine neamului creştinesc.

Între Marea Adrianului şi muntele care se numeşte Gargan, este cetatea Sipont, aflându-se departe de munte ca la douăsprezece mii de paşi. În cetatea aceasta era un om bogat, din a cărui cireadă care păştea pe sub munte s-a întâmplat de a rătăcit un bou, despărţindu-se de cireadă. Căutând stăpânul mult împreună cu slugile sale, l-a aflat în vârful muntelui aceluia stând lângă uşa unei peşteri. Umplându-se de mânie că s-a ostenit căutându-l, a luat arcul şi o săgeată adăpată cu otravă şi a îndreptat-o spre boul său, vrând să-l ucidă. Dar deodată săgeata, întorcându-se înapoi, a rănit pe săgetător, iar cel ce era cu dânsul, văzând aceasta, s-a temut şi

nu îndrăznea să se apropie de peştera aceea, ci, întorcându-se în cetate, a spus tuturor ce se făcuse.

Deci, înştiinţându-se episcopul cetăţii aceleia, s-a rugat lui Dumnezeu să-i arate lui taina aceasta. Şi i s-a arătat în vedenie Sfântul Arhanghel Mihail, spunându-i că el şi-a ales locul acela şi-l păzeşte şi voieşte ca acolo adeseori să-i cerceteze şi să-i ajute pe oamenii ce vor alerga cu rugăciune. Episcopul a spus vedenia aceea cetăţenilor şi, după postul de trei zile pe care l-a poruncit la toată cetatea, s-a dus cu clerul său şi cu tot poporul la muntele acela şi, suindu-se deasupra, a aflat într-o stâncă o peşteră care avea intrarea strâmtă; şi nu a îndrăznit să intre înăuntru, ci şi-a săvârşit rugăciunile înaintea uşii.

De atunci adeseori mergeau acolo cei ce doreau, făcându-şi rugăciunile lor către Dumnezeu şi către Sfântul Arhanghel Mihail. Iar mai demult napolitanii, fiind necredincioşi, şi-au adunat ostaşii şi au mers fără de veste la cetatea Sipontului, vrând să o ia şi să o dărâme. Cetăţenii erau cuprinşi de frică mare, iar episcopul a poruncit poporului ca trei zile să nu guste hrană şi să se roage cu stăruinţă, ca să se izbăvească de vrăjmaşii care i-au înconjurat. Mai înainte de ziua aceea, în care vrăjmaşii voiau cu toate puterile lor să cucerească cetatea, s-a arătat episcopului în vedenie arhanghelul puterilor cereşti, zicându-i: „Mâine, în ceasul al patrulea din zi, să porunceşti tuturor cetăţenilor să se înarmeze şi să iasă din cetate împotriva vrăjmaşilor, şi eu voi veni să vă ajut vouă".

Sculându-se din somn, episcopul a spus vedenia tuturor şi s-a bucurat foarte mult de biruinţa cea făgăduită asupra vrăjmaşilor şi s-a întărit cu nădejde bună. Apoi, venind al patrulea ceas din zi, s-a făcut un tunet mare şi, ridicându-şi credincioşii ochii, au văzut la muntele Gargan un nor mare pogorându-se şi s-a făcut, ca odinioară la Muntele Sinai, foc şi fum, fulgere şi tunete, încât tot muntele acela s-a cutremurat şi s-a acoperit cu nor.

Văzând aceasta, potrivnicii s-au temut şi au început a fugi, iar cetăţenii, cunoscând că bunul păzitor şi grabnicul folositor a venit cu oştile sale cereşti să le ajute, au deschis porţile cetăţii şi au alergat pe urma vrăjmaşilor lor, secerându-i ca pe nişte paie. Ei îi tăiau dinapoi, iar Sfântul Arhanghel Mihail din înălţime cu tunete şi cu fulgere îi ucidea, încât se făcuse numărul celor morţi şase sute de bărbaţi căzuţi de tunete şi de fulgere. Gonindu-i deci până în depărtare şi biruindu-i desăvârşit pe vrăjmaşii lor, s-au întors veselindu-se în cetatea lor. Din acea vreme napolitanii, cunoscând mâna cea tare a lui Dumnezeu Cel Atotputernic, au primit sfânta

credinţă, iar cetăţenii Sipontului, adunându-se toţi, cu episcopul şi cu clerul, s-au dus la muntele acela unde a fost acea arătare înfricoşată, şi au adus acolo mulţumire lui Dumnezeu şi ajutătorului lor, Sfântul Arhanghel Mihail, şi tuturor puterilor cereşti.

Când s-au apropiat de uşa peşterii aceleia, au aflat pe marmură urme de paşi omeneşti bine însemnate, ca pe pământ moale, şi ziceau unii către alţii: „Iată, cu adevărat Sfântul Arhanghel Mihail a lăsat aici semnul ajutorării sale, că el însuşi a fost aici, mântuindu-ne pe noi de vrăjmaşii noştri". Şi, închinându-se, au sărutat urmele acelea şi, săvârşind cântarea cea de rugăciune, se veseleau pentru păzitorul şi folositorul lor, mulţumind lui Dumnezeu. Au hotărât deci să zidească la locul acela o biserică în numele Sfântului Arhanghel Mihail. Când se găteau spre lucrul acela, iarăşi s-a arătat Sfântul Arhanghel episcopului, zicându-i: „Nu vi se cade vouă să vă îngrijiţi de zidirea bisericii, pentru că eu fără osteneala voastră mi-am gătit acolo biserică, numai să intraţi în ea. Iar tu mâine să faci în ea Sfânta Liturghie şi să împărtăşeşti pe credincioşi cu dumnezeieştile Taine".

După vedenia aceasta, episcopul a poruncit ca toţi credincioşii să fie gata spre împărtăşirea cu Sfintele Taine şi a mers cu dânşii cântând şi rugându-se. Iar când au sosit la acel loc sfânt, unde erau închipuite sfintele urme pe marmură, au aflat cioplită în piatră o biserică mică, făcută nu după obiceiul lucrului mâinilor, ci ca o peşteră, neavând pereţii netezi, iar vârful era împodobit cu diferite înălţimi, aşa că pe câte o parte puteai să ajungi cu capul, iar pe alta nu puteai ajunge nici cu mâna; prin care era arătat oamenilor că Dumnezeu nu voieşte pietrele cele împodobite în biserică, ci inimile cele curate. Iar sfânta masă era acoperită cu acoperământ roşu şi episcopul a săvârşit pe dânsa Sfânta Liturghie, împărtăşind pe credincioşi cu Preacuratele Taine.

În altar, spre partea de miazănoapte, din vârf picura apă curată, dulce, foarte luminoasă şi făcătoare de minuni, din care bând bolnavii, câştigau sănătate. Şi beau credincioşii din apa aceea după împărtăşirea Sfintelor Taine şi se făceau minuni fără de număr în biserica aceea şi se tămăduiau toate neputinţele cu rugăciunile Sfântului Arhanghel Mihail. Deci a zidit episcopul lângă biserică chilii şi a rânduit să fie acolo preoţi şi diaconi, cântăreţi şi citeţi, ca în toate zilele să se săvârşească pravila bisericească, întru slava lui Dumnezeu şi în cinstea Sfântului Arhanghel Mihail.

Credem că este bine să pomenim şi această minune care s-a făcut în Muntele Athos.

În zilele împăratului Vasile II Bulgaroctonul era un om vestit, bogat şi cu mare vază, care se numea Dohiar, om al palatelor împărăteşti. Acesta, venind în frica lui Dumnezeu, a dorit să fie călugăr şi, luând mulţime de aur din vistieriile sale, s-a dus la Sfântul Munte ca să cerceteze mănăstirile şi să-şi caute lui un loc în care să-i placă a se sălăşlui. Înconjurând multe mănăstiri şi dând multă milostenie, a mers din lavra fericitului Atanasie pe malul mării cel dinspre Salonic, şi a aflat loc foarte frumos, având ape dulci şi poame foarte multe, dar nelocuit de nimeni.

Plăcându-i locul acela, a gândit să se aşeze într-însul şi să zidească o mănăstire şi, adăugând sârguinţă, degrabă şi-a săvârşit dorinţa. Mai întâi a ridicat o biserică foarte frumoasă în numele Sfântului Ierarh Nicolae, apoi a împrejmuit mănăstirea cu ziduri de piatră şi, rânduindu-le pe toate după cerinţă, precum se cuvine, singur s-a îmbrăcat într-însa în chip călugăresc. Cheltuindu-şi toată averea lui pentru zidirile cele multe, nu i-a ajuns aur ca să înfrumuseţeze şi biserica cu podoabă cuviincioasă şi bună. Însă avea nădejde la Dumnezeu, zicând: „De va voi Dumnezeu ca acest loc să-l preaslăvească, apoi cu judecăţile care le ştie va purta grijă pentru înfrumuseţarea bisericii. Fie voia Lui".

În dreptul Sfântului Munte este o insulă care se numeşte Lug, până la care este cale de o zi peste mare. Acolo păstorii stăteau cu animalele, că locul acela este plin de verdeaţă şi are păşune bună. În insula aceea era un stâlp de piatră foarte înalt, la un loc pustiu, iar în vârful stâlpului un idol şi o scriere elinească în acest fel: „Oricine mă va lovi pe mine în creştet, va afla mulţime de aur". Pentru aceea mulţi se ispiteau să ştie de este adevărat lucrul acela şi loveau în cap idolul, dar nu aflau nimic. S-a întâmplat în acea vreme că un copil păştea boii aproape de stâlpul acela şi copilul era înţelept şi ştia a citi şi, citind cuvintele cele scrise pe stâlp, lovi pe idol în cap ca şi ceilalţi ca să afle aurul, însă n-a aflat nimic. Apoi a gândit că este ascunsă în pământ comoara şi, apunând soarele, a privit unde se sfârşea umbra stâlpului aceluia, şi acolo, la vârful capului idolului desenat de umbră, a săpat pământul, căutând comoara, dar n-a aflat-o.

Apoi, răsărind soarele, iarăşi a privit unde se sfârşea umbra stâlpului aceluia şi acolo a început a săpa. Săpând el, s-a auzit un sunet la locul acela şi, cunoscând că acolo este comoară, a început mai cu dinadinsul a săpa şi a aflat o piatră de moară mare, cât nu putea el să o mişte, dar, întinzând mâna prin gaura pietrei, a aflat aur mult; şi nu se pricepea ce să facă cu el, că zicea întru sine: „De

voi spune cuiva de comoara aceasta, mă tem să nu mă ucidă pentru aur". Iar Dumnezeu, ascultând rugăciunile bătrânului celui pomenit mai înainte şi purtând grijă de înfrumuseţarea sfintei biserici, a pus în mintea copilului să se ducă în Sfântul Munte la una din mănăstiri şi să spună egumenului de comoara cea aflată, lucru pe care l-a şi făcut. Luând câţiva bani de aur spre adeverirea comorii celei aflate, a mers într-un sat care este aproape de mare şi a găsit un om ca să-l treacă pe el la Sfântul Munte. Iar după purtarea de grijă a lui Dumnezeu, s-a oprit la limanul mănăstirii celei nou zidite. Aceea mănăstire se numeşte după numele întemeietorului său, Dochiaru. Deci omul cel ce a trecut pe copil s-a întors în satul său, iar copilul s-a dus la mănăstire şi, văzând pe egumen, i-a spus lui toate cu de-amănuntul despre comoara pe care a aflat-o.

Egumenul, cunoscând că lucrul acesta este de la Dumnezeu, a chemat pe trei călugări şi, făcându-le cunoscut lor lucrul cel spus de copil, i-a trimis cu dânsul să aducă la mănăstire aurul ce se aflase. Iar ei, mergând degrabă, au luat un caic şi, sosind la insula aceea, au ajuns la stâlp şi la comoară şi, prăvălind piatra aceea de moară, au aflat un cazan plin de aur; şi s-au bucurat de dânsul foarte tare. Iar vrăjmaşul cel ce urăşte binele a semănat un gând rău în inima unuia din călugării aceia şi a zis acela către alt călugăr: „Frate, de ce este nevoie să ducem egumenului aurul acesta pe care l-am găsit? Dumnezeu ni l-a trimis nouă ca singuri noi să ne facem lăcaş şi să ridicăm mănăstire". Iar el a zis: „Dar cum vom putea tăinui aurul acesta?" Răspuns-a acela: „Întru a noastră voie este aceasta, că putem să-l aruncăm pe copil în mare şi nimeni nu va fi să mărturisească această faptă asupra noastră". Şi aşa sfătuindu-se, au spus sfatul lor celui de-al treilea călugăr.

Iar acela, având întru sine frica lui Dumnezeu, a zis către dânşii: „Nu, fraţilor, să nu îndrăzniţi a face aceasta, să nu pierdeţi pe copil pentru aur şi împreună cu el şi sufletele voastre". Iar ei, neascultându-l pe el, au stăruit pe lângă dânsul să se învoiască la sfatul lor. La sfârşit îi ziseră: „De nu vei fi una cu noi, apoi să ştii că şi pe tine şi pe copil vă vom pierde". Apoi, văzând fratele gândul cel rău al lor neschimbat, s-a temut ca nu cumva să-l piardă şi pe el; pentru aceea le-a zis lor: „Dacă voi aţi voit aşa, faceţi ce ştiţi, voi veţi vedea; iar eu mă jur cu numele lui Dumnezeu că nu voi spune la nimeni de aceasta şi nici nu am trebuinţă de aur".

Aşa întărindu-şi cuvântul cu jurământ, a tăcut. Iar ei, luând aurul şi piatra aceea cu care aurul a fost acoperit, le-au dus în caic, apoi, şezând cu copilul, au început a pluti spre mănăstire. Iar când

erau în mijlocul noianului mării, au năvălit asupra copilului şi începură a-i lega piatra de grumaz. Iar el, văzând ceea ce voiau să-i facă, a început să plângă şi cu tânguire amarnică se ruga lor să nu-l piardă. Dar nimic nu a folosit, că ticăloşii aceia de călugări, având inima împietrită şi sufletul iubitor de aur, nu s-au temut de Dumnezeu, nici nu s-au umilit văzând lacrimile copilului şi nu i-au ascultat rugămintea lui cea din adâncul inimii, ci, luându-l pe el cu piatra, l-au aruncat în mare şi îndată s-a cufundat în valuri; şi era noapte când săvârşeau fapta cea rea acei oameni fără de Dumnezeu.

Dar milostivul Dumnezeu, privind de sus spre tânguirea cea amară a copilului şi văzând înecarea lui cea nevinovată, a trimis pe păzitorul neamului omenesc, pe Sfântul Arhanghel Mihail, ca, luând pe cel înecat din fundul mării, să-l aducă pe el viu în biserică. Şi aşa a fost. Pentru că fără de veste s-a aflat copilul în biserică aproape de Sfânta Masă, cu piatra spânzurată de grumaji. Sosind ceasul Utreniei, cel rânduit a intrat în biserică să aprindă lumânările şi să toace la cântarea cea de dimineaţă şi a auzit un glas în altar, ca glasul omului ce geme, şi i-a fost frică şi, alergând, a spus egumenului. Iar egumenul, numindu-l împuţinat la suflet, l-a trimis iarăşi în biserică. Iar el, intrând a doua oară, a auzit acelaşi glas şi iarăşi a alergat la egumen.

Atunci egumenul a mers cu dânsul în biserică şi, amândoi auzind glas de copil şi intrând în altar, au văzut pe copil stând aproape de Sfânta Masă, cu piatra la grumaji şi apa de mare curgând încă din hainele lui. Şi, cunoscându-l, egumenul l-a întrebat: „Ce ţi s-a întâmplat, fiule, şi cum ai venit aici?" Iar el, deşteptându-se ca din somn, a zis: „Viclenii aceia de călugări, pe care i-ai trimis cu mine după aurul ce s-a aflat, aceia, legându-mi piatra aceasta de grumaji, m-au aruncat în mare. Şi afundându-mă eu întru adâncul mării, am văzut doi oameni luminoşi ca soarele şi i-am auzit vorbind între dânşii, zicând unul către celălalt: «Arhanghele Mihaile, să duci pe acest copil în mănăstirea care se cheamă Dochiaru». Auzind eu acestea, îndată am început a nu mă simţi pe mine şi nu ştiu cum m-am aflat aici".

Iar egumenul, auzind cele spuse de copil, se minuna foarte şi lăuda pe Dumnezeu care face mari şi preaslăvite minuni ca aceasta. Apoi a zis către copil: „Să rămâi, fiule, la locul acesta până mâine, până ce răutatea aceasta va fi vădită". Şi ieşind, a încuiat biserica şi a poruncit ca paracliserul să nu spună nimănui ceva, iar Utrenia a rânduit să o cânte în tindă. Şi a zis paracliserului: „De te va întreba cineva ce este acest lucru nou, de ce nu se cântă Utrenia în biserică, ci în tindă, să-i răspunzi că părintele egumen a poruncit aşa". Egumenul, poruncind eclesiarhului, s-a suit pe un stâlp deasupra porţii, ca să păzească venirea acelor spurcaţi ucigaşi; apoi, făcându-se ziuă, iată veneau spre mănăstire ucenicii aceia, iar aurul îl ascunseseră într-alt loc oarecare.

Văzându-i, egumenul a ieşit cu ceilalţi fraţi în întâmpinarea lor şi i-a întrebat, zicând: „Ce este aceasta? Patru v-aţi dus, iar acum trei v-aţi întors! Unde este cel de al patrulea?" Iar ei, ca şi cum s-ar fi mâniat, ziseră: „Părinte, şi pe tine şi pe noi ne-a amăgit copilul acela spunând că a aflat o comoară, dar nu ne-a arătat nouă nimic şi singur nu ştie nimic. Pentru aceea, ruşinându-se de noi, s-a ascuns, şi noi, căutându-l pe el, nu l-am găsit. De aceea ne-am întors la tine singuri". Iar egumenul a zis: „Voia lui Dumnezeu să fie!" Şi aşa intrară în mănăstire. Apoi i-au dus pe ei în biserică unde tânărul acela se afla, curgând încă apa din hainele lui şi l-a arătat pe el, zicându-le: „Cine este acesta?" Iar ei, spăimântându-se, stăteau ca nişte ieşiţi din minţi, neputând să răspundă nimic timp îndelungat. Iar mai pe urmă au mărturisit fapta lor cea rea şi au arătat unde au ascuns aurul cel aflat.

Deci egumenul a trimis fraţi mai credincioşi şi au adus aurul în mănăstire. Şi s-a auzit de această preaslăvită minune în tot Sfântul Munte şi s-au adunat toţi călugării de la toate mănăstirile la vederea minunii aceleia şi au adunat sobor şi au numit biserica aceea cu numele Sfântului Arhanghel Mihail, iar în numele Sfântului Nicolae, făcătorul de minuni, au zidit altă biserică. Pe acei doi ucigaşi vicleni i-au blestemat şi, însemnându-le feţele, i-au gonit din mănăstire. Pe al treilea, fiindcă nu s-a învoit la înecarea copilului şi s-a întors de la fapta cea rea, l-au declarat nevinovat; iar pe copilul acela izbăvit din mare l-au îmbrăcat în chip călugăresc şi s-a făcut bun nevoitor şi călugăr iscusit. Iar egumenul a reînnoit toată biserica cu aurul acela ce s-a aflat, şi a înfrumuseţat-o cu toate bunătăţile. A ridicat şi un foişor foarte frumos din temelie, iar piatra aceea cu care tânărul a fost aruncat în mare, a pus-o în zid spre cunoştinţa tuturor.

Mutându-se către Domnul acel egumen, în locul lui a fost pus tânărul izbăvit din mare şi cu dumnezeiască plăcere vieţuind şi acela, a trecut la Domnul purtat de mâinile Sfântului Arhanghel Mihail, prin care a fost adus din mare în biserică.

Pentru toate acestea slăvim pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, şi pe Sfântul Arhanghel Mihail îl mărim în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII MUCENICI ROMIL ŞI EUDOXIE ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNŞII

Sfântul Romil a fost mai-mare în casele împărăteşti, trăind pe vremea împărăţiei lui Traian Cezarul. Iar pe când Traian era cu mulţimea oştirilor sale în părţile Răsăritului, împăcând cu sine pe iviri, pe sabromiţi, pe osdroeni, pe arabi şi alte popoare, atunci, numărându-şi el ostaşii, a aflat între ei unsprezece mii de creştini care mărturiseau pe Hristos şi se lepădau de închinăciunea idolilor. Pe toţi aceştia i-a trimis în Armenia cu necinste, nădăjduind că pentru această necinste se vor lepăda de Hristos şi vor jertfi la idoli, ca să fie puşi iarăşi în rânduiala lor ostăşească şi să fie cinstiţi de dânsul.

Romil, fiind mai mare în rang, a mers înaintea împăratului şi l-a ocărât pentru păgânătate şi pentru acel lucru fără de socoteală, căci, ieşind la război, singur îşi împuţina oastea. Şi a mărturisit că este creştin şi gata a muri pentru numele lui Iisus Hristos, Dumnezeu. Mâniindu-se asupra lui, împăratul a poruncit să-l bată fără milă. Apoi l-a osândit la moarte şi îi tăiară cinstitul lui cap. Iar pe creştinii trimişi în surghiun i-au pierdut cu felurite morţi, dintre care zece mii au fost răstigniţi în pustia muntelui Ararat din Armenia, iar pe cei rămaşi i-au omorât cu alte munci.

Sfântul Eudoxie a trăit pe vremea împărăţiei lui Diocleţian, care prigonea foarte mult Biserica lui Dumnezeu. De la Diocleţian a ieşit acea poruncă fără de Dumnezeu, ca toată lumea să nu se închine Unuia adevăratului Dumnezeu, ci să dea idolilor celor muţi şi fără glas cinstea ce se cuvine lui Dumnezeu. Atunci mulţi din cei credincioşi au voit să trăiască mai bine în pustietăţi şi în munţi cu fiarele, decât cu oamenii cei fără de lege prin cetăţi. Cei mai mulţi dintre dregători şi dintre oamenii slăviţi, lăsându-şi dregătoriile şi casele lor, se ascundeau prin locuri neştiute. Unul ca acesta era Eudoxie, credinciosul rob al lui Iisus Hristos, care era comite cu dregătoria. Lăsându-şi această cinste, el se ascunse cu femeia şi cu copiii săi de păgâni, fugind de mânia împărătească.

Fiind apoi pârât la ighemonul Melitinei, ostaşii îl căutau pretutindeni. Iar el, fiind îmbrăcat cu haine proaste, i-a întâmpinat în cale şi a fost întrebat de dânşii dacă nu a auzit undeva de comitele Eudoxie? Iar acesta, văzând că pe el îl caută pentru chinuire,

le-a zis: „De vă veţi abate la mine să mâncaţi pâine în casa mea şi să vă odihniţi de cale, apoi vă voi spune vouă despre el, că ştiu unde se ascunde cu casa sa". Auzind aceasta, ei s-au abătut la dânsul şi, primindu-i pe ei, i-a ospătat îndeajuns. Apoi s-a arătat lor cum că el este cel pe care îl caută. Iar ei, mirându-se, ziseră: „Pentru a ta facere de bine nu te vom lua cu noi, iar celui ce ne-a trimis îi vom spune că, deşi te-am căutat mult, nu te-am aflat. Însă tu să te ascunzi, ca nu cumva altcineva ştiindu-te, să-i spună".

Vrând ei să se ducă, i-a oprit pe dânşii, zicând: „Aşteptaţi-mă, fraţilor, că merg şi eu cu voi. Că nu mi se cade mie a mă mai ascunde, singur Dumnezeu chemându-mă la nevoinţa mucenicească ca să fiu mărturisitor şi martor al numelui Său Celui sfânt. Că de ar fi voit Dumnezeu să mă aibă pe mine ascuns, nu m-aţi fi aflat voi pe cale, nici nu v-ar fi trimis pe voi să mă căutaţi pe mine, nici mie nu mi s-ar fi întâmplat să vă întâmpin pe voi. Dar acestea toate sunt semn că aşa este bunăvoinţa lui Dumnezeu, ca să rabd pentru Dânsul până la sânge". Apoi, chemând pe soţia sa, anume Vasilisa, pe fiii săi, pe slugi şi pe prieteni, le-a zis: „Vremea mi-a fost altădată a mă ascunde, iar acum este vremea să mă dau pe faţă şi să mă dau în mâinile prigonitorilor de bunăvoie pentru Iisus Hristos, Care singur S-a dat pentru noi la patima cea de voie. Deci voi merge şi fie precum Domnul meu va voi să rânduiască pentru mine, iar pe voi vă las lui Dumnezeu".

Apoi a poruncit şi a pus în rânduială toate cele pentru casă, pentru fii şi pentru slugi, învăţându-i pe ei cum să vieţuiască după dânsul cu fapte bune, în frică şi dragoste de Dumnezeu. Iar la sfârşit a poruncit soţiei sale să nu plângă, nici să se tânguiască când va auzi de moartea lui, ci mai ales să petreacă ziua aceea în bucurie şi în veselie, mulţumind lui Dumnezeu că l-a învrednicit de cununa mucenicească pe robul Său. Apoi, luând pe sine îmbrăcămintea cea cuviincioasă dregătoriei sale, armele şi brâul cel ostăşesc, s-a îmbrăcat aşa precum se cade unui comite şi şi-a lăsat nu numai casa, femeia şi copiii, ci şi slugile şi prietenii şi toate averile le-a lepădat pentru dragostea Domnului său. Ce jale era acolo, când se despărţeau femeia de bărbat, fiii de tată, prietenii de iubitul prieten! Plângeau toţi pentru dânsul, luându-şi cel din urmă rămas bun unul de la altul, ştiind că de-acum el nu se va mai întoarce la dânşii. Dar dintre toate amărăciunile, una le era lor spre uşurare, aceea că se sârguia să pătimească pentru Hristos şi, dorind să fie purtător de biruinţă, avea să stea înaintea lui Hristos, Domnul său.

Despărţindu-se de toţi, fericitul Eudoxie a început drumul împreună cu ostaşii. Iar Vasilisa, soţia lui, îl urma de departe, vrând să-i vadă nevoinţa. Şi mergeau cu dânsul şi doi prieteni iubiţi, Zinon şi Macarie, cărora, de asemenea, li se gătea cununa muceniciei.

Deci, stând fericitul Eudoxie înaintea ighemonului, acesta i-a urat cuvinte bune, zicându-i: „Bucură-te, comite Eudoxie!" Iar mucenicul i-a răspuns: „Bucură-te şi tu, ighemoane!" Apoi ighemonul i-a zis: „Am pus la încercare onoarea ta, ca să împlineşti porunca împărătească şi, precum se cade, să aduci jertfe zeilor, dar mai ales tatălui tuturor zeilor, marelui Zeus, şi celui cu chip de soare, Apolo, şi iubitei fiice, Artemida". Răspuns-a sfântul: „Eu, Unuia Dumnezeu în trei feţe preamărit, ştiu să-I aduc jertfă, Celui ce a zidit toată lumea şi dă viaţă şi mântuire. Aceluia îi jertfesc jertfă de laudă. Iar aceia pe care tu îi numeşti zei sunt lemne şi pietre şi cu nimic nu se deosebesc de un lucru neînsufleţit oarecare". A zis ighemonul: „Eu te învăţ pe tine ca să dai zeilor cinstea cuvenită, iar tu, precum văd, nu numai că îi defăimezi pe zei, ci chiar şi pe împărat îl socoteşti a fi nimic; încă aud că, aducând înăuntru o credinţă nouă, amăgeşti pe mulţi cu aceea".

Acestea zicându-le, ighemonul şi-a întors privirea asupra mulţimii ostaşilor ce erau acolo şi le-a zis cu mânie: „Tot cel ce nu va aduce la împlinire porunca împărătească, să se dezbrace de hainele cele ostăşeşti, că nu este vrednic de dânsele, şi să se socotească pe sine că este gol şi căzut dintr-o asemenea cinste!" Nelegiuitul zicea aceasta, vrând să deznădăjduiască pe Sfântul Eudoxie, crezând că nimeni nu va fi nesupus poruncii celei fără de Dumnezeu a împăratului lor, decât numai singur Eudoxie care, ruşinându-se, se va învoi la voia lor necurată ca să nu cadă din cinstea şi rânduiala sa. Dar prigonitorul însuşi s-a ruşinat de cele ce grăise, căci Sfântul Eudoxie a pus brâul care-i îndreptăţea rangul de comite în faţa chinuitorului şi cu el împreună şi cei o mie o sută patru ostaşi de sub comanda lui, care erau creştini în taină, aprinşi fiind cu duhul şi pregătiţi ca de trupurile lor să se dezbrace şi să-şi pună sufletele pentru mărturisirea lui Iisus Hristos.

Deci prigonitorul s-a îndoit văzând deodată atâta mulţime a mărturisitorilor numelui lui Hristos şi, lăsând a-i întreba pe dânşii mai pe urmă, a trimis îndată la împăratul Diocleţian, înştiinţându-l de aceasta şi întrebându-l ce să facă. Iar împăratul degrabă i-a trimis răspuns ca numai pe cei mai mari să-i pedepsească cu chinuri cumplite, iar pe cei mai mici să-i mai lase. Atunci ighemonul, şezând la judecată, a pus sub pază pe Eudoxie comitele ca pe un

începător, şi i-a zis lui: „Pe tine, Eudoxie, te sfătuiesc să laşi netrebnica iubire de ceartă şi nebuna împotrivire şi de voia ta să aduci jertfă zeilor; iar dacă nu, să ştii că vei jertfi chiar şi nevrând, căci vei fi silit la aceasta cu chinuri amare". Şi a început apoi a-i număra câte una: întâi legăturile şi temniţele înfricoşate, bătăile şi strujirile; apoi arderile cu foc şi toate chinurile cumplite care sunt înfricoşate nu numai vederii, dar şi auzului.

La acestea mucenicul a răspuns: „Bârfeşti, ighemoane, spunându-mi aceasta. Pe acestea eu le socotesc că sunt chinuri copilăreşti, pentru că privesc la răsplătirea care va să fie, nădăjduindu-mă spre dreapta cea îndurată a Punătorului meu de nevoinţe, Hristos. Nu de acel foc de care ai pomenit mă tem, ci de acela care niciodată nu se stinge, de scrâşnirea dinţilor şi de toate cumplitele munci cele gătite celor ce nu ascultă pe adevăratul Dumnezeu şi se leapădă de El. Iar chinurile tale pentru mine sunt jucării, şi focul cu care tu mă îngrozeşti este cu mult mai rece decât focul gheenei; iar sabia ta îmi va fi mie ca o cheie de uşă, spre limanul cel dorit unde, în locul acestui soare văzut pe care îl vedem şi apune degrabă, voi vedea lumina cea neapusă şi raza cea neînserată; şi în locul celor vremelnice voi moşteni bunătăţile cele veşnice. Deci să ştii cu dinadinsul că idolilor voştri nu mă voi închina. Că mare nebunie este a cinsti ca pe Dumnezeu lemnul, piatra, aurul şi argintul cel făcut de mâna meşterului". Iar ighemonul a zis: „Blândeţile mele aţâţă nebunia ta, că eşti cu atâta îndrăzneală, încât necinsteşti şi ocărăşti pe zei, pe împărat şi pe mine. Eu necinstirea mea o rabd; însă necinstirea zeilor şi pe cea împărătească a o răbda mai mult nu se poate".

Deci a poruncit ca pe Sfântul Eudoxie, întinzându-l în patru părţi, să-l bată fără milă cu curele crude, apoi, spânzurându-l, să-l strujească pe coaste cu unelte de fier ascuţite. După aceasta l-a aruncat în temniţă. Iar după câteva zile, iarăşi scoţându-l la întrebare, l-a aflat neclintit în credinţă ca un stâlp nemişcat şi ca o cetate tare, şi a poruncit să-l bată cu vergi de fier peste grumaji, ca toate mădularele lui să le rupă din încheieturi, lucru care este mai cumplit decât moartea. După aceasta, la tăiere de sabie l-a osândit. Iar când îl duceau pe sfânt la locul tăierii, el se ruga aşa: „Dumnezeule, Cel ce ai privit spre jertfele lui Abel şi ale lui Avraam, Cel ce ai primit răbdările a mulţi mucenici, caută cu milostivul Tău ochi spre această jertfă a mea şi nu-mi defăima sângele meu, pe care eu, întru căldura duhului meu, din dragostea inimii ţi-l aduc Ţie!"

Acestea grăindu-le sfântul, uitându-se înapoi, a văzut pe soţia sa urmându-i şi tânguindu-se cu lacrimi şi a întrebat-o dacă se îndeplinesc toate aşa precum le văzuse el mai înainte şi i-a poruncit ca, după tăiere, să-i ia trupul şi să-l îngroape la un loc, care se numea Amimna. Apoi i-a dat cea de pe urmă poruncă, ca să nu plângă pentru ieşirea lui din trup, ci mai ales să cinstească ziua aceea, îmbrăcată fiind în haine de sărbătoare şi cu alte podoabe să se înfrumuseţeze pe sine. Apoi, văzând pe iubitul său prieten, Zinon, tânguindu-se pentru dânsul, a strigat către el: „Iubite Zinone! Nu plânge, pentru că Dumnezeu, Căruia Îi slujim, nu ne va despărţi pe noi unul de altul, ci ca într-o corabie vom înota către viaţa cea veşnică împreună". La aceste cuvinte s-a pornit Zinon şi cu mare glas a început a striga: „Şi eu sunt creştin! Mărturisesc pe Hristos şi pentru El voiesc a muri". Şi îndată a fost prins de slugile cele păgâne şi spus ighemonului. Iar ighemonul a poruncit ca împreună cu Eudoxie să-l taie şi pe el. Deci a suferit tăiere mai întâi Zinon, rugându-se pentru dânsul Eudoxie. Apoi Eudoxie, trimiţându-şi înainte la cer pe prietenul său, şi-a plecat şi el capul sub sabie şi a luat fericitul sfârşit.

Au fost tăiaţi atunci şi alţi sfinţi mucenici, care au mărturisit pe Hristos cu îndrăzneală şi au fost lăsaţi neîngropaţi. Iar Vasilisa, femeia lui Eudoxie, fără de temere luând trupul bărbatului său, l-a îngropat cu cinste, la locul cel mai înainte hotărât. Fiind prinsă şi dusă la ighemon pentru acest lucru, a mărturisit şi ea pe Dumnezeu şi a ocărât pe idoli şi pe cinstitorii lor, vrând să meargă degrabă la Domnul, în urma bărbatului, pe calea muceniciei. Dar prigonitorul i-a zis ei: „Ştiu că ai vrea să mergi după bărbatul tău, ca să ai laudă de la galileeni, dar, deşi eşti vrednică de moarte, nu voi face aceasta". Iar ea i-a zis: „Domnul meu Iisus Hristos vede dorinţa mea pe care o va primi în loc de alt lucru mai bun şi, cu toate că poate nu voi fi ucisă de tine, însă înaintea Domnului Dumnezeu de partea cea cu bărbatul meu nu mă voi lipsi". Şi a fost izgonită de la faţa ighemonului.

După şapte zile i s-a arătat ei Sfântul Eudoxie în vis, zicându-i: „Să spui lui Macarie, prietenul şi păzitorul casei noastre, să meargă la curte şi pe aceeaşi cale după noi să se grăbească, că iată îl aşteptăm". De aceasta când a spus Vasilisa lui Macarie, el îndată, grăbindu-se, a mers la ighemon şi a mărturisit că este creştin şi ucenic al lui Eudoxie. Văzându-l prigonitorul şi auzind mărturisirea lui cea cu îndrăzneală, a poruncit ca să-i taie capul cu sabia. Şi aşa s-a dus şi Macarie, după Eudoxie şi Zinon, la bunul Punător de

nevoinţă, Hristos, Domnul nostru. Iar Vasilisa plăcându-i şi ea, s-a sfârşit în buna mărturisire şi a stat în ceata sfinţilor, înaintea scaunului slavei lui Dumnezeu, slăvind pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL DAVID, CARE MAI ÎNAINTE A FOST TÂLHAR[1]

Acest bun şi cuvios părinte David a fost mai înainte tâlhar. Petrecând în pustia Ermopoliei şi făcând multe răutăţi, pe mulţi ucidea, că era atât de rău şi de sălbatic, încât nimeni altul din vremea lui nu-l întrecea, pentru că avea cu sine tovarăşi mai mulţi de treizeci, care făceau tâlhării cu dânsul. Odată, şezând în munte cu dânşii şi cugetând la viaţa lui, s-a temut foarte mult de Dumnezeu. Venindu-şi apoi în sine, a lăsat pe toţi cei ce erau cu dânsul şi a mers la o mănăstire, unde, bătând în poartă, a ieşit portarul şi l-a întrebat: „Ce voieşti?" Iar David a răspuns: „Voiesc să fiu călugăr".

Şi ducându-se, portarul a vorbit de dânsul egumenului. Venind, egumenul l-a văzut că este om bătrân şi i-a zis: „Nu vei putea să stai aici, pentru că fraţii au multă osteneală şi mare înfrânare, iar tu ai alte deprinderi, şi pravilele mănăstireşti n-o să le poţi păzi". Iar el se ruga, zicând: „Toate cele ce-mi veţi porunci le voi face, numai să mă primiţi". Dar egumenul îl înlătura mereu, zicând: „Nu vei putea cu nici un chip să vieţuieşti cu noi". Atunci a zis către egumen: „Să ştii, părinte, că eu sunt David, căpitanul de tâlhari, şi am venit la voi ca să-mi plâng păcatele mele; iar de nu vreţi să mă primiţi, vă spun cu jurământ, să ştiţi că mă voi duce iarăşi la lucrul meu de mai înainte şi voi aduce cu mine pe tâlharii pe care-i am şi pe toţi vă voi risipi împreună cu mănăstirea voastră".

Auzind aceasta, egumenul l-a primit în mănăstire şi l-a tuns în îngerescul chip. Deci a început David a se nevoi cu înfrânare şi a se deprinde cu smerenia şi, în puţină vreme, i-a întrecut pe toţi călugării din mănăstire cu faptele bune şi era la toţi folositor cu viaţa şi cu cuvântul.

Şezând el odată în chilie, i-a stat înainte Arhanghelul Gavriil şi i-a zis: „Davide, Davide, ţi-a iertat Domnul păcatele tale şi de

[1] Scrisă de Ioan preotul din lăcaşul lui Teodosie din Palestina.

acum vei face minuni!" Iar David a răspuns către înger: „Nu pot să cred că mi-a iertat Domnul păcatele mele în atât de puţină vreme, că sunt foarte grele şi mai multe decât nisipul mării". Iar arhanghelul i-a zis: „Eu sunt Arhanghelul Gavriil, care şi pe Zaharia, cel ce nu credea cuvintele mele, nu l-am cruţat, ci i-am legat limba spre pedeapsă, ca să creadă cele grăite de mine; dar pe tine oare te voi cruţa? Deci de acum să fii mut". Iar David s-a închinat şi a zis către înger: „Când am fost tâlhar şi făceam necuvioase lucruri şi am vărsat mult sânge, atunci nu mi-ai legat limba care nu aducea slavă lui Dumnezeu, iar acum, când voiesc să slujesc Domnului şi să-I aduc laudă, îmi legi limba ca să nu vorbesc?" I-a grăit îngerul: „Să grăieşti numai când vei slăvi pe Dumnezeu şi când te vei ruga Lui cu rânduială, iar afară de acestea să taci".

Aşa pedepsindu-l, îngerul s-a dus, iar el a dat mulţumire lui Dumnezeu pentru iertarea păcatelor sale şi s-a liniştit. După aceea, multe minuni a făcut cu darul lui Dumnezeu. Pe cei orbi i-a luminat, pe cei ologi i-a făcut a umbla şi pe cei îndrăciţi i-a tămăduit, Şi cânta în biserică cântări în vremea slujbei de rugăciune, însă, ca un al doilea Zaharia, alt cuvânt nu putea să grăiască. Apoi a trecut la Domnul şi acum, stând înaintea Lui, fără tăcere se roagă pentru noi. Cu ale cărui rugăciuni să ne ajute nouă a câştiga de la Domnul multă milă. Amin.

LUNA SEPTEMBRIE

ZIUA A ŞAPTEA

SFÂNTUL MUCENIC SOZONT[1]

Când Maximian, ighemonul Ciliciei, a intrat în cetatea Pompeiopol, făcând praznic idolului de aur şi aducând multe jertfe, atunci era acolo un tânăr de neam din Licaonia, anume Sozont, creştin cu credinţă, plin de lucruri bune, pentru că învăţa ziua şi noaptea legea Domnului. Acesta, păscând oile cele necuvântătoare, pe cele cuvântătoare le povăţuia la păşunea cea bună; pentru că unde era el cu oile, acolo se adunau la dânsul şi ceilalţi păstori, copii şi bărbaţi, şi îi învăţa pe ei să cunoască pe Unul Dumnezeu. Aşa a adus pe mulţi la Sfântul Botez, pentru că darul Domnului nostru Iisus Hristos era întru dânsul.

Odată, păscând oile pe lângă un izvor, unde se afla un stejar mare, a adormit cu somn dulce şi a avut o vedenie dumnezeiască, care îl chema pe el la nevoinţa mucenicească, şi i s-a mai spus că acel loc are să fie multora de folos, pentru că se va sfinţi cu darul cel ce se coboară de sus şi mulţi vor afla mântuire printr-însul şi vor preamări pe Sfânta Treime. Deci, sculându-se din somn bunul păstor, a încredinţat altora oile şi a lăsat în locul acela arcul său şi trei săgeţi spre pomenirea sa, iar el singur a intrat în cetatea Pompeiopol şi a văzut păgânătatea ce se înmulţea şi sfânta credinţă scăzând şi l-a durut inima de aceasta.

Intrând în capiştea idolească, unde se găsea un idol de aur, a luat de la dânsul o mână şi, sfărâmând-o, a împărţit-o la săraci. Apoi, fiind mare tulburare în cetate pentru mâna cea de aur care se luase de la idol, mulţi erau cercetaţi şi chinuiţi. Dar Sfântul Sozont, nevrând ca altcineva să pătimească pentru vina lui, a mers singur la

[1] După Sfântul Simeon Metafrast

ighemonul Maximian şi s-a dat pe faţă. „Eu sunt – zise el – cel ce am luat mâna idolului vostru, pe care am zdrobit-o, iar aurul l-am dat celor ce aveau trebuinţă”.

Fiind cercetat pentru că a îndrăznit a face un lucru ca acela şi pentru că a necinstit idolul lor, el a răspuns: „Am făcut aceasta ca să vă încredinţaţi de puterea cea slabă a idolului vostru. Când am luat mâna de pe dânsul, el nu s-a împotrivit. Să fi zis ceva!? Nici că l-a durut şi nici nu a suspinat. Şi cum putea să se împotrivească fiind mut şi fără de suflet? Că de ar fi fost Dumnezeu adevărat şi viu, mi s-ar fi împotrivit şi nu s-ar fi lăsat să-i fac rău. Iar eu, cunoscându-l pe el că este idol iar nu Dumnezeu, i-am sfărâmat mâna; ba încă era să-l zdrobesc cu totul, ca să nu vă mai închinaţi lucrului făcut de mâini omeneşti, care, deşi are ochi, urechi, mâini şi picioare, nici nu vede, nici n-aude, nici nu grăieşte, nici nu pipăie, nici nu umblă şi nici nu poate să-şi ajute lui ceva, când l-ar bate cineva sau l-ar preface în bucăţi”.

Auzind aceasta, ighemonul a poruncit ca să-l chinuiască pe el fără milă. Deci mai întâi l-au spânzurat şi cu drugi de fier peste coaste l-au strujit; apoi, încălţându-l cu încălţăminte de fier care avea piroane ascuţite pe dinăuntru, l-au pornit prin cetate, iar sfântul, preumblându-se astfel, slăvea pe Hristos Dumnezeu. După aceasta, iarăşi îl spânzurară pe lemn şi cu toiege de fier îl bătură foarte tare, încât nu numai trupul, ci şi oasele i-au sfărâmat. În acele munci, sfântul şi-a dat duhul în mâinile lui Dumnezeu. Apoi, văzându-l pe el prigonitorii că a murit, l-au luat de pe lemn, după porunca ighemonului şi au făcut foc mare ca să-i ardă trupul pentru a nu fi cinstit de credincioşi.

Când aruncară în foc trupul lui cel mult pătimitor, deodată se făcură fulgere şi tunete groaznice şi a căzut ploaie mare cu grindină, încât îndată focul s-a stins. Iar poporul ce se afla acolo s-a răspândit de frică şi a rămas trupul sfântului întreg. Şi venind noaptea, credincioşii voiau să ia sfintele lui moaşte, dar nu puteau, fiind întuneric mare. Şi mâhnindu-se ei foarte tare de aceasta, iată, în miezul nopţii, o lumină din cer a strălucit peste moaşte. Atunci credincioşii, luându-le, le-au îngropat cu cinste. De la mormântul lui multe minuni se făceau şi nu numai acolo, ci şi la izvorul cel de sub stejar, unde sfântul, dormind, a avut vedenia aceea.

Aşa, cu darul lui Hristos şi cu rugăciunile Sfântului Sozont, se dădeau bolnavilor felurite tămăduiri. Pentru aceea, mai pe urmă s-a zidit acolo o biserică în numele lui, spre lauda Unuia în Treime adevăratului Dumnezeu, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII MUCENICI EVOD ŞI ONISIFOR, DINTRE CEI 70 DE APOSTOLI[2]

Sfântul Evod a fost unul din cei şaptezeci de apostoli, făcându-se întâiul episcop în Antiohia cea mare, după Sfântul Apostol Petru. El era mare propovăduitor al cuvântului lui Dumnezeu. Sfântul Ignatie, purtătorul de Dumnezeu, îl pomeneşte în scrisoarea sa către antiohieni, zicând: „Aduceţi-vă aminte de fericitul Evod, părintele vostru, care v-a fost pus vouă întâi păstor de apostol. Deci, ca să nu se ruşineze de voi părintele, fiţi adevăraţi fii, iar nu din preacurvie”.

Acest Sfânt Evod a scris pentru Preacurata Fecioară că a născut pe Mântuitorul lumii în anul al cincisprezecelea al vieţii sale: „De la trei ani, zice, a fost dusă în biserica Domnului, unde a trăit unsprezece ani. Apoi, sosind al doisprezecelea an, de mâinile preoţilor a fost dată lui Iosif spre pază şi, vieţuind la el patru ani, a primit Buna-vestire cea de bucurie de la înger şi a născut pe Hristos, Lumina lumii, petrecând cincisprezece ani ai vieţii sale”. Şi alte multe scrieri de folos a lăsat Sfântul Evod, dar vremurile cele cumplite în care a fost prigonită Biserica n-au îngăduit ca veacul nostru cel de pe urmă să le vadă. El a mai scris o carte care avea titlul „Luminător”. Vechiul scriitor Nichifor Calist enumeră acest titlu în istoria sa.

Se scrie despre dânsul în martirologiul latin că şi-a vărsat sângele pentru Hristos şi, luând cununa muceniciei, s-a sfârşit. Unii povestesc că sfântul a pătimit atunci când Vespasian a fost în Antiohia. În acea vreme s-a făcut tulburare în cetate din pricina unui iudeu, Antioh, care, lăsându-şi legea sa, a jertfit la idoli. Mulţi din iudei au fost ucişi pentru că nu s-au închinat la idoli, şi tot atunci mai mulţi iudei au primit credinţa creştină şi îl aveau pe Evod arhiereu. Deci odată cu dânşii şi Sfântul Evod a fost ucis ca un păstor şi mai mare începător al lor.

Sfântul Onisifor era de asemenea dintre cei şaptezeci de apostoli. Sfântul Apostol Pavel îl pomeneşte în scrisoarea sa către Timotei, zicând: „Domnul să aibă milă de casa lui Onisifor, că de multe ori m-a odihnit pe mine, şi de lanţul meu nu s-a ruşinat, ci, venind în Roma, mai cu osârdie m-a căutat şi m-a aflat. Să-i dea lui

[2] După Sfântul Simeon Metafrast

Domnul să afle milă de la El în ziua aceea. Şi câte în Efes mi-a slujit mie, tu mai bine ştii" (II Timotei 1, 16-18). Acesta a fost episcop în Colofonia şi în Chirini şi până la sânge a pătimit pentru credinţă. Mărturiseşte pentru dânsul martirologiul mucenicilor, că, după multe bătăi, fiind târât de cai sălbatici, şi-a dat duhul în mâinile lui Dumnezeu şi în ceata mărturisitorilor împreună cu Evod se sălăşluieşte în cereştile lăcaşuri.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI; SFÂNTUL IOAN, ARHIEPISCOPUL NOVGORODULUI

Noul făcător de minuni al Rusiei, Sfântul Ioan, s-a născut în marele oraş Novgorod, din părinţi binecredincioşi; tatăl său se numea Nicolae, iar maica sa, Hristina. Avea şi frate după trup, anume Gavriil, cu care era crescut în bună învăţătură şi deprins în frica lui Dumnezeu. Din tinereţe s-a îndreptat pe sine la fapta bună, iar la vârsta potrivită a fost hirotonit preot la biserica Sfântului Sfinţit Mucenic Vlasie. Şi slujea Domnului cu toată osârdia, umblând fără prihană în toate poruncile Lui. Iubind însă viaţa cea liniştită şi fără de tulburare, a avut dorinţa a se îmbrăca în chipul călugăresc. Pentru aceea a gândit să zidească şi o mănăstire nouă din averea ce-i rămăsese de la părinţi. Sfătuindu-se cu fratele său Gavriil, mai întâi a zidit o biserică de lemn, întru numele Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, întru pomenirea cinstitei Bunei-Vestiri, şi a întemeiat o mănăstire şi a rânduit toate cele trebuincioase ei. Apoi s-a sârguit ca să zidească biserica de piatră.

Deci, începându-se acel lucru bun şi zidindu-se bine biserica cea de piatră, au ajuns la ferestre; dar le-a lipsit argintul pentru săvârşirea bisericii. De aceea fericitul Ioan şi Gavriil, fratele lui, erau în mare mâhnire. Însă, având mare credinţă şi osârdie către Preacurata Născătoare de Dumnezeu, au năzuit cu lacrimi spre dânsa întru mâhnirea lor, ca spre cea grabnică ajutătoare şi scârbiţilor mângâietoare, rugându-se şi zicând: „Tu, Stăpână, ştii credinţa noastră şi dragostea pe care o avem către Fiul tău şi Dumnezeul nostru şi spre tine, Doamna noastră, că ne-am pornit cu toată osârdia şi credinţa spre zidirea preacinstitei tale biserici şi spre ajutorul tău ne-am pus nădejdea noastră, Maica lui Dumnezeu. Deci, ajută-ne nouă să săvârşim biserica ta, trimite ajutorul tău,

Stăpână, şi nu ne ruşina pe noi, robii tăi, că iată am început a zidi şi nu putem a o sfârşi fără de ajutorul tău".

Aşa rugându-se şi tânguindu-se ei, li s-a arătat noaptea în vis Preacurata Maica lui Dumnezeu, cereasca împărăteasă, zicându-le lor: „De ce v-aţi tânguit atât pentru zidirea bisericii mele, iubiţii mei robi ai lui Dumnezeu? Nu voi trece cu vederea rugăciunea, credinţa şi dragostea voastră, ci degrabă vă voi trimite vouă cele spre săvârşire, ba vă va şi prisosi; şi altă trebuinţă nu este, fără numai sârguiţi-vă la lucru şi nu vă împuţinaţi în credinţă".

Această vedenie o văzură amândoi fraţii şi, deşteptându-se, s-au umplut cu mare bucurie, iar după cântarea Utreniei au spus unul altuia cele ce văzuseră, şi s-au întărit cu nădejde. Şi într-aceeaşi zi de dimineaţă, după rânduiala lui Dumnezeu, ieşind afară din mănăstire, au văzut un cal foarte minunat stând înaintea porţii, cu frâu aurit, înfrânat şi şaua de pe dânsul ferecată cu aur, iar călăreţ pe el nu avea şi sta calul blând şi nemişcat. Mirându-se de frumuseţea şi mărimea calului, aşteptară mult să vadă de nu va veni de undeva călăreţul. Şi pentru că nu a venit nimeni, calul stând şi aşteptând, se apropiară de el şi văzură doi săcuşori plini, atârnaţi de amândouă părţile şeii.

Cunoscând deci că de la Dumnezeu li s-a trimis lor aceasta, au luat de pe cal săcuşorii aceia şi îndată calul s-a făcut nevăzut din faţa lor. Apoi, dezlegând săcuşorii, au aflat unul plin cu aur iar altul cu argint şi, mirându-se de o asemenea purtare de grijă a lui Dumnezeu şi a Preacuratei Sale Maicii, au mulţumit mult şi degrabă au săvârşit biserica, înfrumuseţând-o cu toată buna podoabă. Asemenea au cumpărat mănăstirii şi multe moşii, iar restul aurului şi argintului l-au dat egumenului. Apoi şi ei au intrat acolo în mănăstire, luând chipul călugăresc, Ioan primind numele de Ilie, iar Gavriil, numele Grigorie, şi petreceau în mănăstirea aceea cu plăcere dumnezeiască în post şi în rugăciune şi întru toate nevoinţele şi ostenelile călugăreşti.

Murind preasfinţitul arhiepiscop Arcadie al Novgorodului, l-au luat pe fericitul Ilie din mănăstirea sa şi l-au ridicat la scaunul arhiepiscopiei cu sila, căci el se lepăda, socotindu-se nevrednic de o rânduială ca aceasta; dar Dumnezeu l-a făcut pe el vrednic. Deci voievodul cu toţi mai-marii duhovniceşti şi mireneşti, şi tot poporul acelei cetăţi l-au ales pe el într-un glas, căci era iubit de Dumnezeu şi de oameni şi prin rugăminte l-au silit să primească scaunul arhiepiscopiei. Atunci, şi nevrând, s-a supus şi a fost aşezat arhiepiscop al Novgorodului de Preasfinţitul Ioan, mitropolitul

Kievului şi a toată Rusia. Şi păstorea bine turma oilor lui Hristos, vieţuind întru cuvioşie şi dreptate.

În acea vreme, Roman, voievodul Suzdalului, şi alţii din acelaşi pământ al Rusiei, demnitari mulţi, şaptezeci şi doi la număr, se sculaseră asupra marelui oraş Novgorod, vrând să-l risipească pe el şi pe oamenii săi, cei de un neam şi de o credinţă, să-i prade şi să-i dea morţii. Pentru aceea au mers la cetate cu marea mulţime a oştilor lor şi, împresurând-o, au strâmtorat-o cu sila trei zile. Iar cetăţenii, văzând puterea cea mare a potrivnicilor şi slăbind de război, erau în necaz şi în nepricepere mare, neaşteptând ajutor de nicăieri, încât numai de la Dumnezeu cereau milă şi nădăjduiau spre rugăciunile sfinţitului lor păstor.

Iar bunul păstor, văzând pe lupii ce năvăliseră şi căutau să-i rănească turma, a stat la strajă, privind cu ochiul neadormit spre Dumnezeu şi cu rugăciunile sale îngrădind cetatea ca şi cu ziduri. Iar în noaptea a treia stând el după obicei la rugăciune înaintea icoanei Domnului Iisus Hristos şi strigând cu lacrimi către Stăpânul pentru izbăvirea cetăţii, a auzit un glas zicând către dânsul: „Să mergi în biserica Domnului nostru Iisus Hristos, cea de pe uliţa lui Ilie, şi acolo, luând chipul Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, să-l înalţi pe zidul cetăţii împotriva vrăjmaşilor şi îndată vei vedea mântuirea cetăţii". Iar el, auzind un glas ca acesta, s-a umplut de negrăită bucurie şi a petrecut fără de somn toată noaptea aceea.

A doua zi a chemat deci tot soborul şi le-a spus lor de glasul ce se făcuse către dânsul; iar poporul, auzind aceea, a proslăvit pe Dumnezeu şi pe Preacurata Maica lui Dumnezeu şi, primind oarecare putere, a îndrăznit. Apoi arhiepiscopul a trimis pe arhidiaconul său dimpreună cu clerul, poruncindu-i să aducă la sobor acea cinstită icoană, iar el, împreună cu sfinţitul sobor, intrând în biserica cea mare a înţelepciunii lui Dumnezeu, a început a săvârşi cântări de rugăciune.

Ajungând trimişii la biserica Mântuitorului, unde se afla icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi închinându-se precum se cădea, când au vrut să o ia, n-au putut nici să o mişte din loc; şi pe cât au încercat mai mult, pe atât nicidecum n-au putut. Şi întorcându-se, au spus sfântului. Apoi el, adunând tot soborul, a mers cu sârguinţă şi, intrând în biserică, a căzut înaintea icoanei Stăpânei noastre, rugându-se şi zicând: „O, preamilostivă Doamnă, Fecioară de Dumnezeu Născătoare, tu eşti nădejdea, scăparea şi apărarea cetăţii noastre, zidul, acoperământul şi limanul tuturor creştinilor; drept aceea şi noi, păcătoşii, spre tine

nădăjduim. Roagă-te, Doamnă, Fiului tău şi Dumnezeului nostru pentru cetatea noastră şi nu ne da în mâna vrăjmaşilor noştri pentru păcatele noastre, ci ascultă plângerea şi suspinarea robilor tăi şi scapă-ne. Precum oarecând pe niniviteni Fiul tău i-a cruţat, pentru pocăinţă, asemenea şi aici arată-ţi, Stăpână, mila ta".

Astfel rugându-se, sfântul a început a cânta paraclisul; şi când clericii cântau condacul după a şasea pesnă: „Ceea ce eşti folositoare creştinilor, neînfruntată", îndată cinstita icoană a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu s-a mişcat singură, iar poporul văzând acea minune, toţi ca într-un glas strigau: „Doamne miluieşte!" Apoi preasfinţitul arhiepiscop, luând în mâini acea cinstită icoană, a sărutat-o cu dragoste şi, mergând cu poporul, săvârşind cântări şi rugăciuni, a înălţat-o pe zidul cetăţii şi a pus-o împotriva luptătorilor. Şi fiindcă la al şaselea ceas au început potrivnicii a năvăli mai tare spre cetate, îndreptând multe săgeţi asupra ei ca ploaia, îndată cinstita icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu schimbându-şi faţa sa dinspre potrivnici, a întors-o spre cetate.

Această mişcare era semn sigur de prea marea milostivire a Stăpânei noastre, pe care a arătat-o popoarelor celor ce se primejduiau de către împresurători. Privind arhiepiscopul spre sfânta icoană a văzut lacrimi curgând din ochii ei ca un izvor al raiului şi, luând felonul său, adună într-însul pe cele ce picurau din icoană şi grăi: „O, minune preaslăvită! Cum din lemn uscat curg lacrimi! Iată, Împărăteasă, ne arăţi nouă semn adevărat, că te rogi Fiului tău şi Dumnezeului nostru cu lacrimi pentru scăparea cetăţii".

Poporul, văzând că plângea icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a strigat către Dumnezeu cu lacrimi şi cu suspinuri. Şi deodată a coborât frică asupra potrivnicilor, i-a acoperit întunericul, iar mânia lui Dumnezeu i-a tulburat şi începură unul pe altul să se ucidă. Iar cetăţenii, văzând o tulburare ca aceea a lor, au deschis porţile cetăţii şi, ieşind înarmaţi, s-au repezit asupra vrăjmaşilor, pe unii tăindu-i, iar pe alţii robindu-i de vii şi aşa au biruit toate taberele vrăjmaşilor, cu ajutorul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Din acea vreme arhiereul lui Dumnezeu, Ilie, a aşezat praznic luminos, ca să se prăznuiască acel preaminunat semn al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu în marea cetate Novgorod, şi a numit ziua aceea pe de-o parte zi de izbăvire, iar pe de altă parte, zi de pedepsire; zi de izbăvire, deoarece cu rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu a trimis Dumnezeu izbăvire cetăţenilor, iar zi de pedepsire pentru că au fost înfrânţi aceia care, sculându-se

asupra celor de un neam şi de o credinţă, făceau război între fraţi. Şi aşa, din vremea aceea marele Novgorod era în pace şi în linişte adâncă prin ocârmuirea bunului păstor.

Fericitul, şezând pe scaunul său ani îndestulaţi, spre înălţarea laudei lui Dumnezeu a zidit şapte biserici vestite. Cea dintâi biserică, pe care mai înainte de călugăria sa a zidit-o, era cu hramul Buna-Vestire a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a doua, pe care în vremea arhieriei sale a zidit-o, avea hramul Botezul Domnului, a treia, în numele Sfântului Prooroc Ilie, a patra era afierosită Cuviosului Teodor, egumenul Studionului, a cincea, Sfinţilor Anania, Azaria, Misail şi a Sfântului Daniil Proorocul, a şasea avea hramul Sfântului şi dreptului Lazăr, celui a patra zi înviat, iar a şaptea era închinată Sfântului Ierarh făcător de minuni Nicolae. Şi era sfântul foarte milostiv către toţi, având mare blândeţe şi dragoste nefăţarnică. Era ca un soare în Biserica lui Hristos, luminând prin lucruri bune, izgonind întunericul faptelor rele şi sfărâmând capul diavolului, domnul întunericului, care vrăjmăşeşte totdeauna şi pizmuieşte mântuirea omenească.

Pentru că sfântul avea mare putere peste duhurile cele necurate, încât le putea lega cu cuvântul, credem că este de folos a arăta aici o povestire minunată: Odată, stând sfântul după obicei la rugăciune în chilia sa, la miezul nopţii diavolul, vrând să-l înfricoşeze pe sfânt prin năluciri, a mers şi a intrat într-un lighean din camera lui de dormit şi a început a tremura, tulburând apa. Sfântul, înţelegând diavoleasca nălucire, s-a apropiat de vas şi l-a însemnat cu semnul crucii şi cu certare l-a legat pe diavol în lighean, ca să nu mai iasă el de acolo multă vreme. Diavolul, fiind ars de puterea crucii, a început să strige ca omul: „O, amar mie, că sunt ars şi nu pot să rabd! Degrabă miluieşte-mă, sfinte al lui Dumnezeu!" Iar sfântul i-a zis: „Cine eşti tu şi cum ai intrat aici?" Răspuns-a diavolul: „Eu sunt vicleanul diavol şi am venit aici ca să te tulbur, căci mi se părea că te vei înfricoşa ca om şi te vei lăsa de rugăciune, iar tu m-ai încuiat în vasul acesta, unde groaznic mă chinui. Vai mie! că m-am amăgit şi am intrat aici! Miluieşte-mă, robul lui Dumnezeu, şi de acum făgăduiesc că nu voi mai veni niciodată aici".

Strigând diavolul mult aşa, i-a zis sfântul: „Iată, pentru îndrăzneala ta neruşinată îţi poruncesc ca în noaptea aceasta să mă duci în Ierusalim, la biserica unde este Mormântul Domnului, iar din Ierusalim, tot în noaptea aceasta, să mă aduci iarăşi aici în chilia mea şi după aceea îţi voi da drumul". Deci, diavolul s-a

făgăduit să facă voia sfântului, numai să fie izbăvit din vas. Apoi sfântul, certându-l, l-a slobozit, zicându-i: „Să-mi fii ca un cal, stând gata înaintea chiliei mele, ca, încălecând pe tine, să-mi săvârşesc dorinţa". Iar diavolul a ieşit ca un întuneric din vas şi a stat ca un cal, după porunca sfântului, la uşa chiliei.

Sfântul, ieşind deci din chilie, s-a înarmat cu sfânta cruce şi a încălecat pe drac şi s-a aflat într-acea noapte în Sfânta Cetate a Ierusalimului, lângă biserica Sfintei Învieri, iar pe diavol l-a legat să nu se ducă de la locul acela. Şi a stat diavolul, nicidecum neputând să se mişte din loc, până ce sfântul s-a închinat. Mergând la biserică, şi-a plecat genunchii înaintea uşii şi s-a rugat şi îndată i s-au deschis uşile bisericii singure de la sine, şi lumânările şi candelele s-au aprins; iar sfântul, rugându-se lui Dumnezeu cu mulţumită, a vărsat lacrimi şi s-a închinat la Mormântul Domnului şi l-a sărutat. Asemenea şi la lemnul făcător de viaţă şi la toate sfintele icoane şi celelalte locuri din biserică şi, săvârşindu-şi dorinţa, a ieşit. Şi iarăşi uşile bisericii s-au închis singure. Şi găsind pe diavol în acelaşi loc unde-l lăsase, stând ca un cal, a încălecat pe el şi tot în noaptea aceea s-a aflat în cetatea Novgorodului, în chilia sa.

Ducându-se diavolul de la sfânt, l-a rugat, zicându-i: „Să nu spui nimănui cele ce s-au petrecut cu mine, că eu, legat fiind prin certare, ţi-am slujit ca un rob. Iar de vei spune cuiva că ai umblat călare pe mine, apoi nu voi înceta să-ţi fac supărare, până ce nu voi aduce asupra ta o mare ispită". Spunând acestea diavolul, sfântul s-a însemnat cu semnul crucii şi îndată diavolul s-a stins ca fumul şi a pierit de la dânsul.

Odată sfântul, îndeletnicindu-se în vorbă duhovnicească cu cinstiţii bărbaţi, cu egumeni, cu preoţi şi cu unii creştini de Dumnezeu temători şi povestind din vieţile sfinţilor şi alte cuvinte de folos, a amintit şi acest lucru de care am povestit, spunând ca şi cum altcuiva i s-a întâmplat, şi a zis: „Ştiu pe un om ca acela, care într-o noapte, din marele Novgorod a fost în Ierusalim şi, închinându-se la Mormântul Domnului şi la lemnul făcător de viaţă al Sfintei Cruci, tot în acea noapte s-a întors, mergând călare pe diavol, pe care, prin certare, îl legase ca pe un robit". Cei ce auzeau se mirau de aceasta foarte tare, dar diavolul scrâşnea cu dinţii asupra sfântului, zicându-i: „De vreme ce ai dat pe faţă taina aceasta, voi aduce asupra ta o asemenea ispită ca să fii osândit de toţi cetăţenii ca un desfrânat".

Din vremea aceea, prin voinţa lui Dumnezeu, a început diavolul a aduce asupra sfântului o astfel de ispită: Venind mulţi

oameni pentru binecuvântare la sfântul, diavolul le arăta în chilia lui felurite năluciri – uneori încălţăminte femeiască, alteori mărgele, iar alteori alte găteli şi haine cu care femeile se împodobesc. Deci oamenii ce veneau, văzându-le, se scandalizau şi gândeau rău de sfântul, părându-li-se că ţine femeie în chilia sa şi se tulburau şi, sfătuindu-se între dânşii, ziceau: „Este nedrept ca un arhiereu desfrânat ca acesta să fie pe scaunul apostolesc". Şi adunându-se oamenii la chilia sfântului, diavolul s-a închipuit în fetişoară şi alerga înaintea lor ca şi cum ar fi fugit din chilia sfântului, iar oamenii, văzând-o, strigară şi începură a alerga vrând să prindă pe fetişcana aceea; însă diavolul a scăpat după chilia sfântului şi s-a făcut nevăzut.

Auzind sfântul gălăgia poporului, a ieşit din chilie şi a zis către oameni: „Ce este, fiilor? De ce este gâlceavă între voi?" Iar ei, strigând la el ca la un desfrânat, defăimându-l şi ocărându-l, l-au apucat şi începură a-l batjocori. Apoi, nepricepându-se ce să-i mai facă, ziseră între dânşii: „Să-l ducem la râu şi să-l punem pe o plută, ca să-l ducă apa de la cetatea noastră în jos, pe râu". Şi, ducând pe sfântul şi curatul arhiereu al lui Dumnezeu la podul cel mare, care este pe râul Volhov, i-au dat drumul pe o plută; şi s-a împlinit cuvântul vicleanului diavol, care i-a zis, lăudându-se: „Voi aduce asupra ta o asemenea ispită ca să fii osândit de toţi ca un desfrânat". Şi se bucura vicleanul văzându-l pe sfânt batjocorit.

Însă cu ajutorul lui Dumnezeu a biruit nevinovăţia dreptului şi a ruşinat pe vrăjmaşi, căci sfântul, fiind pus pe plută, plutea în susul râului, împotriva apei, pluta nefiind dusă de nimeni decât de puterea lui Dumnezeu. Şi plutea spre mănăstirea Sfântul Gheorghe care se afla departe de cetate ca la trei stadii. Iar oamenii, văzând o minune ca aceasta, s-au înspăimântat şi, părăsind răutatea, îşi rupeau hainele şi se tânguiau, zicând: „Am greşit şi am făcut nedreptate. Oameni fiind, am judecat pe păstor". Şi alergau pe mal, rugând pe sfânt să le ierte păcatul şi să se întoarcă la scaunul său. „Iartă-ne nouă, părinte, – ziceau – întru neştiinţă ţi-am greşit. Să nu pomeneşti răutatea noastră şi nu ne lăsa pe noi, fiii tăi".

Asemenea şi tot clerul, întâmpinând pe sfânt şi plecându-şi capetele la pământ, cu lacrimi l-au rugat să se întoarcă la scaunul său, iar el, ca un alt Ştefan, întâiul mucenic, se ruga lui Dumnezeu pentru cei ce l-au nedreptăţit, zicând: *Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta*. Şi s-a oprit la margine, aproape de mănăstirea despre care am amintit mai înainte şi, sculându-se de pe plută, a ieşit la mal, iar poporul, căzând cu plângere la dânsul, îşi cerea

iertare şi se bucura că a îmblânzit pe sfânt şi că a descoperit Domnul viaţa lui cea nevinovată şi curată. Iar el, fiind fără de răutate şi dându-le tuturor iertare, le-a spus cum, umblând călare pe diavol, a fost în Ierusalim şi cum diavolul s-a lăudat asupra lui.

Auzind aceasta, toţi au proslăvit pe Dumnezeu. Şi aşa s-a întors sfântul la scaunul său cu mare cinste şi slavă şi învăţa pe oameni, zicându-le: „Fiilor, cu cercetare să faceţi tot lucrul, ca să nu fiţi amăgiţi de diavol şi ca să nu aflaţi cândva răutatea împletită cu bunătatea şi să fiţi vinovaţi în faţa judecăţii lui Dumnezeu".

După aceasta sfântul mai vieţuind puţin şi cunoscându-şi plecarea sa la Dumnezeu, şi-a lăsat omoforul, acum fiind la adânci bătrâneţi, şi s-a călugărit în marea schimă şi l-au numit în schimă cu numele lui cel dintâi, Ioan. Şi s-a mutat cu pace la Domnul; iar trupul lui l-au pus în biserica cea mare, în călugărescul chip. După dânsul ridicară la scaun pe Grigorie, fratele lui, care păştea binecinstitoarea turmă spre slava lui Dumnezeu, Căruia I se cuvine cinstea şi închinăciunea acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC EVPSIHIE

Sfântul Evpsihie s-a născut şi a crescut în Cezareea Capadociei. Pe vremea împărăţiei lui Adrian a fost clevetit că nu cinsteşte pe idolii elineşti şi se închină lui Hristos. Pentru aceasta mai-marele Capadociei l-a prins şi, întinzându-l, l-a strujit pe coaste şi l-a aruncat în temniţă, unde zăcea, abia mai trăind. Rugându-se, i s-a arătat îngerul Domnului şi, prin atingerea sa, i-a tămăduit rănile, apoi l-a scos liber din temniţă.

Această eliberare s-a făcut prin grija lui Dumnezeu, pentru ca multele bogăţii pe care le avea Evpsihie să nu cadă pe mâinile celor fără de Dumnezeu, ci să se cheltuiască bine la trebuinţa săracilor. Acest lucru s-a şi făcut; căci pe toate agoniselile adunate încă de la strămoşii lui le-a împărţit la săraci, iar câteva le-a dăruit vrăjmaşilor săi care l-au clevetit, cinstindu-i cu daruri ca pe nişte făcători de bine ai săi şi pricinuitori ai pătimirii sale. Apoi, când stăpânea boierul Saprichie în Cezareea, iarăşi l-au prins pe Sfântul Evpsihie şi, spânzurându-l, l-au strujit rău, după care a luat sfârşitul prin sabie. Se mai spune şi că în loc de sânge a curs lapte şi apă din rănile trupului său.

LUNA SEPTEMBRIE

ZIUA A OPTA

CUVÂNT LA NAŞTEREA PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU

Domnul, Cel ce locuieşte în cer, vrând să Se arate pe pământ şi să vieţuiască cu oamenii, mai întâi a pregătit loc de sălăşluirea slavei Sale, pe Preacurata Maica Sa; pentru că este obicei la împăraţi ca mai înainte să-şi pregătească palatul de petrecere în cetatea în care vor să meargă. Şi, precum palatele împăraţilor pământeşti se zidesc de preaînţelepţii lucrători din materiale mai scumpe, la loc mai înalt, mai frumoase şi mai desfătate decât alte locuinţe omeneşti, a trebuit a se zidi aşa şi palatul cerescului Împărat al slavei.

În Legea Veche, când a vrut Dumnezeu să petreacă în Ierusalim, Solomon I-a zidit Lui casă, cu preaînţeleptul lucrător Hiram, care era meşter renumit şi plin de înţelepciune şi de ştiinţă, ca să săvârşească tot lucrul. Deci a zidit-o din materii preascumpe, din pietre alese, din lemne binemirositoare de cedru şi chiparos, care se aduceau din Liban, şi din aur curat, la un loc înalt, pe muntele Moria. Era prea frumoasă, căci a săpat heruvimi pe pereţi şi nenumărate feluri de pomi şi de flori. Şi avea şi lărgime casa aceea, ca să încapă în ea mulţimea poporului lui Israel. Şi a venit întru ea slava Domnului în foc şi în nor. Dar nu era de ajuns casa aceea spre a cuprinde întru sine pe Dumnezeul cel neîncăput. Solomon i-a zidit Lui casă, dar Cel Preaînalt nu locuieşte în biserici făcute de mâini omeneşti. *Ce casă Îmi veţi zidi Mie,* zice Domnul, *sau care este locul odihnei Mele?*

Deci a binevoit, la începutul darului celui nou, a I se zidi casă nefăcută de mână, pe Preacurata, Preabinecuvântata Fecioară Maria.

Şi de care lucrători s-a zidit casa aceea? Cu adevărat de cei preaînţelepţi, adică de însăşi înţelepciunea lui Dumnezeu, după cum zice Scriptura: *Înţelepciunea şi-a zidit ei-şi casă.* Pentru aceasta toate cele ce se fac cu înţelepciunea lui Dumnezeu sunt făcute bune şi desăvârşite. Iar de vreme ce palatul cel însufleţit l-a zidit înţelepciunea lui Dumnezeu Cuvântul, spunem deci că I s-a zidit lui Dumnezeu desăvârşită casă; Prealuminatului Împărat I s-a zidit prealuminat palat; Preacuratului Mire I s-a pregătit cămara cea preacurată şi neîntinată; neprihănitului Mieluşel I s-a zidit cea fără de prihană sălăşluire, la care lucru Însuşi este martor credincios în cer, zicând către dânsa: *Toată eşti bună, cea de aproape a Mea, şi prihană nu este în tine.* Iar Sfântul Damaschin zice: „Toată eşti cămara Duhului, toată cetatea lui Dumnezeu şi noian de daruri, toată frumoasă, toată aproape de Dumnezeu".

Dar din ce fel de material s-a zidit palatul acesta? Din cele cu adevărat preascumpe. Căci ca dintr-o piatră scumpă s-a născut din neamul cel împărătesc, din David, care a biruit pe Goliat prin piatra aceea ce mai înainte închipuia pe Hristos, piatra cea nepusă în praştie. Şi ca din nişte lemne binemirositoare de cedru şi chiparos s-a născut Fecioara Născătoare de Dumnezeu din neamul arhieresc, cel ce aducea lui Dumnezeu jertfe binemirositoare. Tatăl ei, Sfântul şi dreptul Ioachim, era fiul lui Varpafir, cel ce îşi trăgea obârşia sa din Natan, fiul lui David, iar mama ei, Sfânta şi dreapta Ana, era fiica lui Natan, preotul din neamul lui Aaron. Şi era Preacurata Fecioara, după tată din neam împărătesc, iar după mamă din neam arhieresc.

O, Doamne, din câte preascumpe materii şi din ce preacinstite neamuri s-a pregătit palatul cel însufleţit al Împăratului slavei! Şi precum în casa lui Solomon zidurile cele de piatră şi de lemn aveau mai multă cinste decât aurul cel curat cu care erau aurite; tot aşa la naşterea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu neamul bun împărătesc şi arhieresc s-a cinstit mai mult cu curăţia deplină a sfinţilor ei părinţi, care este mai scumpă decât tot aurul şi argintul şi mai cinstită decât pietrele cele de mult preţ. Tot lucrul pământesc nu este vrednic de cinstea ei, pentru că Preasfânta Fecioară s-a născut din curăţia părinţilor, care este mai presus decât tot neamul bun.

Acest lucru îl mărturiseşte Sfântul Ioan Damaschin, vorbind aşa către sfinţii şi dreptii dumnezeieşti părinţi: „O, fericită însoţire, Ioachime şi Ano, din rodul pântecelui vostru cu adevărat fără de prihană v-aţi cunoscut, după cuvântul Domnului: *Din rodurile lor îi veţi cunoaşte pe dânşii.* Aţi rânduit viaţa voastră precum a fost

plăcut lui Dumnezeu. Pentru că, vieţuind în curăţie şi cuvioşie, aţi răsărit vistieria fecioriei, pe Fecioara aceea ce a fost mai înainte de naştere fecioară, cu mintea şi cu sufletul, şi după naştere fecioară şi totdeauna fecioară; cu mintea, cu sufletul şi trupul de-a pururea feciorind.

Deci se cădea ca fecioria cea născută din curăţie să se aducă trupeşte pe ea însăşi luminii celei uneia născute. O, doime a cinstitelor turturele cuvântătoare, Ioachime şi Ano! Voi, păzind fireasca lege cu curăţie, v-aţi învrednicit celor mai presus de fire daruri dumnezeieşti, pentru că pe Fecioara, dumnezeiasca Maică, voi vieţuind cu dreaptă credinţă şi cu cuvioşie, în omenească fire aţi născut şi aţi odrăslit pe cea mai înaltă decât îngerii, pe fiica aceea ce şi pe îngeri acum stăpâneşte. O, preafrumoasă şi preadulce fiică! O, crinule, cel ce ai crescut în mijlocul spinilor, fiind din rădăcină împărătească de bun neam! Prin tine împărăţia cu preoţia s-au îmbogăţit!"

Cu aceste cuvinte Sfântul Ioan Damaschin arată din ce fel de părinţi s-a născut dumnezeiasca Maică, din cât de scumpe materii s-a pregătit palatul Împăratului ceresc. Dar în ce fel de loc s-a dospit acest aluat însufleţit? Cu adevărat în cel preaînalt, pentru că Biserica dă o mărturie ca aceasta despre dânsa: „Cu adevărat eşti Fecioară curată mai presus decât toate!" Însă nu cu înălţimea locului, ci cu a bunătăţilor şi cu a darurilor dumnezeieşti, pentru că locul unde s-a născut Preabinecuvântata Fecioară era o cetate mică în pământul Galileei, care se numeşte Nazaret, sub Capernaum, cetatea cea mare, aflându-se neslăvită şi necinstită şi locuitorii ei defăimaţi. Mai apoi şi pentru Hristos s-a zis: *Din Nazaret oare poate să iasă ceva bun?*

Iar Domnul, „Cel ce petrece întru cele înalte şi spre cei smeriţi priveşte", a binevoit să se nască Preacurata Maica Sa, nu în Capernaumul cel ce prin mândrie până la cer se înălţase, ci în smeritul Nazaret, arătând că tot ce este între oameni înalt, este urâciune înaintea lui Dumnezeu, iar ceea ce este trecut de dânşii cu vederea şi defăimat, aceea la Dânsul este înalt şi cinstit. La aceasta se mai poate adăuga că din singur numele de Nazaret se arată înălţimea bunătăţilor Preacuratei Fecioare. Precum prin naşterea sa în Betleem, care se tâlcuieşte „casa pâinii", a închipuit cu taină că El este pâinea cea coborâtă din cer spre însufleţirea şi întărirea lumii, aşa şi în naşterea Preacuratei Maicii Sale în Nazaret, arată cele înalte pentru că Nazaretul se tâlcuieşte „înflorit, sfinţit şi deosebit de cele pământeşti, încununat şi păzit".

Toate acestea se arată luminos întru Preacurata Fecioară, pentru că ea este floarea ce a răsărit din pomul cel uscat, din pântecele cel neroditor şi sterp şi a înnoit firea noastră cea uscată; floarea cea neveştejită, care înfloreşte pururea prin feciorie; floarea cea cu bun miros care a născut mirosul cel frumos, pe singur Împăratul; floarea care a adus rod pe Hristos Domnul, ceea ce singură a răsărit mărul cel cu bun miros. Este sfinţită cu darul Sfântului Duh, care a venit spre dânsa şi a umbrit-o şi este mai sfântă decât toţi sfinţii, pentru că a născut pe Cuvântul, Cel mai sfânt decât toţi sfinţii. Ea este deosebită de păcătoşii pământeşti, căci nici un păcat în toată viaţa sa n-a cunoscut.

Toţi cu David grăiesc: *Fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea*. Numai singură aceea grăieşte: „Fără de nelegiuire am alergat şi v-am îndreptat", pentru că ea este îndreptarea oamenilor, nu numai nefăcând păcatul, ci şi pe păcătoşi abătându-i de la lucrurile cele rele, aşa cum zice Biserica spre dânsa: „Bucură-te, ceea ce curăţeşti lucrurile cele spurcate". Ea este încununată cu slavă şi cu cinste. Încununată cu slavă, că din împărătească rădăcină a răsărit; este încununată cu cinste, că din arhierească seminţie a crescut. Încununată cu slavă, că din cei curaţi şi drepţi născători a odrăslit; încununată cu cinste, ca cea cinstită prin bunavestire şi slujire a arhanghelului; încununată cu slavă ca o maică a lui Dumnezeu. Că ce este oare mai slăvit decât a naşte pe Dumnezeu? Încununată cu cinste, ca cea pururea fecioară; căci ce este mai cinstită decât aceasta, ca şi după naştere a fi fecioară? Încununată cu slava cea mai slăvită decât serafimii, care ca un serafim a iubit pe Dumnezeu; încununată cu cinstea cea mai cinstită decât heruvimii; ca ceea ce pe heruvimi, cu înţelepciunea şi cu cunoştinţa cea dumnezeiască, i-a covârşit.

Iar slavă, cinste şi pace se cuvine la tot omul care face binele, zice apostolul. Şi cine din pământeni s-a aflat lucrător de bunătăţi mai bun decât Preacurata Fecioară? Toate poruncile Domnului le-a păzit, toată voia Lui a făcut-o, toate cuvintele Lui le-a luat în minte, toate graiurile Lui le-a ascuns în inima sa, toate lucrurile cele de milostivire le-a arătat celor de aproape. Deci cu vrednicie s-a încoronat ca o lucrătoare a tuturor faptelor bune. Este încă şi păzită, că vistieria curăţiei sale fecioreşti o păzea cu străşnicie, încât nici îngerului nu voia să o încredinţeze, pentru că, văzând pe înger, s-a tulburat de cuvântul lui şi gândea în ce chip va fi acea închinare?

Toate acestea Nazaretul, prin numirea sa, le-a arătat a fi în Preacurata Fecioară şi cine nu va zice că palatul acesta înalt al lui Hristos, cu bunătăţile şi dumnezeieştile daruri, nu este foarte înălţat? Înaltă este, că din cer s-a dăruit, deşi pe pământ din pământeni s-a născut. Din cer, că, precum zic unii din gânditorii de Dumnezeu, arhanghelul Gavriil, cel ce a binevestit lui Zaharia naşterea lui Ioan, acelaşi a binevestit lui Ioachim şi Anei zămislirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Acela a adus din cer şi numele ei cel preabinecuvântat, zicând către maica cea neroditoare: „Ano, Ano, vei naşte pe fiica cea preabinecuvântată şi se va chema numele ei Maria".

Drept aceea fără îndoială poate să se numească cetate sfântă, Ierusalim nou, pogorât din cer de la Dumnezeu şi lăcaş al Lui între oameni. Înalt este lăcaşul lui Dumnezeu, că mai presus de serafimi s-a înălţat, născând pe Împăratul Hristos. „O, înălţime, cu anevoie de suit de gândurile omeneşti!"

Dar ce fel de frumuseţe are Fecioara Maria, palatul cel dumnezeiesc al lui Hristos, să ascultăm pe acelaşi Ioan Damaschin, care zice aşa: „S-a adus lui Dumnezeu, Împăratul tuturor, îmbrăcată cu bună podoabă a faptelor bune, ca şi cu o haină de aur, şi înfrumuseţată cu darul Duhului Sfânt, a cărei slavă este înăuntru. Că precum la toată femeia, bărbatul este slava ei cea din afară, aşa slava Născătoarei de Dumnezeu este înăuntru, adică rodul pântecelui ei". Şi iar zice acelaşi: „Fecioară de Dumnezeu dăruită, biserică sfântă a lui Dumnezeu, pe care acel începător de lume, Solomon, a zidit-o, şi în dânsa a pietruit, nu cu aur împodobită, nici cu pietre neînsufleţite, ci, în loc de aur, strălucind cu duhul, iar în loc de pietre scumpe, având-l pe Hristos, mărgăritarul cel de mult preţ". O podoabă ca aceasta este înfrumuseţarea palatului acestuia, mult mai frumoasă decât ceea ce a fost în biserica lui Solomon, în care se vedeau închipuite asemănări de heruvimi, de pomi şi de flori. Dar şi în această însufleţită biserică, în Preacurata Fecioară se văd arătate chipuri de heruvimi, căci viţa sa cea de heruvim nu numai s-a asemănat heruvimilor, dar i-a şi întrecut.

Dacă Biserica a obişnuit a-i numi heruvimi pe alţi sfinţi, cântând: „Ce vă vom numi pe voi, sfinţilor? Heruvimi, că întru voi s-a odihnit Hristos...", cu atât mai mult Preasfânta Născătoare de Dumnezeu este heruvim, în care s-a odihnit trupeşte Hristos şi pe mâinile ei cele preacurate a şezut Dumnezeu ca pe un scaun: „scaun de heruvimi, Fecioara". A închipuit în sine şi asemănările

pomilor celor bineroditori, făcându-se, duhovniceşte, măslin roditor în casa lui şi finic înfloritor. Pentru aceasta acum se numeşte mlădiţa de viaţă purtătoare, Biserica cântând aşa: „Din cea neroditoare rădăcină, mlădiţă de viaţă purtătoare ne-a odrăslit nouă pe Maica Sa, Dumnezeul minunilor". Deci acestea toate se grăiesc pentru frumuseţile ei cele duhovniceşti. Dar, pe lângă acestea, şi de cele trupeşti nu era lipsită, după cum adeveresc mulţi dascăli bisericeşti, că în toată partea cea de sub soare n-a fost şi nu va fi fecioară aşa de frumoasă, precum a fost Fecioara Născătoare de Dumnezeu, pe care Sfântul Dionisie Areopagitul, văzând-o, voia să o numească Dumnezeu, de nu ar fi ştiut pe Dumnezeu Cel născut dintr-însa. Pentru că dumnezeiescul dar de care era plină strălucea din prealuminată faţa ei. Un palat ca acesta înainte şi-a gătit Lui pe pământ Împăratul cel ceresc, frumos cu sufletul şi cu trupul, ca o mireasă împodobită bărbatului său. Dar încă şi desfătat: „Pântecele ei mai desfătat decât cerurile l-a lucrat". Şi a încăput întru dânsa Cel neîncăput, Hristos Dumnezeu!

Cea desfătată sălăşluire a Cuvântului, Preacurata Fecioară, nu numai lui Dumnezeu Cuvântul, ca unui împărat este desfătată, ci şi nouă, robilor celor ce alergăm către Dumnezeu, Cel ce S-a sălăşluit într-însa. Pe Dumnezeu L-a încăput în pântece, iar pe noi ne încape în a sa milostivire. Vasul cel ales, Sfântul Apostol Pavel, pornindu-se spre milostivire, zicea către iubiţii săi: „Inima noastră s-a lărgit, aveţi loc destul întru noi!" Dar la care din sfinţi poate să se găsească milostivirea aşa de desfătată spre încăpere tuturor, precum, după Dumnezeu, a Mariei? Că încape aici atât cel curat, după cum şi păcătosului iarăşi nu-i este strâmt aici. Acolo cel pocăit are locul său şi deznădăjduitul asemenea cu cel nepocăit. Ca şi în corabia lui Noe, cea fără oprelişte, nu numai vietăţilor celor curate, ci şi celor necurate se află scăpare.

Întru a ei milostivire toţi cei năpăstuiţi, flămânzi, înviforaţi, scârbiţi şi bolnavi află loc de ajuns, pentru că nu ştie să fie nemilostivă cea al cărei pântece ne-a născut nouă pe Preabunul Dumnezeu. Mulţi străjeri înarmaţi păzesc palatele împăraţilor pământeşti şi nu dau voie tuturor ce voiesc să intre într-însele, ci îi opresc şi îi întreabă de unde şi de ce vin. Iar palatul lui Hristos cel însufleţit, deşi este înconjurat de heruvimi şi de serafimi şi de nenumărate cete ale îngerilor şi ale tuturor sfinţilor, la uşa milostivirii îndurărilor ei nimeni nu opreşte pe cel ce vrea să intre. Nu-i opresc străjerii, nu-i gonesc ostaşii, nici de ce vin nu-i întreabă, ci fără de apărare intră cu rugăciunea, şi primesc dar spre cererea cea de folos.

Drept aceea să alergăm la milostivirea celei ce s-a născut din pântece neroditor, dându-i ei o închinăciune ca aceasta: „Bucură-te, palatul cel cu totul fără de prihană al Împăratului tuturor! Bucură-te, sălăşluirea lui Dumnezeu Cuvântul, căreia şi ţie, fiicei Părintelui, Maicii Fiului, miresei Sfântului Duh, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, de la noi cei din ţărână, să fie cinste şi slavă în veci". Amin.

LUNA SEPTEMBRIE
ZIUA A NOUA

SFINŢII, DREPŢII ŞI DUMNEZEIEŞTII PĂRINŢI IOACHIM ŞI ANA[1]

Sfântul şi dreptul Ioachim a fost din seminţia lui Iuda, trăgându-şi neamul din casa lui David împăratul în acest chip: din neamul lui Natan fiul lui David s-a născut Levi, iar Levi a născut pe Melhie şi pe Pamfir; Pamfir a născut pe Varpafir, iar Varpafir a născut pe Ioachim, tatăl Născătoarei de Dumnezeu. Acesta petrecea în Nazaretul Galileei, având soţie pe Ana din seminţia lui Levi, din neamul lui Aaron, fiica lui Mathan preotul, care a preoţit în zilele lui Cleopatra şi Casopar, împăraţii perşilor, mai înainte de împărăţia lui Irod, fiul lui Antipater. Iar Mathan avea femeie pe Maria din seminţia lui Iuda din Betleem şi a născut cu dânsa trei fiice: pe Maria, pe Sovia şi pe Ana.

Deci s-a măritat cea dintâi Maria în Betleem şi a născut pe Salomeea. S-a măritat şi Sovia, cea de-a doua, de asemenea în Betleem, şi a născut pe Elisabeta, maica lui Ioan Înaintemergătorul. Iar a treia, Sfânta Ana, maica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a fost, precum am zis, soţia lui Ioachim în cetatea Nazaret, din pământul Galileei. Această însoţire de neam mare, Ioachim şi Ana, vieţuind după lege, drepţi au fost înaintea lui Dumnezeu; iar fiind îndestulaţi cu bogăţia cea materialnică, nu erau lipsiţi nici de cea duhovnicească. Şi aşa, cu toate bunătăţile se înfrumuseţau ei, umblând în toate poruncile Domnului fără de prihană. Iar la tot praznicul deosebeau din averile lor două părţi, din care o parte o dădeau lui Dumnezeu la bisericeştile trebuinţe, iar cealaltă parte la

[1] Text extras din Sfântul Epifanie şi Sfântul Ioan Damaschin, Cartea a 4-a, pentru credinţă, cap. 15.

săraci. Şi atât au plăcut lui Dumnezeu, încât i-a învrednicit pe ei să fie născători Fecioarei celei fără de prihană, pe care mai înainte a ales-o Lui spre Maică.

Din aceasta este cunoscută viaţa lor cea sfântă, plăcută lui Dumnezeu şi cinstită, că li s-a dat lor fiica cea mai sfântă decât toţi sfinţii şi decât heruvimii mai cinstită, care mai mult decât toţi a plăcut lui Dumnezeu. Că nu erau în acea vreme pe pământ alţi oameni mai bineplăcuţi lui Dumnezeu, pentru viaţa lor cea neprihănită, decât aceştia doi, Ioachim şi Ana. Altfel, un dar ca acesta nu li s-ar fi dăruit lor, dacă nu ar fi prisosit dreptatea şi sfinţenia lor mai mult decât a altora.

Şi, precum Domnul avea să se întrupeze din Preasfânta, Preacurata Fecioară Maria, aşa se cădea ca şi ea să se nască din părinţi sfinţi şi curaţi. Căci, precum şi împăraţii îşi fac porfirele lor, nu din postav simplu, ci din pânzeturi ţesute cu aur, aşa şi Împăratul ceresc a voit să aibă pe Maica Sa cea Preacurată – întru al cărei trup, ca într-o porfiră împărătească, avea să se îmbrace –, nu din neînfrânate însoţiri, ca din nişte postav prost, ci din părinţi curaţi şi sfinţi, ca dintr-o ţesătură de aur.

Maica Domnului a fost preînchipuită mai înainte prin sfântul cort, despre care a poruncit Dumnezeu lui Moise să-l facă din postav mohorât, roşu şi din vison; întrucât cortul simboliza pe Fecioara Maria, în care sălăşluindu-se Dumnezeu, după cum este scris, avea să petreacă cu oamenii. *Iată cortul lui Dumnezeu este cu oamenii şi El va locui cu dânşii* (Apocalipsa 21, 3).

Deci, materialul mohorât şi roşu, precum şi visonul din care s-a alcătuit cortul, închipuiau pe mama Maicii lui Dumnezeu, care din curăţie şi din înfrânare, ca şi din mohorât şi roşu, iar din dreptatea desăvârşită întru toate a vieţii lor, ca din vison s-a alcătuit şi s-a născut. Ci, dumnezeiasca voinţă a ţinut mai întâi multă vreme fără de fii însoţirea acestor sfinţi, ca mai apoi, prin zămislirea şi naşterea unei fecioare ca aceasta, să se arate şi puterea darului lui Dumnezeu şi cinstea celei născute şi vrednicia părinţilor ei. Pentru că a face să nască pântecele cel neroditor şi sterp, aceasta este puterea darului dumnezeiesc, fiindcă aici nu firea, ci Dumnezeu, Cel ce biruieşte firea, dezleagă legăturile nerodirii.

A se naşte din cei neroditori şi străini, aceasta este cinstea celei născute, care a ieşit, nu din părinţi din cei care s-ar fi sârguit la fapte trupeşti, ci din cei înfrânaţi, ajunşi la bătrâneţe; căci petrecuseră cincizeci de ani în însoţire neavând fii. Se arată şi aici vrednicia părinţilor Maicii Domnului, că după lunga lor nerodire au

născut pe bucuria a toată lumea. În acest lucru Sfinţii Ioachim şi Ana s-au asemănat Sfântului Patriarh Avraam şi soţiei lui, cinstitei Sarra, care la bătrâneţe a născut pe Isaac, după făgăduinţă. Iar noi zicem că mai mult decât Avraam este aici, că pe cât este mai mare Fecioara Maria decât Isaac, pe atât mai mare este vrednicia lui Ioachim şi a Anei, decât a lui Avraam şi a Sarrei. Dar la această vrednicie nu au ajuns până ce nu au rugat pe Dumnezeu în amărăciunea sufletului lor şi în mâhnirea inimii, cu mult post şi cu rugăciuni. Că înainte merge mâhnirea şi apoi vine bucuria. Şi înaintemergătoare a cinstei este ocara şi povăţuitoare spre câştigarea celor bune este cererea, rugăciunea cu lacrimi către Dumnezeu.

Odată, când se mâhneau ei de multă vreme şi se tânguiau pentru nerodirea lor, a adus Ioachim daruri Domnului Dumnezeu în biserica Ierusalimului la un praznic mare, în care toţi fiii lui Israel aduceau darurile lor lui Dumnezeu. Iar Isahar, arhiereu fiind atunci, n-a voit să primească darurile lui Ioachim şi l-a defăimat când le-a adus, ocărându-l pentru nerodire: „Nu se cade a primi din mâinile tale daruri, că eşti fără de fii, neavând dumnezeiasca binecuvântare, pentru oarecare tăinuite păcate ale tale". Asemenea şi un oarecare evreu, din seminţia lui Ruben, aducând darurile sale cu ceilalţi oameni, a ocărât pe Ioachim, zicându-i: „De ce apuci înaintea mea, aducând darul lui Dumnezeu? Nu ştii că eşti nevrednic să aduci cu noi daruri, de vreme ce nu ai lăsat sămânţă în Israel?"

Acestea auzindu-le, Ioachim s-a mâhnit şi s-a dus de la biserica Domnului foarte întristat, ruşinat şi defăimat şi i s-a întors lui bucuria praznicului aceluia în plângere şi în tânguire. Şi nu s-a întors atunci la casa lui, de mâhnirea cea mare, ci s-a dus în pustie, la păstorii turmelor sale, şi acolo a plâns pentru două lucruri: pentru nerodire şi pentru necinstita defăimare şi ocară. Apoi, aducându-şi aminte de Sfântul Avraam strămoşul, căruia i-a dat Dumnezeu fii după ce îmbătrânise, a început a se ruga Domnului cu dinadinsul, ca şi el de aceeaşi binecuvântare să se învrednicească, ca auzit şi miluit să fie, ca să se ridice ocara lui dintre oameni şi să se dea rod însoţirii lui la bătrâneţe, precum oarecând lui Avraam, ca să poată a se numi tată de fii, iar nu ca un neroditor şi lepădat de Dumnezeu să rabde de la oameni ocară. Şi a adăugat la rugăciune post, patruzeci de zile, nevrând să guste pâine. „Nu voi da – zicea – gurii mele hrană, nici mă voi întoarce la casa mea, ci lacrimile mele să-mi fie mie hrană şi pustia aceasta casă, până ce va auzi şi mă va cerceta pe mine Domnul Dumnezeul lui Israel".

Asemenea şi Ana, femeia lui, în casă şezând, s-a înştiinţat că arhiereul nu a vrut să primească darurile lor, ocărându-i pentru nerodire, şi că bărbatul ei, de mâhnire lăsând-o pe ea, s-a dus în pustie plângând cu nemângâiate lacrimi. „Acum – zicea ea – sunt mai ticăloasă decât toţi; de Dumnezeu lepădată, de oameni defăimată şi de bărbat lăsată. Deci de care lucru mai întâi voi plânge? Oare pentru văduvia mea sau pentru nerodire? Oare pentru sărăcia mea sau că nu m-am învrednicit a mă numi maică?" Şi se tânguia cu amar în toate zilele acelea. Iar o slujnică a ei, anume Iudit, o mângâia, dar nimic nu sporea, pentru că cine putea să o împace pe dânsa?

Odată, tânguindu-se, a intrat în livada sa şi, şezând sub un copac de dafin, a suspinat din adâncul inimii. Şi, ridicându-şi cu lacrimi ochii spre cer, a văzut în copac un cuib de pasăre având pui mici, şi de acolo, luând pricină de mai mare durere a inimii, a început a striga: „Vai mie celei lipsite! Că eu singură sunt mai păcătoasă între fiicele lui Israel. Eu singură decât toate mai defăimată între femei. Toate îşi poartă rodul pântecelui pe mâinile lor, toate de fiii lor se mângâie, iar eu singură sunt străină de acea mângâiere. Vai mie! Că toate în biserica lui Dumnezeu se primesc cu darurile şi au cinste pentru a lor naştere de fii, iar eu singură de la biserica Dumnezeului meu sunt lepădată. Vai mie! Cine mai este ca mine? Nici cu păsările cerului nu m-am asemănat, nici fiarelor pământului, pentru că acelea sunt roditoare înaintea Ta, Doamne Dumnezeule, iar eu neroditoare mă aflu.

Nici pământului nu m-am asemănat, căci acela răsare şi îşi creşte seminţele sale şi, roduri aducând, Te binecuvintează pe Tine, Tatăl Cel ceresc, iar eu sunt singură şi fără de fii pe pământ. Vai mie, Doamne, Doamne! Eu, păcătoasa, singură am sărăcit de facerea de roade. Tu, Cela ce ai dat Sarrei oarecând, la bătrâneţile cele prea adânci, fiu pe Isaac; Tu, Cela ce ai deschis pântecele Anei, mama lui Samuil, proorocul Tău, caută acum spre mine şi ascultă rugăciunile mele! Adonai Savaot, ştii ocara nerodirii, deci singur să-mi dezlegi durerea inimii mele şi să deschizi jghiaburile pântecelui şi pe cea neroditoare să o arăţi roditoare, ca pe cea născută în dar să o aducem Ţie, binecuvântând, cântând şi cu un gând slăvind milostivirea Ta".

Unele ca acestea cu plângere şi cu tânguire grăindu-le, iată îngerul Domnului i s-a arătat ei, zicându-i: „Ano, Ano, s-a auzit rugăciunea ta şi suspinurile tale au străbătut norii, iar lacrimile tale au ajuns înaintea lui Dumnezeu şi iată vei zămisli şi vei naşte pe

fiica cea preabinecuvântată, pentru care se vor binecuvânta toate seminţiile pământului. Printr-însa se va da mântuire la toată lumea şi se va chema numele ei Maria".

Deci, auzind aceste cuvinte îngereşti, Ana s-a închinat lui Dumnezeu şi a zis: „Viu este Domnul Dumnezeu, că, de voi naşte prunc, îl voi da pe el spre slujba Lui, ca să slujească şi să laude numele Lui cel sfânt ziua şi noaptea, în toate zilele vieţii sale". Apoi, umplându-se de negrăită bucurie, Sfânta Ana a alergat la Ierusalim cu sârguinţă, ca acolo să dea lui Dumnezeu rugăciunile şi mulţumirea sa, pentru cercetarea Lui cea milostivă.

În acelaşi ceas Arhanghelul Gavriil s-a arătat lui Ioachim în pustie, zicându-i: „Ioachime, Ioachime, a auzit Dumnezeu rugăciunea ta şi a voit să-ţi dea ţie darul Său, că iată femeia ta, Ana, va zămisli şi va naşte ţie o fiică, a cărei odrăslire pe pământ la toată lumea va fi bucurie! Şi acesta să-ţi fie ţie semnul adevăratei mele bunevestiri: să mergi în Ierusalim la biserica Domnului şi acolo vei afla, la porţile cele de aur, pe soţia ta Ana, căreia aceeaşi bucurie i s-a vestit". Deci se mira Ioachim de această bunăvestire îngerească şi preamărea pe Dumnezeu, mulţumind Lui cu inima şi cu gura pentru o milostivire ca aceasta. Apoi a alergat degrabă la biserica Domnului, bucurându-se şi veselindu-se şi, precum i-a zis îngerul, a aflat pe Ana la porţile cele de aur rugându-se lui Dumnezeu, căreia i-a spus de buna vestire îngerească.

Asemenea şi ea i-a spus lui că a văzut şi a auzit cele spuse de înger despre zămislire. Deci a preamărit pe Dumnezeu Cel ce a făcut cu dânşii o milă ca aceea. Apoi, închinându-I-se în sfânta biserică, s-au întors la casa lor. Şi a zămislit Sfânta Ana în ziua a noua a lunii decembrie, iar în septembrie, la opt zile, a născut pe fiica cea preacurată şi binecuvântată, Fecioara Maria, pe începătoarea şi mijlocitoarea mântuirii noastre, de a cărei naştere s-au bucurat cerul şi pământul.

Şi a adus Ioachim lui Dumnezeu daruri mari, jertfe şi arderi de tot şi a fost binecuvântat de arhiereu, de preoţi, de leviţi şi de tot poporul, că s-a învrednicit de binecuvântarea lui Dumnezeu. Deci a făcut Ioachim ospăţ mare în casa sa şi toţi se veseleau, lăudând pe Dumnezeu.

Crescând Fecioara Maria, o păzeau părinţii ei ca lumina ochilor, ştiind din descoperire dumnezeiască că va să fie lumină a toată lumea şi înnoire a firii omeneşti. Deci, o creşteau pe ea precum se cădea aceleia care avea să fie mamă a Mântuitorului nostru, nu numai iubind-o pe ea ca pe o fiică dorită de mulţi ani, ci

şi cinstind-o ca pe o stăpână a lor, pentru că îşi aduceau aminte de îngereştile cuvinte cele zise pentru ea şi vedeau înainte în duh cele ce erau să fie întru dânsa. Pentru că Fecioara, fiind plină de harul lui Dumnezeu, de acelaşi har şi pe părinţii săi în taină îi îmbogăţea, nu într-alt chip, ci precum soarele cu razele sale luminează corpurile cereşti, împărţindu-le lor lumina sa. Aşa Maria cea aleasă, ca un soare strălucea pe Ioachim şi pe Ana cu razele darului celui dat ei, încât erau plini de duhul lui Dumnezeu şi cu dinadinsul credeau împlinirea cuvintelor îngereşti.

Când era Fecioara Maria de trei ani, prin dumnezeiască poruncă au dus-o cu slavă în biserica Domnului, petrecând-o cu făclii, şi au dat-o pe ea lui Dumnezeu ca dar, precum se făgăduiseră. Iar la câţiva ani după ce a fost dusă în biserică, Sfântul Ioachim a trecut din viaţa aceasta, având vârsta de optzeci de ani; iar Sfânta Ana, fiind văduvă, a lăsat Nazaretul şi a mers la Ierusalim şi petrecea aproape de fiica sa cea preasfântă, rugându-se în biserica lui Dumnezeu. Şi petrecând în Ierusalim doi ani, s-a odihnit în Domnul, având şaptezeci şi nouă de ani.

Deci, o, cât de binecuvântaţi sunteţi, Sfinţilor Părinţi Ioachim şi Ana, pentru cea preabinecuvântată fiică a voastră! Încă îndoit sunteţi binecuvântaţi pentru Domnul nostru Iisus Hristos, în Care s-au binecuvântat toate neamurile şi toate seminţiile pământului. Cu drept cuvânt v-au numit pe voi Sfânta Biserică părinţi ai lui Dumnezeu. Pentru că pe Cel ce S-a născut din fiica voastră cea preasfântă, Dumnezeu Îl cunoaştem, Căruia acum aproape fiind în cea cerească înainte stare, rugaţi-vă ca şi noi să nu fim depărtaţi de bucuria voastră care petrece în veci. Amin.

Notă. Unii zic cum că Matan, tatăl Sfintei Ana, şi moşul după mamă al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ar fi născut pe Iacov, tatăl lui Iosif teslarul. Dar aceasta este o greşeală, care mi se pare a fi ieşit de acolo că la Evanghelistul Matei, în capitolul 1, se pomeneşte despre Matan, tatăl lui Iacov, aşa: *Eleazar a născut pe Matan, iar Matan a născut pe Iacov, iar Iacov a născut pe Iosif, logodnicul Mariei*. Oarecare, socotind că acelaşi Matan este tatăl lui Iacov şi tatăl celor trei fiice: Maria, Sovia şi Ana, a scris că Matan a născut pe Iacov şi pe cele trei fiice, dar altul este acesta şi altul acela. Pentru că acesta a fost din seminţia lui Levi, din fiii lui Aaron, preot, iar cel din Evanghelie a fost altul.

Acela era din seminţia lui Iuda, din casa lui David împăratul, al douăzeci şi treilea de la neamul lui David şi al lui Solomon, despre care Sfântul Epifanie, în cuvântul la naşterea Preasfintei Născătoare de

Dumnezeu şi Sfântul Ioan Damaschin în cartea 4, cea pentru credinţă, în capitolul 15, scriu aşa: „Din seminţia lui Solomon, fiul lui David, s-a născut Matan. Acesta a născut pe Iacov, tatăl lui Iosif, şi a murit, şi a luat Melhi pe femeia lui, pe mama lui Iacov, din seminţia lui Natan, fiul lui David, fiul lui Levi, fratele lui Pamfir, (care a fost tată lui Varpafir şi moş lui Ioachim, iar Preasfintei Născătoare de Dumnezeu era strămoş). Şi a născut Melhi, (din mama lui Iacov) pe Ili, şi era Iacov din seminţia lui Solomon, iar Ili era din seminţia lui Natan. Deci Ili şi-a luat femeie şi a murit fără de fii. Iar după dânsul, Iacov, care era fratele lui de o mamă, dar nu de un tată, i-a luat pe femeia lui, deoarece legea poruncea: *De va muri cineva neavând fii, să ia fratele lui pe femeia lui şi să ridice sământă fratelui său*. Deci, după acea lege, a luat Iacov pe femeia fratelui său şi a născut pe Iosif teslarul, logodnicul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; şi era Iosif fiul amândurora; al lui Iacov după fire, iar al lui Ili după lege. Pentru aceasta, Sfântul Evanghelist Luca, scriind de neamul lui Hristos, a pus lui Iosif pe Ili tată, grăind pentru Hristos: *Fiind precum se socotea, fiu al lui Iosif, al lui Eli, al lui Matat*. Pe Ili îl pune în locul lui Iacov. Iar cum că Matat preotul, cel ce a născut trei fiice, nu acela era pe care evanghelistul în neamul lui Hristos îl pomeneşte, din aceasta se arată cu dinadinsul.

Sfântul Evanghelist Luca scrie pentru Zaharia, tatăl Înaintemergătorului Ioan, aşa: *A fost în zilele lui Irod, regele Iudeii, un preot, anume Zaharia, din ceata preoţească a lui Abia, şi femeia lui din fiicele lui Aaron, Elisabeta*. Iar pe Elisabeta a născut-o Sovia, fiica lui Matan preotul şi era Matan moş Elisabetei după mamă. Deci, de ar fi fost Matan unul şi acelaşi cu cel din cartea neamului lui Hristos, apoi n-ar fi zis evanghelistul: „femeia lui din fiicele lui Aaron", ci cu adevărat ar fi zis, „femeia lui din fiicele lui David", de vreme ce Matan, cel din cartea naşterii era pus nu din casa lui Aaron, ci din a lui David, din sământa lui Solomon. Dar de vreme ce acest Matan preotul, era altul decât cel din cartea naşterii, trăgându-şi seminţia sa nu din David, ci din Aaron, pentru aceea Evanghelistul Luca, despre nepoata lui, Sfânta Elisabeta, femeia lui Zaharia a scris: „Femeia lui era din fiicele lui Aaron".

De aici se dovedeşte că altul este Matan cel din cartea naşterii, care a născut pe Iacov, tatăl lui Iosif, şi altul este Matan acesta preotul Domnului, care a născut cele trei fiice: pe Maria, pe Sovia şi pe Ana, maica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Aceasta se înştiinţează şi de Sfântul Mucenic Ipolit, pe care Nichifor Calist în cartea 2, capitolul 3, îl aduce mărturie.

Acela, scriind de neamul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pomeneşte pe Matan preotul, moşul după mamă al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, că a născut trei fiice. Dar nu pomeneşte că acel preot ar fi născut pe Iacov, tatăl lui Iosif, ci numai fiicele, iar fiu nici unul. Încă să mai ştim şi aceasta, că în seminţia lui Iuda şi în casa lui David nu erau

preoţi, ci numai în seminţia lui Levi şi în casa lui Aaron. Deci Matan acela care este pus în cartea neamului lui Hristos, cum ar fi fost preot, nefiind din seminţia cea preoţească, ci din cea împărătească? Arătat este, deci, că altul era tatăl lui Iacov şi altul tatăl celor trei fiice.

Nu fără trebuinţă mi se pare să ştim şi aceasta, că în aşezământul cel vechi a poruncit Dumnezeu să nu-şi ia lor femei din altă seminţie, nici femeile să nu se mărite în altă seminţie, ci fiecare în moştenirea sa să se însoare. Drept aceea aici se va mira cineva, de ce Matan preotul şi-a luat femeie din altă seminţie, din seminţia Iudei? Asemenea şi Sfântul Ioachim, fiind din casa lui David, a luat pe Sfânta Ana din fiicele lui Aaron.

Oare n-a greşit, călcând porunca Domnului? N-a greşit! Că, deşi altor seminţii ale lui Israel le-a fost poruncit ca fiecare în al său neam să se însoare şi să se mărite, însă, precum Sfântul Epifanie mărturiseşte, nu era oprită seminţia Iudei ca să se unească cu a lui Levi; casa cea împărătească să fie rudenie cu casa cea preoţească, la care lucru începător a fost cel mai dintâi arhiereu Aaron, care a luat pe Elisabeta, fiica lui Aminadav, sora lui Nason, care atunci era domn în Iudeia. Asemenea şi Iodae, arhiereul cel ce a luat pe Iosavet, fiica lui Ioram, împăratul Iudeii, sora lui Ohozie.

Aceasta s-a făcut cu rânduiala lui Dumnezeu, ca Preacurata Fecioară să fie fiică şi împărătească şi arhierească, fiindcă avea să nască pe Hristos, Împăratul şi Arhiereul.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC SEVERIAN

Când împărăţea Liciniu, răucredinciosul împărat, şi când sfinţii patruzeci de mucenici au fost prinşi de Agricola, dregătorul Sevastiei, şi aruncaţi în temniţă; era acolo atunci un bărbat pe nume Severian, de neam boieresc, crezând în Domnul nostru Iisus Hristos. Acesta, adeseori cercetând în temniţă pe sfinţii mucenici, îi întărea spre nevoinţa mucenicească cea pentru Hristos. Iar ei atât s-au aprins de dragostea cea spre Dumnezeu, încât nici iezerul Sevastiei n-a putut să stingă văpaia cea dumnezeiască dintr-înşii. Aşa au stat, cu un suflet mărturisind numele lui Iisus Hristos înaintea prigonitorului şi până la moarte s-au nevoit pentru Dânsul.

Iar după ce au pătimit şi şi-au luat cununile mucenicеşti acei patruzeci de răbdători de chinuri, atunci a sosit şi vremea Sfântului Severian ca să iasă la aceeaşi nevoinţă şi luptă, la care pe alţii, cu cuvintele, îi îndemna. Căci, apropiindu-se clevetitorii de dregător,

i-au zis: „Cinstea marilor noştri zei se micşorează în cetatea aceasta de către Severian, care nu numai singur nu-i cinsteşte pe ei şi nu li se închină, dar şi pe mulţi alţii îi sfătuieşte să ocărască şi să defăimeze pe zeii noştri. Şi, crezând singur în Cel răstignit, îi învaţă şi pe ceilalţi la aceeaşi credinţă şi nu puţin popor a tras în urma sa. Deci, de nu-l vei pierde pe acesta, apoi toată cetatea se va întoarce după dânsul şi se vor mânia zeii pe cetate şi o vor lăsa pe ea. Apoi şi împăratul, când va auzi despre aceasta, nu ne va cruţa pe noi".

Atunci Lisie, care înlocuia în dregătorie pe Agricolae, auzind acestea, a trimis pe slujitori ca să-l prindă pe Severian şi să-l aducă la el. Iar ostaşul lui Hristos, neaşteptând venirea lor, a mers singur şi, stând înaintea dregătorului, a început cu limbă slobodă a grăi către dânsul, zicându-i cu îndrăzneală: „Oare nu-ţi ajunge ţie pierzarea ta, o, boierule, ci şi sufletele noastre voieşti să le pierzi şi ca pe o dobândă să le dai dracilor tăi? Dar să ştii că ai nimerit aici peste bărbaţi tari, iar nu peste nerăbdători şi fricoşi. Pentru că mie, precum grăieşte Pavel, învăţătorul meu, *viaţa îmi este Hristos şi moartea un câştig* (Filipeni 1, 21).

Deci Lisie, auzind aceste cuvinte îndrăzneţe ale sfântului, a tăcut puţin. Apoi, uitându-se la cei ce erau de faţă şi cu mâna arătând spre Severian, a zis cu mânie: „Luaţi-l pe el şi cu vine de bou crude să-l bateţi, ca să înveţe a grăi cu blândeţe înaintea stăpânirii!" Iar sfântul, fiind bătut, se veselea că s-a învrednicit a lua răni pentru Hristos şi, cuvintele psalmistului avându-le ca pe o răcorire, în durerile bătăilor sale cânta: *Pe spatele mele au lucrat păcătoşii; îndelungat-au fărădelegea lor.*

Prigonitorul, văzând că osteniseră slujitorii, iar pe mucenic mai luminat la faţă şi mai îmbărbătat îl vedea, a poruncit să înceteze a-l mai bate. Apoi a zis către dânsul: „Iată, poţi să cunoşti din bătăile ce le-ai suferit că nici o mângâiere, nici o fericire nu îţi aduce ţie Hristosul tău". Iar mucenicul i-a răspuns: „De n-ar fi ochii tăi sufleteşti întunecaţi cu întunericul nedumnezeirii, ţi-aş arăta ţie cât de multe bunătăţi îmi mijlocesc mie, de la Hristosul meu, pătimirile mele, iar acum ce să mai fac, să aprind celui orb lumina sau să cânt cântare surdului? Că de n-ai fi fost orb şi surd, o, judecătorule, ai fi cunoscut darul lui Hristos şi puterea care mă întăreşte pe mine".

Acestea şi multe altele grăind sfântul, spre mai mare mânie s-a pornit prigonitorul şi, spânzurând pe mucenic de un lemn, a poruncit să-i strujească trupul cu unghii de fier; iar el, întru acea

cumplită durere aflându-se, se ruga, zicând: „Iisuse Hristoase, Cel ce ai fost răstignit pe Cruce şi ai surpat mândria vrăjmaşului şi până acum eşti lăudat pentru toate lucrurile Tale minunate, vino ca să-mi ajuţi mie şi sfărâmă braţul chinuitorului, iar mădularele mele cele rupte adună-le, şi-mi dă mie ca bine să trec nevoinţa mucenicieiˮ.

Deci se schimbau slujitorii care chinuiau pe sfântul şi, chinuindu-l mult, l-au dezlegat de pe lemn şi l-au dus în temniţă, după porunca prigonitorului. Iar sfântul mucenic, mergând la temniţă, preadulce ritor s-a arătat şi, ca şi cum nu simţea durerile, se lăuda cu rănile cele suferite pentru Hristos şi, mergând prin mijlocul cetăţii, grăia către mulţimea poporului ce privea la dânsul cu faţă luminoasă şi cu glas dulce, arătându-şi rănile sale: „Priviţi-mă, oamenilor, şi înţelegeţi în ce fel de bună norocire sunt acum. Vouă, socotesc, vi se pare că sunt mai ticălos şi mai mişel decât toţi, că nu numai de dregătoria mea cea vremelnică şi de bogăţie m-am lipsit, ci şi de singură sănătatea mea. Dar eu sunt cu mult mai fericit decât voi toţi, pentru că rănile mele acestea pentru Hristos Iisus, Domnul meu, îmi sunt mai dulci decât toate dulceţile cele pământeşti. Curgerea aceasta a sângelui şi ruşinea mai cinstită îmi este mie decât porfira împărătească. Chinul aceasta mai primit îmi este mie decât toate desfătările voastre pe care voi le iubiţi. Iar dregătoria mea dintâi şi bogăţia ce era, au nu este deşertăciune, praf şi înşelăciune a lumii acesteia, pe care eu ca o tină de la picioarele mele o scutur, suindu-mă la cea mai mare vrednicie mucenicească şi luând bogăţia cea neîmputinată?

Pentru că şi numai a mă numi eu mucenic al lui Hristos mai slăvit îmi este decât împărăteştile titluri, şi a mi se răpi bogăţiile mele pentru Hristos, mai de mult preţ şi mai bogat lucru îmi este decât vistieriile tuturor împăraţilor celor pământeşti. Dar unde mai socoteşti sănătatea mea cea trupească, tăria alcătuirilor, frumuseţea feţei ce era mai înainte? Au nu-i o durere, o slăbănogire şi ceva de care nu-şi poate cineva face idee? Căci, când mădularele mele acestea nu erau rănite pentru Hristos şi sângele nu se vărsase, îmi erau ca nişte legături şi temniţe sufletului meu şi nu ca nişte mădulare ale mele; iar acum când pentru Hristos se taie îmi sunt mie adevărate mădulare.

Acum trupul meu este sănătos şi tare, când pentru Hristos se bate, frumuseţea mea este cu mine, când mă vedeţi pe mine neavând chip omenesc, ci cu totul sunt ca o rană, precum şi Domnul meu Iisus Hristos de la picioare până la cap a fost rănit. Şi

cu atât mai mult mă bucur în pătimirile mele, cu cât împlinesc în trupul meu ceea ce a lipsit pătimirii lui Hristos. Voi, cei ce vedeţi rănile mele, să vă gândiţi la răsplătirile care vin pentru dânsele. Nu este cu putinţă nici a ajunge cu mintea, nici a spune cu cuvintele bunătăţile acelea pe care Împăratul cel fără de moarte le dă şi acum celor ce pătimesc pentru Dânsul, şi la ceruri le păstrează pe ele în veci. Şi numai a pătimi pentru Dânsul este dulce, dar a muri pentru Dânsul? Este şi mai dulce.

O, prietenilor, de este aici cineva de ai noştri, de vă aflaţi careva din credincioşii robi ai lui Hristos în mijlocul acestui popor necredincios; văzându-mă pe mine aşa răbdând pentru Domnul, întăriţi-vă inimile voastre, îmbărbătaţi-vă şi să nu fiţi fricoşi, ca nu cumva să vă rupă pe voi de la preadulcele Iisus, Domnul nostru, vreun chin! Să nu vă înfricoşeze pe voi sabia cea spre voi ascuţită, cuptorul cel înfocat sau furia fiarelor. Să nu vă amăgească pe voi îmbunarea chinuitorului, făgăduinţa darurilor sau a boierilor. Pe acestea toate să le călcaţi cu picioarele voastre, ca pe nişte gunoaie, ca să împărăţiţi cu Hristos!ˮ

Acestea grăindu-le el, îl urma multă lume ascultând cuvintele lui cele folositoare, până ce a fost dus la temniţă; şi aruncat fiind într-însa, dănţuia ca într-o cămară luminoasă, sărutând locul acela pe care sfinţii patruzeci de mucenici pentru Hristos – cei cu care vorbea, mergând mai înainte adeseori la ei în temniţă –, au şezut.

Iar închis fiind în temniţă, a petrecut într-însa cinci zile şi iar a fost scos la judecată; iar Lisie, ca un lup îmbrăcat în piele de oaie, se arăta a-i fi milă de sfânt şi cu vicleşug a început a grăi către dânsul: „Ştiu toţi zeii, Severiane, că mi-e jale de tine şi foarte mă minunez că tu, om bun fiind şi frumos la chip şi cinstit, de bună voie te lipseşti de lumina aceasta dulce. Laud tăria şi bărbăţia ta dacă ai fi folosit-o pe aceasta împotriva vrăjmaşilor; dar a te lupta cu fierul, cu focul, cu fiarele şi cu pietrele şi a-ţi pierde puterea ta, este lucru fără de minte cu adevărat, că iată virtutea ta este sfărâmată şi trupul zdrobitˮ.

Acestea le zicea nelegiuitul, vrând cu vicleşug să amăgească pe adevăratul plăcut al lui Hristos. Însă el cu bărbăţie i-a răspuns: „Nu-ţi fie milă de trupul meu cel rănit de bătăi, ci, de voieşti, mai mari munci încă adaugă-i. Nu numai să-l baţi şi să-l strujeşti, ci şi cu pietre striveşte-l şi cu foc arde-l, şi orice voieşti şi poţi, fă; dar să ştii că nu mă vei întoarce pe mine de la Dumnezeu; şi mai degrabă tu te vei osteni, muncindu-mă pe mine, decât eu răbdând pentru Hristosul meuˮ.

Prigonitorul, lepădând vicleşugul, s-a plecat iar la obişnuita sa mânie şi a poruncit să bată pe sfântul cu pietre peste gură, zicându-i: „Nu purta pe Hristos pe limba ta, nici supăra urechile boierului cu pomenirea numelui aceluia". Iar sfântul, cu gura sfărâmată de lovitura pietrelor, a răspuns: „Ticălosule, cela ce în sufletul tău ai făcut lăcaş diavolilor, nici cu auzul nu poţi suferi numele lui Hristos!"

Apoi iar a poruncit prigonitorul să-l spânzure şi cu unghii de fier să-i strujească trupul. Deci, fiind cumplit strujit sfântul a grăit: „Singura rană care o socotesc că este grea, este aceea de a mă despărţi de Hristos; iar acestea toate îmi sunt mie mai mult dulceaţă decât durere, pentru că, despărţindu-mă de cele pământeşti, mă unesc cu Hristos". Iar boierul a zis către dânsul: „Severian, jertfeşte zeilor şi te voi scăpa de munci".

Sfântul nu i-a răspuns nici un cuvânt, ci încetişor în sine grăia: *Nu sunt vrednice pătimirile lumii de acum de slava ce va să se arate.* Iar dregătorul socotind că este ocară aceea că nu-i răspunde, alt chin a scornit asupra lui. Luându-l pe el de pe lemn, l-a dus la zidul cetăţii şi i-a legat o piatră grea de grumaji şi alta de picioare şi, încingându-l cu o funie pe la mijloc, a poruncit să-l spânzure. Şi aşa spânzurat fiind, sfântul şi-a dat sfântul său suflet în mâinile punătorului de nevoinţă, Hristos, Domnul său. Iar sfântul lui trup, oarecare din credincioşi luându-l noaptea, l-au dus la moşia sa.

Iar când s-au apropiat de satul în care era casa Sfântului Severian, cu psalmi şi cu cântări ducându-l cu cinste, atunci a ieşit întru întâmpinarea lui tot poporul, bătrânii şi tinerii cu sârguinţă, unii pe alţii întrecându-se, care mai de care să ia binecuvântare de la mult pătimitorul lui trup. Rămăsese în casă numai femeia unei slugi a lui, plângând deasupra trupului bărbatului său; pentru că unul din robii sfântului mucenic murise atunci şi zăcea neîngropat. Deci se tânguia pentru dânsul femeia lui, zicând către cel mort de parcă ar fi fost viu: „Iată, stăpânul nostru se apropie de casă şi toţi au ieşit în întâmpinarea lui, numai tu nu ieşi şi nici eu, din pricina ta. Scoală-te deci şi mergi să întâmpini pe stăpânul tău!" Acestea grăindu-le ea cu plângere, îndată s-a sculat mortul ca din somn şi a mers înaintea moaştelor Sfântului Mucenic Severian şi, întâmpinându-l, a căzut la sfintele lui moaşte, cu bucurie sărutând pe stăpânul său. Deci tot poporul, văzând pe mort înviat prin venirea mucenicului, s-a minunat şi a proslăvit pe Dumnezeu şi cu mai multă osârdie s-a lipit de sfântul.

Dar era între dânşii nedumerire pentru îngroparea trupului sfântului, neştiind unde să-l pună. Unii ziceau că acolo, iar alţii că în altă parte, este loc cuviincios pentru îngroparea lui. Şi era pe moaştele sfântului o cunună de flori frumos împletită şi iată, fără de veste a venit un vultur şi, apucând cununa aceea, a zburat încet şi nu departe a şezut. Iar poporul mergea după el şi, apropiindu-se de vultur, el iar a zburat mai departe cu cununa aceea; iar ei îl urmau şi aşa i-a dus pe ei până la pustia din apropiere şi a şezut pe un munte înalt la un loc foarte frumos şi, acolo punând acea cunună, a zburat de la ochii lor. Iar lumea, găsind cununa pe munte, a cunoscut că acolo vrea Dumnezeu să pună trupul sfântului mucenic. Şi luându-l pe el cu cinstea cea cuviincioasă, l-au îngropat pe muntele acela; iar la mormântul lui s-au tămăduit mai apoi mulţi bolnavi.

Şi cel care a înviat şi a ieşit în întâmpinarea sfântului a trăit după învierea sa încă cincisprezece ani, şezând lângă mormântul stăpânului său. După aceea cu pace s-a sfârşit. Iar noi, auzind toate acestea, se cuvine să lăudăm pe Dumnezeu Cel în Treime închinat, Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, FERICITUL NICHITA ASCUNSUL, PE CARE L-A VĂZUT SOZONT DIACONUL

Plăcutul lui Dumnezeu cel ascuns, fericitul Nichita, care se numea Hartularie, s-a născut în Constantinopol, din părinţi de neam bun. El, trăind în lume şi slujind lui Dumnezeu în taină, I-a plăcut Lui într-atât, încât şi uşile bisericii i se deschideau singure când venea în miezul nopţii la rugăciune, şi sfeşnic aprins nu de mâini omeneşti îi lumina lui. Despre el se cuvine a şti următoarele: Un preot dreptcredincios, cu un diacon cucernic, câştigaseră dragostea cea după Dumnezeu unul către altul, iar după câtva timp, prin drăceasca bântuială, dragostea lor s-a schimbat în vrajbă. Şi numele diaconului era Sozont, iar preotului nu i se ştie numele.

Deci, multă vreme petrecând ei în vrajbă, s-a întâmplat de a murit preotul în mânia aceea. Atunci diaconul a început a se tulbura cu gândul şi a fi mustrat de conştiinţă că nu-şi dezlegase mânia prin iertare. Deci s-a dus să caute un părinte duhovnicesc căruia să-i poată descoperi neliniştea sa; şi străbătea locurile cele pustii,

căutând doctor pentru rana inimii sale. Şi aflând pe un stareţ sporit în fapte bune, mare şi sfânt, i-a mărturisit aceluia păcatul mâniei şi al vrajbei pe care a avut-o cu preotul şi i-a cerut iertare. Iar stareţul i-a grăit lui: „Tot cel ce cu credinţă cere, primeşte, şi celui ce bate i se deschide. Şi bine faci, frate, grijindu-te de grabnica dezlegare a acelui mare păcat. Să-ţi ajute ţie Domnul! Însă nu stă în puterea mea, o, fiule, ca să te împac pe tine cu cel mort. Drept aceea, întoarce-te la Constantinopol de unde ai venit şi la biserica mare a Sfintei Sofii mergând, să stai noaptea lângă frumoasele uşi cele mari. Şi pe care îl vei vedea mai întâi venind la uşi, să te închini lui şi să-i spui de noi, dându-i această scrisoare pecetluită, şi-ţi va fi dânsul ocârmuitor în păcatul tău".

Iar diaconul, împlinind această poruncă a părintelui său duhovnicesc, a mers în cetate şi noaptea târziu a ajuns la uşile bisericii Sfintei Sofia şi a stat aşteptând venirea feţei celei neştiute. Şi iată a văzut pe un bărbat apropiindu-se şi acela era fericitul Nichita, despre care ne este nouă cuvântul. Diaconul, închinându-i-se aceluia şi sărutându-l în Domnul, i-a dat scrisoarea stareţului şi i-a spus lui mâhnirea sa. Iar bărbatul acela, ascultând cele spuse de diacon şi citind scrisoarea de la stareţ se tânguia, zicând: „Cine sunt eu, un nimic, ca să îndrăznesc a face lucrul cel ce covârşeşte puterea mea? Însă, cu rugăciunile celui ce te-a trimis pe tine, nădăjduind, mă voi nevoi, pe cât îmi va ajuta Dumnezeu, la lucrul ce mi se porunceşte". Aceasta zicând, a stat înaintea uşii şi, mâinile spre cer ridicându-şi, se ruga în şoaptă.

Apoi, plecându-şi genunchii şi lipindu-şi capul de pământ, a făcut rugăciune încet şi, după puţin sculându-se, a zis: „Deschide lor, Doamne, uşa milostivirii Tale". Şi îndată uşa cea dintâi singură s-a deschis, iar el, luând pe diacon, a intrat în tindă şi, de uşile bisericii apropiindu-se, a zis diaconului: „Aici să stai nemişcat". Iar el a făcut închinăciune pe pragul bisericii şi s-a deschis uşa singură şi a intrat înăuntru. Şi când stătea în mijlocul bisericii rugându-se, un sfeşnic luminos, atârnat de bolta bisericii ce se afla deasupra capului lui, s-a pogorât şi a luminat toată biserica. Apoi a mers la jertfelnic, şi acolo la fel uşile i s-au deschis singure.

Şi plecându-şi capul şi rugându-se în tăcere, a ieşit la diacon, iar uşile toate s-au închis singure. Văzând aceasta, diaconul s-a înspăimântat şi nu îndrăznea să se apropie de bărbatul acela, pentru că o frică mare îl cuprinsese pe el şi faţa aceluia o vedea ca o faţă de înger preaslăvită de rugăciune. Şi gândea în sine diaconul: „Nu cumva acesta pe care-l văd este înger, iar nu om?" Chiar nici

aceasta nu s-a tăinuit de bărbatul acela, pentru că a zis către diacon: „De ce te tulburi pentru mine cu cugetul, omule? Să crezi că şi eu sunt om zidit din ţărână, născut din sânge şi carne, crescut în casă luminoasă şi în această cetate, însă darul lui Dumnezeu lucrează şi în cei neputincioşi. Să mergem pe calea care ne este nouă înainte". Şi au mers la locul unde se făcea târgul, iar diaconul mergea după el.

Apoi, ajungând la biserica Maicii Domnului, iarăşi cu rugăciune s-au deschis uşile şi au intrat în biserică şi, rugându-se, apoi au ieşit şi uşile s-au închis singure. Iar diaconul, privind la aceea, nu făcea nimic altceva fără numai încetinel zicea cu spaimă în sine: „Doamne miluieşte". După aceea merseră la biserica Vlahernei; şi adeveri mai în urmă diaconul că atât de iute era mergerea lor pe la biserici, precum ar fi zburat o pasăre.

Sosind ei la uşile bisericii Vlahernei, când bărbatul acela a făcut rugăciune cu lacrimi, îndată, ca şi la celelalte biserici, s-au deschis uşile de la sine; şi, punând pe diacon în uşi şi poruncindu-i să privească cu dinadinsul înăuntru, a intrat singur în biserică şi, plecându-şi genunchii, se ruga cu osârdie. Iar diaconul, stând în uşă şi privind, a văzut o lumină care scălda toată biserica cu strălucirea ei. Şi un diacon luminos, ieşind din altar, tămâia atunci toată biserica, iar după puţin timp a văzut o ceată de preoţi îmbrăcaţi cu haine albe, ieşind din altar în mijlocul bisericii. Apoi a văzut altă ceată de preoţi îmbrăcaţi în veşminte mohorâte şi toţi cântau, adunându-se împreună în mijlocul bisericii, cântări foarte frumoase şi alese, din care nici una n-a putut diaconul să înveţe, decât numai „Aliluia".

Deci bărbatul acela, sculându-se de la rugăciune, a zis către diacon: „Frate, să intri înăuntrul bisericii fără de temere şi, spre ceata cea de-a stânga privind, ia aminte la preoţii ce stau, doar vei cunoaşte pe preotul acela cu care ai avut vrajbă". Iar diaconul, intrând cu cutremur şi apropiindu-se de omul lui Dumnezeu, privea spre ceata cea din stânga şi n-a aflat pe preotul cel căutat. Apoi bărbatul cel în chip de înger a poruncit diaconului să ia seama la ceata preoţilor din dreapta şi, cercetând diaconul, a văzut pe preotul acela cu care avea vrajbă şi l-a arătat pe dânsul cu degetul omului lui Dumnezeu. Iar el a zis diaconului: „Mergi de spune preotului pe care l-ai cunoscut: Nichita Hartularie stă afară şi te cheamă pe tine să vii la dânsul".

Diaconul, mergând după porunca lui, a luat pe preot de mâna dreaptă şi l-a dus la omul lui Dumnezeu, care ieşise afară din

biserică. Iar el, căutând spre dânsul cu ochi blânzi, i-a zis cu glas lin: „Cucernice preot, să vorbeşti cu fratele tău, diaconul, şi să dezlegaţi vrajba pe care aţi avut-o între voi". Şi îndată preotul şi diaconul unul la altul şi-au plecat genunchii şi, cu deplină sărutare, şi-au dezlegat vrajba. Deci preotul, dând iertare, a intrat în biserică şi a stat în ceata sa. Iar omul lui Dumnezeu, Nichita, pe pragul bisericii a făcut închinăciune şi îndată uşile bisericii s-au închis. Şi luând pe diacon, s-au dus înapoi de unde veniseră. Apoi, mergând o parte de cale, a zis către diacon: „Frate Sozont, mântuieşte-ţi sufletul tău şi îl adaugă pe el spre al meu folos. Iar părintelui ce te-a trimis să-i spui: Curăţia sfintelor tale rugăciuni şi îndrăznirea cea către Dumnezeu poate şi pe morţi a-i învia".

Acestea zicând, s-a dus de la ochii diaconului. Iar diaconul, închinându-se la locul acela unde au stat picioarele minunatului bărbat, a mers la stareţ înspăimântat, dar bucuros, slăvind şi mulţumind lui Dumnezeu că s-a învrednicit, prin acel uimitor şi minunat chip, a se împăca cu preotul adormit, cu rugăciunile acelui rob ascuns al lui Dumnezeu, Nichita Hartularie, care, vieţuind în mijlocul poporului şi al gâlcevilor, a plăcut atât de mult lui Dumnezeu.

LUNA SEPTEMBRIE
ZIUA A ZECEA

SFINTELE MUCENIŢE SURORI MINODORA, MITRODORA ŞI NIMFODORA

Aceste trei fecioare, Minodora, Mitrodora şi Nimfodora, s-au adus pe sine în dar Sfintei Treimi. Alţii aduc lui Dumnezeu daruri din averile lor cele din afară, precum oarecând cei trei împăraţi de la răsărit au adus aur, tămâie şi smirnă. Iar ele au adus daruri din vistieriile cele dinlăuntru; şi-au adus sufletele ca aurul, dar nu aur stricăcios răscumpărat, ci sânge cinstit, ca al unui miel fără de prihană. Au adus cugete curate drept tămâie, grăind cu apostolul: *A lui Hristos bunămireasmă suntem*, iar trupurile lor, neatinse de mână bărbătească, spre bătăi dându-le pentru Hristos, le-au adus pe ele dar lui Dumnezeu ca smirnă, ştiind bine că Domnul nu are trebuinţă de ale noastre bogăţii vremelnice, ci de noi înşine, după cuvântul lui David: *Domnul meu eşti Tu, că bunătăţile mele nu-Ţi trebuie*. Drept aceea singure pe sine s-au adus lui Dumnezeu, precum arată sfânta lor viaţă şi vitejeasca pătimire.

Acestea s-au născut în Bitinia şi, fiind surori după trup, s-au făcut surori şi după duh şi cu un suflet au ales a sluji lui Dumnezeu mai mult decât lumii şi deşertăciunilor ce sunt în lume. Şi vrând să-şi ferească şi trupul neîntinat, ca împreună cu sufletul prin curăţie să se unească cu Hristos Domnul lor, au ascultat glasul Lui ce zice: *Ieşiţi din mijlocul popoarelor şi vă osebiţi, iar de necurăţia lor să nu vă atingeţi şi Eu vă voi primi pe voi*. Drept aceea, au ieşit de la petrecerea cea împreună cu oamenii, dorind şi hotărând să petreacă în feciorie şi, înstrăinându-se de toată lumea, s-au sălăşluit la un loc singuratic, bine ştiind că nu se poate uşor să se păzească curăţia feciorească în mijlocul lumii, ce are ochi plini de răutate şi de desfrânare. Că, precum apele de izvoare intrând în mare îşi

pierd dulceaţa şi cu apa mării împreunându-se se fac sărate, tot aşa şi curăţia, când s-ar sălăşlui în mijlocul lumii, ca în mijlocul mării, şi ar iubi-o pe ea, nu-i este cu putinţă ca din apele cele sărate ale iubirii de dulceaţă să nu bea. Fiica lui Iacov, Dina, până nu s-a dus ea la Sichem, cetatea limbilor, era fecioară curată, iar când a ieşit să cunoască pe fiicele cele ce locuiau acolo şi s-a împrietenit cu dânsele, îndată şi-a pierdut fecioria (Facere 34, 2).

Ticălosul Sichem, adică lumea aceasta, cu cele trei fiice ale sale: *pofta trupului, pofta ochilor şi trufia vieţii*, nu ştie nimic altceva decât numai a vătăma pe cei ce se lipesc de dânsa. Precum funinginea înnegreşte pe cei ce se ating de ea, tot aşa şi pe cei ce o îndrăgesc îi face negri, necuraţi şi spurcaţi. Fericit este cel ce fuge de lume, ca să nu se înnegrească de necurăţiile ei! Fericite sunt şi aceste trei sfinte fecioare care au scăpat de lume şi de cele trei fiice ale acesteia de care am amintit, că nu s-au înnegrit cu spurcăciunile lor, ci s-au făcut albe şi curate porumbiţe, care prin lucrare şi prin dumnezeiască vedenie, cu două aripi zburând prin munţi şi prin pustietăţi, au dorit ca în sfânta dragoste, ca într-un cuib să se odihnească, pentru că „pustnicilor celor ce sunt afară de lumea cea deşartă, li se face neîncetată dorire dumnezeiască".

Petrecerea lor era pe un deal înalt şi pustiu, care era aproape de apele cele calde ale Pithiei, ca la două stadii depărtare. Acolo sălăşluindu-se, petreceau neîncetat în post şi în rugăciuni. Lină adăpostire şi odihnă bună şi-au aflat curăţiei lor celei fecioreşti care, ca să nu fie văzută de oameni, au ascuns-o în pustie, iar ca să nu fie văzută de îngeri, au suit-o pe ea pe dealul cel înalt. La înălţimea muntelui s-au suit ca, praful cel pământesc de pe picioarele lor scuturându-l, spre cer să se apropie. Chiar din singurul loc în care petreceau viaţa lor cea îmbunătăţită se arată lepădarea de toate şi singurătatea, pentru că aceasta arată pustia. Zelul ce înaripează dumnezeiasca lor gândire, apele cele calde lângă care petreceau, nu înseamnă oare căldura inimii lor cea îndreptată către Dumnezeu?

Precum Israel scăpând din robia Egiptului petrecea în pustie, aşa aceste sfinte fecioare, ieşind din lume, viaţa cea pustnicească au iubit-o. Şi precum Moise, suindu-se în munte, a văzut pe Domnul, aşa acestea, în zelul lor cel înalt fiind, ochii cei trupeşti i-au ridicat spre Dumnezeu, iar cu cei ai gândului priveau spre dânsul luminos. Şi precum acolo, prin lovirea în piatră au ieşit ape, aşa în dânsele, din cea smerită lovire în piept, pâraie de lacrimi din ochii lor ieşeau şi cu atât mai calde erau izvoarele apelor, cu cât de calde erau lacrimile ochilor lor, pentru că acelea numai trupeasca tină puteau

să o spele, iar acestea şi prihănirile cele sufleteşti le curăţau şi le albeau mai mult decât zăpada.

Dar ce mai aveau lacrimile să curăţească la acelea care, curăţindu-se pe sine de toată spurcăciunea trupului şi a duhului, vieţuiau ca îngerii pe pământ? În inima cuiva, din aducerea aminte a mulţimii păcatelor, se nasc umilinţa şi lacrimile; într-însele, ca în nişte curate fecioare, din dragostea către Dumnezeu ieşea izvor de lacrimi, pentru că unde arde focul iubirii dumnezeieşti, acolo este cu neputinţă ca să nu fie ape de lacrimi. Că aşa este puterea focului aceluia care, când se aprinde, ca în cuptor arde în inima cuiva; şi pe cât este văpaia, pe atât şi roua se înmulţeşte; şi pe câtă dragoste este undeva, pe atâta este şi umilinţă.

Din dragoste se nasc lacrimile, căci şi despre Hristos s-a zis când plângea pe prietenul Său Lazăr: „Iată cât de mult îl iubea!" Plângeau sfintele fecioare în rugăciuni şi în dumnezeieştile lor cugetări pentru că iubeau pe Domnul, de a Cărui vedere dorind să se sature, cu lacrimi aşteptau vremea Lui, ca să vadă pe Mirele ceresc Cel iubit. Fiecare dintr-însele cu David grăia: *Când voi veni şi mă voi arăta feţei lui Dumnezeu,...făcutu-s-au lacrimile mele mie pâine ziua şi noaptea*; ca şi cum ar zice: „De aceasta lăcrimăm ziua şi noaptea, că nu vine degrabă acea vreme, în care am putea să venim şi să ne arătăm feţei preadulcelui şi doritului nostru Iisus Hristos, de a Cărui vedere dorim să ne săturăm, aşa cum doreşte cerbul izvoarele apelor".

Cu o viaţă aleasă ca aceasta au fost miluite de Dumnezeu când sfintele fecioare s-au depărtat din lume, pentru că, după cum nu poate să se ascundă cetatea deasupra muntelui stând, tot astfel tămăduirile neputincioşilor pe care cu minune le făceau, ca nişte trâmbiţe cu mare glas le-au vestit prin toată partea aceea.

Într-acea vreme împărăţea Maximian păgânul, iar în partea aceea stăpânea boierul Fronton, care, auzind de aceste sfinte fecioare, a poruncit să le prindă şi să le aducă înaintea sa. Mieluşelele lui Hristos, pe care nu le-au vătămat fiarele pustiei, oamenii cei cu chip de fiară şi cu năravuri rău le-au prins şi le-au adus înaintea prigonitorului. Aşa au stat la judecata păgânilor cele trei fecioare, ca trei îngeri înaintea lui Dumnezeu Celui în Treime slăvit. Nu erau vrednici ochii oamenilor celor păcătoşi să privească la feţele lor cele cu sfântă cuviinţă, care străluceau cu îngerească frumuseţe şi cu darul Sfântului Duh.

Se mira prigonitorul de frumuseţea lor cea în pustie păzită, frumuseţe cum nici în casele împărăteşti n-au văzut vreodată. Că

deşi trupurile lor de multele osteneli şi de postiri erau istovite, feţele lor nu-şi pierduseră frumuseţea cea feciorească deloc, ba încă o aflaseră pe ea pentru că, unde era inima plină de duhovniceasca bucurie şi veselie, acolo nu se putea veşteji floarea frumuseţii feţei, după cum scrie: „Inima veselindu-se, faţa înfloreşte". Înfrânarea are uneori oarecare dar de felul acesta, că în loc de întristare, cu podoabă înfrumuseţează feţele omeneşti, precum pe Daniil şi cu dânsul pe cei trei tineri; aceştia în post şi în înfrânare trupească petrecând, frumuseţea lor întrecea pe a tuturor tinerilor celor împărăteşti din Babilon. Aceeaşi frumuseţe puteai să vezi şi la acele sfinte fecioare, încât se uimea mintea omenească văzând pustniceştile flori şi dumnezeieştile fecioare, că întreceau cu frumuseţea lor şi cu podoaba toate frumuseţile fiicelor omeneşti.

Deci le-a întrebat mai-marele, mai întâi de nume şi moşie. Iar ele i-au spus: „După numele lui Hristos creştine ne numim, iar numele cele luate de la botez sunt: Minodora, Mitrodora şi Nimfodora, şi suntem născute în ţara Bitiniei, de un tată şi de o mamă". Apoi a tins mai-marele către ele vorba sa prin îmbunări, încercând să le tragă la păgânătatea lui, zicând: „O, fecioarelor frumoase, pe voi marii noştri zei v-au iubit şi v-au cinstit cu o frumuseţe ca aceasta, iar încă şi cu mari bogăţii a vă cinsti pe voi sunt gata, numai voi să le daţi lor cinste şi cu noi să le aduceţi jertfă şi închinăciune. Iar eu înaintea împăratului vă voi lăuda, iar el când vă va vedea, vă va iubi şi cu multe daruri vă va cinsti şi după cei mai-mari ai săi vă va căsători şi veţi fi mai mult decât alte femei cinstite, slăvite şi bogate".

Atunci Minodora, sora mai mare, şi-a deschis gura sa cea tăcută, zicând: „Dumnezeu ne-a zidit pe noi şi cu chipul Său ne-a înfrumuseţat, Acestuia ne închinăm, iar de alt dumnezeu afară de Dânsul nici nu vrem a auzi. Iar de darurile voastre şi de aşa cinste avem trebuinţă precum cineva are trebuinţă de gunoiul ce se calcă cu picioarele. Ba încă şi bărbaţi de bun neam de la împăratul tău ne făgăduieşti nouă? Apoi cine poate să fie mai bun decât Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia, prin credinţă ne-am făcut mirese, prin curăţie ne-am însoţit, cu sufletul ne-am lipit, cu dragoste ne-am unit şi El este nouă cinste şi slavă şi bogăţie şi de Dânsul nu numai tu şi împăratul tău, ci nici toată lumea aceasta nu poate să ne despartă pe noi".

Iar Mitrodora a zis: *„Ce folos va fi omului dacă va dobândi toată lumea, iar sufletul său îl va pierde?* Pentru că ce ne este nouă lumea aceasta împotriva iubitului Mire şi Domnului nostru? Tina

împotriva aurului, întuneric împotriva soarelui, fiere împotriva mierei. Deci oare pentru lumea cea deşartă să cădem din dragostea Domnului şi să ne pierdem sufletele noastre?"

Prigonitorul a zis: „Multe grăiţi că nu ştiţi chinurile, nici n-aţi luat bătăi, dar când le veţi şti, veţi vorbi altfel". Atunci a răspuns cu râvnă Nimfodora: „Oare cu munci şi cu bătăi cumplite voieşti să ne înfricoşezi pe noi? Adună aici din toată lumea uneltele cele de muncire, săbiile, grătarele, unghiile cele de fier. Cheamă pe toţi chinuitorii din toată lumea. Strânge toate felurile de chinuri şi le întoarce pe ele spre trupul nostru cel slab şi vei vedea că mai întâi toate uneltele acelea se vor sfărâma, mâinile tuturor prigonitorilor vor obosi şi toate felurile de munci ale tale vor slăbi mai înainte de a ne lepăda noi de Hristos al nostru, pentru care muncile cele amare vor fi pentru noi rai dulce, iar vremelnica moarte, viaţă veşnică ne va fi nouă".

Mai-marele a zis către dânsele: „Vă sfătuiesc pe voi ca un tată. Ascultaţi-mă pe mine, fiicelor, şi jertfiţi zeilor noştri. Sunteţi surori de un pântece, deci să nu vreţi a vă vedea una pe alta plină de necinste şi de ruşine, suferind cumplite munci, nici să poftiţi ca să vedeţi veştedă floarea frumuseţii voastre. Oare nu vă zic bine? Oare nu vă sunt vouă de folos cuvintele mele? Eu vă dau adevărat sfat părintesc, nevrând să vă văd pe voi dezbrăcate, bătute, tăiate şi în bucăţi zdrobite. Deci să vă supuneţi poruncii mele, ca nu numai de la mine, ci şi de la împăratul să luaţi dar şi, toate bunătăţile luându-le, întru norocire să petreceţi zilele voastre, ascultându-mă pe mine acum. Iar de nu, apoi îndată primejdii amare şi dureri grele vă vor cuprinde pe voi şi va pieri frumuseţea feţei voastre".

La aceste cuvinte a răspuns Minodora: „Nouă, o, judecătorule, nici îmbunările tale nu ne sunt primite, nici îngrozirile înfricoşate! Pentru că ştim că, a ne desfăta voi cu bogăţii, de slavă şi de toate dulceţile cele vremelnice, ne este nouă a ne găti veşnica amărăciune în iad. Iar a răbda pentru Hristos vremelnicile munci, este a ne mijloci nouă veşnica bucurie în ceruri. Şi acea nenorocire pe care o făgăduieşti nouă este nestatornică şi muncile cu care ne îngrozeşti pe noi sunt vremelnice. Iar ale Stăpânului nostru, atât muncile pe care le-a gătit celor ce-L urăsc pe el sunt veşnice, cât şi mulţimea bunătăţii pe care a ascuns-o celor ce-L iubesc pe El este nesfârşită. Pentru aceea nu vrem bunătăţile voastre, nici nu ne temem de munci, că sunt trecătoare, ci ne temem de muncile iadului şi privim la bunătăţile cele cereşti, că sunt veşnice. Iar mai ales iubim pe Hristos, Mirele nostru, pentru care dorim chiar a

muri şi a muri cu un suflet împreună, ca să ne arătăm că suntem surori cu duhul, mai mult decât cu trupul. Şi precum un pântece ne-a născut pe noi în lume, tot aşa moartea cea mucenicească pentru Hristos să ne scoată împreună din lumea aceasta şi o cămară a Mântuitorului să ne primească pe noi şi aşa să nu ne despărţim în veci".

După aceasta, ridicându-şi ochii spre cer, a suspinat şi a zis: „O, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, nu ne vom lepăda de Tine înaintea oamenilor, nici Tu să nu Te lepezi de noi înaintea Tatălui Tău, Care este în ceruri". Şi iar a zis către prigonitor: „Munceşte dar, o, judecătorule, acest trup al nostru, care se arată frumos, răneşte-l pe el cu bătăile, că nici o înfrumuseţare nu poate să fie mai bună trupului nostru, nici aurul, nici mărgăritarele, nici hainele cele de mult preţ, pe care de mult dorim să le suferim, precum sunt bătăile cele pentru Hristos al nostru".

Boierul a zis către dânsa: „Tu eşti mai mare şi cu anii şi cu înţelegerea, şi ar fi trebuit să înveţi şi pe celelalte să se supună poruncii împăratului; iar tu nu asculţi, răzvrătindu-te împreună cu dânsele. Deci ascultă-mă pe mine, rogu-mă ţie, împlineşte porunca şi închină-te zeilor, aşa încât surorile tale, privind la tine, să facă tot aşa". Iar sfânta i-a răspuns: „În zadar te osteneşti îngrijindu-te să ne desparţi pe noi de Hristos şi să ne abaţi la închinăciunea idolilor, pe care voi îi numiţi zei. Nici eu nu voi face aceasta, nici surorile mele, cu care sunt, precum şi ele cu mine, un suflet, un gând şi o inimă, iubind pe Hristos. Deci te sfătuiesc să nu te osteneşti mai mult cu cuvintele, ci cu un singur lucru să încerci: bate, taie, arde, zdrobeşte mădularele, şi atunci vei vedea de ne vom supune nebuneştii tale porunci. Ale lui Hristos suntem şi pentru Dânsul suntem gata a muri!"

Fronton, auzind acestea, s-a umplut de mânie şi toată iuţimea sa spre Minodora a vărsat. Şi îndată a poruncit ca pe cele două surori mai mici depărtându-le, pe Minodora, sora lor, să o dezbrace şi patru speculatori[1] s-o bată. Şi o bătură pe sfânta în timp ce pristavul striga: „Cinsteşte pe zei şi laudă pe împăratul şi legile lui nu le defăima!" Şi o bătură două ceasuri. Iar când a zis chinuitorul către dânsa: „Jertfeşte idolilor!", ea a răspuns lui: „Nu fac altceva, decât numai jertfă aduc. Oare nu vezi că toată pe mine m-am adus jertfă Dumnezeului meu?" Iar prigonitorul porunci slugilor s-o bată şi mai tare.

[1] Cei ce retează capetele condamnaţilor

Deci o bătură peste tot trupul fără milă, sfărâmându-i alcătuirile ei, frângându-i oasele şi trupul zdrobindu-i. Iar ea, cuprinsă fiind de dragostea cea cu osârdie a Mirelui său Celui fără de moarte şi de dorire, cu vitejie răbda, ca şi cum nu simţea durerile. Apoi din adâncul inimii a strigat: „Doamne, Iisuse Hristoase, veselia mea şi dragostea inimii mele, la Tine pun nădejdea mea şi mă rog, primeşte în pace sufletul meu". Şi acestea zicându-le şi-a dat duhul şi a mers la iubitul său Mire, înfrumuseţată cu rănile ca şi cu nişte podoabe de mult preţ.

După patru zile, prigonitorul, punând pe Mitrodora şi pe Nimfodora înaintea sa la judecată, a adus lângă picioarele lor trupul cel mort al surioarei lor cea mai mare. Şi zăcea acel trup cinstit al Sfintei Minodora gol, neacoperit cu nimic, şi nu era pe dânsul nici un loc nerănit, toate mădularele sfărâmate de la picioare până la cap, nu era nimic întreg, şi era umilită privelişte pentru toţi. Prigonitorul a făcut-o aceasta, ca şi cum ar zice: „Oare vedeţi pe sora voastră? Aceeaşi soartă veţi avea şi voi!" El nădăjduia că cele două surori, văzând trupul surorii lor muncit aşa de cumplit, se vor teme şi se vor supune voii lui.

Iar toţi cei ce erau de faţă, privind la trupul acela mort şi cumplit, erau biruiţi de firească jale şi, umilindu-se, plângeau; doar singur prigonitorul mai mult se întărea ca o piatră. Iar pe sfintele fecioare Mitrodora şi Nimfodora, deşi dragostea cea către soră le pleca spre lacrimi, le oprea de la plângere dragostea cea mare a lui Hristos şi nădejdea cea încredinţată că sora lor acum se veseleşte în cămara Mirelui său, şi pe dânsele le va aştepta la sine ca, de aceleaşi răni împodobindu-se, să se sârguiască a veni şi a se arăta feţei Domnului celui preadorit.

Aceasta oprea lacrimile sfintelor fecioare care, privind sfântul trup cel ce zăcea înaintea lor, ziceau: „Fericită eşti tu, maica noastră şi sora, căci te-ai învrednicit a fi încoronată cu mucenicească cunună şi a intra în cămara Mirelui tău! Deci roagă-te Domnului celui preabun pe Care acum îl vezi, ca, nezăbovind, să ne poruncească şi nouă, prin a ta cale, să venim la Dânsul şi să ne închinăm măririi Lui, să ne îndulcim de dragostea Lui şi să ne veselim cu Dânsul în veci.

O, prigonitorilor, de ce zăboviţi mult neomorându-ne? Pentru ce ne lipsiţi pe noi de partea iubitei noastre surori? De ce nu ne daţi nouă degrabă acest pahar al morţii, de care însetăm ca de o preadulce băutură? Iată, gata sunt mădularele noastre spre zdrobire, gata sunt coastele spre ardere, trupul spre rupere, capetele spre

tăiere şi gata este inima spre bărbătească răbdare. Deci începeţi lucrul vostru şi să nu nădăjduiţi de la noi nimic, căci nu vom pleca genunchii la idolii cu nume mincinos. Ne vedeţi pe noi cu osârdie dorind moartea! Ce vreţi mai mult? Dorim a muri cu sora noastră pentru Hristos Domnul, Mirele nostru cel preaiubit!"

Iar judecătorul, deşi vedea minţile lor cele nefricoase şi dorinţa lor neschimbată pentru Hristos, încă le ispitea cu momire, ca să se plece la gândul său, şi le zicea oarecare lucru viclean. Ele i-au răspuns: „Cât o să mai stăruieşti, ticălosule, a grăi cele potrivnice hotărârii noastre celei tari? Dacă crezi că suntem ramuri ale unei rădăcini şi surori de un pântece, apoi să ştii cu dinadinsul că şi un gând avem, pe care să-l înţelegi de la sora noastră cea ucisă de tine; căci, chiar dacă chipul ei nu arăta că va putea pătimi cu bărbăţie, cu toate acestea a arătat atâta putere în răbdare.

Apoi ce crezi că vom face noi, privind la sora noastră care s-a dat pe sine pildă nouă? Oare nu vezi cum aceasta, chiar şi zăcând şi gura închisă având-o, ne învaţă pe noi şi ne sfătuieşte spre nevoinţa cea mucenicească? Deci nu ne vom despărţi de dânsa, nici nu vom rupe legăturile rudeniei noastre, ci vom muri, precum şi aceea a murit pentru Hristos. Ne lepădăm de bogăţiile tale făgăduite, ne lepădăm de slava şi de tot lucrul cel ce din pământ este şi în pământ iar se întoarce. Ne lepădăm de mirii cei stricăcioşi, având pe Cel nestricăcios, pe Care Îl iubim şi Căruia, în loc de zestrea noastră, îi aducem moartea cea pentru Dânsul, ca să ne învrednicească de cămara Lui cea fără de moarte, veşnică şi sfântă".

Atunci prigonitorul, deznădăjduindu-se de aşteptarea sa, s-a mâniat foarte şi a poruncit ca pe Nimfodora să o depărteze, iar pe Mitrodora, spânzurând-o, să-i ardă cu făclii trupul. Şi i-au ars tot trupul două ceasuri. O muncă ca aceasta răbdând, şi-a ridicat ochii săi către iubitul său Mire pentru care pătimea, cerând ajutor de la Dânsul. Apoi, luând-o de pe lemn arsă ca un cărbune, prigonitorul a poruncit să o bată cu vergi de fier, sfărâmându-i toate mădularele; şi, întru acele munci strigând către Domnul, Sfânta Mitrodora şi-a dat în mâinile Lui sfântul său suflet.

Deci murind ea, a fost adusă a treia mieluşea a lui Hristos, Sfânta Nimfodora, ca să vadă trupurile cele moarte ale celor două surori ale sale, şi de cumplita ucidere a acelora înfricoşându-se, să se lepede de Hristos. Şi a început prigonitorul a zice către dânsa cu vicleşug: „O, frumoasă fecioară, de a cărei podoabă eu mai mult decât de ale celorlalte mă minunez, şi de tinereţe mi-e milă! Zeii îmi sunt martori că nu te iubesc mai puţin decât pe fiica mea,

numai apropie-te şi te închină zeilor şi îndată vei avea de la împăratul mare dar, că îţi va da ţie averi şi cinste. Iar ce este mai mult, multă trecere vei avea la dânsul. Iar de nu, vai mie, rău vei pieri, ca şi surorile tale, ale căror trupuri le vezi aici".

Iar sfânta nu lua aminte la cuvintele lui, ci chiar împotrivă-i grăia, ocăra idolii şi pe închinătorii de idoli, ca David zicând: *Idolii păgânilor, argint şi aur, lucruri de mâini omeneşti. Asemenea lor să fie cei ce-i fac pe ei şi toţi cei ce se nădăjduiesc spre dânşii.* Şi văzând nelegiuitul că nu sporeşte cu cuvintele nimic, a poruncit ca, dezbrăcând-o, să o spânzure şi cu unghii de fier să-i strujească trupul. Iar ea în acele munci nici n-a strigat, nici n-a suspinat, ci numai ridicându-şi ochii spre cer, îşi mişca buzele, semn de rugăciune a ei către Dumnezeu.

Şi când a strigat pristavul: „Jertfeşte idolilor şi te vei izbăvi de munci", sfânta a răspuns: „Eu m-am jertfit pe mine Dumnezeului meu, pentru Care şi a pătimi îmi este dulceaţă şi a muri, dobândă". La sfârşit, prigonitorul a poruncit s-o bată cu beţe de fier până la moarte şi astfel sfânta a fost ucisă pentru mărturisirea lui Iisus Hristos.

Aşa treimea aceasta de fecioare pe Sfânta Treime a preamărit cu moarte mucenicească. Iar prigonitorului nu i-a fost destul ca să le muncească vii, ci, şi moarte fiind, şi-a răzbunat asupra lor ura sa cea neîmblânzită. Pentru că a poruncit să aprindă un foc mare şi trupurile sfintelor muceniţe într-însul spre ardere să le arunce. Iar aceasta făcându-se, deodată alt foc cu tunet mare a căzut din cer şi îndată a ars pe Fronton şi pe toţi slujitorii lui, care au muncit pe sfintele muceniţe. Iar peste focul cel aprins, o ploaie mare s-a vărsat şi l-a stins.

Atunci credincioşii, luând trupurile sfintelor nevătămate de foc, le-au îngropat cu cinste, aproape de apele cele calde într-un mormânt. Pe cele care un pântece le-a născut, pe acelea şi un mormânt le-a primit, ca cele ce nedespărţite au fost în viaţa lor, nedespărţite să fie şi după moarte. Surori au fost pe pământ, surori sunt la ceruri într-o cămară a Mirelui lor, surori şi în mormântul deasupra căruia s-a zidit o biserică în numele lor. Şi curg dintr-însa râuri de tămăduiri, întru slava lui Dumnezeu Unuia în Treime şi întru pomenirea acestor trei sfinte fecioare, pentru ale căror rugăciuni să ne învrednicim a vedea pe Sfânta Treime, cea în Tatăl şi în Fiul şi în Sfântul Duh, într-Unul Dumnezeu, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI
SFÂNTA PULHERIA ÎMPĂRĂTEASA[2]

Murind împăratul bizantin Arcadie, a lăsat pe fiul său cel mic, Teodosie, care era de opt ani, şi pe cele trei fiice, Pulheria, Arcadia şi Marina. Şi era Pulheria cu cinci ani mai mare decât fratele său, foarte înţeleaptă şi curată. Purtarea de grijă a lui Dumnezeu a dăruit-o ca pe un dar împărăţiei greceşti, spre ajutor tânărului Teodosie şi spre apărarea Ortodoxiei care era tulburată de eretici în acea vreme.

Aceasta, având o înţelegere care covârşea anii ei, a fost primită la împărăţie împreună cu fratele său şi a fost rânduită augustă. Şi era de şaisprezece ani când, luând puterea împărătească, a început a aşeza împărăţia grecească, nu cu cunoştinţă femeiască, ci cu înţelepciune bărbătească, încât s-a minunat toată lumea de înţelepciunea şi cunoştinţa ei, pentru că de la Dumnezeu avea această dăruire pentru curăţia vieţii sale. Că, pentru dragostea lui Dumnezeu şi purtând grijă de pacea poporului, n-a vrut să se însoţească cu bărbat, ca să nu fie vreo dezbinare între bărbatul şi fratele ei. Ci, făgăduindu-se pe sine mireasă lui Dumnezeu, a vrut ca până la moarte să petreacă în feciorie. Iar spre semnul fecioriei sale celei logodită lui Dumnezeu, în sobornicească biserică din Constantinopol a făcut un prestol dumnezeiesc din aur şi din pietre scumpe, minunat şi de mult preţ.

Încă îndemna spre paza fecioriei şi pe Arcadia şi pe Marina, surorile ei, care de asemenea au făgăduit lui Dumnezeu să-şi păzească curăţia până la sfârşitul vieţii. Şi vieţuiau cu dânsa în post şi în rugăciune, supunându-se acesteia nu numai ca celei mai mari surori, ci ca maicii lor şi ca împărătesei. Încă ţinea loc de maică şi fratelui său, Teodosie împăratul, pentru că se îngrijea de el foarte mult, învăţându-l frica de Dumnezeu. Şi, ştiind bine limba greacă şi latină, ea i-a fost învăţătoare; nu numai carte învăţându-l, ci şi la bunele obiceiuri povăţuindu-l. Adică cum trebuia să fie în vorbire şi în ascultarea celor ce grăiau, cum trebuia să fie când şade sau umblă, când pedepseşte pe cei greşiţi sau îi miluieşte; şi aşa îl învăţa toate lucrurile bune spre o bună şi cuviincioasă ocârmuire.

Şi căzând sămânţa cea bună pe pământ bun, căci o asculta pe ea în toate, atât a sporit învăţătura ei încât, atunci când a ajuns

[2] Istorisire de la Nichifor, Sozomen, Evagrie şi Kedrinos

Teodosie la vârsta de bărbat desăvârşit, întrecea pe alţi împăraţi, fiind bun şi blând, răbdător şi neră utăcios, înţelept şi socotitor, îndurător şi milostiv; pentru că, pe lângă învăţătură, şi rugăciunea Sfintei Pulheria i-a ajutat lui în viaţă. Această sfântă a zidit o biserică preaslăvită în numele Preacuratei Născătoare de Dumnezeu şi a făcut în Vlaherne alte multe biserici şi mănăstiri. A dat la săraci nelipsită milostenie şi, prin sârguinţa ei, împărăţia era în pace şi în linişte mare, ferită de dezbinările eretice dinlăuntru.

Trecând douăzeci de ani de la naşterea împăratului Teodosie şi venindu-i vremea căsătoriei, preafericita Pulheria se sârguia să afle o fecioară vrednică de cămara împărătească. În acea vreme a venit de la Atena în Constantinopol o oarecare fecioară, pe nume Athinais (sau Atinaida), păgână cu credinţa, foarte frumoasă şi înţeleaptă, fiică a unui filosof atenian, anume Leontie, care învăţase bine de la tatăl său filosofia, astronomia, geometria şi toată înţelepciunea greacă şi pe mulţi înţelepţi cu cunoştinţa îi întrecea.

Deci venise în Constantinopol pentru o pricină ca aceasta: aflându-se pe moarte tatăl ei, a împărţit moştenirea toată la doi fii ai săi, Valerie şi Aetie, iar ei nu-i lăsase mai nimic, numai câţiva galbeni. Întrebându-l rudeniile şi vecinii ce lasă fiicei sale, el a răspuns: „Destule îi sunt ei frumuseţea şi înţelepciunea!" Şi aceasta zicând, a murit. Şi împărţiră cei doi fraţi toată averea părintească între dânşii, iar surorii lor nu i-au dat nimic. Pentru aceea venise ea la Constantinopol, ca să se jeluiască de nedreptatea fraţilor săi.

Văzând-o Pulheria pe Athinais, precum şi frumuseţea ei, bunul obicei şi înţelepciunea cercetându-le cu privirea, a gândit să o logodească cu fratele său. Drept aceea, mai întâi spre Sfântul Botez a apropiat-o, numind-o Eudoxia, şi ca pe o fiică a făcut-o sieşi. Apoi, ca pe o vrednică de nunta împărătească, a însoţit-o cu împăratul, fratele său Teodosie. După aceea, i-a născut Eudoxia lui Teodosie o fiică, care, atunci când a împlinit vârsta potrivită, a fost însoţită cu Valentinian al III-lea în Roma, cel pe care l-a învrednicit Teodosie la o parte a împărăţiei sale.

În timpul acestor dreptcredincioşi împăraţi a fost sinodul al treilea a toată lumea în Efes, care a discutat erezia lui Nestorie, prin sârguinţa fericitei Pulheria, pentru că mare râvnă avea aceasta pentru dreapta credinţă. Şi pe fratele său, fiindcă începuse a se înşela cu eresul şi a rătăci din adevărata cale, l-a sfătuit şi în dreapta credinţă l-a întărit, fapt pentru care era cinstită de sfinţii părinţi cu multe laude.

După câţiva ani, vrăjmaşul, nesuferind să vadă risipirea eresurilor sale care se făcea prin Sfânta Pulheria, s-a înarmat asupra ei, vrând să o depărteze pe ea de la împărătescul scaun şi de la stăpânire. Acest lucru l-a şi făcut la o vreme, Dumnezeu îngăduind ca plăcuţii săi să fie ispitiţi. Iar ispitirea aceea s-a început cu un chin ca acesta: era la împăratul Teodosie un famen oarecare, anume Hrisafie, iubit de împăratul şi între sfetnici nu mai prejos, dar plin de vicleşug şi de răutate, de vrajbă şi de iubire de argint. Acela s-a sculat asupra Preasfinţitului Patriarh Flavian, care se suise pe scaun după Sfântul Proclu.

Şi era Flavian bărbat vrednic de acea cinste, ca un dreptcredincios, care avea şi viaţă cerească. Iar Hrisafie era eretic şi nu se învoise la supunerea lui. Deci, căutând asupra lui pricină, a trimis la dânsul, zicând să se gătească un dar împăratului spre binecuvântare, ca unul ce a fost pus arhiereu din nou. Iar el, gătind, a trimis nişte pâini curate. Iar Hrisafie, lepădând pâinile, a zis: „Aur, iar nu pâini, se cade a se trimite spre binecuvântare de la patriarh!" Iar patriarhul, prin trimişi, i-a răspuns, zicând: „Bine ştie Hrisafie că aurul şi argintul bisericesc este al lui Dumnezeu şi la nimeni nu se poate da, decât numai la săraci".

Atunci Hrisafie, mai mult mâniindu-se asupra patriarhului, se gândea cu ce fel de meşteşug i-ar săpa lui groapa. Văzând că fericita Pulheria, dreptcredincioasă fiind, îl sprijinea foarte mult pe patriarh şi nu îi era cu putinţă să-i facă lui ceva rău, a gândit vrăjmaşul să-i facă rău şi ei. Deci a început a semăna neghină între Pulheria şi Eudoxia împărăteasa, făcând vrajbă între dânsele cu feluriţe meşteşuguri.

În acea vreme s-a întâmplat un lucru ca acesta. Avea obicei împăratul Teodosie de iscălea împărăteştile sale scrisori fără a le citi, necercând nici să ştie ce era scris într-însele şi oricine poftea, după a sa voie, gătind scrisoarea, o aducea împăratului, iar el, neobservând ce era scris într-însa, punea mâna sa cea împărătească. Drept aceea, văzând fericita Pulheria acea neîngrijire a lui, a vrut, ca una ce totdeauna se îngrijea de dânsul, să-l îndrepte cu dragoste. Şi a pus la cale o meşteşugire de acest fel: a făcut o scrisoare ca din partea împăratului. În scrisoare scria că împăratul dă în robie surorii sale, Pulheria, prin a ei rugăminte, pe femeia sa şi îi adevereşte că nu mai are stăpânire asupra ei.

O astfel de scrisoare i-a dat împăratului să o iscălească. Iar el, după obicei, necitind scrisoarea şi neştiind ce era scris într-însa, a pus mâna sa şi a iscălit. Pulheria, luând acea scrisoare, a chemat cu

cinste pe împărăteasa Eudoxia în palatul său şi cu vorbă de dragoste şi cu cinste a ţinut-o la sine mult. Împăratul trimiţând după împărăteasă, Pulheria nu a lăsat-o să plece. Trimiţând şi a doua oară, Pulheria zâmbind i-a trimis răspuns: „Să ştie împăratul că nu mai are putere peste împărăteasa sa, că mi-a dat-o în robie şi prin scrisoarea sa cea împărătească a întărit aceasta". Acestea zicându-le, a mers apoi singură la fratele său şi i-a zis: „Vezi, împărate, că nu faci bine iscălind scrisorile necitite!" Şi i-a arătat lui scrisoarea aceea. Cu o meşteşugire ca aceasta înţeleaptă a sfătuit pe împăratul să fie mai cu pază şi să cerceteze şi să citească scrisorile acelea pe care avea să-şi pună împărătească iscălitură.

Înştiinţându-se de aceasta, vicleanul vrăjmaş Hrisafie, famenul, s-a apropiat de Eudoxia împărăteasa, zicându-i: „Vezi ce-ţi face ţie Pulheria şi cum te defaimă? Roabă a ei vrea să te facă. Până când vei suferi de la dânsa unele ca acestea?! Au nu eşti ca şi ea împărătească şi cu împăratul mai de aproape, ca un trup cu dânsul?"

Unele ca acestea şi mai multe zicându-le, vrăjmaşul a pornit spre mânie pe Eudoxia, care după aceea a început a-şi îndemna bărbatul ca, luând stăpânirea împărătească de la Pulheria, singur să împărăţească. Iar împăratul, îndemnat de femeie şi de Hrisafie, deşi se gândea să le urmeze sfatul, se ruşina să aducă necinste asupra surorii şi învăţătoarei sale.

Deci în taină a rugat pe patriarh ca pe Pulheria, când va intra în biserică, să o sfătuiască să se facă diaconiţă, ca pe una ce vieţuia cu curăţie şi cu sfinţenie şi de slujba diaconiei fiind vrednică. Pentru că era obiceiul într-acele vremi ca pe fecioarele cu viaţă curată să le silească, chiar şi nevrând, la slujirea diaconească. Deci şi pe Sfânta Pulheria voia să o silească la aceeaşi faptă, ca să o depărteze cu o slujbă ca aceasta de la stăpânirea împărătească. Patriarhul a spus de aceasta Pulheriei în taină, iar ea, cunoscând o scornire ca aceea a fratelui său şi cunoscând vrajba împărătesei şi a lui Hrisafie, singură şi-a lăsat stăpânirea împărătească şi, plecând din palatele împărăteşti cu servitoarele sale şi aşezându-se la un loc osebit de linişte, slujea lui Dumnezeu în tăcere şi fără tulburare.

Atunci ereticul Hrisafie, aflând vreme cu prilej răutăţii sale, a pornit pe împăratul împotriva patriarhului. Şi era biserica lui Dumnezeu în tulburare, sculându-se ereticii fără temere, nemaifiind Pulheria apărătoarea dreptei credinţe. Atunci a deschis Dumnezeu împăratului ochii minţii lui, ca să-şi cunoască greşeala şi să ştie mânia cea nedreaptă a împărătesei sale asupra Sfintei Pulheria şi să înţeleagă înrăutăţita purtare a lui Hrisafie.

Oarecând aduseră împăratului Teodosie un măr foarte frumos şi mare, mai presus de a sa fire. Împăratul, mirându-se de a lui frumuseţe şi mărime neobişnuită, l-a trimis împărătesei sale. Şi aceea, ţinându-l la sine, nu l-a mâncat, ci l-a trimis lui Paulin senatorul, un iubit prieten al împăratului, fiind atunci bolnav. Iar Paulin, neştiind nimic, a trimis mărul acela împăratului. Deci, luând mărul împăratul, l-a cunoscut şi, mergând la împărăteasă, a întrebat-o, zicând: „Unde este mărul pe care l-am trimis ţie?" Iar împărăteasa, neştiind că mărul acela a venit iarăşi în mâinile împăratului, i-a răspuns: „L-am mâncat". Atunci împăratul i-a arătat ei mărul şi i-a zis: „Dar acesta ce este?"

Dintru acea vreme s-a mâniat foarte asupra împărătesei şi cu necinste a ocărât-o, pentru că i se părea că îl înşeală cu Paulin. Atunci, pe Paulin îndată l-a trimis în surghiun în Capadocia, iar pe împărăteasă, nu o mai lăsa să vină pe la dânsul. Asemenea şi asupra lui Hrisafie, famenul, sfetnicul împărătesei, foarte s-a mâniat, pentru că s-a încredinţat că era pricinuitor de multă răutate. Şi mai întâi a luat de la dânsul averea, apoi l-a trimis în surghiun.

Dumnezeu însă a făcut izbândire pentru supărarea cea nevinovată a Sfintei Pulheria, pentru că Hrisafie, călătorind cu corabia, s-a înecat în mare, iar Paulin în surghiun a fost tăiat fără vină, după porunca împăratului. Mai pe urmă, murind acesta, împărăteasa singură, cu jurământ a adeverit că Paulin era curat de acel presupus păcat; asemenea şi ea era nevinovată de ceea ce o învinuiau. Însă a avut Dumnezeu purtare de grijă, ca să vină o pătimire ca aceea lui Paulin spre mântuirea sufletului, iar împărătesei spre învăţătură.

Deci, auzind împărăteasa de tăierea lui Paulin, s-a mâhnit fără de măsură că a pătimit pentru dânsa un om ca acela cu bună înţelegere şi întreg la minte, fără de vină, şi a rugat pe împăratul să nu o oprească pe ea să meargă la Ierusalim să se închine Sfintelor Locuri. Şi dându-i voie, s-a dus la Ierusalim şi a făcut acolo milostenii mari şi a zidit biserici multe şi a făcut mănăstiri, pentru că a zăbovit în Ierusalim multă vreme, până ce, prin multe rugăciuni, a potolit mânia cea împărătească şi pe Sfânta Pulheria iar a împăcat-o cu sine. Şi i-a trimis, spre semn de pace şi de dragoste necurmată, chipul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, cel zugrăvit de Sfântul Evanghelist Luca.

După plecarea ei la Ierusalim, împăratul Teodosie a trimis rugăminte la sora sa, Sfânta Pulheria, să se întoarcă iar la scaunul său. Dar ea nu voia, dorind să slujească mai bine Unuia Dumnezeu în singurătate, decât să stăpânească multe ţări. Şi iar a rugat-o

împăratul să vină în palatele împărăteşti, ca să împărăţească cu dânsul şi n-a încetat din stăruinţă până ce nu a înduplecat-o. Şi s-a întors cu mare cinste Sfânta Pulheria la palatul său împărătesc şi îndată a încetat eretica vijelie, s-au alinat valurile şi s-a făcut linişte în biserică, după care împărăţia iar mergea ca înainte, cu pace. Iar după îndelungată vreme a venit şi Eudoxia împărăteasa de la Ierusalim, aducând cu sine mâna Sfântului Întâi Mucenic şi Arhidiacon Ştefan. Când au adus-o în Calcedon, s-a arătat într-acea noapte Sfântul Ştefan fericitei Pulheria, zicându-i: „Iată, ţi-ai câştigat dorinţa, că şi eu am venit în Calcedon". Iar a doua zi, sculându-se Pulheria, a luat pe fratele său, împăratul Teodosie, şi a ieşit în întâmpinarea mâinii sfântului întâiul mucenic, pe care împreună şi cu împărăteasa Eudoxia a primit-o cu dragoste.

Trăind împăratul Teodosie patruzeci şi doi de ani, i-a sosit sfârşitul şi a spus Sfintei Pulheria o descoperire dumnezeiască, care i se făcuse lui în Efes, pe când se afla în biserica Sfântului Ioan Teologul. Pentru că, stând el acolo în rugăciune, i s-a descoperit că, după moartea lui, o să ia sceptrul împărăţiei greceşti Marchian Ostaşul, şi a rugat-o pe sora lui ca să-i ajute lui Marchian la împărătescul scaun.

Deci era Marchian de neam din Tracia, fiul oarecărui ostaş, el însuşi ostaş viteaz, înţelept în toate, iscusit, milostiv şi bun; încă din tinereţe era însemnat la împărăţie, fiind el păzit din întâmplări de moarte. Pentru că, oarecând, mergând la Filipopoli, a găsit pe cale un trup lepădat al unui om nu demult ucis. Deci a stat deasupra trupului şi se umilea fiindu-i jale de acel om. Apoi, vrând să facă fapta cea bună a milosteniei, adică să îngroape pe cel mort, a început să-i sape groapa şi iată, oarecare, pe aceeaşi cale mergând spre cetate, a văzut pe Marchian îngropând pe cel mort şi, crezând că el a făcut acea ucidere, l-au prins şi, ducându-l în cetate, l-au dat judecătorului. Şi nefiind cine să mărturisească pentru nevinovăţia lui, ci numai el singur apărându-se, nu i s-a dat crezământ şi ca pe un ucigaş la moarte l-au osândit. Şi era să fie pedepsit cu moartea în curând, dacă prin descoperire dumnezeiască nu s-ar fi arătat adevăratul ucigaş.

Deci acela şi-a luat după fapte pedeapsa, iar Marchian, cu cinste fiind pus în libertate, slujea în oastea greacă, pe lângă voievodul Aspar. Iar făcându-se război cu vandalii, când au biruit vandalii pe greci şi pe mulţi i-au luat vii în robie, atunci cu aceia şi Marchian fiind prins, a fost dus la comandantul vandalilor, Ginseric. Iar Ginseric, vrând să vadă pe cei robiţi, s-a urcat pe un

loc înalt în miezul zilei, fiind arşiţă mare, şi a văzut de departe pe Marchian dormind pe pământ, iar deasupra lui un vultur zburând cu aripile întinse îi făcea lui umbră, apărându-l de arşiţa soarelui. Aceasta văzând-o Ginseric, căpetenia vandalilor, a cunoscut cele ce erau să fie şi, chemând la sine pe robitul acela şi întrebându-l pe el de nume şi de moşie, i-a zis: „De voieşti ca să fii viu, întreg şi slobod, jură mie că atunci când te vei sui la împărătească vrednicie nu vei face război cu vandalii niciodată, ci în pace cu noi vei petrece". Deci Marchian s-a jurat comandantului şi a plecat cu cinste la locul său.

Apoi, întorcându-se iar Marchian din robie în oastea grecească, dar cu un grad mai mic, şi mergând oarecând grecii asupra perşilor, s-a îmbolnăvit Marchian pe cale şi a rămas în cetatea Lichiei, care se numea Sidina. Şi l-au primit doi fraţi în casa lor, Taţian şi Iulian, bărbaţi cinstiţi, îngrijindu-se de sănătatea lui, pentru că aveau pentru el mare dragoste. Şi sculându-se el de pe patul durerii, cei doi fraţi au ieşit odinioară împreună cu dânsul la vânătoare de păsări. Fiind la amiază şi stând ei în arşiţa soarelui, se culcară să se odihnească şi adormiră. Dormind ei, s-a deşteptat mai întâi decât toţi Taţian şi a văzut, ca şi Ginseric oarecând, un vultur mare zburând deasupra lui Marchian care dormea şi cu aripile întinse îl acoperea de arşiţa soarelui, umbrindu-l.

Văzând aceasta, Taţian a deşteptat pe Iulian, fratele său cel mai tânăr, şi se mirau amândoi de minunea aceea. După aceasta, deşteptându-se şi Marchian din somn, a zburat vulturul, iar Taţian şi Iulian prooroceau că o să fie împărat şi-l întrebară: „Ce fel de mulţumire şi milă le va arăta când va fi împărat?" Iar el zicea: „De va fi după proorocia voastră, apoi îmi veţi fi mie în loc de tată".

După aceasta a început Marchian a fi mai mult mărit între greci, preamărind Dumnezeu pe bărbatul pe care l-a ales după inima sa. Apoi s-a săvârşit dreptcredinciosul împărat Teodosie cel Tânăr, iar împărăteasa Eudoxia s-a dus iarăşi la Ierusalim, şi acolo, petrecând bine câţiva ani, s-a mutat către Domnul şi o îngropară în biserica Sfântului Întâiului Mucenic şi Arhidiacon Ştefan, cea zidită oarecând de dânsa. Iar fericita Pulheria, după moartea fratelui său, sfătuindu-se cu boierii şi cu toţi mai-marii oştilor, pe Marchian ostaşul l-au ales la împărăţie, ca pe un vrednic şi ales al lui Dumnezeu.

Marchian fiind împărat, a chemat pe cei înainte pomeniţi doi fraţi, Taţian şi Iulian, şi, cu înalte dregătorii cinstindu-i pe ei, i-a pus pe unul asupra Traciei stăpânitor, iar pe altul asupra Lichiei.

Asemenea şi cu Ginseric şi-a împlinit jurământul său, păzind cu dânsul pacea nestricată până la sfârşit. Iar Pulheria împărăteasa, după ce s-a aşezat Marchian, a vrut ca iar să se întoarcă la al său loc singuratic. Dar împăratul nou şi tot sfatul palatului au rugat-o pe ea să nu-i lase, ci să le ajute lor a cârmui împărăţia ca o înţeleaptă şi iscusită; dar într-alt chip aceea nu se putea să fie, fără numai devenind soţie împăratului. Iar ea le punea lor înainte că şi-a făgăduit lui Dumnezeu fecioria sa, pe care datoare este să o păzească până la moarte.

Asemenea şi împăratul spunea că şi-a făgăduit şi el lui Dumnezeu curăţia sa. Dar, pentru nevoia Sfintei Biserici care era tulburată de ereticii cei ce atunci se înmulţiseră, a fost silită să se însoţească cu Marchian împăratul, însă într-o însoţire ca aceea în care floarea fecioriei n-a veştejit-o, ci neatinsă până la sfârşitul vieţii a păzit-o. Că şi făgăduinţa cea lui Dumnezeu făcută şi obişnuita curăţie a amândurora nu-i lăsară a-şi călca făgăduinţele date, pentru că ea era atunci de cincizeci şi unu de ani şi nici împăratul nu mai era tânăr.

Şi se numea Pulheria femeia împăratului, dar într-adevăr nu ca o femeie, ci ca o soră îi era, împărăţind cu dânsul şi bine ocârmuind sceptrul împărăţiei cu mare folos pentru toată Biserica lui Dumnezeu şi pentru toată împărăţia. Şi se numea şi Marchian bărbat Pulheriei, însă într-adevăr nu ca un bărbat, ci ca un frate îi era, împărăţind cu dânsa ca împreună cu o fiică împărătească şi moştenitoare a scaunului tatălui său. Şi puteai atunci să vezi pe scaunul împărăţiei greceşti fecioreasca curăţie împărăţind, pentru că au împărăţit păzindu-se pe sine, şi împăratul cu sufletul şi cu trupul curat, şi împărăteasa fecioară neprihănită.

O, însoţire feciorească, care abia de vezi sau de auzi! Să se minuneze aici lumea cea plină de pofte necurate! Să se ruşineze oamenii ce slujesc patimilor şi dulceţilor trupeşti, auzind de o astfel de însoţire a acestor împăraţi dreptcredincioşi, care s-au asemănat cu îngereasca curăţie! Cu sârguinţa acestei sfinte împărătese s-a adunat al patrulea Sinod al Sfinţilor Părinţi în Calcedon, împotriva răucredinciosului Dioscor şi a lui Eutihie arhimandritul. Apoi asemenea sinod a fost şi în Efes tot după purtarea ei de grijă, pentru că ea ajuta foarte mult dreapta credinţă.

Scriitorii Istoriei Bisericeşti Universale ne descriu că această împărătească a luat parte la amândouă sinoadele, atât din Efes, cât şi din Calcedon, ca o mare apărătoare a credinţei. Era într-însa râvnă de dreaptă credinţă şi mare înţelepciune; că în sufletul şi în inima ei

cea curată petrecea Sfântul Duh ca într-o biserică sfântă, şi cu mari daruri a îmbogăţit-o pe ea. Apoi, vieţuind cincizeci şi patru de ani şi toate averile sale la biserică, la mănăstiri şi la săraci împărţindu-le, s-a mutat la Dumnezeu, Căruia cu toată osârdia I-a slujit. Cu ale ei rugăciuni, Doamne, nu ne lipsi şi pe noi de împărăţia Ta cea cerească. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, TREI SFINTE FEMEI, CE S-AU AFLAT ÎNTR-UN MUNTE PUSTIU

Pavel, episcopul Monomvasiei, ne-a spus: „Fiind eu, zice, mirean, trimis am fost la Răsărit ca să adun dajdia împărătească. Şi mi s-a întâmplat în cale o mănăstire pustnicească şi am vrut să intru într-însa, iar egumenul cu călugării au ieşit în întâmpinarea mea şi, sărutându-ne unul pe altul, am şezut afară.

Deci era acolo o grădină de pomi având roduri şi am văzut păsările zburând şi rupând ramuri cu poame şi ducându-se cu ele. Şi am întrebat pe egumenul, zicând: „De ce nu mănâncă aici păsările acestea poamele, ci, rupându-le cu ramuri, le duc în altă parte?" Şi mi-a zis mie egumenul: „Iată, unsprezece ani sunt de când aşa fac totdeauna păsările acestea". Iar eu, zise Pavel, ca de Dumnezeu îndemnându-mă, am zis: „Sunt undeva, în munţi, sfinţi bărbaţi sau femei în Dumnezeu petrecând şi, după a Lui poruncă, păsările acestea le duc lor acele poame".

Acestea grăindu-le eu, iată, a zburat un corb şi a rupt o ramură cu rodul ei. Şi am zis eu egumenului: „Să mergem după dânsul!" Şi aşa am mers, iar corbul zbura înaintea noastră cu rodul şi, zburând, a şezut pe un deal, lăsând jos din cioc ramura. Iar noi suindu-ne la dânsul, îndată a luat corbul ramura şi a zburat din nou într-o vale ce era deosebit de adâncă şi acolo lăsând ramura, a venit de acolo neavând nimic. Iar noi, apropiindu-ne de prăpastia aceea, am aruncat o piatră în jos şi am auzit un glas de acolo, zicând: „De sunteţi creştini, nu ne ucideţi pe noi!" Iar noi am zis: „Dar voi cine sunteţi?" Iar ele au zis: „De voiţi să ne vedeţi pe noi, aruncaţi-ne nouă trei haine, că suntem femei goale. Şi mergând pe sub munte, veţi afla o cărăruie strâmtă şi pe aceea veţi putea veni la noi".

Dacă am auzit noi acestea, îndată trei călugări din cei ce erau cu mine s-au dezbrăcat de hainele lor şi, învăluind într-însele nişte pietre, le-au aruncat jos la dânsele. Şi pogorându-ne din munte, am

aflat o cale mică şi strâmtă, precum ne spuseseră ele, încât abia puteam să mergem pe dânsa, şi am ajuns până la acea intrare de munte, în care petreceau sfintele. Şi am aflat trei femei care, văzându-ne pe noi, s-au închinat nouă până la pământ şi, făcând rugăciune, am şezut.

Deci una dintre ele a stat jos, iar două în picioare. Atunci egumenul a zis către cea care şedea: „De unde eşti, stăpână şi maică, şi cum ai venit aici?" Răspuns-a aceea, zicând: „Eu, părinte, sunt din Constantinopol şi am avut bărbat cu dregătorie la curtea împărătească; iar el săvârşindu-se de tânăr, am rămas văduvă la vârsta douăzeci de ani. Şi petreceam plângând de două lucruri: de văduvie şi de nerodire.

Iar după câteva zile, un oarecare boier, auzind de mine, a trimis slugile sale, vrând să mă răpească cu sila; şi nu mă slăbeau trimişii, vrând să mă ducă la stăpânul lor. Deci m-am rugat Domnului meu Iisus Hristos ca să mă izbăvească de acel silnic, care voia să-mi întineze sufletul şi trupul. Şi am zis către slujitori: „Stăpânii mei! Au doar n-aş vrea eu să merg cu bucurie la stăpânul vostru cel lăudat?! Dar acum, fiind în neputinţă de boală, nu pot. Deci îngăduiţi-mă până ce mă voi tămădui şi atunci voi merge la dânsul cu veselie".

Aceasta auzind-o slugile, se duseră zicând: „Stăpânul nostru te va aştepta până la patruzeci de zile". Iar după plecarea acelora, tuturor slugilor şi slujnicelor mele le-am dat drumul, plătindu-le, şi din toate am oprit numai pe aceste două, pe care le vedeţi acum. După aceasta, chemând pe un om iubitor de Hristos din neamul meu, cu jurăminte înfricoşate l-am jurat să vândă moşiile mele şi casa şi aurul şi pe toate să le împartă la săraci. Apoi, sculându-mă noaptea, am luat pe aceste două slujnice – iar acum surori ale mele – şi am intrat cu dânsele în corabie şi, povăţuindu-ne mâna lui Dumnezeu, am venit la locul acesta. Şi acum sunt unsprezece ani de când om nu am văzut, fără numai pe voi astăzi. Iar hainele noastre, după un an rupându-se, au căzut de pe noi.

Şi a zis către dânsa egumenul: „De unde, stăpâna mea, aveţi voi hrană?" Iar ea a zis: „Bunul şi Iubitorul de oameni, Dumnezeul nostru, Cel ce a hrănit pe poporul Său în pustie patruzeci de ani, Acela şi nouă nevrednicelor roabelor sale ne trimite hrană, că peste tot anul – cu purtarea Lui de grijă cea dumnezeiască – păsările ne aduc nouă tot felul de poame, nu numai de trebuinţa noastră, ci şi de prisosit. Şi goale noi fiind, ne acoperă şi ne încălzeşte Dumnezeu cu darul Său, încât nici iarna nu ne temem de ger, nici

vara de zăduf, ci petrecem ca în rai sălăşluindu-ne şi slăvind totdeauna pe Sfânta Treime".

Acestea auzindu-le noi şi minunându-ne, a zis către dânsa egumenul: „De vei porunci, stăpână, aş trimite un frate la mănăstire ca să aducă bucate şi să mâncăm cu voi". Iar ea a răspuns: „De vei voi, părinte, ca să faci aceasta, apoi să porunceşti ca să vină un preot şi să săvârşească aici sfânta slujbă, ca să ne împărtăşim cu Preacuratele Taine ale lui Hristos, că, de când am plecat de la cetate, nu ne-am învrednicit să primim sfinţirea acelora". Şi îndată egumenul a trimis un monah la mănăstire ca să cheme un preot şi să aducă bucate. Deci, venind preotul a săvârşit Sfânta Liturghie şi s-a împărtăşit întâi ea cu Preacuratele Taine, apoi şi slujnicele ei. Şi au mâncat acolo cu noi – grăieşte Pavel episcopul – şi a zis stăpâna către egumen: „Rogu-mă sfinţiei tale, părinte, ca să petreci aici trei zile". Şi a făgăduit egumenul. Apoi, sculându-se acea fericită femeie s-a rugat Domnului cu dinadinsul şi s-a săvârşit.

Iar noi, cu lacrimi cântând deasupra gropii cântări, am îngropat-o. Iar în dimineaţa zilei a doua rugându-se, s-a săvârşit şi a doua cu pace. Asemenea şi cea de a treia a murit în a treia zi. Şi îngropându-le pe ele, ne-am întors, slăvind pe Hristos Dumnezeul nostru, Cel ce face minuni preaslăvite întru sfinţii Săi, Căruia se cuvin cinstea şi închinăciunea în veci. Amin.

LUNA SEPTEMBRIE

ZIUA A UNSPREZECEA

CUVIOASA TEODORA, CARE S-A NEVOIT ÎN CHIP BĂRBĂTESC (†491)[1]

Ochii Domnului, care privesc spre toate căile omeneşti şi cercetează chiar şi lucrurile cele tăinuite, sunt de mii şi mii de ori mai luminoşi decât soarele. Mai înainte de a se zidi, toate s-au ştiut de El. N-a ştiut aceasta oarecare femeie de bun neam, anume Teodora, din cetatea Alexandriei, fiindcă a ascultat pe vrăjmaşul cel ce a ispitit-o şi i-a zis că păcatul cel făcut în întuneric, pe care nu-l vede soarele, nu-l ştie Dumnezeu. Dar când a cunoscut că nu se tăinuieşte nimic înaintea lui Dumnezeu, o, cu cât de mare pocăinţă s-a îndreptat!

Vieţuind ea cu cinste în însoţirea bărbatului său, a căzut într-o ispitire de acest fel: un oarecare om bogat, dar tânăr cu anii şi cu mintea, îndemnat de diavol, s-a rănit de frumuseţea ei şi în toate chipurile se sârguia să o ducă în desfrânare. Îi trimitea ei daruri mari şi lucruri multe şi mai mari îi făgăduia şi o amăgea cu cuvintele. Dar, neputând să facă ceva singur, şi-a găsit o unealtă ca aceasta, căci s-a învoit cu o fermecătoare amăgitoare să înşele pe Teodora cea curată, povăţuind-o pe ea la acel fapt de neiertat al lui.

Aceea, având ajutor pe satana, a găsit vreme cu prilej şi a grăit Teodorei de tânărul acela. Iar Teodora a zis: „O, de aş scăpa de omul acesta, care de multă vreme mă supără, căci de îl voi asculta pe el, chiar de nu ne va vedea cineva, cel puţin soarele care ne luminează tot va fi martor păcatului meu înaintea lui Dumnezeu!" Răspuns-a înşelătoarea: „După ce va apune soarele şi va fi noapte întunecoasă, la un loc ascuns să faci voia tânărului şi

[1] După Sfântul Simeon Metafrast

nimeni nu va şti atunci fapta voastră, nici nu va fi cineva care să mărturisească înaintea lui Dumnezeu. Pentru că noaptea cea tăcută şi întunecoasă pe toate le acoperă". Iar Teodora a zis: „O, de n-ar şti Dumnezeu păcatul cel făcut noaptea, bine ar fi!" Răspuns-a înşelătoarea: „Aşa este, că numai păcatele pe care le luminează soarele le vede Dumnezeu, iar pe cele făcute în întuneric, cum poate să le vadă?"

Aceste cuvinte ale amăgitoarei le-a crezut Teodora, ca o femeie tânără şi neînvăţată, la care s-a mai adăugat încă şi ispitirea diavolească care putea mult, fiindcă puterea diavolului este tare, iar firea şi puterea noastră sunt pătimaşe şi slabe. Deci s-a învoit Teodora cu sfatul vicleanului şi, făcând fărădelegea în întunericul nopţii, cu revărsarea luminii celei de dimineaţă, s-a suit lumina milostivirii celei grabnice a lui Dumnezeu peste inima ei. Căci, cunoscându-şi păcatul său, se căia, îşi bătea faţa, îşi rupea părul, singură se ruşina de sine şi singură de sine îi era scârbă. Astfel, milostivirea lui Dumnezeu, care nu voieşte moartea păcătosului pentru curăţia ei cea mai dinainte, a deşteptat-o spre grabnica pocăinţă şi iertare. Pentru că Dumnezeu îndreaptă uneori asupra omului vreo cădere ca, sculându-se, să arate mai multă osteneală, îndreptare şi osârdie spre Dumnezeu, Care iartă păcatele.

Deci se tânguia Teodora de păcatul făcut şi, plângând, îşi mângâia puţin cugetul său, grăind în sine: „Nu ştie Dumnezeu păcatul meu, dar, deşi nu-l ştie, ruşine-mi este mie şi durere". Apoi, străbătând printr-însa întristarea, s-a dus la o mănăstire de fecioare, la stareţă, pentru cercetare, căci se cunoştea cu dânsa. Iar stareţa, văzând-o mâhnită la faţă, a întrebat-o: „Ce mâhnire ai tu, fiica mea? Au doară eşti năpăstuită de bărbat?" Iar ea a răspuns: „Nu, stăpână! Alta este pricina de care mi s-a mâhnit inima". Iar stareţa, vrând să o mângâie pe dânsa, mişcându-se de Duhul lui Dumnezeu, a început a vorbi pentru folosul sufletului ei şi a citi din cărţi. Citind ea un cuvânt, a ajuns până la textul acesta din Sfânta Evanghelie: *Nimic nu este acoperit care să nu iasă la iveală şi nimic ascuns care să nu ajungă cunoscut. Ceea ce vă grăiesc la întuneric, spuneţi la lumină şi ceea ce auziţi la ureche, propovăduiţi de pe case*.

Aceste cuvinte ale Sfintei Evanghelii auzindu-le, Teodora s-a lovit în piept, zicând: „Vai mie, ticăloasa, cum m-am înşelat, socotind că nu ştie Dumnezeu de păcatul meu". Şi a început a se bate peste faţă, tânguindu-se şi plângând. Atunci stareţa a cunoscut că a avut o cădere în păcat şi a început a o întreba ce i s-a întâmplat

ei. Iar ea, abia putând grăi de plâns, i-a spus stareţei cu tot de-amănuntul şi a căzut la picioarele ei, zicând: „Miluieşte-mă, stăpână, pe mine cea pierită şi mă povăţuieşte ce să fac! Oare se poate să mă mântuiesc sau sunt pierdută în veci? Oare să mai nădăjduiesc spre mila lui Dumnezeu, sau să mă deznădăjduiesc?" Iar stareţa a început a-i grăi: „N-ai făcut bine, fiica mea, ascultând pe vrăjmaş. Nu ai înţeles bine pe Dumnezeu, socotind că te vei tăinui înaintea Celui ce cearcă inimile şi rărunchii, Care ştie cugetele; chiar şi pe cele nelucrate le văd ochii Lui şi nici o noapte sau un loc tainic şi întunecos nu pot să ascundă pe cel păcătos, dinaintea ochiului Lui cel atotvăzător. N-ai făcut bine, fiica mea, căci şi pe Dumnezeu L-ai mâniat şi credinţa bărbatului nu ai păzit-o şi trupul ţi-ai spurcat şi sufletul ţi-ai vătămat. De ce nu mi-ai spus mie despre aceasta mai înainte, că eu ţi-aş fi ajutat ţie şi te-aş fi învăţat să te fereşti de cursele vrăjmaşului? Dar de vreme ce aşa ţi s-a întâmplat, de aici înainte să te îndrepţi şi să cazi la milostivirea lui Dumnezeu, rugându-te cu sârguinţă ca să-ţi ierte păcatul. Să nu te deznădăjduieşti, fiica mea, că, deşi ai făcut mare păcat, însă mai mare este mila lui Dumnezeu şi nu este vreun păcat care să biruiască iubirea Lui de oameni; scoală-te, pocăieşte-te şi te vei mântui".

Acestea şi multe asemenea grăindu-le stareţa, a sfătuit-o pe ea şi a învăţat-o calea pocăinţei. Apoi a mângâiat-o, spunându-i de milostivirea lui Dumnezeu şi de bunătatea Lui cea negrăită că este gata a primi pe cei ce se pocăiesc şi a-i ierta pe cei ce greşesc. Încă i-a adus aminte şi de femeia păcătoasă din Evanghelie, care cu lacrimi a spălat picioarele lui Hristos şi cu perii capului ei le-a şters şi a câştigat de la Dumnezeu iertare de păcatele sale.

Toate cuvintele acestea primindu-le Teodora de la acea bună povăţuitoare şi aşezându-le în inima sa, a zis: „Cred Dumnezeului meu, stăpână, şi de acum nu voi mai face un păcat ca acesta, ci şi pentru cel făcut, pe cât voi putea, mă voi pocăi". Şi primind în inimă oarecare răcorire, s-a întors la casa sa. Şi se ruşina a căuta la faţa bărbatului său, având mustrare în cuget, şi se gândea cum ar ruga pe Dumnezeu; şi dorea să meargă în mănăstirea de fecioare, dar ştia că bărbatul ei o va opri. De aceea, ca să se tăinuiască de bărbatul său şi de toţi cunoscuţii, a căutat un prilej ca acesta: ducându-se bărbatul ei de acasă la oarecare lucru, ea, seara târziu, tunzându-şi părul capului, s-a îmbrăcat în haine bărbăteşti şi, punându-şi nădejdea în Dumnezeu, a ieşit încetişor din casă şi a alergat degrabă ca o pasăre zburând din cursă.

Ajungând la oarecare mănăstire pustnicească care se numea Octodecat, care era departe de cetate ca la optsprezece stadii, a bătut în poartă şi, portarul deschizându-i, a zis: „Fă bine, părinte, şi spune egumenului ca să mă primească în mănăstire, că sunt om păcătos şi vreau să mă pocăiesc de faptele mele cele rele. Că pentru aceea am venit aici, ca să spăl picioarele voastre cele sfinte şi să slujesc vouă ziua şi noaptea, la orice lucru îmi veţi porunci mie". Deci, mergând, portarul a spus egumenului, iar el a zis: „Se cade a-l ispiti pe acesta mai întâi, dacă a venit la noi fiind povăţuit de Dumnezeu. Deci să nu-i dai răspuns până dimineaţă şi să nu-l laşi să intre în mănăstire, până ce vom vedea dacă nu se va duce supărat. Iar dacă va răbda lângă poarta mănăstirii, aşteptând milă, atunci vom cunoaşte cu adevărat că a venit cu osârdie la noi să slujească lui Dumnezeu".

Şi aşa a făcut portarul: n-a îngrijit de dânsa, ci a trecut-o cu vederea ca pe un rob netrebnic, iar ea şedea plângând lângă poartă. Apoi a înnoptat şi iată fiarele sălbatice treceau pe lângă dânsa, pentru că era pustia aceea plină de fiare, însă, cu darul lui Dumnezeu, a rămas neatinsă, înarmându-se ca şi cu o pavăză cu rugăciunea şi cu Sfânta Cruce. Iar a doua zi, uitându-se portarul prin ferestre, a văzut-o şezând lângă poartă şi i-a zis: „De ce zăboveşti aici, omule? Nu te vom primi, căci nu ne trebuieşti". Iar ea a zis: „Chiar dacă voi muri aici, lângă poartă, nu mă voi duce până ce nu vă veţi milostivi de mine şi mă veţi primi în mănăstire".

Portarul, văzând răbdarea şi smerenia ei, i-a deschis uşa şi a dus-o la egumen, iar egumenul a întrebat-o de unde este, cum se numeşte şi de ce a venit. Iar ea a zis: „Din Alexandria sunt, părinte. Numele meu este Teodor. Plin sunt de păcate şi de fărădelegi. Cercetându-mi cugetul şi cunoscându-mi păcatele, am vrut să mă pocăiesc şi am venit la sfinţia voastră să mă primiţi în rânduiala voastră şi să mă mântuiţi pe mine, păcătosul cel pierit. Deci primeşte-mă, părinte, precum Domnul a primit pe tâlharul, pe vameşul şi pe fiul cel desfrânat".

Egumenul a început a-i arăta greutăţile vieţii mănăstireşti şi nevoinţa cea mare şi i-a zis: „Nu le vei putea purta pe acestea, fiule, că te văd tânăr şi crescut în desfătări lumeşti, iar mănăstirea noastră nu are nici o odihnă, şi rânduiala noastră are viaţă aspră şi vieţuirea noastră împreună are trebuinţă de multă înfrânare şi post. Fraţii noştri poartă osteneli mari în ascultări, nelăsând nici pravila bisericească, nici rugăciunea de miezul nopţii şi Utrenia, nici ceasurile şi Vecernia şi celelalte rugăciuni şi închinăciuni din chilie

şi privegherile cele de toată noaptea. Iar tu te-ai obişnuit cu odihna trupească şi nu-ţi este cu putinţă ca, împreună cu noi toţi, să porţi greutatea nevoinţei călugăreşti, deşi te văd că alergi cu osârdie. Mă tem însă să nu-ţi schimbi mai târziu gândurile, pentru că mulţi oameni de multe ori încep un lucru bun cu osârdie, apoi degrabă, supărându-se, încetează de la fapta cea bună şi se fac mai leneşi. Deci te sfătuiesc să te întorci în lume şi Dumnezeu să-ţi rânduiască mântuirea precum voieşte".

Atunci Teodor, căzând la picioarele egumenului, a zis plângând: „Nu mă lepăda pe mine, părinte, de la sfântul vostru lăcaş, nu mă lipsi de îngerească voastră împreună trăire, nu mă izgoni la lumea din care scăpând odată, ca din Egipt, iarăşi la dânsa nu mă voi mai întoarce niciodată. Să nu te îndoieşti, părinte, din cauza tinereţii mele, pentru că prin sfintele voastre rugăciuni mă voi deprinde la toată înfrânarea şi, ajutându-mi Dumnezeu, voi purta toate ostenelile şi orice îmi veţi porunci, voi face cu osârdie şi cu sârguinţă, numai să mă primiţi pe mine, cel ce voiesc să-mi plâng păcatele".

Rugat fiind egumenul astfel, l-a primit şi i-a rânduit să petreacă în toate ascultările mănăstireşti. Şi vieţuia femeia între bărbaţi, în chip şi cu nume bărbătesc, neştiind nimeni această taină, fără numai singur Dumnezeu. Dar cine va spune viaţa ei cea cu multe osteneli? Vedeau fraţii ostenelile ei în ascultări, răbdarea în înfrânare şi smerenia în supunere, dar nevoinţele cele ascunse şi tăinuite ale ei, rugăciunile cele de toată noaptea, suspinurile inimii, lacrimile, plecările genunchilor, ridicările mâinilor, numai singur Dumnezeu le vedea. Pentru că ziua şi noaptea cădea la îndurările Lui şi, ca femeia desfrânată, uda picioarele Domnului cu lacrimi. Mai mare era pocăinţa ei decât păcatul făcut, căci cu totul s-a răstignit pe crucea pătimirii, s-a aruncat pe sine la picioarele tuturor prin smerenie, toată voia sa a tăiat-o prin lepădarea de sine şi s-a făcut înger în trup. Iar trupul ei cel mai înainte întinat, după aceea, prin ostenelile pocăinţei şi prin lacrimile cele fierbinţi curăţindu-l, s-a făcut biserică dumnezeiască Sfântului Duh, care se sălăşluise într-însa.

După opt ani de vieţuire aici, se făcuse lipsă de untdelemn în mănăstire şi a fost trimisă sfânta în cetatea Alexandriei, cu cămilele, să cumpere untdelemn. Iar bărbatul ei, neştiind unde s-a dus femeia lui sau ce s-a făcut cu ea, o căuta mult şi, neaflând-o, se tânguia ziua şi noaptea şi se ruga lui Dumnezeu cu sârguinţă să-i arate lui unde este soţia sa. Într-o noapte, a văzut în vedenie pe un înger, zicându-i: „Nu te întrista pentru femeia ta, că slujeşte lui

Dumnezeu în mijlocul aleşilor Lui. Iar de voieşti să o vezi, să mergi dimineaţă şi să stai lângă biserica Sfântului Petru şi acolo o vei vedea. Acela care va merge pe lângă biserică şi se va închina ţie este femeia ta". Şi s-a bucurat bărbatul de vedenia cea îngerească ce îi spusese despre femeia lui că urma să o vadă, şi a alergat de dimineaţă la biserica Sfântului Petru.

Stând acolo, privea în dreapta şi în stânga, vrând să vadă pe cea dorită. Şi stând el aşa, iată, fericita Teodora mergea cu cămilele. Bărbatul ei, văzând-o, n-a cunoscut-o, pentru că nu mai era cu putinţă s-o mai cunoască din pricina îmbrăcămintei bărbăteşti şi pentru că se schimbase. Înainte era cu faţă luminoasă şi acum, nu numai de post, dar şi de ostenelile călugăreşti îşi întunecase podoaba feţei. Iar ea, cunoscându-l pe el de departe, a lăcrimat în sine şi a zis: „O, amar mie, păcătoasa, că pentru păcatul cel împotriva bărbatului meu m-am lipsit de mila lui Dumnezeu". Şi mergând pe lângă dânsul, i s-a închinat zicând: „Bună să-ţi fie ţie ziua, străine!" Asemenea şi el i s-a închinat ei, zicând: „Să mergi sănătos, părinte". Şi aşa s-au despărţit.

Stând omul acela puţin acolo, s-a întors acasă mâhnit, necâştigându-şi dorinţa, iar vedenia pe care o văzuse o socotea că este înşelăciune şi se ruga cu plângere, zicând: „Doamne, vezi necazul meu şi auzi rugăciunea mea şi spune-mi mie: oare este între vii femeia mea sau nu? Oare pe bună cale se află sau pe cea rea?" În cealaltă noapte a văzut iarăşi în vedenie pe îngerul acela, zicându-i: „Ce plângi, omule? Ce, n-ai văzut-o pe femeia ta ieri, precum ţi-am spus?" Iar el a zis: „N-am văzut-o, Domnul meu!" Iar îngerul i-a zis: „Au nu ţi-am spus ţie că cel ce, trecând alăturea, se va închina ţie şi-ţi va da bună ziua, acela este femeia ta?"

Atunci, înţelegând bărbatul că şi-a văzut femeia, dar n-a cunoscut-o, a mulţumit lui Dumnezeu că femeia lui este între cei vii şi slujeşte lui Dumnezeu şi nădăjduia ca şi el să se mântuiască cu rugăciunile ei. Asemenea şi fericita Teodora mulţumea lui Dumnezeu că şi-a văzut bărbatul şi că n-a cunoscut-o. Şi întorcându-se la mănăstire, lua aminte de mântuirea sa, postind mai întâi o zi, după aceea două, apoi trei şi patru, iar uneori şi săptămâna întreagă trăia nemâncând, rugându-se cu sârguinţă pentru iertarea păcatului său.

Aproape de mănăstirea aceea era un iezer în care trăia un crocodil care, ieşind adeseori din iezer, ucidea pe oamenii şi pe dobitoacele ce le întâlnea în cale. Iar Grigorie eparhul, care era pus de împăratul Zenon peste Alexandria, a pus străjer pe calea care mergea pe lângă iezer, ca să nu lase pe nimeni să meargă pe cale,

din cauza fiarei aceleia. Iar egumenul, vrând să ştie darul lui Dumnezeu ce era întru Teodor, l-a chemat şi i-a zis: „Frate Teodore, îmi trebuie apă din iezer. Deci să iei vasul cel de apă şi să mergi să aduci". Iar ea, ca un bun ascultător, luând vasul, s-a dus. Străjerii i-au zis: „Să nu vii aici la apă, părinte, că te va mânca fiara!" Dar ea le-a zis: „Părintele meu, egumenul, m-a trimis şi eu voi împlini porunca". Când a mers la malul iezerului, iată crocodilul a venit şi a luat-o pe spatele său şi a dus-o la mijlocul iezerului, şi scoţând ea apă, fiara iarăşi a adus-o la mal. Apoi, întorcându-se, a legat fiara ca, din acea vreme, să nu mai vatăme pe nimeni şi îndată fiara a murit. Străjerii, văzând acea minune, au spus egumenului şi au înştiinţat şi în cetate pe mai-marele cetăţii şi toţi au slăvit pe Dumnezeu; iar fraţii se minunau cum n-a vătămat fiara pe fericita şi lăudau puterea ascultării.

Unii dintre fraţi, îndemnaţi fiind de diavol, pentru că nimeni nu este slobod de ispitele vrăjmaşului, nu credeau ceea ce se făcuse şi începură a o urî, zicând: „Iată noi atâţia ani am petrecut în mănăstire şi nu facem semne, iar acesta a venit şi face minuni. Oare vrea să fie mai mare decât noi? Nu cumva cu oarecare farmece a omorât fiara aceea?"

Altă mănăstire era la câteva stadii depărtare de mănăstirea lor, în cea mai adâncă pustie. Drept aceea, cei care o urau, scriind o scrisoare la mănăstirea aceea seara târziu, ferindu-se de egumen, au mers la chilia fericitei şi i-au zis ei: „Frate Teodor, îţi porunceşte ţie egumenul să iei scrisoarea aceasta şi să o duci degrabă la mănăstirea aceea, că este de trebuinţă". Iar Teodora, sculându-se, a luat scrisoarea şi a alergat noaptea la mănăstirea aceea. Acest lucru îl făcură zavistnicii pentru ca ea să fie mâncată de fiare pe cale, pentru că erau acolo nenumărate fiare sălbatice, încât nu putea cineva să treacă pe calea aceea noaptea de frica lor. Zavistnicii în sine ziceau aşa: „Să vedem sfântul acesta, căruia i se supun fiarele, oare se va întoarce teafăr?"

Mergând Teodora pe cale, iată o fiară mare a întâmpinat-o şi, închinându-i-se, s-a întors şi a mers înaintea ei, însoţind-o până la porţile mănăstirii. Acolo a bătut în poartă şi, deschizându-i portarul, a mers sfânta cu scrisoarea la egumen; iar portarul n-a închis porţile mănăstirii şi a intrat fiara în mănăstire şi, întâlnind pe portar umblând, l-a apucat şi a început a-l muşca, sfâşiindu-l. Şi striga portarul: „Vai! Vai! Ajutaţi-mi mie!" Şi se deşteptară toţi la glasul acela, şi cunoscând sfânta lucrul ce se petrecea, a alergat din chilie de la egumen la fratele pe care-l mânca fiara şi, apucând

fiara de grumaji, a izbăvit pe om din dinţii ei şi a zis: „De ce ai îndrăznit la chipul lui Dumnezeu şi ai vrut să-l omori? Moartă să fii!" Şi îndată a căzut fiara înaintea picioarelor ei şi a murit, iar pe fratele cel rănit de fiară l-a uns cu untdelemn prin chemarea numelui lui Hristos şi a însemnat cu Sfânta Cruce hainele lui şi l-a făcut sănătos şi întreg. Văzând toţi minunea ce se făcuse, s-au închinat fericitei şi au preamărit pe Dumnezeu, Cel ce a supus fiarele cele sălbatice robului său, Teodor.

Isprăvind cu scrisoarea în mănăstirea aceea, s-a grăbit să ajungă la lăcaşul său foarte de dimineaţă şi, venind, n-a spus nimănui unde a fost sau ce-a făcut. Iar dimineaţa au sosit nişte monahi de la mănăstirea aceea unde fusese Teodor cu scrisoarea, aducând oarecare daruri, şi au spus stareţului şi tuturor fraţilor cele ce se făcuseră şi s-au închinat egumenului mulţumindu-i că Teodor, ucenicul lui, a izbăvit pe portarul lor din dinţii fiarei şi l-a tămăduit pe el de răni, iar pe fiară a omorât-o. Auzind aceasta, egumenul şi toţi călugării s-au minunat foarte tare şi, dând binecuvântare fraţilor celor ce veniseră, egumenul a adunat pe toţi călugării şi i-a întrebat: „Cine a trimis pe fratele Teodor la mănăstirea aceea?" Şi toţi s-au lepădat, zicând: „Nu ştim". Apoi a întrebat egumenul pe Teodor, zicând: „Cine te-a trimis, frate, în noaptea aceasta la mănăstirea aceea?"

Iar ea, vrând să tăinuiască pe răufăcătorul său, a zis egumenului: „Iartă-mă, părinte! Dormitând în chilie, nu ştiu cine a venit, poruncindu-mi în numele tău să duc degrabă scrisoarea la egumenul acela, şi m-am dus, săvârşind ascultarea". Pizmuitorii, cunoscând atunci darul lui Dumnezeu în fericita Teodora, se căiau de răutatea lor şi, căzând la dânsa, şi-au cerut iertare. Iar ea, fiind fără răutate, nu s-a supărat pe dânşii, nici nu a spus despre dânşii cuiva, ci se defăima pe sine ca pe o păcătoasă, nevrednică de dragostea fraţilor.

Odată, îndeletnicindu-se în ascultare, i s-a arătat ei diavolul, zicându-i cu mânie: „Tu, spurcato şi preadesfrânato, lăsându-ţi bărbatul ai venit aici să te înarmezi asupra mea? Mă jur pe puterea mea că îţi voi săpa ţie o groapă, că nu numai de călugărie, dar şi de Cel răstignit te vei lepăda şi vei fugi de la locul acesta. Şi să nu socoteşti că eu nu sunt aici, căci nu te voi lăsa până ce nu voi întinde cursă picioarelor tale şi nu te voi arunca în groapa pe care tu nu o aştepţi". Iar ea, însemnându-se cu semnul Sfintei Cruci, a zis: „Dumnezeu să sfărâme puterea ta, diavole!" Şi diavolul s-a făcut nevăzut.

După câtăva vreme, fiind lipsă în mănăstire, iarăşi a fost trimisă cu cămilele în cetate fericita Teodora să cumpere grâu pentru trebuinţa mănăstirii. Şi, când îşi lua drumul spre cetate, egumenul i-a zis: „Fiule, de vei însera pe cale, să te abaţi la mănăstirea Enatului şi să rămâi acolo cu cămilele". Pentru că era pe calea aceea, aproape de cetate, o mănăstire care se cheamă Enat.

Mergând deci Teodora, a înserat pe cale şi, după porunca părintelui său, s-a abătut la mănăstirea aceea şi, închinându-se egumenului ce era acolo, a cerut binecuvântare să odihnească cămilele în mănăstirea lor până ce se va face ziuă. Iar egumenul i-a dat ei loc în arhondaric, nu departe de grajdul de cămile.

Era acolo o fecioară, nu tânără de ani, fiică a egumenului aceluia, care venise să se închine tatălui său şi să-l vadă. Fecioara aceea, văzând pe monahul cel tânăr, pe fericita Teodora, s-a aprins din drăceasca lucrare şi a mers noaptea la Teodora, care se odihnea lângă cămile, şi a început fără ruşine a o ispiti şi a o sili la păcat, neştiind că este femeie. Iar Teodora i-a zis: „Du-te de la mine, soro, că nu m-am obişnuit la lucrul acesta şi am în mine şi un duh rău şi mă tem să nu te ucidă pe tine". Iar aceea, ducându-se ruşinată, a aflat un alt oaspete cu care a făcut fărădelege şi a zămislit în pântece.

Făcându-se ziuă, Teodora s-a dus în cetate şi apoi, săvârşindu-şi ascultarea, s-a întors la mănăstire să se nevoiască pentru mântuirea sa. După şase luni, a fost cunoscută fecioara aceea că este îngreunată şi, bătând-o ai săi, întrebau cine a îngreunat-o. Iar ea, îndemnată de diavol, a dat vina asupra fericitei Teodora, zicând: „Călugărul Teodor de la Octodecat, când mergea din mănăstirea sa la cetate cu cămilele, s-a odihnit în casa de oaspeţi. Acela a venit la mine noaptea şi mi-a făcut silă şi am zămislit de la dânsul".

Auzind aceasta egumenul Enatului, tatăl ei, a trimis pe călugării săi în mănăstirea care se cheamă Octodecat, ca să se certe cu egumenul acelei mănăstiri, de ce călugărul său a spurcat pe fecioara lui şi a îngreunat-o. Şi, ducându-se călugării, s-au certat cu egumenul mănăstirii, zicându-i: „Călugărul tău, Teodor, a silit pe fecioara noastră şi a îngreunat-o. Oare aşa sunteţi voi, călugării?"

Egumenul a chemat pe Teodora şi a întrebat-o: „Ce-ai făcut, frate, în mănăstirea Enatului, când ai fost acolo?" Iar ea le-a zis: „Nimic n-am făcut, cinstite părinte". Iar egumenul i-a zis: „Au nu auzi ce grăiesc oamenii aceştia asupra ta, spunând că pe fecioara lor ai silit-o şi acum este îngreunată?" Iar Teodora a zis: „Iartă-mă,

părinte. Dumnezeu este martor că nu am făcut aceasta". Deci nu voia egumenul să creadă cele ce spuneau călugării ce veniseră, ştiind pe fratele Teodor curat cu viaţa şi sfânt ca un înger al lui Dumnezeu. Dar când a născut fecioara prunc, parte bărbătească, călugării Enatului au venit cu pruncul în mănăstirea Octodecatului şi l-au aruncat în mijlocul mănăstirii, ocărând pe călugării ce locuiau acolo şi zicându-le: „Hrăniţi pe acesta ce l-aţi născut".

Atunci egumenul, văzând pe prunc, a crezut lucrul şi s-a mâhnit foarte tare asupra celei nevinovate şi curate cu inima şi cu trupul. Drept aceea, aducând pe fraţi şi chemând pe Teodor, l-a întrebat, zicând: „Spune-ne nouă, ticălosule, de ce-ai făcut aceasta? Ai adus necinste asupra mănăstirii noastre şi ocară asupra rânduielii noastre călugăreşti, netemându-te de Dumnezeu. Noi te-am avut pe tine ca pe un înger, iar tu te-ai făcut ca un diavol! Deci spune-ne nouă lucrul tău cel fărădelege". Iar fericita Teodora, minunându-se de năpasta aceea, tăcea negrăind nimic altceva decât: „Iertaţi-mă, părinţilor sfinţi, păcătos sunt!" Iar ei făcând sfat au izgonit-o pe ea din mănăstire cu necinste şi cu bătăi, dându-i în braţe pruncul.

O, minunată răbdare a fericitei! Pentru că putea cu un singur cuvânt să-şi arate nevinovăţia, dar n-a vrut să arate această taină, că era femeie, vrând ca sub acoperământul acestui păcat străin să pătimească pentru păcatul său cel mai dinainte. Deci luând pruncul, a şezut înaintea mănăstirii, tânguindu-se ca Adam cel izgonit din rai. Apoi a făcut înaintea mănăstirii o colibă mică pentru prunc şi, cerând lapte la păstori, a hrănit pruncul şapte ani în foame, în sete şi în golătate. Şi îşi avea băutura din mare, se hrănea cu buruieni sălbatice, răbdând gerul şi zăduful.

Nesuferind diavolul o răbdare ca aceasta a ei, a vrut să o înşele în chipul acesta: s-a prefăcut în chipul bărbatului ei şi, intrând în colibă unde şedea ea cu pruncul, i-a zis: „Deci aici şezi, stăpâna mea? Eu de atâţia ani mă ostenesc plângând şi căutându-te şi tu nu te grijeşti de mine, stăpâna mea? Au nu ştii că pentru tine mi-am lăsat tată şi mamă, iar tu m-ai lăsat pe mine? Cine te-a amăgit ca să vii la acest loc? Unde este culoarea feţei tale? Pentru ce te-ai uscat aşa? Vino, iubita mea, să mergem la casa noastră, pentru că de vei voi să-ţi păzeşti curăţia, apoi şi acasă vei putea, că eu nu te voi supăra pe tine de aceasta. Adu-ţi aminte de dragostea mea, stăpână, şi vino cu mine la casa noastră!"

Zicând diavolul acestea, fericita n-a cunoscut că este diavolul, ci i se părea că este cu adevărat bărbatul ei şi i-a zis: „Nu-mi este cu putinţă să mă întorc la tine în lumea din care am fugit pentru

păcatul meu. Mă tem să nu cad în alte păcate mai rele". Şi, când şi-a ridicat mâinile sale în semnul crucii în rugăciune, îndată a pierit diavolul. Atunci fericita a cunoscut că era diavolul şi a zis: „Puţin de nu m-ai înşelat pe mine, diavole!" Şi se căia că s-a dat la vorbă cu diavolul. Şi din acea vreme se păzea mai cu tărie de meşteşugirile drăceşti. Cu toate acestea n-a încetat diavolul a se întări asupra ei, pentru că a adunat mulţime de diavoli care, închipuindu-se în felurite fiare, au năvălit asupra ei, grăind omeneşte: „Să mâncăm pe desfrânata aceasta".

Iar ea, însemnându-se cu Sfânta Cruce, zicea: *Înconjurând m-au înconjurat şi în numele Domnului i-am biruit pe ei.* Şi îndată piereau. După aceea diavolul, vrând să o înşele cu iubirea de argint, i-a arătat ei mulţime de aur şi nişte oameni adunându-l, dar şi acela tot cu semnul crucii s-a stins. S-a făcut apoi boier, şi mergând înainte mulţi călăreţi treceau pe lângă coliba ei şi strigau: „Trece boierul, trece boierul!" Apoi ziseră ei către Teodora: „Închină-te boierului!" Iar ea a răspuns: „Eu Unuia Dumnezeu mă închin!" Iar ei, trăgând-o din coliba sa, o duceau cu sila la începătorul întunericului, Dumnezeu dându-le voie aşa a se atinge de sfânta, ca să fie ca aurul curăţit în foc. Şi o sileau să se închine boierului, iar ea n-a voit, zicând: „Eu Domnului Dumnezeului meu mă închin şi Aceluia Unuia slujesc!" Deci o bătură pe ea vrăjmaşii fără de milă şi, lăsând-o abia vie, s-au dus. Iar păstorii, venind la Teodora, o aflară zăcând ca moartă şi, socotind că a murit, o luară de o duseră şi o puseră în coliba ei şi au venit în mănăstire, zicând: „Călugărul vostru Teodor a murit. Luaţi deci trupul lui şi-l îngropaţi".

Apoi a mers egumenul cu fraţii în coliba ei şi, cunoscând că sufletul ei este într-însa, a zis: „Luaţi-l, că este viu!" Şi s-a întors la mănăstire. Iar în miezul nopţii, venindu-şi în fire, Teodora a început a plânge şi a se bate în piept, zicând: „Vai mie, păcătoasei! Amar mie, celei fără de ajutor! O, cum mă pedepseşte pe mine Dumnezeu pentru păcatele mele!" Şi, ridicându-şi mâinile spre cer, cu glas mare a strigat: „Dumnezeule milostiv, izbăveşte-mă pe mine din mâinile diavolului şi-mi iartă păcatele". Iar păstorii ce rămâneau aproape acolo, auzind pe fericita rugându-se, s-au mirat că a înviat, pentru că o socoteau pe ea moartă şi sufletul ei plecat la Dumnezeu.

După aceasta, a poruncit egumenul ca să ia de la dânsa copilul în mănăstire. De acest lucru s-a bucurat fericita că a scăpat de osteneală şi de grija cea pentru hrănirea pruncului. Şi umbla rătăcind prin pustie. Şi se înnegrise trupul ei de zăduf şi de frig şi ochii ei se

întunecaseră şi petrecea cu fiarele care i se supuneau ca oile şi erau blânde.

Apoi încă o dată a încercat diavolul a o ispiti; văzând-o pe ea foarte flămândă, i s-a arătat în chip de ostaş ducând într-un vas nişte bucate bune şi i-a zis: „Boierul ce te-a bătut, acum se căieşte şi ţi-a trimis ţie mâncarea aceasta rugându-se să-l ierţi şi să primeşti acesta de la dânsul". Iar ea, cunoscând înşelăciunea cea diavolească, s-a însemnat pe sine cu Sfânta Cruce şi a zis: „Dumnezeu să te surpe şi să-ţi strice meşteşugul, vrăjmaşule, pentru că nu mă vei putea înşela pe mine, ajutându-mi Dumnezeu!" Şi din acea vreme a încetat diavolul a o mai ispiti.

Deci, săvârşindu-se şapte ani într-o viaţă aspră ca aceasta, s-au umilit călugării şi au mers la egumen, zicând: „Miluieşte, părinte, pe fratele Teodor, că iată şi-a săvârşit pocăinţa pentru păcatul său. Iartă-l şi-l primeşte în mănăstire". Iar egumenul a răspuns: „Cu adevărat, fraţilor, în această noapte mi-a vestit mie Dumnezeu că păcatul fratelui Teodor este iertat. Deci duceţi-vă, căutaţi-l şi să-l aduceţi aici!"

Aflând-o pe ea rătăcind prin pustie, o aduseră în mănăstire şi egumenul i-a zis: „Frate Teodor, ţi-a iertat Dumnezeu păcatul pe care l-ai făcut. Deci să petreci cu noi în mănăstire şi să te nevoieşti, nemaiieşind de-acum nicăieri din mănăstire, ca să nu te arunce iarăşi pe tine diavolul în ispită. Să-l înveţi şi pe fiul tău să fie râvnitor al nevoinţelor tale". Şi i-a dat ei chilie, nemaiîndatorând-o la vreo slujbă mănăstirească, să se roage lui Dumnezeu în pace şi să se odihnească după atâtea osteneli. Şi a petrecut în chilia aceea doi ani împreună cu acel presupus fiu al său, Teodor, învăţându-l carte şi frica lui Dumnezeu, smerenia şi ascultarea şi alte fapte bune călugăreşti.

Într-un an a fost secetă mare şi s-au uscat în mănăstire puţurile, chiar şi iezerele au secat, căci era lipsă mare de apă. Atunci a zis egumenul unor fraţi duhovniceşti: „Nimeni altul nu va îndupleca pe Dumnezeu să ne dea nouă apă, fără numai Avva Teodor, pentru că de mare dar dumnezeiesc este plin". Şi, chemând la sine pe fericita, i-a zis egumenul: „Părinte Teodor! Să iei vasul şi să ne scoţi nouă apă din puţ". Şi era uscat puţul, neavând nici o picătură de apă. Iar ea a zis: „Binecuvintează, părinte!" Şi a plecat la puţ şi, slobozind vasul, l-a scos plin de apă curată şi l-a dus la egumenul care şedea cu fraţii. Toţi s-au minunat văzând acest lucru. Apoi merseră la puţul în care demult secase apa şi, privind, l-au văzut plin de apă şi au slăvit pe Dumnezeu.

Şi a fost apa aceea din destul la toată trebuinţa mănăstirească, până ce s-a pogorât ploaia şi a umplut de apă toate cisternele cele uscate. Iar fericita, smerită fiind cu duhul, zicea către fraţi: „Nu pentru mine s-a făcut aceasta, ci pentru părintele, egumenul nostru, care, cu credinţa ce o are către Dumnezeu, m-a trimis cu neîndoire. Iar eu mi-am făcut slujba mea, nădăjduindu-mă spre rugăciunile părintelui nostru". Şi petrecea Teodora în chilia sa rugându-se lui Dumnezeu şi învăţându-l pe cel din nevinovăţii fiu al său.

Într-o seară, luându-şi pruncul înaintea tuturor, s-a închis cu dânsul în chilie şi a început a-l învăţa pe el. Iar egumenul, îndemnându-se de Duhul, a trimis pe unii fraţi să asculte încetişor lângă chilie ce vorbeşte Teodor cu pruncul său. Iar ea, luându-şi pruncul în braţe şi cuprinzându-l, îl săruta pe el, zicându-i: „Fiul meu iubit, vremea mea a sosit, sfârşitul meu s-a apropiat şi de acum mă voi duce de la tine. Tu să nu plângi pentru mine şi să nu-ţi zici: „sărman sunt", pentru că ai tată pe Dumnezeu, Cel ce te acoperă pe tine cu Duhul Său, pe Care şi eu, de voi afla îndrăznire înaintea Lui, Îl voi ruga pentru tine! Deci, să asculţi cuvintele mele cele de la sfârşit şi să le scrii în inima ta. Să iubeşti pe Dumnezeu mai mult decât toată zidirea şi mai mult decât pe tine însuţi.

De El cu toată inima să te lipeşti şi să nu încetezi lăudându-l pe El şi rugându-L cu gura şi cu inima, cu limba şi cu mintea. Pravila cea sobornicească niciodată să nu o laşi şi cu ceilalţi fraţi să intri în biserică la întâiul ceas, la al treilea, la al şaselea, la al nouălea şi la Vecernie, la rugăciunea de miezul nopţii şi la Utrenie. Şi toate rugăciunile tale să le faci cu zdrobire de inimă, cu lacrimi şi cu suspine. Să plângi înaintea lui Dumnezeu în toate zilele să te învredniceşti de veşnica mângâiere.

Ascultător să fii egumenului şi fraţilor, să te lepezi de voia ta, nerăutatea să o păzeşti de acum şi până la sfârşitul vieţii tale. Să-ţi închizi gura cu tăcere. Fereşte-te să nu osândeşti pe cineva, nici să râzi de păcat străin, ci văzând pe cel greşit, roagă-te pentru dânsul lui Dumnezeu, Celui singur fără de păcat, ca să-l îndepărteze pe el şi pe tine de căderile în păcate şi de ispitirile vrăjmaşului să te izbăvească. Să nu grăieşti nici o deşertăciune, spurcăciune sau hulă; să nu iasă din gura ta vreun cuvânt ca acela de care ai avea să dai răspuns în ziua judecăţii. Să fii blând şi smerit cu inima, pe toţi să-i socoteşti drept părinţi şi binefăcători, iar pe tine să te preţuieşti ca fiind sub picioarele tuturor.

De vei auzi că boleşte cineva din părinţi, să nu te leneveşti a-l cerceta şi a-i sluji cu osârdie, iar toată slujba care ţi se porunceşte

să o săvârşeşti fără cârtire. Sărăcia şi neagoniseala să le iubeşti ca pe o comoară de mult preţ. Să-ţi aduci aminte de viaţa mea, când m-am nevoit cu tine. Ce am agonisit în coliba mea, înaintea ogrăzii mănăstirii? Oare bucate, sau haine, sau vase, sau vreo comoară? Nimic altceva n-am agonisit, fără numai pe Dumnezeu. Pentru că ce este mai de trebuinţă omului decât Dumnezeu şi decât dragostea Lui cea dumnezeiască? El este comoara noastră, bogăţia, hrana şi băutura, El haina şi acoperământul, El sănătatea şi puterea noastră, El veselia şi bucuria, El nădejdea şi aşteptarea noastră. Pe Acesta să te osteneşti să-L câştigi, fiul meu, pentru că de vei câştiga pe Dumnezeu destul este ţie şi mai mult te vei veseli de El, decât de a fi câştigat toată lumea.

Să te îngrijeşti să-ţi păzeşti curăţia ta; precum acum eşti curat cu trupul şi cu duhul, aşa să fii până la sfârşit. Păzeşte-te, fiul meu, să nu mâhneşti Duhul lui Dumnezeu Cel ce vieţuieşte întru tine şi să nu-l goneşti pe El de la tine, prin iubirea şi plăcerea trupului. Înfrânează-ţi mădularele tale, să nu dai odihnă şi moleşire trupului tău, smereşte-l pe el ca pe un catâr zbenguitor, supunându-l cu foamea, cu setea, cu slujba şi cu rugăciunea, până ce-ţi vei pune sufletul tău înaintea lui Hristos, ca o mireasă curată. Încă păzeşte-te cu stăruinţă şi de meşteşugirile diavoleşti. Trezeşte-te şi priveghează, pentru că diavolul nu încetează căutând să înghită pe tot cel ce slujeşte lui Dumnezeu. Ajutorul lui Dumnezeu să te apere pe tine împotriva lui. Fiul meu, să faci pomenire şi pentru mine, să aflu milă înaintea Dreptului Judecător, Care nu numai păcatele, ci şi dreptăţile le va judeca, la Care acum mă duc să stau de faţă".

Iar pruncul, priceput fiind, a zis: „Tată al meu, acum te duci de la mine, lăsându-mă pe mine sărman? Ce mă voi face fără de tine? Vai mie, primejduitul! Vai mie, sărmanul, că mă lipsesc de tine, părintele meu cel bun!" Iar ea, mângâindu-l, i-a zis: „Ţi-am spus să nu zici că rămâi sărman, căci ai pe Dumnezeu, Cel ce te păzeşte şi se îngrijeşte de tine. El îţi va fi ţie tată şi mamă, învăţător şi poruncitor, acoperitor şi îndrumător spre mântuire".

Apoi s-a sculat şi a început a se ruga, plângând şi zicând: „Dumnezeule, Cel ce ştii păcatele mele şi pocăinţa mea, Tu ştii durerea inimii mele, prin care n-am încetat a plânge, pentru că Te-am mâniat pe Tine, Doamne. Tu ştii ostenelile mele prin care mi-am smerit păcătosul trup, pentru că am îndrăznit de am făcut fărădelege şi am mâhnit bunătatea Ta. Tu ştii mâhnirea sufletului meu care, de când am cunoscut păcatul, n-a încetat în toată vremea a se întrista şi a se tângui cu amar, pentru că a mâniat milostivirea

Ta. Acum ascultă suspinul meu, ia aminte rugăciunea mea, vezi inima mea care se topeşte ca ceara, cercetează rărunchii mei, vezi lacrimile mele şi miluieşte sufletul meu. Lasă fărădelegile mele, iartă păcatele mele, nu pomeni lucrurile mele cele rele, după mila Ta pomeneşte-mă, pentru bunătatea Ta, Doamne. Primeşte pocăinţa mea, primeşte rugăciunea şi tânguirea mea şi primeşte şi sufletul meu".

Aşa se ruga mult, dar nu se puteau auzi toate cele grăite de ea în rugăciune, se auzeau numai plângerea şi lovirea ei în piept. Plângea împreună cu dânsa şi pruncul, tânguindu-se de sărăcia sa. Şi după aceea iarăşi îl mângâia şi iarăşi se ruga. Iar la sfârşit cu bucurie a grăit: „Mulţumesc Ţie, preamilostive Ziditorul meu, că m-ai auzit şi m-ai miluit şi ai izbăvit sufletul meu din moarte şi ochii mei din lacrimi". Şi grăind şi alte cuvinte de mulţumire, în veselia sufletului a tăcut, pentru că şi-a dat în acea vreme sufletul său cel sfânt în mâinile Domnului său. Nu s-a mai auzit decât plângerea pruncului.

În acel ceas începu a toca de Utrenie, iar acei ce în taină au ascultat, au mers la egumen şi i-au spus toate. El, ascultându-i pe dânşii, a început a grăi, plângând: „Eu, fiii mei, în noaptea aceasta am adormit şi am fost în vedenie. Şi iată venind doi bărbaţi purtători de lumină, m-au dus la înălţimea cerului de unde a venit la mine un glas, zicându-mi: «Vino şi vezi bunătăţile cele ce le-am gătit miresei mele, Teodora». Şi am văzut raiul cel purtător de lumină a cărui frumuseţe şi podoabă nu este cu putinţă a o spune. Apoi, ducându-mă pe mine înăuntru, mi-au arătat o cămară şi într-însa aşternut un pat de aur pe care îl păzea un înger. Am întrebat pe cei ce mă duceau: «Cui îi este gătită cămara aceasta şi patul?» Şi mi-au zis: «Aşteaptă puţin şi vei vedea slava lui Dumnezeu».

Şi după puţin am văzut cetele îngerilor, ale mucenicilor şi ale cuvioşilor venind spre acea cămară cu cântări frumoase a căror dulceaţă de glas nu este cu putinţă a o spune. Iar în mijlocul lor am văzut o femeie foarte frumoasă, în slavă mare, pe care, ducând-o la cămară, au pus-o pe pat cântând dulci cântări. Iar eu m-am închinat cu frică acelei cinstite femei. Deci, mi-a zis mie îngerul: «Oare ştii cine este aceasta?» Am răspuns eu: «Nu, domnul meu». Iar el mi-a zis: «Aceasta este călugărul tău, Teodor, pentru că femeie era cu firea, iar bărbat cu chipul. Aceasta, în însoţire petrecând puţin, a lăsat lumea pentru Dumnezeu şi s-a ostenit în mănăstirea voastră. Fiind clevetită pentru fecioara care a născut pruncul, n-a spus că nu

este bărbat; ci s-a tăinuit, femeie fiind. Şi ea a primit pruncul ca un firesc tată şi l-a hrănit. Şi izgonită din mănăstirea voastră, a pătimit mult, mâncând buruieni şi bând apă din mare, răbdând frigul şi zăduful şi golătatea şi suferind multe supărări de la diavoli. Pentru toate acestea a cinstit-o pe ea milostivul Dumnezeu, pentru că a iubit-o ca pe o mireasă a Sa şi moştenitoare a împărăţiei Sale cu toţi sfinţii a făcut-o».

Auzind, am început a plânge, că nu am ştiut taina aceasta, ci, crezând minciuna, am chinuit pe sfânta izgonind-o cu necinste pe ea din mănăstire. Şi în această plângere m-am deşteptat din somn. Şi acum dar, fiii mei, inima mea este plină de bucurie şi de durere. Mă bucur că m-am învrednicit să văd această vedenie preaslăvită, pe care ochiul nu a văzut-o şi să aud glasurile dulcilor cântări ale sfinţilor, pe care urechea nu le-a auzit, dar mă doare şi plâng pentru că n-am ştiut pe roaba lui Dumnezeu şi pe mireasa Lui cea iubită, care între noi, păcătoşii, a petrecut. Şi neştiind-o, am chinuit-o pe ea foarte multă vreme".

După aceea, adunând egumenul pe fraţi, au mers la chilia fericitei şi au bătut în uşă, zicând: „Părinte Teodor, binecuvintează!" Şi n-a dat răspuns, pentru că se mutase la Domnul. Iar pruncul, plângând, adormise deasupra ei şi abia au putut de l-au deşteptat ca să deschidă uşa. Şi intrând în chilie, au aflat-o pe ea zăcând la pământ avându-şi mâinile strânse la piept şi ochii închişi, iar faţa strălucită cu podoabă, ca o faţă de înger. Înfăşurând sfântul trup, egumenul a descoperit pieptul ei cel uscat de mult post şi din aceasta toţi s-au minunat cunoscând că era femeie şi au plâns. Apoi a poruncit egumenul să nu se spună nimănui taina aceasta până ce nu se vor chema aceia ce au pus clevetirea asupra cuvioasei pentru fecioară şi pentru prunc.

Deci a trimis egumenul nişte fraţi la egumenul Enatului, zicând: „Ne rugăm dragostei tale, părinte, să vii la noi cu fraţii tăi, că un praznic mare este la noi astăzi şi dorim să prăznuieşti cu noi". Şi a venit egumenul Enatului, luând cu sine pe călugării săi. Şi îi duseră pe ei la sfântul trup al fericitei Teodora, zicând: „Părinte, bărbatul fiicei tale a murit". Şi îi arătară lui trupul cuvioasei şi i-au zis: „Au nu este acesta Teodor?" A zis egumenul Enatului: „Acesta este cu adevărat". Apoi întrebă pe călugării ce veniseră cu dânsul, zicându-le: „Oare-l ştiţi pe el?" Iar ei ziseră: „Bine-l ştim. Acesta este mincinosul călugăr Teodor, cel ce a necinstit pe fecioara noastră. Să-i plătească Dumnezeu după faptele lui!"

Atunci egumenul Octodecatului le-a arătat lor, descoperind pieptul ei cel femeiesc, şi le-a zis: „Oare bărbătesc este trupul acesta? Cu adevărat, părinţilor, ne-am înşelat socotind că este bărbat, dar cu firea este o femeie care, schimbându-şi numele şi chipul, trăia ca un înger între noi, păcătoşii, iar noi nu ştiam taina aceasta. Şi multe ispite a primit de la noi, iar acum sfârşitul ei ne-a arătat ce era şi ce este. Că este dreaptă şi cuvioasă şi iubită lui Hristos, Dumnezeul nostru. Pentru că am văzut-o în cămara cea cerească în slavă şi în lumină mare cu cetele îngereşti şi cu toţi sfinţii veselindu-se".

Atunci toţi cei ce stăteau de faţă s-au spăimântat şi s-au minunat de o taină mare ca aceea şi s-au ruşinat foarte tare cei ce o clevetiseră pe ea pentru păcatul de care nu era vinovată, şi mult au plâns toţi, zicând: „Amar nouă că am scârbit multă vreme pe roaba lui Dumnezeu!" Şi, căzând cu lacrimi la sfintele ei moaşte, ziceau: „Iartă-ne pe noi, roaba lui Dumnezeu, că în neştiinţă am greşit ţie!"

După aceasta s-a arătat îngerul lui Dumnezeu egumenului mănăstirii aceleia, zicându-i: „Să iei un cal şi să mergi la cetate şi pe care om îl vei întâlni mai întâi, să-l iei şi să-l aduci aici". A ieşit egumenul degrabă precum i se poruncise şi văzând un om pe cale venind înaintea lui, l-a întrebat: „Unde mergi, omule?" Iar el a zis: „Am auzit că femeia mea a murit în mănăstire şi merg să o văd". Apoi egumenul a luat pe omul acela cu sine şi, punându-l pe cal, au mers la mănăstire. Şi l-a dus pe el la sfântul trup al cuvioasei şi, văzându-l bărbatul, a început a se tângui cu amar şi a se bate deasupra moaştelor ei, încât a-l mângâia nu era cu putinţă.

Auzind cei dimprejurul mănăstirii toate acestea, s-a adunat mulţime fără de număr de călugări cu lumânări şi cu tămâie şi, ridicând trupul ei cel sfânt, l-au îngropat cu cinste în mănăstirea aceea în care s-a nevoit mult. Şi au făcut praznic mare multe zile, slăvind pe Hristos Dumnezeu şi mărind pe acea femeie iubită Lui, pe Cuvioasa Teodora.

Iar bărbatul, după îngroparea ei, a cerut pentru sine chilia în care a vieţuit femeia lui (dar mai ales mireasa lui Hristos), şi călugărindu-se acolo, s-a nevoit în post, în rugăciuni şi în lacrimi, aducându-şi aminte de ostenelile Cuvioasei Teodora. Şi nu după multă vreme sfârşindu-se, a trecut la Domnul. Iar copilul acela, anume Teodor, pe care cuvioasa l-a avut în loc de fiu, a moştenit obiceiurile, ostenelile, nevoinţele şi toată viaţa cea îmbunătăţită a acelui nevinovat tată al său, mai bine spus a maicii sale, Cuvioasa

Teodora, şi a ajuns la atâta desăvârşire, încât după moartea egumenului mănăstirii aceleia a fost ales egumen de toţi călugării şi a fost părinte bun, povăţuindu-i pe fiii săi la calea mântuirii pe care şi el însuşi a mers în lăcaşurile cereşti unde acum sălăşluieşte.

Pentru rugăciunile sfinţilor Tăi, Doamne, nu ne lipsi şi pe noi de cereasca Ta Împărăţie! Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL EUFROSIN BUCĂTARUL

Cuviosul părintele nostru Eufrosin era născut din părinţi neînvăţaţi, dar i-a întrecut pe cei de bun neam cu lucrările cele bune. Pentru că mulţi cu fala neamului cel bun al lor cad în adâncul iadului, fiind fără de lucrări bune; iar cei neînvăţaţi, cu smerenia lor cea îmbunătăţită, în mijlocul dumnezeiescului rai se înalţă, precum şi acest cuvios a fost văzut în rai. Să ascultăm aşadar prin ce fel de viaţă s-a sălăşluit el în cer.

La început, Cuviosul Eufrosin a slujit fraţilor într-o mănăstire la bucătărie; dar el slujea nu ca oamenilor, ci ca lui Dumnezeu, cu mare smerenie şi supunere, ostenindu-se în ascultare ziua şi noaptea. Rugăciunile şi posturile niciodată nu le-a lăsat. Răbdarea lui era negrăită, pentru că multe nevoi, defăimări, batjocoriri şi dese ocări lua şi, aprinzând focul acesta material, el se învăpăia cu focul duhovnicesc al dragostei dumnezeieşti şi ardea cu inima către Domnul. Fierbând bucatele fraţilor, îşi gătea lui masă în împărăţia lui Dumnezeu, prin viaţa sa cea îmbunătăţită, ca să se sature împreună cu aceia pentru care s-a zis*: Fericit este cel ce va prânzi întru împărăţia lui Dumnezeu*.

Deci slujea Domnului în taină, ca să i se răsplătească lui la arătare. Şi a arătat Domnul răsplătire robului său în chipul acesta: oarecare preot, vieţuind în aceeaşi mănăstire cu dânsul, se ruga mereu Domnului să-i arate lui într-un chip văzut bunătăţile viitoare, cele gătite celor ce-l iubesc pe el. Deci, într-o noapte, a avut o vedenie ca aceasta: i se părea că stă în rai cu frică şi cu bucurie, privind la frumuseţile cele negrăite văzute acolo. Şi a văzut într-însul pe Eufrosin, bucătarul mănăstirii sale, umblând şi, apropiindu-se de el preotul, l-a întrebat: „Frate Eufrosine, ce este acesta? Nu cumva acesta este raiul?" Răspuns-a Eufrosin: „Aşa este, părinte, raiul lui Dumnezeu este". Iarăşi l-a întrebat preotul: „Dar tu cum te-ai aflat aici?" Răspunse bucătarul Eufrosin: „Pentru bunătatea cea mare a lui Dumnezeu sunt sălăşluit ca să locuiesc aici, pentru că lăcaşul aleşilor lui Dumnezeu este acesta". Şi a zis preotul: „Nu cumva ai vreo stăpânire peste frumuseţile acestea?" Iar Eufrosin a zis: „Pe cât pot, pe atâta dau dintr-acestea pe care le vezi". Zis-a lui preotul: „Oare poţi să-mi dai mie ceva dintr-acestea?" Şi i-a grăit Eufrosin: „Cele ce pofteşti, ia-le cu darul Dumnezeului meu". Atunci preotul a arătat cu mâna spre mere şi luând Eufrosin trei mere, le-a pus în basmaua preotului, zicându-i: „Primeşte cele ce ai cerut şi te îndulceşte".

Şi îndată începu a toca la biserică de Utrenie, iar preotul, deşteptându-se şi venindu-şi în sine, socotea ca un vis vedenia aceea. Apoi, întinzându-şi mâna la basma, a găsit merele pe care le-a luat de la Eufrosin în vedenie. Şi mirosind bună mireasmă dintr-însele, a rămas minunându-se pe pat. Şi, lăsând merele pe pat, a mers în biserică şi a aflat pe Eufrosin în sobor, stând la cântarea cea de dimineaţă. Apropiindu-se de el, l-a jurat ca să-i spună lui unde a fost în noaptea aceasta, iar el a zis: „Iartă-mă, părinte, că acolo am fost în noaptea aceasta, unde m-ai văzut". Şi i-a zis preotul: „Pentru aceasta cu jurământ înainte te-am apucat, spre arătarea dumnezeieştilor măriri, ca să nu îndrăzneşti a nu spune adevărul". Atunci cel smerit la minte, Eufrosin, a zis: „Tu, părinte, ai cerut de la Domnul ca să-ţi arate ţie în chip văzut răsplătirile aleşilor lui. Deci a vrut Domnul ca să înştiinţeze pe cuvioşia ta prin mine, neînvăţatul şi nevrednicul, şi m-ai aflat în raiul acela al lui Dumnezeu". Apoi l-a întrebat preotul: „Şi ce mi-ai dat în rai, părinte, când am cerut de la tine?" Răspuns-a Eufrosin: „Ţi-am dat acele trei mere binemirositoare, pe care le-ai pus în chilia ta pe pat. Însă iartă-mă, părinte, că eu vierme sunt, iar nu om".

Deci, sfârşindu-se Utrenia, a adunat preotul pe fraţi şi le-a arătat lor acele trei mere din rai şi le-a spus cu de-amănuntul vedenia aceea. Şi se umplură toţi din merele acelea de negrăită bună mireasmă şi de dulceaţă duhovnicească şi s-au mirat, umilindu-se de cele spuse de preot. Apoi alergară în bucătărie la Eufrosin, ca să se închine robului lui Dumnezeu, şi nu l-au aflat, pentru că el ieşind din biserică, s-a tăinuit fugind de slava omenească şi cu totul neştiut s-a făcut. Iar unde s-a dus nu este de nevoie a căuta mult, pentru că fiindu-i lui raiul deschis, avea unde să se întoarcă. Iar merele acelea le-au împărţit fraţii între dânşii şi le-au dat spre binecuvântare la mulţi, dar mai ales spre vindecare.

Câţi bolnavi au gustat din ele s-au tămăduit de bolile lor şi s-au folosit mult toţi de o cuvioşie ca aceasta a Sfântului Eufrosin. Şi, scriind această minunată vedenie nu numai pe hârtii, ci şi pe inimile lor, se întindeau spre nevoinţele cele mari şi plăcute lui Dumnezeu.

Cu rugăciunile Cuviosului Eufrosin, să ne învrednicească şi pe noi Domnul sălăşluirii raiului. Amin.

LUNA SEPTEMBRIE
ZIUA A DOUĂSPREZECEA

SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC AUTONOM (†313)[1]

După cum se dovedeşte răutate când cineva grăieşte cele necuviincioase, tot aşa este şi când lăsăm în tăcere cele ce sunt folositoare şi cinstite. Că, precum se vatămă gândurile celor ce aud pe cel ce grăieşte lucruri necinstite, aşa este şi cel ce tace faptele cele bune ale sfinţilor şi lipseşte de folos pe cei dreptcredincioşi. Pentru aceea, fericita viaţă a Sfântului Autonom nu am socotit să o acoperim cu tăcerea, ci, prin scris, ne-am sârguit a o da în auzul dreptcredincioşilor.

Acest dumnezeiesc bărbat, Autonom, era împodobit cu cinstea episcopiei în Italia, pe vremea împărăţiei lui Diocleţian (284-305). Dar, sosind prigoana cea cumplită asupra creştinilor, şi-a adus aminte de cuvintele lui Hristos cele scrise în Evanghelie: *Când vă vor prigoni pe voi în cetatea aceasta, fugiţi în cealaltă*. Deci, lăsând Italia, a mers în Bitinia şi prin dumnezeiasca voie a ajuns la un loc care se numea Soreos. Acolo a fost întâmpinat în cale de oarecare iubitor de străini, Cornelie, la care a vieţuit multă vreme, şi, propovăduind pe Hristos, întorcea pe păgâni la credinţa creştină.

A dobândit acolo multe suflete lui Dumnezeu, pentru că se ducea mulţime de popor în casa lui Cornelie, spre a asculta învăţătura lui Autonom. Iar el, ca un apostol, le grăia cuvântul lui Dumnezeu cu toată îndrăzneala, fără de opreală, căci într-însul lucra acelaşi Duh Sfânt, care s-a pogorât oarecând peste Sfinţii Apostoli în limbi de foc. Şi aşa se aprindeau, prin propovăduirea lui Autonom, inimile oamenilor spre dreapta credinţă şi spre dragostea lui Dumnezeu.

---

[1] Istorisire pe scurt, după Sfântul Simeon Metafrast

Auzind învăţătura sfântului, toţi se umileau şi cu dragoste primeau cuvintele lui şi cereau botezul de la dânsul. Şi a adus atâţia oameni în acel loc spre sfânta credinţă, încât nu încăpea în casa lui Cornelie adunarea aceea de credincioşi. Apoi le-a zidit o biserică închinată Sfântului Arhanghel Mihail, voievodul puterilor cereşti, încredinţându-i lui spre pază pe oamenii cei nou luminaţi, ca unui păzitor al neamului creştinesc. Şi făcând pe Cornelie diacon şi încredinţându-i lui turma cea cuvântătoare a lui Hristos, s-a dus în Licaonia şi în Isauria, dorind ca şi acolo să fie propovăduitor al dreptei credinţe.

Deci ostenindu-se vreme îndelungată în cuvântul Evangheliei, iarăşi s-a întors la Cornelie, cercetând oile cele câştigate lui Hristos, şi făcând pe Cornelie preot, slujea împreună cu dânsul la mântuirea oamenilor. Iar când răucredinciosul împărat Diocleţian a mers în Nicomidia, vrând să piardă tot neamul creştinesc, atunci şi Sfântul Autonom, ca cel mai vestit între creştini, a fost cercat spre chinuire de către închinătorii de idoli. Iar el, dorind să aducă încă mulţi oameni din întunericul păgânătăţii la lumina cunoştinţei lui Dumnezeu, nu s-a dat pe sine în mâinile chinuitorilor, ci, păzindu-şi viaţa cea de bună trebuinţă Bisericii, s-a dus cu corabia la Claudiopol, care se afla lângă Marea Euxinului (Marea Neagră), şi semăna acolo sămânţa cuvântului lui Dumnezeu, care, căzând pe pământul cel bun al inimilor omeneşti, degrabă, cu dumnezeiescul dar, a adus multe roade duhovniceşti.

Deci, îndreptând bine toate cele spre dreapta credinţă şi povăţuindu-i pe calea mântuirii, s-a întors iarăşi la Soreos. Şi văzând că se înmulţise Biserica, a pus pe Cornelie episcop, iar el singur s-a abătut în părţile Asiei, dezrădăcinând spinii nedumnezeirii şi sădind sfânta credinţă cea întru Unul Dumnezeu. Şi ajutându-i darul Sfântului Duh, pe mulţi oameni din ţara aceea i-a izbăvit de rătăcire şi pierzare prin învăţătura cuvintelor sale, risipind capiştile idoleşti şi zidind în inimile oamenilor lăcaşuri duhovniceşti ale Sfântului Duh. Apoi iarăşi s-a întors să cerceteze pe Cornelie episcopul şi turma cea încredinţată lui. Şi văzându-i pe toţi învăţându-se în legea Domnului şi sporind în fapte bune, s-a mângâiat şi mulţumea lui Dumnezeu că nu a lăsat ca osteneala lui să fie în zadar, ci a înmulţit pe fiii cei bisericeşti pe care el i-a născut prin buna-vestire.

Aproape de cetatea Soreos era un loc care se numea Limnos, ai cărui locuitori erau toţi înnegriţi cu întunericul slujirii idoleşti. Deci, mergând la dânşii Autonom, arhiereul lui Dumnezeu, le-a propovăduit pe Hristos şi în puţină vreme pe cei mai mulţi i-a

dobândit acolo şi, învăţându-i tainele sfintei credinţe, i-a luminat cu botezul şi i-a numărat cu turma cea aleasă a lui Hristos.

Într-una din zile, cei ce rămăseseră în necredinţă făceau praznic unui spurcat idol al lor şi, aducând jertfe zeilor, dănţuiau în capiştea idolească. Iar oamenii cei nou luminaţi, a căror putere era atunci mai multă acolo, adunându-se, au mers cu mânie la necredincioşii care prăznuiau şi le-au răsturnat jertfele şi pe idoli i-au sfărâmat ca praful şi au risipit capiştea lor până la temelie, arătându-le că idolii nimic nu pot, pentru că nu se împotrivesc celor ce îi sfărâmă, nici strigă când îi risipesc. Iar necredincioşii greu s-au mâniat pentru un lucru ca acela şi gândeau cum ar putea să răzbune pierzarea idolilor lor, şi căutau vreme potrivită pentru aceea.

Fiind înştiinţaţi de ziua în care slujitorul Domnului, Autonom, avea să aducă lui Dumnezeu jertfa cea fără de sânge în biserica zidită de dânsul, a Sfântului Arhanghel Mihail, în cetatea Soreos, şi-au adunat pe toţi ai lor din cetate şi dimprejur; şi se făcuse mulţimea lor nenumărată şi se gătiră în taină să năvălească fără de veste asupra bisericii şi să ucidă pe povăţuitorul creştinilor, Autonom.

Acest lucru l-au şi făcut. În vremea dumnezeieştii Liturghii au năvălit necredincioşii asupra bisericii, bizuindu-se pe mulţimea puterii lor, unii având în mâini arme, alţii securi, iar alţii pietre, şi au izgonit pe toţi credincioşii care erau atunci în biserică. Iar pe Sfântul Autonom l-au ucis fără milă în sfântul altar şi s-a stropit tot altarul cu sfântul lui sânge. Aşa aducând arhiereul lui Dumnezeu jertfa cea fără de sânge, singur jertfă sângeroasă s-a adus în jertfelnicul cel mai presus de ceruri. Căci, omorându-l, necredincioşii au aruncat asupra lui cu pietre. Unii îl împungeau cu arme, alţii îl băteau cu lemne, iar alţii cu pietre azvârleau într-însul şi, făcând dănţuire că şi-au răzbunat necinstea idolilor lor, s-au dus.

Sfântul Autonom zăcea ucis şi a fost atunci mare tulburare în Biserică şi plângere nemângâiată a credincioşilor pentru uciderea părintelui şi păstorului lor cel bun. Iar oarecare diaconiţă, anume Maria, luând sfântul lui trup, l-a dat cinstitei îngropări.

Trecând mulţi ani după îngroparea lui, când ajunsese marele Constantin împărat (306-337) şi a primit Sfântul Botez, atunci un boier, anume Severian, a fost trimis de împăratul Constantin în Alexandria. El, temându-se de tulburarea mării, nu a mers cu corabia, ci pe uscat, pe lângă mare. După rânduiala lui Dumnezeu li s-a întâmplat lor să meargă pe lângă mormântul Sfântului Sfinţit Mucenic Autonom şi îndată catârii au stat şi nu puteau să păşească mai departe! Zadarnic îi bătea cu bicele, că nici unul nu s-a mişcat

din locul său. I-au uşurat şi de sarcinile pe care le duceau; însă nici aşa nu au putut să păşească mai departe, deoarece cu mână nevăzută erau opriţi. Şi rămăsese Severian în nedumerire.

Se întâmplase atunci de era lângă dânsul oarecare bărbat sfânt, care avea darul a spune tainele lui Dumnezeu. Acela a zis lui Severian: „Ţi se cade ca pe acest loc să ridici o biserică sfântului mucenic al cărui mormânt este aici. Şi dacă vei făgădui să faci aceasta, îndată vei vedea pe catârii tăi degrabă mergând!" Iar Severian cu bucurie a făgăduit şi s-au pornit îndată de la locul lor catârii şi s-au dus înainte. Severian atunci i-a ridicat o casă mică de rugăciune sfântului mucenic, până ce s-a întors din Alexandria. Şi, întorcându-se, a zidit o biserică preafrumoasă deasupra mormântului sfântului.

După mulţi ani, un preot, neştiind că sunt aici cinstitele moaşte ale Sfântului Autonom, acoperite cu pământ în biserica aceea, a risipit-o şi a zidit alta nouă, la alt loc, aproape de mare. Iar locul cel dintâi, care avea în sine moaştele cele necunoscute, a fost pustiu şaizeci de ani, până la moartea lui Zinon, împăratul grecesc. Şi nimeni nu ştia de această comoară de mult preţ, pe care sânul pământului o ascundea întru sine.

După mulţi ani, un ostaş din străjerii împărăteşti, anume Ioan, având poruncă împărătească, păzea acele pomenite locuri, Soreos şi Limnos. Acesta, sculându-se într-una din zile, a mers la vânat şi, fiind la locul unde oarecând fusese biserica de deasupra moaştelor sfântului, a văzut acolo un iepure fugind şi, încordându-şi arcul, a dat drumul săgeţii şi l-a ucis. Apoi, vânând şi alte fiare, s-a întors. Şi odihnindu-se el noaptea pe patul său, i s-a arătat în vis Sfântul Autonom, poruncindu-i să zidească o biserică pe locul acela unde ieri ucisese iepurele. Iar ostaşul, sculându-se din somn, s-a sârguit să împlinească porunca şi în scurtă vreme a zidit o biserică preaminunată în numele Sfinţitului Mucenic Autonom ale cărui moaşte le-a aflat întregi în pământ, fără nici o stricăciune. De la ele multe minuni se săvârşeau şi izvorau tămăduiri bolnavilor.

Despre nestricăciunea sfintelor lui moaşte, fericitul Simeon Metafrast zice aşa: „Eu, văzând pe viteazul nevoitor şi după moarte biruind firea, mă ridic spre preamărirea lui Dumnezeu. Pentru că, privind oarecând cu ochii în mormântul cel mucenicesc, am văzut sfintele lui moaşte petrecând nebiruite de puterea morţii. Pentru că cei ce se lăudau că pe toată alcătuirea de vieţuitoare în trei zile o va risipi, aceea, de atâta mulţime de ani, n-au putut să strice nici măcar un fir de păr al acestui bărbat prealuminos. Am văzut capul

cu perii nevătămat, faţa lui întreagă, pielea tare şi nici genele lui nu şi-au pierdut perii, fără numai ochii erau închişi. Şi privind eu la dânsul, se vedea că, numai păzind legea morţii, se preface a tăcea şi tot trupul lui se ţine întreg în toate alcătuirile sale de mai înainte. Nici din capul lui nu se rupsese ceva, nici din celelalte părţi ale trupului nu se despărţise ceva. Aşa ştie Dumnezeu a înălţa pe cei care L-au proslăvit pe El în trupurile lor. Pentru că Aceluia I se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA SEPTEMBRIE
ZIUA A TREISPREZECEA

SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC CORNELIU SUTAŞUL[1]

După patima cea de bună voie a Domnului nostru Iisus Hristos, după Învierua şi după Înălţarea Lui la ceruri, era în Cezareea Palestinei un sutaş, anume Corneliu, de neam din Tracia. Acesta, fiind în întunericul necredinţei, avea lucrările luminii şi, deşi era păgân, a vieţuit ca un creştin, şi pe Hristos, pe care nu-L ştia, prin milostenii Îl cinstea. Vieţuind în mijlocul lumii celei rele, s-a făcut bun, precum mărturiseşte de dânsul Sfântul Apostol şi Evanghelist Luca, în Faptele Apostolilor, zicând: *Un bărbat oarecare era în Cezareea, anume Corneliu, sutaş, din cohorta ce se cheamă Italica; fiind cucernic şi temător de Dumnezeu, cu toată casa sa, făcea milostenii multe la săraci, şi se ruga lui Dumnezeu totdeauna* (Fapte 10, 1-2). Deci n-a trecut cu vederea Dumnezeu aceste fapte bune ale lui, ci a binevoit a-l lumina pe el cu lumina credinţei şi a-l aduce la cunoştinţa adevărului, ca lucrările lui cele bune să nu se acopere de întunericul necredinţei.

Acest bărbat temător de Dumnezeu, rugându-se lui Dumnezeu în casa sa într-una din zile, a văzut în vedenie un înger al lui Dumnezeu, spunându-i că rugăciunile şi milosteniile lui au ajuns înaintea lui Dumnezeu. Apoi i-a poruncit să trimită în Iope după Simon, care se cheamă Petru, şi ceea ce va auzi de la dânsul, aceea să facă. Iar el îndată a trimis la Iope cu rugăminte să cheme pe Petru.

A doua zi, pe când ei mergeau pe drum şi se apropiau de cetate, Petru s-a suit în casa de sus, ca să se roage în ceasul al

[1] Culegere de la Metafrast

şaselea din zi. Şi i s-a făcut foame şi voia să mănânce, dar, pe când îi pregăteau să mănânce, Petru a căzut în extaz. Şi a văzut o vedenie, astfel: Ceva ca o faţă mare de pânză, legată în patru colţuri, se pogora din cer, şi un glas îi poruncea lui Petru ca cele ce se află pe ea, dobitoacele cele cu patru picioare de pe pământ şi fiarele şi târâtoarele, precum şi păsările, să le junghie şi să le mănânce. Lepădându-se, Petru a zis că niciodată n-a mâncat ce este necurat. Atunci glasul din cer i-a zis: *Cele ce Dumnezeu a curăţit, tu să nu le numeşti spurcate*.

Această vedenie i s-a arătat de trei ori şi era semnul convertirii la creştinism a lui Corneliu şi a celorlalte neamuri. Ea îl îndemna pe Petru să nu se îngreţoşeze a merge la acel bărbat de alt neam din cei netăiaţi împrejur (pentru că nu se amestecau evreii cu alte neamuri, ci se îngreţoşau de dânşii). Foamea lui Petru însemna foamea cea scrisă de Proorocul Amos: *Nu foame de pâine, nici sete de apă, ci foame de auzirea cuvântului Domnului* (Amos 8, 11). Şi o foame ca aceea era în casa lui Corneliu şi a tuturor limbilor. Că, precum dorea Petru acea pâine trupească, aşa doreau aceia pe cea sufletească.

Pânza legată în patru colţuri închipuia biserica lui Hristos, care s-a întărit în credinţă prin patru evanghelişti. Pe ea erau felurite vieţuitoare din cele necurate: fiare, târâtoare, păsări, care înseamnă neamurile cele ce, prin înţelegerea lor cea pământească, erau vieţuitoare cu patru picioare, privind cu mintea în pământ, neînţelegând cele de sus şi neştiind a cerceta cele din înălţime. Deci erau fiare cu iuţimea şi jigănii otrăvitoare cu necurăţia cea vătămătoare de suflet, iar păsări zburătoare pe sus erau cu înălţarea minţii spre mândrie.

Dar i s-a poruncit a le junghia pe acelea şi a le mânca; adică, cu sabia cea ascuţită a cuvântului lui Dumnezeu să ucidă patimile cele vechi păgâneşti necuvântătoare, şi deprinderile cele de fiare, şi să facă sufletele şi trupurile lor curăţite prin botez, jertfă vie, bineprimită lui Dumnezeu. Pogorârea de trei ori a feţei de pânză din cer a însemnat afundarea de trei ori la Sfântul Botez. Glasul cel ceresc i-a spus că erau curăţite acelea de Dumnezeu, adeverindu-l că nu numai pentru israeliteni, ci şi pentru alte neamuri şi-a vărsat Hristos sângele cel ce spală spurcăciunile păcatelor.

Drept aceea, cugetând Petru la acea vedenie şi nedumerindu-se, iată au ajuns trimişii de la Corneliu şi au întrebat de dânsul. Iar Duhul i-a poruncit să meargă cu dânşii neîndoindu-se de nimic, ca pe cel dintâi om dintre păgâni să-l împreuneze cu trupul Bisericii

lui Hristos; iar după dânsul şi celelalte neamuri să vină la Hristos. Deci, intrând Petru în casa lui Corneliu, l-a întâmpinat pe el Corneliu cu cinste, cu toate rudeniile sale şi cu prietenii cei iubiţi şi, căzând la picioarele lui, i s-a închinat. Iar Petru l-a ridicat pe el, zicând: *Voi ştiţi că nu se cade omului evreu a intra la cei de altă seminţie şi a avea împărtăşire cu dânşii; însă mi-a descoperit mie Dumnezeu că nu se cuvine a numi spurcat sau necurat pe nici un om. Deci am venit la voi fără îndoire, şi vă întreb: cu ce gând m-aţi chemat pe mine la voi?*

Iar Corneliu i-a răspuns lui cu de-amănuntul cum a văzut pe înger şi ce a auzit de la dânsul şi l-a rugat pe Petru ca să-i spună lui cuvântul cel de mântuire; iar Petru, deschizându-şi gura, a început a-i propovădui lui pe Iisus, că Dumnezeu era în trup, cu oamenii pe pământ petrecând, învăţând şi povăţuind pe oameni la calea ce duce la cerească împărăţie, şi a făcut multe semne şi minuni, tămăduind toate bolile şi învăţând cu cuvântul. „Acela de voie a pătimit, a murit, şi a înviat, ca pe om să-l izbăvească de patimi şi să-l învieze din moarte, dăruindu-i lui viaţă veşnică; şi Acela va judeca viii şi morţii, pentru Care toţi proorocii mărturisesc, şi tot cel ce crede în numele Lui, iertare de păcate va lua" (cf. Fapte 10, 42-43).

Acestea grăindu-le Petru şi Duhul Sfânt sălăşluind cuvintele lui în inimile celor ce ascultau, i-a adus pe ei la credinţă şi s-a botezat Corneliu cu toată casa sa.

Văzut-ai pe cel necredincios şi pe cel din păgâni, care niciodată nu a auzit cuvântul lui Dumnezeu, lucrurile evangheliei făcându-le cu sârguinţă, mai înainte de a se învăţa de la altul? Cerea cu credinţă şi a luat, a căutat prin milostenie şi a aflat, a bătut prin post şi prin rugăciune şi i-a deschis lui. „Trimite, zice, în Iope şi cheamă pe Simon ce se zice Petru". O, ce dar minunat! O, ce preaslăvită facere de bine! «Acesta găzduieşte la oarecare Simon curelarul, a cărui casă este lângă mare». Vezi că nu numai numele lui, ci şi al celui ce îl primise pe dânsul şi locul unde petrecea le-a făcut cunoscute lui îngerul? Şi acest lucru l-a făcut ca să nu se rătăcească el şi pe altul în locul lui Petru chemându-l, în loc de păstor la lup să cadă.

Deci de voieşti şi tu pe sineţi adevărat şi credincios şi ales ucenic al lui Hristos să te arăţi, acest fel de viaţă arată, nişte fapte ca acestea săvârşeşte, aşa cazi, şi înduplecă prin milostenie, prin postire şi prin rugăciune pe Dumnezeu, şi îţi va deschide ochii inimii tale şi vei vedea şi tu pe un om ca acesta, precum a văzut Cornelie pe înger; urmează măcar pe cel necredincios, tu, cel ce te

numeşti că eşti credincios, pe cel păgân şi neînvăţat Tainele, tu, cel ce din pruncie te numeşti că eşti creştin şi întru învăţăturile apostolilor hrănit şi crescut, şi să nu te trufeşti auzind bârfirile celor mai proşti şi neînvăţaţi. Urmează pe sutaşul, tu, cel ce numai peste singura casa ta eşti ocârmuitor, şi măcar pe sineţi şi pe cei de sub sineţi, cu toată sârguinţa şi în tot chipul îndreptează-i.

Corneliu este cel dintâi dintre păgâni care a crezut în Domnul nostru Iisus Hristos; iar după botezul său a părăsit toate cele păgâneşti şi a mers în urma lui Petru şi a fost pus episcop de către dânsul.

Deci, înconjurând Petru cu dânsul şi cu mulţi alţii felurite ţări, se ostenea cu propovăduirea lui Hristos. Şi fiind Petru cu Timotei şi cu Corneliu în Efes, li s-a făcut lor ştire de cetatea Scipseos, cum că locuitorii ei se închină la idoli cu sârguinţă. Şi se sfătuiau care dintre dânşii să meargă acolo la propovăduire. Şi aruncând sorţii, a căzut sorţul pe Corneliu, care, chemând pe Dumnezeu în ajutor, a mers la cetatea aceea degrabă.

Era acolo oarecare dregător, anume Dimitrie, filosof iscusit în înţelepciunea elinească, care ura foarte mult buna cinstire creştinească şi jertfea zeilor păgâni, mai ales lui Apolo şi lui Zeus. Fiind înştiinţat despre Corneliu că intrase în cetate, îndată l-a chemat pe el înaintea sa şi l-a întrebat de unde şi pentru ce a venit. Iar Corneliu a răspuns: „Sunt rob al Dumnezeului Celui viu şi, trimis fiind, am venit aici ca să te chem pe tine din întunericul cel adânc al neştiinţei şi să te scot la lumina adevărului şi raza cea curată a cunoştinţei să lumineze sufletul tău".

Iar el, neînţelegând nimic din cele grăite, s-a mâniat şi cu iuţime i-a zis: „Eu una te-am întrebat şi tu alta îmi răspunzi? Aşa mă jur pe zei: că dacă nu-mi vei răspunde la fiecare întrebare, apoi nu voi cruţa bătrâneţile tale, nici nu mă voi ruşina de căruntele tale. Deci spune-mi mie la cine eşti ostaş şi pentru ce pricină ai venit aici?" Iar Corneliu a zis: „De voieşti ca să ştii rangul meu, apoi să ştii că sunt sutaş cu dregătoria şi când am auzit de tine, că tu şi femeia ta şi toţi cei ce sunt sub stăpânirea ta aţi căzut în mare rătăcire, am venit ca să vă scap pe voi de idoleasca înşelăciune şi să vă povăţuiesc la calea cea adevărată şi să vă împac cu Unul Dumnezeu Cel viu, Care a făcut cerul şi pământul şi toate cele ce sunt într-însele".

La acestea Dimitrie a zis: „Te văd pe tine ajuns la bătrâneţe şi mi-e milă pentru anii tăi cei mulţi; deci încetează a-ţi lungi prin cuvinte minciuna ta, apropie-te de zeii noştri şi te închină lor, iar

de nu vei voi ca să faci aceasta, apoi să ştii că la grele chinuri te voi da pe tine şi nici un Dumnezeu, afară de zeii mei, nu te va scoate pe tine din mâinile mele". Iar Corneliu a zis: „Puternic este Dumnezeul meu, nu numai să mă păzească pe mine întreg şi nevătămat de toate răutăţile tale şi să mă izbăvească din mâinile omeneşti, dar încă şi pe idolii tăi să-i zdrobească şi să-i sfarme ca praful, şi pe tine, cel ce în deşert nădăjduieşti spre dânşii, să te aducă la a Lui cunoştinţă. Iar eu, zeilor tăi, ca şi idolilor lor celor fără de suflet, niciodată nu mă voi închina. Pentru că scris este: «Idolii făcuţi de mâini omeneşti să piară»; şi iarăşi: *Domnului Dumnezeului tău să te închini şi Lui Unuia să-I slujeşti*. Am venit aici ca să vă povăţuiesc pe voi la pocăinţă, ca să ieşiţi din cursele diavolului, fiind de vii vânaţi de dânsul după voia lui".

Iar dregătorul a zis: „M-am jurat pe zeii mei că nu te voi cruţa pe tine, ci la grele munci te voi da, de nu vei jertfi zeilor". Apoi Corneliu l-a întrebat: „La care zei porunceşti să jertfesc?" Şi i-a zis dregătorul: „Jertfeşte lui Apolo şi lui Zeus". Iar Corneliu a zis: „Deci, arată-mi mie pe acei zei ai tăi". Şi s-a bucurat dregătorul, socotind că vrea să se închine lor, şi l-a dus pe el la capiştea lui Zeus. Şi le urma lor lume multă, vrând să vadă pe Corneliu închinându-se la idoli. Şi, sosind la capişte, au intrat într-însa dregătorul cu Corneliu şi cu toţi cei ce veniseră cu dânşii, între care era şi femeia boierului, anume Evantia, şi Dimitrie, fiul lui, că aşa se chema, după numele tatălui său.

Deci Sfântul Corneliu, fiind în capiştea idolească, s-a întors spre răsărit şi, plecându-şi genunchii săi la pământ, se ruga zicând: „Dumnezeule, Cel ce ai cutremurat pământul şi prin el ai mutat munţii în inimile mărilor, Cel ce prin mâna lui Daniil ai sfărâmat pe Bel şi ai omorât pe balaur şi gurile leilor astupându-le ai păzit întreg pe robul Tău, Tu şi acum răstoarnă idolii aceştia şi dă cunoştinţă poporului Tău, ca să ştie că braţul Tău este puternic!"

Aşa rugându-se sfântul, a ieşit apoi din capişte împreună cu Dimitrie dregătorul şi cu toată mulţimea poporului ce venise; iar Evantia cu Dimitrie, fiul său, rămaseră încă înăuntrul capiştei. Şi s-a făcut deodată cutremur şi a căzut capiştea, sfărâmându-se ca praful idolii lor spre care nădăjduiau; şi a fost apucată acolo femeia dregătorului cu fiul lor, sub zidurile cele căzute. Şi toată mulţimea, văzând căderea capiştei, s-a spăimântat. Iar boierul nu ştia că femeia şi fiul lui s-au astupat de ziduri. Corneliu însă, veselindu-se de puterea Dumnezeului Celui viu, a zis către boier: „Unde sunt acum, boierule, idolii tăi cei mari?" Iar el, umplându-se de mânie,

a zis: „Spune nouă, fermecătorule, cu ce vrăji ai făcut să cadă capiştea cu idolii noştri?"

Şi se sfătuia boierul cu ai săi cu ce fel de chinuri să-l piardă pe Corneliu. Dar iată că aproape trecuse ziua şi soarele apunea; pentru aceea nu era vreme ca să chinuiască pe Corneliu. Deci a poruncit dregătorul ca să-i lege lui mâinile şi picioarele şi aşa să-l spânzure pe el în temniţă, ca toată noaptea spânzurat să pătimească, iar a doua zi voia să-l chinuiască pe el cumplit şi apoi să-l ucidă. Fiind dus sfântul în temniţă cu mâinile şi picioarele legate şi spânzurându-l, precum a poruncit prigonitorul, îndată a alergat la dregătorul unul din slujitorii lui, anume Teleton, zicându-i: „Stăpâne, doamna ta şi unul născut, fiul tău, au pierit în capişte, sfărâmaţi fiind între ziduri de cutremur!"

Auzind aceasta, Dimitrie şi-a rupt hainele sale şi se văita cu amar, încă se tânguiau cu dânsul împreună şi mai-marii cetăţii, în timp ce alţii îl mângâiau. Dar cine putea să mângâie o jale mare ca aceea care venise pe nesimţite, aducând moartea cea neaşteptată a femeii şi a fiului său? Apoi a zis către cei ce stăteau de faţă: „Mergeţi, aruncaţi pietrele capiştei celei căzute, până ce veţi afla oasele iubitei mele soţii şi ale dulcelui meu fiu şi, aflându-le, să mi le aduceţi aici". Grăind acestea, a ridicat glasul şi a plâns cu jale mare. Tânguindu-se el, a venit degrabă mai-marele jertfitorilor, anume Varvat, zicând: „Am auzit glasul femeii tale şi al fiului tău strigând din mijlocul zidurilor căzute: «Mare este Dumnezeul creştinesc, Care ne-a scăpat pe noi vii de această cumplită moarte, prin robul Său, Corneliu. Deci, rugaţi pe acel sfânt bărbat ca să ne scoată pe noi de aici, ca să nu pierim desăvârşit, pentru că vedem minunile cele de mirare ale Dumnezeului lui şi auzim glasul îngerilor celor ce cântă: *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, întru oameni bunăvoire*»".

Acestea auzindu-le boierul de la Varvat, îndată a alergat degrabă cu toţi ai săi la robul lui Dumnezeu în temniţă şi l-au aflat pe el umblând, pentru că îngerul Domnului îl dezlegase pe el din legături. Şi a căzut boierul la picioarele lui Corneliu, zicând: „Mare este Dumnezeul tău, Corneliu, Care păzeşte pe soţia mea şi pe fiul meu, încă vii, în capiştea cea căzută. Deci ne rugăm ţie, robule al Dumnezeului Celui preaînalt, vino şi îi scoate pe dânşii de acolo şi, iată, eu şi toţi cei cu mine credem în Cel propovăduit de tine, Hristos Cel răstignit".

Deci, mergând Sfântul Corneliu cu dânşii la capiştea idolească cea căzută şi ridicându-şi spre cer ochii săi, a zis: „Doamne,

Dumnezeul puterilor, Cel ce cauţi pe pământ şi îl faci pe el de se cutremură, de a Cărui faţă se topesc munţii şi seacă adâncurile, Însuţi fiind Domn; ascultă suspinele celor legaţi şi scoate din pământ pe Evantia şi nu-Ţi întoarce faţa ta de la fiul ei şi ia aminte spre sufletele lor pentru numele Tău". Aşa rugându-se el, deodată s-a deschis locul unde era ţinută Evantia cu fiul său, între zidurile cele căzute, şi au ieşit de acolo amândoi sănătoşi, lăudând pe Dumnezeu. Deci toţi cei ce erau acolo şi văzură acea preaslăvită minune, strigau: „Mare este Dumnezeul creştinilor". Şi s-a botezat Dimitrie cu femeia, cu fiul său şi cu toată casa sa. Şi s-au botezat cu dânsul şi ceilalţi oameni, la număr două sute şaptezeci şi şapte.

Iar Sfântul Corneliu a petrecut în acea cetate vreme îndelungată, dezrădăcinând spinii necredinţei din inimile omeneşti şi semănând sămânţa bunei credinţe. Şi în scurtă vreme a adus la Hristos toată cetatea şi pe oarecare bărbat cinstit, anume Evnomie, pe care l-a făcut preot. Apoi, plin fiind de zile, a sosit la fericitul său sfârşit; şi, fiind înştiinţat mai înainte de vreme, se nevoia la rugăciune cu osârdie, gătindu-se mai înainte spre calea pe care avea să meargă la Dumnezeul său.

Deci, adunând pe toţi creştinii pe care îi întorsese de la necredinţă, îi învăţa cum să petreacă în credinţă, în dragoste şi în toate faptele bune, să se ocârmuiască pe sine, sporind în poruncile Domnului. Apoi, învăţându-i pe ei din destul, a auzit un glas din cer, zicând către dânsul: „Corneliu, vino la Mine, că iată s-a gătit ţie cununa dreptăţii!" Aceasta auzind-o, Corneliu îndată s-a întors la rugăciune şi, plecându-şi genunchii, a zis: „Doamne, Dumnezeul nostru, Cel ce m-ai învrednicit a păzi credinţa, a săvârşi nevoinţa şi a birui pe cel potrivnic, mulţumesc Ţie de toate. Încă mă rog Ţie, Doamne, caută spre robii Tăi din înălţimea cea sfântă a Ta şi milostiv să fii lor. Întăreşte-i pe dânşii în credinţă, împuterniceşte-i în nevoinţă, creşte-i în păzirea sfintelor Tale porunci, ca neîncetat să slăvească preasfânt numele Tău, acum şi în vecii vecilor". Şi zicând toţi „Amin", el şi-a dat sufletul cu bucurie în mâinile lui Dumnezeu, Celui ce l-a chemat la cer.

Iar dregătorul Dimitrie cu Evantia, soţia sa, cu fiul Dimitrie, cu Evnomie preotul şi cu toţi credincioşii, plângând mult deasupra părintelui şi învăţătorului lor şi aprinzând lumânări şi cântând cântări deasupra mormântului, l-au îngropat pe el cu cinste aproape de capiştea cea căzută a lui Zeus. Şi în toate zilele credincioşii mergeau la mormântul lui, cădelniţau cu tămâie şi se rugau şi multe tămăduiri se dădeau bolnavilor la mormântul lui.

Trecând mulţi ani şi ducându-se toţi la Domnul, a rămas neştiut urmaşilor lor locul acela unde au fost îngropate moaştele Sfântului Corneliu, că împrejurul lui crescuseră rugi şi tufe multe şi nimeni nu ştia de comoara aceea de mult preţ.

Şi s-a întâmplat oarecând de a mers acolo episcopul Silvan de la cetatea care se numea Troia, căruia Sfântul Corneliu i-a zis: „De multă vreme petrec aici şi nimeni nu m-a cercetat". Iar episcopul, sculându-se din somn, se mira de acea vedenie, şi nu se pricepea cine i se arătase lui. Iar în noaptea următoare iarăşi i s-a arătat sfântul, zicându-i: „Eu sunt Corneliu sutaşul. Moaştele mele zac în rugii cei ce sunt aproape de locul acela unde era oarecând capiştea lui Zeus. Drept aceea, tu să-mi zideşti mie biserică aproape de locul lui Dimitrie, iar locul acela se numeşte Pandohium şi multe trupuri ale credincioşilor şi sfinţilor fraţi sunt îngropate acolo".

Dimineaţa, episcopul a spus vedenia aceea clerului său şi au mers cu toţii la rugii aceia pe care în vedenie îi arătase lui sfântul şi, rugându-se cu dinadinsul, începură a săpa; şi aflară racla care avea în ea moaştele întregi şi nestricate ale Sfântului Corneliu, din care ieşea negrăită bună mireasmă. Şi s-au veselit foarte mult pentru aflarea unei astfel de mari vistierii.

Dar episcopul era în nepricepere pentru biserica pe care sfântul i-a poruncit să o zidească, pentru că n-avea atâta avere cât ar fi fost de trebuinţă spre zidirea bisericii. Însă şi în aceasta Sfântul Corneliu nu a zăbovit a ajuta episcopului; pentru că, în noaptea următoare, s-a arătat oarecărui om, anume Evghenie, care era dreptcredincios şi foarte bogat. Aceluia i-a poruncit ca să dea averi episcopului Silvan cât va fi de-ajuns spre zidirea bisericii. Iar Evghenie a spus vedenia aceea episcopului şi i-a dat lui toate cele de trebuinţă. Şi începând a zidi sfânta biserică, degrabă a săvârşit-o pe ea şi a înfrumuseţat-o cu toată buna podoabă.

Apoi, sosind vremea să fie aduse cinstitele moaşte ale sfântului din rugi în acea biserică nou zidită, s-a adunat mulţime de credincioşi, cu episcopul Silvan şi cu Evghenie, având în mâinile lor lumânări aprinse. Şi când a început episcopul cu clerul a cânta cântarea cea întreit sfântă, îndată singură s-a mişcat racla şi a fost dusă de nevăzute mâini la biserică şi nu îndrăznea nimeni din oameni a se atinge de dânsa.

Deci, văzând toţi acea minune, cum merge racla singură, se mirau cu frică şi ca printr-o gură strigau cu toţii: „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot, Cel ce ne-a arătat nouă puterile şi minunile sale, prin Corneliu, robul Său". Încă s-a întâmplat de erau acolo şi

mulţi necredincioşi, care, văzând acea minune, au crezut în Domnul nostru Iisus Hristos. Iar când au ajuns la biserică şi au intrat într-însa, mulţi stăteau şi de-o parte şi de alta, privind unde va merge racla cu moaştele şi unde va sta. Deci, mergând ea drept, a stat aproape de altar, de partea dreaptă. Apoi, voia episcopul ca să-l pună pe el înlăuntrul altarului şi nimeni nu putea să mişte racla din locul acela, în care singură a stat. Şi s-au făcut multe minuni atunci şi după aceea de la sfintele şi făcătoarele de minuni moaşte ale plăcutului lui Dumnezeu.

Dar murind episcopul Silvan, a fost pus după el Filostorghie. Acela a îndemnat pe oarecare zugrav, anume Evcratie, ca toată biserica să o înfrumuseţeze, dar mai cu seamă icoana Sfântului Corneliu să o împodobească frumos. Deci zugravul, când începu să zugrăvească icoana Sfântului Corneliu, nu putea să-i închipuiască bine faţa lui şi o ştergea şi iarăşi o zugrăvea şi iarăşi o ştergea de multe ori, neputând deodată să o zugrăvească cu bună podoabă.

Şi s-a mâhnit Evcratie şi, zicând asupra sfântului oarecare cuvinte de hulă, i-a lăsat chipul lui aşa. Şi, vrând ca să zugrăvească altceva pe zidul bisericii, s-a suit pe o scară şi, alunecând cu picioarele, a căzut de pe scară la pământ şi atât de rău s-a lovit, încât a rămas aproape mort. Apoi, luându-l pe el ceilalţi care se întâmplaseră acolo, l-au dus la casa lui şi l-au pus abia viu pe pat, neputând nici a grăi. Şi vedeau toţi că erau viermi împrejurul buzelor lui, şi unii intrau, iar alţii ieşeau din gură. Aceasta era pedeapsa pentru că a îndrăznit cu buzele lui a zice cuvinte de hulă asupra sfântului. Dar, precum însuşi Domnul, aşa şi sfinţii, robii lui, nu se mânie până la sfârşit, nici nu ţin vrăjmăşie în veac; aşa a doua zi, acela care pe femeia şi pe fiul lui Dimitrie din mijlocul zidurilor celor risipite i-a scos vii, acela şi lui Evcratie i s-a arătat şi, luându-l pe el de mână, ca din somn l-a ridicat de pe pat şi apoi nevăzut a fost.

Iar Evcratie, simţindu-se pe sine sănătos, a alergat la biserica sfântului şi, căzând la cinstita raclă în care zăceau tămăduitoarele moaşte ale lui Corneliu, cu lacrimi cerea iertare pentru greşeala sa şi mulţumea sfântului că l-a miluit şi l-a tămăduit de durere pe el, cel ce era aproape de moarte. Deci două foloase a câştigat zugravul acela din arătarea sfântului: tămăduire şi cunoştinţa feţei lui, adică în ce fel fusese la chip. Iar după însănătoşire, a zugrăvit pe Sfântul Corneliu pe icoană aşa precum l-a văzut pe el arătându-se lui. Şi preamărea pe Hristos Dumnezeu, Cel împreună slăvit cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVÂNT LA TÂRNOSIREA BISERICII ÎNVIERII DOMNULUI, DIN IERUSALIM[2]

Astăzi prăznuim sfinţirea bisericii celei noi, mari şi preaslăvite din Ierusalim; nu aceea pe care împăratul Solomon a zidit-o la Muntele Moria, ci cea preaminunată, pe care dreptcredinciosul împărat Constantin (306-337), împreună cu cea vrednică de laudă mamă a sa, Elena, a făcut-o pe muntele Golgota, locul cel spurcat curăţindu-l de necurăţiile idoleşti, înnoindu-l şi sfinţindu-l. După patima cea de bunăvoie a lui Hristos, după înviere şi după înălţarea la ceruri, acel loc sfânt pe care s-a săvârşit mântuirea noastră era urât şi întinat de oamenii cei urâtori de Hristos.

Mai ales Adrian, împăratul cel necurat (117-138), a batjocorit toate aceste sfinte locuri cu necuraţi idoli şi jertfe când, în locul celei mai frumoase cetăţi a Ierusalimului risipită de Tit (79-81), a zidit cetatea în numele său, numind-o Elia Capitolina (fiindcă el se numea Eliu Adrian). Atunci a şi poruncit să se astupe mormântul Domnului cu ţărână şi cu pietre, iar pe muntele acela unde Domnul s-a răstignit, a zidit din nou o capişte spurcatei sale zeiţe Venera şi a pus într-însa idol, iar deasupra mormântului celui dumnezeiesc a pus un alt idol al zeiţei. Şi unde Mieluşelul lui Dumnezeu s-a adus pe sine jertfă Tatălui pentru păcatele noastre, acolo se aduceau necurate jertfe idolilor şi se săvârşeau nelegiuite păcate.

Asemenea şi în Betleem, unde s-a născut Cel preacurat din pântecele celei Preacurate, l-a pus pe idolul Adonis, ca sfântul loc să se spurce cu lucruri de ruşine. Şi unde era biserica lui Solomon a zidit o capişte idolească şi a poruncit ca nimeni să nu îndrăznească că a numi cetatea aceea Ierusalim, ci să o numească Elia. Acestea toate le-a făcut, vrând ca şi pomenirea numelui lui Iisus Hristos să o piardă de pe pământ; pentru aceea a schimbat numele cetăţii în care Hristos a făcut multe semne, şi a făcut locuinţe idoleşti în locurile unde S-a născut, unde S-a răstignit şi S-a îngropat, ca urmaşii să uite cu totul pe Hristos şi locurile acelea, pe care au umblat picioarele Lui, să nu le mai pomenească niciodată.

Însă el însuşi ticălosul a pierit şi locul cel sfânt iarăşi l-a proslăvit Împăratul slavei, pentru că a ridicat pe împăratul Constan-

---

[2] Istorisire după Evsevie, Teodorit şi Nichifor

tin şi pe maica sa, Elena. Şi acestora, luminându-i cu lumina sfintei credinţe, le-a pus în inimă să înnoiască Sfânta Cetate a Ierusalimului şi să zidească lui Dumnezeu biserică preafrumoasă în acel loc, pe care biserica trupului lui Hristos, cea risipită în trei zile, s-a zidit şi să curăţească şi să sfinţească de spurcăciunile idolilor toate sfintele locuri.

Deci a trimis binecredinciosul împărat Constantin la acest lucru pe sfânta lui maică, cu mulţime de aur la Ierusalim, şi a scris preasfinţitului patriarh Macarie (314-333) ca să adauge sârguinţă pentru zidirea bisericii. Drept aceea, ajungând Sfânta Elena la Ierusalim, a risipit toate capiştile idoleşti, idolii i-a sfărâmat şi sfânta cetate a curăţit-o de toate spurcăciunile, înnoind-o. Deci a aflat cinstita Cruce a Domnului şi mormântul şi, aruncând ţărâna şi pietrele cu care erau astupate, a întemeiat o biserică foarte mare pe acel loc şi a îngrădit cu un zid amândouă locurile acelea unde s-a răstignit Hristos şi unde s-a îngropat, pentru că nu erau departe unul de altul, după cum grăieşte Sfântul Evanghelist Ioan: „Şi era la acel loc, unde s-a răstignit, grădină, şi în grădină mormânt nou. Deci acolo a pus pe Iisus, pentru că mormântul era aproape şi pentru că se apropia vinerea jidovilor.

Drept aceea a cuprins în zidirea unei biserici şi Golgota şi Mormântul Domnului, şi s-a numit biserica aceea Martirion, adică mărturie. S-a numit aşa ca o mărturie a învierii lui Hristos, că a murit şi a înviat. A zidit Sfânta Elena şi alte biserici în Betleem şi pe Muntele Eleonului şi în grădina Ghetsimani şi la multe locuri sfinte, şi le-a înfrumuseţat cu tot felul de podoabe. Şi biserica aceea de pe Mormântul Domnului era mai frumoasă şi mai mare decât toate, dar împărăteasa Elena nu a văzut săvârşirea ei, pentru că se întorsese la fiul său şi a răposat în Domnul, căci nu era cu putinţă ca o zidire atât de minunată şi mare să se zidească în puţină vreme, săvârşindu-se abia în zece ani.

După ce s-a săvârşit biserica, a poruncit dreptmăritorul împărat ca să se adune episcopii din toate ţările în Ierusalim la sfinţirea ei. Şi era multă mulţime de arhierei adunaţi, din Bitinia, din Cilicia şi Capadocia, din Siria şi Mesopotamia, din Fenicia şi Arabia, din Palestina, din Egipt, Africa, Tebaida şi chiar din Persia a venit un episcop. Şi s-au adunat credincioşi fără de număr din toată lumea, încât hotarele Ierusalimului nu-i mai încăpeau. Şi s-a sfinţit Biserica Învierii lui Hristos în luna septembrie în 13 zile şi tot Ierusalimul s-a înnoit, la treizeci de ani ai împărăţiei lui Constantin.

Şi au aşezat Sfinţii Părinţi, cei ce se adunaseră acolo, ca să se prăznuiască ziua înnoirii după cum făcuse şi Solomon. Căci, precum Solomon în aşezământul cel vechi zidind acea biserică preaslăvită, Sfânta Sfintelor, a legiuit ca în fiecare an la data la care biserica a fost sfinţită să se prăznuiască înnoirea ei, de care lucru şi în Sfânta Evanghelie se pomeneşte: *Şi era atunci la Ierusalim sărbătoarea înnoirii templului* (Ioan 10, 22); aşa Sfântul şi întocmai cu apostolii împărat Constantin, zidind acest sfânt lăcaş ca o a doua Sfântă a Sfintelor, a hotărât, împreună cu Sfinţii Părinţi, ca să fie prăznuită de toată lumea înnoirea bisericii celei mari din Ierusalim, care este mamă a tuturor bisericilor.

Deci să prăznuim, mulţumind lui Hristos Dumnezeu, Celui ce, cu patima Sa şi cu învierea, a înnoit toată făptura şi a curăţit Biserica sa cea sfântă de spurcăciunile idoleşti. Să ne înnoim şi noi, fiind biserici ale Dumnezeului Celui viu, lipsindu-ne de omul cel vechi şi îmbrăcându-ne întru cel nou.

Să ne abatem de la răutăţile noastre cele învechite în noi şi să facem lucruri bune, începând a umbla în înnoirea vieţii, ca precum oamenii la înnoirea bisericii celei făcute de mână, aşa îngerii să prăznuiască biserica noastră cea sufletească, nefăcută de mână, pentru că păcătosul ce prin pocăinţă se înnoieşte, îngerilor face bucurie în ceruri. De aceasta singur Cel ce nu voieşte moartea păcătoşilor se bucură de pocăinţa şi întoarcerea către Făcătorul îngerilor, Hristos Dumnezeul nostru, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

LUNA SEPTEMBRIE

ZIUA A PAISPREZECEA

CUVÂNT LA ÎNĂLȚAREA CINSTITEI ŞI DE VIAȚĂ FĂCĂTOAREI CRUCI A DOMNULUI

Împărăţind prigonitorul Maxenţiu (307-312) în Roma, făcea multă chinuire popoarelor, gonindu-i şi chinuindu-i nu numai pe creştini, dar şi din păgânii săi ucigându-i şi jefuindu-le averile lor. Petrecea cu necurăţie, siluind casele celor de bun neam, şi era tuturor romanilor foarte greu şi urât, pentru viaţa lui tiranică, cumplită şi prea spurcată. Deci au trimis romanii, în taină, la împăratul Constantin (306-337) care petrecea atunci în Britania cu mama sa, Elena, rugându-l pe el să vină şi să-i scape de tiranul acela. Iar Constantin i-a scris mai întâi lui Maxenţiu, sfătuindu-l prieteneşte să înceteze o tiranie ca aceea. Iar el nu numai că nu l-a ascultat pe dânsul şi nu s-a îndreptat, dar şi mai rău s-a făcut. S-a sculat chiar asupra lui Constantin, pe care îl alesese toată oastea romanilor la împărăţie, nevrând ca să-l aibă deopotrivă cu sine împărat. Pentru că Maxenţiu s-a suit în Roma pe scaunul împărătesc cu de la sine putere, nu cu voinţa poporului; ci numai cu sprijinul câtorva mai-mari, cărora le-a făgăduit multe daruri şi cinste. Iar Constantin a fost ales împărat de către toţi cu un glas.

Drept aceea, auzind Constantin că Maxenţiu tot neîndreptat petrece, ba încă şi la alte fapte mai rele se întinde, s-a sculat şi a mers asupra lui cu război. Văzând însă că puterea oştilor sale nu este de ajuns şi gândind apoi la farmecele cele rele ale lui Maxenţiu, a început a se îndoi, pentru că ştia că Maxenţiu a vărsat mult sânge omenesc la facerea vrăjilor: mulţi băieţi, fete şi femei îngreunate a înjunghiat ca jertfe diavolilor, căutând milostivirea deşerţilor idoli spre care nădăjduia. Deci, văzând Constantin că la Maxenţiu era mare putere diavolească, a început a se ruga lui

Dumnezeu care stăpâneşte cerul şi pământul, Acela pe care şi neamul creştinesc Îl cinsteşte, să-i dăruiască lui chip de biruinţă asupra prigonitorului.

Drept aceea, rugându-se el cu osârdie, i s-a arătat la amiază chipul Crucii Domnului închipuit cu stele, strălucind mai mult decât soarele şi având deasupra scris: „În acest semn vei învinge". Au văzut aceasta şi toţi ostaşii, între care era şi ducele Artemie, cel care după aceea a fost chinuit pentru Hristos de Iulian, şi s-au mirat. Iar cei mai mulţi dintre dânşii au început a se teme, pentru că păgânilor chipul crucii le era semn de mare nenorocire şi de moarte, fiindcă pe cruce se pedepseau cu moarte tâlharii şi făcătorii de rele. Deci ostaşii se temeau ca nu cumva războiul lor să fie fără câştig şi din pricina aceasta împăratul Constantin era în mare îndoială.

Însă într-o noapte, pe când el dormea, i s-a arătat Însuşi Hristos Domnul şi iarăşi i-a arătat semnul cinstitei cruci, pe care Constantin îl văzuse aievea, şi i-a zis lui: „Să faci asemănare chipului acestuia şi să porunceşti ca să-l poarte înaintea oştilor, şi nu numai pe Maxenţiu, ba încă şi pe toţi vrăjmaşii tăi îi vei birui". Deci, sculându-se împăratul, a spus mai-marilor săi vedenia şi, chemând argintari iscusiţi, le-a poruncit să facă cinstita cruce de aur, de mărgăritar şi de pietre scumpe, după chipul semnului arătat şi, ceva mai mult, a poruncit la toată oastea să închipuiască semnul crucii pe toate armele, pe coifuri şi pe zale.

Iar răucredinciosul Maxenţiu, fiind înştiinţat de venirea lui Constantin asupra Romei, cu multă îndrăzneală şi-a scos oastea romană şi a mers împotriva marelui împărat. Iar Constantin a poruncit să se poarte cinstita cruce înaintea taberelor armatei sale. Şi când s-a început lupta cu Maxenţiu, atunci, cu puterea cinstitei cruci, Maxenţiu a fost biruit şi mulţimea ostaşilor lui a fost tăiată (28 octombrie, 312), şi însuşi Maxenţiu a fugit. Şi l-a urmărit împăratul Constantin şi, fugind el pe podul de peste râul Tibru, pe care el însuşi îl zidise, s-a rupt podul, cu puterea lui Dumnezeu, şi s-a afundat ticălosul în râu cu oastea sa, ca şi faraonul cel de demult, încât s-a umplut râul de călăreţi, de cai şi de arme.

Iar marele Constantin a mers în Roma biruitor, întâmpinându-l tot poporul cu bucurie mare şi cu cinste. Iar el înălţa mare mulţumire lui Dumnezeu, Celui ce i-a dat lui biruinţă asupra vrăjmaşului, cu puterea cinstitei şi de viaţă făcătoarei Cruci. Iar spre pomenirea biruinţei celei preaslăvite, a pus o cruce în mijlocul Romei pe un stâlp de piatră şi a scris pe dânsa: „Cu acest mântuitor semn, cetatea aceasta a fost scăpată de sub jugul tiranului".

Având el al doilea război împotriva celor de la Bizanţ, a căror numire de obârşie se trage încă de pe vremea împăratului Iudeii, Manase, când un oarecare grec Bizas a pus temelia cetăţii, numind-o Bizantion, mai târziu Bizanţ, şi fiind biruit Constantin de către aceştia de două ori, era întru mâhnire mare. Şi fiind într-o seară, şi-a ridicat ochii spre cer şi a văzut o scrisoare alcătuită de stele, care închipuia acestea: „Să Mă chemi în ziua necazului tău". Apoi, înfricoşându-se, şi-a ridicat iar ochii spre cer şi a văzut o cruce de stele închipuită ca şi mai înainte şi scriind deasupra, împrejurul ei, aşa: „În acest semn vei învinge". Şi aşa purtându-se crucea înainte în tabere, a biruit pe vrăjmaşii săi şi a luat cetatea Bizantion.

Şi având el al treilea război cu goţii, la râul Dunării, iar i s-a arătat pe cer mântuitoarea armă şi i-a făcut ca şi mai înainte biruinţă. Şi de aici Constantin, cunoscând puterea lui Hristos cel răstignit pe Cruce şi crezând că Acesta este adevărat Dumnezeu, s-a botezat în numele Preasfintei Treimi, cu maica sa Elena, cea vrednică de laudă, pe care, ca pe o foarte iubitoare de Dumnezeu, a trimis-o la Ierusalim cu multă avere spre căutarea cinstitei cruci. Iar ea, ducându-se la Ierusalim, a cercetat Sfintele Locuri şi le-a curăţit de spurcăciunile idoleşti şi a scos la lumină cinstitele moaşte ale multor sfinţi, fiind atunci în Ierusalim patriarh Macarie (314-333), care a întâmpinat pe împărăteasă cu cuviincioasă cinste.

Deci fericita împărăteasă Elena, vrând să găsească crucea cea de viaţă făcătoare a Domnului, cea ascunsă de evrei, a chemat pe toţi evreii şi i-a întrebat pe dânşii, ca să-i arate ei locul unde era ascunsă cinstita cruce a Domnului. Dar, lepădându-se ei că nu ştiu, împărăteasa Elena i-a îngrozit cu munci şi cu moarte, şi aceia i-au arătat ei un bărbat bătrân, anume Iuda, zicând: „Acesta poate să-ţi arate ţie ceea ce se caută, de vreme ce este fiul unui cinstit prooroc". Şi făcându-se multă cercetare şi Iuda refuzând a spune, împărăteasa a poruncit să-l arunce pe el într-o groapă adâncă, în care petrecând el câtăva vreme, a făgăduit să spună.

Apoi, scoţându-l, merseră la un loc unde era un munte mare împresurat cu pământ şi cu pietre, în care Adrian, împăratul Romei (117-138), zidise o capişte zeiţei Venera şi pusese într-însa un idol. Acolo Iuda a arătat unde fusese ascunsă Crucea Domnului. Iar împărăteasa Elena a poruncit ca să se risipească capiştea idolească, să răscolească ţarina şi să sape. Iar patriarhul Macarie, rugându-se la locul acela, iată a ieşit un miros de bună mireasmă şi îndată s-a arătat mormântul şi în partea dinspre răsărit locul căpăţânii, iar alături au aflat îngropate trei cruci şi lângă ele cinstitele piroane.

Dar neştiind ei care era crucea lui Hristos, s-a întâmplat că era dus pe acolo un mort la îngropare. Atunci patriarhul Macarie a poruncit celor ce-l duceau să stea; şi au aşezat pe rând crucile pe mortul acela, iar când au pus crucea lui Hristos, îndată mortul a înviat şi s-a sculat viu cu puterea dumnezeieştii Cruci a Domnului. Atunci Iuda cu mulţi jidovi a crezut şi s-a botezat, numindu-se Chiriac din Sfântul Botez. Mai pe urmă el a fost patriarh al Ierusalimului, şi s-a săvârşit în vremea lui Iulian Apostatul (361-363), fiind prigonit pentru Hristos.

Deci, împărăteasa primind cu bucurie cinstita cruce, i s-a închinat şi a sărutat-o; asemenea şi toată suita împărătească ce era cu dânsa. Iar alţii n-au putut să vadă şi să sărute atunci Sfânta Cruce din pricina mulţimii, dorind ca măcar de departe s-o poată vedea. Atunci Macarie, patriarhul Ierusalimului, stând la un loc mai înalt, a înălţat cinstita cruce, arătând-o mulţimii, iar ei au strigat: „Doamne miluieşte". De atunci a început a se prăznui „Înălţarea cinstitei Cruci a Domnului".

Sfânta Împărăteasa Elena păstrând la sine o parte din acest cinstit lemn, precum şi sfintele piroane, cealaltă parte a pus-o într-o raclă de argint şi a dat-o patriarhului Macarie spre ocrotirea neamului în viitor. Şi a poruncit ea să se zidească biserici în Ierusalim pe la Sfintele Locuri. Mai întâi a zidit biserica Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, unde este Sfântul Mormânt şi unde s-a aflat cinstita cruce. Apoi a zidit o biserică în Ghetsimani, unde este mormântul sfintei adormiri a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. După aceea a zidit şi celelalte optsprezece biserici şi le-a înfrumuseţat cu tot felul de podoabe, dăruindu-le din destul cele de trebuinţă.

Apoi, venind în Bizanţ, a adus cu sine partea păstrată de ea din lemnul Crucii celei de viaţă făcătoare şi sfintele piroane cu care a fost pironit trupul lui Hristos. Aici, Sfântul împărat Constantin a pus lemnul cel de viaţă făcător în raclă de aur. Iar din sfintele piroane, Sfânta Elena a aruncat unul în Marea Adrianopol, când se întorcea de la Ierusalim la Constantinopol, pentru alinarea mării, căci se ridicase furtună mare şi erau în primejdie; pe altul, împăratul l-a ferecat în coiful său, pe al treilea l-a ferecat la zăbală, în frâul calului său, ca să se împlinească cele zise de Zaharia Proorocul: *În ziua aceea va fi cea de pe frâul cailor, lucru sfânt Domnului Atotstăpânitorului* (Zaharia 14, 20), iar al patrulea piron împărăteasa Elena l-a dat în pază trevirilor.

După sosirea Sfintei Elena de la Ierusalim în Bizanţ, iubitorul de Hristos, împăratul Constantin, a făcut trei cruci mari, după

numărul celor ce i se arătaseră lui la războaie: cea dintâi în Roma, când l-a înecat pe Maxenţiu, a doua în Bizanţ, când l-a cucerit, a treia când a bătut pe goţi la râul Dunării. După chipul celor trei arătări a făcut trei cinstite cruci din materii scumpe şi a scris pe dânsele cu slove de aur cuvintele acestea: Is Hs Ni Ka, adică „Iisus Hristos biruieşte", arătând la toţi râvna dreptei sale credinţe.

Iar ca să arate lumii că prin puterea crucii a biruit pe vrăjmaşi, a înălţat o cruce spre răsărit, în târgul de sus, alta deasupra stâlpului roşu, la locul iubirii de fraţi, iar pe cea de-a treia a înălţat-o pe locul cel de marmoră, cel foarte frumos, în târgul de pâine, loc la care se făceau multe puteri şi semne prin Sfânta Cruce. Încă se mărturisea de mulţi că, în locul acela, îngerul Domnului se pogora din cer noaptea în lumină mare şi tămâia împrejur cinstita cruce, cântând cântarea cea întreit sfântă cu glas dulce, Sfânt, Sfânt, Sfânt, şi apoi iar se înălţa la cer. Aceasta se făcea de trei ori pe an: în luna septembrie în ziua a paisprezecea, la înălţarea cinstitei cruci, apoi în luna mai, în ziua a şasea, la arătarea Crucii Domnului pe cer şi în Sfântul şi Marele Post cel de patruzeci de zile, în Duminica închinării Sfintei Cruci. Şi mulţi din oamenii cucernici, care cu cinste şi cu sfinţenie vieţuiau, vedeau această pogorâre a îngerului şi auzeau cântarea lui.

Se cuvine însă a pomeni şi aceasta: cinstitul şi de viaţă făcătorul lemn al Crucii Domnului a fost luat oarecând de perşi şi dus iar la Ierusalim, spre mângâierea credincioşilor. Pe vremea împăratului grec Foca, împăratul perşilor, Hosroe al II-lea (590-628), biruind Egiptul, Africa şi Palestina, a luat Ierusalimul şi pe mulţi creştini i-a ucis şi, luând cu de-a sila vistieriile cele bisericeşti şi podoabele, a luat şi vistieria cea de mult preţ, lemnul Crucii Domnului celei de viaţă făcătoare, şi l-a dus în Persia. Peste puţin timp, murind împăratul Foca, a fost ales Heraclie în locul lui (610-641), care deşi de multe ori a încercat să biruiască pe Hosroe şi nereuşind, a cerut pace, însă nu a câştigat-o de la vrăjmaşul cel mândru.

Atunci fiind în mâhnire mare, a început a cere ajutor Domnului, poruncind tuturor credincioşilor să facă rugăciuni, privegheri şi postiri, ca să-i scape Dumnezeu de cel ce se lăuda în mândria sa că va pierde pe toţi creştinii. Să-i izbăvească de cel ce hulea numele lui Iisus Hristos, ca să nu zică vrăjmaşii că mâna lor este înaltă şi idolii lor puternici, ci să cunoască neamurile că Unul este Dumnezeul cel adevărat, Căruia cine poate să-I stea împotriva puterii şi tăriei? Şi chiar însuşi împăratul s-a rugat cu lacrimi şi cu post îndelungat.

Apoi, adunându-şi toţi ostaşii şi cu nădejdea ajutorului lui Dumnezeu înarmându-se cu puterea crucii, a mers împotriva perşilor şi, lovindu-se cu Hosroe, l-a biruit, punându-l pe fugă. Şi a fost cu oştile în pământul Persiei şapte ani, luând cetăţile, robind satele şi biruind multe armate ale lui Hosroe. Atunci Hosroe, neputând să se împotrivească puterii greceşti, a fugit din pământul său şi, trecând peste râul Tigru, a împărţit împărăţia sa cu cel mai tânăr fiu al său, Medars. Fiul lui cel mai mare, Siroes, s-a mâniat de acest lucru şi a gândit ca să-i ucidă şi pe tată şi pe fratele său; lucru pe care l-a şi făcut degrab. Iar după uciderea acelora, Siroes a fost moştenitor împărăţiei Persiei şi a trimis cu rugăminte şi cu multe daruri la Heraclie, împăratul grec, smerindu-se înaintea lui şi rugându-l să înceteze a prăda pământul Persiei.

Atunci Heraclie, făcând pace cu împăratul Persiei, a luat înapoi de la perşi lemnul de viaţă făcător al Crucii Domnului, luat de Hosroe din Ierusalim şi care fusese paisprezece ani la perşi, şi l-a adus împreună cu multe daruri la locul său, bucurându-se şi slăvind pe Dumnezeu pentru ajutorul Lui cel mare.

Iar când a ajuns la Ierusalim, a luat împăratul cinstitul lemn pe umerii săi, ca să-l ducă la locul lui cel mai dinainte. Însă era îmbrăcat în porfira cea împărătească, cu aur şi cu pietre scumpe împodobit, având pe cap coroana cea împărătească. Atunci se făcu o minune înspăimântătoare, pentru că deodată a stat în uşile acelea, prin care se intra la locul căpăţânii, şi nu putea să păşească mai departe cu cinstitul lemn al Crucii, oprit fiind de puterea cea dumnezeiască; şi toţi se minunau de un lucru ca acesta. Iar Zaharia, patriarhul Ierusalimului (609-631), care a mers cu toată mulţimea Ierusalimului în întâmpinarea împăratului, având ramuri de finic în mâini şi ieşind până la muntele Eleonului, mergea cu împăratul alături şi, căutând cu ochii, a văzut pe îngerul lui Dumnezeu ca un fulger în poartă stând, oprindu-le intrarea şi zicând: „Nu cu astfel de chip Făcătorul nostru a purtat aici acest lemn al Crucii, cu care voi îl duceţi pe el".

Aceasta văzând-o şi auzind-o, patriarhul s-a înspăimântat şi, întorcându-se spre împăratul, i-a zis: „Să ştii, împărate, că îţi este cu neputinţă ţie ca, în haine bogate îmbrăcat şi cu podoabele împărăteşti înfrumuseţat, să duci lemnul acesta sfânt, pe care Hristos, Cel ce a sărăcit pentru mântuirea noastră, l-a dus. Drept aceea, de voieşti ca să duci Crucea Lui, să urmezi sărăciei Lui". Atunci împăratul a dezbrăcat de pe sine porfira şi coroana şi s-a îmbrăcat în haine sărăcăcioase şi proaste şi a dus cinstitul lemn al

Sfintei Cruci fără de nici o împiedicare, mergând cu picioarele desculţe. Şi l-a dus în biserică, la locul de la care îl luase Hosroe al perşilor. Acolo binecredinciosul împărat Heraclie a pus iar lemnul Sfintei Cruci şi a fost mare bucurie şi veselie credincioşilor pentru întoarcerea Crucii Domnului, şi dănţuiau precum oarecând israelitenii pentru întoarcerea chivotului legii de la filisteni, lăudând pe Cel răstignit pe Cruce, Hristos împăratul slavei, şi închinându-se aşternutului picioarelor Lui, Crucii celei sfinte. Căreia şi de la noi să fie cinste, slavă şi închinăciune, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

*

Notă. Pentru minunea prin care s-a cunoscut adevărata cruce a lui Hristos, mulţi nu se potrivesc în spusele lor. Unii zic că o fecioară moartă era dusă la îngropare şi cu puterea Sfintei Cruci a înviat; alţii zic că o văduvă moartă era cea care a înviat prin făcătorul de viaţă lemn, iar alţii povestesc că o văduvă zăcea în casă bolnavă şi era aproape de moarte.. Mergând la ea patriarhul cu împărăteasa şi aducând crucile, le-a pus pe cea bolnavă şi, punându-se crucea Domnului, îndată s-a sculat sănătoasă. Alţii spun că un om mort pe care-l duceau la groapă a înviat prin atingerea Sfintei Cruci a Domnului. Iar Nichifor al lui Callist, cel numit Xantopol, în cartea 8, la cap. 29, zice că amândouă aceste minuni, prin Crucea Domnului, s-au făcut, deci şi văduva ce zăcea în casă bolnavă şi murind, a fost adusă la viaţă şi la sănătate de la porţile morţii, şi mortul cel dus la groapă a înviat.

LUNA SEPTEMBRIE

ZIUA A CINCISPREZECEA

SFÂNTUL MUCENIC NICHITA ROMANUL
(† 372)

Ridicându-se la înălţime semnul biruinţei, cinstita şi de viaţă făcătoare Crucea Domnului, îndată sub semnul acesta a alergat cel ce poartă numele biruinţei, anume Sfântul Nichita. Pentru că ieri am prăznuit înălţarea Sfintei Cruci, care este lumii neclintită biruinţă, azi îl cinstim pe Sfântul Nichita, al cărui nume se tâlcuieşte „biruitor".

Acest bun ostaş al lui Iisus Hristos, a stat ca sub un steag sub Sfânta Cruce, ca să se lupte împotriva vrăjmaşilor Sfintei Cruci pentru cinstea Celui răstignit pe Cruce. Unul se războieşte pentru împăratul pământesc, altul pentru a sa bunăstare şi slavă deşartă, iar altul pentru vremelnicele bogăţii. Sfântul Nichita nu s-a războit pentru nici una din acestea, ci a luptat numai pentru unul Dumnezeu Iisus Hristos, Care este Împărat a toată zidirea şi bogăţie veşnic necheltuită. Să ascultăm unde şi în ce fel acest ostaş s-a luptat pentru Hristos:

În vremea când Sfântul şi Marele Împărat, Constantin cel întocmai cu Apostolii, a început a lăţi sfânta credinţă prin toată lumea, atunci şi în ţara goţilor, de partea stângă a Dunării, dreapta credinţă sfântă a răsărit ca o lumină din întuneric. Deci în acea ţară s-a născut, a crescut şi s-a luminat Sfântului Nichita, pentru că Teofil, episcopul goţilor, care a fost şi la întâiul Sinod din Niceea (325) şi a întărit dogmele dreptei credinţe cu limba şi cu mâna, acela şi pe Nichita l-a luminat cu lumina sfintei credinţe şi întru mărturisirea Sfintei Treimi l-a botezat.

Nu după multă vreme, răutatea cea veche, diavolul, nesufe-rind să vadă răspândirea sfintei credinţe şi înmulţirea neamului

creştinesc în mijlocul pământului barbar cel întunecat cu îndrăcirea idolească, a ridicat război şi prigoană mare asupra celor care mărturiseau numele lui Hristos şi credeau într-Însul, pentru că a îndemnat pe conducătorul ţării aceleia, cel cu numele Atanaric, să ucidă pe creştini şi să piardă pomenirea lor din pământul său.

În vremea aceea s-a întâmplat o dezbinare a goţilor şi au avut război între dânşii pentru că, despărţindu-se în două, o parte avea un povăţuitor, anume pe Fritigern (369-380), iar alta pe Atanaric (367-381), barbarul păgân. Deci atunci când amândouă taberele de un neam şi de o seminţie s-au lovit una cu alta în război, făcându-se mare tăiere, Atanaric, având mai mare putere şi vitejie, a biruit pe Fritigern şi i-a înfrânt pe ostaşii lui, punându-i pe fugă. Drept aceea, fiind biruit, Fritigern a fugit în părţile greceşti la împăratul semiarian Valens, (364-378), cerându-i ajutor. Valens a poruncit la toată oastea ce era în Tracia ca să meargă în ajutorul lui Fritigern, împotriva lui Atanaric.

Deci, adunând Fritigern ostaşii care îi mai rămăseseră şi luând oastea grecească din Tracia, a mers asupra vrăjmaşului său, trecând râul Dunărea. Punând semnul Sfintei Cruci înaintea taberelor sale, a năvălit asupra lui Atanaric. Şi făcând război mare, cu puterea Crucii au biruit creştinii pe Atanaric şi toată oastea lui au zdrobit-o. Pe unii i-au tăiat cu săbiile, pe alţii i-au prins vii, iar Atanaric cu puţini tovarăşi abia au scăpat. Din acea vreme a început a se înmulţi mai mult între goţi dreapta credinţă creştină, pentru că, văzând puterea cea nebiruită a Crucii cu care se izbândea în războaie, mulţi au crezut în Domnul cel răstignit pe Cruce.

Murind episcopul Teofil, s-a urcat la scaunul episcopal Ulfila († 383), bărbat cu bună înţelegere şi dreaptă credinţă. Acela a tălmăcit goţilor Scriptura şi a tradus multe cărţi din limba greacă în limba goţilor. Şi creştea la barbari, din zi în zi, sfânta credinţă în Hristos şi i-a ajutat în sârguinţa aceea şi Sfântul Nichita, pentru că, fiind de neam mare şi slăvit în pământul acela, pe mulţi i-a adus la Hristos prin chipul dreptei sale credinţe şi prin cuvintele cele de Dumnezeu insuflate.

După câtăva vreme, necuratul Atanaric iar s-a întors la locul său şi a luat stăpânirea. Apoi, îndemnat de diavolul, a ridicat asupra creştinilor cumplită prigoană în cuprinsul stăpânirii sale, răzbunându-şi ruşinea ce suferise; că de creştini fusese biruit şi ruşinat în război. Atunci Sfântul Nichita, aprinzându-se cu râvna cea după Dumnezeu, a ieşit la război împotriva celor doi vrăjmaşi, celui văzut şi a celui nevăzut. Se lupta împotriva vrăjmaşului

nevăzut aducând pe cei necredincioşi la credinţă şi pe cei credincioşi întărindu-i spre nevoinţă mucenicească; iar împotriva vrăjmaşului văzut se lupta când mustra pe prigonitorul Atanaric şi îl înfrunta pentru a lui nebunie şi neomenie, pentru că dădea la felurite chinuri mulţimea cea mare a credincioşilor.

Şi i-a biruit pe amândoi; şi pe diavol a călcat, şi cruzimea prigonitorului a dovedit-o, pentru că prigonitorul a rămas în nepricepere cu toate felurile de chinuri cu care se sârguia să-l întoarcă de la Hristos pe pătimitorul cel bun. Cu toată puterea lui, pe un rob al lui Hristos n-a putut să-l plece la păgânătatea sa, pentru că era ca un stâlp tare şi nemişcat.

Atunci ce a făcut nelegiuitul? A poruncit să-l omoare cu foc pe acesta, pe care n-au putut să-l ucidă nici multele bătăi, nici ruperea trupului şi nici chiar zdrobirea mădularelor. Dar ce a câştigat din aceasta păgânul? Nimic altceva decât că pe sine s-a aprins mai mult cu mânia, iar mucenicul, deşi se afla în focul cel mare, cu trupul n-a fost mistuit, iar cu sufletul din cenuşă a răsărit, zburând spre cea mai bună, nouă şi fără de moarte viaţă. Iar prigonitorul, ars prin nedumnezeire chiar şi fără foc, a murit cu sufletul şi şi-a gătit risipirea oaselor în focul iadului. Aşa Sfântul Nichita s-a luptat pentru Hristos sub semnul crucii şi s-a arătat biruitor şi cu numele şi cu lucrul. Iar trupul lui cel nevătămat de foc, rămăsese neîngropat şi zăcea pe câmp aruncat şi necinstit.

Deci un bărbat, anume Marian, de neam din părţile Ciliciei, din cetatea Mopsuestia, creştin binecredincios, venind în pământul goţilor pentru nişte treburi şi zăbovind aici mai mult timp, se cunoscuse cu Sfântul Nichita şi legase cu dânsul dragoste prietenească, mai ales atunci când l-a văzut răbdând cu tărie schingiuiri până la sânge pentru credinţa în Hristos. Şi zăcând aruncat sfântul lui trup, cugeta Marian cum ar putea să ia trupul iubitului său prieten, mucenicul lui Hristos, şi să-l ducă la moşia sa. Dar de frica celui mai mare nu putea, pentru că poruncise tiranul să nu îndrăznească cineva să îngroape trupul mucenicului.

Deci a chibzuit Marian ca în taină să-l ia pe el noaptea. Dar, când a înnoptat şi s-a pregătit să-şi ducă la îndeplinire lucrul la care gândea, calea îi era foarte grea, pentru că noaptea era foarte întunecoasă şi ploua; din această pricină se afla în mare mâhnire şi nu ştia unde să meargă şi unde să afle pe cel dorit sufletului său. Fiind foarte mâhnit de aceasta, Dumnezeu cel a toată mângâierea, Care oarecând pe magi prin stea i-a povăţuit la Betleem, Acela şi pe Marian l-a mângâiat în necaz şi i-a arătat cale lesnicioasă spre

aflarea mucenicescului trup; căci a trimis oarecare putere cerească în chip de stea, care, răsărind înaintea lui Marian, l-a dus pe el unde avea trebuinţă. Deci steaua aceea mergea înaintea lui Marian, luminându-i lui întunericul cel de noapte, iar el urma după dânsa cu bucurie. Şi venind la trupul sfântului mucenic, steaua a stat deasupra, iar Marian, învelind trupul sfântului cu pânză subţire, curată, luându-l, l-a dus în casa în care era la gazdă, iar steaua ce se arătase, petrecând pe Marian la întoarcere până la poarta casei, s-a făcut nevăzută.

Aşa Marian, câştigând comoara cea căutată, a ascuns-o la sine cu pază şi degrabă s-a întors la moşia sa, ducând cu sine trupul sfântului mucenic. Ajungând la cetatea Mopsuestia, l-a îngropat pe el cu cinste în casa sa. Deci a binecuvântat Dumnezeu casa lui Marian pentru Sfântul Nichita, răbdătorul său de chinuri, cu multe bogăţii, precum a binecuvântat oarecând casa lui Putifar pentru Iosif şi casa lui Aminadab pentru chivot.

Şi era îndestulată casa lui Marian cu bogăţie îmbelşugată, şi materială şi duhovnicească, pentru că multe daruri se dădeau tuturor celor ce aveau trebuinţă, iar bolnavilor le izvorau tămăduiri de la mormântul sfântului. Deci se adunau toată cetatea şi locuitorii cei dimprejur la mormântul sfântului, încât nu mai încăpea casa lui Marian pe credincioşii ce se adunau. Pentru aceea s-au sfătuit cu toţii să zidească o biserică în numele sfântului şi într-însa să pună sfintele moaşte, pe care au şi făcut-o degrabă, multă sârguinţă adăugând la aceasta. Iar după ce zidiră biserica şi o înfrumuseţară cu cuviincioasă podoabă, au deschis mormântul mucenicului şi, luând racla, au dus-o în biserica cea zidită din nou şi acolo în pământ l-au pus pe el.

Iar Marian, spre binecuvântarea casei lui, a luat din moaştele sfântului un deget şi îl păstra la sine cu cinste, dar altcineva n-a mai putut să ia ceva din moaştele lui. Căci fericitul Auxenţiu, episcopul cetăţii aceleia, când a zidit biserica Sfinţilor Mucenici Tarah, Prov şi Andronic, a trimis o scrisoare la cetatea care se numea Anabarza, în care se odihneau sfintele moaşte ale acelor sfinţi, poftind pe cetăţeni să-i dea lui o parte din moaştele sfinţilor mucenici, la sfinţirea bisericii celei nou-zidite. Atunci şi acei cetăţeni l-au rugat să le dea cu împrumutare o parte din moaştele Sfântului Nichita, spre binecuvântarea cetăţii lor. Drept aceea a poruncit episcopul să descopere moaştele sfântului mucenic şi îndată piatra cea de marmoră care era pe mormânt s-a desfăcut în două, neavând nici o pricină de acea despicare a sa. Iar unul din cei ce au descoperit

mormântul s-a atins cu îndrăzneală cu mâna de sfintele moaşte şi îndată i s-a uscat mâna, şi l-a cuprins frica.

Apoi s-a făcut tunet mare şi fulgere din cer au pogorât, încât toţi se înfricoşară. Şi a cunoscut episcopul că nu voieşte Dumnezeu să se împartă moaştele sfântului şi se căia de îndrăzneala lui. Iar mâna uscată a acelui om, care fără de temere se atinsese de sfânt, luând-o a lipit-o iar de sfânt, zicând: „Sfinte Mucenice Nichita, mai lesne îţi este ţie a tămădui decât a vătăma, pentru că eşti bun şi următor al Celui bun; şi, de ai vrut ca puţin să-l pedepseşti pe acesta, apoi oare nu cu mult mai ales îl vei milui pe el?"

Acestea grăindu-le episcopul, s-a tămăduit mâna cea uscată a omului aceluia şi toţi s-au mirat de minunea Sfântului Mucenic Nichita şi au slăvit pe Dumnezeu. Iar episcopul, nemaicutezând de aici înainte să se mai atingă de moaştele sfântului, cântând deasupra îndestulate cântări, a acoperit iar mormântul cu cinste, slăvind pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe Unul în Treime Dumnezeu, Căruia se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC PORFIRIE

Sfântul Mucenic Porfirie era dintre saltimbanci şi a primit poruncă de la urâtorul de Dumnezeu şi păgânul împărat, Iulian Paravatul (361-363), să hulească şi să batjocorească lucrurile creştineşti la serbarea zilei de naştere a împăratului. Când Porfirie a intrat în apă, ca şi cum ar fi vrut să se boteze după chipul botezului creştinesc, a strigat tare: „Botează-se Porfirie, în numele Preasfintei Treimi, al Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh".

Prin minunata lucrare a darului lui Dumnezeu, din necredincios cum era, s-a schimbat în creştin şi L-a mărturisit pe Hristos. Deci, ieşind afară, îmbrăcându-se cu haine albe şi mărturisind că este creştin şi propovăduind aceasta pe faţă, i s-a tăiat capul.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL FILOTEI PREOTUL

Cuviosul Filotei Preotul era dintr-un sat ce se chema Mirmicos, din locul numit Opsichiu, şi purta nume asemenea cu al maicii sale, pe care o chema Teofila. Însurându-se şi făcându-se tată de copii,

s-a învrednicit şi a fost făcut preot. Şi nevoindu-se cu postul şi cu rugăciunea, a ajuns făcător de minuni. La vreme de lipsă a dat pâine celor flămânzi; a prefăcut apa din râu în vin şi a mutat o piatră foarte mare cu cuvântul său.

Iar la un an după adormirea sa, fiind mutat în alt loc, şi-a întins mâinile, ca şi cum ar fi fost viu, şi, apucându-se de umerii a doi preoţi ce aveau să-l mute, s-a sculat pe picioare şi, păşind de trei ori, s-a mutat, aşezându-se în locul în care şi acum zace. Şi izvorăşte mir tămăduitor, dând minunată dovadă de viaţa sa îmbunătăţită.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL IERARH IOSIF CEL NOU DE LA PARTOŞ, MITROPOLITUL TIMIŞOAREI (1568–1656)

Acest ierarh sfânt şi purtător de Dumnezeu, Iosif cel Nou de la Partoş, s-a născut pe la anul 1568, în oraşul Raguza Dalmaţiei, dintr-o familie de creştini valahi. Din botez se numea Iacob. Rămânând orfan de mic, mama sa i-a dat o creştere aleasă, iar la vârsta de 12 ani a fost trimis la Ohrida să înveţe carte.

Când avea 15 ani, tânărul Iacob a fost chemat de Hristos la sfânta nevoinţă călugărească, în Mănăstirea Maicii Domnului din localitate. După cinci ani se duce la Muntele Athos şi intră în obştea Mănăstirii Pantocrator. Aici, după aspre osteneli duhovniceşti, îmbracă schima marelui şi îngerescului chip sub numele de Iosif.

La Pantocrator Cuviosul Schimonah Iosif „Valahul" s-a nevoit mulţi ani de zile, împreună cu numeroşi alţi monahi greci, români şi macedoneni. Acolo a deprins meşteşugul luptei duhovniceşti, postul desăvârşit, privegherea de toată noaptea, ascultarea şi smerenia. Apoi, făcându-se sihastru în pădurile din împrejurimi şi mult ostenindu-se, a ajuns la măsura desăvârşirii, învrednicindu-se de la Dumnezeu de darul lacrimilor şi al rugăciunii neadormite care se lucrează cu mintea în inimă. Pentru sfinţenia vieţii sale avea încă şi darul facerii de minuni, vindecând multe boli, îndeosebi pe cei ologi. Pentru aceasta era chemat în multe mănăstiri atonite şi vindeca pe călugări de grele suferinţe trupeşti.

Văzându-l umbrit de harul Duhului Sfânt, părinţii au chemat în obşte pe Cuviosul Iosif Valahul şi, făcându-l preot, l-au rânduit duhovnic al călugărilor din Muntele Athos. Şi era atât de iscusit

povăţuitor de suflete, încât ajunsese vestit la patriarhul de la Constantinopol. Pentru aceea a fost rânduit egumen la Mănăstirea Sfântului Ştefan din Adrianopol, pe care a condus-o cu multă înţelepciune şase ani. Apoi este numit egumen în Mănăstirea Cutlumuş din Athos, renumită ctitorie a domnilor Ţării Româneşti, unde se nevoiau mulţi călugări români şi macedoneni.

După ce formează numeroşi fii duhovniceşti, se retrage în linişte în preajma Mănăstirii Vatopedu. Dar, răposând mitropolitul Timişoarei, românii din Banat, călăuziţi de Duhul Sfânt, au ales păstor în locul lui pe Cuviosul Iosif Valahul, deşi avea 80 de ani, fiind vestit în toate ţările balcanice şi cinstit ca sfânt încă din viaţă.

În anul 1650 Sfântul Iosif cel Nou este hirotonit arhiereu şi aşezat în scaunul de mitropolit al Timişoarei. Când a ajuns la Timişoara, localnicii i-au adus înainte un olog care suferea de 20 de ani. Prin rugăciune fierbinte el l-a însănătoşit îndată, aşa încât mulţimea l-a venerat ca un adevărat sfânt, chiar de la sosirea sa în cetate. În Timişoara bunul păstor s-a dovedit mare apărător al Ortodoxiei, mângâind şi povăţuind Biserica Banatului către Hristos, timp de trei ani de zile. El era tare în credinţă, înţelept la cuvânt, blând la inimă şi neadormit în rugăciune.

A făcut şi multe alte minuni spre lauda lui Dumnezeu şi alinarea suferinţelor unor credincioşi, punând mâinile pe capul lor şi rugându-se pentru ei. Chiar şi pe turcii care stăpâneau atunci Timişoara i-a uimit prin viaţa sa sfântă, iar prin dragostea lui a adus pe mulţi dintre ei la adevărata credinţă, botezându-i în numele Sfintei Treimi. De asemenea, a stins cu rugăciunea sa focul ce cuprinsese partea de apus a Timişoarei. Căci, ieşind din biserică cu Sfintele Taine în mâinile sale şi rugându-se cu lacrimi, îndată a trimis Dumnezeu o ploaie puternică şi s-a stins focul.

În anul 1653, Sfântul Ierarh Iosif cel Nou se retrage la Mănăstirea Partoş unde a mai trăit încă trei ani. În toamna anului 1656, clopotele mănăstirii au început să bată singure, ducând în depărtări vestea că sfântul şi-a dat sufletul în mâinile Marelui Arhiereu Iisus Hristos. Dar şi după moarte el a continuat să facă minuni, aducând tămăduiri bolnavilor ce se roagă lui şi izbăvind din nevoi pe cei care îi cer ajutorul.

Biserica Ortodoxă Română l-a canonizat la 7 octombrie, 1956. La aceeaşi dată moaştele Sfântului Iosif cel Nou, ocrotitorul Banatului, au fost aduse de la Partoş şi aşezate în catedrala mitropolitană din Timişoara.

Minunat este Dumnezeu întru sfinţii Săi, Dumnezeul părinţilor noştri!

LUNA SEPTEMBRIE
ZIUA A ŞAISPREZECEA

SFÂNTA MARE MUCENIŢĂ EUFIMIA
(† 304) [1]

Pe vremea împărăţiei păgânului Diocleţian (284-305), stăpânea în Calcedon Prisc antipatul, cel întărit de dânsul. Acesta, vrând să facă praznic zeului ce se numea Aris, a cărui capişte şi chiar idol erau în Calcedon, a trimis invitaţiile sale prin cetăţi şi prin satele cele dimprejur, iscălite cu numele împărătesc, poruncind tuturor să se adune în Calcedon la praznic şi să aducă fiecare, după puterea sa, jertfă lui Marte. Şi îngrozea, în scrisorile sale, cu mari prigoniri pe cei care n-ar asculta porunca şi nu s-ar afla la acel praznic a cărui dată o hotărâse, după opt zile. Iar când a sosit ziua cea arătată a praznicului celui păgânesc, s-a adunat mulţime multă de popor, cu dobitoacele ce le aduseseră ca jertfă şi se făcea praznicul cu dănţuire, junghiind oi şi boi şi închinându-se idolului neînsufleţit, dar mai ales diavolului celui ce locuia într-însul.

Atunci creştinii care locuiau acolo, scârbindu-se de acea prăznuire urâtă de Dumnezeu şi temându-se de groaznica înfricoşare a antipatului, se ascunseră pe unde puteau şi, adunându-se în locuri tăinuite, făceau slujbele adevăratului Dumnezeu, Domnului nostru Iisus Hristos. Deci a fost cercetare cu poruncă dată de prigonitor, să se dovedească dacă se mai află cineva potrivnic poruncii lui, dacă mai este cineva care să nu se închine zeului Marte. Şi s-au găsit creştini potrivnici dorinţei prigonitorului, care, neascultând porunca lui, nu dădură diavolului cinstea aceea care se cuvine Unuia adevăratului Dumnezeu.

[1] Culegere de la Sfântul Simeon Metafrast

Deci, mâniindu-se prigonitorul că nu-l ascultă creştinii, a poruncit să-i caute şi să-i aducă la chinuri. Atunci patruzeci şi nouă dintre creştini s-au ascuns la un loc tăinuit, unde făceau rugăciuni. Între dânşii era o fecioară foarte frumoasă, anume Eufimia, de neam bun, fiica binecredincioşilor părinţi Filotron Sincliticul şi Teodorosia. Iar prigonitorul a fost înştiinţat despre creştinii cei ascunşi, pe care a poruncit să-i prindă pe toţi şi să-i aducă înaintea judecăţii sale. Deci, îndată, după porunca prigonitorului, slujitorii cei sălbatici, întocmai ca fiarele gata a vâna prada, pornindu-se spre turma cea cuvântătoare adunată pentru Hristos, înconjurară cu arme casa aceea în care credincioşii slujeau lui Dumnezeu în ascuns. Şi spărgând uşile, cu nemilostivire pe fiecare, câte unul, îl trăgeau afară ca nici unul dintr-înşii să nu scape. Şi prinzându-i pe toţi, îi duseră la antipatul cu necinste şi cu batjocură.

Deci, fiind duşi ca oile la junghiere, au stat înaintea mândrului prigonitor smeriţii robi ai lui Hristos, gata fiind să îndure până la sânge pentru slava Domnului lor. Văzându-i, mândrul stăpânitor le-a zis: „Oare voi sunteţi potrivnici poruncii împărăteşti şi poruncii noastre, cei ce defăimaţi jertfa marelui zeu Marte?" Iar ei au zis: „Poruncii împăratului şi poruncii tale, antipate, se cade a ne supune, de nu va fi potrivnică Dumnezeului ceresc, iar de este potrivnică lui Dumnezeu se cade nu numai a nu ne supune acestei porunci, dar a ne şi împotrivi. De ne-aţi fi poruncit nouă acele lucruri la care suntem datori a ne supune stăpânirilor, apoi am fi dat cele ce sunt ale cezarului, cezarului. Însă de vreme ce porunca ta este potrivnică şi urâtă lui Dumnezeu, pentru că ne porunciţi să cinstim pe făptură mai mult ca pe Făcătorul, să ne închinăm şi să ne jertfim diavolului, iar nu lui Dumnezeu Celui de sus, această poruncă a voastră niciodată nu o vom asculta, pentru că suntem închinători adevăraţi ai adevăratului Dumnezeu, Celui ce la ceruri petrece".

Atunci prigonitorul, deschizându-şi gura sa mincinoasă şi ascuţindu-şi ca briciul limba sa înşelătoare, a întins vorba sa cea împletită cu meşteşug prin îmbunări şi prin făgăduinţe de daruri şi de cinste, trăgându-i pe aceştia de la calea cea dreaptă, pe care Hristos i-a câştigat cu cinstitul şi scumpul Său sânge la închinarea sa pierzătoare de idoli. Apoi îi îngrozea pe dânşii cu chinuri amare, de n-ar vrea să facă aceasta la care îi sfătuia şi le poruncea antipatul.

Iar sfinţii au răspuns: „Darurile şi cinstirile tale, antipate, pe care ni le făgăduieşti nouă, de mult le-am lepădat de la noi, le-am

urât şi le-am socotit ca pe nişte gunoaie pentru Hristos, că avem bunătăţile cele cereşti mai mari şi mai bune decât toate bunătăţile cele pământeşti. Bunătăţile pământeşti sunt vremelnice şi nestatornice, iar cele cereşti, veşnice şi neschimbate; iar de muncile tale cele amare cu care ne îngrozeşti pe noi, nu numai nu ne temem, ci şi dorim prea mult să le suferim, ca să se arate în noi puterea şi tăria Dumnezeului nostru, de care aţi putea să vă miraţi şi să vă ruşinaţi, cunoscând neputinţa zeilor voştri celor de Dumnezeu urâţi. Însă ce nevoie îţi este ţie să-ţi lungeşti vorba şi să-ţi lăţeşti cuvântul! Începe lucrul tău pe care îl gândeşti şi vei vedea că mai mare va fi în noi osârdia spre răbdare, decât în tine spre chinuire".

Atunci prigonitorul a început a-i schingiui pe dânşii cu legături şi cu bătăi. Şi îi chinuiră pe sfinţi nouăsprezece zile în multe feluri, în toate zilele bătăi peste bătăi luând, foamea şi setea răbdând. Şi având cu dânşii pe Sfânta Eufimia, fecioara tânără şi frumoasă, grăiau către dânsa, încurajând-o: „Nevoieşte-te, fecioară, pentru Mirele Ceresc; nevoieşte-te, ca să-L întâmpini cu fecioarele cele înţelepte, ca să te iubească şi pe tine ca pe o mireasă a Sa şi în cămara Sa să te ducă pe tine".

După aceasta, trecând douăzeci de zile, i-au dus la judecată şi antipatul i-a întrebat: „Poate că după ce aţi fost pedepsiţi şi chinuiţi cu atâtea necazuri, veţi vrea să fiţi ascultători poruncii noastre?" Atunci sfinţii mucenici împreună cu Sfânta Eufimia, răspunzând, au zis: „Să nu te nădăjduieşti, antipate, că ne vei abate pe noi din calea cea dreaptă; că mai degrabă vei răsturna munţii la pământ şi vei mişca stelele de pe cer, decât vei putea să abaţi inimile noastre de la adevăratul Dumnezeu!"

După aceste cuvinte, înrăindu-se prigonitorul, a poruncit ca să-i bată cât se poate de mult peste feţele lor. Apoi, văzând că nimic nu poate să izbândească, s-a sfătuit să-i trimită pe dânşii la împăratul; şi, mai înainte de a-i trimite, a poruncit să-i închidă în temniţă. Ducându-se ei spre temniţă, a văzut antipatul pe Sfânta Eufimia, fecioară tânără şi frumoasă, care, în mijlocul cetei aceleia a sfinţilor mucenici, strălucea ca luna între stele. Pe aceasta, ca lupul pe oaie din turma lui Hristos a răpit-o.

Iar ea, ridicându-şi ochii şi mâinile spre cer, a strigat: „Nu mă lăsa pe mine, preaiubitul meu Mire, Iisuse Hristoase, că spre Tine mi-am pus nădejdea! Să nu dai fiarelor sufletul ce Te iubeşte pe Tine şi mărturiseşte numele Tău cel sfânt! Să nu mă laşi în

mâinile vrăjmaşilor mei, ca să nu se bucure de mine. Întăreşte-mă pe mine, neputincioasa roaba Ta, ca să nu mă biruiască pe mine fărădelegea".

Prigonitorul, vrând s-o momească pe sfânta fecioară spre a sa nedumnezeire, toate chipurile de înşelăciune le scornea: cu cuvinte bune, cu daruri multe şi cu felurite făgăduinţe vâna inima ei cea feciorească. Cu toate acestea ea grăia bărbăteşte: „Să nu gândeşti, o, chinuitorule, că slăbiciunea mea cu înlesnire vei putea să o pleci la a ta fărădelege şi necurăţie cu amăgirile tale meşteşugite! Că, deşi sunt cu firea de parte femeiască, neputincioasă cu trupul şi tânără de ani, totuşi să ştii că inima mea este mai bărbătoasă decât a ta! Mai tare este puterea mea în sfânta credinţă, decât vitejiile voastre, şi mai mare înţelegere am cu darul Hristosului meu, decât toţi ritorii voştri păgâni, cu care vi se pare că sunteţi înţelepţi! Iar voi, mai fără de minte sunteţi decât toţi, nevrând să cunoaşteţi pe Dumnezeul Cel adevărat, că pe diavolul în loc de Dumnezeu îl aveţi. Deci nu mă vei amăgi pe mine prin cuvintele tale cele cu meşteşug, precum oarecând şarpele pe strămoaşa noastră Eva; nu-mi vei îndulci mie lumea aceasta amară cu desfătările ei, pe care pe toate le socotesc ca pe nişte pelin, pentru preadulcele meu Mire Iisus Hristos. Şi nu vei birui puterea care întru neputinţă se desăvârşeşte cu toate războaiele tale, că nădăjduiesc spre Mântuitorul meu, că nu mă va lăsa pe mine, nici nu va lua de la mine mâna cea tare a ajutorului Său până ce capul şarpelui cel înălţat se va călca de picioare femeieşti".

Atunci prigonitorul, văzându-se înfruntat, s-a mâniat foarte tare şi pe cea vicleană dragoste a sa care o arăta către dânsa, schimbând-o în mânie, a poruncit să gătească roata pentru muncire, care avea într-însa mulţime de cuţite ascuţite, pregătite spre acel lucru, ca toată carnea ei de pe oase să o taie şi să o zdrobească. La acea roată legând-o pe Sfânta fecioară Eufimia, ceea ce cu semnul Sfintei Cruci s-a îngrădit, când începură slujitorii a întoarce roata, trupul ei se zdrobea şi încheieturile ei se desfăceau. Dar ea făcea rugăciune cu tărie către Dumnezeu, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, luminarea sufletului meu, Izvorule al vieţii mele, Cel ce dai mântuire celor ce nădăjduiesc spre Tine, vino acum spre ajutorul meu, ca să se ştie de toţi că Tu eşti Însuţi Dumnezeu şi adevărată nădejde a celor ce Te aşteaptă pe Tine şi că nu vor veni rele, nici se va apropia bătaie de trupurile celor ce şi-au pus scăparea lor spre Tine, Cel Preaînalt".

Aşa rugându-se ea, îndată a stat roata şi slujitorii, ostenind, au căzut, pentru că îngerul lui Dumnezeu, venind, i-a oprit învârtirea şi pe sfânta fecioară, de pe roată pogorând-o, a tămăduit-o de răni şi cu totul sănătoasă a făcut-o. Iar ea, întreagă pogorându-se, cu bucurie cânta mulţumind lui Dumnezeu şi proslăvind tăria Lui cea atotputernică.

Aceasta văzând-o prigonitorul şi toţi cei ce erau acolo, au rămas în nepricepere şi se mirau foarte mult de minune. Însă unde răutatea a orbit ochii minţii, acolo nimic n-a folosit minunea cea atât de mare, pentru că n-a putut să cunoască mâna cea tare a adevăratului Dumnezeu. Văzând n-au văzut, şi auzind n-au înţeles, că s-a împietrit inima lor şi semnul cel de minune l-au socotit vrăjitorie. După aceasta a poruncit prigonitorul să se ardă cuptorul foarte tare, ca după aceea să arunce pe sfânta în foc.

Deci, înroşit fiind cuptorul şi arzând încă foc mare, sfânta muceniţă s-a îmbrăcat în zaua celor trei tineri, adică în rugăciune, şi împotriva focului celui materialnic a aprins focul dragostei celei tari către Dumnezeu, căci, ridicându-şi ochii către cer, a zis: „Dumnezeule, Cela ce întru cei de sus petreci şi spre cei smeriţi priveşti; Cela ce în Babilon pe cei trei tineri pe care pentru legea Ta i-au dat focului, i-ai păzit întregi şi nevătămaţi de foc prin îngerul cel sfânt, şi rouă de sus le-ai trimis lor, Tu să-mi fii ajutor şi mie, roabei Tale, care mă nevoiesc pentru slava Ta, Iisuse Hristoase al meu!" Aşa a zis, şi cu semnul crucii, ca şi cu o altă armă înarmându-se, stătea gata să intre în foc şi aştepta până ce o vor arunca pe ea. Iar doi ostaşi, Victor şi Sostene, cărora le era poruncit să arunce pe muceniţa în foc, văzură o vedenie minunată în foc lucrându-se; văzură pe îngerii lui Dumnezeu risipind focul în cuptor şi îngrozindu-i pe dânşii, ca să nu îndrăznească a se atinge de mireasa lui Hristos.

Această minune văzând-o, ziseră către prigonitor: „Nu putem noi, antipate, să ne atingem cu mâinile noastre cele spurcate de această cinstită fecioară şi s-o aruncăm pe ea în foc, măcar că ne vei tăia şi capetele noastre. Pentru că vedem o minune prea de mirare, pe care ochii tăi nu o văd. Şi mai de folos ne este nouă să suferim mânia ta, decât a feţelor celor purtătoare de lumină, care ne îngrozesc pe noi din văpaia focului".

Acestea auzindu-le, prigonitorul s-a mâniat asupra lor şi, părându-i-se că sunt creştini şi pentru aceea nu vor să arunce în cuptor pe fecioară, i-a dat pe dânşii la închisoare. Apoi altora doi,

cărora le era numele Cezar şi Varie, le-a încredinţat să aducă la îndeplinire acea poruncă; şi, luând pe fecioară, o aruncară în cuptor şi îndată focul cel mare din cuptor a izbucnit şi în faţa celor ce o aruncaseră s-a repezit şi în locul acela i-a prefăcut pe ei în cenuşă, iar pe ceilalţi slujitori i-a alungat departe, iar sfânta, în mijlocul cuptorului, ca într-o cămară luminoasă stând şi ca într-o rouă de răcorire dănţuind, cânta cântarea tinerilor din Babilon: *Binecuvântat eşti, Doamne, Dumnezeul părinţilor noştri şi lăudat şi preaslăvit este numele Tău în veci* (Daniel 3, 26). Şi a fost o minune preaslăvită că nu s-a atins de dânsa focul, nici chiar de hainele ei, pentru că însuşi nestricăciosul Mirele ei, Hristos Domnul, în taină a venit în cuptor la sfânta Sa mireasă şi cu cereasca răcorire a rourat-o pe ea.

Stingându-se cuptorul, a ieşit sfânta întreagă şi sănătoasă, toţi minunându-se de un lucru ca acela. Iar prigonitorul, nepricepându-se ce să facă, a aruncat-o în temniţă, zicând: „În această noapte voi chibzui ce să fac vrăjitoarei acesteia". Apoi, pe Victor şi pe Sostene aducându-i înaintea sa, se înrăutăţi asupra lor şi le făgădui să-i piardă pe ei de nu se vor închina zeilor. Iar ei răspunseră: „Până acum eram rătăciţi, neştiind adevărul, dar acum am cunoscut pe Unul Dumnezeu Cel ce a făcut cerul şi pământul. În Acesta credem şi ne închinăm, iar idolilor tăi, cărora şi noi mai înainte ne închinam, neştiind amăgirile diavoleşti, de acum nu ne vom mai închina. Iar tu fă cu noi ceea ce voieşti, în mâinile tale sunt trupurile noastre, iar sufletele noastre în sprijinul lui Dumnezeu". Şi i-a osândit pe dânşii prigonitorul să fie sfâşiaţi de fiare.

Mergând sfinţii la locul unde aveau să fie mâncaţi de fiarele sălbatice, se rugau lui Dumnezeu cu tărie ca milostiv să le fie lor şi, iertându-le păcatele rătăcirii şi ale credinţei lor celei mai dinainte, să rânduiască sufletele lor cu cei ce au crezut într-Însul. Şi îndată a venit din cer un glas dumnezeiesc, chemându-i pe dânşii la odihnă, şi, auzindu-l cu bucurie, şi-au dat sufletele lor în mâinile lui Dumnezeu; iar de trupurile lor fiarele nu s-au atins, şi s-au îngropat de cei credincioşi în taină.

Trecând noaptea şi fiind a doua zi, a şezut prigonitorul la judecată şi scoaseră pe Sfânta Eufimia din temniţă. Ea, mergând, cânta cu veselie: „Ţie voi cânta, Doamne, cântare nouă, pe Tine, Doamne, Te voi preaslăvi, tăria mea! *Lăuda-Te-voi între popoare, Doamne, cânta-voi Ţie între neamuri* (Psalm 107, 3) şi numele Tău voi preaslăvi, că Tu eşti Unul adevăratul Dumnezeu şi nu este altul afară de Tine".

Aşa cântând, a mers la judecată. Şi fiind mult întrebată, cercetată şi silită la jertfire, a văzut prigonitorul inima ei neînduplecată şi a poruncit ca, spânzurând-o, să-i strujească trupul cu fiare ascuţite. Dar şi după această pătimire s-a aflat întreagă cu puterea lui Dumnezeu. Apoi, săpând o groapă adâncă şi umplând-o cu apă, a adunat acolo mulţime de balauri, vipere şi jigănii otrăvitoare din mare şi tot neamul de târâtoare care se mişcă pe pământ şi se află în ape. Cu acelea umplând groapa, a poruncit să arunce într-însa pe Sfânta Eufimia. Iar ea, însemnându-se pe sine cu semnul crucii, zicea: „Lumina mea, Iisuse Hristoase, Tu în pântecele fiarei celei din apă ai păzit nevătămat pe Iona, Tu pe Daniil din gurile leilor l-ai izbăvit; Tu dar şi pe mine mă păzeşte cu mâna Ta cea tare, ca să se proslăvească şi în mine numele Tău cel sfânt". Şi a sărit în groapă; iar balaurii şi jivinele, plecându-se la dânsa, nu o vătămară, ci se vedea că se îngrijesc de sănătatea ei, că o purtau pe ea pe spatele lor, nelăsând-o să se afunde în adâncul gropii celei pline de apă. Şi a ieşit sfânta din groapa aceea fără de nici o vătămare, cu darul lui Hristos. Şi nu se pricepea prigonitorul ce să-i mai facă.

Apoi, vrând ca desăvârşit să o piardă şi gândind că farmecele pe care el le socotea ale sfintei, numai chinurile cele arătate le biruiesc, iar nu şi meşteşugirile cele tăinuite, a poruncit să sape altă groapă tăinuită şi s-o umple cu suliţi ascuţite, săbii şi cuţite, înfigând acele arme în fundul gropii cu ascuţişul în sus, iar deasupra acoperindu-le puţin cu paie şi cu pământ, a poruncit să meargă muceniţa peste groapa cea acoperită ca, neştiind nimic, să cadă acolo peste armele cele ascuţite şi, rănindu-se, să moară. Şi a trecut sfânta pe deasupra gropii ca o pasăre peste cursă zburând, iar alţi păgâni, neştiind groapa aceea, au căzut într-însa şi au pierit. Văzând prigonitorul acest lucru, s-a ruşinat foarte mult şi s-a împlinit acolo scriptura aceea: *Groapă a săpat şi a adâncit-o şi va cădea în groapa pe care a făcut-o* (Psalm 7, 15).

Dar Sfânta Eufimia lăuda pe Dumnezeu şi cânta: „Cine va grăi puterile Domnului, auzite va face toate laudele Tale, Doamne. Că pe cea rănită, roaba Ta, de răni nevătămată o ai păzit, din foc o ai mântuit, de fiare, de apă şi de roată o ai apărat şi din groapă o ai scos; iar acum, Doamne, izbăveşte sufletul meu din mâinile vrăjmaşului celui din început. Păcatele tinereţilor mele şi ale neştiinţei mele nu le pomeni, ci cu picăturile sângelui Tău cel vărsat pentru mine curăţeşte spurcăciunea trupului şi a sufletului meu. Că Tu eşti curăţirea, sfinţirea şi luminarea robilor Tăi".

Antipatul a încercat cu cuvinte bune să o amăgească pe ea: „Să nu-ţi necinsteşti, zicea, neamul tău, să nu-ţi pierzi floarea tinereţilor tale şi să nu te lipseşti de viaţa ta! Întoarce-te spre cinstirea marelui zeu Marte şi vei fi de noi toţi cinstită şi lăudată şi cu multă slavă şi bogăţie îndestulată". Şi alte multe cuvinte înşelătoare zicând sfintei, ea a râs de dânsul şi l-a ruşinat pe el ca pe un nebun.

Atunci iar a început a o munci pe ea şi, bătând-o mult cu toiege, a poruncit să o ferăstruiască cu un ferăstrău ascuţit. Dar nu putea ferăstrăul să-i vatăme sfântul ei trup. Apoi, a poruncit ca pe o tigaie înfocată să o ardă, dar şi tigaia s-a răcit, pentru că îngerii erau cu mireasa lui Hristos, păzind-o pe ea de toate chinurile. La sfârşit a dat-o spre mâncare fiarelor. Iar ducându-se sfânta la privelişte, unde era să fie mâncată de fiare, se ruga lui Dumnezeu ca să-i dea ei sfârşitul muceniciei, să primească sufletul ei în mâinile Sale, să-i poruncească ei ca din mult pătimitorul trup să treacă la marginea cea dorită şi zicea: „Doamne al tuturor puterilor, Tu ai arătat întru mine puterea Ta cea nebiruită şi cu dreapta cea nedovedită ai vădit drăcească slăbiciune şi nebunia prigonitorului, iar pe mine mai presus decât toate muncile m-ai păstrat. Drept aceea, acum, precum ai primit uciderea şi vărsarea sângelui mucenicilor celor ce au fost mai înainte, aşa primeşte şi jertfa mea, ce cu suflet umilit şi cu inimă smerită se aduce ţie şi, în locaşurile sfinţilor, în ceata mucenicilor primind sufletul meu, odihneşte-l, că bine eşti cuvântat în veci".

Aşa rugându-se sfânta, au dat drumul fiarelor asupra ei, leii şi urşii, care, apropiindu-se, îi lingeau picioarele. O ursoaică i-a făcut ei în picior puţină rană şi a curs sânge, după care a venit un glas din cer chemând-o pe ea la cele de sus şi îndată şi-a dat duhul său Domnului, pentru care a pătimit cu osârdie. Şi s-a cutremurat pământul şi se clătina cetatea, se sfărâmau zidurile, cădeau casele şi s-a făcut frică mare.

Fugind toţi de la privelişte aceea de frică, a rămas sfântul ei trup zăcând mort! Şi în acea vreme, venind părinţii ei, au luat pe fiica lor cea sfântă şi au îngropat-o cu cinste, aproape de cetate, ca la o stadie depărtare, mulţumind lui Dumnezeu şi veselindu-se că s-au învrednicit a fi părinţii unei asemenea fiice, care prin sângele său s-a făcut mireasa cerescului Mire Hristos şi a Împăratului a toate, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine cinste şi slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTA MUCENIȚĂ MELETINA

Această sfântă era din Marchianopolul Traciei (adică din cetatea lui Marchian), pe vremea împăratului Antonin şi a ighemonului Antioh. Făcând multe minuni, răsturnând idolii la pământ cu rugăciunea sa şi zdrobind pe Apolon şi pe Hercule şi aducând pe mulţi la Hristos, a fost condamnată să i se taie capul. Însă, fiind dusă la soţia ighemonului ca s-o întoarcă cu amăgiri, ea a făcut-o şi pe aceasta creştină.

După ce i s-a tăiat capul, zăcând cinstitul său trup neîngropat, un oarecare Acachie, macedonean fiind, mergând spre patria sa, a cerut moaştele sfintei, iar ighemonul, nebănuind nimic din aceasta, i le-a dat. Luând aceste sfinte moaşte şi punându-le într-un sicriu, se sârguia a merge spre patria sa. Călătorind el pe mare, a căzut în boală şi a murit, iar corabia abătându-se la malul mării, lângă insula Limnos, a fost aşezat acolo sfântul trup al muceniţei şi lângă dânsa iubitorul de mucenici, Acachie.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL DOROTEI PUSTNICUL

Cuviosului Dorotei, pustnicul cel din Tebaida, a avut petrecere în pustie, aproape de Alexandria, la locul ce se numea „Chilii sihăstreşti".

Fiind rugător singur în tinereţile sale, şaizeci de ani a petrecut stareţul într-o peşteră, având viaţă foarte aspră. Fiind iubitor de osteneală, în toate zilele aduna pietre în arşiţa soarelui cea de la amiază, umblând pe lângă mare, şi cu acelea zidea chilii şi le da, ca să şadă în ele, celor ce nu puteau să zidească. Iar eu, zice Paladie, i-am zis lui odinioară: „Ce faci, părinte, la nişte bătrâneţi ca acestea, muncindu-ţi trupul în arşiţa cea cumplită?" Iar el mi-a răspuns, zicând: „Ca să nu mă muncească el pe mine, îl muncesc eu pe dânsul". Şi mânca cu măsură în toate zilele o dată pe zi pâine uscată şi puţine verdeţuri sălbatice. Şi, tot aşa, chiar şi apă bea cu măsură. Dumnezeu este martor că nu l-am văzut pe el culcându-se pe rogojină, nici dormind, ci toată noaptea şezând în picioare, împletea coşniţe de mlădiţe de finic şi cu preţul lor îşi cumpăra mâncare.

Crezând eu că numai când sunt aici trăieşte aşa aspru şi dorind să ştiu despre toată viaţa lui, am întrebat pe mulţi ucenici ai lui: oare aşa este, totdeauna, viaţa lui aspră? Şi îmi spuseră mie că din copilărie are o viaţă ca aceasta şi niciodată n-a dormit, după obicei, culcat, fără numai lucrând sau mâncând, închidea uneori ochii, încât de multe ori şi pâinea cădea din gura lui în vremea mâncării. Silindu-l noi oarecând să se odihnească puţin, şezând jos, pe rogojină, plângând a zis către noi: „De veţi îndupleca vreodată pe înger să doarmă, atunci mă veţi pleca şi pe mine".

Într-o zi m-a trimis – zice Paladie – la fântâniţa sa, în ceasul al nouălea, ca să aduc un văscior de apă la masa lui. Deci, s-a întâmplat când m-am apropiat de fântâniţă, că, plecându-mă, am văzut într-însa o aspidă şi de frică n-am scos apă şi, fugind, m-am întors la dânsul, spunându-i şi zicând: „Am fugit, părinte, că am văzut o aspidă în fântâniţă"; iar el, zâmbind puţin şi clătinând cu capul, mi-a zis mie: „De-ar fi vrut diavolul ca în toate fântânile şi în toate izvoarele apelor să arunce vipere, aspide şi altele oarecari jivine otrăvitoare, apoi tu niciodată n-ai fi băut apă, ci ai fi murit de sete". Aceasta zicând, s-a sculat şi a mers singur la fântâniţă şi, scoţând apă, a însemnat-o pe ea cu semnul crucii şi a gustat dintr-însa, zicând: „Unde este crucea, acolo nimic nu vatămă puterea drăcească!"

LUNA SEPTEMBRIE

ZIUA A ŞAPTESPREZECEA

SFINTELE MUCENIŢE PISTIS, ELPIS AGAPIS ŞI MAICA LOR, SOFIA (†137)

Pe timpul împărăţiei lui Adrian (117-138), răucredinciosul împărat al romanilor, era în Roma o văduvă de neam italian, anume Sofia, al cărei nume se tâlcuieşte „înţelepciune".

Aceasta, după numele său, petrecea viaţa în credinţă creştinească şi cu înţelepciune. O astfel de înţelepciune o laudă şi Apostolul Iacov, când zice: *Înţelepciunea cea de sus întâi este curată, apoi paşnică, îngăduitoare, ascultătoare, plină de milă şi de roade bune...* (3, 17). Această înţeleaptă Sofia, când trăia în însoţire legiuită, a născut trei fiice, cărora le-a pus numele celor trei virtuţi evanghelice: pe cea dintâi a numit-o Pistis (Credinţa), pe a doua Elpis (Nădejdea), pe a treia Agapis (Dragostea). Că ce altceva avea să nască înţelepciunea cea creştinească, dacă nu bunătăţile cele plăcute lui Dumnezeu?

Imediat după naşterea acestor trei fiice a rămas văduvă şi vieţuia cu dreaptă credinţă, plăcând lui Dumnezeu, îndeletnicindu-se cu rugăciunea, cu postul şi cu milostenia, fiind înconjurată de cele trei fiice ale sale. Pe acestea le creştea într-o astfel de învăţătură, încât numai o mamă aşa de înţeleaptă ar fi putut să le dea, că, purtând numele marilor virtuţi, nu trebuia mai mult decât să le deprindă pe fiecare din ele cu practica virtuţii al cărei nume îl purta, ceea ce s-a şi făcut.

Crescând ele cu anii, creşteau într-însele şi bunătăţile; şi au învăţat bine cărţile proorocilor şi ale apostolilor, s-au deprins la cuvintele învăţăturilor, nevoindu-se la citire, la rugăciune şi la osteneli casnice, supunându-se sfintei şi de Dumnezeu înţelepţitei

lor mame, sporind şi înaintând de la o faptă bună la alta şi mai bună, suindu-se din ce în ce mai sus pe treptele scării morale.

Atunci toţi şi-au întors ochii spre ele pentru frumuseţea lor cea preamare şi pentru buna lor înţelegere desăvârşită, că străbătuse vestea prin tot Imperiul Roman de frumuseţea lor care covârşea toată mintea, izvorând din înţelepciune. Auzind despre aceasta, Antioh eparhul dorea să le vadă pe ele şi, văzându-le, s-a înştiinţat că sunt creştine, pentru că nu-şi tăinuiau *credinţa* lor în Hristos, nu se îndoiau în *nădejdea* lor spre Hristos şi nici nu-şi împuţinau *dragostea* lor cea către Hristos. Ba încă mai luminos măreau înaintea tuturor pe Hristos, iar de idolii cei de Dumnezeu urâţi se îngreţoşau. Acestea toate le-a spus Antioh împăratului Eliu Adrian, iar el îndată a trimis slugile ca să le cheme la sine.

Deci, mergând slugile la casa Sofiei, au aflat-o pe ea îndeletnicindu-se cu învăţătura fiicelor sale; şi au chemat-o împreună cu fiicele ei la împărat. Iar ele, cunoscând pricina chemării lor, toate se aşezară la rugăciune, zicând: „Tu, Dumnezeule Atotputernice, rânduieşte pentru noi după sfântă voia Ta şi nu ne lăsa pe noi, ci ne dă nouă ajutorul Tău cel sfânt, ca să nu se înfricoşeze inima noastră de prigonitorul cel mândru, să nu ne temem de muncile lui cele înfricoşate, să nu ne spăimântăm de moartea cea amară şi să nu ne rupă pe noi cu nimic de la Tine, Dumnezeul nostru!" Şi după rugăciune, închinându-se lui Dumnezeu, au ieşit toate patru, maica cu fiicele, luându-se de mâini ca o cunună împletită. Şi mergeau, căutând adeseori spre cer cu suspinuri şi cu rugăciune de taină, încredinţându-se ajutorului Celui ce a poruncit „să nu ne temem de cei ce ucid trupul, căci sufletul nu pot să-l ucidă".

Apoi, ajungând la palatele împărăteşti, s-au însemnat cu semnul crucii, zicând: „Ajută-ne nouă, Dumnezeule, Mântuitorul nostru, pentru mărirea numelui Tău cel sfânt!" Şi au stat înaintea împăratului ce şedea pe scaun în mândria sa şi, văzându-l, i-au dat cinstea cea cuviincioasă. Şi şedeau ca şi cum erau chemate la un ospăţ; au venit cu bucurie la cercetare pentru Domnul lor, fără nici o temere, cu feţele luminoase, cu inimi îmbărbătate şi cu ochii veseli privind spre toţi.

Văzând împăratul feţele lor cinstite, luminate şi neînfricoşate, a întrebat pe maică de neam, de nume şi de credinţă. Iar ea, înţeleaptă fiind, cu pricepere răspundea, încât toţi cei ce auzeau se mirau de o înţelepciune ca aceea a ei. Pomenind puţin de neamul şi de numele său a început a grăi pentru Acela, pe «al Cărui neam cine-l va spune» şi la al Cărui nume toţi sunt datori să se închine. Şi

mărturisea credinţa sa cea în Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, şi roabă se numea Aceluia şi în numele Lui se lăuda. „Acesta – zicea – îmi este numele cel cinstit, în care mă laud că sunt creştină". Încă a spus că şi pe fiicele sale le-a logodit lui Hristos, ca să păzească curăţia lor neîntinată nestricăciosului Mire, Fiul lui Dumnezeu.

Văzând împăratul pe această femeie înţeleaptă şi nevrând atunci să zăbovească cu dânsa la vorbă multă şi să facă judecată, a amânat-o pe altă dată. Iar acum, deocamdată le trimise pe toate patru la o femeie de neam bun, anume Paladia, încredinţându-i-le să le păzească şi a treia zi să le aducă pe ele la judecată.

Atunci maica, petrecând în casa Paladiei şi având vreme de ajuns pentru învăţătura fiicelor sale, le încuraja pe ele ziua şi noaptea şi, învăţându-le cu cuvinte de Dumnezeu insuflate, le zicea: „Fiicele mele iubite! Acum este vremea nevoinţei voastre, acum a sosit ziua ca să vă faceţi mirese Mirelui vostru Celui fără de moarte, ca după numele vostru să vă arătaţi către Dânsul credinţa voastră cea tare, nădejdea cea neîndoită şi dragostea cea nefăţarnică, care niciodată nu cade! Acum a venit ceasul veseliei voastre, ca să vă încununaţi prin cununa mucenicească cu preaiubit Mirele vostru şi cu Dânsul în cămara Lui prealuminoasă să intraţi, în glas de bucurie.

Fiicele mele, să nu vă cruţaţi trupurile voastre cele tinere pentru cinstea lui Hristos, să nu jeliţi floarea tinereţilor voastre celor frumoase pentru Cel mai frumos ca podoaba şi decât fiii omeneşti, nici să vă mâhniţi de lipsirea vieţii acesteia vremelnice pentru viaţa cea veşnică. Pentru că nepreţuitul vostru Mire ceresc, Iisus Hristos, este sănătate veşnică, frumuseţe negrăită şi viaţă fără de moarte. Şi când trupurile voastre vor fi chinuite spre moarte pentru Dânsul, El le va îmbrăca pe ele în nestricăciune şi rănile de pe trupurile voastre le va lumina ca stelele cerului. Când frumuseţile voastre vor fi luate prin chinurile îndurate pentru Dânsul, El vă va înfrumuseţa pe voi cu cereasca frumuseţe pe care ochiul n-a văzut-o. Iar când vremelnica voastră viaţă o veţi pierde, punându-vă sufletele voastre pentru Domnul vostru, apoi El viaţa cea fără de sfârşit vă va dărui vouă, în care vă va mări pe voi în veci înaintea Tatălui Său cel ceresc şi înaintea sfinţilor Lui îngeri şi de toate cereştile duhuri vă veţi numi mirese şi mărturisitoare ale lui Hristos; pe voi vă vor lăuda toţi cuvioşii, de voi se vor veseli înţeleptele fecioare şi vă vor primi în ceata lor.

Dulcele mele fiice! Să nu vă plecaţi a fi amăgite de înşelăciunile vrăjmaşului, pentru că, precum mi se pare, mult vrea

să vă îmbuneze pe voi împăratul şi să vă făgăduiască mari daruri şi să vă pună înainte mărire, bogăţii, cinste şi toată frumuseţea şi dulceaţa lumii acesteia stricăcioase şi deşarte. Să nu iubiţi nimic dintr-acestea, că toate se sting ca fumul, ca praful de vânt se spulberă, ca floarea şi ca verdeaţa ierbii se veştejesc şi în ţărână se sălăşluiesc. Nici să nu vă înfricoşaţi când veţi vedea cumplitele chinuri, pentru că, pătimind puţin şi pe vrăjmaşul biruind, veţi dănţui în veci. Şi cred Dumnezeului meu Iisus Hristos că nu vă va lăsa pe voi, cele ce pentru Dânsul pătimiţi, Cel ce a zis: „De va şi uita femeia pe fiii pântecelui său, dar Eu nu vă voi uita pe voi". Ci nedepărtat va fi de voi întru toate chinurile voastre, privind nevoinţele voastre, în slăbiciunea voastră, şi împletindu-vă cununa răsplătirii voastre.

O, fiicele mele cele bune! Gândiţi-vă la durerile mele pe care le-am avut la naşterea voastră. Aduceţi-vă aminte de ostenelile mele pe care în vremea prunciei le-am suferit la creşterea voastră. Aduceţi-vă aminte şi de bunătăţile mele, cu câtă dragoste v-am învăţat pe voi frica de Dumnezeu şi să mângâiaţi bătrâneţile mamei voastre prin statornica şi bărbătească voastră mărturisire a lui Hristos. Pentru că aceasta îmi va fi mie veselie, bucurie, cinste şi laudă între toţi credincioşii, când mă voi învrednici să mă numesc mamă de muceniţe, când vă voi vedea că răbdaţi cu vitejie pentru Hristos şi, mărturisind cu îndrăzneală numele cel sfânt al Lui, muriţi pentru Dânsul. Atunci se va mări sufletul meu şi, bucurându-se duhul meu, se vor întări bătrâneţile mele. Atunci îmi veţi fi mie adevărate fiice când, ascultând învăţăturile mamei voastre, veţi suferi pentru Domnul nostru până la sânge şi veţi muri pentru Dânsul cu osârdie".

O învăţătură ca aceasta a mamei lor ascultând-o fiicele cu umilinţă, li se înfierbântau inimile şi se bucurau cu sufletul, aşteptând vremea muceniciei ca ceasul cel de nuntă pentru că, ramuri fiind ale rădăcinii celei sfinte, cu tot sufletul doreau ceea ce le povăţuia înţeleapta lor mamă, Sofia. Şi pecetluindu-se cuvintele ei în inimile lor, se împodobeau ca la o cămară spre nevoinţa mucenicească şi, îngrădindu-se cu credinţă, se întăreau cu nădejde, aprinzând într-însele focul dragostei către Domnul. Şi una pe alta încurajându-se, făgăduiau mamei lor ca toate cuvintele ei cele folositoare de suflet să le pună la lucru, cu ajutorul lui Hristos.

Sosind a treia zi, au fost duse la judecată înaintea păgânului împărat. Iar el, socotind că fecioarele, fiind tinere, vor asculta lesne cuvintele lui cele înşelătoare, a început a grăi către dânsele

aşa: „Eu, fiicelor, văzând frumuseţea voastră şi cruţând tinereţile voastre, vă învăţ pe voi părinteşte să vă închinaţi zeilor celor ce stăpânesc lumea. Şi de mă veţi asculta pe mine şi de veţi îndeplini această poruncă, apoi fiice ale mele vă voi numi pe voi, voi chema eparhii şi ighemonii şi pe toţi sfetnicii mei şi înaintea lor vă voi face pe voi fiice ale mele şi de către toţi veţi fi cinstite şi lăudate. Iar de nu mă veţi asculta şi de nu vă veţi supune poruncii mele, apoi în multe rele veţi cădea şi veţi duce în primejdie bătrâneţile mamei voastre şi voi înşivă veţi pieri în acea vreme, în care aţi putea să vă veseliţi, petrecând în desfătări, în bunătăţi şi în bucuriile lumii acesteia. Că eu vă voi pierde pe voi cu rău şi, sfărâmând mădularele voastre, le voi arunca spre mâncare câinilor şi veţi fi defăimate de toţi. Drept aceea, ascultaţi-mă pe mine, ca să vă fie vouă bine, că vă iubesc pe voi şi n-aş vrea să pierd frumuseţea voastră şi să vă lipsesc pe voi de viaţa aceasta, ci fiice ale mele aş vrea să vă am pe voi".

Deci au răspuns toate sfintele fecioare, cu o gură, zicând: „Noi avem tată pe Dumnezeul ceresc, Care se îngrijeşte de viaţa noastră şi miluieşte sufletele noastre. De Acela vrem să fim iubite şi ale Aceluia adevărate fiice căutăm să ne numim şi, Aceluia închinându-ne şi păzind poruncile Lui, spre idolii voştri scuipăm, iar de îngrozirile tale nu ne temem. De aceea şi dorim să pătimim şi să răbdăm muncile cele amare pentru cel dulce Iisus Hristos, Dumnezeul nostru".

Auzind împăratul un răspuns ca acesta, a întrebat pe mama, Sofia, de numele şi de anii lor, iar ea a zis: „Cea dintâi fiică a mea se numeşte Pistis şi are doisprezece ani; a doua, Elpis, are zece ani; iar a treia fiică se numeşte Agapis, şi este de nouă ani". Şi se mira împăratul de acea vitejie a sufletului ce o agonisiseră în puţini ani şi de răspunsul pe care l-au dat cu pricepere şi îndrăzneală. Apoi a început pe rând câte una, a le sili la păgânătatea sa.

Întâi pe cea mai mare soră, Pistis, o silea, zicându-i: „Jertfeşte marii zeiţe Artemida!" Iar ea n-a vrut. Atunci a poruncit împăratul să o dezbrace pe ea şi să o bată tare. Iar chinuitorii, bătând-o fără de milă, îi ziceau: „Jertfeşte marii zeiţe Artemida!" Dar ea răbda ca şi cum nici n-ar fi fost trupul ei. Iar chinuitorii, nesporind nimic cu bătaia, i-au tăiat fragedul ei piept şi în loc de sânge a curs lapte din răni, şi toţi cei ce priveau la chinuirea ei se mirau de răbdarea şi de minunea aceasta, cum curgea din răni lapte, iar nu sânge. Şi, clătinând cu capetele, osândeau în taină nerozia şi răutatea împăratului, zicând: „Ce a greşit această

frumoasă fecioară de pătimeşte aşa? O, vai de nebunia împăratului şi de cruzimea lui cea de fiară, care mănâncă fără de omenie nu numai pe oamenii cei bătrâni, dar şi pe copiii cei tineri!"

După aceasta, chinuitorii aduseră un grătar de fier şi-l puseră pe un foc mare, iar grătarul s-a înroşit îndată ca un cărbune aprins, încât scăpăra scântei; pe acela au pus-o pe Sfânta fecioară Pistis, care, stând două ceasuri pe el şi rugându-se către Domnul său, nu s-a ars deloc, aşa încât toţi s-au mirat. O aruncară apoi într-o căldare plină cu smoală amestecată cu untdelemn şi fierbând, care stătea pe foc; dar nici acolo nu s-a vătămat, ci, ca în apă rece şezând, cânta lui Dumnezeu.

Iar prigonitorul, neştiind ce să mai facă cu dânsa ca să o poată abate de la credinţa în Hristos, a hotărât asupra ei judecată de sabie. De aceasta auzind, Sfânta Pistis s-a umplut de bucurie şi a zis către mama sa: „Roagă-te pentru mine, maica mea, ca să-mi săvârşesc alergarea mea şi, trecând la limanul cel dorit, să văd pe Domnul şi Mântuitorul meu Cel iubit şi să mă îndulcesc de vederea Lui cea dumnezeiască". Iar către surori a zis: „Iubitele mele surori! Ştiţi cui ne-am făgăduit şi cui ne-am făcut mirese! Ştiţi că însemnate suntem prin Sfânta Cruce a Domnului nostru spre veşnica Lui slujbă. Deci să răbdăm până în sfârşit. De o mamă suntem născute, una ne-a hrănit şi ne-a învăţat, deci unul şi acelaşi sfârşit să primim, o voie să avem, ca unele care într-adevăr am ieşit din unul şi acelaşi pântece. Iată eu vă voi fi vouă pildă, ca amândouă după mine să veniţi la Mirele nostru Care ne cheamă la Sine". Acestea zicându-le, a sărutat pe mama sa şi pe surorile ei şi, îmbrăţişându-le, a plecat să-şi pună capul sub sabie.

Iar mama nu s-a mâhnit pentru fiica sa, căci, atât mâhnirea inimii, cât şi durerea maicii cea pentru fiice, a fost biruită într-însa de dragostea cea către Dumnezeu. Şi numai de aceea ofta şi se îngrijea, ca nu cumva vreuna din fiicele sale, înfricoşându-se de muncă, să se lepede de Domnul tuturor. Deci zicea către Pistis: „Eu, fiica mea, te-am născut pe tine şi pentru tine am răbdat dureri. Pe acestea numai atunci mi le vei răsplăti bine, când vei muri întru mărturisirea lui Hristos, şi-ţi vei vărsa pentru Hristos sângele tău, pe care din pântecele meu l-ai luat. Drept aceea să mergi la Dânsul, iubita mea fiică, şi cu sângele tău roşindu-te, ca şi cu o haină mohorâtă îmbrăcată fiind, să te arăţi frumoasă ochilor Mirelui tău, şi pe mine, mama ta cea săracă, să mă pomeneşti înaintea Lui şi pentru surorile tale să te rogi Lui, ca să le întărească întru aceeaşi răbdare pe care tu o ai".

Astfel, tăiară cinstitul cap al Sfintei Pistis. Iar mama a luat multpătimitorul ei trup şi, sărutându-l pe el, se bucura şi slăvea pe Hristos Dumnezeu, Cel ce a primit pe fiica ei Pistis în cămara cea cerească.

Iar păgânul împărat a adus de faţă pe cealaltă soră, pe Sfânta fecioară Elpis, şi a zis către dânsa: „Fiică bună, rogu-mă ţie, ascultă sfatul meu, că te sfătuiesc ca un tată, iubindu-te pe tine: închină-te Artemidei celei mari. Ai văzut muncile surorii tale celei mari şi ai privit la moartea ei cea amară; deci să nu vrei să pătimeşti şi tu la fel. Să mă crezi pe mine, fiică, că îmi este jale de tinereţile tale şi aş dori să te am pe tine fiică, de te-ai supune poruncii mele". Iar Sfânta Elpis a răspuns: „Au doar, împărate, nu sunt soră aceleia pe care ai ucis-o? Oare nu din aceeaşi mamă m-am născut? Oare nu cu acelaşi lapte m-am hrănit şi acelaşi botez am avut pe care l-a avut şi sora mea cea sfântă? Împreună cu dânsa am crescut şi din aceleaşi cărţi şi din aceeaşi învăţătură a mamei m-am învăţat a cunoaşte pe Unul Dumnezeu şi Domnul nostru Iisus Hristos şi întru Dânsul a crede şi Lui Unuia a mă închina. Deci să nu nădăjduieşti, împărate, că eu n-aş cugeta, n-aş gândi sau n-aş vrea a merge pe aceeaşi cale pe care a plecat sora mea Pistis, la care sunt gata; ci numai nu zăbovi mult ostenindu-te cu cuvintele şi începe tu însuţi lucrul şi vei vedea că tot acelaşi este gândul meu ca şi acela al surorii mele celei mai dinainte".

Auzind împăratul un răspuns ca acesta, a dat-o pe ea la chinuri şi, dezbrăcând-o slujitorii ca şi pe Pistis, au bătut-o fără milă atât de mult, încât au ostenit. Iar ea tăcea ca şi cum n-ar fi simţit durerile, fără numai privea spre fericita maica sa Sofia, care stătea acolo şi cu vitejie spre pătimirea fiicei sale privind, cu tărie ruga pe Dumnezeu să dea fiicei sale răbdare multă. Apoi, după porunca împăratului celui fără de lege, o aruncară în foc, în care, ca şi cei trei tineri, nearsă fiind, lăuda pe Dumnezeu. După aceasta au spânzurat-o şi au strujit-o cu unghii de fier. Şi căzându-i carnea şi sângele curgând ca pârâul, ieşea oarecare minunată bună mirosire din rănile ei, şi ea zâmbea cu faţa luminoasă; şi cu darul Sfântului Duh strălucind şi batjocorind pe chinuitor, că pe o copiliţă mică cum era ea nu putea să o biruiască, zicea: „Cu ajutorul lui Hristos, nu numai că nu bag în seamă chinul, dar chiar mă desfătez întru el, ca într-o dulceaţă a raiului, căci dulce îmi este pentru Domnul meu. Iar pe tine, chinuitorule, te aşteaptă munca cea fără de sfârşit cu diavolii în gheena focului, căci pe aceştia îi ai în loc de Dumnezeu". Cu aceste cuvinte întărâtându-se mai mult, chinuitorul a poruncit să gătească o căldare plină cu smoală amestecată cu seu şi dedesubt să-i dea foc, ca în căldarea cea fiartă să o arunce pe sfântă. Fierbând însă căldarea, când era să arunce pe sfânta într-însa, îndată căldarea s-a topit ca ceara, smoala ce clocotea într-însa şi seul cel fierbinte s-au vărsat şi toţi cei ce stăteau împrejur au ars, căci atâta putere făcătoare de minuni a lui Dumnezeu era întru Sfânta Elpis.

Dar prigonitorul, văzând toate acestea, n-a vrut să cunoască pe adevăratul Dumnezeu, pentru că inima lui a întunecat-o diavolescul întuneric şi rătăcirea pierzătoare şi se ruşina văzându-se batjocorit de o copiliţă aşa mică. Apoi, nevrând să rabde mai mult ruşinea aceea, a osândit-o pe ea la tăiere. Fecioara, auzind de sfârşitul său, a alergat cu bucurie la mama sa, zicând: „Fii liniştită, mama mea! Să fii sănătoasă şi să pomeneşti pe fiica ta". Iar mama, cuprinzând-o pe ea, o săruta, zicându-i: „Fiica mea Elpis, binecuvântată eşti tu de Domnul Dumnezeu Cel de sus, spre Care nădăjduieşti, şi sângele tău pentru Dânsul să nu-l cruţi. Mergi dar la sora ta Pistis şi cu dânsa să stai înaintea Dumnezeului tău". Apoi, sărutându-se Elpis cu sora sa Agapis, care privea la sfârşitul ei, zise către dânsa: „Să nu rămâi aici, sora noastră, ci să grăbeşti a veni, ca împreună să stăm înaintea Sfintei Treimi". Apoi s-a apropiat de trupul cel mort, tăiat, al Sfintei Pistis, sora sa, şi, cuprinzându-l pe el cu dragoste, din fire spre lacrimi se pleca, iar din dragostea cea întru Hristos spre bucurie era îndemnată. După aceea şi-a plecat sfântul său cap sub sabie şi tăiară pe Sfânta Elpis. Iar mama a primit trupul ei şi proslăvea pe Dumnezeu, bucurându-se de o vitejie ca aceasta a celor două fiice ale sale, vitejie la care şi pe a treia fiică o îndemna cu cuvinte dulci şi cu înţelepte sfaturi.

Apoi, chemând prigonitorul pe a treia fecioară, Agapis, o îndemnă pe ea, ca şi pe cele două, să se depărteze de Cel răstignit şi să se închine Artemidei. Dar în zadar s-a ostenit înşelătorul pentru că cine avea să rabde mai mult pentru Domnul cel iubit al său, precum Agapis, care se tâlcuieşte „dragoste", de vreme ce este scris: „mai tare ca moartea este dragostea, apa cea multă nu poate s-o stingă şi chiar râurile nu o vor îneca pe ea?" Că n-au stins focul dragostei celei către Dumnezeu în această fecioară apele cele multe ale dulceţilor lumeşti şi nu o înecară pe ea râurile primejdiilor şi ale chinurilor, ba încă se dădea pe faţă dragostea ei cea mare prin aceea că era gata în orice vreme să-şi pună sufletul pentru iubitul său Iisus Hristos. Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca cineva să-şi pună sufletul pentru altcineva. Dar,

cunoscând prigonitorul că nu poate să sporească nimic cu înşelăciunea, a început a o chinui pe ea, vrând ca în felurite chinuri să despartă pe Agapis de dragostea lui Hristos. Dar sfânta alcătuia cu buzele cuvintele apostolului: *Cine mă va despărţi de dragostea lui Dumnezeu? Oare necazul, sau strâmtoarea, sau prigoana, sau foamea, sau golătatea, sau primejdia, sau sabia? În toate acestea biruiesc pentru Cel ce m-a iubit pe mine* (Romani 8, 35-37).

Deci s-a început chinuirea ei aşa: a poruncit chinuitorul să o întindă pe ea pe o roată şi cu toiege să o bată. Şi a fost întinsă sfânta atât de mult, încât în trupul ei cel tânăr se desfăceau mădularele din încheieturile lor şi, bătându-se, se roşea cu sângele ca o porfiră, iar pământul se adăpa din sângele ei ca din ploaie. Apoi au încins un cuptor foarte tare şi, arătându-l sfintei, chinuitorul a zis: „O, fecioară, numai atâta să zici: Mare este zeiţa Artemida!; şi-ţi voi da drumul. Iar de nu vei zice aceasta, îndată într-acest cuptor încins vei arde". Iar sfânta a zis: „Mare este Dumnezeul meu Iisus Hristos! Iar Artemida şi tu cu dânsa să pieriţi!" Şi îndată prigonitorul, mâniindu-se, a poruncit celor ce stăteau de faţă să o arunce în cuptor. Iar ea, neaşteptând să o arunce cineva, singură s-a grăbit a intra; şi umbla prin mijloc nearsă şi ca la un loc de răcoare dănţuia, cântând şi binecuvântând pe Dumnezeu. Iar din cuptor îndată a ieşit foc asupra necredincioşilor celor ce stăteau împrejurul cuptorului şi a ars pe unii, prefăcându-i în cenuşă, iar pe alţii i-a pârlit şi chiar pe împăratul, ajungându-l, l-a vătămat, încât a fugit departe de cuptor. Deci se vedeau în acel cuptor şi alte oarecare fiinţe foarte luminoase dănţuind cu dânsa şi se preamărea numele lui Hristos, iar necuraţii se ruşinau.

Apoi, stingându-se cuptorul, a ieşit sfânta, mireasa cea frumoasă a lui Hristos, ca dintr-o cămară, luminoasă şi sănătoasă. Şi prinzând-o, chinuitorii i-au găurit încheieturile cu sfredele, după porunca împăratului, însă sfânta n-a murit în muncile acelea, întrucât dumnezeiescul ajutor o întărea. Pentru că cine ar fi putut răbda acestea? Oricine îndată ar fi murit. Însă iubitul ei Mire, Iisus Hristos, o întărea pe ea pentru ca necuraţii de mai mare ruşine să se umple, iar sfintei mai multă răsplătire să i se înmulţească şi aşa să se proslăvească puterea cea tare a lui Dumnezeu în vasul cel slab. Mai pe urmă prigonitorul, îmbolnăvindu-se de pârlirea aceea a focului, a poruncit să o taie pe sfânta cu sabia. Iar Agapis, auzind de tăierea sa, se bucura şi zicea: „Cum oare să binecuvintez mult lăudatul numele Tău, Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce mă iubeşti pe mine, roaba Ta şi cu surorile mele mă rânduieşti pe mine,

învrednicindu-mă ca aceleaşi munci pe care şi ele le-au pătimit pentru numele Tău să le pătimesc?"

Iar mama ei, Sfânta Sofia, neîncetat se ruga lui Dumnezeu pentru a treia fiică a sa, ca să-i dea ei răbdare până la sfârşit şi zicea către dânsa: „A treia mlădiţă a mea, fiica mea cea preaiubită, nevoieşte-te până la sfârşit, pentru că pe bună cale mergi, şi iată ţi s-a împletit ţie cunună şi ţi s-a deschis cămara cea gătită, şi Mirele stă, aşteptându-te şi privind de sus la nevoinţa ta. Când îţi vei pleca capul sub sabie, El să primească sufletul tău cinstit şi fără de prihană, să-l cuprindă şi să te odihnească pe tine cu ale tale surori. Încă să mă pomeneşti şi pe mine, mama voastră, în împărăţia Mirelui nostru, ca milostiv să-mi fie mie şi să nu mă lipsească pe mine de partea voastră şi de petrecerea împreună întru slava Sa cea sfântă". Şi îndată o tăiară pe Sfânta Agapis cu sabia.

Iar maica, luând trupul ei, l-a pus într-o raclă frumoasă împreună cu trupurile Sfintelor Pistis şi Elpis şi a împodobit trupurile lor precum se cuvenea. Şi punându-le într-o căruţă, le-a dus din cetate ca la câteva stadii şi acolo cu cinste a îngropat pe fiicele sale, scăldate în lacrimi de bucurie, la un loc înalt. Apoi, însăşi ea, şezând lângă mormântul lor trei zile, s-a rugat lui Dumnezeu cu umilinţă şi a adormit cu somnul morţii în Domnul şi s-a îngropat de către credincioşi în acelaşi loc împreună cu fiicele cu care a avut parte de împărăţia cerească şi de încoronarea mucenicească, că, deşi n-a suferit cu trupul, cu inima a pătimit mult pentru Hristos.

Aşa de înţelepţeşte şi-a sfârşit Sofia alergarea sa, aducând Sfintei Treimi în dar pe cele trei îmbunătăţite fiice ale sale, Pistis, Elpis şi Agapis. O, sfântă şi dreaptă Sofie! Care dintre femei s-a mântuit aşa prin naşterea de fii, precum tu, care ai născut nişte fiice ca acestea, care s-au făcut mirese Mântuitorului şi, pentru Dânsul pătimind, cu Dânsul acum împărăţesc şi se proslăvesc? Cu adevărat tu eşti mamă minunată şi vrednică de bună pomenire, că, privind la acele cumplite şi amare chinuri şi la moartea fiicelor tale celor iubite, nimic nu te-a durut pentru dânsele ca mamă, ci cu atât mai mult te-ai bucurat de darul lui Dumnezeu mângâindu-te, şi singură le-ai învăţat pe ele şi le-ai rugat să nu-şi cruţe viaţa lor vremelnică, ci să-şi verse fără de cruţare sângele pentru Hristos Domnul, de a cărui prealuminată faţă acum, prin vedere, te veseleşti la cer, cu sfintele tale fiice! Înţelepţeşte-ne şi pe noi ca să aducem roadele virtuţilor credinţei, nădejdii şi dragostei şi să ne învrednicim ca înaintea Preasfintei, neziditei şi de viaţă făcătoarei Treimi să stăm şi să o slăvim în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTA MUCENIȚĂ TEODOTA

Împărățind Alexandru Sever (222-235) în Roma cea veche, a fost trimis Simpliciu în Capadocia şi a fost clevetită către dânsul Teodota, care era din părţile Pontului, femeie foarte bogată. Fiind adusă înaintea lui şi neputând să o plece ca să lase credinţa în Hristos, au atârnat-o şi i-au zgâriat pântecele multe ceasuri, iar ea lăuda pe Dumnezeu şi răbda, părându-i-se că altcineva ar fi chinuit.

După aceea, pogorând-o, au băgat-o în temniţă şi după opt zile s-a deschis temniţa singură, iar păzitorii s-au spăimântat şi degrabă au vestit lui Simpliciu, dar el nu i-a crezut.

A doua zi au adus-o pe sfânta înaintea lui şi, văzând-o cu totul sănătoasă, neavând nici măcar un semn cât de mic de răni pe trupul său, a întrebat-o: „Cine eşti tu?" Iar sfânta i-a zis: „Ţi s-a întunecat mintea, că, de-ai fi treaz, m-ai cunoaşte că eu sunt Teodota!" Acestea auzind, Simpliciu a poruncit să fie încins tare un cuptor, în care au băgat pe sfânta. În ziua următoare a trimis dregătorul doi slujitori idoleşti cu alţii dimpreună, ca să risipească cenuşa trupului sfintei. Aceştia, destupând gura cuptorului, au fost arşi amândoi de para focului, iar ceilalţi au văzut pe sfânta între doi tineri îmbrăcaţi în veşminte albe, şezând şi cântând. Şi a ieşit sfânta din cuptor nevătămată, bucurându-se şi cântând.

După aceea, plecând Simpliciu la Bizanţ, a poruncit să o aducă şi pe Sfânta Teodota legată după el. Şi abătându-se el la Ancira, a cerut să fie adusă sfânta, către care a zis: „De nu te vei pleca mie să jertfeşti zeilor, te voi ucide pe grătar încins". Iar ea i-a zis: „De va intra şi Dorotei, slujitorul zeilor, cu mine şi va birui focul, voi jertfi şi eu zeilor tăi". Şi a zis Simpliciu către Dorotei: „Intră cu dânsa, având pe zei ajutor!" Dar, intrând el cu sfânta, îndată s-a topit de foc, iar ea a ieşit nevătămată şi, de acest lucru mirându-se, dregătorul a poruncit să fie legată iarăşi şi dusă în Bitinia.

Când a sosit la Niceea, a poruncit să intre sfânta în capiştea idolilor să facă rugăciune. Sfânta a primit aceasta cu bucurie; dar toţi idolii au căzut şi s-au zdrobit. Atunci cu mânie a poruncit dregătorului ca sfânta să fie întinsă în patru părţi şi să fie despicată cu ferăstrăul. Şi făcându-se aşa, ferăstrăul s-a tocit, neputând să facă nimic, iar sfânta a rămas liberă, mulţumind Mântuitorului Hristos.

Întunecându-se mintea lui Simpliciu, a poruncit să ucidă pe Sfânta Teodota prin sabie; şi aşa i-au tăiat capul.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTA MUCENIȚĂ AGATOCLIA

Sfânta Muceniţă Agatoclia a fost slujnică a unui oarecare Nicolae care era creştin. Femeia lui, care era pavlichiană, a ocărât-o pe Agatoclia timp de opt ani, bătând-o peste grumaji cu pietre, fugărind-o desculţă prin locuri colţuroase, zdrobindu-i coastele cu un ciocan de fier şi arzându-i limba. Dar văzând că nu poate să o întoarcă spre voia sa, i-a turnat jăratec pe grumaz, silind-o astfel să părăsească viaţa aceasta.

LUNA SEPTEMBRIE

ZIUA A OPTSPREZECEA

CUVIOSUL EVMENIE, EPISCOPUL GORTINEI

Acest cuvios părinte al nostru Evmenie a trăit prin secolul al VII-lea. Prin îmbunătăţita sa viaţă a plăcut lui Dumnezeu din tinereţe, pentru că a călătorit pe calea cea strâmtă care duce la cer, ascultând pe Cel ce zice: „Nevoiţi-vă a intra prin poarta cea strâmtă, prin care, ca să poată intra cineva, două sarcini grele are a lepăda: averea şi trupul". Evmenie a lepădat averea, pentru că a împărţit-o la săraci, ştiind că bogatul cu greu va intra în Împărăţia lui Dumnezeu. Cine va putea să intre prin porţile cereşti cele strâmte, fiind încărcat cu sarcina bogăţiei?

Domnul a sfătuit pe tânărul acela care a întrebat despre viaţa cea veşnică: *Vinde-ţi averile şi le împarte la săraci şi vei avea comoară în cer* (Matei, 19, 21). Pentru că cel ce slujeşte mamonei, nu poate să slujească şi lui Dumnezeu. Şi cel însărcinat cu mulţimea bogăţiilor, nu va trece prin uşile cereşti cele strâmte, precum nici cămila prin urechea acului. Cel ce voieşte să treacă prin strâmtoare, nu numai sarcina, ci şi hainele le leapădă. Cel ce doreşte să fie în cer următor al Domnului, nu numai averile care sunt de prisos ca o sarcină netrebnică le leapădă, ci şi pe cele ce sunt de nevoie, care ca o haină pe goliciunea trupului o acoperă, şi pe acelea le împarte la săraci.

Unul ca acesta era Sfântul Evmenie. El pe toate le-a socotit a fi gunoaie. De toate s-a lepădat, pe toate le-a lăsat, ca să alerge după Hristos şi ca să-L afle şi să-L dobândească. Averea dezbrăcând-o de pe sine ca pe o haină, pe cei săraci, pe cei goi şi pe cei lipsiţi i-a îmbrăcat. Apoi, el însuşi dezbrăcându-se de toată

dulceaţa pământească, a trecut prin strâmtoarea sărăciei şi a intrat prin poarta cea îngustă care duce la cereasca bogăţie.

Acest cuvios a lepădat şi altă grosime a trupului când cu nevoinţele, cu ostenelile, cu înfrânarea, cu postul şi cu pribegia şi-a supus poftele sale şi s-a făcut subţire, ferindu-se de toată plăcerea trupească şi de iubirea dulceţilor lumeşti. Pentru că *cel ce se luptă* – precum zice apostolul – *se înfrâneaza de la toate* (I Corinteni 9, 25). S-a înfrânat şi el de toate acelea, prin care trupul s-ar fi îngrăşat şi s-ar fi îngroşat poftele, născându-se patimile. Nu şi-a dat ochilor săi somn, până ce sufletul şi trupul, curăţindu-se de patimi, s-a făcut lăcaş al Sfântului Duh.

Aşa lepădând amândouă sarcinile cele groase, una de avere, iar alta a trupului mult pătimaş, s-a făcut uşor spre trecerea căii celei înguste şi a porţilor celor strâmte care duc la viaţa veşnică. Iar când viaţa lui îmbunătăţită strălucea ca o lumină şi era de folos tuturor, atunci a fost ales şi ridicat la scaunul episcopal al Bisericii Gortinei, unde, ca o lumină stând în sfeşnic, a luminat păstoria sa şi ca un soare a luminat Biserica lui Hristos cu lucrurile şi cu cuvintele, pentru că aşa se cade să fie lumina lumii, ca fapta să meargă înaintea cuvintelor, precum raza apucă înaintea luminii. Drept aceea şi acest sfânt, şezând pe scaunul său de episcop, învăţa pe fiii săi sufleteşti mai întâi cu fapta, chip şi pildă făcându-se turmei cu viaţa cea curată şi plăcută lui Dumnezeu, apoi îi învăţa şi cu cuvântul.

Mai întâi fiind lumină pentru sine, a luminat şi pe alţii. Întâi, cugetând el la legea Domnului ziua şi noaptea, şi pe alţii după aceea i-a învăţat. Întâi el a vieţuit cu sfinţenie şi apoi i-a sfinţit pe alţii. Întâi a câştigat ştiinţa sa curată şi apoi a curăţit conştiinţele altora. Era încă şi foarte milostiv şi, după numele său Evmenie, care se tâlcuieşte milostiv, avea viaţa plină de lucruri bune. Era tată al sărmanilor, bogăţie a săracilor, dătător celor ce cer, mângâietor celor ce pătimesc şi preaminunat făcător de minuni.

Odată a omorât cu rugăciunea un şarpe mare ce se repezise asupra lui. Dar mai mare minune a făcut că pe şarpele iadului, pe diavolul, l-a călcat, păşind peste dânsul prin rugăciune şi l-a alungat pe el de la turma lui Hristos cea încredinţată lui. Şi nu numai în Gortina, ci şi în Roma, asupra diavolilor s-a înarmat, pentru că ajungând la Roma, prin semne şi minuni pe mulţi i-a făcut a se mira, duhurile cele viclene le-a alungat din oameni, bolnavii a tămăduit şi era făcător de pace în mijlocul vrajbelor şi al mâniilor.

Ajungând la Tebaida în vreme de secetă, a pogorât ploaie din cer cu rugăciunea şi, acolo sfârşindu-se cu pace, a început, după viaţa cea vremelnică, viaţa cea veşnică şi nesfârşită. Iar sfântul lui trup a fost mutat în Gortina, la scaunul lui, şi acolo l-au îngropat cu cinste.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTA MUCENIŢĂ ARIADNA

Sfânta Muceniţă Ariadna a pătimit pentru Hristos pe vremea împărăţiei lui Adrian (117-138), fiind roabă la oarecare Tertil, mai-mare al cetăţii Promisia, din ţara Frigiei. Acel Tertil a făcut praznic în capiştea idolească la naşterea unui prunc al său, jertfind şi închinându-se zeilor şi dănţuind cu toţi casnicii şi cu prietenii şi vecinii săi. Sfânta Ariadna a rămas acasă şi n-a vrut să intre în capiştea idolească şi să prăznuiască împreună cu stăpânul său.

Deci, mâniindu-se, stăpânul ei a bătut-o fără milă, apoi, spânzurând-o, a strujit-o cu unghii de fier, după aceasta a aruncat-o în temniţă şi a chinuit-o cu foamea multă vreme, ca să se lepede de Hristos şi să se închine idolilor neînsufleţiţi. Apoi i-a dat drumul din temniţă şi ea s-a dus din cetate. Dar stăpânul ei, căindu-se că a eliberat-o, a alergat după dânsa cu slujitorii săi, iar ea, uitându-se înapoi şi văzând pe urmăritorii săi, a fugit şi, apropiindu-se de o oarecare piatră, s-a rugat lui Dumnezeu ca să o izbăvească pe ea din mâinile vrăjmaşilor. Şi îndată, cu dumnezeiască putere, s-a desfăcut piatra şi a intrat sfânta înlăuntru, iar piatra s-a strâns la loc cum a fost, pentru că îngerul Domnului, arătându-se acolo, a făcut această minune. Deci prigonitorii s-au tulburat de frică şi, hărţuindu-se cu suliţele lor, singuri s-au împuns pe ei şi au pierit.

Aşa a izbăvit Domnul pe roaba sa din mâinile lor, ca pe o pasăre din cursa vânătorilor. Cu ale cărei rugăciuni să ne izbăvească Domnul şi pe noi de vrăjmaşii noştri şi cu această sfântă să ne învrednicească a dănţui în bucuria cea cerească în veci. Amin.

LUNA SEPTEMBRIE
ZIUA A NOUĂSPREZECEA

SFINŢII MUCENICI TROFIM, SAVATIE ŞI DORIMEDONT

Când răucredinciosul Probus (276-282) avea sceptrul împărăţiei Romei, iar în Antiohia stăpânea Attic, care se numea şi Eliodor, atunci se săvârşea praznicul pierzător de suflet al lui Apolo, şi locuitorii cetăţii, precum le era obiceiul, toată ziua aceea se îndeletniceau cu aduceri de jertfe, beţii, dănţuiri şi toate lucrurile cele de desmierdare.

Atunci au venit acolo din părţile din afară doi necunoscuţi, Trofim şi Savatie, bărbaţi dreptcredincioşi şi închinători ai adevăratului Dumnezeu. Aceştia, văzând orbirea şi pierderea marii mulţimi de suflete, au suspinat cu greu şi, amestecându-şi cuvintele cu lacrimi, au zis către Dumnezeu: „Dumnezeule! Cel ce cu cuvântul din nefiinţă toate le-ai alcătuit şi pe om după chipul Tău l-ai zidit, Tu caută din cer şi scoate pe aceşti oameni din mâinile vrăjmaşului".

Grăind ei acestea, închinătorii la idoli, cei ce i-au văzut pe dânşii, au cunoscut că nu fac parte din păgânătatea idolească, şi, prinzându-i, i-au dus la stăpânitorul şi judecătorul lor cel mai dinainte pomenit, Attic Eliodor, care, văzându-i, îndată a poruncit să-i despartă pe unul de altul. Aducând de faţă întâi pe Sfântul Trofim îl întrebă de nume, de viaţă şi de credinţă. Iar el a răspuns: „Numele meu este Trofim şi m-am născut din părinţi slobozi şi de neam bun; însă am fost robit păcatului până ce, prin botezul lui Hristos, am luat cea mai bună libertate şi neamul cel mai bun".

Iar judecătorul a zis: „De ce credinţă eşti?" Răspuns-a Trofim: „Iată, ţi-am spus, dar ascultă mai lămurit: Sunt creştin, rob al lui

Hristos şi Lui vreau să fiu jertfă". Judecătorul a zis: „Dar eşti străin sau cetăţean?" Iar sfântul, cel ce cu adevărat era străin de lume, a zis că este străin. Iar judecătorul l-a întrebat: „Oare ai citit poruncile împărăteşti?" Răspuns-a sfântul: „Le-am citit, însă ce este nouă că între dreapta credinţă şi înşelăciunea diavolească este atâta deosebire cât între zi şi noapte?"

După aceste cuvinte, mâniindu-se, prigonitorul a poruncit ca pe Sfântul Trofim, dezbrăcându-l, să-l întindă în patru părţi şi să-l bată fără milă. Şi l-au bătut mult pe mucenic, până s-a roşit pământul de sângele lui. Apoi judecătorul a poruncit ca să înceteze a-l bate şi i-a zis: „Jertfeşte zeilor, Trofime, că, de nu vei jertfi, te voi trimite în Frigia, la Dionisie prigonitorul".

Acel Dionisie era foarte cumplit. Prin tirania sa cea fără de omenie era vestit în toată lumea. Răspuns-a Sfântul Trofim: „Nu mi se cade mie nici a mă gândi la aceasta, chiar dacă voi fi ucis de tine ori de altul, că de voi fi chinuit ori de Eliodor, ori de voi fi chinuit de Dionisie, tot o moarte îmi este înainte, pentru că amândoi au acelaşi gând: să ucidă pe cei care au hotărât să slujească cu dreaptă credinţă lui Dumnezeu".

La aceste cuvinte judecătorul mai tare s-a mâniat şi a poruncit să-l spânzure pe lemn pe sfânt şi să-i rupă trupul. Şi îndată veniră de faţă cei care taie capetele, cu unelte ascuţite, cu care, tăind trupul mucenicului şi strujindu-l până la oase, ajunseră la cele dinlăuntru ale lui. Iar el, răbdând, grăia încet şi lin: „Doamne, ajută robului Tău". Iar judecătorul a zis către dânsul: „Unde este Hristos al tău, Trofime?" Iar el a răspuns: „Hristos al meu este cu toţi cei ce-L cheamă pe El în adevăr şi de mine nu se desparte. Semnul adevărat al venirii lui Hristos la mine este acesta: că rabd cu înlesnire chinurile pe care nu le poate răbda firea omenească, de nu ar fi lângă dânsa ajutorul lui Dumnezeu".

După aceste chinuri îl aruncară pe Sfântul Trofim în temniţă, apoi aduseră la judecată pe fericitul Savatie. Şi îndată a zis către dânsul judecătorul: „Nu te întreb pe tine de eşti creştin, ci spune mai întâi de ce rânduială eşti", pentru că singur cuvântul creştin era aşa de urât acelui necurat, încât nici nu voia să-l audă, precum cel bolnav de ochi nu suferă să vadă lumina cea bineprimită la toţi, la fel şi prigonitorul, fiindu-i ochii sufleteşti aşa de întunecaţi, nu suferea să caute cu dânşii la lumina numelui lui Hristos, pentru aceea i-a zis: „Nu te întreb pe tine de eşti creştin". Iar Sfântul Savatie a răspuns: „Mie, o, judecătorule, dregătoria, vrednicia, moştenirea, mărirea şi bogăţia îmi este Hristos, Fiul lui Dumnezeu

Cel pururea viu, cu a Cărui purtare de grijă toată lumea durează şi se cârmuieşte".

Judecătorul, socotind răspunsul cel îndrăzneţ al mucenicului ca o jignire, s-a mâniat şi l-a lovit peste obraz, zicându-i: „Na, să răspunzi precum te întreb eu! Şi mai înainte, până nu te voi pierde pe tine cu chinurile, apropie-te de zei şi le jertfeşte lor". Sfântul a ocărât pe zeii lor şi a râs de nebunia lor şi a dat pe faţă păgânătatea lor. Atunci, după porunca prigonitorului, l-au spânzurat şi cu unghii de fier l-au strujit atât de mult, până ce au rămas oasele goale, căzând carnea şi cele dinlăuntrul lui se vedeau rupte, încât chinuitorii nu aveau ce să mai rupă de pe dânsul, că toată carnea căzuse. Rămânând numai oasele spânzurate, îl dezlegară de pe lemn şi îndată Sfântul Savatie, în acele chinuri, şi-a dat sufletul în mâinile Domnului.

Mutându-se Sfântul Savatie către Domnul, a rămas singur în chin fericitul Trofim. Judecătorul, pierzând speranţa că-l va întoarce spre păgânătate, a gândit să-l trimită în Frigia la prigonitorul Dionisie, de care am pomenit mai înainte. Drept aceea a scris către dânsul o scrisoare, înştiinţându-l despre Trofim, despre câte chinuri a răbdat, şi că s-a arătat mai tare decât cei care l-au chinuit şi că pe Hristos Unul îl cinsteşte şi pe ei ca pe nimic îi socoteşte.

Trimişii, luând scrisoarea, au scos pe sfânt din temniţă şi, după porunca prigonitorului, l-au încălţat cu încălţăminte de fier care avea în ea mulţime de piroane ascuţite, cu care să-l ducă încălţat pe cale. Şi, luând ostaşii pe sfânt, îl duceau şi îl sileau să meargă deopotrivă cu dânşii; ei pe cai, iar sfântul pe jos, în încălţămintea cea de fier, înţepându-i-se picioarele de piroane, mergea întrecând pe cei pedeştri şi călări şi se uda calea cu sfântul lui sânge. Acolo cu adevărat chinuitoare a fost calea ce a dus la viaţa veşnică, unde, câţi paşi a făcut, atâtea răni noi a luat în picioare, şi câte răni noi a avut, atâtea dureri şi necazuri a răbdat. Însă Domnul, fiind calea, îl întărea pe robul său pe cale şi pentru fiecare pas îi gătea lui răsplătire.

Mergând trei zile, a ajuns la cetatea Frigiei, care se numea Sinad. Şi acolo ostaşii au dat lui Dionisie scrisoarea de la Eliodor. Acesta, citind-o, a poruncit să-l aducă înaintea sa pe Sfântul Trofim şi, văzându-l, l-a întrebat: „Oare tu eşti Trofim?" Iar mucenicul a răspuns: „Trofim mă numesc şi sunt rob al lui Hristos, adevăratul Dumnezeu, în Care cei ce cred nu se ruşinează niciodată". Iar Dionisie a zis: „Încă te afli tot în nesupunere şi pe acel Hristos zadarnic şi în deşert Îl mai chemi? El la mulţi a fost pricinuitor al

morţii. Dacă n-ai vrut mai întâi să te lepezi de El, apoi acum lasă nădejdea pe care ai avut-o spre Dânsul şi jertfeşte idolilor, ca, scăpând de muncile cele cumplite şi de moarte, să-ţi petreci zilele tale în pace". Viteazul Trofim a răspuns: „De moarte şi dacă aş vrea să scap, nu este cu putinţă, că de nu mă vei ucide tu, apoi însăşi firea cu adevărat este datoare să moară. Iar prin moarte se cade a dobândi viaţa aceea care fără de măsură este mai bună şi mai mare decât aceasta, care este plină de răutăţi şi scurtă. Bunătăţile vieţii ce va să fie, ochiul cel de tină nu poate să le vadă şi urechea să le audă, nici nu se suie la inima omului. Deci cu mare dorinţă sunt robit de viaţa aceea şi mă bucur auzind de la tine de moartea cu care mă îngrozeşti".

Atunci Dionisie, oftând de mânie, a poruncit ca să-l bată pe Sfântul Trofim cu vine crude. Iar când îl bătea îi zicea prigonitorul: „Să zici numai cu buzele, Trofime, voi jertfi zeilor, şi îndată te vei izbăvi din chinuri". Iar el, nesocotind bătăile şi cuvintele prigonitorului, tăcea. Apoi slujitorii au turnat oţet cu muştar amestecat în nările lui, după porunca prigonitorului. După aceasta, spânzurându-l pe un lemn, îi spintecau coastele, făcându-i răni lungi şi adânci, încât ieşeau râuri de sânge din ele. Iar el, răbdând, zicea în sine: *Multe sunt necazurile dreptilor şi din toate acelea îi va izbăvi pe ei Domnul*. Aceasta auzind-o, Dionisie i-a zis: „Deşartă este nădejdea ta, Trofime, şi zadarnice gândurile tale, pentru că cine va veni la tine din cer ca să te izbăvească de răutăţile cele de aici? Deci te sfătuiesc, jertfeşte zeilor şi îţi vei ajuta ţie". Iar sfântul, râzând de nebunia prigonitorului, a zis: „De Dumnezeul meu cel adevărat şi viu nu mă voi lepăda niciodată!" Dionisie a zis cu mânie către slujitori: „Mai groaznic să-l chinuiţi pe el". Şi se sileau chinuindu-l foarte cumplit, iar sfântul se ruga: „Caută din cer, Dumnezeul meu, şi mă izbăveşte de cursa vânătorilor, că Tu eşti aşteptarea mea, Doamne".

Prigonitorul a poruncit ca să toarne pe rănile lui oţet cu sare, adăugându-i mai multă durere. Iar fericitul a zis către judecător: „Mai tare acum ai făcut trupul meu, ca să nu se strice de bătăile ce mi-ai dat tu". Apoi cu lumânări aprinse îi arseră coastele, dar nici aşa nu a slăbit ostaşul lui Hristos cel nebiruit. După aceasta îl aruncară în temniţă.

Era acolo un bărbat, anume Dorimedont, sinclitic, întâi între sfetnici, creştin binecredincios, dar tăinuit de frica muncitorului. Acela, mergând adeseori în temniţă în taină la Sfântul Mucenic

Trofim, îi spăla sângele, îi ştergea rănile cu pânze curate şi îi lega umflăturile, având în toate grijă de dânsul.

Dar nu s-a tăinuit multă vreme această faptă bună a lui înaintea muncitorului, pentru că îndată a sosit praznicul cel urât de Dumnezeu care se numea „Dioscoria", adică ziua lui Castor şi a lui Polux, şi se sărbătorea de către întregul popor acel praznic păgânesc în cetatea Sinad. Dionisie cu toţi mai-marii şi sfetnicii săi se închinau idolilor în acea vreme; dar, văzând că nu este cu dânşii şi Dorimedont, au trimis după dânsul ca să se veselească cu dânşii. Iar fericitul Dorimedont a răspuns celor ce veniseră la dânsul: „Sunt creştin şi nu mi se cade a veni la ospeţe păgâneşti!" Auzind aceasta, Dionisie a poruncit ca să-l aducă cu sila pe acela la sine. Întrebându-l pentru ce n-a venit cu dânşii la ospăţ, s-a înştiinţat că într-adevăr este creştin; însă, nevrând în acea zi să-l judece pe el, a poruncit să-l ia sub pază.

Deci trimitea la dânsul pe oarecare din prietenii săi, îndemnându-l să se pocăiască şi să se întoarcă la zeii lor. Iar el, privind cu iuţime la dânşii, le-a zis: *„Depărtaţi-vă de la mine toţi lucrătorii fărădelegii"*. Apoi iar tăcea şi s-a făcut, precum zice psalmistul, *ca un om ce nu aude şi nu are în gura lui mustrări*. Iar a doua zi a şezut prigonitorul la judecată şi, aducând de faţă pe Dorimedont, a zis către dânsul: „Omule înşelat, ce ţi-a fost ţie ieri că te-ai depărtat de zei şi n-ai împlinit poruncile împărăteşti? Oare nu erai tu îndestulat ca să fii cinstit de toţi şi să ai între noi locul cel mai dintâi?"

Răspuns-a sfântul: „Cel ce iubeşte pe adevăratul Dumnezeu, întru nimic socoteşte toată cinstea şi slava. Pentru că ce folos este mai mult decât alţii a se mândri, în haine de mult preţ a se îmbrăca, şi celor fără de suflet idoli a se închina? Toate acestea sunt vremelnice şi deşarte, despart pe om de Dumnezeu şi mijlocesc gheena focului".

Chinuitorul se sârguia mult, cu îmbunări şi cu îngroziri, ca pe Sfântul Dorimedont să-l despartă de Hristos; dar, după ce n-a sporit nimic, a poruncit să-l dezbrace şi să-l spânzure şi cu ţepi de fier înfocate să-i ardă coastele lui. Şi zicea nelegiuitul: „Voi vedea de va veni Hristos ca să-i ajute lui". Iar sfântul, fiind chinuit, chema numele Domnului Dumnezeului său şi batjocorea pe spurcaţii idoli şi cu cuvintele sale rănea inima prigonitorului, mai mult decât acela cu ţepile care rănea trupul lui. Iar Dionisie se repezea la slujitorii cei ce munceau pe sfântul şi îi mustra pe ei că nu pot să biruiască limba unuia ce huleşte pe zeii lor, ca să tacă. Iar ei, umplându-se

de mânie, cu unghii de fier au rupt faţa sfântului şi i-au dezrădăcinat dinţii lui. Însă nici aşa n-au putut să încuie cu tăcerea gura cea grăitoare de Dumnezeu, care mărturisea pe Hristos şi ocăra pe idolii cei fără de suflet. Apoi au aprins foc sub dânsul şi l-au pus pe cărbuni aprinşi. Iar el, ca pe nişte flori roşii umblând, se bucura în pătimirile sale, arătându-se gata să rabde mai multe şi mai cumplite munci pentru Hristos. După aceasta, prigonitorul a poruncit să-l aducă pe el în temniţă, iar pe Sfântul Trofim să-l scoată din nou la chinuri. Şi, spânzurându-l, cu unghii de fier îi rupea carnea de pe trup, îndoind rănile cele dintâi. După aceasta cu ţepuşe înfocate i-au scos ochii, iar sfântul, pătimind, mulţumea lui Hristos, apoi îl aruncară iar în temniţă.

Deci se sfătui Dionisie cu sfetnicii săi cum să piardă pe Trofim şi pe Dorimedont, că de toate muncile nu băgau seamă. Astfel se hotărî să-i dea pe ei la mâncarea fiarelor. Apoi a poruncit chinuitorul ca să pregătească nişte fiare flămânde şi să hotărască ziua priveliştii. Sosind ziua aceea în care sfinţii erau să fie mâncaţi de fiare, a ieşit Dionisie cu toţi sfetnicii şi cu slugile sale la privelişte şi s-a adunat popor mult. Apoi scoaseră pe Sfinţii Mucenici Trofim şi Dorimedont, goi şi răniţi, fiindu-le tot trupul ca o rană.

Punându-i pe ei în privelişte, au dat drumul din cuşcă la o ursoaică; iar ea, cu mânie repezindu-se, alerga spre dânşii. Când s-a apropiat de ei, îndată mânia fiarei s-a schimbat în blândeţe. Iar Sfântul Dorimedont, dorind ca mai degrab să se dezlege din trup şi cu Hristos să vieţuiască, a luat pe ursoaică de ureche şi o întărâta pe ea, ca doar mai degrab ar fi sfâşiat de dânsa; iar ea, ca şi cum se ruşina de el, îşi pleca şi îşi întorcea capul ei. Iar muncitorul se mânia mai mult decât fiara, şi singur întru sine se chinuia, văzând pe sfinţi nevătămaţi de acea ursoaică.

Apoi a dat drumul din cuşcă asupra lor unui pardos, dar şi acela, ca un câine bucurându-se, lingea picioarele lor. După aceea a dat drumul unui leu, însă şi acela a făcut tot ca şi cei dintâi, arătându-se ca un mieluşel blând. Apoi s-a mâniat chinuitorul asupra celui ce avea grijă de fiare, şi-l îngrozea pe el cu moarte de nu va întărâta pe fiare, ca pe acei doi creştini să-i mănânce. Şi când acela voia să întărâte leul, îndată s-a repezit leul la dânsul şi a rupt pe stăpânul său. Deci tot poporul, văzând o minune ca aceea, se mira şi cunoştea puterea marelui Dumnezeu şi Mântuitorului nostru. Numai singur muncitorul cel fărădelege nu voia să cunoască, şi cu mai mult întuneric de nebunie se acoperea, hulind

pe Hristos şi pe robii Lui numindu-i fermecători. Apoi a poruncit să le taie lor capetele cu sabia. Şi aşa Sfinţii Mucenici Trofim şi Dorimedont, după multe şi amare munci, au murit cu ucidere de sabie, iar acum, în viaţa cea fără de moarte, adăugându-se Sfântului Savatie, dănţuiesc cu îngerii, slăvind pe Sfânta Treime, pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe Unul Dumnezeu, Cel de toţi slăvit în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL ZOSIMA PUSTNICUL[1]

Sfântul Zosima a fost pustnic în părţile Ciliciei. Odată, când înrăutăţitul cârmuitor Domiţian a mers la vânat cu slujitorii săi, după ce a trecut prin multă pustie şi peste dealuri, gonind şi vânând fiare, au văzut într-un loc departe o mulţime de animale, iar în mijlocul lor era un om bătrân, umblând şi vorbind cu ele ca şi cu oamenii. Spre acestea s-au repezit vânătorii şi au fugit fiarele, iar pe omul acela, prinzându-l, l-au dus la boier.

Părându-li-se că este vânător şi că face farmece în pustie, a fost întrebat cine este şi cum îi este numele. Iar el a zis: „Sunt creştin şi îmi este numele Zosima". Deci, legându-l pe el, îl duseră în cetate, unde, şezând boierul la judecată, îl întreba pe el de vrăji şi de farmece şi în ce chip a fermecat fiarele de trăia în mijlocul lor nevătămat şi vorbea cu dânsele precum cu oamenii. Iar Zosima a răspuns: „Nu pentru farmece mi-am petrecut viaţa mea în pustie, ci pentru că, fiind creştin, nu puteam să petrec cu necredincioşii în cetate. De aceea m-am dus în pustie, vrând ca mai bine să fiu cu fiarele decât cu oamenii cei răi şi vrăjmaşi ai Domnului meu Iisus Hristos. Pentru că m-am sârguit să duc o viaţă ca mulţi sfinţi părinţi de-ai noştri, care, înstrăinându-se de lume, au vieţuit în pustie. Iar Dumnezeu, Cel ce ştie pe cei care Îi slujesc Lui, se îngrijeşte de dânşii. Acela, rânduind şi pentru mine după bunătatea sa, mi-a supus fiarele cele sălbatice spre mângâierea mea. Şi am vieţuit cu dânsele, mângâindu-mă spre Dânsul, punându-mi în El toată nădejdea mea".

Atunci boierul a zis: „Dar pe Nazarineanul Îl cinsteşti, răule bătrân? Bine, am să merg la Nazaret şi acolo tare te voi munci pe tine, ca ori de Nazarineanul să te lepezi, ori rău să te lipseşti de

[1] Cuviosul Zosima se prăznuieşte împreună cu Atanasie Scribul pe 4 ianuarie.

viaţa aceasta. Ba chiar şi cei ce sunt nazarineni, văzând muncile tale, o să se înfricoşeze".

Deci l-a trimis pe Zosima ferecat la Nazaret, înaintea sa. După o vreme şi el a sosit la Nazaret şi, alegând vreme de judecată, a adus de faţă pe Zosima şi i-a zis: „Spune-ţi vrăjile tale, cum ai fermecat fiarele?" Iar el s-a mărturisit pe sine că este creştin. Şi a poruncit înrăutăţitul să-l spânzure pe el cu capul în jos, să-i lege o piatră mare de grumaji şi cu unghii de fier să-l strujească. După aceasta iar l-a întrebat pe el să-şi spună farmecele. Iar Zosima a zis: „Hristos, Dumnezeul meu, Acela a trimis fiarele spre mângâierea mea în pustie". Apoi i-a zis judecătorul: „Dacă fiarele ascultă pe Dumnezeul tău, porunceşte să vină aici o fiară, şi toţi împreună cu tine vom crede". Iar Zosima, întinzându-şi cinstitele sale mâini în sus şi rugându-se, a zis: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ascultă-mă pe mine, robul Tău, şi fă să vină aici un leu înfricoşat, ca să-mi slujească mie".

Deodată un leu înfricoşat a alergat în cetate la acea privelişte şi cu glas omenesc a grăit, înfricoşând pe toţi. Toţi, văzându-l, au fugit, iar leul, venind, sprijinea pe dedesubt piatra care era legată de grumajii lui Zosima. Văzând aceasta un oarecare Atanasie Comentarisie (Scribul), a cunoscut puterea lui Hristos şi a crezut în El.

Tiranul Domiţian, strigând din cetate, a zis: „Zosima, îmblânzeşte fiara, ca să te dezlegăm". Iar Zosima a binecuvântat ca fiara să se îmblânzească. Deci boierul a poruncit să dezlege pe sfântul din legături, voind să-l trimită pe el la împărat. Zosima, însă, rugându-se lui Dumnezeu, şi-a dat duhul, iar leul s-a dus în pustie. Apoi creştinii au îngrijit trupul sfântului şi l-au îngropat pe el cu cinste, slăvind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Duhul Sfânt, Cel slăvit în veci. Amin.

LUNA SEPTEMBRIE
ZIUA A DOUĂZECEA

SFÂNTUL MARE MUCENIC EVSTATIE PLACHIDA, SOŢIA ŞI FIII LUI

În zilele împărăţiei lui Traian (98-117) petrecea în Roma oarecare dregător, anume Plachida, de neam bun, slăvit, mai bogat decât alţii şi atât de viteaz în războaie încât chiar şi numai numele lui era înfricoşat vrăjmaşilor. Acesta a fost ales povăţuitor al oştirilor romanilor şi a arătat multă bărbăţie în războaie, atunci când împăratul Romei, Tit (79-81), a mers cu oaste în pământul Iudeii.

Deşi era închinător la idoli cu credinţa, arăta în viaţa sa lucruri creştineşti, hrănindu-i pe cei flămânzi, îmbrăcându-i pe cei goi, ajutându-le celor căzuţi în primejdii şi liberându-i pe mulţi din legături şi din temniţe. Şi mai mult se bucura de aceasta, când, făcând bine cuiva, îi dădea mână de ajutor fiind în primejdie, decât atunci când biruia cu mâna pe vrăjmaşi. Era ca un alt Cornelie, despre care pomenesc Faptele Apostolilor, în toate lucrurile bune desăvârşit, afară numai că nu avea sfânta credinţă, cea în Domnul nostru Iisus Hristos, fără de care toate lucrurile cele bune sunt moarte. Şi avea soţie tot aşa cu fapte bune, ca şi dânsul, cu care a născut doi fii. Plachida şi femeia sa erau foarte buni şi milostivi spre toţi. Îi lipsea aceasta numai, să cunoască pe Unul, adevăratul Dumnezeu, dar, neştiindu-l, prin lucruri bune Îl cinstea.

Deci iubitorul de oameni, Dumnezeu, Cel ce vrea ca toţi să se mântuiască şi nu trece cu vederea pe cei ce fac cele bune, n-a trecut cu vederea nici pe acest bărbat virtuos şi nu l-a lăsat să piară în întunericul înşelăciunii idoleşti, ci l-a făcut pe el primit Lui (căci în toate neamurile, cel ce se teme de Dumnezeu şi face dreptate este

primit), şi a vrut ca să-i arate lui calea mântuirii cu un chip ca acesta:

Fiind Plachida într-o zi, după obiceiul său, la vânătoare de fiare cu slugile sale, a găsit o cireadă de cerbi şi, rânduindu-şi călăreţii, au început a urmări pe cerbi. Văzând un cerb mai mare din toată mulţimea, alerga după el. După ce s-a osebit cerbul din grămadă, s-a despărţit şi Plachida de ostaşii săi, cu puţini tovarăşi alergând după el; iar slugile cele ce îi urmau lui, obosind, au rămas departe. Plachida singur, având calul mai iute, a alergat mai departe după cerb în pustie. Alergându-l pe el mult şi fugind departe, cerbul s-a suit pe o piatră înaltă şi stătea pe dânsa; şi, sosind aproape Plachida singur, cugeta în sine cam cum ar putea să vâneze cerbul, şi privea la el. Iar înduratul Dumnezeu, Cel ce rânduieşte în toate chipurile mântuirea oamenilor, şi cu judecăţile care ştie povăţuieşte la calea cea adevărată, a vânat pe vânătorul, nu ca pe Cornelie prin Petru, ci ca pe Pavel prin arătarea sa.

Căci, stând Plachida mult şi privind la cerb, i s-a arătat lui Hristos Domnul, astfel: Era o cruce foarte luminoasă între coarnele cerbului, spre care privind Plachida a văzut asemănarea trupului Celui răstignit pe cruce pentru noi, Iisus Hristos. Deci, minunându-se de acea înfricoşată vedenie, a auzit de acolo un glas zicând către dânsul: „De ce mă prigoneşti, Plachido?" Şi îndată, odată cu acest dumnezeiesc glas, a căzut frică peste el şi, căzând de pe cal la pământ, zăcea ca un mort. Apoi, abia venindu-şi în sine, a zis: „Cine eşti tu, Doamne, Cel ce grăieşti cu mine?" Iar Domnul i-a zis lui: „Eu sunt Iisus Hristos, Care, Dumnezeu fiind, pentru mântuirea omenească îmbrăcându-mă în trup, de voie am pătimit şi cruce am răbdat; iar tu, neştiindu-Mă, Mă cinsteşti, pentru că lucrurile tale cele bune şi milosteniile cele multe s-au suit înaintea Mea, şi Mi-am adus aminte să te mântuiesc pe tine. De aceea, M-am arătat ţie prin această vieţuitoare, ca să te vânez întru cunoştinţa Mea şi să te unesc cu credincioşii robii Mei, pentru că nu vreau ca omul cel ce face lucruri drepte, să piară încurcându-se în cursele vrăjmaşului".

Sculându-se Plachida de la pământ, n-a văzut pe nimeni, şi a zis: „Acum, Doamne, cred că Tu eşti Dumnezeul cerului şi al pământului şi Făcătorul a toate făpturile. Deci Ţie Unuia mă închin, iar alt Dumnezeu afară de Tine de acum nu voi să ştiu, ci Ţie, Doamne, mă rog! Povăţuieşte-mă pe mine ce să fac!" Şi s-a făcut un glas către dânsul, zicându-i: „Să mergi la un preot creştin

şi să te botezi de către dânsul, şi acela te va învăţa pe tine calea mântuirii". Acestea auzindu-le, Plachida s-a umplut de bucurie şi de umilinţă şi, căzând la pământ, s-a închinat cu lacrimi Domnului Celui ce i s-a arătat lui, şi se căia că până atunci n-a ştiut dreptatea şi n-a cunoscut pe Dumnezeu Cel adevărat. Dar se bucura cu duhul că s-a învrednicit de un dar ca acela, care l-a adus pe el la cunoştinţă şi l-a povăţuit la calea cea dreaptă. Apoi, încălecând pe cal, s-a întors la ai săi, veselindu-se cu duhul şi nespunând nimănui ceea ce se întâmplase.

După ce s-a întors de la vânat la casa sa, a chemat la un loc osebit pe soţia sa şi i-a spus ei toate cele ce văzuse. Iar ea a zis: „Eu, în noaptea cea trecută, am auzit pe oarecare zicând către mine: «Tu şi bărbatul tău şi fiii tăi, veţi veni mâine la mine şi mă veţi cunoaşte pe Mine, Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu, Cel ce dau mântuire celor ce Mă iubesc pe Mine». Deci, să nu zăbovim, ci degrab să facem ceea ce ni s-a poruncit nouă". După ce a înnoptat, a poruncit Plachida să caute unde trăieşte preotul creştin şi, înştiinţându-se de casa lui unde locuieşte, şi-a luat femeia şi copiii şi pe oarecare din slujitorii săi cei credincioşi şi au mers la casa acelui preot, pe nume Ioan, şi i-au spus toate cu de-amănuntul, cum li s-a arătat lor Dumnezeu şi au cerut Sfântul Botez de la el.

Preotul, auzind acestea, a preamărit pe Dumnezeu cel ce adună din neamuri popor bineplăcut Lui şi, învăţându-i pe ei sfânta credinţă, le-a spus toate poruncile lui Dumnezeu; apoi, din belşug învăţându-i şi făcând rugăciune, i-a botezat în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Şi i s-a dat lui Plachida numele Evstatie din Sfântul Botez, şi soţiei lui, Teopista, iar fiilor lor: Agapie şi Teopist. Şi, împărtăşindu-i preotul cu Sfintele Taine cele dumnezeieşti, le-a dat binecuvântare cu pace, zicându-le: „Dumnezeu să fie cu voi, Cel ce v-a luminat pe voi cu lumina cunoştinţei Sale şi v-a chemat la moştenirea vieţii veşnice, întru care, atunci când de vederea Lui pururea vă veţi sătura, să vă aduceţi aminte şi de mine duhovnicul, părintele vostru". Apoi s-au dus la casa lor, renăscuţi din scăldătoarea botezului şi plini de negrăită bucurie, pentru că luminase darul lui Dumnezeu sufletele lor şi le îndulcise inimile, încât li se părea că sunt în cer, nu pe pământ.

A doua zi, încălecând Evstatie pe cal şi luând câteva slugi, s-a dus la locul de vânat, acolo unde el a văzut pe Domnul, ca să-i dea mulţumită pentru nespusele Lui daruri. Şi sosind la locul acela, a trimis pe slugile sale, zicându-le: „Să căutaţi vânat". Iar el, descă-

lecând de pe cal, a căzut cu faţa la pământ rugându-se cu lacrimi şi mulţumind lui Dumnezeu pentru o milă negrăită ca aceea a Lui, că bine a voit a-l lumina cu lumina credinţei, pe el împreună cu toată casa sa. Deci de aici înainte s-a încredinţat în mâinile Domnului său, punându-şi nădejdea în voia Lui cea bună şi desăvârşită, ca, după a Sa bunătate, pe toate cele pentru dânsul să le rânduiască spre folos, precum ştie şi vrea.

Şi i s-a făcut acolo descoperire de ispitele şi de necazurile cele ce erau să vină asupra lui. Pentru că a auzit pe Domnul grăind către dânsul: „Evstatie, se cade ţie să-ţi arăţi faptele credinţei tale, neîndoirea nădejdii şi osârdia dragostei tale către mine; dar acestea se cunosc nu în vremelnicele bogăţii şi în norocirea cea deşartă, ci în sărăcie şi în ispite. Pentru acestea ai să ajungi în multe necazuri şi o să fii ispitit în primejdii ca un alt Iov, ca *lămurit fiind ca aurul în ulcea*, vrednic Mie să te afli şi să primeşti cununa din mâinile Mele". Iar Evstatie a zis: „Doamne, iată înaintea Ta sunt, fă cu mine ceea ce voieşti, sunt gata să primesc cu mulţumire orice din mâinile Tale. Că Tu bun şi milostiv eşti; pedepseşti cu milă ca un Tată, şi oare să nu primesc părintească învăţătură din îndurate mâinile Tale? Cu adevărat sunt gata a suferi ca un rob şi a răbda toate cele puse asupra mea, numai ajutorul Tău cel atotputernic să fie cu mine". Şi iar a auzit acel glas: „Dar acum vrei ca să primeşti necazul sau în zilele cele mai de pe urmă ale vieţii tale?" Iar Evstatie a zis: „Doamne, de nu se poate ca să treacă ispitele, apoi dă-mi acum ca să rabd acele primejdii, numai trimite-mi ajutorul Tău, ca să nu mă biruiască răutatea şi să nu mă smulgă pe mine de la dragostea Ta!"

Atunci Domnul i-a zis: „Îndrăzneşte Evstatie, căci darul meu va fi cu tine, păzindu-te! Apoi când în adâncul smereniei vei veni, Eu te voi înălţa pe tine şi te voi proslăvi, nu numai la cer înaintea îngerilor Mei, dar şi înaintea oamenilor, pentru că, după acele multe necazuri, iar te voi mângâia pe tine, şi în dregătoria ta cea dintâi te voi rândui. Iar tu nu de cinstea cea vremelnică să te veseleşti, ci de aceea că numele tău este scris în cărţile celor vii". Aşa vorbind Sfântul Evstatie împreună cu nevăzutul Dumnezeu şi din descoperirile lui primind, s-a umplut de multă duhovnicească bucurie şi de dumnezeiesc dar la acel loc şi s-a întors la casa sa, aprinzându-se de dumnezeiasca dragoste.

Deci nu a tăinuit aceasta nici de cinstita sa soţie, ci pe toate care din dumnezeiasca descoperire le ştia, le-a spus ei, că adică vor

veni asupra lor multe ispite şi necazuri, pe care se cuvine să le rabde cu bărbăţie pentru Domnul. Iar pe toate acestea de le vor răbda, bine le va întoarce lor Domnul întru veşnică veselie şi bucurie. Apoi, auzind de aceasta cea cu bună înţelegere femeie, a zis: „Voia Domnului să fie cu noi, numai să rugăm cu dinadinsul bunătatea Lui ca să ne dea nouă răbdare". Şi vieţuiau în toată dreapta credinţă şi cinste, nevoindu-se în post şi în rugăciuni, făcând milostenii la săraci mai multe decât în trecut şi petrecând în toate faptele bune cu osârdie, mai mult decât în cea dintâi viaţă bună a lor.

Iar nu după multe zile, Dumnezeu binevoind, au intrat boala şi moartea în casa lui, în oameni şi în dobitoace, şi se îmbolnăviră toţi cei ce petreceau în curtea lui. Şi după puţină vreme au murit aproape toate slugile lui, dobitoacele şi toate animalele de casă. Încă au furat şi tâlharii averile lor noaptea, intrând în cămări, care atunci nu mai erau păzite. Şi chiar dacă vreuna din slugi mai era încă în viaţă, fiind cuprinsă de boală, zăcea în pat. Şi în puţină vreme, slăvitul acela şi bogatul dregător a sărăcit. Dar nu s-a mâhnit de aceasta, nici s-a necăjit. În toate acestea ce i s-au întâmplat, Evstatie n-a căzut în greşeală, ci mulţumind lui Dumnezeu, ca un alt Iov grăia: *Domnul a dat, Domnul a luat. Precum Domnul a voit, aşa a făcut. Fie numele Domnului binecuvântat* (Iov 1, 21). Şi încuraja pe soţia sa, ca să nu se necăjească de cele ce se întâmplau. Iar ea îl încuraja pe el, şi amândoi răbdau cu mulţumire, încredinţându-se voii Domnului lor, şi se mângâiau cu nădejdea milei lui Dumnezeu.

Deci, văzându-se pe sine Evstatie sărăcit, a gândit să se tăinuiască de toţi cunoscuţii şi să petreacă într-o depărtată ţară între oamenii de rând, ascunzându-şi neamul cel bun al său şi dregătoria cea mare în sărăcie şi în smerenie, ca aşa, fără vreo piedică sau gâlceavă, să slujească Celui ce a sărăcit şi s-a smerit pentru mântuirea noastră, lui Hristos Domnul.

Sfătuindu-se despre aceasta cu soţia sa, au hotărât ca vremea ieşirii lor din cetate să fie noaptea. Şi aşa au făcut. Tăinuindu-se de casnicii lor, care rămăseseră foarte puţini şi aceia bolnavi, şi-au luat pe cei doi fii ai lor şi, schimbându-şi hainele cele de mult preţ, s-au îmbrăcat în altele rupte; apoi, luând puţine averi, doar câte au putut să ia, au ieşit noaptea din casă, lăsând toate pentru Dumnezeu, slava şi cinstea şi bogăţia, de care deşi se lipsise Evstatie, ar fi putut cu înlesnire să le câştige din nou, fiind de neam mare, cu înaltă dregătorie, iubit împăratului şi cinstit de toţi.

Dar pe toate acestea le-a socotit a fi gunoaie, numai ca să dobândească pe Dumnezeu ajutor sieşi. Şi umbla prin locuri neştiute, ascunzându-se de cunoaşterea omenească; se depărta fugind şi se aşeza în mijlocul oamenilor celor de jos şi care nu-l cunoşteau. Aşa ieşind din prealuminate palatele lui, se înstrăina, următor fiind lui Hristos, neavând unde să-şi plece capul. Şi s-a făcut degrabă ştire împăratului şi tuturor celor mari, că iubitul lor dregător, Plachida, s-a ascuns nu se ştie unde. Şi se mirau toţi de ce i s-o fi întâmplat! Oare nu cumva l-a omorât pe el cineva din vrăjmaşii lui? Sau a pierit singur prin vreo întâmplare? Şi nu se pricepea nimeni să spună ceva în legătură cu dânsul. Se îngrijeau toţi şi se făceau cercetări, dar n-a putut nimeni să ştie tainele lui Dumnezeu care se făceau cu Evstatie. Pentru că cine a cunoscut gândul Domnului? Sau cine i s-a făcut lui sfetnic? Iar trăind Evstatie în oarecare loc neştiut, i-a zis femeia lui: „Până când să trăim aici? Să mergem mai bine în ţări depărtate, ca nu cumva să ne cunoască pe noi cineva şi să ne facem de ocară cunoscuţilor noştri". Şi, sculându-se cu copiii, s-au dus pe calea care merge spre părţile Egiptului; şi mergând câteva zile, au sosit la mare.

Aflând în liman o corabie care avea să meargă la Egipt, au intrat într-însa şi începură a merge. Iar stăpânul corabiei era barbar foarte. Acela, văzând pe femeia lui Evstatie frumoasă, s-a robit spre dânsa şi gândea vicleşug în inima sa, vrând să o ia de la acel om sărac. Apoi, sosind în portul la care se cădea să iasă Evstatie din corabie şi să meargă în calea sa, stăpânul corabiei a luat în loc de plată, pe femeia lui Evstatie. Evstatie se împotrivea lui şi nu voia să i-o dea, dar n-a putut mai mult nimic să facă. Căci nebunul acela şi fără de omenie barbar, scoţând sabia, voia să-l ucidă şi să-l arunce în mare. Şi nu era nimeni ca să ajute lui Evstatie, şi a început cu plângere a cădea la picioarele omului aceluia, rugându-l ca să nu-l despartă de iubita sa soţie. Dar nici aşa n-a reuşit ceva, că îi hotărâse răspuns desăvârşit, zicându-i: „Sau du-te tăcând, de vrei să fii viu, sau vei muri îndată aici de sabia aceasta, şi marea aceasta va fi ţie mormânt".

Atunci Evstatie cu cei doi fii au ieşit din corabie, tânguindu-se. Iar cârmaciul acela, depărtând corabia de la mal, a ridicat pânzele şi a început a merge corabia înainte. Ce despărţire groaznică era aceasta plăcutului lui Dumnezeu de soţia sa cea curată şi cinstită! Unul pe altul se petreceau, plângând cu ochii şi tânguindu-se cu inimile. Se tânguia Evstatie cu fiii, stând pe mal; se tânguia şi

femeia lui în corabie, răpindu-se de la bărbat şi ducându-se în neştiută ţară. Şi cine va spune jalea, plângerea şi tânguirea lor? Deci a stat Evstatie pe mal, privind după corabie, până când a putut a o vedea cu ochii, apoi a purces pe cale plângând şi ducând cu sine pe copilaşii săi cei mititei; şi bărbatul plângea după femeia sa, iar fiii plângeau după mama lor. Numai cu aceea se mângâia pe sine acel fericit suflet, că unele ca acestea le primea din mâna Domnului, fără de a Cărui voie nimic nu putea să se facă asupra lor, şi că spre aceasta era chemat în sfânta credinţă, ca prin răbdare să ajungă la cereasca moştenire.

Dar încă nu se sfârşise necazul acela cu răpirea femeii, că mai mari decât cel dintâi se arătau altele; încă nu uitase pe cel dintâi, şi iată lipsirea de fii nu era departe. Pentru că s-a întâmplat de a întâlnit în calea lui un râu revărsat peste margini şi foarte repede, la a cărui margine nici luntre nici pod nu se afla, ci aşa prin apă, gol, trebuia să-l treacă pe el călătorul, şi din pricina cursului celui repede al apei, nu era cu putinţă ca pe amândoi fiii săi deodată să-i treacă de cealaltă parte a râului aceluia.

Deci, lăsând un copil pe mal, iar pe celălalt luându-l pe spate, l-a dus peste râu; şi, trecându-l pe el, l-a pus pe celălalt mal şi fiind el în mijlocul râului, pe când se întorcea să ia pe celălalt copil, ca şi pe acela asemenea să-l treacă, a ţipat copilul şi, ridicându-şi ochii Evstatie, a văzut un leu venind spre copil şi, apucându-l, a fugit cu el în pustie. Şi Evstatie stătea privind şi cu jale strigând, până ce n-a putut să mai vadă pe fiară fugind cu copilul cel răpit. Apoi s-a întors înapoi, având nădejde în celălalt copil. Dar încă nu plânsese de-ajuns pe un copil, şi iată că a sosit vremea să plângă după celălalt. Căci, pe când se întorcea el spre celălalt, iată un lup a alergat ca o nălucă, l-a apucat şi pe acela şi l-a dus în pădure.

Acolo aflându-se, cuprins de necazuri din toate părţile, stând în mijlocul râului, omul se îneca în marea lacrimilor sale. Cine va spune durerile inimii lui, tânguirea şi plângerea cea multă? A fost lipsit mai întâi de soţia sa cea curată, de o credinţă sfântă, care îl mângâia în mâhnirile lui. Apoi a fost lipsit de fii, spre care privind avea răcorire în necazurile lui. Este adevărată minune că omul acesta a rămas viu. Cum n-a căzut în mijlocul apei, slăbind de mâhnire? Dreapta cea tare a Celui Preaînalt îl întărea pe el în răbdare; pentru că Cel ce a trimis asupra lui o ispitire ca aceea, Acela i-a dat şi răbdare.

Ieşind din râu, a plâns la locul acela destul, şi s-a dus pe cale tânguindu-se. Cu un gând numai se îmbuna, cu mângâietorul Dum-

nezeu, în care a crezut, şi pentru care pe toate acestea le suferea. Însă n-a cârtit asupra lui Dumnezeu şi n-a zis: „Oare la aceasta m-ai chemat pe mine, Doamne, întru a Ta cunoştinţă, ca şi de femeie şi de fii să mă lipseşti? Oare acesta este folosul credinţei, ca mai nevoiaş decât toţi oamenii să fiu? Oare aşa iubeşti pe credincioşii Tăi, încât să piară risipiţi unul de altul?"

Nimic din toate acestea n-a zis dreptul şi răbdătorul bărbat ci, plecându-şi grumajii cu smerenie, s-a închinat lui Dumnezeu, mulţumindu-I de o cercetare a Lui ca aceea, că pe robii Săi nu în norocire lumească, nici în mângâiere seacă, ci în necazuri şi în primejdii voia să-i aibă, ca în veacul ce va să fie să-i mângâie pe dânşii cu veşnica bucurie şi veselie. Iar Dumnezeu, Cel ce toate spre folos le face şi îngăduie primejdii asupra dreptului, nu pedepsindu-l, ci ispitindu-i credinţa şi bărbăţia lui, şi nu în mâhnire, ci în răbdarea lui cea bună binevoind şi mulţumirile lui ascultându-i, precum a păzit pe Iona în pântecele chitului nevătămat, aşa şi pe amândoi fiii lui cei de fiare răpiţi i-a păzit întregi şi sănătoşi în gurile acestora. Căci leul, înotând pe râu cu copilul, cu nimic nu l-a vătămat pe acesta. Iar când îl ducea pe el în pustie, l-au văzut nişte păstori şi începură a alerga după dânsul chiuind, iar leul, lepădând copilul sănătos, a fugit. Asemenea şi lupul, ducând pe celălalt copil, l-au văzut nişte plugari şi, strigând, au alergat după dânsul; iar acesta le-a lăsat copilul viu şi întreg. Păstorii şi plugarii fiind dintr-un sat, au luat copiii şi i-au crescut la ei.

Evstatie, neştiind de aceasta, mergea pe cale şi uneori mulţumea lui Dumnezeu în răbdare, iar alteori, biruindu-se de fire, plângea, zicând: „Vai mie, cel ce oarecând eram bogat, iar acum sunt sărac şi gol. Vai de mine, cel odinioară casnic, iar acum străin. Eram oarecând ca un pom frumos înfrunzit şi bine rodit, iar acum sunt ca o ramură uscată. Eram înconjurat în casă de prieteni, pe uliţe de slugi, în războaie de ostaşi, iar acum am rămas singur în loc pustiu. Nu mă lăsa Tu, Doamne, nu mă trece cu vederea Atoatevăzătorule, nu mă uita întru tot Bunule! Doamne, nu mă părăsi pe mine până în sfârşit! Mi-am adus aminte, Doamne, de cuvintele Tale cele ce mi-ai zis la locul unde Te-ai arătat mie: «Ai să ai ispite ca Iov».

Ci acestea mai mult decât la Iov s-au făcut cu mine. Pentru că el, chiar dacă s-a şi lipsit de averea sa şi de cinste, dar şedea în gunoiul său, iar eu în ţară străină nu ştiu unde mă voi întoarce. El avea prieteni, mângâindu-l pe dânsul; iar mângâierea mea, fiii mei

cei iubiţi, fiarele cele sălbatice apucându-i, i-au mâncat în pustia aceea. El, deşi era lipsit de fiii săi, de la soţie putea să aibă oarecare mângâiere şi alinare; buna mea împreună-vieţuitoare în mâinile nelegiuitului bărbat a căzut, iar eu ca o trestie în pustie mă clatin de viforul amarelor mele necazuri.

Doamne, nu te mânia asupra mea, cel ce din amărăciunea inimii grăiesc; grăiesc ca un om, căci în Tine purtătorul meu de grijă şi îndreptătorul căilor mele mă întăresc, şi spre Tine nădăjduiesc şi cu a ta dragoste, ca şi cu o rouă răcoroasă şi de vânt adietoare, răcoresc focul mâhnirii mele. Cu a Ta dorire, precum cu o dulceaţă, îndulcesc amărăciunea primejdiilor mele".

Aşa grăind el cu suspinuri şi cu lacrimi, a ajuns la oarecare sat ce se numea Vadisis şi, intrând într-însul, a început a sluji, supunându-se locuitorilor de acolo, ca să se hrănească din osteneală. Şi lucra la lucrul pe care nu-l ştia mai înainte, ostenindu-se întru aceea în care nu era obişnuit. După aceasta, a rugat pe oamenii satului aceluia ca să-l facă păzitor la ţarina lor, şi pentru aceea să-i dea o plată foarte mică. Şi aşa a petrecut în satul acela cincisprezece ani, în mare sărăcie şi smerenie şi întru osteneli multe, pentru că din sudoarea feţei sale îşi mânca pâinea. Iar faptele lui bune şi nevoinţele cine le va spune? Poate tot omul să socotească că într-o sărăcie ca aceea şi străinătate, întru nimic nu se îndeletnicea aşa de mult ca în rugăciuni, în posturi, în lacrimi, în privegheri şi în suspinurile inimii, înălţându-şi spre Dumnezeu ochii, mâinile şi inima, şi de la îndurările Lui aşteptând milă. Iar fiii lui creşteau nu departe, într-un alt sat. El nu-i ştia, şi nici ei nu ştiau unul de altul, deşi vieţuiau în acelaşi sat.

Iar femeia, ca o altă Sarra oarecând, era păzită de Dumnezeu de necurăţia acelui bărbat care, în acelaşi ceas când a luat-o pe ea de la adevăratul ei bărbat, a fost lovit de oarecare durere, şi, ajungând la locul lui, a murit şi a lăsat curată pe cea robită de el, neatingându-se de dânsa. Aşa a păzit Dumnezeu pe credincioasa roaba sa că, în mijlocul curselor fiind, a rămas nevătămată şi „ca o pasăre s-a izbăvit din cursa vânătorilor, cursa s-a sfărâmat, iar ea s-a izbăvit cu ajutorul Celui Preaînalt". Apoi, după moartea bărbatului aceluia, acea cinstită femeie a rămas liberă şi vieţuia în pacea sa fără de ispită, având hrană din osteneala mâinilor sale.

În acea vreme au făcut război cei de altă seminţie asupra romanilor şi i-au bătut mult, luând unele cetăţi şi robind ţări. Atunci Traian împăratul a fost în mare mâhnire şi, aducându-şi el

aminte de viteazul său dregător Plachida, zicea: „De ar fi fost Plachida al nostru, nu şi-ar fi râs de noi vrăjmaşii noştri, că era înfricoşat vrăjmaşilor şi de numele lui se temeau potrivnicii, că era viteaz şi norocos în războaie". Şi se mira împăratul cu toţi dregătorii săi de acest minunat lucru, că nu se ştia unde s-a ascuns Plachida cu femeia şi cu copiii. Şi sfătuindu-se să trimită spre căutarea lui prin toată împărăţia sa, a zis către cei ce stăteau de faţă: „Dacă cineva îmi va afla pe Plachida al meu, îl voi cinsti pe dânsul cu mare cinste, şi îi voi da lui daruri multe".

Atunci doi buni ostaşi, Antioh şi Acachie, care au fost oarecând credincioşi prieteni lui Plachida şi vieţuiau în curtea lui, ziseră: „Stăpânitorule împărate, nouă să ne porunceşti să căutăm pe omul acela care este de foarte bună trebuinţă la toată împărăţia romanilor. Căci, chiar până la marginea pământului de l-am căuta pe el, la aceasta ne vom sârgui în tot chipul". Şi, bucurându-se împăratul de o sârguinţă ca aceea a lor, i-a trimis pe dânşii îndată. Iar ei, ieşind, au străbătut toate provinciile împărăţiei, prin cetăţi şi prin sate, căutând pe iubitul lor conducător, şi, pe oricine întâlneau, îl întrebau: „Nu cumva au văzut undeva pe un om ca acela?" Şi aşa se apropiară de satul acela în care Evstatie îşi trăia viaţa. Iar Evstatie atunci păzea ţarina în câmp şi, văzând pe ostaşii ce veneau în sat, privea la dânşii. Şi i-a cunoscut de departe, căci erau ostaşi ai lui, şi s-a bucurat, încât de bucurie plângea şi stând lângă calea pe unde ostaşii aveau să treacă, striga în taina inimii sale cu adânci suspine către Dumnezeu.

Ajungând ei la Evstatie şi urându-i de sănătate după obicei, l-au întrebat: „Ce sat este acesta şi cine îl stăpâneşte?" Apoi începură a-l întreba: „Nu cumva este aici vreun om străin, al cărui stat este aşa şi faţa în acest chip şi se numeşte Plachida?" Iar Evstatie le-a zis: „Pentru ce pricină îl căutaţi?" Iar ei au zis: „Prieten ne este nouă şi de multă vreme nu l-am văzut şi nu ştim unde se află cu femeia şi cu cei doi fii, şi de ne-ar spune nouă cineva de dânsul, mult aur i-am da omului aceluia". Iar Evstatie le-a zis: „Nu-l ştiu, nici n-am auzit cândva de Plachida; poate stăpânii mei îl cunosc. Rogu-vă pe voi să veniţi în sat şi să vă odihniţi în căsuţa mea, că vă văd pe voi şi caii voştri osteniţi de drum. Deci odihniţi-vă la mine şi va fi vouă cu putinţă ca şi pentru cel căutat să întrebaţi pe cineva din cei ce îl ştiu". Iar ei, ascultându-l, au mers împreună în sat, însă nu-l cunoşteau; iar el i-a cunoscut bine pe dânşii şi lacrimi din ochii lui voiau să iasă, însă le oprea, ca să nu fie cunoscut.

Şi era în satul acela un om bun, la care îşi avea Evstatie adăpostirea. La acel om a dus pe ostaşii aceia, rugându-l să-i odihnească pe dânşii şi să pună înaintea lor câte ceva de ospăţ. Iar el zicea: „Îţi voi plăti ţie cu slujba mea toate cele ce vei cheltui la ospăţul lor, pentru că îmi sunt mie cunoscuţi". Iar omul acela, din obiceiul cel bun al său şi din rugămintea lui Evstatie, care avea să-i răsplătească lui cu slujba, îi ospătă pe străinii aceia din belşug. Iar Evstatie le slujea lor, aducând şi punând bucate înaintea lor şi îşi aducea aminte de viaţa lui cea dintâi, când aşa îi slujeau lui aceia cărora el le slujea acum. Şi se biruia de fire spre lacrimi, însă se ascundea ca să nu fie cunoscut şi, ieşind afară din casă, plângând puţin şi ştergându-şi lacrimile, iar intra, slujindu-le ca robul şi săteanul cel mai de jos.

Iar ostaşii aceia, căutând adeseori la faţa lui, începură câte puţin a-l cunoaşte şi au grăi încet între ei: „Omul acesta seamănă cu Plachida, sau cu adevărat el este", şi ziseră: „Ne aducem aminte de o rană adâncă de la grumajii lui Plachida, pe care a primit-o la război, drept aceea, de are acea rană, cu adevărat el este Plachida". Şi văzându-i rana aceea, au sărit îndată de la masă şi au căzut la picioarele lui şi, sculându-se, i-au cuprins grumajii şi au plâns mult de bucurie, zicându-i: „Tu eşti Plachida, pe care noi te căutăm! Tu eşti iubitul împăratului, pentru care împăratul de atâta vreme se mâhneşte. Tu eşti renumitul general al armatei romanilor, comandantul pentru care toţi ostaşii se tânguiesc".

Atunci Evstatie, cunoscând că a venit vremea aceea în care i-a făgăduit lui Domnul să-l rânduiască în dregătoria şi în cinstea lui cea dintâi, le-a zis: „Eu sunt, fraţilor, cel pe care voi îl căutaţi. Eu sunt Plachida, împreună cu care voi aţi luptat multă vreme. Eu sunt cel slăvit oarecând în Roma, celor de alt neam înfricoşat, vouă bun prieten, iar acum sărac, netrebnic şi neştiut". Şi s-a făcut între dânşii bucurie mare şi din bucurie lacrimi.

Apoi l-au îmbrăcat pe el în haine de mult preţ, ca pe un mare dregător, şi i-au dat lui scrisorile împărăteşti şi cu dinadinsul l-au rugat să meargă fără zăbavă la împărat, zicând: „Iată şi-a ridicat cornul său vrăjmaşul, şi nu este altul aşa de viteaz ca tine, ca să biruiască şi să alunge pe potrivnici". Iar stăpânul casei aceleia şi casnicii lui, auzind acestea, se mirau şi se uimeau şi a străbătut vestea în tot satul şi toţi ziceau: „Mare om s-a aflat în satul nostru". Şi alergau ca la o mare minune şi se mirau văzând pe Evstatie îmbrăcat ca un comandant de oşti şi cinstit de ostaşi. Iar

Antioh şi Acachie spuneau oamenilor faptele şi vitejia bărbatului, bogăţia şi bunul lui neam.

Iar ei, auzind că Evstatie este un om de atâta preţ, mare comandant al romanilor, se mirau zicând: „O, cum bărbatul acesta mare ne-a fost nouă necunoscut?" Şi cădeau la dânsul şi i se închinau, zicându-i: „Pentru ce nu ne-ai spus nouă, stăpâne, neamul cel mare şi dregătoria ta?" Şi cădea la dânsul şi stăpânul lui la care trăise Evstatie, rugându-l să nu se mânie pe dânsul, pentru că nu îl cinstise pe el. Şi toţi oamenii se ruşinau de aceasta, că pe un om ca acesta l-au socotit dânşii ca pe un rob.

Apoi l-au suit ostaşii pe cal şi au plecat, întorcându-se la Roma, iar toţi oamenii satului aceluia i-au petrecut pe ei până departe cu cinste multă. Mergând pe cale şi vorbind, îl întrebau de femeia lui şi de fii, iar el le-a spus pe rând toate cele ce i se întâmplaseră, şi ostaşii plângeau auzind de reaua întâmplare a lui. Asemenea şi ei îi spuneau cum împăratul a fost în mare supărare pentru dânsul. Încă nu numai împăratul, ziceau ei, ci şi tot sfatul ostăşesc şi ostaşii se întristau pentru schimbarea lui. Şi vorbind aşa, nu după multe zile au ajuns la Roma şi au spus ostaşii aceia împăratului că au aflat pe Plachida, precum şi modul cum l-au aflat pe el. Iar împăratul l-a primit pe el cu cinste, cu toţi cei mari ai săi şi, bucurându-se, l-au sărutat şi îl întrebau cum a ieşit din casa sa şi ce i s-a întâmplat lui. Iar el a spus toate cele ce i s-au întâmplat, şi de femeie şi de copii, şi toţi ascultând se înduioşau.

Atunci împăratul a pus pe Evstatie în cea dintâi rânduială a lui, şi i-a dat lui multe averi, mai mari decât cele dintâi, şi l-a îmbogăţit pe el foarte, şi toată Roma s-a bucurat de venirea lui Evstatie. Apoi l-a rugat pe el împăratul ca să meargă la război împotriva barbarilor şi cu vitejia lui dintâi să apere patria de năvălirea lor şi să elibereze din robie unele cetăţi. Iar Evstatie, adunând pe toţi ostaşii şi văzând că nu sunt de ajuns la un război ca acela, a zis împăratului să trimită porunci în toate hotarele sale şi să adune şi din cetăţi şi din sate tineri plăcuţi şi să-i trimită la Roma, la rânduiala ostăşească. Şi s-a făcut aşa. A trimis împăratul porunci şi s-a adunat în Roma mulţime de oameni tineri şi tari, de bună trebuinţă la război. Între alţii au venit acolo şi cei doi fii ai lui, Agapie şi Teopist, care se făcuseră mari şi la faţă erau frumoşi, iar la trup mari şi la putere tari. Şi dacă s-au adus aceştia în Roma, i-a văzut comandantul şi i-a iubit foarte. Pentru că singură firea părintească se pleca spre fiii săi şi se biruia de dragostea către ei. Şi

Evstatie, neştiind că aceştia sunt fiii lui fireşti, îi iubea ca pe nişte fii ai săi şi ei totdeauna stăteau înaintea lui. Şi îi făcea părtaşi cu sine la masa sa, căci îi erau lui plăcuţi.

Deci a mers Evstatie la război şi, bătându-se cu barbarii, cu puterea lui Hristos i-a biruit pe dânşii. Şi nu numai cetăţile şi ţările cele robite le-a dezrobit, dar şi pe tot pământul vrăjmaşilor l-a biruit şi l-a robit şi pe ostaşii lor desăvârşit i-a nimicit, şi în Domnul său a arătat vitejie şi biruinţă mai mare decât cele dintâi biruinţi pe care le câştigase mai înainte.

Sfârşindu-se războiul şi întorcându-se Evstatie cu pace la locul său, i s-a întâmplat ca în călătoria sa să poposească într-un sat care era aşezat la un loc frumos lângă un râu. Şi fiind plăcut locul acela pentru repaus, s-a liniştit Evstatie acolo trei zile cu oastea sa, Dumnezeu voind ca în felul acesta să-l aducă întru cunoaştere pe credinciosul său rob cu femeia şi cu fiii săi, şi astfel să adune la un loc pe cei risipiţi; căci femeia lui vieţuia în acel sat şi avea o grădină acolo din care îşi câştiga cu multă osteneală hrana de toate zilele. Iar după dumnezeiasca rânduială, Agapie şi Teopist, neştiind nimic de mama lor, şi-au aşezat cortul lor chiar lângă grădina ei; căci, dintr-un sat fiind ei, aveau un cort, o viaţă şi o dragoste, potrivindu-se întocmai unul cu celălalt în gândire şi în cugete, ca fraţii cei dintr-un pântece. Ei însă nu ştiau că sunt fraţi şi, neştiind nicidecum strânsa legătură de sânge dintre ei, se aveau ca fraţii. Deci s-au culcat să se odihnească împreună, lângă grădina maicii lor şi nu departe era şi tabăra marelui comandant al lor.

Iar într-una din zilele acelea, lucrând ceva maica lor în grădina sa în ceasul de amiază-zi, a auzit vorba ostaşilor ce se odihneau aproape în cortul lor. Iar în vorba lor se întrebau unul pe altul, de ce neam este. Şi a zis cel mai mare: „Eu foarte puţin îmi aduc aminte că tatăl meu era comandant de oşti în Roma. Şi nu ştiu de ce a ieşit din Roma cu mama, luându-mă pe mine şi pe un alt frate al meu mai mic, pentru că noi doi eram la dânşii. Şi am mers până la mare, unde am intrat într-o corabie şi, mergând peste mare, am sosit la mal. Şi nu ştiu de ce maica a rămas în corabie, iar tata împreună cu noi, ieşind din corabie, am plecat. Numai aceasta îmi aduc aminte, că tatăl meu plângea foarte mult după dânsa şi noi asemenea, şi mergeam pe cale plângând. Iar după ce am ajuns la un râu, tatăl meu m-a lăsat pe mine pe mal; iar pe fratele cel mic, luându-l pe umeri, l-a dus de cealaltă parte a râului şi după ce l-a trecut pe el şi venea la mine, un leu alergând m-a răpit şi m-a dus

în pustie, iar nişte păstori m-au scos din gura leului şi am fost crescut într-acel sat în care ştii".

Atunci cel mai tânăr sculându-se degrab, a căzut pe grumajii lui cu bucurie şi cu plângere, zicând: „Cu adevărat tu eşti fratele meu, că de toate acestea pe care tu le spui, eu îmi aduc aminte; am văzut cu ochii când te-a apucat pe tine leul şi pe mine în acelaşi ceas m-a răpit un lup, dar nişte plugari m-au scos din gura lui. Şi cunoscându-se între dânşii, amândoi fraţii s-au bucurat foarte, şi cuprinzându-se şi sărutându-se unul pe altul, au plâns mult de bucurie.

Iar maica lor, auzindu-le vorba, se mira şi îşi ridica ochii cu suspine şi lacrimi spre cer. Căci a cunoscut că sunt fiii ei cei adevăraţi şi inima ei îndată s-a răcorit din acele amare necazuri în care se aflase până atunci. Însă fiind femeie înţeleaptă, n-a cutezat a se arăta lor fără o dovadă de cea mai vrednică credinţă, căci era săracă şi îmbrăcată cu haine sărăcăcioase, iar ei erau ostaşi aleşi şi cinstiţi. Şi a crezut de cuviinţă că e bine să meargă la comandantul de oşti şi să-l roage ca pe lângă oastea lui să poată a se întoarce şi ea la Roma, şi acolo mai bine să facă cunoştinţă fiilor săi şi să se înştiinţeze de bărbatul său, de este oare viu sau nu.

Deci, mergând, a stat înaintea comandantului de oşti şi i s-a închinat lui, zicându-i: „Rogu-mă ţie, stăpâne, să-mi dai voie ca pe lângă taberele tale să merg şi eu la Roma, pentru că eu sunt romană şi am fost luată în robie de barbari în pământul acesta acum şaisprezece ani, şi acum, fiind slobodă, trăiesc în ţară străină, îndurând sărăcia cea mare".

Iar Evstatie, fiind de bun neam, îndată s-a înduioşat de rugămintea ei şi i-a dat voie ca fără de temere să se întoarcă la moştenirea sa. Atunci femeia, stând şi privind la comandant, l-a cunoscut că este bărbatul ei şi, mirându-se, stătea uimită. Iar Evstatie n-a cunoscut pe femeia sa. Însă ea, deodată venindu-i bucurie peste bucurie, precum oarecând mâhnirea era peste mâhnire, înlăuntru striga către Dumnezeu cu suspinuri, dar se temea să spună bărbatului său că este femeia lui. Pentru că îl vedea pe el în pompă mare, impunător la faţă, şi cu mulţime de ostaşi stând înaintea lui; pe când ea, ca una din cele mai nevoiaşe femei, era săracă; şi s-a dus de la ochii lui atunci, rugându-se stăpânului şi Dumnezeului său, ca numai el să rânduiască în viitor, cum s-ar putea cunoaşte de bărbat şi de fiii săi.

Apoi, găsind vreme potrivită, a intrat şi a stat înaintea comandantului care, privind spre dânsa, i-a zis: „Ce mai pofteşti încă de

la mine, bătrâno?" Iar ea, închinându-se lui până la pământ, i-a zis: „Rogu-mă ţie, stăpânul meu, să nu te mânii pe mine roaba ta că am să întreb de un lucru pe înălţimea ta; să îngădui puţin, ascultând pe roaba ta". Iar el i-a zis ei: „Bine, spune!" Iar ea a început a grăi: „Au nu eşti tu Plachida, cel ce din Sfântul Botez te-ai numit Evstatie? Au nu ai văzut tu pe Hristos pe Cruce, între coarnele cerbului? Nu ai ieşit tu pentru Dumnezeu din Roma cu femeia ta şi cu cei doi fii, Agapie şi Teopist? Nu a luat cu sila de la tine barbarul cel din corabie pe femeia ta, care sunt eu cu adevărat? Martor credincios îmi este la cer însuşi Hristos Domnul, pentru Care multe ispite am suferit, că sunt femeia ta, şi sunt păzită cu darul lui Hristos de întinăciune. Pentru că barbarul acela, pedepsit fiind de dumnezeiasca mânie, a pierit în acelaşi ceas, iar eu am rămas curată, şi acum în nevoie după cum mă aflu".

Auzind acestea, Evstatie s-a deşteptat ca din somn şi, cunoscând îndată pe femeia sa, s-a sculat la dânsa şi, îmbrăţişându-se amândoi, au plâns mult de bucuria cea mare. Apoi a început Evstatie: „Să lăudăm şi să mulţumim lui Hristos, Mântuitorul nostru, Care n-a depărtat de la noi mila Sa, ci, precum a făgăduit ca după necazuri să ne mângâie pe noi, aşa a şi făcut". Şi mult bucurându-se şi plângând, au mulţumit lui Dumnezeu. După aceasta, dacă a încetat Evstatie din plâns, l-a întrebat pe el femeia: „Dar unde sunt fiii noştri?" Iar el, suspinând din adâncul inimii, a zis: „Fiarele i-au mâncat pe dânşii". Iar femeia a zis: „Să nu te întristezi, stăpânul meu, că precum ne-a dat nouă Dumnezeu ca fără de aşteptare să ne aflăm unul pe altul, aşa ne va da nouă să aflăm şi pe fiii noştri". Iar el a zis: „Au nu ţi-am spus că sunt mâncaţi de fiare!?" Iar ea a început a-i spune tot ce auzise cu o zi înainte, când lucra în grădină, de la cei doi ostaşi ai lui, care vorbeau unul cu altul, şi a cunoscut că sunt fiii lor.

Iar Evstatie, chemându-i îndată pe dânşii, i-a întrebat: „De ce neam sunteţi, unde v-aţi născut şi unde aţi crescut?" Iar ei au zis: „Noi, stăpâne al nostru, am rămas de mici orfani de părinţii noştri şi îi ţinem minte puţin, însă ne aducem aminte că tatăl nostru era comandant de oşti al romanilor, precum eşti măria-ta, şi nu ştim în ce împrejurare tatăl nostru a ieşit din Roma noaptea cu mama noastră şi cu noi amândoi şi, după ce am trecut marea în corabie, a rămas acolo mama noastră, nu ştim pentru ce, iar tatăl nostru, plângând după dânsa, a mers cu noi la un râu, peste care trecându-ne pe câte unul, când era el singur în mijlocul râului, nişte fiare ne-au

răpit pe noi; pe mine un leu, iar pe el un lup, şi amândoi am fost păziţi de mâncarea fiarelor, căci pe mine nişte păstori, iar pe el nişte plugari ne-au crescut".

Auzind aceasta Evstatie cu femeia sa, cunoscură pe fiii lor şi, căzând pe grumajii lor, au plâns mult. Şi s-a făcut bucurie mare în tabăra comandantului precum oarecând în Egipt, când s-a cunoscut Iosif cu fraţii săi. Şi a străbătut vestea prin toate taberele de aflarea femeii şi a fiilor comandantului lor, şi s-au adunat toţi bucurându-se şi a făcut veselie mare toată oastea. Pentru că nu se mângâiau atâta de biruinţă, cât de această bucurie.

Aşa a mângâiat Dumnezeu pe credincioşii săi robi. Pentru că el omoară şi face vii, face săraci şi îmbogăţeşte, pogoară în necazuri şi ridică spre bucurie şi veselie. Şi putea atunci Evstatie ca să zică ca David: *Veniţi şi auziţi, şi voi povesti vouă tuturor celor ce vă temeţi de Dumnezeu câte a făcut sufletului meu. Adusu-şi-a aminte să facă milă cu mine. Dreapta Domnului m-a înălţat. Dreapta Domnului a făcut putere.*

Iar când Evstatie se întorcea de la război, bucurându-se pentru două lucruri: adică pentru biruinţă şi pentru aflarea femeii şi a fiilor săi, atunci mai înainte de a ajunge în Roma, a murit Traian împăratul, iar în locul lui a stat Adrian (117-138), care era foarte rău, urând pe cei buni şi alungând pe cei binecredincioşi. Iar intrând Evstatie în cetate cu veselie şi pompă mare, precum se obişnuia la marii comandanţi ai romanilor, şi ducând cu sine mulţi robi şi trofee scumpe fără de număr, a fost primit cu cinste de împăratul şi de toţi romanii şi i s-a răsplătit vitejia lui mai mult decât cea dintâi, fiindcă acum era cinstit de toţi mai mult decât înainte. Însă Dumnezeu, Cel ce nu vrea ca, în lumea aceasta scurtă şi nestatornică, robii Lui să fie cinstiţi şi slăviţi până în sfârşit, prin cinstirea cea vremelnică şi deşartă, le-a gătit la ceruri cinstea şi slava cea veşnic neschimbată.

Acela, numai o răcorire de necazuri i-a făcut lui Evstatie prin aducerea lui în cea dintâi cinstire, însă calea cea mucenicească spre cer i-a însemnat-o mai înainte. Căci nu după multă vreme, iar l-a întors la necinste şi la necaz, pe care el le-a răbdat cu dulceaţă pentru Hristos. Pentru că s-a întâmplat că răucredinciosul Adrian a vrut să aducă jertfă zeilor, mulţumindu-le pentru biruinţa cea asupra vrăjmaşilor, şi intrând el în capiştea idolească cu mai-marii oştilor sale, Evstatie n-a intrat, ci a rămas afară.

L-a întrebat atunci pe el împăratul: „De ce nu vrei să intri cu noi în capişte şi să mulţumeşti zeilor? Ţie ţi se cuvine mai întâi să

mulţumeşti idolilor, că nu numai în războaie te-au păzit întreg şi sănătos şi ţi-au dat biruinţă asupra vrăjmaşilor, ba încă şi pe femeia ta şi pe fiii tăi ţi i-au arătat ţie!" Răspuns-a Evstatie: „Creştin sunt şi pe Unul Dumnezeul meu Iisus Hristos îl ţin, pe Acela Îl cinstesc şi-I mulţumesc şi Lui mă închin, pentru că El pe toate acestea: sănătatea, biruinţa, pe soţia şi pe fiii mei mi i-a dăruit mie. Iar idolilor celor surzi, nelucrători, nu mă voi închina". Şi s-a dus la casa sa Evstatie. Iar împăratul, mâniindu-se împotriva lui, chibzuia în ce chip i-ar răsplăti lui pentru necinstirea zeilor săi. Şi mai întâi a luat de la dânsul după puţină vreme dregătoria lui, şi ca unui om de rând i-a poruncit să stea înaintea lui; apoi pe femeia şi pe fiii săi, de faţă punându-i, îi îndemna cu cuvinte să jertfească idolilor. Şi, neputând să-i întoarcă pe dânşii de la Hristos, i-a osândit la mâncarea fiarelor.

Şi Sfântul Evstatie, sărbătoritul şi viteazul ostaş de odinioară, mergea cu ai săi, fiind osândiţi la moarte, la locul de privelişte, şi nu se ruşina de o necinste ca aceea, nici se temea de moartea cea pentru Hristos, Căruia precum a început a-I sluji cu credinţă, aşa şi sfârşea cu credinţa cea cu osârdie şi cu bineplăcută supunerea sa, mărturisind numele Lui cel sfânt înaintea tuturor. Şi întărea pe soţia sa cea cinstită şi pe iubiţii săi fii ca să nu se teamă de moartea cea dătătoare de viaţă pentru Domnul tuturor. Asemenea şi ei între dânşii, unul pe altul se întăreau cu cuvintele şi cu nădejdea răsplătirii celei ce va să fie, şi mergeau la moarte ca la ospăţ.

Şi, dând drumul fiarelor asupra lor, nu i-au vătămat. Căci, oricare fiară alerga la dânşii, îndată închinându-se, se întorcea înapoi. Fiarele îşi îmblânzeau mânia lor, iar împăratul mai mult se mânia, şi a poruncit ca, ducându-i pe dânşii de la locul acela, să-i arunce în temniţă. Iar a doua zi a poruncit ca să ardă un cuptor de aramă şi să arunce într-însul pe Sfântul Evstatie cu femeia şi cu amândoi fiii. Şi a fost sfinţilor mucenici cuptorul cel ars, precum oarecând tinerilor iudei cuptorul haldeilor cel de rouă răcorit, şi în acel cuptor rugându-se, şi-au dat sfintele lor suflete în mâinile lui Dumnezeu şi au trecut la cereasca împărăţie. Iar a treia zi a mers Adrian la acel cuptor, vrând să vadă cenuşa mucenicilor. Dar, deschizând uşa, a aflat trupurile lor cele sfinte întregi şi nevătămate şi nici un păr din capul lor nu arsese, ci ca nişte vii şi dormind se arătau feţele lor, pline de o frumuseţe preaminunată şi mai presus de fire, încât tot poporul ce era acolo a strigat: „Mare este Dumnezeul creştinilor".

Iar împăratul s-a întors cu ruşine la palatul său, şi tot poporul ocăra pe împărat pentru răutatea lui, că l-a pierdut în zadar pe unul ca acesta, care era comandant de bună trebuinţă la toată împărăţia. Deci, creştinii luând cinstitele trupuri ale mucenicilor, le-au îngropat după cuviinţă, slăvind pe Dumnezeul cel minunat întru sfinţii săi: pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Căruia cinste, slavă şi închinăciune să-I fie de la noi toţi, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII SFINŢIŢI MUCENICI IPATIE ŞI ANDREI

Aceşti sfinţi au fost din ţara Liciei. Fiind copii, au învăţat carte împreună în oarecare lăcaş şi au mers din treaptă în treaptă, înfrumuseţându-se cu toată fapta bună. Iar la vârstă de bărbat ajungând, Ipatie a îmbrăţişat viaţa călugărească, pentru a trăi în linişte, slujind lui Dumnezeu. Iar Andrei s-a osebit spre folosul sufletelor omeneşti şi făcându-se cleric, se silea la cuvântul lui Dumnezeu, învăţând poporul lui Hristos în Biserica lui Dumnezeu. Amândoi aveau mare înfrânare, cugetare smerită şi dragoste către toţi nefăţarnicii. Înştiinţându-se arhiepiscopul Efesului de viaţa lor îmbunătăţită, i-a chemat la sine şi, folosindu-se de vorbele lor, i-a iubit pe dânşii foarte, şi a pus cu sila pe Ipatie episcop bisericii Asianului, zicând: „Nu se cade ca un luminător ca acesta să fie sub obrocul pustiei, ci în sfeşnicul arhieriei ca să lumineze biserica lui Dumnezeu cu învăţătura". Iar pe Andrei l-a făcut preot. Şi au fost aceştia doi luminători prealuminaţi în Biserica lui Dumnezeu, luminând-o pe ea cu înţeleptele învăţături şi cu viaţa cea curată.

După aceea, când Leon Isaurul (717-741), împăratul grec, a ridicat hule asupra sfintelor icoane şi prin toată împărăţia sa a dat poruncă să se arunce icoanele din bisericile lui Dumnezeu şi nimeni să nu se închine lor; atunci aceşti sfinţi învăţători, Ipatie şi Andrei, au grăit mult împotriva hulitorilor de icoane, învăţând poporul păstorit de ei să nu asculte porunca împărătească cea fără de Dumnezeu.

Iar auzind despre dânşii împăratul, a poruncit să-i aducă la sine şi mult i-a silit să se lepede de cinstirea sfintelor icoane. Şi căuta să-i convingă prin înţelepţii săi, dar n-a putut să-i clatine pe

aceşti tari stâlpi bisericeşti. Apoi i-a închis în temniţă unde i-a ţinut mult şi s-a silit în tot chipul să-i aducă la erezia sa. Neizbutind aceasta, a poruncit ca să-i bată fără milă, după care a jupuit pielea cu părul de pe capetele lor, le-a aprins bărbile, ungându-le cu smoală, şi le-au ars sfintele icoane cele de mult preţ. Iar ei pe toate acestea cu vitejie le-au răbdat, şi erau vii cu puterea lui Dumnezeu.

După aceasta, Leon cel cu năravul de fiară, cel ce avea şi viaţa după nume, că precum numele aşa şi năravurile lui erau de fiară, a poruncit să-i târască prin mijlocul cetăţii pe ei, şi a târât pe sfinţi prin cetate spre râsul tuturor, iar la sfârşit i-a mângâiat ca pe nişte mieluşei şi aşa sufletele lor în mâinile lui Dumnezeu şi-au dat, pătimind pentru sfintele icoane. Iar trupurile cele cinstite le-au aruncat spre mâncarea câinilor. Însă credincioşii, luându-le în taină, le-au îngropat cu cinstea care se cuvine mucenicilor.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII MUCENICI MIHAIL ŞI TEODOR

Toată tulburarea şi războaiele, sau oarecare alte pagube, când le vei vedea cândva, să nu socoteşti că se fac în zadar sau din vreo întâmplare, ci să ştii că toate acestea prin vrerea Atotputernicului Dumnezeu vin pentru păcatele noastre, ca cei ce greşesc să-şi vină în simţire şi îndreptare. Drept aceea, mai întâi ne pedepseşte Dumnezeu pe noi păcătoşii prin mici certări, iar când nu ne îndreptăm, atunci aduce pe cele mari, precum de demult şi asupra israelitenilor. Pentru că asupra acelora care n-au vrut să se îndrepteze de biciul lui Hristos cel de frânghie, a trimis asupra lor alt bici. *Paşte-vei pe ei,* zice, *cu toiag de fier* (Psalm 2, 9), adică pe romani, după proorocia lui Daniil. Iar certările cele mici pe care le trimite Dumnezeu întâi sunt: tulburări, foamete, morţi năprasnice, războaie şi altele asemenea acestora. Iar dacă prin acestea păcătoşii nu se înţelepţesc, aduce asupra lor năvălirea cea nemilostivă şi mai grea a celor de alt neam, ca măcar aşa să-şi vină în simţire oamenii şi să se întoarcă din căile cele rele, după cum zice proorocul: „Când îi ucidea pe ei, atunci îl căutau pe El".

Aşa se făcu la tot pământul rusesc. Că atunci când noi am mâniat bunătatea preamilostivului Dumnezeu prin obiceiurile noastre cele rele şi îndurarea Lui am amărât prea mult, iar întru simţire a veni şi a ne abate de la rău spre a face bine nicidecum n-am vrut,

atunci s-a mâniat Domnul foarte mult cu iuţime asupra noastră şi a vrut să pedepsească cu pedeapsă prea cumplită fărădelegile noastre.

Deci a trimis asupra noastră pe barbarii cei neîndumnezeiţi şi fără de omenie, care se numesc tătari, cu împăratul lor Batus, prea păgânul şi cel prea fără de lege, care, năpădind cu nenumărata mulţime a puterii lor păgâneşti asupra pământului rusesc, (în anul de la facerea lumii 6746, iar de la întruparea lui Dumnezeu Cuvântul, în anul 1238), au sfărâmat toată puterea împăraţilor şi domnilor creştini, toate cetăţile le-au risipit şi tot pământul cu sabie şi cu foc l-au prădat şi l-au făcut pustiu, neputând nimeni să stea împotriva puterii lor celei fără de Dumnezeu. Căci pentru păcatele noastre ne-a dat Dumnezeu acestea cu care s-au împlinit cuvintele proorociei: *De veţi vrea şi de Mă veţi asculta, bunătăţile pământului veţi mânca, iar de nu Mă veţi asculta, sabia vă va mânca pe voi*. Într-acea vreme, creştinii cei ce scăpau de sabie şi de robie se ascundeau prin munţi şi prin pustii neumblate, şi puteai să vezi locuinţele omeneşti ca o privelişte tristă, cetăţile şi satele pustii; şi pe unde vieţuiau fiarele cele sălbatice acolo sălăşluiau oamenii, ascunzându-se de barbari.

Pe timpul acela, domn al Kievului şi al Cernigovului era binecredinciosul şi pururea pomenitul marele Mihail, fiul lui Vsevolod, nepotul lui Oleg, care din tinereţe se deprinsese la viaţă îmbunătăţită. Căci pe Hristos iubindu-L, Aceluia Îi slujea din tot sufletul şi strălucea într-însul nerăutate sufletească, pentru că era blând, smerit şi iubitor spre toţi, şi spre săraci foarte milostiv. Iar prin rugăciuni şi prin post plăcea totdeauna lui Dumnezeu, şi cu toate lucrurile cele bune îşi împodobea sufletul său, încât era în el frumoasă sălăşluire lui Dumnezeu, Făcătorul său. Deci avea acest binecredincios domn un dregător iubit lui, în toate bunătăţile asemenea cu el, anume Teodor. Cu acesta împreună şi-a pus el sufletul său pentru Hristos şi a pătimit de la spurcatul Batus, precum se va arăta mai departe.

Acest binecredincios şi de Hristos iubitor voievod fiind cârmuitor la domnia cea mare a Kievului; a trimis răucredinciosul Batus pe tătarii săi să cerceteze Kievul, iar aceia, văzând mărimea şi frumuseţea lui, s-au mirat şi, întorcându-se, au spus lui Batus de preafrumoasa cetate a Kievului. Apoi iar Batus a trimis la voievodul Mihail în Kiev, amăgindu-l pe el ca să i se închine lui. Dar marele domn Mihail a înţeles înşelăciunea lor că vor să ia cetatea cu vicleşug şi să o pustiască, pentru că auzise de necredinţa

acelor barbari care îi ucideau pe toţi cu nemilostivire, chiar dacă li se predau şi li se închinau lor de voie. Deci a poruncit ca pe trimişii aceia să-i piardă. Apoi, înştiinţându-se că puterea tătărască cea mare se revărsa cu multă mulţime (că era oaste mare, sute de mii, ca lăcustele) şi că a năvălit peste tot pământul Rusiei, şi a luat cetăţile cele tari, şi cunoscând că nu se poate să rămână întreg Kievul de vrăjmaşii ce se apropiau; a fugit la unguri cu dregătorul şi prietenul său, Teodor.

Şi era necunoscut în pământ străin, ascunzându-se de dumnezeiasca mânie, ascultând pe cel ce zice: „Ascundeţi-vă puţin, câtuşi de cât, până ce va trece mânia Domnului". Iar după plecarea lui din Kiev, alţi domni ai Rusiei au vrut să-l aibă, dar n-au putut să apere Kievul de necuratul han al tătarilor Batus, care, mergând cu toată puterea sa, a luat Kievul şi Cernigovul, ca şi celelalte cetăţi şi domnii mari şi tari ale Rusiei şi le-a pustiit cu foc şi cu sabie, în anul de la facerea lumii 6748, iar de la întruparea lui Dumnezeu-Cuvântul în anul 1240.

Atunci marea cetate a marii domnii a Rusiei fu risipită cu desăvârşire de mâna păgânilor urâtori de Hristos. Şi aşa au căzut oamenii cei puternici de sabia tătarilor, unii ucişi, iar alţii duşi în robie, iar bisericile cele frumoase au fost spurcate şi arse, încât s-au împlinit cuvintele psalmistului David: *Dumnezeule, intrat-au neamurile în moştenirea Ta, pângărit-au lăcaşul Tău cel sfânt, ...pus-au trupurile robilor Tăi mâncare păsărilor cerului, trupurile celor cuvioşi ai Tăi, fiarelor pământului. Vărsat-au sângele lor ca apa împrejurul Ierusalimului şi nu era cine să-i îngroape* (78, 1-3).

Auzind toate acestea întâmplate în pământul Rusiei voievodul Mihail pe când era în străinătate, se tânguia nemângâiat, pentru fraţii săi cei de o credinţă şi pentru pustiirea pământului său. Apoi i s-a făcut lui înştiinţare, cum că oamenilor ce rămăseseră prin cetăţi, care mai scăpaseră de sabie şi de robie, le-a poruncit barbarul împărat ca să locuiască fără de frică la locurile lor, punând pe dânşii biruri.

Şi mulţi voievozi ai Rusiei care fugiseră în ţări depărtate şi în pământuri străine, auzind aceea, se întorceau în Rusia. Şi, închinându-se necredinciosului cuceritor, îşi luau domniile lor şi, dându-i lui dăjdii, locuiau prin cetăţile lor cele dărâmate.

Deci şi binecredinciosul domn Mihail, cu dregătorul său Teodor şi cu toţi oamenii săi s-au întors din străinătate, vrând, ca şi ceilalţi, mai bine să dea biruri cuceritorului şi să locuiască în moşia

sa, deşi pustiită, decât să fie pribeag în pământ străin. Şi a mers întâi în Kiev şi, văzând sfintele locuri pustii şi biserica Pecerscăi cea frumoasă dărâmată până la jumătate, a plâns amar, apoi a mers la Cernigov. Şi odihnindu-se el puţin de cale, auzind tătarii de întoarcerea lui, au mers de la Batus şi au început a-l chema pe el, ca şi pe ceilalţi domni ai Rusiei la împăratul lor, zicând: „Nu este cu putinţă vouă a locui în pământul lui Batus de nu vă veţi închina lui. Deci să veniţi şi să-i daţi lui închinăciune, să-i plătiţi biruri şi aşa să petreceţi în lăcaşurile voastre". Şi era o rânduială la necuratul cuceritor: că dacă mergea cineva din domnii Rusiei să i se închine lui, vrăjitorii şi jertfitorii tătăreşti îl luau pe el şi îl treceau prin foc, şi dacă ducea ceva daruri împăratului, din toate acelea luând câte o parte mică, o aruncau în foc. Apoi, trecând focul, îl sileau să se închine la idoli, la Han, la Cust şi la soare şi îl duceau înaintea barbarului. Şi mulţi din domnii Rusiei au făcut aceasta de frica lui, şi pentru luarea domniei au trecut prin foc, s-au închinat idolilor şi au câştigat de la cuceritor ceea ce le trebuia.

Deci, auzind binecredinciosul voievod Mihail că mulţi din principii Rusiei, amăgindu-se de mărirea lumii acesteia, s-au închinat la idoli, îi era foarte jale şi, râvnind după Domnul Dumnezeul său, a gândit să meargă la păgânul cel nedrept şi mai viclean decât tot pământul şi să mărturisească pe Hristos cu îndrăzneală înaintea lui şi să-şi verse sângele său pentru Domnul. Acestea gândindu-le şi cu duhul aprinzându-se, a chemat pe credinciosul său sfetnic, Teodor, şi i-a spus lui gândul său. Iar el, binecunoscător şi credincios fiind, a lăudat un gând ca acela al stăpânului său, şi a făgăduit să nu se depărteze de dânsul până la sfârşit, ci împreună cu dânsul să-şi pună şi el sufletul său pentru Hristos. Şi aşa sfătuindu-se amândoi, au întărit cuvântul, ca neschimbat şi nemutat să meargă şi să moară pentru mărturisirea lui Iisus Hristos.

Deci, sculându-se, Mihail a mers la părintele său duhovnicesc, anume Ioan, vrând să-i spună lui sfatul său. Şi mergând la dânsul, a zis voievodul: „Vreau, părinte, să merg la păgânul, ca şi toţi prinţii Rusiei". Iar duhovnicul, auzind cu greu acest cuvânt şi din adânc suspinând, a zis: „Mulţi au mers acolo şi sufletele lor şi le-au pierdut, făcând voia aceluia şi închinându-se focului şi soarelui şi celorlalţi idoli. Deci, şi tu de vrei, mergi cu pace, numai te rog să nu le jertfeşti lor, nici să faci ceea ce au făcut ei pentru domnie vremelnică. Să nu treci prin focul păgânilor, să nu te închini la urâţii lor zei, căci Unul este Dumnezeul nostru Iisus Hristos. Şi nimic să nu intre în gura ta din spurcatele bucate cele jertfite idolilor, ca să nu-ţi pierzi sufletul tău".

Iar voievodul cu dregătorul au zis: „Noi vrem ca pentru Hristos să ne vărsăm sângele nostru şi pentru Dânsul să ne punem sufletele noastre, ca să-i fim Lui bine primită jertfă". Aceasta auzind-o, Ioan s-a bucurat cu duhul şi, căutând cu ochi veseli la dânşii, le-a zis: „De veţi face acestea veţi fi fericiţi, şi într-acest neam de pe urmă, vă veţi numi adevăraţi noi mucenici". Apoi, învăţându-i pe ei din Evanghelie şi din alte cărţi, i-a împărtăşit cu dumnezeieştile Taine ale Trupului şi Sângelui Stăpânului şi i-a binecuvântat cu pace, zicându-le: „Domnul Dumnezeu să vă întărească şi să vă trimită harul Sfântului Duh, ca să fiţi tari în credinţă, îndrăzneţi în mărturisirea numelui lui Hristos, şi viteji în pătimire, şi să vă împreune pe voi Împăratul Ceresc cu ceata celor dintâi sfinţi mucenici". Şi aşa se duseră la casele lor.

Apoi, gătindu-se de cale, au dat bineţe casnicilor lor şi s-au dus degrab, rugându-se lui Dumnezeu şi aprinzându-se cu dragostea inimii către Dânsul şi dorind cununa mucenicească precum doreşte cerbul izvoarele apelor. Ajungând ei la împăratul Batus cel fără de Dumnezeu, l-au înştiinţat pe el de venirea lor şi, chemând vrăjitorii şi jertfitorii săi, le-a poruncit ca şi pe voievodul Cernigovului, după obicei, să-l treacă prin foc şi să-l silească a se închina la idoli, apoi să-l aducă înaintea lui. Mergând vrăjitorii la voievod, îi ziseră lui: „Te cheamă marele împărat". Şi luându-l, îl duceau la acesta. În urma lui, a stăpânului, se afla Teodor, dregătorul său. Când a ajuns la locul unde era focul cel aprins de amândouă părţile, iar prin mijloc cale gătită, pe care treceau mulţi, şi prin care şi pe voievodul Mihail voiau să-l treacă, atunci voievodul le-a zis: „Nu se cade creştinilor să treacă prin acel foc pe care necuraţii îl au în loc de Dumnezeu. Eu sunt creştin, deci nu voi merge prin foc, nici nu mă voi închina făpturii, ci Făcătorului mă închin, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, Care este Unul în Treime Dumnezeu, Făcătorul cerului şi al pământului". Aceste cuvinte auzindu-le vrăjitorii şi jertfitorii, s-au umplut de ruşine şi de mânie şi, lăsându-l, au alergat să spună păgânului împărat.

În acea vreme se apropiară de Sfântul voievod Mihai alţi domni ai Rusiei, care merseseră cu dânsul la închinăciunea cuceritorului, între care era şi voievodul Boris al Rostovului. Acelora, fiindu-le milă de el şi rupându-li-se inima pentru dânsul şi temându-se de împărătească mânie cea asupra lor, sfătuiau pe Mihail să facă

voia împăratului, „ca să nu pierim, ziceau ei, şi noi cu tine. Căci poţi să faci porunca cu amăgire şi să te închini focului şi soarelui, numai ca să te izbăveşti de mânia necredinciosului şi de cumplita moarte. Iar când te vei întoarce cu pace la locul tău, vei face cum vei vrea, căci nu va cere Dumnezeu, nici se va mânia de aceasta asupra ta, pentru că ştie că nu cu voie o faci aceasta. Deşi de la duhovnicul tău se va socoti ţie aceasta păcat, noi toţi vom lua asupra noastră pocăinţa ta, numai ascultă-ne pe noi şi, trecând prin foc, închină-te idolilor tătăreşti, ca şi pe tine şi pe noi să ne mântuieşti de mânia împărătească şi de amara moarte, şi mult bine să mijloceşti pământului tău". Acestea le ziceau ei cu multe lacrimi sfântului. Iar fericitul dregător Teodor, ascultând cuvintele lor, era în mâhnire mare, temându-se ca nu cumva să se lipească voievodul lui de sfatul lor şi să cadă din credinţă.

Apropiindu-se de dânsul, a început a-i aduce aminte de făgăduinţa lui şi de cuvintele duhovnicului, zicându-i: „Adu-ţi aminte, binecredinciosule domn, cum ai făgăduit lui Hristos să-ţi pui pentru Dânsul sufletul tău, adu-ţi aminte de cuvintele Evangheliei, cu care ne învăţa duhovnicescul părinte: *Căci cine va voi să-şi scape sufletul său îl va pierde, iar cine va pierde sufletul său pentru Mine şi pentru Evanghelie, acela îl va scăpa.* Şi iarăşi: *Căci ce-i foloseşte omului să câştige lumea întreagă dacă-şi pierde sufletul? Sau ce ar putea da omul în schimb pentru sufletul său?* (Matei 16, 25-26). Şi iarăşi: *Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi şi Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri. Iar de cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor şi Eu Mă voi lepăda de el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri"* (Matei 10, 32-33).

Voievodul Mihail asculta cu dulceaţă aceste cuvinte de la dregătorul său şi ardea cu râvnă după Dumnezeu şi aştepta cu veselie chinurile, gata fiind a muri pentru dătătorul de viaţă Hristos. Iar voievodul Boris, de care înainte am pomenit, îl ruga împreună cu ceilalţi cu dinadinsul să facă voia tiranului. Dar el a zis către dânşii: „Nu vreau să mă numesc cu cuvântul creştin şi să fac lucrurile păgânilor"; şi, dezlegând de la sine sabia sa, a aruncat-o la dânşii, zicându-le: „Luaţi-vă mărirea lumii acesteia, căci eu nu o vreau".

După aceasta a venit de la împăratul un boier trimis, cu dregătoria stolnic, anume Eldeg, şi acela a spus Sfântului voievod Mihail împărăteştile cuvinte, zicându-i: „Marele Batus îţi zice aşa:

«De ce nu asculţi porunca mea şi nu te închini zeilor mei? Iată acum îţi stau în faţă două lucruri: viaţa şi moartea; alege una din amândouă. De vei face porunca mea şi de vei trece prin foc şi de te vei închina idolilor mei, vei fi viu şi vei afla mare milostivire de la mine şi vei fi ţării tale stăpân. Iar de nu mă vei asculta şi de nu te vei închina idolilor mei, vei muri cu moarte rea»".

Sfântul voievod Mihail, auzind acele cuvinte împărăteşti grăite de Eldeg, nu s-a înfricoşat deloc, ci a răspuns cu îndrăzneală, zicând: „Să spui stăpânului tău: aşa îţi grăieşte Mihail voievodul, robul lui Hristos: «De vreme ce ţi s-a încredinţat ţie, împărate, de la Dumnezeu împărăţia şi slava lumii acesteia, şi pe noi, pentru păcatele noastre, ne-a supus dreapta Celui Preaînalt stăpânirii tale, datori suntem să ne închinăm ţie ca unui cârmuitor şi să dăm cuviincioasa cinste împărăţiei tale. Iar a ne lepăda de Hristos şi a ne închina idolilor tăi, să nu fie. Pentru că nu sunt dumnezei, ci zidire. Iar la noi scripturile prooroceşti grăiesc aşa: Dumnezeii care n-au făcut cerul şi pământul, să piară. Căci ce este mai fără de minte decât a lăsa pe Ziditorul şi să se închine cineva zidirii?»" Iar Eldeg a zis: „Te înşeli, Mihail, numind soarele zidire! Spune-mi mie: cine s-a suit la nemăsurata înălţime a cerului şi a făcut un luminător mare ca acela care luminează toată lumea?"

Sfântul i-a răspuns: „De voieşti să asculţi, eu îţi voi spune cine a făcut soarele şi toate cele văzute şi nevăzute: Dumnezeu cel fără de început şi nevăzut, şi Fiul Lui cel Unul Născut, Domnul nostru Iisus Hristos, şi Acela asemenea nezidit, nici început, nici sfârşit având; de asemenea şi Duhul Sfânt, cea întreit alcătuită dumnezeire. Însuşi Unul Dumnezeu, Acela a făcut cerul şi pământul şi soarele, căruia voi vă închinaţi, şi luna şi stelele, marea şi uscatul, pe cel întâi om Adam, şi i-a dat lui toate spre slujire. Apoi a pus lege oamenilor, ca să nu se închine la nici o zidire, nici la cele de pe pământ, jos, nici la cele din cer, sus, ci să se închine Unuia Dumnezeu, Care pe toate le-a făcut. Aşadar Aceluia mă închin şi eu. Iar ceea ce-mi făgăduieşte mie împăratul: domnia şi slava lumii acesteia; de acestea eu nu mă îngrijesc, căci şi împăratul însuşi este vremelnic şi îmi dă vremelnică domnie care mie nu-mi trebuie, căci nădăjduiesc spre Dumnezeul meu întru Care cred că-mi va da mie împărăţia cea veşnică, care niciodată nu are sfârşit".

Eldeg a zis: „Mihaile, de vei petrece în această nesupunere a ta şi de nu vei face voia împăratului, vei muri îndată". Iar sfântul i-a răspuns: „Nu mă tem de acea moarte, care-mi este câştigătoare

şi mijlocitoare de veşnica petrecere cu Dumnezeu. Şi ce grăiesc mai multe? Sunt creştin! Şi pe Făcătorul cerului şi al pământului mărturisesc, cred întru Dânsul cu neîndoire şi voi muri pentru Dânsul, bucurându-mă". Deci, văzând Eldeg că nici cu îmbunare, nici cu îngrozire nu poate să-l plece la voia tiranului, s-a dus la acesta să-i spună toate cele auzite de la voievodul Mihail.

Împăratul, auzind cuvintele grăite lui de Mihail, s-a îndrăcit de mânie şi, suflând cu îngrozire ca şi cu o văpaie, a poruncit celor ce-i stăteau înainte ca îndată să ucidă pe Mihail, voievodul Cernigovului. Şi se repeziră slujitorii prigonitorului precum la vânat, sau ca lupii la oaie alergând. Iar sfântul mucenic al lui Hristos sta la un loc cu Teodor, negrijindu-se de moarte, ci cântând psalmi şi rugându-se lui Dumnezeu cu râvnă mare. Apoi, când văzură pe ucigaşi alergând spre ei, începură a cânta: „Mucenicii tăi, Doamne, multe chinuri au răbdat, şi cu dragostea ta sfinţii şi-au unit sufletele".

Ajungând ucigaşii la locul acela unde stătea sfântul, l-au apucat ca fiarele şi, întinzându-l de mâini şi de picioare, l-au bătut mult fără de milă peste tot trupul, încât şi pământul s-a înroşit de sânge. Dar el, răbdând cu vitejie, nu a zis nimic, fără numai aceasta: „Creştin sunt". Apoi unul din slujitorii împăratului, anume Doman, care fusese creştin şi se lepădase de Hristos, îmbrăţişând păgânească credinţă tătărească; văzând pe sfântul că răbda cu vitejie muncile, s-a înfuriat asupra lui şi ca un vrăjmaş creştinesc şi-a scos cuţitul său şi, întinzându-şi mâna, a tăiat capul sfântului şi i l-a aruncat de la trup, având încă în gură cuvântul cel de mărturisitor şi zicând: „Creştin sunt". O, minune prea de mirare! Capul cu sila tăindu-se grăia, şi pe Hristos cu gura mărturisea.

Iar după aceea începură necuraţii a grăi cu fericitul Teodor: „Fă măcar tu voia împăratului şi închină-te la zeii noştri, şi nu numai vei fi viu, ci mare cinste de la împăratul vei lua şi domnia stăpânului tău o vei moşteni". Iar Sfântul Teodor le-a răspuns: „Domnia stăpânului meu nu o vreau, nici nu-mi trebuie cinste de la împăratul vostru, ci doresc ca pe aceeaşi cale să merg la Hristos Dumnezeu, pe care a mers Sfântul Mucenic Mihail voievodul, stăpânul meu. Căci, precum el, aşa şi eu cred într-Unul Hristos, Făcătorul cerului şi al pământului, şi pentru Dânsul vreau să pătimesc până la sânge şi la moarte".

Văzând ucigaşii neplecat pe Sfântul Teodor, l-au apucat şi l-au chinuit cu nemilostivire ca şi pe Sfântul Mihail. Iar mai pe urmă şi cinstitul lui cap îl tăiară, zicând: „Cei ce n-au vrut să se închine

prealuminatului soare, aceia nevrednici sunt să vadă soarele". Aşa pătimind Sfinţii Mucenici Mihail şi Teodor, şi-au dat sufletele lor în mâinile Domnului în 20 de zile ale lui septembrie, în anul de la facerea lumii 6743, iar de la întruparea lui Dumnezeu-Cuvântul, în anul 1245. Iar sfintele lor trupuri au fost aruncate spre mâncarea câinilor şi multe zile au rămas întregi. Căci nimic nu s-a atins de ele, şi aşa, cu darul lui Hristos, au rămas nevătămate. Şi se arăta stâlp de foc asupra trupurilor lor, strălucind cu prealuminoase raze, şi se vedeau lumini aprinse în toate nopţile, care lucru văzându-l credincioşii ce se aflau acolo în acea vreme, au luat în taină sfintele lor trupuri şi le-au îngropat cu cinste. Iar după uciderea sfinţilor mucenici, Batus cel fără de Dumnezeu, ridicându-se, a mers cu toate oştirile spre ţinuturile de la miazănoapte şi de la apus, adică spre ţara leşească şi spre unguri. Şi blestematul a fost ucis de craiul ungur, Vladislav, şi şi-a luat răul sfârşit al vieţii sale celei rele.

Deci, acela a moştenit iadul, iar sfinţii mucenici moştenesc împărăţia cerului, slăvind pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, în veci. Amin.

LUNA SEPTEMBRIE
ZIUA A DOUĂZECI ŞI UNA

SFÂNTUL PROOROC IONA

Sfântul Prooroc Iona era fiul lui Amitai. Mama Proorocului Iona, fiind văduvă, petrecea în Sarepta Sidonului. Această văduvă a hrănit pe Ilie proorocul în vreme de foamete; dar de fapt ea a fost hrănită de dânsul, că vadra de făină n-a scăzut şi urciorul cu untdelemn nu s-a împuţinat în casa ei prin venirea proorocului. Atunci Iona, fiind prunc mic, s-a îmbolnăvit şi a murit. Şi a zis văduva către Ilie: „Ce ai avut cu mine, omule al lui Dumnezeu? Ai venit la mine ca să-mi pomeneşti păcatele mele şi să-mi omori fiul?"

Iar Ilie a zis: „Dă-mi fiul tău". Şi l-a luat din braţele ei şi l-a suit în foişor unde şedea el şi l-a pus pe patul său. Apoi a strigat Ilie către Dumnezeu şi a zis: „Doamne, Dumnezeul meu, oare şi văduvei la care locuiesc îi faci rău, omorând pe fiul ei?" Şi suflând de trei ori peste copil a strigat către Domnul şi a zis: „Doamne, Dumnezeul meu, să se întoarcă sufletul acestui copil în el!" (III Regi 17, 18-21). Şi s-a făcut aşa că a înviat pruncul, cel ce avea să fie în pântecele chitului înainte închipuitor al Învierii lui Hristos.

Venind în vârstă, vieţuia cu fapte bune, umblând în toate poruncile Domnului fără de prihană şi era atât de bineplăcut lui Dumnezeu, încât s-a învrednicit de proorocescul dar şi a proorocit despre patimile Domnului, despre pustiirea Ierusalimului şi sfârşitul lui: „Când vor vedea pietrele strigând cu subţire glas şi de jale şi din lemn glas către Dumnezeu, atunci se va apropia mântuirea şi vor merge toate neamurile în Ierusalim la închinăciunea Domnului şi va fi Ierusalimului a se urî întru pustiire de fiare şi atunci va veni sfârşitul a toată suflarea".

Către acest Iona a fost cândva cuvântul Domnului, Care i-a zis: „Scoală-te şi mergi în cetatea cea mare, Ninive, şi propovăduieşte într-însa, că s-a suit zvonul răutăţii ei la mine". Iar Iona, socotindu-se întru sine, a zis: „Dar dacă nu vor crede cuvintele mele ninivitenii şi vor începe a mă munci?" De aceea, temându-se, s-a sculat şi a fugit în Tarsis, vrând să se ascundă de la faţa Domnului. Dar nu poate nimeni să se ascundă de Dânsul, că „al Domnului este pământul şi plinirea lui". Cine se va ascunde de Acela care pretutindeni este şi pe toate le împlineşte?

Deci fugind, Iona a mers la Iope şi a aflat o corabie mergând la Tarsis şi a dat chiria şi a intrat într-însa, vrând să plutească spre părţile unde gândea. Iar Domnul, vrând să-l înveţe pe robul său şi să-i îndrepte micşorarea sufletului, a ridicat un vânt puternic pe mare şi s-a făcut o furtună grozavă. Iar corabia, în mijlocul valurilor izbindu-se, pătimea de furtună şi era să se sfărâme. Şi se temeau corăbierii şi a strigat fiecare către dumnezeul său, şi au lepădat toate uneltele şi toată încărcătura din corabie în mare, ca să se uşureze de dânsele. Iar Iona se pogorâse în fundul corabiei şi dormea acolo horcăind. Şi a mers la dânsul cârmaciul şi l-a deşteptat, zicându-i: „Ce hrăpeşti? Tu nu auzi primejdia ce ne-a cuprins, că pierim? Scoală-te şi te roagă Dumnezeului tău ca să ne mântuiască pe noi, să nu pierim".

Şi a zis fiecare către aproapele său: „Veniţi să aruncăm sorţi şi vom cunoaşte pentru cine este răul acesta asupra noastră; care din noi este mai păcătos la Dumnezeu?" Şi au aruncat sorţi şi a căzut pe Iona. Şi ziseră către dânsul: „Spune-ne nouă pentru ce este răul acesta asupra noastră şi care este lucrul tău; de unde vii şi unde mergi, din ce ţară şi din ce popor eşti tu?" Şi a zis Iona către dânşii: „Rob al Domnului sunt eu şi cinstesc pe Domnul Dumnezeul cerului, Care a făcut marea şi uscatul. Şi greşind înaintea Lui, m-am temut şi acum fug de la faţa Lui".

Oamenii se temură auzind acestea şi, fiindu-le frică, ziseră către dânsul: „Ce-ţi vom face ţie ca să se potolească marea asupra noastră?" Fiindcă marea se ridica şi se înălţa mai tulburată. Şi a zis către dânşii Iona: „Luaţi-mă şi mă aruncaţi în mare şi va înceta marea asupra voastră, că am înţeles că pentru mine este furtuna aceasta aşa de mare asupra voastră".

Au luat pe Iona şi l-au aruncat în mare şi s-au potolit valurile mării. Şi se temură oamenii de Domnul cu frică mare şi au jertfit Domnului jertfă şi-I înălţară rugăciune. Apoi Domnul a poruncit unui chit mare să înghită pe Iona. Şi a fost Iona în pântecele

chitului trei zile şi trei nopţi, stând şi rugându-se; şi şi-a întins mâinile sale în chipul crucii şi striga către Domnul în necazul său. Iar Domnul, milostiv, „l-a certat pe el, iar morţii nu l-a dat", că a poruncit chitului şi a aruncat pe Iona pe uscat. Când s-a aflat el pe pământ şi a văzut lumina zilei, cerul, pământul şi marea, s-a închinat lui Dumnezeu „Celui ce a izbăvit din stricăciune viaţa lui".

După aceasta a fost cuvântul Domnului către Iona a doua oară, zicându-i: „Scoală-te şi mergi în Ninive, cetatea cea mare, şi propovăduieşte într-însa ceea ce mai dinainte Eu ţi-am grăit ţie". Şi s-a sculat Iona şi a mers în Ninive, iar Ninive era o cetate mare a lui Dumnezeu, cale ca de trei zile. Şi a început Iona a intra în cetate cale de o zi, a propovăduit şi a zis: „Încă trei zile şi Ninive se va prăpădi".

Şi au crezut oamenii niniviteni în Dumnezeu şi au poruncit post şi s-au îmbrăcat în saci, de la cei mari până la cei mici ai lor şi a ajuns cuvântul până la împăratul Ninivei, care s-a sculat de pe scaunul său şi a lepădat hainele de pe sine şi s-a îmbrăcat în sac şi a şezut pe cenuşă, dând poruncă în toată cetatea să păzească postul trei zile nu numai oamenii, ci şi dobitoacele, şi apă să nu bea. Şi s-a îmbrăcat toată cetatea în saci şi a ţinut post şi a strigat cu tărie către Dumnezeu şi s-a întors fiecare din calea sa cea rea şi s-a căit.

Deci, văzând Dumnezeu întoarcerea lor, i-a miluit şi n-a adus asupra lor relele pe care voia să le aducă. Şi a făcut cu dânşii după negrăită mila sa. Iar după acele trei zile a ieşit Iona din cetate şi, suindu-se pe un munte, şi-a făcut lui o colibă şi şedea sub dânsa în preajma cetăţii. Şi văzând că nici un rău nu pătimeşte cetatea, s-a mâhnit cu mâhnire mare şi a zis către Domnul: „O, Doamne, oare nu sunt acestea cuvintele mele, pe care le-am grăit încă fiind eu în pământul meu? Pentru aceasta am apucat a fugi în Tarsis, că am cunoscut că Tu eşti bun, îndurat, îndelung răbdător şi mult milostiv. Şi acum, Stăpâne Doamne, ia sufletul meu de la mine, că mai bine este să mor, decât să mai trăiesc".

Şi a poruncit Domnul Dumnezeu de a crescut noaptea un vrej deasupra capului lui Iona, ca să-i facă umbră şi să-l acopere pe el de arşiţa soarelui. Şi s-a bucurat Iona de vrej cu bucurie mare; şi s-a odihnit sub el în ziua aceea, iar în noaptea următoare a poruncit Dumnezeu unui vierme să roadă vrejul, iar a doua zi s-a uscat şi soarele ardea cu dogoare capul lui Iona şi el slăbea şi se lepăda de sufletul său, zicând: „Mai bine este mie să mor decât să trăiesc". Şi a zis Domnul Dumnezeu către Iona: „Te-ai scârbit tu pentru vrej?"

Şi a zis Iona: „M-am scârbit eu până la moarte". Şi a zis Domnul: „Tu te-ai mâhnit pentru un vrej pentru care nu te-ai ostenit, nici nu te-ai îngrijit, care într-o noapte s-a făcut şi într-alta a pierit! Dar Mie oare să nu-mi fie milă de Ninive, cetatea aceea mare, în care petrec mai mult de o sută douăzeci de mii de oameni, care nu ştiu să deosebească dreapta de stânga lor şi care acum s-au întors către mine şi s-au pocăit?"

Deci, întorcându-se Iona de la Ninive, n-a petrecut în pământul său, ci, luându-şi pe mama sa, s-a dus în pământul Asiriei, în ţara celor de altă seminţie, pentru că zicea: „Numai aşa voi şterge ocara mea, că am minţit proorocind risipirea cetăţii Ninive".

Iar după ce a murit mama lui, au îngropat-o pe ea în Libanul Devorin. Iar el, locuind în pământul Asiriei, a murit acolo şi a fost îngropat în peştera Kenezeului, fiind înainte de naşterea lui Hristos cu opt sute de ani.

Iar acum, stând înaintea lui Hristos Domnul în ceruri şi săturându-se de vederea feţei Lui, îl slăveşte pe El cu proorocii şi cu apostolii şi cu toţi sfinţii în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL APOSTOL CODRAT (†130)

Sfântul Apostol Codrat era unul din cei şaptezeci de apostoli. El a propovăduit cuvântul lui Dumnezeu în Atena şi în Magnezia, unde a şi fost episcop şi pe mulţi i-a adus cu învăţăturile sale la lumina dumnezeieştii cunoştinţe şi a fost după cuvântul lui Sirah: „Ca o stea de dimineaţă în mijlocul norilor". Pentru că nori întunecoşi păgâneşti şi nedumnezeieşti erau învăţăturile străine de lumina dreptei credinţe, iar poporul acela şedea în întuneric şi în umbra morţii. Iar Sfântul Apostol Codrat, cu cuvântul lui Dumnezeu strălucindu-le lor ca o lumină mare, le-a luminat lor întunericul, a surpat jertfele cele spurcate, a sfărâmat idolii şi a risipit capiştile drăceşti cu rugăciunea.

Şi, precum steaua magilor celor de la răsărit, aşa şi el a arătat popoarelor calea cea spre Hristos. Şi precum luceafărul cel de dimineaţă aduce după sine soarele, aşa şi el a adus în lume lumina cea mare a credinţei şi a luminat sufletele omeneşti cele întunecate. Dar întunericul totdeauna urăşte lumina. Pentru că cei fără de Dumnezeu, văzându-şi idolii călcaţi de Sfântul Codrat şi duhurile

izgonite şi păgânătatea lor dezrădăcinată, au rânduit prigoană mare asupra apostolului şi ca pe un alt Ştefan au voit să ucidă cu pietre pe Sfântul Codrat. Dar, lovit fiind cu pietre, a fost păzit viu cu darul lui Hristos.

Apoi l-au pus în legături şi l-au chinuit cu foamea multă vreme. Pentru că ticăloşii închinători de idoli au oprit hrana trupească de la acesta, care hrănea sufletele lor, nu cu hrană pieritoare, ci cu hrana care duce la viaţa veşnică. Şi chinuind cu foamea pe sfântul, ei înşişi piereau de foamea aceea, pentru care scrie: „Nu foame de pâine, ci foame de auzirea cuvântului Domnului". Deci, neputând să-l omoare cu foamea, pe acesta care de-a pururea se întărea de sus cu dumnezeiască hrană, ei înşişi şi-au agonisit moartea cea sufletească. Iar Sfântul Codrat, deşi a murit după multe munci, sufletul lui viază în mâinile lui Dumnezeu şi nu se atinge de el chinul. Sfârşind nevoinţa muceniciei pe vremea împăratului Adrian (117-138), el a început viaţa veşnică la Împăratul măririi Iisus Hristos. Cu Dânsul a pătimit, cu Dânsul se şi măreşte în împărăţia Lui. Iar sfântul lui trup s-a aşezat în Magnezia şi izvorăşte multe tămăduiri neputincioşilor.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII MUCENICI MĂRTURISITORI EVSEVIE FENICIANUL ŞI PRISC

Sfântul Evsevie era un creştin tăinuit din părţile Feniciei. Când a sosit prigoana cea mare de la păgâni asupra creştinilor, care, atunci când puteau să prindă pe creştini, îi chinuiau în multe feluri, mulţi credincioşi, fugind din mâinile păgâneşti, se ascundeau prin locuri neştiute. Atunci Evsevie, dând adevăratul preţ cuvintelor lui Hristos: *Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi şi Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, care este în Ceruri*, s-a umplut de râvnă dumnezeiască şi, ducându-se, a stat înaintea mai-marelui acelei cetăţi şi i-a zis: „Ce te înnebuneşti de Dumnezeu, ighemonule, prigonind turma lui Hristos?" Iar mai-marele, căutând spre dânsul, a zis: „Tu cine eşti?" Iar el a răspuns: „Rob al lui Hristos sunt, al cărui vrăjmaş eşti tu". Iar mai-marele mâniindu-se, a zis: „De unde ţi-a venit ţie, ticălosule, îndrăzneala aceasta, să stai înaintea mea şi să mă ocărăşti pe mine, cel ce sunt mai-marele?" Iar Evsevie a răspuns: „Râvna cea după Domnul

meu Iisus Hristos m-a pornit pe mine ca să vădesc orbirea voastră, că v-aţi înnebunit închinându-vă diavolului, iar nu lui Dumnezeu".

Atunci mai-marele a poruncit să-l dezbrace pe el şi, spânzurându-l, să-i strujească trupul lui. Şi l-a strujit mult cu fiare ascuţite, încât i se vedeau oasele. Apoi oţet şi sare au turnat peste el şi i-au frecat rănile, dar toate acestea le-a răbdat cu vitejie mărturisitorul lui Hristos, ca şi cum n-ar fi fost trupul lui, şi se bucura în pătimirile sale împlinind lipsirea necazurilor lui Hristos în trupul său.

După răbdarea acelor chinuri, muncitorii îi ziceau: „Jertfeşte zeilor şi vei fi viu, iar de nu vei jertfi, te vom pierde cu desăvârşire". Iar el a răspuns: „Voi mă veţi pierde, dar Hristos al meu mă va afla, pentru care eu până la sfârşit voi răbda, că *cel ce va răbda până la sfârşit, acela se va mântui*". Deci, văzându-l pe el că este neplecat, i-au tăiat capul cu sabia şi aşa s-a suit la ceruri ca să ia cununa podoabei din mâna Domnului.

Sfântul Prisc a mărturisit numele lui Hristos în Frigia, şi pe mulţi din păgâni i-a adus la Hristos. Apoi l-au prins necuraţii şi l-au spânzurat şi l-au strujit pe coaste adânc şi, ca pe nişte pământ, au arat trupul lui cu unghii de fier, ca să semene sângele mucenicesc spre creşterea şi înmulţirea Bisericii lui Hristos. Iar oarecare din păgânii ce stăteau acolo, privind la acea cumplită strujire şi la sângele mucenicesc ce se vărsa, sălbăticindu-se de mai multă mânie ca fiarele, şi-au scos săbiile şi, împungându-l prin tot trupul, la sfârşit i-au tăiat capul. Aşa a pătimit pentru mărturisirea lui Iisus Hristos bunul mărturisitor, pe care acum îl mărturiseşte Hristos înaintea Tatălui Său cel Ceresc, Căruia se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

LUNA SEPTEMBRIE

ZIUA A DOUĂZECI ŞI DOUA

SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC FOCA, EPISCOPUL SINOPIEI

În cetatea Sinopiei era un om numit Pamfil şi avea de soţie pe Maria. Aceştia au născut pe fericitul Foca, care din tinereţe era plin de darul Duhului Sfânt; izgonea diavolii din oameni şi tămăduia neputinţele. Ajungând la vârsta bărbatului desăvârşit, a fost ales episcop al acelei cetăţi pentru viaţa lui îmbunătăţită. Şezând pe scaunul său, păştea bine cu lucrul şi cu cuvântul oile cele cuvântătoare, adăugând spre nevoinţa sa mai mari osteneli. Şi au fost arătate la toţi lucrurile lui cele bune, pentru care se preamărea Tatăl Cel ceresc. A întors mulţi oameni de la rătăcirea lor şi pe păgâni de la închinarea către idoli i-a adus la cunoştinţa Unuia Dumnezeu.

Iar când a vrut Domnul să-l învrednicească de mucenicie, a înştiinţat pe robul său de această voie a sa printr-o vedenie, astfel: Un porumbel a zburat de sus, având în gura sa o cunună de flori, şi, punând-o pe capul fericitului, i-a grăit cu glas omenesc, zicându-i: „Acum s-a umplut paharul tău, care se cade a-l bea!" Din această vedenie sfântul a cunoscut chinurile ce aveau să-i vină pentru Hristos. Iar noi din aceasta cunoaştem plăcerea lui cea mare către Dumnezeu, că s-a învrednicit a fi încoronat din cer fiind în trup. Aşa iubeşte Preabunul Dumnezeu pe cei drepţi şi plăcuţi ai Săi. Îi încununează pe dânşii cu slavă şi cu cinste şi pune pe capetele lor coroană. Acest Sfânt Foca era mire ceresc, după curăţia sa sufletească şi trupească, cu care cerul vrând să se împreune, i-a pus lui cunună.

Cununa aceea închipuia cununa cea mai bună a cămării Mântuitorului, cu care avea să fie încoronat în veci, când se va

veseli la nunta Mielului. După acest semn preaslăvit, a fost prins şi chinuit pe timpul împărăţiei lui Traian (98-117) de către mai-marele African, care a silit mult pe sfânt să jertfească idolilor, dar sfântul, în locul acelora, a vrut a se aduce pe sine însuşi jertfă bineplăcută lui Dumnezeu.

După ce nu s-a supus mai-marelui aceluia şi nu a dat lucrului făcut de mâini omeneşti cinstea care se cuvine Unuia Dumnezeu ce şade pe heruvimi, atunci mai-marele a poruncit ca, legând pe sfânt de un lemn, să-i rupă mădularele. Şi era trupul lui zdrobit de răni şi rupt în bucăţi. Precum păsările răpitoare flămânde se grămădesc la vreun stârv şi îl rup mâncându-l, aşa rupeau chinuitorii din trupul cel curat al pătimitorului lui Hristos. Însă el, răbdând cu vitejie, a auzit un glas din înălţime întărindu-l şi aşa a biruit muncile pentru Mântuitorul său, Iisus Hristos, Cel ce l-a întărit pe el când pătimea, ca într-un trup străin. Căci nu şi-a cruţat trupul pentru mărturisirea Aceluia, Care nici sufletul Său nu L-a cruţat, ci L-a pus pentru noi pe Cruce.

Suferinţele grele şi pătimirea le socotea ca pe o răcorire a raiului, pentru Hristos Domnul, Cel ce a pătimit pentru noi. Pentru că a suferit cu înlesnire robul Domnului, pentru dragostea dumnezeiască, şi de s-ar fi adunat din toată lumea asupra lui chinuitorii şi toate chinurile, el era gata să le rabde pe toate pentru iubitul său, zicând cu David: *Gata este inima mea, Dumnezeule, gata este inima mea* (Psalm 56, 10).

Apoi, cei ce-l chinuiau l-au pus pe o tigaie arsă în foc şi îndată tigaia s-a răcit, pentru că biruia duhovnicescul foc care ardea spre Dumnezeu în inima lui puterea focului celui simţit. El s-a arătat biruitor asupra tuturor muncilor la care a fost supus, că se arăta oastea cea îngerească şi lumina lui Dumnezeu cea nemăsurată, împrejurul lui. Şi era în temniţă în legături, luminat cu lumină cerească, veselit cu nădejdea cereştii mântuiri, în necazuri mângâiat de îngeri şi în bătăi întărit de Domnul nostru Iisus Hristos.

Iar după chinurile cele de multe feluri, îl aruncară într-o baie înfocată şi acolo, rugându-se, şi-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu şi s-a încoronat cu cununa biruinţei în Biserica celor ce dănţuiesc. Iar trupul lui cel sfânt a fost îngropat de cei credincioşi cu cinste, săvârşindu-se multe minuni cu darul lui Dumnezeu la mormântul lui.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC FOCA GRĂDINARUL

În aceeaşi cetate a Sinopiei era, într-altă vreme, alt Foca, care îşi făcuse o grădină aproape de mare şi, sădind în ea felurite verdeţuri şi vânzând din acestea, avea hrana pentru sine şi ajuta pe cei săraci, iar alte verdeţuri din grădina sa le punea lângă cale ca să le ia cei ce treceau pe acolo. Fiindcă era foarte iubitor de prieteni şi de străini, făcea în sufletul său mai mare grădină duhovnicească decât materială, sădind florile gândurilor celor curate şi aducând roadele bunătăţilor, încât putea a se numi chiar grădină a Sfântului Duh. Căci îi era sufletul ca o grădină mult roditoare, în care se înmulţeau roadele cele duhovniceşti, care sunt: dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, milostivirea, credinţa, blândeţea, înfrânarea poftelor. Şi era ca o grădină încuiată pentru că acolo nu intrau tâlharii gândurilor, pentru că n-a putut aici să intre vechiul tâlhar, diavolul, cel ce a furat în grădina raiului pe strămoaşa noastră, nici a furat bunătăţile Sfântului Foca, care cu frică îşi lucra mântuirea sa, ascultând pe apostolul cel ce zice: *Fiţi treji, privegheaţi, că potrivnicul vostru, diavolul, umblă ca un leu răcnind, căutând pe cine să înghită* (I Petru 5, 8).

Deci, vieţuind sfântul aşa, a străbătut vestea între oameni pentru viaţa lui cea îmbunătăţită. Că fapta cea bună nu poate a se tăinui ca lumânarea cea aprinsă, care şi în noaptea întunecoasă străluceşte de departe. Aşa şi Sfântul Foca, povăţuindu-i în mijlocul întunericului, în neamul cel necredincios şi îndărătnic, strălucea prin bună credinţă pe mulţi la lumina cunoştinţei.

Apoi s-a auzit despre dânsul până la mai-marele ţării aceleia, căruia i s-a spus că Foca crede în Cel răstignit şi întoarce şi pe alţii în urma sa. Iar dregătorul îndată a trimis pe slujitori să ucidă pe robul lui Hristos. Şi mergând slujitorii, căutau pe Foca să-l ducă la moarte. Iar el i-a întâmpinat şi a întrebat: „Pe cine căutaţi?" Atunci ei au zis: „Pe Foca îl căutăm". Iar Foca le-a zis: „Întoarceţi-vă la mine, domnii mei, şi eu voi spune vouă despre dânsul". Şi i-a primit pe ei în casa sa şi i-a ospătat din destul, pentru că aşa se cuvine după Scriptură a face vrăjmaşilor tăi: de flămânzeşte vrăjmaşul tău, dă-i lui pâine, sau de însetează, adapă-l pe el.

După ce slujitorii s-au veselit bine de vin, i-a întrebat Foca: „Pentru ce pricină căutaţi pe omul acela?" Iar ei i-au spus lui taina,

zicând: „Pentru chinuire îl căutăm. Că ne-a trimis mai-marele ca să-l ucidem că nu cinsteşte pe zei, ci Celui răstignit se închină". Iar Foca a zis: „Rogu-mă vouă, stăpânii mei, îngăduiţi până mâine în casa mea mâncând şi bând şi dimineaţa eu îl voi da pe el vouă. Că nimeni nu-l ştie aşa precum îl ştiu eu şi locuieşte nu departe de mine. Acum s-a dus oareunde, dar va veni fără de zăbavă şi eu singur îl voi aduce în mâinile voastre". Iar ei, ascultându-l, dănţuiau în chiar casa lui Foca pe care îl căutau.

Iar el, în acea vreme, şi-a gătit lui însuşi un mormânt în grădină şi a rânduit toate cele spre trebuinţa îngropării. Tot ce avea a împărţit la săraci şi a petrecut toată noaptea aceea în rugăciune, gătindu-se înainte de moarte.

A doua zi, sculându-se slujitorii aceia trimişi de mai-marele, au zis către dânsul: „Oare unde este Foca, pe care te-ai făgăduit să-l dai în mâinile noastre?" Iar el le-a zis cu veselie: „Este aici, stăpânii mei! Faceţi cu dânsul ce vreţi!" Slujitorii ziseră: „Dar unde este?" Foca a răspuns: „Eu sunt Foca, pe care voi îl căutaţi să-l ucideţi! Eu sunt robul lui Iisus Hristos, care de spurcaţii voştri idoli mă lepăd. Deci, omorâţi-mă!" Ei, auzind, s-au mirat şi s-au ruşinat, nevrând să-şi sângereze mâinile cu sângele unui om bun ca acesta, care îi ospătase şi le făcuse bine destul. Şi vrând să se ducă, au zis. „Vom spune mai-marelui că, deşi l-am căutat pretutindeni pe Foca, nu l-am aflat". El s-a închinat lor şi, apucându-se de picioarele lor, i-a rugat să-şi împlinească porunca: „Cu nimic nu-mi veţi răsplăti binele ce v-am făcut eu, decât atunci când, dezlegându-mă din legăturile trupului, mă veţi trimite la doritul meu Hristos".

Sfântul Foca dorea astfel să se dezlege şi să petreacă cu Hristos, şi cu osârdie voia ca pentru Hristos, Domnul său, să-şi verse sângele. „O dragoste ca aceea a avea către Dumnezeu, îmi este mai bună mie – zice – decât viaţa aceasta vremelnică". Şi rugând aşa pe slujitori, a luat cununa muceniciei pentru că ei i-au tăiat capul cu sabia şi el a trecut de la grădina pământească la cea cerească. Iar sfintele lui rămăşiţe au fost îngropate în mormântul gătit de dânsul, deasupra cărora, răsărind mai pe urmă buna-credinţă, s-a zidit o biserică în numele lui. Şi multe daruri primeau credincioşii de la sfintele moaşte ale pătimitorului lui Hristos, ca dintr-un izvor care izvora neîmpuţinată apă de minuni; pentru că unii primeau tămăduiri în boli, alţii mângâiere în necazuri, iar alţii ajutor în primejdii cu rugăciunile Sfântului Mucenic Foca. Şi nu numai în acea cetate a Sinopiei, ci în toată lumea, pe pământ şi pe

mare, tuturor celor ce cu credinţă chemau numele lui şi se încredinţau ajutorului şi rugăciunilor lui, se arăta mare făcător de bine şi ajutător grabnic în nevoi.

Cei ce înoată pe mare au obicei a chema în ajutor pe Sfântul Foca, pentru că de multe ori li se arăta lor aievea; uneori noaptea, întâmplându-se să fie învăluire, îl deştepta pe cârmaciul care dormea lângă cârmă. Alteori era văzut că întinde singur pânzele. Uneori se arăta stând pe partea dinainte a corabiei şi socotind trecerea mării, iar alteori se vedea umblând pe mare. Era mărit numele Sfântului Foca pe multe corăbii, care pluteau pe Marea Neagră, pe Marea Mediterană şi pe ocean. Şi cântecele acelea pe care obişnuiesc corăbierii a le cânta, le prefăcuseră ei în cântări de laudă Sfântului Foca, aşa încât în tot ceasul numele lui era în gurile oamenilor care umblau pe mare în corăbii şi făceau lucrări pe ape. Dar nu numai în nevoi, ci şi în odihna lor pomeneau pe Sfântul Foca, cel ce era acolo mereu. Ei aveau o rânduială ca aceasta: când şedeau la masă sau la vreun ospăţ, deosebeau o parte din bucate şi din băutură Sfântului Foca.

Dar de vreme ce nu putea să fie una ca aceea, adică să şadă cu dânşii sfântul la masă, să mănânce şi să bea, fiind fără de trup şi nevăzut, şi nu-i trebuia hrană sau băutură; unul dintre dânşii cumpăra acea parte de hrană a Sfântului Foca, iar preţul se punea într-un sicriaş anume. Şi aceasta o făceau în toate zilele: o parte din masa lor o hărăzeau sfântului şi, unul după altul, cumpărând acea parte; astăzi unul dintre dânşii, mâine altul, poimâine al treilea şi aşa mereu, începând de la cel dintâi, până la cel de pe urmă, partea aceea o cumpărau şi adunau preţul ei deosebit. Iar când soseau la un mal undeva, preţul acela ce se aduna din părţile cele vândute ale Sfântului Foca le împărţeau la săraci, la neputincioşi, la sărmani şi la străini.

Şi s-a păzit acea obişnuită rânduială între dânşii timp de mulţi ani, până la acea vreme când vrăjmaşii Sfintei Cruci, prin voia lui Dumnezeu, pentru păcatele noastre, luând toate părţile acelea, smeriră foarte mult sfânta credinţă şi îi împuţinară pe creştini. Cu toate acestea, şi acum Sfântul Foca, folositorul tuturor cel de obşte, nu încetează a ne ajuta nouă, celor ce înotăm pe marea lumii acesteia, în corabia cea de puţină vreme a vieţii noastre; spre cerescul liman să îndreptăm plutirea noastră, prin rugăciunile cele calde ale sale pentru noi către Dumnezeu, prin care de toată înecarea, învăluirea şi furtuna să ne izbăvim, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL PETRU, CARE MAI ÎNAINTE A FOST VAMEŞ

În părţile Africii era un vameş, anume Petru, foarte nemilostiv, care niciodată nu miluia pe săraci, nici nu se gândea la moarte, nici nu mergea la bisericile lui Dumnezeu şi îşi astupa urechile sale de la cei care cereau milostenie. Iar bunul iubitor de oameni Dumnezeu, Cel ce nu vrea moartea păcătosului, ci se îngrijeşte de mântuirea tuturor şi cu judecăţile care ştie mântuieşte pe fiecare, Acela a făcut şi cu acest Petru după bunătatea Sa şi l-a mântuit pe el într-un chip ca acesta: Într-o vreme săracii şi scăpătaţii, şezând la uliţe, începură a lăuda casele milostivitorilor şi a se ruga lui Dumnezeu pentru dânşii, iar pe cei nemilostivi îi ocărau.

Deci a ajuns cuvântul şi până la acest Petru, căruia îi ziceau că este cu totul nemilostiv. Şi se întrebau unul pe altul dacă a luat cineva cândva din casa lui Petru ceva milostenie, zicând toţi că nimeni n-a luat de la dânsul ceva. S-a sculat apoi un sărac şi a zis: „Ce-mi veţi da mie dacă eu voi merge acum şi voi scoate de la dânsul milostenie?" Şi făcură între dânşii rămăşag. Deci, mergând, săracul a stat la poarta casei lui Petru. Ieşind Petru din casă şi ducând slugile un catâr încărcat de pâine la casa vameşului, săracul, cel ce făcuse rămăşag cu tovarăşii săi, i s-a închinat lui şi a început a cere milostenie într-adins, plângând. Iar el, neaflând piatră, a apucat o pâine şi a aruncat în cel sărac, l-a lovit în obraz şi s-a dus. Iar săracul, apucând pâinea, a mers la tovarăşii săi, zicându-le că din înseşi mâinile lui Petru a luat pâinea aceea, şi a lăudat pe Dumnezeu că Petru vameşul este milostiv.

După două zile s-a îmbolnăvit vameşul şi, fiind aproape să moară, s-a văzut pe sine, în vedenie, că era cercetat la oarecare judecată şi, punându-se faptele lui în cumpănă, de o parte a cumpenelor stăteau nişte arapi puturoşi şi mârşavi, iar de altă parte a cumpenelor stăteau nişte bărbaţi foarte luminoşi la chip. Deci arapii, aducând toate faptele cele rele pe care le făcuse Petru vameşul din tinereţe în toată viaţa sa, le puneau în cumpănă. Iar bărbaţii cei purtători de lumină, nimic bun nu aflau din faptele lui Petru, pe care să le pună de partea cumpenei lor, împotriva lucrurilor lui celor rele care erau aduse de diavoli. Şedeau întristaţi

şi, nepricepându-se, unul către altul ziceau: „Noi nu avem nimic aici!"

Atunci a răspuns unul dintre dânşii: „Cu adevărat nu avem nimic, fără numai o pâine pe care a dat-o lui Hristos mai înainte cu două zile, şi aceea încă fără de voie". Deci puseră pâinea aceea de partea cumpenei şi îndată a tras cumpăna mai mult decât cea dintâi. Atunci ziseră către vameş acei bărbaţi frumoşi la chip: „Mergi, sărace Petre, şi mai adaugă la pâinea aceasta, ca să nu te ia pe tine arapii aceia mârşavi şi să te ducă în chinul cel veşnic!"

Venindu-şi apoi în sine, Petru cugeta la cele ce văzuse şi a cunoscut că vedenia nu era nălucire, ci era adevărată, pentru că a văzut toate păcatele cele făcute din tinereţe, pe care acum le şi uitase; pe toate acelea adunându-le, arapii le-au pus în cumpănă. Şi zicea în sine Petru, minunându-se: „Dacă o pâine, pe care am aruncat-o în faţa săracului, mi-a ajutat mie atât de mult, încât nu m-au luat pe mine diavolii, cu cât mai mult milostenia cea multă, făcută cu blândeţe şi cu osârdie, va ajuta acelora care, fără cruţare, îşi împart bogăţiile lor la săraci?" Şi de atunci s-a făcut foarte milostiv, încât nici pe sine singur n-a vrut să se cruţe.

Mergând el odată la vamă, l-a întâmpinat un corăbier gol, care sărăcise din înecarea corabiei. Acela, căzând la picioarele lui, cerea să-i dea şi lui o haină cu care să-şi acopere goliciunea trupului. Iar Petru, dezbrăcând de pe sine haina cea de deasupra, bună şi de mult preţ, i-a dat-o lui. Iar corăbierul, ruşinându-se a umbla într-o haină ca aceea aşa de preţioasă, a dat-o la un neguţător să o vândă. Deci s-a întâmplat că Petru, întorcându-se de la vama sa, a văzut haina aceea spânzurată în târg, la vânzare. De aceea s-a mâhnit foarte şi, mergând în casa sa, n-a gustat hrană de mâhnire, ci a încuiat uşa cămării sale şi, plângând şi tânguindu-se, gândea întru sine zicând: „N-a primit Dumnezeu milostenia mea! N-am fost vrednic ca să aibă săracul pomenirea mea!"

Aşa mâhnindu-se şi suspinând, a adormit puţin şi, iată, a văzut pe cineva frumos la chip şi strălucind mai mult decât soarele, având pe capul său o cruce şi fiind îmbrăcat în acea haină, pe care el o dăduse corăbierului celui sărac. Şi l-a auzit pe el zicând către dânsul: „Ce plângi, întristându-te, frate Petre?" Iar el a răspuns: „Cum să nu plâng, stăpânul meu, că pe cele ce le dau săracilor din acelea ce mi-ai dat mie, ei iarăşi le vând în târg?" Atunci i-a zis lui Cel ce i se arătase: „Oare cunoşti haina aceasta pe care Eu o port?" Iar vameşul i-a răspuns: „Aşa, Stăpâne, o cunosc că era a mea, cea cu care am îmbrăcat pe cel gol". I-a zis lui Cel ce i se arătase: „Nu te mâhni, dar! Iată, de când ai dat-o săracului Eu am luat-o şi o port, precum Mă vezi, şi laud schimbarea ta cea bună, că M-ai îmbrăcat pe Mine, Cel pierit de frig".

Apoi, deşteptându-se din somn, vameşul s-a mirat şi a început a ferici pe cei săraci, zicând în sine: „Dacă săracii sunt Hristos, viu este Domnul că nu voi muri până ce nu voi fi şi eu ca unul dintre ei!" Deci îndată şi-a împărţit toate averile sale la săraci şi pe robii pe care îi avea i-a slobozit. Oprindu-şi un rob, i-a zis lui: „O taină am să-ţi spun ţie, pe care să o păzeşti şi să o asculţi, pentru că de nu mă vei asculta pe mine şi de nu vei păzi aşezământul meu, apoi să ştii că la păgâni te voi vinde pe tine". Iar robul i-a zis: „Toate cele ce-mi vei porunci, stăpâne, dator sunt să le fac". Şi Petru i-a zis lui: „Să mergem în Sfânta Cetate ca să ne închinăm Mormântului celui făcător de viaţă al lui Hristos şi acolo să mă vinzi pe mine la cineva din creştini şi preţul meu să-l dai săracilor şi tu singur slobod vei fi". Iar sluga aceea, mirându-se de o ciudată socoteală ca aceea a stăpânului său, n-a vrut să-l asculte şi i-a zis: „A merge cu tine în Sfânta Cetate sunt dator, ca o slugă a ta, iar a te vinde pe tine, stăpânul meu, să nu fie, că nu o voi face aceasta nicidecum".

I-a zis Petru iarăşi: „De nu mă vei vinde pe mine, apoi eu te voi vinde pe tine la păgâni, precum mai înainte ţi-am zis ţie". Şi au mers la Ierusalim. Apoi, închinându-se la Sfintele Locuri, a zis iar către slugă: „Vinde-mă pe mine, că de nu mă vei vinde tu, apoi eu te voi vinde la barbari, în robie rea". Deci sluga, văzând gândul cel neschimbat al stăpânului său, l-a ascultat. Găsind pe un cunoscut al său, om temător de Dumnezeu, făuritor de argint cu meşteşugul, anume Zoil, i-a zis: „Ascultă-mă, frate Zoile, cumpără de la mine un rob bun". Iar argintarul i-a zis lui: „Frate, să mă crezi că am sărăcit şi nu am ce să dau pentru dânsul". Zis-a lui iar sluga vameşului: „Să iei împrumut de la cineva bani şi să-l cumperi că este foarte bun şi te va binecuvânta Dumnezeu pentru dânsul". Apoi, crezând Zoil cuvintele lui, a luat de la oarecare prieten treizeci de bani de aur şi a cumpărat cu ei pe Petru de la sluga lui, neştiind taina aceasta, cum că Petru este stăpân al slugii sale.

Deci sluga aceea, luând preţul pentru stăpânul său, s-a dus la Constantinopol, nespunând la nimeni ceea ce făcuse, şi preţul acela l-a împărţit la săraci. Iar Petru slujea la Zoil, lucrând acel lucru la care nu se obişnuise mai înainte; uneori slujea făcând bucătărie, alteori curăţind gunoiul din casa lui Zoil, iar alteori în grădină, săpând pământul şi cu alte slujbe şi pătimiri muncindu-şi trupul, se

smerea fără măsură. Iar Zoil, văzând că s-a binecuvântat casa lui pentru Petru, precum altădată casa lui Putifar pentru Iosif, şi bogăţia i se înmulţise, l-a iubit pe Petru şi se ruşina văzându-i smerenia cea nemăsurată.

Odată i-a zis lui: „Frate Petre, voiesc să te slobozesc de acum pe tine şi de aici înainte ca pe un frate să te am!" Iar el n-a vrut să fie slobod, ci ca un rob voia să-i slujească lui. Şi puteai de multe ori să-l vezi pe el batjocorit de celelalte slugi, iar uneori chiar bătut şi în multe feluri mâhnit. El însă răbda toate acestea tăcând. Într-o noapte, Petru a văzut în vis în chip de soare pe Acela Care i se arătase lui în Africa purtând haina lui. Acela ţinea treizeci de monezi de aur în mâinile sale, şi a zis către dânsul: „Să nu te mâhneşti, frate Petre, că eu ţi-am luat preţul; ci să rabzi până la vremea aceea când vei fi cunoscut!"

După câţiva ani au mers din părţile Africii nişte vânzători de argint la Sfintele Locuri să se închine şi i-a chemat pe dânşii Zoil, stăpânul lui Petru, în casa sa la ospăţ. Şi când ospătau ei, au început oaspeţii a cunoaşte pe Petru şi unul altuia zicea: „Cât de mult seamănă omul acesta cu Petru Vameşul". Iar Petru, înţelegându-i, îşi ascundea faţa de dânşii, ca să nu fie cu totul cunoscut.

Însă ei îl cunoscură bine pe el şi începură a zice către cel ce-i chemase pe ei: „Domnule Zoile, avem să-ţi spunem ţie un lucru: să ştii că mare om ai în casa ta slujindu-ţi ţie, căci cu adevărat Petru este acesta, care cândva mare putere avea în Africa şi pe cei mulţi robi ai săi i-a făcut liberi. Sculându-ne, să-l luăm pe el, că s-a supărat foarte dregătorul nostru pentru dânsul şi se mâhneşte de el".

Petru, stând afară, a auzit aceste cuvinte ale lor şi, lăsând jos vasul pe care îl ducea, a alergat la poarta curţii, vrând să fugă; dar portarul curţii aceleia era mut şi surd din naştere şi numai prin semn deschidea şi închidea poarta. Grăbindu-se să iasă, robul lui Dumnezeu, Petru, a zis mutului: „Ţie îţi grăiesc, întru numele Domnului nostru Iisus Hristos, deschide uşa degrab". Iar mutul a grăit: „Da, stăpâne, voi deschide degrab!" Şi îndată i-a deschis lui şi a ieşit.

Deci, venind mutul la stăpânul său a grăit înaintea tuturor şi toţi din casa lui s-au mirat că l-au văzut pe el grăind. Apoi, sculându-se, îl căutară pe Petru, dar nu l-au găsit. Şi le zicea mutul: „Vedeţi, doar n-a fugit, că mare rob al lui Dumnezeu este, că la venirea nopţii mi-a zis mie aşa: „Întru numele Domnului

nostru Iisus Hristos, ţie îţi zic, deschide-mi! Şi îndată am văzut din gura lui ieşind o văpaie care s-a atins de gura mea şi am grăit".

Sculându-se, toţi au alergat în urma lui, dar nu l-au ajuns, şi pretutindeni căutându-l cu de-amănuntul nu l-au aflat. Atunci au făcut pentru dânsul plângere mare, că nu au ştiut că este unul ca acela rob al lui Dumnezeu. Şi proslăviră pe Dumnezeul Cel ce are mulţi plăcuţi ascunşi ai Săi. Iar el, fugind de mărire omenească, se ascundea prin neştiute locuri, până la mutarea sa către Dumnezeu, Căruia se cuvine mărire în veci.

LUNA SEPTEMBRIE

ZIUA A DOUĂZECI ŞI TREIA

CUVÂNT LA ZĂMISLIREA SFÂNTULUI PROOROC IOAN BOTEZĂTORUL ŞI ÎNAINTEMERGĂTORUL DOMNULUI

Zămislirea mântuirii noastre apropiindu-se, s-a zămislit Sfântul Ioan, Înaintemergătorul, cu mărire şi cu minune. Multe mame zămislesc fii, dar puţine sunt acelea pe a căror zămislire ar mări-o şi ar prăznui-o Biserica lui Dumnezeu. Numai trei mame au fost de ale căror zămisliri în pântece s-a minunat lumea. Acestea au fost Sfânta şi dreapta Ana, Sfânta Elisabeta şi Preasfânta Fecioară Maria. Dreapta Ana a zămislit pe Născătoarea de Dumnezeu; Elisabeta, pe Mergătorul înainte; iar Fecioara Maria, pe Hristos, Mântuitorul nostru. Deci toate aceste zămisliri prin vestitor ceresc s-au binevestit şi s-au săvârşit de darul lui Dumnezeu, dar nu fără a vorbi bunul vestitor cu zămislitorii, de vreme ce Însuşi Dumnezeu avea trebuinţă de învoirea celor ce zămisleau. De aceea, binevestitorul, Sfântul Arhanghel Gavriil, intrând în altar la preotul Zaharia, care slujea atunci în rânduiala săptămânii sale înaintea lui Dumnezeu, a început a vorbi astfel: *Nu te teme, Zaharie, că s-a auzit rugăciunea ta şi femeia ta, Elisabeta, va naşte ţie un fiu, şi-l vei numi Ioan şi va fi ţie bucurie şi veselie şi se vor bucura mulţi de naşterea lui.*

Zaharia a răspuns-a: „Străine şi neaşteptate lucruri îmi vesteşti mie, vestitorule de bucurie; că a naşte fii la bătrâneţe este lucru potrivnic firii, fiindcă eu sunt bătrân şi femeia mea trecută în zilele ei. Deci, cum vom putea să zămislim şi să naştem fiu?" Îngerul a zis: „De la începutul cuvintelor tale te găsesc pe tine cu puţină credinţă, Zaharie, pentru că nu aştepţi împlinirea cuvintelor

mele. Căci, deşi potrivnic firii tale ţi se pare lucrul acesta, nu este potrivnic puterii lui Dumnezeu, Căruia nimic nu este cu neputinţă; că Dumnezeu poate şi din pietre să ridice fii lui Avraam. Oare nu ştii că era cu putinţă lui Dumnezeu a zidi pe Adam din pământ şi pe Eva din coasta lui, iar preaîmbătrânitei Sarra a-i da fiu pe Isaac? Deci, şi femeii tale, Atotputernicul Dumnezeu îi dă să nască la bătrâneţe fiu, că s-a auzit rugăciunea ta".

Răspuns-a Zaharia: „Eu acum aduc lui Dumnezeu rugăciunile mele pentru venirea doritului Mesia, pe Care s-a făgăduit, prin gurile sfinţilor Săi prooroci, să-L trimită mai degrabă pe pământ să mântuiască seminţia lui Avraam din robia altor neamuri. Încă mă rog şi pentru greşelile mele şi pentru neştiinţele poporului. Iar de aceasta, ca să am fiu, acum nu mă rog, că m-am învechit cu anii şi femeia mea a îmbătrânit".

Grăit-a lui îngerul: „Eu sunt Gavriil, cel ce stau înaintea lui Dumnezeu, cu a Cărui descoperire ştiu că acum nu pentru primirea fiului te rogi, ci pentru lucrurile de care spui. Însă mai înainte de bătrâneţile tale şi mai înainte de nerodnicia soţiei tale, Elisabeta, te-ai rugat cu osârdie ca să vă dea vouă Dumnezeu să aveţi un fiu. Iar întrutotmilostivul, Domnul, de Care nici cea mai mică mişcare de inimă omenească nu se tăinuieşte, Cel ce ascultă rugăciunile celor ce se roagă Lui şi face voia celor ce se tem de El, Acela, auzind rugăciunile tale cele mai dinainte, îţi dăruieşte ţie, măcar deşi nu degrabă, însă bine, fiu cu numele darului numit. Pentru că ştie, după a Sa bunăvoire, să împlinească cererile sfinţilor Săi. Şi va fi mare înaintea Domnului cel ce va să se nască ţie fiu".

Răspuns-a Zaharia: „Te văd pe tine, binevestitorule, că eşti înger al lui Dumnezeu, că vorba ta arată aceasta; vederea frumuseţii tale te vădeşte şi puterea cuvintelor tale mărturiseşte. De aceea, de la începutul arătării şi vestirii tale îndată m-am spăimântat, precum oarecând şi Daniil proorocul, văzând pe înger, s-a temut: «Am văzut, zice, o arătare mare şi n-a rămas în mine tărie». Asemenea şi maica lui Samson a zis: «Un om al lui Dumnezeu a venit la mine şi chipul lui ca şi chipul îngerului lui Dumnezeu era înfricoşat». Drept aceea m-am temut şi eu şi nu îndrăznesc a grăi cuvinte potrivnice cuvintelor tale celor îngereşti. Însă te întreb: Pentru ce fiul ce se va naşte va fi mare? Au doar mai mare şi mai cinstit va fi decât Ieremia proorocul, către care era cuvântul Domnului ce zice: «Mai înainte de a te zidi eu pe tine în pântece te-am cunoscut şi mai înainte de a ieşi tu din mitras te-am sfinţit şi prooroc în neamuri te-am pus»".

Răspuns-a îngerul: „Va fi mare înaintea Domnului fiul tău, cu neasemănată mărime duhovnicească, cu care va întrece pe Ieremia. Acela s-a sfinţit mai înainte de naşterea sa, dar acesta cu mult mai mult se va umple de Duhul Sfânt, încă din pântecele maicii sale. Ieremia a fost însemnat numai ca să proorocească pentru Mesia, iar acesta a fost rânduit înainte ca şi mâna să-şi pună pe Dânsul şi să-L boteze. Încă nu numai pe Ieremia, ci şi pe ceilalţi sfinţi îi va întrece cu mărimea darului lui Dumnezeu. Că nu se va scula între cei născuţi din femei altul mai mare decât Ioan Botezătorul.

Precum o stea covârşeşte alte stele în slavă, aşa şi între sfinţii lui Dumnezeu, unul pe altul cu slavă şi cu cinste întrece. Că şi întru ale noastre îngereşti ierarhii – zice Gavriil – care totdeauna văd dumnezeiasca faţă, nu la toţi într-un fel descoperă Dumnezeu tainele voinţei Sale, ci prin mijlocirea celor mai de sus arată poruncile celor mai de jos. Multe stele apun înainte de ivirea soarelui şi numai singur luceafărul merge înaintea soarelui. Mulţi profeţi au propovăduit despre venirea lui Mesia, pruncul însă cel ce va să se zămislească şi să se nască din tine, nu numai cu cuvântul va propovădui, ci şi cu degetul va arăta popoarelor pe *Mieluşelul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatele lumii*. Pentru aceea va fi mai mare decât toţi cei ce se nasc din femei, pentru că pe cât împlinirea vestirii celei de bucurie este mai primită decât însăşi vestirea, pe atât mai cinstit va fi proorocul cel ce are să se zămislească şi să se nască, decât alţi prooroci. Toţi proorocii şi Legea au proorocit până la acest prooroc, iar acesta va fi săvârşirea tuturor proorocilor şi sfârşitul Legii Vechi şi înaintemergător al darului celui nou”.

Atunci a grăit Zaharia: „Bună şi de bucurie este vestirea ta, o, îngere, că dacă tot fiul cel înţelept veseleşte pe tată, cu cât mai mult fiul cel mai înţelept decât toţi proorocii m-ar veseli pe mine, bătrânul? Cu toate acestea, cum oare mă voi veseli, de vreme ce mă îndoiesc de cuvintele tale; iar bucuria şi veselia în lucrurile cele de îndoire nu se fac, ci numai în cele vrednice de credinţă. Deci, rogu-mă ţie, îngere al lui Dumnezeu, să-mi spui mie după ce voi cunoaşte cele binevestite de tine?”

Răspuns-a îngerul: „Au încă te îndoieşti şi nu crezi cuvintele mele, o, Zaharie? Au doar minciuni îţi spun, trimis fiind de la Dumnezeu, Care este credincios în toate bunătăţile Sale şi drept în toate lucrurile Sale? La Dumnezeu este cu putinţă tot cuvântul! Eşti preot şi învăţător al lui Israel şi pe acestea oare nu le ştii? Că vremea venirii lui Mesia a sosit, pe care eu, prin şeptimea anilor, am numărat-o trimis fiind în Babilon la Daniil proorocul? Au n-ai

citit proorociile lui? Cercetează şi vezi că, iată, s-a apropiat Cel ce mântuieşte pe Israel şi va merge înaintea feţei Lui îngerul cel în trup trimis, care va fi fiul tău, cel ce va găti calea lui Mesia, mergând înaintea lui cu duhul şi cu puterea lui Ilie. *Dar, de vreme ce n-ai crezut cuvintele mele, care se vor împlini la vremea lor, să fii tăcând şi neputând a grăi până la ziua în care vor fi acestea!*” Şi îndată limba lui Zaharia s-a legat cu amuţire, legăturile nerodirii Elisabetei s-au dezlegat, iar îngerul s-a dus să stea înaintea Atotţiitorului Dumnezeu, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII MUCENICI ANDREI ŞI IOAN, PETRU ŞI ANTONIE

Domnind în Roma cea nouă Vasile Macedon, domnea şi tirănea preacrudul Paşa Avrahin Agareanul toată Africa. Acesta, prădând Siracuzele (Mitropolia Siciliei), a luat de acolo pe Ioan împreună cu copiii lui, Petru şi Antonie, care erau încă mici, şi îndată a poruncit să-i înveţe carte agarenească. Şi după ce au ajuns la vârstă bărbătească şi au întrecut pe mulţi cu înţelepciunea şi cu faptele bune, mirându-se de dânşii vicleanul acela Veliar, i-a boierit, făcând pe Antonie ghenicon şi pe Petru sachelar.

Însă aceştia în ascuns erau creştini, iar la vedere se prefăceau că sunt saracini. Dar nu s-au putut ascunde mult timp, că, aflând Avrahin şi mâniindu-se, i-a pus cu picioarele în obezi şi i-a bătut cu toiege noduroase.

Fericitul Antonie, luând patru sute de toiege pe tălpi, mulţumea lui Dumnezeu. După aceea l-a pus pe un grătar, legat deasupra unui samar cu ştreanguri şi l-a purtat prin mijlocul târgului. Iar pe Petru, dezbrăcându-l, l-a bătut cu toiege pe spinare şi pe pântece şi l-a băgat în temniţă. După aceea iarăşi i-au supus la cumplite chinuri, în timpul cărora şi-au dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu.

După aceea au adus şi pe tatăl lor, Ioan, şi, ridicându-l cu mâna stângă de grumaji, îi băga lui sabia în gură pe gâtlej, şi aşa el şi-a dat duhul, căzând peste fiii săi. Şi făcând foc mare, au ars trupurile sfinţilor toate la un loc.

Iar fericitul Andrei, foarte bătrân fiind şi multă vreme zăcând la închisoare, uscat fiind de foame şi de sete şi de goliciune şi nesupunându-se aceluia, a fost străpuns cu suliţa şi apoi i s-a tăiat capul. Şi aşa s-a săvârşit mărturisirea lor.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTA MUCENIŢĂ RAIDA FECIOARA

Această sfântă s-a născut în Egipt, în locul ce se chema Tama, fiind fiica unui preot cu numele Petru. Ea a îmbrăcat schima monahicească la vârsta de doisprezece ani. Sfânta Muceniţă Raida, ieşind împreună cu alte fecioare la un izvor să scoată apă, a văzut mulţime de fecioare, femei, bărbaţi, preoţi, diaconi şi călugări, pe care îi prinsese ighemonul Luchian, şi-i ducea legaţi într-o corabie la chinuire, pentru mărturisirea numelui lui Iisus Hristos.

Deci, îmbărbătându-se, a aruncat vasul cu apă şi s-a amestecat între cei legaţi ai lui Hristos, rugându-se lui Comentarisie, care era mai mare, ca să fie şi ea cu aceia, iar acela o învăţa să aleagă ce este mai bine: să nu pătimească chinuri, nici să moară cu cei legaţi. Dar, nevrând ea, a stat înaintea ighemonului şi a batjocorit pe zeii lui şi l-a scuipat în obraz, căci îşi bătea joc de credinţa creştinilor. De aceea au legat-o şi după felurite munci îi tăiară capul mai întâi ei, iar după dânsa, şi toţi ceilalţi îşi puseră capetele lor pentru Hristos.

LUNA SEPTEMBRIE
ZIUA A DOUĂZECI ŞI PATRA

SFÂNTA ÎNTÂIA MUCENIŢĂ TECLA, CEA ÎNTOCMAI CU APOSTOLII

Când Sfinţii Apostoli Pavel şi Varnava propovăduiau Evanghelia lumii, au mers şi în Iconiu, şi petreceau la Onisifor, pe care Pavel îl pomeneşte în a doua scrisoare către Timotei, zicând: *Să dea Domnul milă casei lui Onisifor, că de multe ori m-a odihnit şi de lanţurile mele nu s-a ruşinat*. Atunci mulţi, ascultând învăţătura lor şi văzând semnele şi minunile care se făceau de dânşii, au crezut în Domnul nostru Iisus Hristos. Şi în casa lui Onisifor găzduind, ei adeseori intrau în sinagogă şi grăiau cu îndrăzneală cuvântul lui Dumnezeu, aducând pe popoare la calea cea mântuitoare şi la credinţa în Iisus Hristos. De acest lucru se scrie în Faptele Apostolilor: *Şi în Iconiu au intrat ei* (adică Pavel şi Varnava), *ca de obicei, în sinagoga iudeilor, şi astfel au vorbit, încât o mare mulţime de iudei şi de elini au crezut. Deci multă vreme au stat acolo, grăind cu îndrăzneală în Domnul, Care dădea mărturie pentru cuvântul harului Său, făcând semne şi minuni prin mâinile lor* (Fapte 14, 1, 3).

În acea vreme, era acolo o fecioară frumoasă de optsprezece ani care se numea Tecla, fiica unei femei de neam mare şi slăvit pe nume Teoclia, şi logodită cu un tânăr din cei mai dintâi ai cetăţii, anume Famir, bogat şi frumos. Aceasta, văzând minunile ce se făceau de apostoli, şedea cu alţii la vorba lor în casa lui Onisifor, la fereastră, şi, ascultând, lua aminte la cele grăite de dânşii. Şi a căzut sămânţa cuvântului lui Dumnezeu pe pământ bun şi, cu lucrarea Sfântului Duh, s-a înrădăcinat adânc în inima ei şi a răsărit. Pentru aceasta a crezut în Fiul lui Dumnezeu şi l-a iubit pe El şi s-a lipit de Dânsul cu tot sufletul.

Iar Pavel, povăţuindu-se de Dumnezeu, a întins cuvânt pentru feciorie şi curăţie, spunând că fecioara care îşi păzeşte fecioria pentru dragostea lui Hristos, are parte cu îngerii şi este mireasă a lui Hristos, iar Hristos îi este Mire şi o duce pe ea în cămara cea cerească. Grăind Pavel mult de aceasta, a deşteptat pe Tecla spre păzirea fecioriei ei. Pentru că a pus Tecla în inima sa, ca din acel ceas să-şi lase logodnicul ei şi toate dulceţile lumii acesteia şi să slujească lui Hristos în curăţie feciorească până la sfârşitul vieţii ei.

Aşa înţeleapta fecioară, prin curăţia sa, s-a făcut mireasa cerescului Mire Hristos şi s-a însoţit cu El prin osârdnica dragoste, cu care s-a aprins înăuntru cu foc de la serafimi şi prin dorirea nestricăciosului său Mire s-a topit ca ceara, încât s-au împlinit întru dânsa cuvintele proorocului împărat David: *Făcutu-s-a inima mea ca ceara ce se topeşte în mijlocul pântecelui meu*. Şi a şezut lângă Pavel, ascultând cuvântul lui trei zile şi trei nopţi, ca şi cum se uitase pe sine, pentru că nu s-a dus nici la mâncare, nici la băutură, nici la odihnă, ci a stăruit ca şi oarecând Maria, care şedea lângă picioarele lui Iisus, întemeindu-şi toată mintea în Dumnezeu.

Cu singur cuvântul Lui se hrănea, cum spune Mântuitorul: *Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu* (Matei 4, 4). Iar Teoclia, înştiinţându-se de fiica sa, Tecla, că a crezut în Hristos şi se îndeletniceşte la auzirea cuvântului lui Dumnezeu, mergând cu mânie, a luat-o cu sila de la acea adunare folositoare de suflet, iar pe Sfinţii Apostoli propovăduitori i-a ocărât şi, defăimându-i, trăgea cu de-a sila pe fiica sa, pe mieluşeaua lui Hristos, de la turma Lui cea aleasă. Apoi, chemând pe Famir, logodnicul ei, i-a zis: „De ce nu te îngrijeşti de mireasa ta? Căci iată s-a sălbăticit şi s-a amăgit de străinii aceia fermecători care, cu felurite cuvinte, înşeală pe oamenii nebuni; că, şezând lângă dânşii de trei zile, şi-a uitat de casa ei".

Atunci Famir a început a o momi pe ea cu cuvinte bune, vorbind către dânsa cu dragoste. Iar ea îşi întorcea faţa de la dânsul şi nu voia să vorbească cu el, nici să se uite la dânsul, pentru că purta în inima sa pe alt Mire mai frumos cu podoaba decât fiii omeneşti. Spre Acesta privind cu ochii cei sufleteşti, în minte vorbea cu Dânsul. Iar acel logodnic stricăcios şi vremelnic al ei s-a urât desăvârşit de ea şi plângea, văzându-se pe sine lepădat şi neiubit de Tecla.

Atunci mama ei, mâniindu-se, a apucat-o şi a început a o bate, trăgând-o de împletiturile părului şi cu picioarele călcând-o. Apoi a încuiat-o în cămară şi o chinuia cu foamea; însă, plecându-se

spre dragoste, şi biruindu-se de căldura cea de maică, a început să plângă pentru dânsa. Apoi, îmbrăţişând-o şi sărutând-o, o ruga pe ea cu lacrimi să nu se depărteze de logodnicul ei cel frumos, bogat, de bun neam şi de toţi cinstit. Apoi a pus-o pe ea la masă împreună cu logotnicul; iar ea şedea, întorcându-se dinspre dânsul, şi tăcea, căutând în jos, negustând nimic, ci numai suspinând din adâncul inimii spre Mirele Ceresc. Iar când Famir a voit cu sila să o cuprindă şi să o sărute, ea l-a scuipat în ochi, s-a smucit din mâinile lui şi a zburat ca o pasăre din cursă. Atunci maica, iarăşi schimbându-se în mânioasă, a început a o bate.

Iar Famir, mâhnindu-se, s-a dus la mai-marele, jeluindu-se asupra lui Pavel şi i-a zis: „Un străin a intrat în cetate, vrăjind şi ameţind pe oameni şi abătându-i de la cinstirea zeilor, urmând oarecăruia Hristos, pe care evreii L-au răstignit. Acela a ameţit şi pe o fecioară, Tecla, care, fiind logodită cu mine, mai întâi foarte mă iubea, iar acum nici nu vrea să se mai uite la mine, ci se îngreţoşează de mine ca de un lepros şi fuge de mine ca de o fiară; aşa a întors-o vrăjitorul acela de la dragostea mea şi nu ştiu ce i-a făcut ei". Mai-marele, chemând pe Pavel, l-a întrebat pe el de unde este şi ce face aici în cetate. El, după obicei, deschizând apostoleasca sa gură, a grăit cuvântul lui Dumnezeu, propovăduind numele lui Iisus Hristos.

Deci, mutând mai-marele în altă vreme judecata, a poruncit ca, legând pe Pavel, să-l bage în temniţă, până ce va avea vreme să-l cerceteze pe el mai cu dinadinsul. Iar Tecla, auzind că a pus în temniţă pe Pavel pentru dânsa, s-a sculat noaptea şi, ieşind în taină din casă, a alergat la temniţă, unde, aflând pe străjeri păzind uşa temniţei, a scos de la sine gherdanul şi un ban de aur şi le-a dat temnicerului ca să-i deschidă uşa şi să-i dea voie să meargă la Pavel. De acest lucru pomeneşte Sfântul Ioan Gură de Aur, zicând: „Ascultă pentru Sfânta Tecla: Aceea, ca să vadă pe Pavel, aurul său l-a dat străjerului temniţei; iar tu nici un ban nu vrei să dai ca să vezi pe Hristos!" Şi a făcut temnicerul după cererea ei, şi a dus-o la Sfântul Pavel, pentru că s-a bucurat de acel scump gherdan şi de moneda de aur.

Şi căzând ea înaintea lui Pavel cu lacrimi de bucurie, a sărutat legăturile legatului lui Hristos. Iar Pavel, văzând-o, s-a spăimântat şi înştiinţându-se de la dânsa de toate cele ce a pătimit pentru curăţie de la mama şi de la logodnicul ei, s-a bucurat foarte tare de bărbăţia tinerei fecioare şi i-a sărutat capul, binecuvântând-o şi lăudându-i credinţa şi fecioreasca ei curăţie, numind-o pe dânsa

mireasa lui Hristos şi întâia fiică a sa, pe care prin bunăvestire a născut-o. Deci, şezând Tecla cu Pavel, ca fiica cu tatăl în temniţă, asculta părintească lui învăţătură şi pecetluia cuvintele lui în inima ei, ca pe o comoară de mult preţ. Iar el o învăţa pe ea din destul credinţa cea în Hristos Domnul, dragostea cea dumnezeiască şi paza curatei feciorii. Acolo mai desăvârşit a învăţat-o, a întărit-o şi a făcut-o mireasă Fiului lui Dumnezeu, precum scrie de aceasta Sfântul Grigorie de Nyssa, zicând: „Acest fel de mir (adică învăţătură) împreună cu crinul cel alb al curăţiei, Pavel l-a turnat din gura sa oarecând în urechile sfintei fecioare. Adică, Tecla era aceasta care, cu picăturile ce ies din crinii inimii, pe omul cel din afară l-a omorât şi toate gândurile cele deşarte şi poftele le-a stins".

Asemenea şi Sfântul Epifanie scrie: „A aflat pe Sfântul Pavel Tecla, iar ea avea un logodnic frumos, mai de frunte în cetate, preabogat, preacinstit şi luminos; de la a cărui logodire Pavel a întors-o şi s-a lepădat acea sfântă fecioară de toate bunătăţile pământeşti ca să câştige pe cele cereşti".

Şi fiind căutată Tecla în casa Teocliei, nu a fost găsită şi s-a făcut ţipăt, plângere şi strigare şi, căutând mult, mama se tânguia pentru fiică, Famir pentru logodnică, iar slugile pentru stăpâna lor. Şi au alergat slugile în toate părţile, căutând-o şi întrebând pe uliţe şi prin case, dar nu au aflat-o nicăieri. Mai pe urmă s-au înştiinţat că este în temniţă şi, alergând, au aflat-o pe ea şezând lângă Pavel, fiind legată de dumnezeiasca dragoste a cuvintelor lui, şi, luând-o pe ea, au scos-o afară. Apoi înştiinţară de acestea pe mai-marele cetăţii. Acesta, şezând la judecată, a chemat pe Pavel din temniţă, şi, văzându-l poporul adus, strigară către mai-marele: „Judecătorule, omul acesta este fermecător, pierde-l pe el!" Mai ales Famir stăruia ca Pavel să fie pierdut, jeluindu-se asupra lui că a întors de la dânsul pe logodnica sa.

Deci chemară şi pe Tecla, către care a zis mai-marele: „De ce te îngreţoşezi de logodnicul tău cel atât de frumos şi de bun neam? Pentru ce nu te însoţeşti cu dânsul?" Iar ea privea către Pavel şi nimic nu răspundea, „ca o mieluşea fără de glas lângă cela ce o tunde". Atunci mama, schimbându-şi obişnuinţa sa de maică şi uitându-şi fireasca dragoste către fiica sa, a răcnit către judecătorul ca o leoaică cumplită sau ca o ursoaică mânioasă, zicând: „Arde pe această rea roabă, că vrednică este de o aşa moarte. Aceasta nu este fiica mea, că nu mă ascultă pe mine, maica ei. Arde-o pe aceasta ca să fie pildă altora, ca, văzând toate fecioarele cele ce sunt în cetatea aceasta, să se teamă şi să nu îndrăznească a nu asculta pe

mamele lor şi a li se împotrivi precum aceasta a mea preaînrăutăţită şi într-adevăr nesupusă copilă. Nu este aceasta fiica mea, nici născută de mine, ci ramură uscată şi blestemată odraslă; deci arde-o pe aceasta". Şi stăruia mama ca să se ardă fiica ei; iar Famir silea pe judecător ca să-l piardă pe Pavel.

Deci judecătorul, cercetând mult pe Pavel, s-a încredinţat că nu avea vreo vină mai mare decât că propovăduia pe Hristos, şi nu l-a osândit pe el la moarte, ci, bătându-l, a poruncit să-l alunge afară din cetate, ca să nu sfătuiască şi pe alte fecioare la păzirea fecioriei. Şi izgoniră pe Pavel şi pe Varnava, precum şi pe Onisifor şi pe fiii lui. Dar şi însuşi Pavel se sârguia să iasă din cetate, nu numai pentru că era izgonit de boier, de Famir şi de Teoclia pentru Tecla, ci pentru că poporul, îmbulzindu-se, voia să-l ucidă pentru cuvântul lui Dumnezeu şi pentru mărturisirea lui Iisus Hristos.

De acest lucru aminteşte Sfântul Luca în Faptele Apostolilor, zicând: *Necredincioşii iudei au ridicat şi au umplut de răutate sufletele neamurilor asupra fraţilor*. Şi se împărţi în două mulţimea cetăţii. Unii adică erau cu iudeii, iar alţii cu apostolii. Şi făcându-se pornirea neamurilor şi a iudeilor cu mai-marii lor, ca să-i ocărască şi să-i ucidă cu pietre, apostolii, înştiinţându-se, au fugit în cetăţile Licaoniei, în Listra şi în Derbe, iar de acolo în Antiohia. Însă la început s-au ascuns câteva zile nu prea departe de cetatea Iconiei, într-un mormânt lângă calea care merge la Dafne, vrând să ştie despre Tecla ce se va întâmpla cu dânsa.

Şi postind ei, se rugau pentru dânsa cu tot dinadinsul să o întărească pe ea Domnul şi să facă minunată spre dânsa mila Sa, precum s-a şi făcut. De aceea, mult a silit-o pe ea mai-marele cetăţii ca să se întoarcă cu dragostea ei cea dintâi către logodnicul ei, dar, neajungând la nici un sfârşit mulţumitor, în cele din urmă a osândit-o pe Tecla la ardere, după pofta mamei ei. Şi mulţime multă de lemne uscate, fân şi vreascuri punându-le într-o grămadă mare, au luat slujitorii pe sfânta ca s-o ridice deasupra stogului aceluia. Iar ea, nemaiaşteptând să o ducă ei, singură degrab a mers la acea grămadă de fân, de lemne şi de vreascuri. Şi, făcând semnul crucii peste acea mare grămadă, s-a suit şi stătea deasupra, gata fiind să ardă nu atât de focul cel materialnic, pe cât de văpaia dumnezeieştii iubiri.

Stând ea acolo, deasupra, privea spre mulţimea de lume adunată, şi a văzut pe Domnul, în chipul lui Pavel, stând şi poruncindu-i ei să îndrăznească. De aici Sfântul Ciprian alcătuieşte o rugăciune ca aceasta către Dumnezeu, zicând: „Să stai înaintea

noastră precum ai stat de faţă în legături lui Pavel şi în foc, Teclei". Iar dacă au pus focul de jos şi au aprins stogul împrejur, văpaia a împresurat-o pe ea şi se înălţa foarte sus. Atunci îndată a venit un nor plin de apă şi s-a vărsat ploaie cu grindină mare şi a stins tot focul. Iar mai-marele şi tot poporul au fugit la casele lor de vărsarea ploii şi de grosimea grindinei celei mari, iar Tecla a ieşit nevătămată, că nu s-a atins de dânsa focul. După aceea nu s-a mai dus la casa mamei sale, nici a zăbovit în Iconiu; ci s-a dus din cetate ca să caute pe duhovnicescul său părinte Pavel.

În cale a întâmpinat pe un tânăr dintre ucenicii lui Pavel, din casa lui Onisifor, mergând la cetate să cumpere pâine, pe care, văzându-l, l-a cunoscut şi l-a întrebat: „Unde se află acum Pavel, Apostolul lui Iisus Hristos?" Iar el a dus-o pe ea la mormântul în care Pavel cu ceilalţi se ascunseseră şi, în post răbdând, se rugau lui Dumnezeu pentru dânsa. Văzând-o toţi pe Tecla vie şi sănătoasă, s-au bucurat cu bucurie foarte mare şi, ridicându-şi ochii şi mâinile lor spre cer, au mulţumit lui Dumnezeu, Celui ce a păzit întreagă pe roaba Sa, şi, punând înainte pâine, se întăriră. De acolo, sculându-se Pavel cu Varnava, au mers prin Listra şi prin Derbe, binevestind Evanghelia şi tămăduind pe cei neputincioşi. Şi le-a urmat lor şi Tecla până la Antiohia.

Intrând ei în cetate, s-a întâmplat că un oarecare Alexandru, mai-mare în cetatea aceea, văzând pe Sfânta fecioară Tecla şi de frumuseţile ei cele mari minunându-se, s-a rănit asupra ei cu poftă neiertată. Că, fiind tânăr şi cu îndestulare în desfătări petrecând, se tăvălea în necurăţii, precum era obiceiul păgânilor. La început, părându-i-se că ar fi femeia lui Pavel, mai întâi pe Pavel cu mult aur îl silea să nu-l oprească pe el de la dorinţa lui. Apoi, înştiinţându-se că nu-i femeie, ci fecioară nemăritată, mai mult s-a aprins de ea, şi voia ca să şi-o ia lui de femeie pentru cele preamari frumuseţi ale ei. Deci a început a momi pe Sfânta Tecla cu cuvinte spre dragostea sa, dar ea fugea de dânsul ca de un leu ce răcneşte şi caută să înghită podoaba ei cea sufletească. Iar el, cu toate chipurile se îngrijea de dânsa, vrând să o vâneze.

Tot acesta, odinioară, întâmpinând pe sfânta în cale, mergând între oameni mulţi şi neputând să mai rabde focul de desfrânare care ardea înăuntrul inimii lui, a lepădat ruşinea şi, cu sila prinzând-o, s-a apucat de grumajii ei. Iar ea striga cât putea, plângând şi zicând: „Nu mă sili pe mine, roaba lui Dumnezeu; de logodnic m-am lepădat şi oare cu tine m-aş învoi?" Acestea zicându-le, se

smucea tare din mâinile lui şi a rupt hainele de pe dânsul şi de ruşine mare l-a umplut pe el.

Mâniindu-se Alexandru, încă şi ştiind că este creştină, a dus-o la judecată la mai-marele. Apoi, întrebând-o de ce se îngreţoşează de nuntă, ea a răspuns: „Eu am pe Mirele meu Hristos, Fiul lui Dumnezeu, cu care m-am însoţit prin nunta cea duhovnicească".

Deci o silea pe ea mai-marele ca să se lepede de Hristos şi să fie femeia unui bărbat. Iar ea nevrând a se supune, a osândit-o să fie dată pradă fiarelor pentru aceste două pricini: Pentru buna credinţă şi pentru curăţie, căci o întrebau păgânii: „De ce crezi în Hristos şi pentru ce te lepezi de nuntă?", fiind ea tânără şi frumoasă. Însă mai înainte de a fi dată pradă la fiare, că era amânată pentru a doua zi priveliştea aceea, a luat-o pe ea spre pază în acea noapte în casa sa oarecare femeie, anume Trifena, a cărei fiică, Falconila, murise nu de mult, mai înainte de acea vreme.

Acea Trifena era de neam împărătesc, foarte cinstită şi a crezut în Hristos după aceea. Pe ea o pomeneşte apostolul, scriind către Romani: „*Închinaţi-vă*, zice, *Trifenei şi Trifosei*. Pe aceste două femei le pomeneşte martirologiul latin în zece zile ale lui noiembrie, astfel: „În Iconiul Licaoniei sunt sfintele femei Trifena şi Trifosia, care au sporit mult în creştineasca învăţătură prin propovăduirea Sfântului Pavel şi pilda Sfintei Tecla". Deci Trifena, luând la sine pe Tecla, a petresut cu dânsa toată noaptea aceea în duhovnicească vorbă.

Iar a doua zi s-a adunat mulţimea poporului care voia să vadă priveliştea, şi a venit mai-marele cu toţi fruntaşii cetăţii şi au scos pe Sfânta Tecla ca pe o mieluşea la junghiere şi a stat la locul ei unde era să fie mâncată de fiare. Iar când au dat drumul fiarelor spre dânsa, toate umblau împrejurul ei şi nici una nu s-a atins de dânsa, pentru că a încuiat Dumnezeu gurile fiarelor, precum oarecând celor din groapa lui Daniil. Şi toţi cei ce se adunaseră la priveliştea aceea se mirau de această străină vedere, că fiarele îşi schimbaseră iuţimea lor în blândeţe de oi. Atunci unii din mulţime proslăveau pe Dumnezeul cel propovăduit de Tecla, iar alţii huleau, zicând: „Are farmece în hainele ei şi pentru aceea nu se ating de dânsa fiarele". Aceleaşi ziceau şi mai-marele cu fruntaşii cetăţii, că este fermecătoare şi a fermecat pe fiare ca să nu o vatăme pe ea.

Apoi crezură de cuviinţă ca a doua zi s-o dea pe ea la mai multe şi la mai flămânde fiare. Şi o trimiseră iar la cinstita Trifena, care, primind pe Tecla sănătoasă de la privelişte, se bucura foarte, căci fiica ei ce murise i se arătase ei în vedenie, zicându-i: „Să ai

pe Tecla în locul meu şi s-o rogi pe ea să se roage pentru mine la adevăratul Dumnezeu, ca să fiu mutată de aici la locul drepţilor". Pentru aceea Trifena a iubit foarte mult pe Sfânta Tecla, ca pe o fiică a sa, şi cu toată inima s-a lipit de dânsa, văzând-o pe ea că este roabă a lui Dumnezeu. Şi a rugat-o pe ea să mijlocească pentru mântuirea fiicei ei celei moarte, Falconila.

Iar Sfânta Tecla a început cu dinadinsul a se ruga cu lacrimi către înduratul Dumnezeu. Şi atât de mult au putut sfintele ei rugăciuni, încât Falconila s-a mântuit după moarte. Despre acest lucru mărturiseşte Sfântul Ioan Damaschin, zicând aşa: „Deci, au doar pe Falconila nu a mântuit-o întâia muceniţă după moarte? Dar vei zice poate că aceasta s-a petrecut după vrednicie, căci fiind întâia muceniţă, se cădea să i se asculte rugăciunea. Însă eu la aceasta îţi zic: Bine, era întâia muceniţă. Dar gândeşte-te pentru cine era rugăciunea! Nu pentru o păgână şi slujitoare de idoli şi cu totul nesfinţită şi străină de Domnul?"

Acelaşi Damaschin ne dă aceeaşi mărturie şi a doua oară, când istoriseşte pentru Traian împăratul, cel mântuit după moarte prin rugăciunile Sfântului Grigorie Dialogul, adăugând la povestirea aceea şi ceva de Falconila, zicând aşa: „Aceasta zic şi de Falconila ce s-a zis mai sus, că ea nici de o răutate alta n-a fost vinovată. Iar acesta, adică Traian, a rânduit la mulţi mucenici amară moarte. Minunat eşti, Stăpâne, şi minunate sunt lucrurile Tale, şi pe a Ta negrăită milostivire o slăvim!" După această vrednică de credinţă mărturie a Sfântului Ioan Damaschin, ni se încredinţează că Falconila s-a mântuit după moarte prin rugăciunile sfintei celei dintâi muceniţe Tecla.

Deci petrecând Tecla în casa Trifenei până a doua zi, a poruncit tiranul să nu dea mâncare fiarelor, ca, fiind flămânde, mai degrabă să se pornească a sfâşia pe Tecla. Şi fiind ziua a treia, aduseră pe Sfânta Tecla la privelişte, ca să fie dată spre mâncare fiarelor. În urma ei mergea şi Trifena, plângând că fecioara cea frumoasă şi sfântă, fiind nevinovată, se dă la moarte.

Deci, punând-o pe ea la locul cel de privelişte, a poruncit acel fără de ruşine boier să dezbrace pe sfânta, zicând: „Poate în hainele ei vor fi farmece, pentru care nu o mănâncă fiarele. Dezbrăcaţi dar pe fermecătoarea aceasta şi vom vedea de va rămânea întreagă". Şi aşa stătea sfânta fecioară în priveliştea a tot poporul goală, avându-şi acoperământ numai singură ruşinea, şi grăind ca David: „Ruşinea feţei mele m-a acoperit". Şi dând drumul asupra ei fiarelor celor flămânde şi întărâtate, lei şi urşi; acestea, ieşind din închisorile lor

şi văzând pe fecioară stând goală, îşi plecau capetele la pământ şi cu ochii căutau în jos, ca şi cum le era ruşine de goliciunea cea feciorească, şi îşi întorceau feţele de la dânsa. Şi era o minunată privelişte: fiarele cunoşteau ruşinea şi îşi întorceau ochii lor de la goliciunea feciorească, iar oamenii cu ochi neruşinaţi priveau la ea.

Astfel, fiara necuvântătoare era mustrătoare şi judecătoare oamenilor în priveliştea aceea. Că acelea, din fire fiind fiare, obiceiul omului curat l-au primit în sine, iar oamenii, înţelegători fiind, în orbiciunile cele de fiare s-au schimbat. Însă ce au sporit? Nimic. Pentru că, vrând ca prin golirea cea din privelişte să necinstească pe înţeleapta fecioară, cinste i-au adăugat.

Sfântul Ioan Gură de Aur, pomenind de bine despre dezgolirea celor două feţe, a femeii lui Putifar în cămară şi a Teclei în adunarea a tot poporul, zice: „Ce a folosit pe femeia egipteancă cea pătimaşă că s-a dezgolit în cămară? Şi ce a vătămat-o pe întâia Muceniţă Tecla, că în privelişte a fost dezgolită? Pentru că Tecla n-a greşit fiind dezgolită, precum a greşit acea egipteancă. Nici de necinste nu s-a umplut, ci s-a încununat. Şi goliciunea acesteia în privelişte s-a încununat, iar aceea în cămara cea încuiată s-a ruşinat".

Deci, stând Sfânta Tecla aşa în privelişte, una din leoaice venind, s-a sculat înaintea ei şi îi lingea picioarele, ca şi cum ar da cinste curăţiei celei fecioreşti. De acest lucru pomeneşte Sfântul Ambrozie, zicând: „Puteai să vezi fiara zăcând jos şi picioarele sfintei lingând şi cu mare glas mărturisind că pe sfântul trup fecioresc nu poate să-l vatăme. Se închina fiara aceleia ce i se dăduse ei spre mâncare şi, firescul său năravuitându-şi, se îmbrăca în obiceiul pe care oamenii l-au pierdut!"

Văzând poporul că fiarele nu vatămă cu nimic pe sfânta, au strigat cu mare glas: „Mare este Dumnezeul pe care îl propovăduieşte Tecla!" Iar chinuitorul n-a cunoscut puterea lui Dumnezeu şi a gândit alt lucru spre pierderea Sfintei Tecla: a săpat o groapă şi, cu felurite jivini umplând-o, a aruncat în ea pe sfânta. Dar Cel ce a încuiat oarecând gurile leilor, Acela limbile cele otrăvite ale şerpilor le-a tâmpit, furia lor a îmblânzit-o şi otrava lor a pierdut-o. Şi a ieşit sfânta de acolo nevătămată, toţi minunându-se şi spăimântându-se de această străină vedere.

Apoi, nepricepându-se chinuitorul ce să facă mai mult, a gândit una ca aceasta, cea mai de pe urmă muncă: aducând doi junci puternici, a poruncit să o lege pe Tecla cu un picior de unul şi cu un picior de altul şi cu bolduri înfierbântate să împungă pe junci, ca, fugind, să o rupă în două. Dar şi aceasta făcând-o, sfânta s-a

aflat întreagă, căci, atunci când o legară pe ea cu frânghii tari de juncii aceia şi cu înfocate fiare începură a-i îmboldi, îndată funiile ca nişte fire de păianjeni s-au rupt, iar juncii au fugit şi sfânta a rămas pe loc, neavând nici o vătămare. Atunci mai-marele, mirându-se de cele ce se făceau, a început a cunoaşte dumnezeiasca putere care era cu fecioara aceasta. Şi chemând pe Tecla, i-a zis ei: „Cine eşti tu şi ce fel de putere este cu tine, că nimeni nu poate să te vatăme pe tine?" Iar ea nimic nu răspundea, decât numai aceasta: „Sunt roabă a Dumnezeului celui viu".

Şi temându-se nelegiuitul de Dumnezeul Cel ce păzea de toată vătămarea pe Tecla, a poruncit să o îmbrace în haine de cinste, şi i-a dat drumul, dându-i o hotărâre ca aceasta: „Pe Tecla, roaba lui Dumnezeu, o las slobodă!" Şi a mers Tecla în casa Trifenei şi s-a făcut bucurie mare în casa aceea pentru eliberarea Teclei care, petrecând câtăva vreme la Trifena, a propovăduit cuvântul lui Dumnezeu şi pe mulţi i-a învăţat acolo să creadă în Hristos. Apoi a dorit să vadă pe Pavel, părintele şi învăţătorul ei, şi aflându-l, voia să-i urmeze lui. Iar el a oprit-o pe ea, zicând: „Nimeni nu merge la război cu mireasa!"

Şi luând binecuvântare de la apostolul, s-a dus în Seleucia şi s-a sălăşluit la un loc pustiu, în oarecare munte aproape de Seleucia, şi acolo vieţuia în post, în rugăciune şi în dumnezeiasca gândire, şi făcea minuni multe, tămăduind toate bolile, pentru că, înştiinţându-se despre dânsa mulţimea credincioşilor, veneau acolo, aducându-şi neputincioşii lor, pe care ea îi tămăduia.

Apoi s-a întâmplat oarecând, în acel loc unde petrecea sfânta, că mergând pe acolo un jertfitor păgânesc din Seleucia călare pe cal şi, văzând pe Sfânta Tecla adunându-şi verdeţuri de hrană şi văzând-o pe ea foarte frumoasă la faţă, a poftit-o pe ea cu gând necurat şi, lovindu-şi calul, s-a repezit spre dânsa, vrând să-şi săvârşească pofta lui; iar sfânta, cu puterea lui Dumnezeu întărindu-se, l-a apucat pe el şi l-a trântit la pământ, şi atât de tare l-a izbit de pământ, încât trei zile a zăcut mut şi nemişcat. Iar oamenii care treceau pe calea aceea, văzând pe jertfitorul acela că zăcea ca un mort, nu se pricepeau ce i s-a întâmplat. Apoi a treia zi s-a făcut ştire de aceasta şi în cetate, de unde mulţime de oameni au mers la dânsul, vrând să vadă ce i s-a întâmplat şi să-l ia la casa lui. Dar el, abia venindu-şi în sine şi ca din somn deşteptându-se, a stat pe picioarele sale şi a zis: „Pe o zeiţă oarecare am văzut şi de la aceea am pătimit primejdia aceasta". Şi abia a putut să meargă la casa sa, fiind bolnav de lovirea aceea.

Apoi, chemând un zugrav, i-a poruncit lui să închipuiască pe o scândurică pe fecioara aceea ce era ca de optsprezece ani. Iar când zugravul a început a o închipui după rânduiala lui Dumnezeu, a nimerit foarte bine asemănarea Sfintei Tecla şi, ca pe o vie închipuire, a dus-o la jertfitorul, care, văzând icoana cea cu totul asemenea Sfintei Tecla, a zis: „Cu adevărat, o fecioară ca aceasta am văzut eu". Luând icoana, a sărutat-o şi îndată desăvârşit s-a însănătoşit. Şi sculându-se din pat, păzea cu cinste în casa sa acel chip al Sfintei Tecla. După aceasta a crezut în Hristos cu toată casa sa, prin propovăduirea Sfintei Tecla cea întocmai cu apostolii, care, în acel loc petrecând ani îndestulaţi, pe mulţi i-a povăţuit la calea mântuirii şi multora le-a ajutat în nevoi şi toate neputinţele a tămăduit.

Apoi doctorii şi vrăjitorii care erau în Seleucia – cărora acum meşteşugul le era întru nimic şi care sărăciseră lipsindu-se de câştigul de mai înainte, pentru că toţi cei cuprinşi de orice boală se duceau la Tecla lăsându-i pe ei –, s-au mâhnit foarte mult şi s-au mâniat asupra tămăduitoarei celei bune, Tecla, care fără de plată tămăduia pe cei ce veneau la dânsa. Şi fiind porniţi de mare zavistie şi de mânie, au îndemnat asupra ei pe nişte tineri fără de ruşine, ca să o spurce pe ea cu sila. Căci grăiau între ei zavistnicii: „Fecioara Tecla este curată şi pentru aceea este plăcută marii zeiţe Artemida, care îi ascultă cererile ei şi îi dă putere de tămăduiri neputincioşilor. Iar de va fi spurcată, se va întoarce de la dânsa Artemida şi se va lua de la dânsa puterea cea tămăduitoare şi se va mări iar meşteşugul nostru doftoricesc".

Aşa între ei sfătuindu-se, s-au sârguit să găsească pe acei fără de ruşine, la un lucru ca acela, pe care, îmbătându-i cu vin, i-au rugat să meargă şi să spurce pe Tecla. Şi le-au dat lor aur mult şi le-au făgăduit să le dea mai mult de ar face Teclei silă, pentru că, fiind nebuni şi necredincioşi, nu ştiau că Tecla, nu cu puterea Artemidei, ci cu darul lui Hristos tămăduieşte toată neputinţa şi toată boala. Iar tinerii cei fără de ruşine, îmbătându-se de vin şi sfătuindu-se cu doctorii şi cu vrăjitorii, au mers la dânsa degrab, aprinşi fiind de poftă, plini de spurcate gânduri şi de scopul cel rău şi, văzându-i Tecla, i-a întrebat: „Ce vreţi, fiilor?" Iar ei au început a grăi cuvinte spurcate.

Deci, auzind acestea Sfânta Tecla şi cunoscând gândul lor cel rău, a fugit din mâinile lor; aceea care oarecând de fiare nu se înfricoşase, fugea acum de acei oameni neruşinaţi. Iar ei, ca vânătorii pe oaie, o izgoneau pe dânsa prin pustie. Când erau aproape să

o ajungă, ea s-a rugat lui Dumnezeu ca să o izbăvească din mâinile acelor neruşinaţi. Şi îndată un munte de piatră, care se afla acolo, s-a desfăcut din porunca lui Dumnezeu, primind pe sfânta înăuntrul său.

Astfel i s-a apărat fecioria, şi mormânt cinstitului ei trup s-a arătat acel munte de piatră, pentru că acolo a trăit tot restul vieţii şi şi-a dat sufletul în mâinile Domnului, având de toţi anii vieţii sale nouăzeci. Iar acum petrece în viaţa cea nesfârşită, mărind pe dătătorul de viaţă Hristos Dumnezeu, Cel împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh mărit, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

*

Notă. De vreme ce în viaţa sfintei acesteia, după întâmplare a fost pomenit Traian, împăratul romanilor, care după moartea sa s-a mântuit prin rugăciunile Sfântului Grigorie, papă al Romei, socotesc că este de trebuinţă ca să pomenim aici şi povestirea despre dânsul a Sfântului Ioan Damaschin. În cuvântul său de la Sâmbăta lăsatului de carne scrie aşa: „Grigorie Dialogul, episcopul vechii Rome, bărbatul, precum îl ştiu toţi, vestit în sfinţenie şi în înţelegere, de care se spune că la Sfânta Liturghie slujea cu dânsul şi dumnezeiescul înger; acesta oarecând, pe o cale pietroasă mergând, a stat cu osârdie la rugăciune tare către iubitorul de suflete Dumnezeu, pentru iertarea păcatelor lui Traian împăratul şi îndată a auzit un glas de la Dumnezeu, zicând: „Rugăciunea ta am auzit-o şi îi dau iertare lui Traian, dar tu să nu mai adaugi încă să-mi mai aduci Mie rugăciuni pentru cei necuraţi!”

LUNA SEPTEMBRIE
ZIUA A DOUĂZECI ŞI CINCEA

CUVIOASA MAICĂ EUFROSINA ŞI CUVIOSUL PAFNUTIE EGIPTEANUL[1]

A fost un om în cetatea Alexandriei, anume Pafnutie, bogat, mărit, cinstit şi temător de Dumnezeu, păzind poruncile Domnului şi vieţuind cu dumnezeiască plăcere. Acesta avea o femeie asemenea lui, bună, dreptcredincioasă şi plăcută lui Dumnezeu, dar era stearpă. De acest lucru erau amândoi mâhniţi, pentru că nu aveau cui să-şi lase averile, ca după moartea lor să le poată rândui bine.

Mâhnindu-se pentru nerodirea lor, totdeauna se rugau lui Dumnezeu ca să le dea rod însoţirii lor şi făceau nu numai multe milostenii la săraci, la biserici şi la mănăstiri, dar încă petreceau în post şi în rugăciuni, mergând pe la bisericile lui Dumnezeu şi cerând să-şi câştige dorirea de la Ziditorul a toate.

Odată, sculându-se, Pafnutie a mers la o mănăstire în care auzise că egumenul este sfânt şi a dat la acea mănăstire o milostenie mare. Şi vorbind cu egumenul, s-a folosit de la dânsul şi, cunoscându-l că este bineplăcut lui Dumnezeu, i-a spus lui mâhnirea sa pentru nerodire. Apoi închinându-se, i-a cerut să se roage pentru dânsul lui Dumnezeu împreună cu fraţii săi, că doar ar putea să se numească tată de fiu.

Iar Dumnezeul cel preabun, Care ascultă rugăciunile celor ce se roagă Lui cu osârdie şi îl cheamă pe El cu tot adevărul, a auzit rugăciunile egumenului şi a binecuvântat pe Pafnutie cu rodul însoţirii lui, pentru că a dezlegat nerodirea femeii sale şi le-a dat lor o fiică foarte frumoasă. De această odraslă bucurându-se, mare mulţumită au dat lui Dumnezeu şi, botezând-o pe ea, i-au pus

[1] Culegere după descrierile lui Ieronim şi Sfântul Simeon Metafrast

numele Eufrosina. Apoi la mănăstirea aceea adeseori mergând Pafnutie, dădea milostenie la toţi călugării şi spre egumenul acela mare dragoste a câştigat pentru vorbele sale cele folositoare şi pentru rugăciunile lui, prin care şi-a câştigat dorirea de la Dumnezeu.

Trecând doisprezece ani de la naşterea Eufrosinei, maica ei s-a mutat din viaţa aceasta, iar Pafnutie a rămas să înveţe pe fiica sa dumnezeiasca Scriptură, şi, degrab copiliţa deprinzându-se, se îndeletnicea la citirea sfintelor cărţi, ducându-se vestea despre buna ei înţelegere şi despre frumuseţea ei prin toată cetatea Alexandriei.

Drept aceea, mulţi din cei de bun neam şi din cetăţenii bogaţi se întreceau care mai de care să o ia pe ea în căsătorie şi, unul pe altul întrecându-se, grăiau tatălui ei de aceasta. Iar Pafnutie le răspundea: „Precum va voi Domnul, aşa să fie!" Deci oarecare, care întrecea pe toţi cu bunul neam, cu dregătoria, cu bogăţia şi cu mărirea, a rugat pe Pafnutie ca să dea fiului său pe fiica sa în căsnicie şi s-a învoit Pafnutie. Apoi, întărind cuvântul, a hotărât vremea în care să se facă nunta fiilor lor.

Înainte însă de vremea hotărâtă a luat Pafnutie pe fiica sa şi s-a dus cu dânsa la mănăstire, ducând daruri egumenului acela care îi era lui iubit părinte, şi i-a zis: „Rodul rugăciunilor tale, pe fiica mea, am adus-o la tine, părinte sfinte, să te rogi pentru dânsa, că a venit timpul să o dau pe ea după bărbat". Iar egumenul a binecuvântat-o pe ea şi, şezând, vorbea cu Pafnutie pentru folosul sufletului; iar pe fecioară o învăţa pilde morale şi mult a grăit către dânsa pentru curăţie şi smerenie, pentru frica şi dragostea de Dumnezeu şi pentru milostenie. Iar ea pe toate acestea le scria în inima sa, ca o smerită şi binepricepută, căci acum avea optsprezece ani de la naştere. Deci le-a dat binecuvântare egumenul să se odihnească în casa de oaspeţi cea mănăstirească. Şi a petrecut acolo Pafnutie trei zile cu fiica sa, ascultând în toate zilele citirea şi cântarea bisericească. Şi privind fiica sa nevoinţele monahiceşti, se minuna de viaţa călugărilor, zicând în sine: „Fericiţi sunt oamenii aceştia că şi aici ca îngerii vieţuiesc şi după această viaţă se vor sălăşlui cu îngerii în cer!"

Astfel a început inima ei a se umple de dumnezeiască râvnă, spre urmarea vieţii lor celei sfinte. Iar după acele trei zile a zis Pafnutie către egumen: „Porunceşte roabei tale să se închine ţie, pentru că vrem să mergem acasă". Iar Eufrosina, căzând la picioarele egumenului, a zis: „Rogu-mă ţie, părinte, să te rogi pentru mine, ca să mântuiască Dumnezeu sufletul meu!" Iar egumenul a binecuvântat-o pe ea cu dreapta sa, zicând: „Dumnezeule, Cel ce

ştii pe om mai înainte de naşterea lui, Tu însuţi să Te îngrijeşti de această roabă a Ta, ca să se învrednicească părţii şi petrecerii împreună cu toţi cei ce bine Ţi-au plăcut Ţie". Şi închinându-se egumenului şi fraţilor, plecară din mănăstire. Trebuie ştiut că tatăl ei, ori de câte ori afla pe cale sau în cetate vreun călugăr, îl aducea pe el în casa sa şi îl ospăta, rugându-l să se roage lui Dumnezeu pentru dânsul şi pentru fiica lui.

După aceasta, în mănăstirea aceea s-a apropiat ziua pomenirii celui ce a întemeiat-o şi a trimis egumenul pe unul din fraţi ca să poftească pe făcătorul său de bine, Pafnutie, să vină la dânşii în ziua aceea, ca împreună să facă pomenirea. Deci, mergând fratele la casa lui Pafnutie, a întrebat pentru dânsul unde este, iar slugile i-au spus unde s-a dus. Iar Eufrosina, înştiinţându-se de venirea călugărului în casa lor, l-a chemat pe el la sine şi a început a-l întreba: „Spune-mi mie, părinte, pentru dragostea Domnului, câţi fraţi aveţi în mănăstire?" Iar el a răspuns: „Trei sute cincizeci şi doi". Şi l-a întrebat pe el iar: „Dar de ar mai veni încă cineva la voi şi ar vrea să vieţuiască cu voi, oare l-ar primi pe el egumenul?" Răspuns-a fratele: „Încă şi cu bucurie îl primeşte după cuvântul Domnului: *Pe cel ce vine la Mine, nu-l voi scoate afară*". A zis Eufrosina: „Oare toţi împreună cântaţi şi postiţi?" A răspuns fratele: „La cântare împreună cântăm, iar pentru post, cine precum vrea şi pe cât poate, atâta face".

Întrebând fecioara pe monah despre rânduiala călugărească, a zis către dânsul: „Aş fi vrut şi eu să duc astfel de viaţă, dar mă tem a supăra pe tatăl meu, care, pentru bogăţia deşartă a acestei lumi, vrea să mă dea după bărbat". I-a zis călugărul: „Să nu vrei, fecioară, să te însoţeşti cu bărbat vremelnic şi stricăcios, ci să te logodeşti pe tine cu Hristos, Care, în locul deşertăciunilor trecătoare ale acestei lumi, de le vei părăsi pentru Dânsul, îţi va da cereasca împărăţie şi petrecerea cea împreună cu îngerii. Deci în taină să ieşi şi să mergi la o mănăstire şi, schimbându-ţi chipul mirenesc, să te îmbraci în haine călugăreşti ca să nu fii cunoscută".

Auzind acestea, fecioara s-a bucurat şi a zis călugărului: „Cine mă va tunde pe mine?" Iar el i-a zis: „Iată, tatăl tău va merge cu mine la mănăstirea noastră şi va petrece acolo trei sau patru zile, iar tu să chemi pe cineva din părinţii călugări şi precum vei vrea, îţi va ajuta cu bucurie".

Acestea grăindu-le, a venit Pafnutie şi, văzând pe călugăr, l-a întrebat, zicând: „Pentru ce te-ai ostenit până la noi, părinte?" Iar el i-a răspuns: „A sosit pomenirea părintelui nostru care ne-a făcut

mănăstirea şi te pofteşte egumenul să vii la noi să facem praznicul împreună, apoi te vei întoarce". Deci s-a bucurat Pafnutie şi, luând multe din casa sa spre trebuinţa bisericii şi pentru ospătarea fraţilor, a mers cu călugărul la mănăstirea aceea. Acolo zăbovind el, a trimis Eufrosina pe o slugă credincioasă, zicându-i: „Să mergi în lăcaşul lui Teodosie şi, intrând în biserică, pe oricare călugăr vei afla, să-l chemi aici!"

Deci, ducându-se după porunca ei, iată, cu rânduiala lui Dumnezeu, ieşea un călugăr din mănăstirea sa, ducându-şi lucrul mâinilor sale spre vânzare. Văzându-l, sluga l-a rugat să meargă cu dânsul în casa stăpânului său. Şi a mers în casa lui Pafnutie. Văzând Eufrosina pe cinstitul călugăr, s-a sculat şi i s-a închinat lui, zicând: „Roagă-te pentru mine, părinte". Şi s-a rugat călugărul după obiceiul său, iar după rugăciune a binecuvântat-o pe ea şi a şezut. Apoi a început Eufrosina a grăi: „Stăpânul meu, eu am tată creştin şi rob al lui Dumnezeu foarte bogat, iar mama mea a trecut din această viaţă. Deci tatăl meu vrea, din pricina averilor sale, să mă dea acestei deşarte lumi, iar eu nu aş fi vrut să mă întinez cu spurcăciuni lumeşti, dar mă tem să supăr pe tatăl meu. Nu ştiu ce să fac. Pentru aceasta toată noaptea am petrecut fără somn, rugându-mă lui Dumnezeu ca să arate milă sufletului meu. Apoi, făcându-se ziuă, am vrut să trimit la biserică şi să chem pe un părinte ca să aud de la dânsul un cuvânt de folos şi să mă povăţuiască ce ar trebui să fac. Deci mă rog ţie, părinte, învaţă-mă calea lui Dumnezeu, că ştiu că El te-a trimis aici".

Bătrânul, deschizându-şi gura, a zis: *Domnul grăieşte în Evanghelie: De nu va urî cineva pe tatăl său, pe mamă, pe femeie, pe fii, pe fraţi şi pe surori, ba încă şi sufletul său, nu va putea să-Mi fie Mie ucenic.* Mai mult nici eu nu ştiu ce să-ţi spun. Însă, de vei putea suferi aprinderea firii, lasă-le pe toate şi fugi de lumea aceasta, ca şi Israel de robia lui Faraon. Averile tatălui tău au mulţi moştenitori: bisericile şi mănăstirile, spitalele, casele de oaspeţi, sărmanii şi văduvele, străinii, temniţele şi robiţii; şi unde va vrea tatăl tău, acolo să împartă moştenirea ta; iar tu îngrijeşte-te de sufletul tău". Şi i-a răspuns fecioara: „Cu ajutorul lui Dumnezeu şi prin rugăciunile tale, părinte, cred că mă voi putea osteni pentru sufletul meu, Dumnezeu ajutându-mi mie". Stareţul i-a răspuns: „O dorire şi hotărâre ca aceasta să nu se amâne, că întârzierea nu aduce căinţă; deci acum este vremea de pocăinţă!" Iar Eufrosina a zis lui: „Pentru aceea te-am şi ostenit, părinte, ca dorinţa inimii mele să o împlineşti şi, făcând rugăciune, să mă binecuvintezi şi să-mi

tunzi părul capului". Deci, sculându-se, stareţul a făcut rugăciune şi după dumnezeiasca rânduială a tuns-o pe ea, îmbrăcând-o în chipul cel îngeresc, punând schima pe dânsa şi, rugându-se pentru ea, a zis: „Dumnezeu, Cel ce mântuieşte pe toţi sfinţii Săi, acela să te păzească pe tine de tot răul!"

Acestea zicând, stareţul s-a dus în calea sa, bucurându-se şi slăvind pe Dumnezeu. Iar Eufrosina, gândind în sine, zicea: „De mă voi duce într-o mănăstire de fecioare, tatăl meu mă va căuta, mă va afla şi mă va scoate pe mine cu sila de acolo, pentru mirele meu. Deci mă voi duce într-o mănăstire bărbătească unde să nu mă ştie nimeni". Acestea gândindu-le, seara târziu s-a îmbrăcat în haine bărbăteşti şi, tăinuindu-se de toţi, a ieşit din casa sa, luând cincizeci de bani de aur cu sine, şi s-a ascuns în acea noapte într-un oarecare loc. Iar a doua zi a venit tatăl ei în cetate şi, vrând Dumnezeu, îndată a mers la biserică; iar Eufrosina s-a dus la acea mănăstire în care tatăl ei era cunoscut. Sosind la poartă, a bătut şi a zis portarului: „Mergi de spune egumenului că un famen a venit de la palatele împărăteşti şi stă înaintea porţii, poftind ca să vorbească cu sfinţia sa!"

Deci, ieşind egumenul, s-a aruncat Eufrosina înaintea lui la pământ închinându-se feţei sale celei cu sfântă podoabă. Iar el, ridicând-o pe ea, a făcut rugăciune după obicei şi au şezut. Apoi a început egumenul a o întreba pe ea: „Pentru ce ai venit la noi, fiule?" Iar Eufrosina a răspuns: „Eu, părinte, am fost în slujba palatelor împărăteşti, fiind famen, şi am vrut să primesc viaţa călugărească, însă n-am aflat pentru mine, în rânduiala aceasta, viaţă de folos în cetate; ci, auzind de petrecerea voastră cea bună, am venit aici, dorind să vieţuiesc cu voi".

Egumenul i-a zis: „Bine ai venit, fiule! Iată mănăstirea înaintea ta este şi, dacă vrei, petrece cu noi". Apoi i-a zis: „Cum îţi este numele?" Eufrosina a răspuns: „Numele meu este Smaragd". Atunci egumenul i-a zis: „Fiule Smaragd, eşti tânăr şi nu vei putea să petreci singur în chilie. Ţi se cuvine să ai lângă tine un mai-mare ca învăţător, care să te înveţe în viaţa călugărească rânduiala şi obiceiurile". Fecioara a răspuns: „Precum vrei, stăpâne, aşa să rânduieşti pentru mine".

Apoi, scoţând cei cincizeci de bani de aur, i-a dat egumenului, zicându-i: „Primeşte aceşti bani, părinte, iar de voi începe a vieţui aici, atunci şi cealaltă avere a mea, care a rămas în cetate, se va aduce aici".

Deci, chemând egumenul pe unul din fraţi, anume Agapet, om sfânt şi desăvârşit în fapte bune, i-a dat în seama lui pe Smaragd, zicându-i: „Acest tânăr de acum să-ţi fie ţie fiu şi ucenic; aşa să-l iubeşti pe el, ca să-şi întreacă învăţătorul". Apoi, plecându-şi genunchii şi rugându-se, a însemnat egumenul pe Smaragd. Şi răspunzând toţi amin, l-a luat pe el Agapet în chilia sa şi-l învăţa îngerească viaţă. Deci avea Smaragd faţa foarte frumoasă şi, când intra la rugăciune în biserică, pe mulţi îi supăra diavolul prin gânduri nefolositoare, răpindu-i spre frumuseţea lui Smaragd. Şi se scârbeau asupra egumenului, zicându-i: „Pentru ce ai adus o faţă atât de frumoasă în mănăstire, care aduce atâta sminteală celor mai neputincioşi fraţi?"

Auzind aceasta, egumenul a chemat pe Smaragd şi i-a zis: „Frumoasă este faţa ta, fiule, a cărei vedere nu este de folos celor slabi, care nu au biruit desăvârşit încă războiul vrăjmaşului. Deci eu vreau ca să te linişteşti singur în chilia ta şi acolo să te rogi, fără a mai veni în sobor. Acolo şi hrană îţi va da mai-marele tău, şi să nu ieşi nicăieri de acolo". Iar ea a răspuns: „Precum vei porunci, părinte, aşa voi face". Şi a poruncit egumenul lui Agapet să gătească o chilie osebită în care să petreacă Smaragd. Şi a făcut Agapet toate cele poruncite lui de egumen şi a pus pe Smaragd în chilia cea osebită. Acolo se nevoia în rugăciune cu post şi priveghere, ziua şi noaptea slujind lui Dumnezeu în curăţia inimii, încât se minuna mai marele ei, fericitul Agapet. Pentru aceasta spunea spre folos la toţi fraţii ostenelile şi nevoinţele lui şi, toţi folosindu-se, proslăveau pe Dumnezeu Care arăta atâta putere în tinereţile cele copilăreşti.

Iar Pafnutie, tatăl ei, când s-a întors acasă, grăbindu-se a intra în cămara în care fiica lui vieţuia şi neaflând-o pe ea, s-a umplut de necaz şi de mâhnire şi a început a întreba cu mânie pe slugi şi pe slujnice ce a făcut Eufrosina şi unde s-a dus. Slugile răspunseră: „Aseară am văzut-o, iar acum nu se arată şi gândeam că tatăl logodnicului ei, venind, a luat-o pe ea la sine". Şi a trimis Pafnutie pe slugi la casa lui şi nu o aflară. Şi, auzind de aceasta, logodnicul şi tatăl lui s-au mâhnit foarte şi, venind la Pafnutie, îl aflară pe el foarte întristat, zăcând la pământ şi plângând, şi i-au zis lui: „Oare nu cumva cineva a amăgit-o şi a fugit cu dânsa?"

Şi îndată trimiseră slujitori călări prin toată Alexandria spre căutarea ei, şi o căutau pe căi şi prin casele tuturor cunoscuţilor lor, pe mal şi în corăbii. Apoi străbătură şi mulţime de mănăstiri de fecioare şi câmpii şi pustietăţi, munţi şi peşteri, cu dinadinsul

căutând pe fiica mâhnitului tată şi, neaflând-o pe ea, s-au întors tânguindu-se şi plângând după dânsa ca după o moartă. Astfel, mirele se tânguia după logodnica sa, socrul se mâhnea după nora sa, iar tatăl după fiica sa, precum oarecând Iacov după Iosif cu amar plângea, jeluindu-se aşa: „Vai mie, fiica mea cea dulce! Vai mie, lumina ochilor mei! Vai mie, mângâierea sufletului meu! Cine mi-a furat comoara mea? Cine mi-a răpit averea mea? Cine mi-a risipit bogăţia mea? Cine mi-a uscat floarea mea? Cine mi-a stins făclia mea? Cine mi-a luat nădejdea mea? Cine a silit frumuseţea fiicei mele? Ce fel de lup a răpit mieluşeaua mea? Care loc a ascuns aşa de repede faţa ei cea luminată? Aceea era ridicarea neamului meu, aceea era toiagul bătrâneţilor mele, aceea îmi era mângâierea în întristări! Pământule, pământule, să nu-mi acoperi trupul meu, până ce nu voi şti ce s-a întâmplat Eufrosinei, fiica mea!"

Unele ca acestea grăindu-le Pafnutie cu plângere, toţi cei ce se adunaseră acolo, prieteni şi vecini, şi-au ridicat glasurile şi plângeau împreună cu Pafnutie, tânguindu-se de neaşteptata pierzare a fiicei lui. Apoi, neaflând Pafnutie răcorire în întristarea sa, s-a dus la cea mai înainte pomenită mănăstire în care şi fiica lui închisă se nevoia şi, căzând la picioarele egumenului, a zis: „Să nu încetezi, părinte, rugându-te lui Dumnezeu, ca să se afle osteneala rugăciunilor tale, că nu ştiu ce s-a făcut cu fiica mea. Oare a răpit-o pe ea cineva? Sau dintr-o altă întâmplare oarecare a pierit?" Auzind aceasta cinstitul stareţ, s-a tulburat foarte şi, adunând la sine pe toţi fraţii, le-a zis: „Să arătaţi dragoste, fraţilor, să vă rugaţi Domnului ca să binevoiască a ne descoperi nouă pe fiica prietenului şi binefăcătorului nostru Pafnutie".

Deci au postit şi s-au rugat toţi în toată săptămâna, dar nu li s-a făcut despre aceasta nici o descoperire, precum mai înainte întru alte cereri li se făcea. Că rugăciunea Eufrosinei se înălţa la Dumnezeu ziua şi noaptea, ca să nu o facă Dumnezeu arătată în această viaţă. Şi biruia cu rugăciunea ei rugăciunile tuturor fraţilor. După ce n-a câştigat descoperirea, a început egumenul a mângâia pe Pafnutie, zicându-i: „Să nu slăbeşti, fiule, pentru certarea Domnului, că pe care îl iubeşte Domnul, îl ceartă. Însă să ştii aceasta: că fără de voia Domnului nici o pasăre nu cade pe pământ, cu cât mai ales fiica ta. Fără de porunca Lui, nimic nu se face. Pentru că ştiu că fiica ta şi-a ales partea cea bună şi de aceea nu s-a descoperit nouă ceva pentru dânsa de la Dumnezeu. Că de ar fi căzut în lucruri rele, care să nu fie, nicidecum n-ar fi trecut cu

vederea Dumnezeu atâta osteneală a fraţilor mei, ci desăvârşit ne-ar fi arătat pentru ea. Dar am nădejde spre Domnul, că, încă trăind în această viaţă, Dumnezeu o va arăta ţie". Auzind acestea, Pafnutie s-a mângâiat puţin de mâhnire şi, mulţumind lui Dumnezeu, s-a dus la casa sa. Şi se ruga în toate zilele cu dinadinsul şi, făcând lucruri bune, dădea milostenie multă la cei ce aveau trebuinţă. Iar după ce treceau câteva zile se ducea din nou la mănăstire, făcând rugăciune împreună cu fraţii.

Iar odată, închinându-se egumenului, a zis: „Roagă-te pentru mine, părinte, ca să-mi înceteze din mâhnirea cea pentru fiica mea, că nu s-a mângâiat sufletul meu nici măcar cât de puţin, ci mai mult creşte rana inimii mele şi din zi în zi se înnoieşte durerea mea". Văzând egumenul mâhnirea lui cea mare, îl mângâia pe el în tot chipul. Apoi, vorbind cu dânsul, şi-a adus aminte de Smaragd, zicându-i: „Este la noi un frate duhovnicesc, care a venit de la palatele împăratului Teodosie şi toţi ne folosim de viaţa lui. Oare n-ai vrea să vorbeşti cu dânsul, ca măcar puţină răcorire să primeşti din vorbele lui, că este plin de duhul lui Dumnezeu?" Iar el a zis: „Voiesc!" Şi chemând egumenul pe Agapet, i-a zis: „Să duci pe Pafnutie la Smaragd, ca să vorbească cu dânsul". Însă nu ştia egumenul că Smaragd este fiica lui Pafnutie.

Şi a mers Agapet şi Pafnutie în chilia lui Smaragd. Iar când a văzut Eufrosina pe tatăl său, cunoscându-l pe el, s-a umplut cu totul de lacrimi. Iar Pafnutie socotea că de umilinţa cea din rugăciune plânge; că nu a cunoscut-o pe ea, fiindcă se uscase floarea feţei ei din înfrânarea cea mare şi de rugăciunile cele de toată noaptea, şi şi-a acoperit Eufrosina cu camilafca faţa, ca să nu o cunoască. Apoi, făcând rugăciune, a şezut. Şi a început Smaragd a întinde cuvântul către Pafnutie, grăindu-i lui pentru împărăţia cerului şi pentru slava cea veşnică, la care omul poate să meargă prin smerenie, prin curăţie, prin sfinţenie, prin milostenie şi prin dragoste. I-a grăit şi pentru lepădarea de lume, că nu se cuvine a iubi mai mult pe fii decât pe Dumnezeul cel ce este ziditorul tuturor. Şi îi arăta apostoleasca învăţătură, cum că scârba cere răbdare, iar răbdarea iscusinţă.

Şi văzând pe tatăl său în mâhnire mare, îi era milă de el şi-l mângâia, zicându-i: „Să mă crezi, că nu te va trece Dumnezeu cu vederea, că, de ar fi fost fiica ta în calea pierzării, ţi-ar fi arătat El, pentru rugăciunile sfinţilor părinţi care s-au rugat pentru aceasta cu tot dinadinsul. Cred lui Dumnezeu că fiica ta a ascultat pe Sfetnicul cel bun, Care în Evanghelie zice: *De iubeşte cineva pe tată sau pe*

mamă mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine; şi de nu se va lepăda cineva de toate averile sale, nu va putea să-mi fie mie ucenic. Dumnezeu este puternic şi chiar în această viaţă ţi-o va arăta ţie. Deci să încetezi a te mâhni. Pentru ce pe tine însuţi te ucizi cu mâhnirea? Să mulţumeşti lui Dumnezeu de toate şi să nu-ţi pierzi nădejdea ta, că şi eu, când învăţătorul meu Agapet mi-a spus mie de venirea ta în mănăstire şi de mâhnirea ta, m-am rugat cu dinadinsul după puterea mea, ca să-ţi dea ţie Domnul răbdare şi tărie de suflet şi să rânduiască pentru tine şi pentru fiica ta pe toate cele spre folos şi să te mângâie pe tine. Şi am nădejde că Dumnezeul a toată mângâierea nu te va lăsa ca până în sfârşit să fii în mâhnire. Ci, deşi nu acum, curând însă va descoperi ţie pe fiica ta, pentru care aşa de mult te întristezi".

Apoi, temându-se Eufrosina ca nu prin multă vorbă să fie cunoscută, a zis lui Pafnutie: „Să mergi de acum cu pace, stăpânul meu". Iar Pafnutie când asculta cuvintele acestea se umplea de lacrimi şi de bucurie. Pentru că ardea inima lui de fireasca dragoste cea către Smaragd şi, mult folosindu-se din vorbele ei, s-a dus la egumen şi i-a zis lui: „Unul Dumnezeu ştie, părinte, cât folos am luat de la fratele acela şi cât de mult, cu darul lui Dumnezeu, m-am umplut de bucurie din cuvintele lui, încât parcă aş fi aflat pe iubita mea fiică!" Şi cerând Pafnutie de la toţi binecuvântare, s-a întors la casa sa.

Deci a petrecut Smaragd în mănăstirea aceea treizeci şi opt de ani, vieţuind asemenea cu îngerii. Apoi a căzut într-o boală grea, din care s-a şi mutat din acestea de aici. Iar mai înainte de sfârşitul lui, a venit Pafnutie în mănăstire la închinarea şi cercetarea fraţilor. Apoi, după vorba cea obişnuită cu egumenul, a zis: „Părinte, de este cu putinţă, dă-mi binecuvântare ca să merg să văd pe fratele Smaragd, că foarte mult îl iubeşte sufletul meu pe el".

Chemând egumenul pe Agapet, i-a poruncit lui ca să ducă pe Pafnutie la Smaragd. Intrând Pafnutie în chilia lui Smaragd şi văzându-l pe el pe pat zăcând, fiind foarte bolnav, a căzut lângă patul lui, plângând şi zicând: „Vai mie! Unde-s cuvintele tale cele dulci? Unde-s făgăduinţele tale, prin care m-ai mângâiat că voi vedea pe fiica mea cea pierdută? Iată, nu numai pe ea nu o văd, ci şi pe tine – în care aveam ceva mângâiere – aproape că nu te mai văd. Vai mie! Cine de acum înainte va mai mângâia bătrâneţile mele? La cine voi merge şi cine îmi va fi răcorire în mâhnirea mea? De două lipsuri acum plâng: Că de treizeci şi opt de ani nu am văzut pe fiica mea, nici nu am aflat despre dânsa vreo

înştiinţare, şi că scumpul meu Smaragd şi el mă lasă pe mine, de care aşa de mult mă bucuram, ca şi cum aş fi aflat pe fiica mea cea pierdută. Ce să mai aştept de acum înainte? Unde să aflu mângâiere că, iată, mă pogor cu mâhnire în mormântul meu?"

Văzând Smaragd pe Pafnutie cu nemângâiere tânguindu-se, i-a zis lui: „De ce te tulburi şi pe tine însuţi te ucizi cu mâhnirea? Oare nu este puternică mâna Domnului sau este ceva cu neputinţă la Dumnezeu? Pune de acum capăt mâhnirii. Adu-ţi aminte că lui Iacov i-a arătat Domnul pe Iosif viu, după care se tânguia ca după un mort. Acelaşi Dumnezeu şi pe tine te va mângâia. Însă mă rog ţie să petreci aici trei zile şi să nu te depărtezi de lângă mine". Şi petrecea Pafnutie în mănăstire, gândind întru sine şi zicând: „Nu cumva va arăta Domnul lui Smaragd ceva pentru fiica mea?"

Sosind a treia zi, după ce a ştiut Eufrosina ducerea sa la Domnul, a chemat pe tatăl său, Pafnutie, şi i-a zis lui: „De vreme ce Atotputernicul Dumnezeu a rânduit pentru mine precum a voit şi mi-a săvârşit dorirea mea, şi iată am ajuns la sfârşit, nevoinţa călugăriei trecând-o nu cu a mea putere, ci cu ajutorul Aceluia Care m-a păzit de cursele vrăjmaşului, nu voiesc ca şi tu să te mâhneşti pentru fiica ta. Eu sunt Eufrosina, fiica ta, şi tu eşti tatăl meu. Eu sunt cea pe care tu o cauţi. Eu, pentru dragostea lui Dumnezeu te-am lăsat pe tine, tatăl meu, şi toată moştenirea mea şi pe logodnicul cel vremelnic şi am venit aici, tăinuindu-mi firea. Ci mă rog ţie, să nu laşi ca altcineva să-mi îngrijească trupul meu după ieşirea sufletului, fără numai tu singur să faci aceasta. Încă mă rog să împlineşti făgăduinţa mea pe care am făcut-o părintelui lăcaşului acestuia, când mă rugam ca să fiu primită aici, zicând că am averi multe şi pe acelea le voi aduce în lăcaşul acesta. Deci să faci aceasta, tatăl meu, şi să dai averea mea ce a rămas lăcaşului acestuia care bine se păstoreşte şi se rânduieşte, şi te roagă pentru mine".

Acestea zicând, şi-a dat duhul său în mâinile Domnului. Iar Pafnutie, auzind acestea şi văzând că a murit Eufrosina, de spaimă şi de mare jale cu totul a slăbit şi a căzut la pământ ca un mort. Şi alergând Agapet, a văzut pe Smaragd mort şi pe Pafnutie zăcând abia viu. Şi, turnându-i apă pe faţă, l-a ridicat de la pământ, zicându-i: „Ce-ţi este, domnule Pafnutie?" Iar el a răspuns: „Lasă-mă să mor aici, că o minune de mirare am văzut acum!" Apoi, sculându-se, a căzut cu faţa pe faţa celei moarte şi, mulţime de lacrimi vărsând, plângea, zicând: „Vai mie, fiica mea cea dulce, pentru ce nu te-ai arătat mie mai înainte de ceasul acesta, ca şi eu să fi murit

cu tine! Vai mie, cum te-ai tăinuit de mine, o, fiica mea cea scumpă? Cât de bine ai scăpat de cursele vrăjmaşului şi ai fugit de stăpânitorii lumii întunericului veacului acestuia, şi ai intrat în viaţa cea veşnică!"

Acestea auzind Agapet şi cunoscând lucrul cel minunat, s-a spăimântat şi, alergând, a spus egumenului. Şi venind egumenul cu sârguinţă multă, a căzut pe faţa ei cea sfântă şi se tânguia, zicând: „Eufrosino, mireasa lui Hristos şi fiica sfinţilor, să nu uiţi pe cei împreună nevoitori cu tine şi mănăstirea aceasta. Ci te roagă pentru noi Domnului nostru Iisus Hristos, ca, nevoindu-ne, să ne dea nouă bine să trecem la limanul mântuirii şi să avem parte cu sfinţii lui!" Şi a poruncit egumenul să se adune toţi fraţii, ca să îngroape sfântul ei trup cu o cuviincioasă cinste. Iar dacă se adunară, au venit şi au văzut minunea aceea de mirare. Şi au proslăvit pe Dumnezeu, Cel ce a arătat puterea Sa cea tare în trupul cel neputincios. Iar unul din fraţi, nevăzând cu un ochi, a alergat la moaştele cuvioasei şi, plângând, a sărutat sfântul ei trup şi îndată a văzut cu ochiul lui.

Deci, văzând fraţii o minune ca aceea, au preamărit mila lui Dumnezeu şi pe Sfânta Eufrosina cea plăcută Lui slăvind-o s-au folosit toţi foarte mult de o viaţă ca aceasta a ei. Apoi, îngropând-o pe ea în rând cu mormintele sfinţilor părinţi, îi făceau pomenirea ei cu bucurie. Iar tatăl ei, Pafnutie, mergând acasă, a împărţit averea sa la biserici, la mănăstiri, la săraci şi la străini. Iar o parte nu mică din averea cea rămasă, aducând-o în mănăstirea aceea, a dat-o spre trebuinţa lăcaşului şi singur într-însul s-a călugărit şi, cerând chilia fiicei sale, a vieţuit într-însa cu dumnezeiască plăcere 10 ani, şi şi-a dat sufletul său în mâinile Domnului, aflându-se pe aceeaşi rogojină pe care şi fiica lui, Cuvioasa Eufrosina, s-a odihnit. Şi l-au îngropat cu cinste aproape de fiica sa, şi s-a aşezat pomenirea lor să se facă în toţi anii întru slava Sfintei Treimi, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, a lui Dumnezeu, Celui minunat întru sfinţii Săi, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOASA EUFROSINA DIN SUZDAL

Cuvioasa Eufrosina a fost fiica Sfântului Mucenic Mihail, voievodul Cernigovului. Ea a fost dăruită părinţilor săi prin arătarea şi făgăduinţa Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi s-a botezat în Biserica cea mare a Pecerscăi. Iar în vârstă venind, şi fiind însoţită

cu Mina, voievodul Suzdalului, prin voia părinţilor, s-a rugat cu lacrimi Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, ca să i se păzească fecioria neînstrăinată.

Şi a văzut arătându-se cereasca Împărătească, poruncindu-i ca să asculte pe părinţii săi, şi să meargă la Suzdal, de nimic îndoindu-se. Deci, fiind ea pe cale şi încă neajungând la Suzdal, logodnicul ei a murit. Iar ea, aflând mănăstirea de fecioare cu hramul „Punerea veşmântului Preasfintei Născătoare de Dumnezeu", s-a călugărit într-însa şi s-a nevoit bine. Apoi i s-a dat ei de sus darul proorociei, chiar şi a tămădui bolile, şi făcea multe minuni. Iar în vremea năvălirii lui Batus, hanul tătarilor, lăcaşul său l-a păzit întreg de robia păgânilor cu rugăciunile sale. Apoi a trecut la Domnul la 25 septembrie, zi în care îşi făcuse mai înainte făgăduinţa sa lui Dumnezeu, îmbrăcându-se în chipul îngeresc.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL SERGHIE DE RADONEJ, NOUL FĂCĂTOR DE MINUNI

Cuviosul şi de Dumnezeu purtătorul părintele nostru Serghie s-a născut în cetatea Rostovului, din părinţi binecredincioşi, pe nume Chiril şi Maria. Deci, l-a ales pe el Dumnezeu pentru slujba Sa încă din pântecele mamei sale, căci, intrând oarecând mama lui după obiceiul său în Biserică, la Sfânta Liturghie, şi având în pântece pe acest prunc, când au vrut să înceapă a citi Sfânta Evanghelie, pruncul a glăsuit, încât au auzit toţi cei ce erau aproape de maica sa. De-asemenea, în vremea cântării heruvicului, a doua oară a strigat pruncul. Şi când preotul a glăsuit „Sfintele sfinţilor", a treia oară glasul pruncului din pântecele mamei s-a auzit.

Din aceasta au înţeles toţi că o să se arate mare luminător lumii şi slujitor Sfintei Treimi. Căci, precum Sfântul Ioan Botezătorul a săltat cu bucurie în pântece înaintea Maicii Domnului, aşa şi acesta a săltat înaintea Domnului în sfânta biserică. Deci s-a cuprins de frică şi de spaimă mama lui de minunea aceea, şi toţi cei ce auziseră se mirau foarte. Iar după acestea s-au împlinit zilele naşterii şi a născut fiu şi i-a pus numele Vartolomeu. Şi, de când s-a născut, nu sugea Miercurea şi Vinerea niciodată şi nici altceva nu gusta. Iar aceasta era începătură a înfrânării şi a postirii lui celei mari, pe care mai pe urmă a arătat-o în vârsta cea desăvârşită. Iar

fiind de şapte ani a fost dat la învăţătura cărţii, dar nu învăţa lesne, căci era zăbavnic la minte. Şi cu multă silinţă îl învăţa pe el dascălul, însă cu greu sporea ceva. Aceasta era însă după rânduiala lui Dumnezeu, ca de la Duhul Sfânt, iar nu de la oameni, să se dea copilului înţelegerea cărţii.

Drept aceea, într-o zi umblând singur printr-o dumbravă – căci iubea din tinereţe liniştea şi de multe ori se preumbla singur prin locuri liniştite –, a găsit un călugăr, sau mai curând un înger în chip călugăresc, trimis de Dumnezeu, stând acolo şi făcând rugăciuni. Iar el, apropiindu-se, a aşteptat sfârşitul rugăciunii, şi apoi i-a făcut închinăciune. Iar călugărul l-a întrebat: „Ce-ţi trebuie, fiule?" A răspuns copilul, zicând: „M-au dat, părinte, să învăţ carte şi nu pot să înţeleg nimic din cele ce-mi spune dascălul meu, de care lucru tare mă necăjesc şi nu ştiu ce să fac. Mă rog sfinţiei tale, roagă-te lui Dumnezeu pentru mine ca să mă înţelepţească cu sfintele tale rugăciuni". Iar călugărul, făcând rugăciune, l-a binecuvântat, zicându-i: „Iată, de acum, fiule, îţi dăruieşte Dumnezeu să înţelegi cele ce-ţi trebuie, încât să poţi şi pe alţii să-i ajuţi!"

Din vremea aceea fericitul copil, precum pământul adăpat din destul de ploaie se face roditor, luând binecuvântare de la sfântul acela călugăr – mai bine zis de la înger – s-a făcut lesnicios spre învăţătura a toată înţelepciunea cărţii fără de osteneală. Pentru că Dumnezeu „i-a deschis lui mintea să înţeleagă scripturile". Şi creştea copilul cu anii, cu înţelegerea şi cu faptele bune, căci iubea postul şi înfrânarea, fugea de jucăriile cele obişnuite copilăreşti; iar la citirea dumnezeieştilor cărţi şezând, învăţa acea înţelepciune, a cărei începătură este frica Domnului. Şi aşa, din treaptă în treaptă mergând, creştea spre bărbăţia cea desăvârşită.

După aceasta, părinţii lui s-au mutat din cetatea Rostovului la locul ce se chema Radonej, nu pentru că era acel loc mai mare sau mai vestit, ci pentru că Dumnezeu aşa a binevoit, ca la acel loc să proslăvească pe plăcutul său, despre care ne este nouă acum cuvântul. Drept aceea, mutându-se acolo părinţii fericitului, nu după multă vreme s-au mutat şi din viaţa aceasta la locurile cele luminoase şi răcoroase, lăsându-şi toată averea moştenitorului lor, Vartolomeu. Iar el se gândea întru sine la moartea părinţilor săi, zicând: „Şi eu sunt muritor, şi cu adevărat voi muri şi eu ca şi părinţii mei". Deci binecunoscătorul copil, socotind viaţa aceasta scurtă, a împărţit averea ce rămăsese după părinţi, nimic nelăsându-şi lui spre hrana cea de nevoie, căci nădăjduia spre Dumnezeu Cel ce dă hrană celor flămânzi.

Apoi s-a dus în pustie şi, făcându-şi o chiliuţă, petrecea acolo nevoindu-se şi rugându-se lui Dumnezeu neîncetat. Iar după o vreme a venit la dânsul un sfinţit călugăr, anume Mitrofan, de către care fericitul Vartolomeu s-a tuns în călugăreasca rânduială, având de la naşterea sa douăzeci şi trei de ani, şi l-a chemat din călugărie cu numele de Serghie. Deci a petrecut acel sfânt călugăr cu Serghie puţine zile şi după aceasta i-a zis lui: „Eu, fiule, mă duc în calea mea, iar pe tine te dau în mâinile lui Dumnezeu". Şi a proorocit, zicând: „Va face Dumnezeu la locul acesta o mănăstire mare şi preamărită". Şi făcând rugăciune s-a dus.

Iar Sfântul Serghie a rămas la locul acela şi se ostenea, zdrobindu-şi trupul său cu privegherea, cu postul şi cu multe feluri de osteneli. În vreme de iarnă, crăpând pământul de ger, el răbda într-o haină, ca unul fără de trup arătându-se. Iar diavolii, nesuferind nevoinţele lui, se sârguiau să-l alunge de la locul acela, închipuindu-se uneori în fiare, alteori în şerpi, înfricoşând pe sfântul şi repezindu-se la dânsul cu sălbăticie. Iar el, cu rugăciunea, precum cu o armă, îi alunga pe ei şi înfierbântările lor le rupea ca păianjenul, prin vitejia sufletului. Odată, într-o noapte, a năpădit aievea o tabără drăcească asupra lui, ca o oaste oarecare şi cu mânie mare striga: „Ieşi din locul acesta, ieşi, să mori ca un rău!"

Şi acestea zicându-le, o văpaie mare ieşea din gurile lor. Iar el, cu rugăciunea înarmându-se, îndată a alungat tabăra drăcească şi fără de temere a rămas, cântând şi lăudând pe Dumnezeu. Acestea făcându-se aşa, a început a străbate pretutindeni slava despre dânsul şi se adunau la el mulţi din cetăţile şi ţinuturile dimprejur pentru folos sufletesc. Alţii voiau să locuiască împreună cu dânsul şi să fie povăţuiţi de el la calea mântuirii; iar el cu dragoste-i primea pe cei ce veneau. Şi a zidit mai întâi o biserică mică, care, prin porunca lui Teognost, ce atunci era arhiereu, s-a sfinţit în numele Preasfintei Treimi, apoi şi mănăstire cinstită a ridicat, care este şi astăzi cu darul lui Hristos.

Deci, rugat fiind de fraţi, a luat preoţia, prin hirotonire de către episcopul Atanasie, şi păştea binecuvântătoarea turmă cea încredinţată lui, povăţuind-o la păşunea cea duhovnicească, iar pe lupii cei rău gânditori îi alunga cu rugăciunea.

Dar după puţină vreme iar se sculară diavolii, nesuferind a fi alungaţi de sfântul. Şi, închipuindu-se în şerpi, au intrat în chilia lui, încât era chilia plină de şerpi. Iar sfântul, degrabă s-a întors la rugăciune şi îndată diavolii cu nălucirile lor s-au stins ca fumul. Din acea vreme i s-a dat de la Dumnezeu putere asupra duhurilor

celor necurate, încât nici nu îndrăzneau a se mai apropia de dânsul. Iar ducându-se vestea despre dânsul pretutindeni şi mulţi din părţile dimprejur adunându-se, a venit un arhimandrit de la Smolensc, anume Simon, care s-a dat pe sine în supunere sfântului şi multă avere aducând a dat-o în mâinile lui, ca să zidească o biserică mai mare.

Şi ajutând Dumnezeu, Cuviosul Serghie degrab a ridicat, cu acea avere, o biserică mai mare şi mănăstirea a lărgit-o şi vieţuia îngereşte, ca în cer, cu ceata fraţilor săi, ziua şi noaptea lăudând pe Dumnezeu. Deci s-a întâmplat oarecând în mănăstirea lui a fi lipsă de hrană şi erau fraţii în mâhnire mare, petrecând flămânzi fără de hrană trei zile. Iar rânduiala cuviosului era ca să nu iasă călugării din mănăstire să ceară la mireni pâine, ci să-şi pună nădejdea spre Dumnezeu Cel ce hrăneşte toată suflarea, şi de la Acela cu credinţă să-şi ceară cele trebuincioase.

În timpul acela nu era viaţă de obşte în mănăstirea cuviosului. Deci fraţii fiind strâmtoraţi de foamete, au început a cârti împotriva sfântului, zicând: „Până când ne opreşti pe noi a merge la lume şi a cere cele de trebuinţă? Vom mai răbda încă această noapte, iar dimineaţă vom ieşi din locul acesta, ca să nu murim de foame". Iar sfântul îi mângâia pe ei, spunându-le din vieţile sfinţilor părinţi, cum au răbdat multe necazuri, foame şi sete şi lipsă de îmbrăcăminte pentru Domnul şi le grăia lor cuvintele lui Hristos: „*Căutaţi la păsările cerului, că nici nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în jitniţe, şi Tatăl Ceresc le hrăneşte pe ele*. Şi dacă hrăneşte păsările, oare pe noi nu poate să ne hrănească? Iată acum este vremea răbdării, iar noi ne-am arătat nerăbdători, nevrând a suferi puţină vreme ispita ce ni s-a întâmplat, pe care de am fi primit-o cu mulţumire, mare folos ni s-ar fi socotit nouă, căci fără de lămurire aurul nu se săvârşeşte!" Şi a proorocit, zicând: „Acum puţină vreme ni s-a întâmplat lipsa, iar dimineaţă va fi îndestulare de toate bunătăţile".

Şi s-a împlinit proorocirea sfântului, căci a doua zi s-au adus în mănăstire mulţime de pâini proaspete şi peşte mult şi alte feluri de bucate de curând gătite, de la un om neştiut, care le zicea: „Un iubitor de Hristos a trimis acestea lui Avva Serghie şi fraţilor celor ce locuiesc cu dânsul". Deci rugau fraţii pe aceia ce le aduseseră, ca să mănânce cu dânşii bucate, iar ei n-au vrut, spunând că li s-a poruncit ca degrabă să se întoarcă şi, grăbindu-se, au ieşit din mănăstire. Apoi fraţii, văzând mulţimea de bucate, au înţeles că o cercetare cerească este, şi făcură ospăţ, mulţumind lui Dumnezeu.

Deci au fost acele bucate pentru multe zile fraţilor, şi le-a zis cuviosul: „Vedeţi, fraţilor, şi vă minunaţi ce fel de răsplătire dă Dumnezeu răbdării, pentru că nu va uita pe săracii Săi până în sfârşit. Niciodată nu va trece cu vederea locul acesta sfânt şi pe robii Săi cei ce locuiesc într-însul şi îi slujesc Lui ziua şi noaptea".

Încă se cade a pomeni şi aceasta: La începutul venirii sale în pustie, Cuviosul părinte Serghie s-a sălăşluit la un loc fără de apă şi aceasta spre adăugarea ostenelii, ca, de departe aducând apa, să-şi ostenească trupul său mai mult. Iar când, cu voia lui Dumnezeu, s-au înmulţit fraţii şi mănăstirea s-a aşezat, era nevoie mare pentru apă, căci se aducea de departe cu multă osteneală. Şi pentru acea pricină cârteau unii împotriva sfântului, zicând: „Pentru ce cu rea chibzuire ai întemeiat mănăstirea pe acest loc şi s-au făcut atâtea zidiri, nefiind apa aproape?" Iar sfântul le răspundea: „Eu, fraţilor, singur am vrut să mă liniştesc în locul acesta, dar de vreme ce bine a vrut Dumnezeu ca atâtea clădiri să fie ridicate, apoi puternic este ca să dea şi apă nelipsită, numai să nu slăbiţi de la datorie, ci rugaţi-vă cu credinţă. Pentru că dacă poporului celui neplecat i-a izvorât apă din piatră în pustie, cu atât mai mult nu vă va trece cu vederea pe voi, cei ce slujiţi Lui!"

Iar odată, luând în taină pe un frate cu sine, s-a pogorât în valea de sub mănăstire şi în valea aceea nu era apă curgătoare mai înainte, precum spuneau oamenii bătrâni. Deci sfântul, aflând într-o groapă puţină apă strânsă din ploaie, şi-a plecat genunchii şi s-a rugat lui Dumnezeu cu dinadinsul. Şi îndată s-a arătat un izvor mare, care şi până astăzi este văzut de toţi; şi se scoate dintr-însul apă pentru toată trebuinţa mănăstirească, şi multe tămăduiri se fac cu apa aceea la cei ce o iau cu credinţă.

Şi făcea Cuviosul Serghie şi alte feluri de minuni. Pentru că atâta putere făcătoare de minuni luase de la Dumnezeu, încât a înviat şi un mort. Un om credincios din hotarele lăcaşului lui, având un fiu, singurul născut, cuprins de boală, l-a dus la cuviosul spre a-l tămădui. Dar copilul, slăbind de boală, a murit. Şi se tânguia tatăl lui după el nemângâiat. Deci, văzând Cuviosul Serghie tânguirea omului aceluia, i se făcu milă de el şi, făcând rugăciune, a înviat copilul şi l-a dat viu tatălui lui. Şi s-a întors omul bucuros cu fiul viu şi sănătos la casa sa.

Încă veneau la dânsul şi cei cuprinşi de duhuri necurate şi, înainte de a ajunge ei la sfântul, fugeau dintr-înşii necuratele duhuri. Şi cei leproşi se curăţeau şi orbii vedeau şi, în scurt a zice, toţi cei cuprinşi de felurite neputinţe şi care mergeau la sfântul cu

credinţă, primeau nu numai sănătate trupului, ci şi folos sufletului, şi se întorceau cu îndoită tămăduire la casele lor. Pentru aceea era cinstit şi slăvit de toţi Cuviosul Serghie şi mulţi, dorind a vedea cinstita lui faţă şi a se îndulci de vorba lui cea dulce, se adunau la dânsul din nenumărate cetăţi şi ţinuturi. Iar mulţi din călugări, lăsându-şi mănăstirile lor, veneau la dânsul, dorind să vieţuiască şi să fie povăţuiţi de el. Domnii, boierii şi oamenii de rând alergau cu sârguinţă la acest fericit părinte, căci toţi îl aveau în mare cinste, ca pe unul din părinţii cei de demult, sau ca pe unul din prooroci.

Un ţăran oarecare, lucrător de pământ, din locuri îndepărtate, auzind de Sfântul Serghie a vrut să-l vadă. Mergând în mănăstirea cuviosului, întreba de dânsul. Se întâmplase însă că atunci cuviosul era în grădină şi săpa pământul. Spunându-i-se aceasta acelui om, el a mers acolo, şi văzând pe sfântul în haină proastă, ruptă şi mult cârpită, săpând pământul, i se părea că cei ce i-au spus au glumit, pentru că nădăjduia să-l vadă pe sfânt în mare slavă. Întorcându-se în mănăstire, iar a întrebat, zicând: „Unde este Sfântul Serghie? Arătaţi-mi, căci am venit de departe ca să-l văd!" Iar ei i-au zis: „Cu adevărat acela este pe care l-ai văzut". După aceea, ieşind sfântul din grădină, l-a văzut ţăranul şi, îngreţoşându-se de el, şi-a întors faţa şi nu voia nici să caute la fericitul. Şi se defăima în sinea lui, zicând: „O, câtă osteneală am suferit în deşert! Eu am venit să văd un prooroc mare, de care auzeam, şi nădăjduiam să-l văd în mare cinste şi iată acum văd un sărac şi necinstit stareţ".

Deci sfântul, înţelegându-i gândurile lui, era foarte mulţumit, căci, precum mândrul de laudă şi de cinste se bucură, aşa se bucură cel smerit cu gândul de necinstire şi de defăimare. Şi luând pe ţăranul acela la sine, i-a pus masa şi l-a ospătat cu dragoste. După aceasta i-a zis: „Să nu te mâhneşti, omule, că pe acela pe care doreşti să-l vezi, degrab îl vei vedea".

Iar când sfântul grăia acestea, iată un vestitor a venit, spunându-i de venirea unui domn mare în mănăstire. Şi sculându-se, sfântul a ieşit în întâmpinarea acelui domn, care venea cu mulţime de slugi. Şi văzând acel domn pe sfântul sârguindu-se, a alergat la dânsul şi, apucând înainte cu închinăciune până la pământ, a luat binecuvântare de la cuviosul, iar el, binecuvântându-l, l-a dus în mănăstire cu cinstea ce i se cădea. Şi mergând amândoi împreună, stareţul şi domnul vorbeau, iar ceilalţi toţi mergeau înainte. Iar ţăranul acela a fost împins undeva departe de slugile ce mergeau înainte, şi pe stareţul de care se îngreţoşa uitându-se la dânsul de departe, dorea să-l vadă, dar nu putea. Deci a întrebat în taină pe

unul din cei ce mergeau înainte zicându-i: „Cine este, stăpâne, stareţul cel ce şade cu voievodul?" Şi i-a spus lui acela că este Sfântul Serghie. Apoi a început ţăranul a se necăji şi a se ocărî pe sine, zicând: „O, Doamne, cât m-ai orbit şi n-am crezut celor ce-mi arătau pe sfântul părinte şi nu i-am dat lui vrednica cinste? Cu dreptate este numele nostru ţăran şi prost. Cum mă voi arăta feţei sfântului, cuprins fiind de ruşine?"

După ce a plecat voievodul din mănăstire, ţăranul a alergat la cuviosul şi, ruşinându-se a privi la faţa lui, i-a căzut la picioare, cerându-i iertare, căci din neştiinţă a greşit. Sfântul l-a mângâiat cu dragoste, zicându-i: „Să nu te mâhneşti, fiule! Pentru că tu singur ai socotit adevărul despre mine, zicându-mi că sunt nimic, iar toţi ceilalţi s-au amăgit, părându-le că sunt mare". De aici s-a arătat aievea în câtă smerenie era Cuviosul părinte Serghie, căci pe lucrătorul de pământ, ce se îngreţoşa de el, l-a iubit mai mult decât cinstea ce i se făcea de voievod.

Oarecând, într-o seară târziu, stând fericitul după obiceiul său la citirea rugăciunilor şi rugându-se cu dinadinsul lui Dumnezeu pentru ucenicii săi, a auzit un glas, zicându-i: „Serghie!" Iar el, mirându-se de neobişnuita chemare noaptea târziu, a făcut rugăciune şi a deschis fereastra chiliei, vrând să vadă cine l-a chemat. Şi iată a văzut o lumină mare din cer strălucind, încât s-a luminat noaptea aceea mai mult decât o zi luminoasă, apoi a venit la dânsul a doua oară glasul, zicând: „Serghie, te rogi pentru fiii tăi şi rugăciunea ta este primită. Caută şi vezi numărul călugărilor celor adunaţi în numele Sfintei Treimi la păstoria ta". Şi căutând, sfântul a văzut mulţime multă de păsări preafrumoase, nu numai în mănăstire, ci şi împrejurul mănăstirii, şezând şi cântând cântări îngereşti cu nespusă dulceaţă. Şi iar se auzea glasul, zicându-i: „În ce chip ai văzut păsările acestea, aşa se va înmulţi turma ucenicilor tăi, şi după tine nu se va împuţina, şi aşa cu minune şi în multe feluri vor fi împodobiţi cu bunătăţile lor, cei ce vor urma paşilor tăi". Iar sfântul, văzând, se mira de acea minunată vedenie.

Şi vrând să aibă părtaş şi martor la vedenia aceea, a chemat pe Simeon cel mai sus pomenit, căci era aproape, iar Simeon, mirându-se de neobişnuita chemare a stareţului, a alergat degrab la dânsul, dar nu s-a învrednicit să vadă toată vedenia, ci numai o parte a văzut din lumina aceea cerească. Însă sfântul i-a spus lui toate cele ce a văzut şi s-au bucurat amândoi împreună, proslăvind pe Dumnezeu.

După aceasta, într-una din zile, au venit grecii de la Constantinopol, trimişi la sfântul de Preasfinţitul Patriarh Filotei, şi i-au adus lui de la patriarh binecuvântare şi daruri: o cruce, un paraman, o schimă şi o scrisoare care avea în sine scris aşa: „Cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinopolului şi a toată lumea patriarh, Domnul Filotei, celui întru Sfântul Duh fiu şi împreună slujitor al smereniei noastre, Serghie, dar şi pace şi a noastră binecuvântare să fie cu voi! Am auzit de viaţa voastră cea după Dumnezeu foarte îmbunătăţită şi am lăudat şi am preamărit pe Dumnezeu. Însă o rânduială încă vă mai trebuie, căci n-aţi câştigat încă viaţa cea de obşte. Căci ştii, cuvioase, că şi singur Sfântul Prooroc şi împărat David, cel ce pe toate le-a cercetat cu înţelegere, nimic alt n-a putut să laude, fără numai a locui fraţii împreună. Iar după acela şi noi sfat bun vă dăm, ca să alcătuiţi viaţă de obşte, şi mila lui Dumnezeu şi binecuvântarea noastră să fie cu voi".

Această scrisoare a patriarhului luând-o cuviosul, a mers la Preasfinţitul Alexie, fericitul mitropolit a toată Rusia, şi, arătându-i scrisoarea, îl întreba, zicându-i: „Tu, preasfinţite stăpâne, cum porunceşti?" Iar mitropolitul a răspuns stareţului, zicând: „De vreme ce te-ai învrednicit de atâtea bunătăţi, cuvioase, preamărind Dumnezeu pe cei ce-L slăvesc pe El, încât şi în ţările cele depărtate a ajuns auzul numelui şi al vieţii tale, iar marele patriarh a toată lumea te sfătuieşte spre folos, apoi şi noi la aceeaşi te sfătuim şi lăudăm o aşa rânduială". Deci din vremea aceea Cuviosul Serghie a aşezat viaţa de obşte în lăcaşul său, poruncind să se păzească statornic rânduielile vieţii de obşte: nimic să nu câştige cineva pentru sine, nici să numească ceva al său, ci toate de obşte să le aibă, după poruncile sfinţilor părinţi. Iar după aşezarea vieţii de obşte a vrut să fugă de mărirea omenească şi să slujească lui Dumnezeu în loc neştiut, sălăşluindu-se în linişte, la singurătate.

Deci, găsind o vreme cu înlesnire, a ieşit în taină din mănăstirea sa, neştiind nimeni, şi a plecat în pustie. Iar mergând ca la patruzeci de stadii, a aflat un loc bineplăcut lui, aproape de râul ce se numeşte Cârjaci, şi, acolo sălăşluindu-se, vieţuia. Apoi fraţii, văzându-se părăsiţi de părintele lor, erau în mare necaz şi tulburare, ca oile fără de păstor, şi cu dinadinsul îl căutau pretutindeni. După câtăva vreme, au aflat fraţii locul şi, mergând, rugau pe sfântul cu lacrimi să se întoarcă în mănăstire. Dar el nu voia, iubind mai mult liniştea şi singurătatea. Din această pricină, mulţi din ucenicii lui, lăsând lavra, s-au aşezat cu dânsul în pustia aceea

şi după o vreme oarecare au ridicat mănăstire şi biserică în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Iar fraţii din lavra cea mare, neputând a vieţui fără de părintele lor şi neizbutind a-l îndupleca ca să se întoarcă la dânşii, au mers la Preasfinţitul Mitropolit Alexie, rugându-l să trimită el la cuviosul, poruncindu-i să se întoarcă la locul lui cel dintâi. Deci fericitul Alexie a trimis doi arhimandriţi, rugându-l să asculte şi să mângâie pe fraţii săi prin întoarcerea sa la dânşii, ca nu cumva fiind fără de dânsul să se supere şi, risipindu-se, locul sfânt să se pustiască. Apoi Cuviosul Serghie, trebuind să asculte de arhiereu, s-a întors în lavră la petrecerea sa cea dintâi, unde s-au mângâiat fraţii foarte mult de venirea lui.

Episcopul Permului, Sfântul Ştefan, având mare dragoste către cuviosul, mergea oarecând pe cale, de la episcopia sa către cetatea Moscovei, care este de la mănăstirea lui Serghie ca la cinci stadii. Grăbindu-se spre cetate, s-a gândit să nu meargă atunci la mănăstirea sfântului, ci să vadă pe cuviosul când se va întoarce către casă. Şi când era el în dreptul mănăstirii, s-a sculat din căruţa sa şi, citind „Cuvine-se să te fericim" şi făcând obişnuita rugăciune, s-a închinat fiind cu faţa spre mănăstirea Cuviosului Serghie, zicând aşa: „Pace ţie, duhovnicescule frate!"

Şi s-a întâmplat că atunci fericitul Serghie mânca la masă. Şi înţelegând cu duhul închinăciunea episcopului, s-a sculat numaidecât de la masă şi, stând puţin şi rugăciune făcând, s-a închinat asemenea episcopului celui ce se afla departe de mănăstire, zicându-i: „Bucură-te şi tu, păstorule al turmei lui Hristos, şi pacea lui Dumnezeu să petreacă cu tine". Iar fraţii s-au mirat de acel lucru neobişnuit, şi au înţeles unii că o vedenie avea cuviosul. Apoi, după sfârşitul mesei, l-au întrebat de ceea ce făcuse, iar el le-a spus lor, zicând: „În acel ceas episcopul Ştefan, mergând pe cale spre Moscova, a stat în dreptul mănăstirii noastre şi s-a închinat Sfintei Treimi şi pe noi păcătoşii ne-a binecuvântat". Iar mai pe urmă, unii din ucenicii lui cu încredinţare s-au înştiinţat că adevărat aşa a fost lucrul şi se minunau de darul cel înainte-văzător ce se dăduse de la Dumnezeu părintelui lor.

Şi înflorea lăcaşul cuviosului cu bărbaţi îmbunătăţiţi, şi mulţi dintr-înşii, pentru bunătăţile lor cele mari, erau luaţi în alte mănăstiri ca egumeni, iar alţii erau ridicaţi la scaune arhiereşti. Şi toţi aceia au sporit întru bunătăţi şi în urmarea desăvârşitului învăţător şi iscusitului lucrător al poruncilor Domnului, Cuviosul Serghie, care era pildă vie turmei sale, asemenea cu îngerii petrecându-şi viaţa. Pentru care vieţuind încă în trup, se învrednicea cu cei fără

de trupuri, căci, slujind el Sfânta Liturghie, îngerul Domnului slujea cu el, precum mărturiseau ucenicii lui, Isachie tăcutul şi Macarie, bărbaţi vrednici de credinţă şi desăvârşiţi în fapte bune, care într-adevăr au văzut pe îngerul lui Dumnezeu slujind cu Cuviosul Serghie în altar şi s-au spăimântat văzând podoaba lui negrăită.

După acestea, fericitul mitropolit Alexie, slăbind de bătrâneţe şi văzând că se apropie de sfârşit, a chemat la sine pe Cuviosul Serghie şi, luând crucea sa cea arhierească, pe care o purta la piept, împodobită cu aur şi cu pietre scumpe, o dădu cuviosului. Iar el, închinându-se cu smerenie, i-a zis: „Iartă-mă, stăpâne, căci din tinereţe n-am fost purtător de aur, iar la bătrâneţe mai mult decât atunci vreau ca să petrec în sărăcie". Iar arhiereul i-a zis: „Ştiu, iubite, că acestea le-ai isprăvit, dar să faci ascultare şi să primeşti de la noi binecuvântarea ce ţi se dă". Şi aşa a pus cu mâinile sale crucea pe pieptul sfântului, ca o logodire, apoi a început a grăi: „Să ştii, fericite, pentru ce te-am chemat şi ce vreau să rânduiesc pentru tine. Iată eu am ţinut Mitropolia Rusiei, Dumnezeu încredinţându-mi-o cât a vrut El. Iar acum mă văd apropiat de sfârşit, numai nu ştiu ziua sfârşitului meu, şi doresc, în viaţă fiind, să găsesc un bărbat ce ar putea să pască turma lui Hristos după mine. Şi nu aflu altul aşa după cum doresc eu, decât numai pe tine. Încă ştiu cu încredinţare că şi marii stăpânitori, domni şi toţi oamenii laici şi duhovniceşti, până la cel de pe urmă, pe tine te vor iubi, şi nu pe altul, ci numai pe tine te vor cere la scaunul acela, ca cel ce eşti vrednic. Deci acum, preacuvioase, primeşte rânduiala episcopiei. Iar după ieşirea mea din trup vei lua scaunul meu".

Auzind aceste cuvinte, cuviosul s-a mâhnit foarte, căci se socotea pe sine a fi nevrednic de o rânduială ca aceea. Şi a răspuns către arhiereu: „Iartă-mă, stăpâne sfinte, dar pui pe mine sarcină mai presus de puterea mea, şi aceasta nu se poate întâmpla niciodată. Cine sunt eu, păcătosul şi mai smeritul decât toţi oamenii, ca să îndrăznesc a mă atinge de o rânduială ca aceasta?" Apoi fericitul Alexie a zis multe cuvinte către sfântul din dumnezeieştile Scripturi, ca să-l înduplece pe el la voia sa. Dar iubitorul de smerenie nu s-a plecat nicidecum. La urmă i-a răspuns: „Stăpâne sfinte, de nu vei vrea să alungi smerenia mea din hotarele acestea şi de la auzul tău, apoi să nu mai adaogi a grăi despre aceasta către mine, nici pe altcineva să-l laşi să mă supere cu acest fel de cuvinte, de vreme ce nimeni nu va putea să afle întru mine vrere la aceasta".

Iar arhiereul, văzând pe sfântul neplecat, a încetat a-i grăi lui despre urmarea la scaunul episcopal, temându-se ca nu cumva, supărându-se cuviosul, să se ducă în cele mai depărtate părţi şi pustietăţi şi să lipsească Moscova de un luminător ca acesta. Şi mângâindu-l cu cuvinte duhovniceşti, i-a dat voie să plece cu pace la mănăstire. Iar nu după multă vreme, cel între sfinţi Alexie mitropolitul s-a dus din viaţă, şi fericitul Serghie era silit prin rugăminte de domnii cei mari stăpânitori şi de mulţimea pravoslavnicilor să primească scaunul Mitropoliei Rusiei, dar sfântul a rămas neînduplecat şi tare ca un diamant.

Atunci a fost suit pe scaun un arhimandrit, anume Mihail, care a îndrăznit mai înainte de sfinţire a se îmbrăca în veşminte arhiereşti şi a-şi pune camilafcă albă. Încă începuse şi asupra Sfântului Serghie şi a lăcaşului lui a se înarma. I se părea că Serghie îi taie îndrăzneala, căutându-şi pentru sine Mitropolia. Iar fericitul, auzind că Mihail se lăuda împotriva lui, a zis către ucenicii săi: „Mihail, lăudându-se împotriva lăcaşului acestuia, împotriva smereniei noastre, nu va câştiga ceea ce doreşte şi, de vreme ce este biruit de mândrie, nici cetatea împărătească nu va vedea". Şi s-a împlinit proorocia sfântului, căci, călătorind Mihail în corabie spre Constantinopol pentru hirotonie, a căzut în boală trupească şi s-a sfârşit. Iar pe scaun a fost ridicat Ciprian.

În acei ani, prin voinţa lui Dumnezeu, pentru păcatele noastre a fost năvălirea necuratului Mamae, împăratul tătăresc, asupra pământului Rusiei. De acest lucru marele domn Dimitrie întristându-se, Sfântul Serghie l-a înarmat cu rugăciunea şi i-a proorocit biruinţă, zicând: „Să ieşi împotriva barbarilor, lepădându-ţi toată îndoiala, şi, Dumnezeu ajutându-ţi, vei birui pe vrăjmaşii tăi şi te vei întoarce sănătos la scaunul tău".

Deci marele domn, nădăjduind spre ajutorul lui Dumnezeu şi rugăciunile sfântului, a mers, făcând război cu tătarii, şi i-a biruit pe ei, astfel că abia cu puţini tovarăşi a scăpat Mamae. Iar cuviosul, fiind înaintevăzător, vedea cele de departe ca pe cele de aproape şi când era război între creştini şi între tătari, stând cu fraţii la rugăciune în mănăstirea sa spunea că în acea vreme marele domn Dimitrie a biruit pe tătari. Mai spunea apoi şi care anume din ostaşii creştini au fost ucişi în război şi aducea jertfe lui Dumnezeu pentru dânşii, pentru că toate i se descopereau lui de la Domnul. Iar cneazul, întorcându-se izbânditor de la război, a mers în mănăstire la cuviosul, mulţumind mult sfântului că i-a ajutat cu rugăciunile sale către Dumnezeu.

Stând oarecând fericitul părinte noaptea la obişnuita sa pravilă înaintea icoanei Preacuratei Maici a lui Dumnezeu şi adeseori privind la icoană, zicea: „Preacurată, Maica Hristosului meu, apărătoare şi tare ajutătoare a neamului omenesc, fii mijlocitoare nouă nevrednicilor, pururea rugându-te Fiului tău şi Dumnezeului nostru, ca să caute spre locul acesta sfânt, care este întemeiat spre lauda şi cinstea sfântului Lui nume, în veci. Pe tine, Maica dulcelui meu Hristos, ca pe ceea ce ai câştigat multă îndrăzneală către Dânsul, înainte-rugătoare te punem noi, robii tăi, căci tu eşti tuturor nădejde de mântuire şi adăpostire". Aşa se ruga, şi canonul cel de mulţumire, adică Acatistul Preacuratei, cântându-l, a şezut puţin să se odihnească. Iar ucenicului său, Mihail, i-a zis: „Fiule, trezeşte-te şi priveghează, de vreme ce o cercetare minunată şi înfricoşătoare o să ne fie nouă în ceasul acesta".

Acestea grăindu-le, îndată se auzi un glas, zicând: „Iată, vine Preacurata!" Iar sfântul, auzindu-l, a ieşit degrab din chilie în tindă, şi iată o lumină mare, mai mult decât soarele strălucind, a luminat pe sfântul, şi îndată a văzut pe Preacurata cu doi apostoli, cu Petru şi Ioan, strălucind într-o negrăită lumină. Când a văzut-o, sfântul a căzut cu faţa la pământ, neputând suferi raza aceea strălucitoare. Iar Preacurata s-a atins de sfântul cu mâinile sale, zicându-i: „Nu te spăimânta, alesul Meu! Iată am venit să te cercetez, căci s-a auzit rugăciunea ta pentru ucenicii tăi şi pentru lăcaşul tău să nu te mai mâhneşti, că de acum înainte vei fi îndestulat cu de toate, nu numai până ce vei fi în viaţa aceasta, ci şi după ducerea ta către Domnul, nedepărtată voi fi de lăcaşul tău, cele trebuitoare dându-i nelipsit, păzindu-l şi acoperindu-l".

Acestea zicând, s-a făcut nevăzută. Iar sfântul, ca într-o uimire a minţii, era cuprins de frică şi de cutremur mare şi, venindu-şi în sine după puţin, a aflat pe ucenicul său zăcând de frică, ca mort, şi l-a ridicat. Iar el a început a se arunca la picioarele stareţului, zicând: „Spune-mi, părinte, pentru Domnul, ce era această minunată vedenie de vreme ce duhul meu numai puţin de nu s-a despărţit de trupeasca-mi legătură, pentru vedenia cea strălucită?" Iar sfântul se bucura cu sufletul şi faţa lui strălucea de acea negrăită bucurie, neputând să grăiască altceva nimic, fără numai atât: „Aşteaptă, fiule, fiindcă duhul meu tremură în mine de acea minunată vedenie". Şi se află tăcând şi mirându-se. Apoi, după puţin timp, a zis ucenicului său: „Fiule, cheamă la mine pe Isaac şi pe Simon". Şi venind ei, le-a spus toate pe rând, cum a văzut pe Preacurata Născătoare de Dumnezeu cu apostolii şi ce i-a

zis lui. Deci, acestea auzindu-le ei, se umplură de bucurie şi de veselie şi toţi împreună au cântat Paraclisul Maicii lui Dumnezeu. Iar sfântul a petrecut toată noaptea aceea fără somn, socotind cu mintea pentru milostiva cercetare a Stăpânei celei Preacurate.

Slujind oarecând cuviosul dumnezeiasca Liturghie, ucenicul lui, Simeon, de care am pomenit înainte, fiind desăvârşit cu viaţa, era atunci eclesiarh. Acela a văzut foc umblând pe jertfelnic, înconjurând altarul şi pe Serghie când slujea. Şi stătea sfântul în foc de la cap până la picioare. Iar sosind vremea împărtăşirii, s-a luat focul acela dumnezeiesc şi, învăluindu-se ca o pânză curată, a intrat în sfântul potir, şi cu acela s-a împărtăşit vrednicul slujitor, Sfântul Serghie.

Vieţuind cuviosul ani îndestulaţi în mare înfrânare şi osteneli şi făcând multe minuni, a ajuns la adânci bătrâneţi. Acum îi erau anii lui de la naştere şaptezeci şi opt. El şi-a văzut mutarea sa către Dumnezeu cu şapte luni mai înainte şi a chemat fraţii, încredinţând egumenia ucenicului său cu numele Nicon, care deşi era tânăr de ani, mintea lui înflorea cu cărunteţile şi în toată viaţa urma învăţătorului şi povăţuitorului său Serghie. Punându-l pe Nicon egumen, Serghie a început singur a se linişti, iar în luna lui septembrie, căzând în boală trupească şi cunoscându-şi cea de pe urmă ducere a sa către Dumnezeu, a chemat şi a învăţat pe fraţi îndestul, dându-le binecuvântare şi iertare; iar în ceasul din urmă s-a împărtăşit singur cu Preacuratele Taine, dându-şi astfel sfântul său suflet în mâinile lui Dumnezeu. Faţa lui era luminoasă, nu ca a mortului, ci ca a unui om care doarme, ceea ce era un semn încredinţat de luminarea lui cea sufletească şi de răsplata dumnezeiască. Iar cinstitul lui trup a fost pus în lăcaşul în care s-a nevoit. După trei ani de zile însă s-au aflat moaştele lui cele sfinte întregi şi nestricate. Nici de hainele lui nu se atinsese stricăciunea, ci ieşea mireasmă bună negrăită şi multă tămăduire se dădea bolnavilor. Chiar şi până acum curg de la cinstita lui raclă, ca dintr-un izvor, tămăduiri tuturor celor ce aleargă cu credinţă. Căci, precum în viaţa sa, aşa şi după mutare, el face nenumărate minuni pentru mărirea lui Hristos, Dumnezeul nostru, Căruia se cuvine cinstea şi mulţumita în veci. Amin.

Notă. Despre viaţa cuviosului părintele nostru Serghie şi despre multe minuni ale lui, se află tipărită carte în împărătească cetate, Moscova, în care între alte minuni ale sfântului se află şi aceasta: „După sinodul cel din Florenţa – unde mulţime de dreptcredincioşi, arhierei şi

preoţi care n-au vrut să se unească cu rătăcirea latinească, au fost pierduţi cu felurite chinuri de către latini – un presbiter din părţile Rusiei celei mari, cu numele Simeon, care mersese la soborul acela cu Isidor, mitropolitul Kievului (cel care a căzut mai pe urmă din dreapta credinţă), a răbdat multe necazuri şi munci în temniţă şi în obezi, pentru buna credinţă, de la mitropolitul Isidor lepădatul.

Apoi, scăpând din lanţuri, s-a sfătuit cu Toma, solul Tferschei, şi au fugit din cetatea latinească în ţara lor. Fiind în mâhnire mare şi în nepricepere pe cale pentru nelesnicioasa trecere şi culcându-se puţin să se odihnească, a adormit şi a văzut un stareţ cinstit stând lângă el, apucându-l de mâna dreaptă şi zicându-i: „Oare te-ai binecuvântat de Marcu Eugenicul, episcopul Efesului, cel ce a urmat paşilor apostoleşti?" Iar el a răspuns: „Am văzut, Doamne, pe minunatul şi tarele bărbat acela şi m-am binecuvântat de dânsul".

Apoi stareţul a zis: „Binecuvântat este de Dumnezeu omul acela, că din deşertul sobor latinesc nimeni nu l-a învins pe el, nici cu averile, nici cu îmbunările, nici cu îngrozirile chinurilor. Deci, tu învăţătura şi descoperirea aceea ce ai auzit-o de la fericitul Marcu s-o propovăduieşti oriunde vei merge, la toţi drepţii cei ce ţin aşezămintele sfinţilor apostoli şi poruncile sfinţilor părinţi de la cele şapte sinoade, şi cel ce are înţelegere adevărată să nu se amăgească. Iar pentru lungimea şi greutatea drumului să nu vă întristaţi, căci eu sunt nedepărtat de voi şi vă voi trece fără de grijă".

Acestea şi mai multe dacă i-a zis cinstitul acela stareţ, l-a întrebat presbiterul: „Doamne, spune-mi cine eşti tu, că mi se pare că eşti trimis de Dumnezeu să ne scoţi pe noi, deznădăjduiţii, din pământul acesta străin?" Răspuns-a cel ce se arătase: „Eu sunt Serghie, pe care oarecând m-ai chemat, rugându-te în rugăciunea ta, şi te-ai făgăduit să vii în mănăstirea mea". După vedenia aceasta, deşteptându-se, preotul s-a bucurat şi a spus împreună călătorului său (Toma) cele ce a văzut şi a auzit. Şi au mers amândoi, veselindu-se în calea lor, şi au ajuns degrab prin dumnezeiescul acoperământ şi cu rugăciunile apărătorului său, Cuviosului Serghie, sănătoşi şi fără de bântuială în părţile Rusiei.

Ajutorul şi arătarea sfântului povestind, au propovăduit cele auzite de la dânsul, descriind pe larg toate cele ce s-au făcut la soborul din Florenţa.

Aceasta s-a pomenit aici pentru necuviinţa vremii de acum, întru care sfânta şi dreapta credinţă este hulită şi prigonită prea mult de latini, ca să vadă fiii Bisericii Răsăritului că stâlpul lor, Cuviosul părintele nostru Serghie, şi după preaslăvirea sa a arătat că este nedrept soborul Florenţei. Credinţa noastră (după Apostolul) constă nu în biruitoarele cuvinte ale înţelepciunii omeneşti, ci în arătarea Duhului şi a puterii, şi nu în înţelepciunea şi măiestria omenească, ci în puterea lui Dumnezeu.

LUNA SEPTEMBRIE

ZIUA A DOUĂZECI ŞI ŞASEA

SFÂNTUL, SLĂVITUL ŞI ÎNTRU TOT LĂUDATUL APOSTOL ŞI EVANGHELIST IOAN

Sfântul Apostol şi Evanghelist Ioan, cuvântătorul de Dumnezeu, era fiul lui Zevedei şi al Salomeei, care era fiica lui Iosif, logodnicul Fecioarei Maria. Acesta a fost chemat de la mrejele pescăreşti la propovăduirea Evangheliei. Când Hristos Domnul, umblând pe lângă Marea Galileii, îşi alegea din pescari apostoli şi a chemat pe cei doi fraţi, pe Petru şi pe Andrei, atunci a văzut şi pe Iacob al lui Zevedei şi pe Ioan, fratele lui, în corabie cu Zevedei, tatăl lor, legându-şi mrejele lor, şi i-a chemat la Sine. Iar ei, îndată lăsând corabia şi pe tatăl lor, au mers după Dânsul.

La primirea sa, Ioan a fost numit de Hristos Domnul, „fiu al tunetului", căci ca tunetul avea să se audă în toată lumea. Şi umbla după Bunul său Învăţător, urmând paşilor Lui şi învăţând înţelepciunea care ieşea din gura Lui. Şi era foarte iubit de Hristos, Domnul său, pentru nerăutatea lui cea desăvârşită şi pentru curăţia fecioriei. Şi l-a cinstit pe el Domnul între cei doisprezece apostoli ca pe un preaales şi era unul din cei trei mai de aproape ucenici ai lui Hristos, cărora le descoperea mai mult tainele Sale cele dumnezeieşti. Când a vrut să învie pe fiica lui Iair, n-a lăsat pe nici unul să meargă după Sine, fără numai pe Petru, pe Iacob şi pe Ioan. Când în Tabor a vrut să-şi arate slava dumnezeirii Sale, a luat pe Petru, pe Iacob şi pe Ioan. Nici când se ruga în grădină nu era fără de Ioan, pentru că zicea ucenicilor: *Şedeţi aici, până ce Mă voi duce acolo şi Mă voi ruga. Şi luând cu Sine pe Petru şi pe cei doi fii ai lui Zevedeu, a început a se întrista şi a se mâhni.*

Pretutindeni Ioan, ca un iubit ucenic al lui Hristos, a fost nedepărtat de Dânsul. Iar cum îl iubea pe el Hristos, este cunoscut

de acolo că s-a culcat pe pieptul Lui. Căci, la Cina cea de Taină, Domnul le-a spus mai dinainte că avea să fie vândut şi se întrebau ucenicii, nepricepându-se pentru cine grăieşte. Atunci Ioan s-a culcat pe pieptul iubitului învăţător, precum singur spune în Evanghelia Sa: *Iar la masă era rezemat la pieptul lui Iisus unul dintre ucenicii Lui, pe care-l iubea Iisus. Deci Simon Petru i-a făcut semn acestuia şi i-a zis: „Întreabă cine este despre care se vorbeşte". Şi căzând acela astfel la pieptul lui Iisus, I-a zis: „Doamne, cine este?"*

O dragoste ca aceasta avea el spre Hristos Domnul, încât putea fără de oprelişte să se rezeme pe pieptul Domnului şi să întrebe cu îndrăzneală despre taina aceea. Ioan avea către Domnul său dragoste mai multă decât alţii. Pentru că, în vremea patimilor Domnului, toţi, lăsând pe Păstorul lor, au fugit, numai el singur privea nedepărtat spre toate chinurile lui Hristos, pătimind cu inima împreună cu Dânsul şi plângând şi tânguindu-se cu Preacurata şi Preanevinovata Fecioară Maria, Maica Domnului. Chiar şi la cruce şi la moarte, împreună cu dânsa nu s-a depărtat de Cel ce a pătimit pentru noi, Fiul lui Dumnezeu. Şi sub cruce s-a numit de Dânsul fiu al Preacuratei Fecioare Maria. Căci răstignit fiind Domnul pe Cruce, *văzând pe mama Sa şi pe ucenicul pe care îl iubea stând alături, a zis mamei Sale: „Femeie, iată fiul tău!" Apoi a zis ucenicului: „Iată mama ta! Şi din ceasul acela ucenicul a luat-o la sine"* (Ioan 19, 26-27).

Şi o avea pe ea la sine ca pe mama sa în toată cinstea, şi i-a slujit ei până la cinstita şi slăvita ei adormire. Iar la adormire, ducându-se cinstitul şi sfântul trup al Maicii lui Dumnezeu la mormânt, Sfântul Ioan a dus înaintea patului ei stâlparea ce strălucea ca o lumină, pe care Arhanghelul Gavriil o adusese Preacuratei Fecioare, spunându-i de mutarea ei de pe pământ la cer.

Iar după adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu s-a dus cu ucenicul său Prohor în Asia, unde-i căzuse lui sorţul, ca acolo să propovăduiască cuvântul lui Dumnezeu. Şi mergând se mâhnea, pentru că vedea înainte ispitele cele de pe mare, pe care le şi spusese ucenicului său Prohor. Şi dacă intrară din Ioppe în corabie şi începură a merge, s-a ridicat o furtună mare în ceasul al unsprezecelea din zi şi s-a spart corabia în noaptea aceea, şi toţi cei ce erau în corabie înotau prin valurile mării. Iar în ceasul al şaselea din zi, i-a aruncat marea vii pe toţi la uscat, ca la cinci stadii de la Seleucia, numai singur Ioan a rămas în mare.

Iar Prohor, plângând mult pentru el, s-a dus în Asia. Şi mergând patruzeci de zile, a sosit la un sat ce era lângă mare, şi s-a odihnit de osteneală. Şi privea spre mare şi se întrista pentru Ioan, şi iată, din mare spumându-se un val, s-a trântit de mal cu sunet tare şi a dat afară pe Ioan viu. Deci a alergat Prohor să vadă ce fel de om a aruncat marea şi a aflat pe Ioan, şi l-a ridicat pe el de la pământ şi, cuprinzându-se în braţe, au plâns şi au mulţumit lui Dumnezeu de toate. Aşa a petrecut Sfântul Ioan patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi înotând în mare şi, cu darul lui Dumnezeu, a rămas viu. Şi au intrat în sat, au cerut pâine şi apă şi s-au întărit, iar apoi s-au dus în Efes.

Intrând ei împreună în cetate, i-a aflat pe ei o femeie pe nume Romana, însemnată şi vestită până şi la Roma pentru răutatea lucrurilor ei. Ea ţinea baia cea de obşte în cetatea aceea. Femeia aceea, prinzându-i pe ei, i-a pus să slujească în baie şi îi chinuia rău. Însă cu meşteşugirea sa i-a tras pe amândoi spre slujba sa, pe Ioan ca să aprindă focul, iar pe Prohor să toarne apă. Şi au petrecut într-o nevoie ca aceea multă vreme.

În baia aceea era un demon, care în toţi anii sugruma pe unul din cei ce se spăla într-însa, tânăr sau tânără. Căci, atunci când s-a zidit baia şi s-a săpat temelia, au fost îngropaţi acolo de vii un tânăr şi o tânără, după sfat idolesc, şi de atunci a început a se face mereu câte o ucidere ca aceea. Apoi s-a întâmplat în acea vreme de a intrat în baie un copil, anume Domnos, fiul lui Dioscorid, mai-marele cetăţii. Pe când se spăla Domnos în baie, a năvălit asupra lui dracul şi l-a sugrumat, şi plângere multă s-a făcut după dânsul. Şi s-a auzit aceasta în toată cetatea Efesului. Dioscorid, înştiinţându-se de aceasta, era în mare întristare, încât a şi murit de necaz. Iar Romana se ruga mult Artemidei ca să învieze pe Domnos. Şi, rugându-se, îşi chinuia trupul său, dar n-a reuşit nimic.

Iar Ioan întrebând pe Prohor despre ceea ce se întâmpla, i-a văzut pe dânşii Romana vorbind şi a apucat pe Ioan şi a început a-l bate tare, mustrându-l şi ocărându-l. Şi aruncând pricina morţii lui Domnos asupra lui Ioan, i-a zis: „De nu vei învia pe Domnos, voi despărţi sufletul tău de trup". Ioan, rugându-se, a înviat pe copil şi s-a spăimântat duhul Romanei, zicând că sau Dumnezeu sau fiul lui Dumnezeu este el. Iar Ioan propovăduia puterea lui Hristos şi-i învăţa să creadă întru Dânsul. Apoi a înviat şi pe Dioscorid. Şi Dioscorid, Domnos şi Romana crezură în Hristos şi se botezară. Deci a căzut frică peste tot poporul şi se mirau de ceea ce se făcuse, şi unii ziceau de Ioan şi de Prohor că sunt vrăjitori, iar alţii

ziceau că vrăjitorii nu învie morţii. Deci a gonit Ioan duhul cel viclean din baie şi petreceau amândoi în casa lui Dioscorid, întărind în credinţă pe cei nou luminaţi şi învăţându-i pe ei viaţa îmbunătăţită.

Într-o vreme se făcea praznicul Artemidei în Efes, şi tot poporul sărbătorea îmbrăcat fiind în haine albe, dănţuind şi jucând lângă capiştea Artemidei. Iar aproape de capişte era idolul zeiţei aceleia. Suindu-se şi Ioan la un loc înalt, a stat aproape de idol şi mustra cu mare glas orbirea lor, că nu ştiu cui se închină şi că în locul lui Dumnezeu cinstesc pe diavol. Iar mulţimea s-a umplut de mânie pentru aceasta şi a început a arunca cu pietre asupra lui Ioan. Dar nici o piatră nu l-a lovit pe dânsul, ci, întorcându-se, toate loveau pe cei ce le aruncau. Iar Ioan, întinzându-şi mâinile în sus, a început a se ruga şi îndată s-a făcut arşiţă şi zăduf mare pe pământ şi au căzut din mulţime bărbaţi ca la două sute şi au murit. Iar ceilalţi, din frica ce îi cuprinsese, şi-au venit în fire şi se rugau lui Ioan ca să câştige milă, căci cutremur şi frică căzuse peste dânşii. Iar dacă s-a rugat Ioan către Dumnezeu, toţi morţii au înviat şi toţi au căzut la picioarele lui Ioan şi, crezând în Hristos, s-au botezat. Şi acolo, la un loc care se numea Tihi, a tămăduit Ioan pe un slăbănog, care zăcea de doisprezece ani şi care, sculându-se, a preamărit pe Dumnezeu.

Şi multe alte semne împlinindu-se de Ioan, şi străbătând auzul minunilor pretutindeni şi văzând diavolul cel ce petrecea în capiştea Artemidei şi înţelegând că are să se surpe de dânsul, a luat chip de ostaş asupră-şi şi, plângând cu amar, şedea la un loc anume. Iar cei ce treceau pe alăturea îl întrebau pe el de unde este şi de ce plânge aşa tare. Iar el zicea: „Eu sunt din Cezareea Palestinei, mai-mare peste temniţă, şi mi se dăduse mie să păzesc doi vrăjitori care veniseră de la Ierusalim, Prohor şi Ioan, care erau osândiţi la moarte pentru mulţimea lucrurilor rele ale lor, şi dimineaţă era să fie cu amar pierduţi, iar ei, cu vrăjile lor, au fugit din lanţuri şi din temniţă noaptea, şi am căzut eu în răspundere pentru ei, căci a voit să mă piardă guvernatorul pe mine pentru dânşii, dar eu m-am rugat boierului să mă lase să mă duc să-i caut. Şi aud că aceşi vrăjitori se află aici, dar n-am ajutor ca să-i prindă pe ei cineva".

Acestea zicând diavolul, arăta o scrisoare de mărturie pentru aceea şi arăta şi o pungă mare de aur ca să o dea acelora care ar pierde pe nişte vrăjitori ca aceia.

Acestea auzindu-le oarecare ostaşi, le era jale de dânsul şi au pornit cu mulţime împotriva lui Ioan şi a lui Prohor şi, ducându-se în casa lui Dioscorid, îi ziceau: „Sau ne dai nouă pe vrăjitori sau

vom arde casa ta". Iar Dioscorid voia ca mai bine casa lui să o ardă decât să le dea lor pe Sfântul Ioan şi pe Prohor. Dar ştiind Ioan cu duhul că tulburarea poporului o să iasă în bine, s-a dat pe sine şi pe Prohor adunării.

Aducându-i cu zgomot mulţimea, ajunseră la capiştea Artemidei. Şi s-a rugat Ioan lui Dumnezeu, încât a căzut îndată capiştea idolească, dar n-a vătămat nici un om. Şi a zis apostolul către diavolul care şedea acolo: „Ţie îţi zic, necuratule diavole: spune câţi ani ai de când petreci aici şi de ai pornit tu pe poporul acesta asupra noastră?" Iar dracul a zis: „Sunt două sute patruzeci şi nouă de ani de când petrec aici şi eu am pornit pe poporul acesta asupra voastră". Iar i-a zis Ioan lui: „Ţie îţi poruncesc în numele lui Iisus Nazarineanul să nu mai petreci în locul acesta". Şi îndată a ieşit diavolul. Şi s-a spăimântat tot poporul şi au crezut în Hristos. Încă s-au făcut şi mai mari semne de Ioan şi multă mulţime de oameni s-a întors la Domnul.

În acea vreme Domiţian, cezarul romanilor (81-96), a ridicat prigoană mare asupra creştinilor. Ioan a fost pârât la dânsul şi, prinzându-l eparhul Asiei, l-a trimis legat în Roma, la cezar, unde, pentru mărturisirea lui Hristos, mai întâi l-au bătut, apoi l-au adăpat cu un pahar plin cu venin aducător de moarte. Dar el nu s-a vătămat de otravă, după cuvântul lui Hristos: *Şi chiar ceva dătător de moarte de vor bea, nu-i va vătăma* (Marcu 16, 18).

Atunci îl aruncară într-o căldare cu untdelemn foarte fiert, dar şi de acolo a ieşit nevătămat. Şi strigau mulţimile: „Mare este Dumnezeul creştinilor". Şi cezarul, neîndrăznind să chinuie mai mult pe Ioan, pentru că îl socotea pe el fără de moarte, l-a osândit la surghiun în insula Patmos, precum şi în vis a zis Domnul lui Ioan: „Ţi se cade ţie multe să pătimeşti, şi vei fi izgonit într-o insulă, care are mare trebuinţă de tine".

Deci, luând ostaşii pe Ioan cu Prohor, i-au dus în corabie şi începură a călători pe mare. Iar într-una din zile, călătorind ei, şezură oamenii împărăteşti la masă şi s-au veselit, având mulţime de bucate şi de băuturi. Dar unul dintre dânşii, tânăr fiind, jucându-se, a căzut din corabie în mare şi s-a înecat. Atunci veselia lor întru plângere li s-a întors şi bucuria în tânguire, pentru că nu puteau să ajute cu nimic celui căzut în adâncul mării. Dar mai ales tatăl copilului aceluia, fiind acolo în corabie, se tânguia foarte, şi era cât pe ce să se arunce în mare, de n-ar fi fost ţinut de alţii. Ştiind pe Ioan puternic în semne, cu deadinsul toţi l-au rugat ca să-i ajute. Iar el a întrebat pe fiecare dintre dânşii pe care Dumnezeu cinsteşte.

Şi ziseră ei unul pe Apollo, altul pe Zeus, altul pe Hercule, iar unii pe Asclepias şi alţii pe Artemida Efesului. Şi a zis către dânşii Ioan: „Atâţia zei aveţi şi nu pot să mântuiască un om din înecare?" Şi i-a lăsat pe ei să fie în mâhnire până a doua zi. Iar a doua zi, în ceasul al treilea din zi, fiindu-i jale şi lui Ioan pentru moartea tânărului, s-a rugat lui Dumnezeu cu lacrimi din destul şi îndată s-a făcut fierbere în mare, şi, ridicându-se spre corabie un val, a aruncat pe tânăr viu înaintea picioarelor lui Ioan. Acest lucru toţi văzându-l s-au spăimântat şi s-au bucurat de tânărul cel întors de la înec. Iar pe Ioan au început a-l cinsti foarte şi au luat de pe dânsul lanţurile cu care era ferecat.

Odată noaptea, în ceasul al cincilea, s-a făcut în mare o furtună grozavă şi toţi strigau, deznădăjduindu-se de viaţă. Şi când corabia era aproape să se sfărâme, au strigat către Ioan rugându-l să-i ajute şi să roage pe Dumnezeul său ca să-i mântuiască din pierzarea aceea. Iar el, poruncindu-le lor să tacă, a început a se ruga, şi îndată a încetat furtuna şi s-a făcut linişte numaidecât.

Altădată, când unul din ostaşi a fost cuprins de durerea pântecelui şi era aproape să moară, apostolul l-a făcut sănătos. Apoi, la o vreme, când li s-a sfârşit apa din corabie şi mulţi au slăbit de sete, fiind aproape de moarte, Ioan a zis lui Prohor să umple vasele cu apă din mare şi, când vasele au fost pline, a zis: „În numele lui Iisus Hristos scoateţi şi beţi". Şi scoţând au aflat apă dulce, şi bând s-au răcorit, şi pentru aceasta toţi s-au botezat şi voiau să scoată pe Ioan din legături ca să meargă oriunde va vrea. Dar el îi sfătuia pe dânşii să-l ducă la locul ce li s-a poruncit. Şi ajungând în insula Patmos, au dat scrisoarea ighemonului. Iar Miron, socrul ighemonului, a luat pe Ioan şi pe Prohor în casa sa.

Miron avea un fiu mai mare, anume Apolonid, iar acela avea în sine un drac iscoditor, care spunea cele ce vor să fie. Şi toţi aveau pe Apolonid ca pe un prooroc. Dar când a intrat Ioan în casa lui Miron, Apolonid s-a făcut îndată neştiut. El a fugit într-altă cetate, temându-se să nu izgonească Ioan dintr-însul duhul cel iscoditor. Apoi, fiind necaz în casa lui Miron pentru Apolonid, pentru că se făcuse neştiut, a venit o scrisoare de la dânsul la Miron, care îl înştiinţa că Ioan vrăjitorul l-a izgonit pe el din casă cu farmecele, şi nu poate să se întoarcă până ce nu va pierde pe Ioan. Iar Miron, citind scrisoarea, a alergat la ginerele său ighemonul, spunându-i ceea ce se făcuse. Iar ighemonul, prinzând pe Ioan, voia să-l dea pe el la mâncarea fiarelor.

Ioan l-a rugat însă pe ighemon să-i îngăduiască puţin şi să-i dea voie să trimită el pe ucenicul său la Apolonid, făgăduindu-se că-l va întoarce acasă. Iar ighemonul n-a oprit să fie trimis ucenicul, dar pe Ioan, legându-l cu două lanţuri, l-a aruncat în temniţă. Şi s-a dus Prohor la Apolonid cu scrisoarea lui Ioan, în care era scris aşa: „Ioan Apostolul lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, iscoditorului duh aceluia ce petrece în Apolonid îi poruncesc: În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, să ieşi din zidirea lui Dumnezeu şi să nu mai intri într-însa niciodată, ci afară din insula aceasta singur să fii, în locuri fără de apă, iar nu întru oameni".

Când a ajuns Prohor cu scrisoarea aceasta la Apolonid, îndată a ieşit dintr-însul dracul. Iar Apolonid şi-a venit în fire şi, ca din somn deşteptându-se, a plecat cu Prohor, întorcându-se în cetatea sa. Dar nu a mers îndată acasă, ci a alergat mai întâi la Ioan în temniţă şi, căzând la picioarele lui, îi dădea mulţumită pentru că l-a slobozit de duhul cel necurat. Şi înştiinţându-se părinţii, fraţii şi rudeniile de întoarcerea lui Apolonid, s-au adunat toţi şi s-au bucurat şi l-au scos pe Ioan din lanţuri şi din închisoare.

Apoi Apolonid a spus despre sine: „Iată, mulţi ani sunt de când mă odihneam pe patul meu, cuprins de un somn greu, şi un om, de-a stânga patului stând, m-a scuturat şi m-a deşteptat. Era mai negru decât un trunchi pârlit şi putred, şi ochii lui ardeau ca luminile, şi m-am cutremurat de frică. Iar el a zis către mine: „Deschide-ţi gura ta" şi am deschis-o şi a intrat în gura mea şi a umplut pântecele meu şi din ceasul acela cunoştinţă mi-a făcut mie şi la bine şi la rău şi pentru toate cele ce se făceau în casă. Iar când a intrat apostolul lui Hristos în casa noastră, atunci mi-a zis cel ce şedea în mine: „Să fugi de aici, Apolonide, ca să nu mori rău, că acest om este vrăjitor şi are să te omoare pe tine". Şi îndată am ieşit şi am fugit în altă cetate. Iar când am vrut să mă întorc, nu mă lăsa, zicându-mi: „De nu va muri Ioan, tu nu vei putea să trăieşti în casa ta".

Venind Prohor în cetatea în care eram, dacă l-am văzut pe el, îndată necuratul duh a ieşit din mine cu acelaşi chip cu care a intrat întâi în pântecele meu. Şi m-am uşurat de multă greutate, mintea mea s-a îndreptat şi m-am făcut sănătos". Auzind acestea, toţi au căzut în faţa lui Ioan. Iar el, deschizându-şi gura sa, i-a învăţat pe ei credinţa cea în Domnul nostru Iisus Hristos.

Şi au crezut Miron cu femeia şi cu fiii săi şi s-au botezat şi s-a făcut bucurie mare în casa lui. Iar mai pe urmă şi femeia ighemonului, Hrisippia, fiica lui Miron, a primit Sfântul Botez cu fiul său şi cu toate slugile sale. Iar după dânsa Lavrentie, bărbatul ei, guvernatorul acelei insule, s-a botezat şi şi-a lepădat stăpânirea sa, ca să slujească lui Dumnezeu mai cu libertate. Şi au petrecut Ioan cu Prohor în casa lui Miron trei ani, propovăduind cuvântul lui Dumnezeu. Şi multe semne şi minuni au făcut acolo cu puterea lui Iisus Hristos. Bolnavii i-au tămăduit şi dracii i-au gonit, au răsturnat la pământ numai cu cuvântul capiştea lui Apollo cu toţi idolii lui şi pe mulţi, aducând la credinţă, i-au botezat.

Era în părţile acelea un vrăjitor, anume Chinops, petrecând în loc pustiu şi sfătuindu-se cu necuratele duhuri ani îndelungaţi. Oamenii din insulă îl aveau toţi pe acela ca pe un zeu, pentru nălucirile care se făceau de dânsul. Iar jertfitorii lui Apollo, mâniindu-se foarte împotriva lui Ioan pentru risipirea capiştei lui Apollo, şi pentru că i-a întors pe toţi oamenii la credinţa sa, învăţându-i în numele lui Iisus Hristos, s-au dus la Chinops şi s-au jeluit înaintea lui împotriva apostolului lui Hristos, rugându-l pe el să izbândească necinstirea idolilor lor. Dar Chinops n-a vrut să meargă în cetate, fiindcă de mulţi ani petrecea în locul acela neieşind, ci mai mult primind cetăţenii care mergeau la dânsul. Însă le-a făgăduit că o să trimită un duh viclean în casa lui Miron ca să ia sufletul lui Ioan şi să-l dea pe el judecăţii celei veşnice. Deci a doua zi a trimis la Ioan pe un mai-mare din viclenele duhuri, poruncindu-i să aducă la dânsul sufletul lui.

Diavolul, mergând în casa lui Miron, a stat la locul unde era Ioan. Acesta însă, ştiind de acel diavol, i-a zis: „Îţi poruncesc ţie, în numele lui Hristos, să nu ieşi din locul acesta până nu-mi vei spune pentru ce pricină ai venit aici la mine". Diavolul însă stătea legat de cuvântul lui Ioan, zicând către dânsul: „Jertfitorii lui Apollo au mers la Chinops şi s-au rugat lui ca să meargă în cetate şi să aducă asupra ta moarte, şi n-a vrut, zicând: «De mulţi ani trăiesc în locul acesta neieşind, şi acum oare să mă ostenesc pentru acel om ce este prost şi de nimic? Ci mergeţi şi vă vedeţi de treabă în calea voastră, iar de dimineaţă eu voi trimite un înger al meu, care va lua sufletul lui şi-l va aduce la mine şi eu îl voi da pe el judecăţii celei veşnice»".

A zis Ioan către diavolul acela: „Te-a mai trimis pe tine vreodată undeva ca să iei suflet omenesc şi să-l aduci la dânsul?" Şi a zis diavolul: „Am fost trimis de am omorât, dar suflet n-am luat". Iar Ioan zise: „Dar pentru ce îl ascultaţi pe el?" Şi diavolul zise: „Toată puterea satanei este întru dânsul şi are învoire cu

boierii noştri şi noi cu dânsul suntem şi Chinops ne ascultă pe noi, şi noi pe el". Apoi i-a zis Ioan: „Eu, Apostolul lui Iisus Hristos, îţi poruncesc ţie, duhule viclean, să nu mai intri în locuinţele omeneşti, nici să te mai întorci la Chinops, ci să ieşi şi să te munceşti afară din insula aceasta. Şi îndată a ieşit diavolul din insulă.

Chinops, văzând că nu se întoarce duhul, a trimis pe altul, dar şi acela a pătimit tot aşa. Apoi pe alţi doi din mai-marii întunericului a trimis şi a poruncit ca unul să intre la Ioan, iar altul să stea afară, să-i aducă răspuns lui. Intrând un diavol la Ioan, a pătimit aceleaşi ca şi cei ce au mers mai întâi, iar celălalt diavol care stătea afară, văzând nevoia tovarăşului său, a fugit la Chinops şi i-a spus ceea ce se făcuse. Chinops s-a umplut de mânie pentru aceasta şi, luând toată mulţimea diavolească, a mers în cetate şi s-a bucurat toată cetatea văzând pe Chinops şi toţi, mergând, i se închinau lui. Aflând pe Ioan că învăţa poporul, s-a umplut de multă mânie şi a zis către popor: „Oameni orbi, de ce aţi rătăcit din calea adevărului? Ascultaţi-mă pe mine. De este drept Ioan şi de sunt drepte cele grăite de dânsul, să vorbească cu mine şi să facă aceleaşi minuni care eu le voi face, şi veţi vedea cine din noi este mai mare: Ioan sau eu? De va fi el mai mare decât mine, voi crede şi eu cele grăite şi făcute de dânsul".

Şi luând Chinops pe un tânăr, i-a zis lui: „Tinere, este viu tatăl tău?" Iar el i-a răspuns lui: „A murit". Şi a zis Chinops: „Cu ce moarte a murit?" Acela a zis: „Corăbier a fost şi, spărgându-se corabia, s-a înecat în mare". Şi a zis Chinops către Ioan: „Acum să-ţi arăţi, Ioane, puterea ta, ca să credem cele zise de tine, să pui pe tată viu înaintea fiului său!" Şi a zis Ioan: „Nu m-a trimis pe mine Hristos ca să ridic pe cei morţi din mare, ci pe oamenii cei amăgiţi să-i învăţ". Şi a zis Chinops tuturor oamenilor: „Măcar acum să mă credeţi pe mine că Ioan este înşelător şi vă amăgeşte pe voi. Prindeţi-l pe el şi-l ţineţi, până ce voi aduce pe tatăl tânărului viu. Şi ţinură pe Ioan. Chinops şi-a întins mâinile şi a lovit cu ele şi a făcut plesnet în mare, şi toţi temându-se, s-a făcut nevăzut de la ochii lor. Şi toţi şi-au ridicat glasurile lor, zicând: „Mare eşti, Chinopse". Şi de năprasnă a ieşit Chinops din mare, ţinând, precum a zis, pe tatăl tânărului, şi toţi se mirau.

Şi a zis Chinops: „Oare acesta este tatăl tău?" A zis tânărul: „Aşa, Doamne", şi s-au închinat toţi lui Chinops. Şi popoarele căutau să ucidă pe Ioan, dar i-a oprit pe ei Chinops, zicându-le: „Când veţi vedea mai mari decât acestea, atunci să fie chinuit". Şi

chemând pe alt om, i-a zis lui: „Dar tu ai avut fiu?" „Da, doamne, dar din zavistie l-a ucis cineva". Şi îndată a strigat Chinops, chemând pe nume pe ucigaş şi pe cel ucis, şi amândoi au stat de faţă. Şi a zis Chinops acelui om: „Oare acesta este fiul tău?" Şi a zis omul: „Da, doamne". Şi a zis Chinops lui Ioan: „Ce te minunezi, Ioane?" Şi i-a zis Ioan: „Eu de aceasta nu mă minunez". Şi a zis Chinops: „Mai mari decât acestea vei vedea, şi atunci te vei minuna şi nu vei muri până ce nu te voi înfricoşa cu semnele". Şi a zis Ioan lui Chinops: „Semnele tale degrabă se vor strica".

Iar mulţimea, auzind un cuvânt ca acesta, s-a repezit asupra lui Ioan şi l-a bătut foarte mult, până când a crezut că este mort. Şi a zis Chinops către popor: „Lăsaţi-l neîngropat, ca să-l mănânce păsările cerului". Şi se duseră toţi de la acel loc, bucurându-se cu Chinops. Iar după aceasta, auzind Chinops că Ioan învaţă la locul ce se numea aruncare de pietre, a chemat pe un diavol cu care făcea vrăji. Şi mergând la locul acela, a zis lui Ioan: „Gândesc că mai multă ruşine şi înfruntare să-ţi fac ţie şi pentru aceea te-am lăsat viu. Să vii însă la nisipul mării şi vei vedea puterea mea şi te vei ruşina". Şi urmau după dânsul acei trei diavoli, de care se părea poporului că Chinops i-a înviat din morţi. Şi lovind tare, cu plesnet mâinile sale, s-a afundat şi de la ochii tuturor s-a făcut nevăzut.

Iar mulţimea a strigat: „Mare eşti, Chinopse, şi nu este altul mai mare decât tine!" Iar Ioan a poruncit diavolilor celor ce purtau chip omenesc să nu se ducă de la dânsul, şi s-a rugat Domnului ca să nu se socotească întru cei vii Chinops, şi aşa a fost.

Pentru că deodată s-a tulburat marea şi fierbea cu valurile şi n-a mai ieşit Chinops din mare, ci a rămas acolo în adâncul mării, precum Faraon cel de demult, afundându-se ticălosul. Iar diavolilor acelora pe care îi socotea poporul că sunt oameni sculaţi din morţi, le-a zis Ioan: „Întru numele lui Iisus Hristos celui răstignit şi a treia zi înviat, să ieşiţi din insula aceasta". Şi îndată s-au făcut nevăzuţi. Iar poporul stăruia, aşteptând pe Chinops trei zile şi trei nopţi pe nisip, până când de foame şi de sete şi de arşiţa soarelui cei mai mulţi dintr-înşii au slăbit şi zăceau fără de glas, dintre care trei copii au murit. Iar pe oamenii aceia miluindu-i Ioan şi rugându-se pentru mântuirea lor şi vorbindu-le mult despre credinţă, le-a înviat copiii, le-a tămăduit neputincioşii şi, toţi apropiindu-se într-un gând la Domnul, s-au botezat şi s-au dus la casele lor, slăvind pe Hristos. Iar Ioan a mers în casa lui Miron şi, vorbind adeseori la popor, îi învăţa în numele lui Iisus Hristos.

Odată a găsit lângă cale un om bolnav zăcând cuprins de fierbinţeală, şi l-a tămăduit cu semnul crucii. Acest lucru văzându-l un iudeu, anume Filon, care se întreba cu dânsul din Scriptură, a poftit pe Ioan în casa sa. Şi femeia lui, care era leproasă, a căzut la apostol şi îndată s-a tămăduit de lepră şi a crezut în Hristos. Atunci şi iudeul însuşi a crezut şi a primit Sfântul Botez în casa sa. După aceasta Sfântul Ioan a ieşit la târg şi s-a adunat la dânsul poporul ca să asculte din gura lui învăţătura cea mântuitoare.

Apoi au venit şi jertfitorii idoleşti, dintre care unul, ispitindu-l pe sfântul, a zis: „Învăţătorule, am un fiu olog de amândouă picioarele, mă rog ţie să-l tămăduieşti pe el şi, de-l vei tămădui, voi crede şi eu în Dumnezeul pe care tu îl propovăduieşti". Iar sfântul a zis către dânsul: „Pentru ce ispiteşti aşa pe Dumnezeu, care va arăta aievea vicleşugul inimii tale?" Zicând acestea, Ioan l-a trimis la fiul lui cu aceste cuvinte: „În numele lui Hristos, Dumnezeul meu, scoală-te şi vino la mine". Iar el, sculându-se, îndată a venit la sfântul sănătos. Tatăl lui însă, pentru acea ispitire, a ologit în acel ceas de amândouă picioarele şi a căzut la pământ de cumplită durere şi striga, rugând pe sfântul: „Miluieşte-mă, sfinte al lui Dumnezeu, şi mă tămăduieşte cu numele lui Hristos Dumnezeul tău. Cred că nu este alt Dumnezeu afară de El". Deci milostivindu-se, sfântul a făcut pe jertfitor sănătos şi, învăţându-l credinţa, l-a botezat în numele lui Iisus Hristos.

A doua zi, Ioan a mers la un loc unde zăcea un om care avea neputinţa udului şi care nu se sculase de pe patul său şaptesprezece ani. Pe acesta apostolul l-a tămăduit cu cuvântul şi l-a luminat cu Sfântul Botez. Apoi, în acea zi, a trimis la Ioan antipatul care se dusese la Lavrentie, ginerele lui Miron, rugându-l foarte mult să vină în casa lui, căci femeii lui, fiind însărcinată, îi venise ceasul naşterii şi suferea cumplit neputând să nască. Sfântul a mers degrab şi numai cât a păşit cu piciorul pe pragul casei, îndată femeia a născut şi i s-a uşurat durerea. Văzând aceasta, antipatul a crezut în Hristos cu întreagă casa sa.

Petrecând Ioan acolo trei ani, s-a dus în altă cetate, care era la cincizeci de stadii depărtare, în care locuitorii erau întunecaţi cu întunericul închinării la idoli. Intrând el acolo, a văzut pe popor făcând praznic idolilor şi pe nişte tineri legaţi şi a întrebat pe unul din cei ce stăteau acolo: „Pentru ce sunt legaţi tinerii aceştia?" Omul acela i-a răspuns: „Avem pe marele zeu Lup, căruia acum îi săvârşim praznicul, deci aceluia or să i se junghie tinerii aceştia spre jertfă". Ioan a rugat pe omul acela ca să-i arate şi lui pe acel

zeu al său. Iar el a zis: „De vrei să-l vezi pe el, să aştepţi până la al patrulea ceas din zi şi vei vedea jertfitorii cu poporul mergând la locul unde se arată zeul, vei merge şi tu cu dânşii şi vei vedea pe zeul Lup". Iar Ioan i-a zis: „Te văd pe tine om bun, iar eu sunt nou-venit aici, mă rog ţie ca tu însuţi să mă duci îndată la acel loc, căci doresc foarte mult să văd pe zeul vostru şi, de mi-l vei arăta, îţi voi da un mărgăritar de mare preţ".

El, luând pe Ioan, l-a dus şi i-a arătat un loc de luncă noroios şi plin de apă şi i-a zis: „De aici iese Lupul, zeul nostru, şi se arată la popor". Ioan aştepta deci ieşirea acelui zeu şi, iată, aproape de al patrulea ceas din zi, s-a arătat diavolul în chip de lup prea mare, ieşind din apă, pe care Sfântul Ioan, legându-l cu numele lui Hristos, l-a întrebat: „De câţi ani locuieşti aici?" Diavolul i-a răspuns: „De şaptezeci de ani". Iar apostolul lui Hristos a zis: „Îţi poruncesc ţie, în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, să ieşi din insula aceasta şi să nu mai vii niciodată aici!" Şi îndată diavolul s-a stins.

Omul acela, văzând ceea ce se făcuse, s-a spăimântat şi a căzut la picioarele sfântului. Iar el l-a învăţat pe dânsul sfânta credinţă şi i-a zis: „Iată, îţi dau mărgăritarul pe care ţi l-am făgăduit". În acea vreme jertfitorii, având cuţite în mâini, au ajuns la locul acela cu tinerii cei legaţi şi popor mult cu dânşii, aşteptând ieşirea lupului, vrând să-i junghie pe tineri spre mâncarea lui. Dar după ce au aşteptat mult, neputând să mai îngăduiască, Ioan s-a apropiat de dânşii şi i-a rugat, zicând: „Dezlegaţi pe tinerii cei nevinovaţi, că iată nu mai este lupul, zeul vostru. Acesta era diavol, pentru că puterea lui Iisus Hristos l-a biruit şi l-a alungat". Ei, auzind că a pierit lupul, s-au înfricoşat şi, aşteptând mult pe zeul lor şi neaflându-l, au dezlegat pe tineri şi i-au lăsat slobozi şi sănătoşi. Atunci sfântul a început a le propovădui pe Hristos şi a le arăta greşeala lor, din care mulţi, crezând, s-au botezat.

Era în acea cetate o baie, în care spălându-se, fiul jertfitorului lui Zeus a fost sugrumat de diavolul cel ce petrecea acolo. Auzind aceasta tatăl lui, a alergat cu mare plângere la sfântul, rugându-l ca să-l învieze pe fiul său, făgăduind să creadă în Hristos. Sfântul a mers cu dânsul şi a înviat pe mort cu numele lui Hristos. A întrebat apoi pe tânăr care a fost pricina morţii lui. El a răspuns: „Spălându-mă, a ieşit ceva negru din apă, m-a apucat şi m-a sugrumat". Deci sfântul cunoscând că diavolul locuieşte în baia aceea, l-a jurat pe el şi l-a întrebat: „Cine eşti tu şi de ce locuieşti aici?" Diavolul a răspuns: „Eu sunt acela pe care tu în Efes m-ai izgonit din baie şi stau aici de şase ani supărând poporul". Atunci sfântul l-a izgonit

pe el şi din hotarul acela. Văzând aceasta, jertfitorul a crezut în Hristos şi s-a botezat cu fiul şi cu toată casa sa.

După aceasta a ieşit Ioan puţin la târg, unde s-a adunat lumea din toată cetatea ca să asculte cuvântul lui Dumnezeu. Şi iată o femeie a căzut la picioarele lui, rugându-l cu lacrimi să-l tămăduiască pe fiul ei îndrăcit pentru care îşi cheltuise mai toată averea la doctori. Sfântul a poruncit să-l aducă la dânsul, şi cum au spus îndrăcitului trimişii că îl cheamă Ioan, îndată a ieşit diavolul dintr-însul, şi tânărul, venind sănătos la sfântul, a crezut în Hristos şi s-a botezat cu maica sa.

În aceeaşi cetate era o capişte vestită a idolului Dionisie, pe care închinătorii de idoli îl numeau tată slobod. La praznicul acestuia, adunându-se acolo bărbaţi şi femei, dănţuiau cu mâncări şi băuturi. Şi îmbătându-se, făceau fărădelegi mari în cinstea spurcatului idol. Acolo mergând Ioan în vremea praznicului lor, îi mustra pentru spurcata lor sărbătoare.

Iar jertfitorii, care erau foarte mulţi, prinzându-l pe el, l-au bătut şi, trăgându-l afară, l-au lăsat legat şi s-au întors iar la dănţuirile lor. Apoi Sfântul Ioan s-a rugat lui Dumnezeu ca să nu le rabde lor o fărădelege ca aceea, şi îndată capiştea a căzut din temelie şi i-a ucis pe toţi jertfitorii. Iar ceilalţi, tremurând, dezlegară pe sfântul şi-l rugau pe el să nu-i piardă şi pe dânşii cu ceilalţi.

În aceeaşi cetate era un vrăjitor vestit pe nume Nuchian. Acesta, înştiinţându-se de căderea capiştei şi de pierzarea jertfitorilor, s-a mâniat foarte şi, venind la Sfântul Ioan, i-a zis: „Nu ai făcut bine că ai stricat capiştea lui Dionisie şi ai pierdut pe jertfitorii lui, căci tot poporul se mânie foarte împotriva ta pentru aceasta. Deci rogu-mă ţie ca să-i învii pe ei, precum ai înviat pe fiul jertfitorului în baie şi eu voi crede în Dumnezeul tău". Răspuns-a sfântul: „Pricina pierzării lor le-a fost fărădelegea lor. Pentru aceea nu sunt vrednici ca să vieţuiască aici, ci să se muncească în iad". Răspuns-a Nuchian: „De nu poţi tu să-i învii, iată eu, cu numele idolilor mei, voi face să învie credincioşii zeilor, şi capiştea o voi alcătui întreagă. Dar atunci nici tu nu vei scăpa de moarte".

Aceasta zicând, se despărţiră. Ioan s-a dus să înveţe poporul, iar Nuchian s-a dus la locul capiştei ce căzuse şi a înconjurat-o pe ea, vrăjind. Şi a făcut aceasta că stătură doisprezece diavoli în chipul jertfitorilor celor ucişi, cărora le-a poruncit să meargă după dânsul şi să ucidă pe Ioan. Şi ziseră diavolii: „Noi nu numai a-l ucide nu putem, ci nici a ne arăta la locul unde este el. Iar de vrei

să moară Ioan, mergi şi adu aici poporul, ca, văzându-ne pe noi, să se mânie asupra lui Ioan şi să-l piardă pe el".

Ducându-se, Nuchian a aflat mult popor ascultând învăţătura Sfântului Ioan, apoi cu mare glas a strigat: „O, nepricepuţilor, pentru ce v-aţi dat pe voi să vă amăgească străinul acesta care a pierdut capiştea voastră împreună cu jertfitorii? Dacă-i veţi da lui luare aminte, o să vă piardă. Veniţi cu mine şi veţi vedea pe jertfitorii voştri, pe care eu i-am înviat. Încă şi capiştea voastră cea risipită, înaintea ochilor voştri o voi ridica, lucru pe care Ioan nu poate să-l facă". Iar ei, fără de minte fiind, au lăsat pe Ioan şi cu toţii au mers după dânsul. Sfântul însă, pe altă cale, a ajuns cu Prohor înaintea lor acolo unde diavolii aceia erau în chip de jertfitori înviaţi.

Deci, văzând diavolii pe Ioan, îndată au pierit şi iată Nuchian a venit cu poporul. Şi fiindcă n-au aflat pe diavoli, s-au supărat foarte şi Nuchian a început iarăşi a înconjura capiştea cea risipită, vrăjind şi chemându-i pe dânşii, dar nimic n-a izbutit. Apoi a înserat şi, mâniindu-se poporul, voia să ucidă pe Nuchian, pentru că i-a amăgit şi i-a înstrăinat de sfântul. Iar alţii au zis: „Luându-l, să-l ducem pe el la Ioan, şi ce ne va zice nouă, aceea să-i facem".

Auzind aceasta sfântul, a apucat pe aceeaşi cale înaintea lor, şi a ajuns primul la locul acela, unde poporul, aducând pe Nuchian înaintea sfântului, a zis: „Acest amăgitor şi vrăjmaş al tău a gândit să te piardă! Ce zici să-i facem?" Sfântul le-a zis: „Să-i daţi drumul, ca să se pocăiască!"

A doua zi Ioan învăţa iar poporul să creadă în Hristos şi mulţi dintre dânşii, crezând, se rugau ca să se boteze de Ioan. Dar când Ioan i-a dus la râu, Nuchian a prefăcut cu farmecele sale apa în sânge. Sfântul a orbit cu rugăciunea pe Nuchian şi, făcând apa iar curată, a botezat într-însa pe toţi cei ce au crezut.

Cu aceasta biruindu-se, Nuchian şi-a venit în simţire şi, căindu-se cu adevărat, a rugat pe apostol să-i fie milostiv lui. Iar sfântul, văzându-i pocăinţa lui, l-a învăţat din destul şi l-a botezat şi îndată a văzut şi a dus pe Ioan în casa sa, în care, când a intrat Ioan, deodată toţi idolii au căzut şi s-au sfărâmat ca praful. Această minune văzând-o casnicii lui s-au înfricoşat şi, crezând, s-au botezat cu toţii.

Era o femeie văduvă în cetatea aceea, bogată şi frumoasă, anume Procliania. Aceasta având un fiu frumos la vedere, cu numele Sosipatru, s-a aprins prin diavolească lucrare asupra lui, şi se sârguia cu totul să-l tragă pe el la a ei fărădelege. Dar fiul ei,

priceput fiind şi urând-o pe ea pentru nebunia aceea, a fugit de dânsa şi a mers la locul unde Sfântul Ioan învăţa atunci şi asculta cu dulceaţă cuvintele apostolului. Iar Ioan cu Duhul Sfânt, pe toate cele de dânsul gândite văzându-le, l-a luat deoparte şi-l învăţa să-şi cinstească mama, numai să nu o asculte la lucrul cel neiertat de lege, nici să spună cuiva de aceasta, ci să acopere greşeala mamei sale. Dar Sosipatru n-a vrut să se întoarcă în casa mamei sale, cu toate că a patra zi, aflându-l Procliania, l-a apucat de haină şi-l trăgea cu sila acasă.

La acest ţipăt a sosit antipatul, care nu de mult venise în cetatea aceea, şi a întrebat pentru ce femeia trage aşa pe acel tânăr. Iar mama, ascunzându-şi gândul său cel fărădelege, a aruncat clevetire asupra fiului, cum că ar fi vrut să-i facă ei silă, şi-şi rupea părul său cu plângere răcnind. Acestea auzindu-le, antipatul a crezut minciuna ei şi a judecat pe nevinovatul Sosipatru, osândindu-l să-l coasă într-un sac de piele, cu cumplite jivini, şi să-l arunce în mare. Înştiinţându-se de aceasta, Ioan a mers la antipat, unde a dat pe faţă nedreapta judecată şi l-a mustrat că a osândit la moarte pe nevinovatul tânăr, necercetând bine pricina. Iar Procliania a grăit şi asupra sfântului, cum că acest amăgitor a învăţat pe fiul ei la această răutate. Auzind aceasta, antipatul a poruncit ca în acelaşi sac să-i coasă pe sfântul apostol şi pe Sosipatru împreună cu felurite jivini şi să-i înece. Iar sfântul s-a rugat şi îndată s-a cutremurat pământul. Şi mâna antipatului, aceea cu care a arătat asupra sfântului, s-a uscat. Iar Proclianiei i s-au uscat amândouă mâinile şi ochii i s-au întors.

Văzând acestea, judecătorul s-a spăimântat foarte tare şi toţi cei ce erau acolo au căzut la pământ de frică. Şi a rugat pe Ioan să-l miluiască pe el şi să-i tămăduiască mâna cea uscată. Iar Ioan, învăţându-l despre dreapta judecată şi despre credinţa cea în Hristos, l-a tămăduit şi l-a botezat în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Şi aşa s-a mântuit de ispită şi de moarte nevinovatul Sosipatru, iar judecătorul a cunoscut pe adevăratul Dumnezeu.

De frica aceea Procliania a fugit la casa sa, având asupra sa pedepsirea lui Dumnezeu. Iar apostolul şi cu Sosipatru au mers împreună la casa ei. Însă Sosipatru nu vroia să meargă la mama sa. Dar Ioan îl învăţa să nu fie rău, încredinţându-l că de acum nu va mai auzi de la mama sa nici o fărădelege pentru că s-a înţelepţit, care lucru s-a şi întâmplat. Când au intrat în casa ei apostolul cu Sosipatru, Procliania a căzut îndată la picioarele apostolului, mărturisindu-se cu plângere şi căindu-se de toate greşelile. Şi

tămăduind-o de durere şi învăţând-o la credinţă şi la curăţie, apostolul a botezat-o cu toată casa ei. Şi aşa înţelepţindu-se, Procliania şi-a petrecut zilele sale în mare pocăinţă.

În acea vreme a fost ucis împăratul Domiţian, iar după dânsul a luat scaunul Romei Nerva (96-98), om foarte bun. Acesta a eliberat pe toţi cei ce erau sub pedepse. Atunci Ioan, eliberându-se din surghiun, a socotit deocamdată să se întoarcă la Efes, căci aproape tot poporul ce era în Patmos îl întorsese la Hristos.

Înştiinţându-se creştinii din Patmos de un aşa gând, l-au rugat să nu-i părăsească pentru totdeauna. Apoi, dacă sfântul n-a vrut să rămână cu dânşii, ci a dorit să se întoarcă la Efes, atunci l-au rugat ca măcar Evanghelia pe care a scris-o acolo să le-o lase lor, întru pomenirea învăţăturii sale. Căci odinioară, poruncind post pentru toţi, a luat cu sine pe ucenicul său Prohor şi a ieşit din cetate ca la cinci stadii şi s-a suit într-un munte înalt, unde trei zile a petrecut în rugăciune. Iar după acele trei zile s-a făcut tunet mare şi fulgere şi s-a cutremurat muntele. Iar Prohor a căzut la pământ de frică. Ioan, întorcându-se la dânsul, l-a ridicat şi l-a pus de-a dreapta sa şi i-a zis: „Să scrii cele ce vei auzi din gura mea". Şi iar ridicându-şi ochii spre cer, s-a rugat şi după rugăciune a început a grăi: *La început era Cuvântul* şi celelalte. Iar ucenicul, cu luare-aminte, a scris toate cele ce a auzit din gura lui. Şi a scris Sfânta Evanghelie pe care, pogorându-se din munte, a poruncit lui Prohor să o prescrie, şi a vrut ca cea prescrisă să o lase creştinilor în Patmos după rugămintea lor, iar pe cea dintâi a ţinut-o la sine. În aceeaşi insulă a scris Sfântul Ioan cu mâna sa şi Apocalipsa, pentru că, postind în munte câteva zile, a văzut negrăitele descoperiri ale lui Dumnezeu, şi prin scrisoare le-a dat pe acelea credincioşilor.

Mai înainte de plecarea sa din insula aceea, a înconjurat cetăţile şi satele dimprejur întărind pe fraţi în credinţă. Şi i s-a întâmplat lui a fi într-un sat, în care un jertfitor al lui Zeus, anume Euharis, avea un fiu orb, care de mult dorea să vadă pe Ioan. Deci, auzind că Ioan a venit în satul lor, a alergat la dânsul, rugându-l pe el ca, venind în casa lui, să-i tămăduiască fiul. Iar Ioan, văzând că are să câştige suflete omeneşti, a mers în casa jertfitorului şi a zis fiului celui orb: „În numele Domnului meu Iisus Hristos, vezi!" Şi îndată a văzut. Auzind aceasta, Euharis a crezut în Hristos şi s-a botezat cu fiul său.

În toate cetăţile acelei insule Sfântul Ioan a aşezat bine sfintele biserici, punându-le lor episcopi şi preoţi, şi învăţându-i pe ei cu îndestulare, i-a mulţumit pe toţi şi s-a întors la Efes. Şi l-au

petrecut pe el credincioşii cu plângere şi cu tânguire multă, nevrând să se lipsească de un soare ca acela, care cu învăţătura sa a luminat ţara lor. Iar el, intrând în corabie, i-a binecuvântat pe toţi şi s-a dus. Apoi ajungând el la Efes, l-au întâmpinat credincioşii cu negrăită bucurie, strigând şi zicând: *Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului* şi l-au primit cu cinste. Şi aici petrecând, n-a încetat niciodată lucrul, învăţând totdeauna poporul şi povăţuindu-l la calea mântuirii.

Încă nu se cuvine a tăcea şi pe aceasta, pe care ne-o mărturiseşte Clement Alexandrinul. Odată, pe când umbla în Asia prin cetăţi, apostolul a văzut un tânăr pornit din fire a face binele, pe care, luându-l, l-a învăţat şi l-a botezat. Apoi, vrând să se ducă de acolo în altă parte la propovăduirea Evangheliei, înaintea tuturor a încredinţat pe tânărul acela episcopului acelei cetăţi, ca să-l înveţe pe el la tot lucrul bun. Iar episcopul, luând pe tânăr, l-a învăţat pe el Sfânta Scriptură. Dar nu se îngrijea de dânsul, aşa precum îi era datoria, nici nu-i dădea o învăţătură ca aceea care se cuvine tinerilor, ci l-a lăsat în voia lui, încât după puţină vreme a început tânărul a vieţui rău, a se îmbăta şi a fura. Apoi s-a apucat de tovărăşie cu tâlharii, care, luându-l, l-au dus în pustie şi, suindu-l în munte, l-au făcut căpitan al bandei lor şi făceau război cu puterea la drumul mare.

Iar după câtăva vreme întorcându-se Ioan, a venit în cetatea aceea şi, auzind de tânăr că s-a îndărătnicit şi s-a făcut tâlhar, a zis către episcop: „Să-mi dai amanetul pe care ţi l-am lăsat spre pază ca în nişte mâini credincioase. Să-mi aduci tânărul pe care înaintea tuturor ţi l-am încredinţat, ca să-l înveţi frica lui Dumnezeu". Iar episcopul a zis cu plângere: „A pierit tânărul, a murit cu sufletul, iar cu trupul face tâlhărie pe la drumuri". Iar Ioan a zis episcopului: „Oare aşa se cădea ţie să păzeşti sufletul fratelui tău? Să-mi dai un cal şi un om ca să mă ducă să-l caut pe acela pe care tu l-ai pierdut". Şi plecând, când a sosit Ioan la tâlhari, i-a rugat pe ei să-l ducă la căpitanul lor. Şi-l duseră. Iar văzând tânărul pe Sfântul Ioan, s-a ruşinat şi, sculându-se, fugea în pustie. Dar Ioan, uitându-şi bătrâneţile sale, alerga după dânsul strigând: „Întoarce-te, fiul meu, la părintele tău şi nu te deznădăjdui de greşeala ta, primesc eu păcatele tale asupra mea. Deci, stai şi mă aşteaptă, că Domnul m-a trimis la tine!"

Apoi întorcându-se tânărul, cu cutremur şi cu ruşine mare, a căzut la picioarele sfântului, neîndrăznind a căuta la faţa lui. Iar Ioan, arătându-i părintească dragoste, l-a cuprins pe el, sărutându-l,

şi, luându-l, l-a dus cu bucurie în cetate, căci a aflat oaia cea pierdută. Apoi l-a învăţat pe el mult, povăţuindu-l la pocăinţă, în care bine ostenindu-se tânărul, a plăcut lui Dumnezeu. Şi câştigând iertare de greşelile sale, s-a mutat cu pace la Domnul.

În aceeaşi vreme era un creştin, care ajunsese în mare sărăcie, şi, neavând cu ce să-şi plătească datoriile sale, s-a hotărât din preamare deznădejde să se sinucidă, rugând pe un fermecător evreu să-i dea să bea ceva de moarte. Acela, ca un vrăjmaş al creştinilor şi prieten al diavolilor, i-a dat acea băutură aducătoare de moarte. Iar creştinul, luând de la dânsul otrava purtătoare de moarte, a mers la casa lui, dar stătea la îndoială şi se temea, neştiind ce să facă. Mai pe urmă, însemnând cu cruce paharul, l-a băut, dar nimic nu s-a vătămat de dânsul, pentru că semnul crucii a luat din pahar toată otrava. Atunci se mira mult în sine că este sănătos şi nu simte nici o durere. Însă, neputând suferi supărările de la datornici, iar a mers la evreul acela ca să-i dea o otravă mai puternică şi, luând-o, a mers la casa lui. Gândindu-se mult, iar a făcut semnul Sfintei Cruci asupra paharului aceluia şi l-a băut, dar nimic n-a pătimit. Şi iar a alergat la evreu, arătându-i-se lui sănătos şi ocărându-l că este neiscusit în meşteşugul său.

Iar evreul, cutremurându-se, l-a întrebat ce făcea când o bea El îi zise: „Nimic altceva decât numai cu Sfânta Cruce am însemnat paharul". Atunci evreul a cunoscut că puterea Sfintei Cruci alungă moartea, însă, vrând să afle adevărul, a dat din aceeaşi otravă unui câine şi, bând din ea, îndată a murit înaintea lui.

Văzând aceasta, evreul a alergat la apostolul cu acel creştin, spunându-i cele ce li s-au întâmplat lor. Sfântul l-a învăţat pe evreu să creadă în Hristos şi l-a botezat. Iar creştinului celui sărac i-a poruncit să aducă o sarcină de fân, pe care apostolul l-a prefăcut în aur cu semnul crucii şi cu rugăciunea, poruncindu-i ca din acel aur să-şi plătească datoriile sale la cămătar, iar cu restul să-şi hrănească pe cei ai casei lui. Apoi s-a dus apostolul la Efes şi petrecea în casa lui Domnos, unde a adus o mare mulţime la Hristos şi a făcut nenumărate minuni.

Împlinindu-se toţi anii lui o sută şi câţiva, a ieşit din casa lui Domnos cu cei şapte ucenici ai săi şi, mergând la un loc oarecare, le-a poruncit să şadă acolo. Şi era spre ziuă. Iar el, ducându-se ca la o aruncătură de piatră, s-a rugat. După aceea, săpând ucenicii un mormânt în chipul Crucii de lungimea staturii sale, precum le-a poruncit, a zis lui Prohor să meargă la Ierusalim şi acolo să petreacă până la sfârşitul său. Învăţându-şi ucenicii şi sărutându-i

le-a zis: „Trăgând pământul, mama mea, acoperiţi-mă". Şi l-au sărutat ucenicii, acoperindu-l până la genunchi. Iar el sărutându-i pe ei, l-au acoperit până la grumaji, şi au pus pe faţa lui o basma, şi aşa l-au sărutat, plângând foarte tare, apoi l-au acoperit cu totul.

Auzind de aceasta fraţii din cetate au venit şi, dezgropând mormântul, n-au aflat nimic. Plâns-au foarte mult şi rugându-se s-au întors în cetate. Apoi, în tot anul, din mormântul lui se arăta praf subţire, în opt zile ale lunii mai, şi tămăduiri bolnavilor se dau, cu rugăciunea Sfântului Apostol Ioan spre cinstea lui Dumnezeu, celui în Treime lăudat în vecii vecilor. Amin.

Notă. Despre anii câţi a vieţuit Sfântul Apostol Ioan nu se ştie exact. Unii scriu că a trăit 120 ani, iar alţii zic 105 şi şapte luni; se ştie însă că a trăit mai mult de o sută de ani.

LUNA SEPTEMBRIE
ZIUA A DOUĂZECI ŞI ŞAPTEA

SFÂNTUL MUCENIC CALISTRAT ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL[1]

Văzând zavistnicul vrăjmaş turma cea aleasă a lui Hristos înmulţindu-se din zi în zi, s-a sculat asupra ei cu mare mânie, vrând ca pe toate oile cele cuvântătoare să le răpească şi să le piardă, având ca unelte la acest lucru pe cei mai împietriţi şi fără de omenie prigonitori, care mai bine s-ar putea numi fiare, iar nu oameni: pe Diocleţian (284-305) şi Maximian (286-305), împăraţii păgâni ai Romei. Pe aceştia i-a pornit ca pe nişte lupi răpitori asupra turmei lui Hristos şi a împuţinat-o printr-înşii cu răzbunare şi cu nemilostivire. Pentru că atâta mânie asupra creştinilor le-a revărsat diavolul în inimă, încât lăsând toate celelalte treburi ale împărăţiei, şi-au îndreptat grijile lor spre aceasta cu toate puterile, ca să piardă cu desăvârşire pe toţi creştinii, crezând că acel gând şi lucru al lor este cel mai cinstit şi mai de căpetenie decât toate celelalte lucruri mari ale împărăţiei şi decât slăvitele biruinţe şi dănţuiri asupra vrăjmaşilor lor. Pentru aceea aceşti ighemoni, împreună lucrând răutatea, au trimis pe la toate marginile împărăţiei lor, ca de pretutindeni să silească pe creştini la jertfe idoleşti, iar pe cei ce nu se vor supune să-i muncească, să-i ucidă şi cu felurite morţi să-i piardă.

Aşa făcându-se acestea, mulţi din cei credincioşi şi osârduitori iubitori de Hristos s-au împodobit cu cunună mucenicească, iar alţii de la Biserica luptătoare au trecut la cea triumfătoare, cântând cântare de biruinţă asupra vrăjmaşilor. Între mulţi alţii, unul ca acesta s-a arătat şi viteazul ostaş al lui Hristos, Calistrat, care a

[1] Istorisire după Sfântul Simeon Metafrast

mers pe calea cea frumoasă a muceniciei, însă nu singur, ci cu mulţi alţii, şi, călcând pe vrăjmaşul, a stat înaintea biruitorului lumii, Hristos, purtând şi arătând rănile ce le-a luat pentru Dânsul şi luând plata nevoinţei sale.

Locul naşterii fericitului Calistrat, acest pătimitor al lui Hristos, era Cartagina din Africa, de unde a fost luat la slujba ostăşească şi aşezat în tabăra voievodului Persentin, în care strălucea cu mărire, numai el singur, ca o stea într-o noapte neluminată de lună; pentru că toţi ostaşii cei împreună cu el erau înnegriţi cu întunericul idoleştii păgânătăţi şi numai el strălucea cu lumina sfintei credinţe, la care îl învăţase tatăl său care era creştin.

Tatăl lui învăţase despre moşul lui, cel cu numele Neocor, care în vremea patimilor celor de voie ale Domnului nostru Iisus Hristos se aflase în Ierusalim, pe vremea lui Ponţiu Pilat, slujind în oaste şi, după ce văzuse toate minunile care s-au făcut la moartea şi la Învierea Domnului, a crezut în Hristos. Apoi Neocor, botezându-se de către apostoli, s-a întors la casa sa, ducând mărgăritarul cel de mult preţ al credinţei în Hristos, prin care pe urmaşii lui şi pe toţi casnicii săi i-a îmbogăţit, spunându-le lor toate cele despre Iisus Hristos, pe care singur cu ochii săi le-a văzut, şi pe cele ce le-a auzit de la apostoli.

Aceeaşi duhovnicească şi nefurată bogăţie a credinţei moştenind şi Sfântul Calistrat după moşul şi după tatăl său, îmbogăţea cu ea pe cei care putea, învăţându-i în taină cunoştinţa adevărului şi întorcând la Dumnezeu sufletele omeneşti. Din pricina aceea se sminteau ostaşii cei ce erau împreună cu dânsul şi îl pândeau cu dinadinsul, ca să poată şti dacă este creştin cu adevărat sau nu.

Deci, fiind el cu voievodul taberei sale în Roma, s-a făcut cunoscută creştineasca lui dreaptă credinţă în acest fel: Avea obicei fericitul ca în toate nopţile să se scoale la rugăciune şi să se roage din destul în taină. Şi odată când, după obiceiul său, s-a sculat să se roage, a simţit nişte ostaşi care se odihneau aproape de el. Aceştia, auzindu-l pe el că cheamă adeseori numele lui Iisus Hristos, au cunoscut bine că este cu adevărat creştin. Şi, căutând vreme potrivită, au spus voievodului Persentin cele ce auziseră.

Iar voievodul, chemând îndată pe Calistrat, l-a întrebat, zicând: „Oare sunt adevărate, Calistrate, cele spuse despre tine de tovarăşii tăi?" Iar el a răspuns: „Nu ştiu ce or fi spus despre mine, pentru că ştiu că nu le-am făcut nici un rău". Apoi Persentin a poruncit ostaşilor să-i zică lui pe faţă, iar ostaşii au zis voievodului:

„Numai să-i porunceşti, stăpâne, să jertfească idolilor şi îndată vei afla cine este, care este gândul lui şi ce credinţă are".

Deci a poruncit voievodul lui Calistrat să aducă jertfă idolilor şi să se închine lor. Iar Sfântul Calistrat a răspuns: „Nu am învăţat să aduc jertfă la mulţi dumnezei, ci Unuia Dumnezeu, Cel adevărat şi viu, care pe toate dintru nefiinţă le-a adus şi pe om din pământ l-a zidit. Iar pe dumnezeii cei cinstiţi de voi, pe care mâinile omeneşti i-au făcut, îi numesc nu dumnezei, ci idoli, precum m-am învăţat din Sfânta Scriptură, care zice: *Toţi dumnezeii păgânilor sunt idoli, şi idolii păgânilor, argint şi aur, lucruri de mâini omeneşti*.

Din aceeaşi Scriptură am învăţat a cunoaşte pe Dumnezeul ce petrece în ceruri şi Aceluia a-i aduce jertfă de laudă şi *a da Celui Preaînalt făgăduinţele* (Psalm 49, 15). Deci oare pentru aceasta mă clevetesc aceştia pe mine, că cinstesc pe unul adevăratul Dumnezeu, iar nu pe dumnezeii mincinoşi? S-ar fi cuvenit lor să mă clevetească dacă m-ar fi ştiut că nu slujesc bine în rândurile ostaşilor, că sunt fricos sau fug din faţa vrăjmaşului. De ar fi fost aşa, apoi puteau să grăiască împotriva mea înaintea ta, voievodule, şi ţie ţi se cădea să asculţi nişte clevetiri ca acestea. Dar în nici unul din aceste cazuri neştiindu-mă vinovat, pentru ce asculţi pe clevetitori şi mă aduci pe mine la judecată, numai pentru această singură vină, că dogmele mele nu se aseamănă cu ale voastre?"

La aceste cuvinte, voievodul a răspuns cu mânie, zicând: „Nu este acum vreme de vorba cea mult ritoricească, ci vreme de munci grele şi pedepsiri cumplite, pe care degrab le vei lua de nu te vei supune mie şi de nu vei jertfi idolilor, cărora şi împăratul însuşi se închină. Au doar nu mă ştii pe mine că sunt aspru, putând şi mai înainte de munci a-i înfricoşa pe toţi numai cu căutătura şi cu glasul?" Iar Sfântul Calistrat a răspuns: „Mânia ta şi scrâşnirea dinţilor tăi, măcar că aduc frică, însă este vremelnică, dar cu mult mai groaznică este frica şi scrâşnirea dinţilor cea veşnică, în care a cădea mă tem foarte şi numai singură pomenirea ei mă înfricoşează foarte".

Voievodul, neputând să-şi ţină mânia sa, a poruncit ca întinzând pe sfântul să-l bată. Şi bătându-l mult, nimic de nerăbdare n-a arătat şi grăia către Dumnezeu, zicând: *Juratu-m-am şi m-am hotărât să păzesc judecăţile dreptăţii Tale* (Psalm 118, 106). Şi iarăşi: „*Smeritu-m-am până în sfârşit, Doamne, viază-mă după cuvântul Tău* şi nu mă lăsa să fiu de batjocură pierzătorului om, şi mă întăreşte, o, Doamne, a suferi aceste munci. Dă putere smeritului şi neputinciosului meu trup şi fă duh mai bărbătesc întru

mine". Dar văzând chinuitorul sângele lui curgând din răni ca pârâul, a poruncit să-l slăbească din munci şi i-a zis lui: „Acestea sunt începuturile răsplătirilor tale pentru neascultarea ta, Calistrate! Deci te sfătuiesc să faci ceea ce ţi-am zis şi să scapi de cele mai mari munci care te aşteaptă, căci mă jur pe zei că, de nu te vei supune poruncii împăratului, apoi mâinile chinuitorilor vor zdrobi în bucăţi trupul tău, şi sângele tău îl vor linge câinii, iar carnea ta o vor mânca leii! Cu aşa amară moarte vei pieri".

Dar viteazul Calistrat a răspuns: „Nădăjduiesc în Dumnezeul cel tare, în Dumnezeul cel viu, că Acela mă va izbăvi din gurile leilor şi va scoate din mâna câinilor sufletul meu, care numai singur, în toată oştimea aceasta cunoaşte pe Dumnezeul cel adevărat spre care nădăjduiesc, ca nu numai sufletul meu, ci multe suflete de aici le va lua la Sine, dându-le lor cunoştinţa Preasfântului Său nume".

După aceste cuvinte, mâniindu-se mai mult, voievodul a poruncit să aştearnă pe pământ hârburi ascuţite şi, întinzând gol pe ele pe Sfântul Calistrat, să-l târască mult, adăugând durere peste durere rănitului său trup. Iar după ce sfântul le-a răbdat pe acelea, a poruncit chinuitorului ca, punând o pâlnie în gâtlejul lui, să toarne apă ca într-un burduf.

După ce s-a făcut şi aceasta, a zis ighemonul: „De nu vei jertfi idolilor, Calistrate, îndată te voi arunca în mare, căci mă tem că vei amăgi şi alţi ostaşi, dacă nu te voi pierde degrab". Răspuns-a mucenicul: „O, prea nelegiuitule! Tu te îngrijeşti păzind turma cea care este înaintea diavolului, tatăl tău, ca să nu se împuţineze, iar eu nădăjduiesc spre Dumnezeu că o voi câştiga pe ea Hristosului meu şi o voi întări în adevărata credinţă şi în mijlocul cetăţii acesteia îi voi zidi Lui biserică". Iar voievodul, aprinzându-se de iuţime foarte tare, a zis: „Necuratule şi ticălosule, moartea este acum deasupra capului tău, iar tu mai gândeşti a zidi biserică şi a-i aduce pe mulţi la Dumnezeul tău?" Aceasta zicând, îndată a poruncit să se aducă un sac de piele şi, băgându-l în el pe sfântul mucenic, l-a aruncat în adâncul mării, iar el stătea pe mal, vrând să vadă înecarea lui.

Sacul acela în care Sfântul Calistrat era ca Iona în pântecele chitului, după dumnezeiasca voie, s-a lovit prin repeziciunea apei de o piatră ascuţită, care se întâmplase a fi în mare, şi s-a spart. Iar pe Sfântul Calistrat, luându-l doi delfini pe spatele lor, l-au purtat pe deasupra apei, până ce, scoţându-l, l-au lăsat la mal cu blândeţe. Iar sfântul cânta cu veselie: „Venit-am din adâncurile mării, şi nu

m-a înecat viforul apei, nici nu m-am ostenit strigând, când m-am rugat către Tine, Doamne, că degrab ai auzit rugăciunea mea, şi din legăturile cele nedezlegate şi din adâncul cel mai de jos m-ai scos cu minune şi mai presus de nădejde ai rupt sacul meu şi m-ai încins cu veselie".

Aşa cântând sfântul cu glas de bucurie, se mira mulţimea ostaşilor şi, alergând la dânsul, au căzut la picioarele lui, rugându-l ca să-i scoată şi pe ei din înşelăciunea cea idolească şi să-i ducă la Hristos, Dumnezeul său. Şi era numărul lor patruzeci şi nouă, care ziceau: „Iată, am cunoscut că Dumnezeul tău este mare şi adevărat, care din adâncul mării te-a izbăvit pe tine cu minune".

Iar fericitul mucenic a zis: „Domnul meu Iisus Hristos nu izgoneşte pe cei ce vin la Dânsul, pentru că zice: *Veniţi la Mine toţi cei osteniţi şi împovăraţi şi Eu vă voi odihni pe voi* (Matei 11, 28). Acestea grăindu-le, şi-a întins spre cer mâinile sale şi, ridicându-şi ochii, se ruga: „Doamne, Cela ce în ceruri locuieşti şi spre cei smeriţi priveşti, caută spre turma ta aceasta mică şi păzeşte-o pe ea de tot răul, fereşte-o nevătămată de fiara aceasta văzută, de Persentin ighemonul şi de nevăzutul diavol, căci Tu Însuţi eşti slăvit în veci". Iar voievodul, văzând ceea ce se făcuse, s-a mirat şi a zis: „Mă jur pe luminatul soare că este plin omul acela de mari farmece, căci a ieşit şi din mare şi, precum a făgăduit, a amăgit pe ostaşii mei cu vrăjile lui".

Apoi a zis către sfântul: „Eu voi strica farmecele tale degrab, Calistrate, şi vei şti atunci cine este Persentin, slujitorul marilor zei, şi cine este Cel răstignit pe Care îl cinsteşti şi spre Care în zadar nădăjduieşti". Apoi a şezut la judecată şi a poruncit ca pe toţi ostaşii cei ce crezuseră să-i bată tare, sfărâmându-le încheieturile. Iar ei, bătuţi fiind, ziceau toţi cu o singură gură: „Doamne Iisuse Hristoase, fii ajutător robilor Tăi şi ne dă nouă până în sfârşit răbdare, căci pentru Tine de voie am vrut a pătimi! Şi să fie păzit de Tine şi învăţătorul nostru şi păstorul Calistrat, ca de la dânsul să ne învăţăm mai desăvârşit a Te cunoaşte pe Tine, Unul Dumnezeu, căci acum ca oile cele pierdute suntem înaintea Ta, Doamne".

După ce s-a alinat puţin mânia lui Persentin, a poruncit ca, încetând de a-i mai bate, să-i ducă în temniţă până ce se va gândi ce să facă cu dânşii. Căci îl cuprinsese nu puţină mâhnire, pentru că oastea de sub comanda lui se împuţinase cu cincizeci de ostaşi.

Aruncaţi fiind ei cu Sfântul Calistrat în temniţă, au învăţat de la dânsul desăvârşit cunoştinţa lui Dumnezeu. Pentru că sfântul le spunea începând de la zidirea lumii şi de la călcarea de poruncă a

omului din Rai, până la întruparea lui Hristos şi până la patimile cele de bunăvoie şi Înviere. Încă le-a spus lor de judecata viitoare, despre suflet, despre viaţa ce va să fie, despre răsplătirea drepţilor şi despre muncile păcătoşilor în iad. Astfel, toate tainele sfintei credinţe spunându-le lor, i-a întărit spre mucenicească nevoinţă.

A doua zi, voievodul a şezut în divan la judecată, înconjurat de mulţime de oaste. Şi scoţând din temniţă pe Sfântul Calistrat cu cei împreună cu dânsul, a început a zice: „Spune-mi, Calistrate, tu şi cei ce sunt cu tine, oare veţi aduce jertfă zeilor, ca din chinurile grele să vă izbăviţi? Sau mai stăruiţi încă la cea dintâi nesupunere a voastră?" Iar Sfântul Calistrat a zis: „Eu pentru mine răspund că nu mă voi depărta de Domnul meu până la moarte; iar aceştia singuri pentru dânşii să spună. Întreabă-i pe ei şi vei auzi ce-ţi vor zice ţie". Apoi voievodul a zis către dânşii: „Voi, înşelaţilor, ce ziceţi?" Iar ei au răspuns: „Suntem creştini, mărturisim pe Unul Dumnezeu, Care a zidit cerul şi pământul şi credem într-Însul, şi întru Unul născut Fiul Lui, în Domnul nostru Iisus Hristos, şi în Sfântul Duh, precum ne-a învăţat pe noi bunul nostru învăţător Calistrat".

Acestea cu un glas zicându-le sfinţii, voievodul a poruncit să-i bată tare pe rând, unul câte unul. Apoi, legându-le mâinile şi picioarele, a poruncit să-i arunce într-un iezer ce era acolo aproape. Şi când era să-i arunce, se ruga sfântul lui Dumnezeu, zicând: „Doamne, Cela ce întru cei de sus locuieşti şi spre cei smeriţi priveşti, întoarce-ţi ochii Tăi cei milostivi spre această mică turmă a Ta şi binevoieşte ca întru acele ape să se spele cu scăldătoarea naşterii de a doua şi, prin primirea de fii a venirii Sfântului Tău Duh, toată spurcăciunea omului cel vechi spălând-o, să fie părtaşi ai moştenirii celor ce din veac bine Ţi-au plăcut Ţie!"

Deci, legaţi fiind ei şi aruncaţi în apă, îndată s-au dezlegat legăturile lor şi stăteau în apă cu feţe luminoase, bucurându-se de botezul lor. Şi s-a văzut o cunună foarte frumoasă de sus pogorându-se, şi un glas s-a auzit, zicând: „Îndrăzneşte, Calistrate, cu turma ta, şi vino cu dânşii să te odihneşti în lăcaşurile veşnice". Şi odată cu glasul s-a făcut cutremur mare de pământ şi, aflându-se acolo aproape un idol al oarecărui zeu spurcat, a căzut de cutremur şi ca praful s-a risipit. Acest lucru văzându-l alţi ostaşi, o sută treizeci şi cinci la număr, şi din cer auzind glasul cel ce venise spre Calistrat, au crezut în Domnul nostru Iisus Hristos.

Însă nimic nu le-a zis lor voievodul, temându-se de gâlceavă şi de tulburarea taberei, fără numai a poruncit ca pe Sfântul Calistrat să-l arunce iar în temniţă împreună cu cei dintâi patruzeci şi nouă.

Iar Sfântul Calistrat a zis către dânşii: „Iată, fraţilor, cu darul lui Hristos v-aţi învrednicit Sfântului Botez, pentru care se cuvine cu vrednicie a mulţumi lui Dumnezeu. Deci să ne sculăm şi să ne rugăm Lui". Şi sculându-se toţi şi înălţându-şi mâinile şi ochii spre cer, făceau rugăciune cu Calistrat, zicând: „Doamne Dumnezeule, Cel ce voieşti ca toţi oamenii să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină, Cel ce ai scos această turmă a Ta din gurile leilor şi ai chemat-o la mântuirea cea veşnică, învredniceşte-ne pe noi să ne sfârşim în sfânta credinţă, prin care credem în Tine, Dumnezeul nostru; şi ne dă nouă ca la Tine să venim fără de prihană şi curaţi, să ne arătăm sfintei feţei Tale şi să ne închinăm Ţie, Celui binecuvântat în veci".

Aşa se rugau Sfântul Calistrat şi toţi sfinţii mucenici cu stăruinţă. Iar după ce s-a înnoptat, alţi ostaşi din tabără au intrat cu săbiile scoase în temniţă, după porunca ighemonului, şi i-au tăiat pe toţi în bucăţi. Aşa s-au nevoit bine Sfântul Calistrat şi cei împreună cu dânsul mucenici, suferind cu statornicie până la sânge pentru Domnul lor. Iar sfintele lor moaşte au fost adunate şi îngropate cu cinste de acei o sută şi treizeci şi cinci de ostaşi care au crezut în taină în Hristos.

Tot de către aceştia s-a zidit mai pe urmă şi biserică deasupra sfintelor lor moaşte şi aşa s-a împlinit cuvântul cel mai înainte zis de Sfântul Calistrat către Persentin: „În mijlocul cetăţii acesteia voi zidi biserică". Şi deşi sfântul nu a mai fost în viaţă, biserica s-a zidit după mucenicească lui moarte şi se proslăveşte într-însa numele Domnului Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Căruia şi de la noi să-I fie slava în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL IERARH ANTIM IVIREANUL, MITROPOLITUL ŢĂRII ROMÂNEŞTI (†1716)

Vistierie de daruri, ca un pom răsădit lângă izvoarele apelor, acest trimis al lui Dumnezeu pământului românesc din îndepărtata Ivirie (Georgia) nu a îngropat nici un talant din câţi i-au fost dăruiţi de Dumnezeu şi pe toţi, ca o slugă bună şi credincioasă, i-a înmulţit.

Însemnându-l la botez cu numele Sfântului Apostol Andrei, părinţii săi, Ioan şi Maria, l-au crescut în evlavie şi dreaptă credinţă. Ocrotit fiind de bunul Dumnezeu în robia turcească în care a căzut, tânărul Andrei îşi arătă de timpuriu ascuţimea minţii,

deprinzând cu uşurinţă limbile greacă, turcă, slavă veche, arabă, iar mai târziu şi limba română. După mărturiile vremii, se pare că, după ce a scăpat din robia turcească, a trăit în preajma Patriarhiei de la Constantinopol, unde a învăţat arta sculpturii în lemn, pictura şi broderia.

Către anul 1690, evlaviosul voievod, Sfântul Martir Constantin Brâncoveanu, îl aduce la Bucureşti, unde, după ce îl învaţă meşteşugul tiparului în tipografia domnească de la episcopul Mitrofan, se mută la Mănăstirea Snagov, unde întemeiază o nouă tipografie. Aici a supravegheat cu neobosită râvnă tipărirea a 63 de cărţi (din care 38 lucrate de el însuşi), în diferite limbi: română, greacă, arabă, georgiană.

Pentru virtuţile şi viaţa sa curată a fost ales mai întâi stareţ la Mănăstirea Snagov, apoi episcop la Râmnic şi nu mult după aceea, mitropolit al Ţării Româneşti. Cu ajutorul şi harul lui Dumnezeu cel Atotputernic, cu blândeţe şi necruţând nici o osteneală, şi-a păstorit clerul, călugării şi credincioşii cărora le-a ridicat noi sfinte lăcaşuri sau le-a reînnoit pe cele stricate de vreme. Mărturie despre această lucrarea stă ctitoria sa, Mănăstirea Antim din Bucureşti, cu hramul Tuturor Sfinţilor, pe care, cu darurile ce i le-a hărăzit Dumnezeu, a zidit-o, împodobind-o cu alese sculpturi şi înzestrând-o cu o tipografie. O altă lucrare lăudabilă a marelui ierarh a fost înfiinţarea de şcoli fără plată pentru copiii săraci.

Smerit şi convins fiind că numai datorită Milostivului Dumnezeu a ajuns vas al lucrării dumnezeieşti, Sfântul Ierarh Antim priveghea „cu osârdie şi fără de lene, ziua şi noaptea şi în tot ceasul pentru folosul şi mântuirea tuturor de obşte", învăţându-i şi îndreptându-i pe toţi „cu frica lui Dumnezeu pe calea cea dreaptă". Podoabă a cărturarilor şi dulce grăitor al înţelepciunii dumnezeieşti în graiul românesc, Sfântul Ierarh Antim a adăpat poporul însetat de credinţă prin cuvântul său de învăţătură, lăsând Bisericii noastre marele tezaur literar şi teologic cuprins în Didahiile şi predicile sale.

În toamna anului 1716, la porunca turcilor, Sfântul Ierarh Antim a fost închis, caterisit şi trimis în surghiun pe nedrept la Mănăstirea Sfânta Ecaterina din Muntele Sinai. Nesocotindu-i-se toate câte cu harul lui Dumnezeu a izbândit, el „a fost depărtat de toată lucrarea şi rânduiala arhierească, dezbrăcat de harul divin şi scos din catalogul arhieresc". Pus sub paza necredincioşilor ostaşi turci, sfântul a fost chinuit fără milă şi omorât prin tăierea trupului, care a fost aruncat apoi în apele Tungiei, un afluent al râului Mariţa, în sudul Dunării.

Aşa s-a săvârşit de moarte mucenicească Sfântul Ierarh Antim, Mitropolitul Ţării Româneşti, a cărui pomenire rămâne înscrisă pentru veşnicie în cartea Bisericii şi a neamului românesc.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL SAVATIE, FĂCĂTORUL DE MINUNI, ÎNTEMEIETORUL SOLOVEŢULUI

În zilele binecredinciosului şi marelui voievod Vasilie Vasilievici al Vladimirului, al Moscovei şi al întregii Rusii, marelui voievod Boris Alexandrovici al Tferului şi marelui voievod Olgovici al Riazanului, ocupa scaunul Mitropoliei Rusiei Fotie Grecul; iar în marele Novgorod şi în Pskov era arhiepiscop Eftimie Bărbosul. Atunci a fost la Beloezersk în mănăstirea lui Chiril, un stareţ anume Savatie, vieţuind acolo în pustnicie cu alţi monahi.

Slujind Domnului ziua şi noaptea, îşi omora trupul cu setea şi cu foamea, cu privegherea, cu rugăciunile şi cu toate ostenelile vieţii monahiceşti celei întristătoare şi trecând toate slujbele mănăstireşti cu sârguinţă, fiind ascultător egumenului şi fraţilor. Pentru aceasta era iubit şi cinstit de toţi, şi viaţa sa îmbunătăţită şi iubitoare de osteneală a devenit pildă pentru ceilalţi, iar numele lui era slăvit între monahi. Dar el, supărându-se, nu suferea să fie slăvit de oameni, ştiind că nu de la oameni, ci de la Dumnezeu se cuvine a căuta slava. Deci gândea să se depărteze de acolo şi să-şi caute un loc unde să fie neştiut.

Şi a auzit că în stăpânirea Novgorodului este un lac numit Nevo, în care se afla o insulă numită Valaam şi acolo este o mănăstire cu hramul Schimbării la Faţă a Domnului; iar monahii acelei mănăstiri aveau viaţă foarte îmbunătăţită, ostenindu-se ziua şi noaptea în dumnezeiasca rânduială, iar hrana o aveau din ostenelile lor.

Deci a rugat pe egumen şi pe fraţi să-l lase cu binecuvântare în acea mănăstire. Fiind liberat, a venit în insula Valaam şi a fost primit în mănăstire cu dragoste, urmând nevoinţei pline de osteneală a monahilor de acolo. Apoi, înnoindu-şi ostenelile sale, a covârşit pe toţi prin nevoinţele lui şi s-a cunoscut viaţa sa îmbunătăţită, pentru că şi-a subţiat trupul desăvârşit şi s-a arătat lăcaş al Sfântului Duh. Astfel şi în mănăstirea lui Chiril s-a făcut cinstit şi lăudat de toţi fraţii. De aceea Cuviosul Savatie se mâhnea în sine, primind cu greu cinstirea de la fraţi, şi se gândea să-şi caute linişte.

Auzind de insula Soloveţului din ocean, ce este depărtată de ţărm cam de două zile şi care în acea vreme era pustie şi nelocuită de oameni, s-a bucurat cu duhul. Fiind cuprins de un mare dor să meargă acolo şi să se sălăşluiască la linişte, ruga pe egumen să-l libereze. Iar egumenul şi fraţii iubeau pe cuviosul pentru fapta lui cea bună şi îl cinsteau ca pe un rob al lui Dumnezeu, trimis de El între dânşii.

Nevrând să se lipsească de un împreună vieţuitor ca acesta, de al cărui chip al vieţii celei îmbunătăţite se foloseau toţi, rugau pe stareţ să nu-l lase şi, prin rugămintea cea stăruitoare, nu l-au liberat. Deci cuviosul a mai vieţuit cu ei încă puţin, până la o vreme. Apoi, rugându-se lui Dumnezeu şi cerându-i ajutorul, a ieşit în taină, neştiindu-l nimeni şi, de Dumnezeu povăţuindu-se, a plecat în insula Soloveţului. Venind la mare, în preajma insulei Soloveţului a văzut pe locuitorii care vieţuiau aproape de mare şi i-a întrebat despre insulă. Aceia i-au spus că este multă depărtare de la mal până acolo şi calea este grea, căci marea este învolburată şi cei ce plutesc spre Soloveţ abia ajung în două zile, când este liniştită.

Cuviosul cu multă osârdie îi întreba cu de-amănuntul despre insula aceea; şi a înţeles din spusa lor că locul este bun pentru viaţa monahicească pustnicească şi liniştită. Căci a auzit că insula este mare, având împrejurul ei ca o sută de stadii, având în ea ape dulci, lac de peşte, munţi şi văi, păduri şi brazi şi altele pentru petrecerea omenească cea plăcută. Însă acolo nu locuiau mireni, pentru că se ajungea greu acolo; mulţi, de multe ori vrând să se sălăşluiască acolo, n-au putut de frica primejdiilor mării. Uneori se duc acolo pescarii cu luntre, socotind vremea pentru vânarea peştelui şi, împlinind trebuinţa lor, se întorc.

Cuviosul Savatie, auzind aceasta de la locuitori, ardea cu duhul să vieţuiască în insula aceea. Locuitorii, înţelegând gândul fericitului, că voieşte să se sălăşluiască acolo, i-au zis: „O, bătrânule, cu ce te vei hrăni acolo sau cu ce te vei îmbrăca, fiind sărac şi bătrân? Cum vei petrece singur departe de oameni, neputând să faci nimic singur?" Însă cuviosul le-a răspuns: „Eu, o, fiilor am un Stăpân, Care face tânără firea bătrâneţilor, precum şi pe prunc până la bătrâneţe îl creşte. Ştie a îmbogăţi pe cei săraci şi scăpătaţilor a le da cele de trebuinţă; iar pe cei flămânzi a-i sătura cu puţină hrană, precum altădată a săturat cu cinci pâini, cinci mii de oameni în pustie".

Unii locuitori, auzind pe bătrânul că vorbeşte din cărţi, se minunau de înţelepciunea lui, iar alţii, uşori la minte, râdeau de el.

Cuviosul, aruncând spre Domnul grija sa, s-a dus de acolo spre râul numit Vig, unde, ajungând, a găsit un monah ce se chema Ghermano, vieţuind lângă o casă de rugăciune.

Petrecând la dânsul câteva zile şi auzind aceleaşi de la el despre insula Soloveţului, ca şi de la locuitori, s-au sfătuit amândoi, ca, punându-şi nădejdea în Dumnezeu, să meargă şi să vieţuiască acolo. Deci, pregătind o luntre şi puţine din cele spre trebuinţa trupească, adică unelte pentru lucrarea cea cuviincioasă, s-au rugat mult lui Dumnezeu şi, punându-şi nădejdea neîndoită spre El, s-au aşezat în luntre şi au pornit, marea fiind liniştită. Iar Domnul ajutându-le şi fără de primejdie plutind, au ajuns la insula cea dorită, bucurându-se şi veselindu-se cu duhul şi mulţumind lui Dumnezeu Cel ce i-a povăţuit în acel loc pustiu.

Şi mergând de la mare ca la o stadie, au văzut un loc frumos aproape de iezer. Drept aceea, au voit să-şi facă locuinţă acolo. Au înfipt o cruce, au făcut o chilie şi au început a vieţui întru Domnul, ostenindu-se şi lucrând cu mâinile, câştigând pustnicească hrană din sudoarea feţei lor, adică cu mâinile neîncetat lucrau, iar cu gura lăudau pe Dumnezeu, totdeauna rugându-se şi cântând psalmii lui David, pe când cu mintea se apropiau de Dumnezeu.

După o vreme, locuitorii cei mai sus-pomeniţi, care petreceau aproape de mare în preajma insulei, au început a urî pe cuvioşii bătrâni că vieţuiau acolo, şi au zis între ei: „Noi suntem mai aproape de insulă, ca nişte moştenitori ai aceleia, fiind de neam din pământul Corilei şi nouă mai mult ni se cade să avem acolo parte şi fiii noştri din neam în neam". După puţină vreme, un pescar, după sfatul prietenilor săi, a venit cu femeia sa şi cu toată casa în insula aceea şi, sălăşluindu-se nu prea departe de chilia bătrânilor celor plăcuţi lui Dumnezeu, au început a vieţui şi a vâna peşte din lac cu ai săi. Iar fericiţii părinţi şedeau în linişte, luând aminte la mântuirea lor şi se îndeletniceau cu obişnuitele lor lucruri.

Dar odată, într-o zi de Duminică dimineaţa, după cântarea pravilei sale, Cuviosul Savatie, luând cădelniţa, a ieşit din chilie să cădească Sfânta Cruce pe care a înfipt-o de la început şi a auzit un glas de bătaie şi strigăte de plângere, ca de la o fiinţă foarte abătută; şi s-a înspăimântat cuviosul de glasul acelei văitări, socotind că este o nălucire, apoi s-a îngrădit cu semnul crucii, s-a întors în chilie şi i-a spus fericitului Ghermano, care vieţuia cu el, despre glasul de bătaie şi de văitare care se auzea.

Ghermano, ieşind afară, a auzit la fel şi, mergând spre glas, a găsit o femeie plângând şi a întrebat-o ce i s-a întâmplat şi pentru

ce plânge? Iar ea, plângând, a spus ceea ce i se întâmplase: „Eu mergând spre lac la bărbatul meu, m-au întâmpinat doi tineri luminoşi la chip şi, apucându-mă, m-au bătut cu vergile foarte tare şi, bătându-mă, mi-au zis: «Duceţi-vă din locul acesta, că nu se cade vouă să fiţi aici, de vreme ce spre petrecerea monahilor a rânduit Dumnezeu locul acesta!» Iar după bătaie s-au făcut nevăzuţi!" Fericitul Ghermano, întorcându-se la Cuviosul Savatie, i-a spus cele ce auzise de la femeie şi amândoi au preamărit pe Dumnezeu. Iar pescarul acela, fără întârziere luându-şi femeia şi toate ale sale, a plutit spre satul său în care locuise mai înainte şi din vremea aceea n-a mai îndrăznit nimeni să locuiască acolo cu casa, fără numai pescarii care veneau uneori pentru peşte.

După câţiva ani fericitul Ghermano s-a dus la râul Onig, iar Cuviosul Savatie a rămas singur în insulă, vieţuind după Dumnezeu. Dar ce fel era acolo traiul lui, cum postea, în ce chip erau duhovniceştile lui nevoinţe, numai singur Domnul le ştie, Cel ce toate le cunoaşte, Cel ce privea de sus spre plăcutul Său, cum şi sfinţii Lui îngeri care cercetau pe robul lui Dumnezeu, cel ce în trup urma celor fără de trup. Iar din locul în care cuviosul vieţuia, putem să-i înţelegem viaţa. Pentru că în insula mării cea depărtată de oameni şi rareori cercetată de cineva ce altceva avea să facă, decât în cele plăcute lui Dumnezeu să se îndeletnicească. La Acela neîncetat gândind, cu El prin rugăciune vorbind şi întru El toată mintea sa adâncindu-şi, îşi ridica către El ochii cu lacrimi, ziua şi noaptea suspina din adâncul inimii, dorind să se dezlege de trup şi să meargă către Domnul.

Iar când şi-a cunoscut plecarea sa la Dumnezeu, fiind plin de zile şi de osteneli plăcute Domnului, gândea cum ar putea să se învrednicească de împărtăşirea cu dumnezeieştile Taine. Şi, rugându-se către Domnul, a şezut într-o luntre mică, alinându-se marea cu rugăciunile lui şi a plutit în cealaltă parte a mării. Ajungând în două zile la mal, a mers pe uscat vrând să ajungă la o casă de rugăciuni ce era lângă râul Viga, la care atunci se întâmplase să zăbovească egumenul Natanail, care venise pentru cercetarea dreptcredincioşilor creştini. Şi când cuviosul mergea pe cale, după dumnezeiasca rânduială, s-a întâlnit cu egumenul Natanail, mergând cu Sfintele Taine într-un sat depărtat să împărtăşească un bolnav.

După obişnuita metanie, întrebându-se între ei şi cunoscându-se cine sunt, s-au bucurat unul de altul. Cuviosul s-a bucurat că a aflat ceea ce căuta, iar Natanail, egumenul, era bucuros că s-a învrednicit a vedea cinstitele cărunteţi şi faţa cea cu sfântă podoabă

a Cuviosului Savatie, de a cărei îmbunătăţită viaţă auzise. Şi a grăit fericitul Savatie către Natanail: „Rogu-mă sfinţiei tale, părinte, ca păcatele mele să le mărturisesc ţie, să le iei de la mine cu puterea ce ţi s-a dat de la Dumnezeu şi să mă învredniceşti împărtăşirii Sfintelor Taine ale Preacuratului Trup şi Sânge al lui Hristos Stăpânului meu, pentru că de mulţi ani doresc cu dumnezeiască hrană să-mi hrănesc sufletul meu. Deci, să mă hrăneşti acum tu, sfinte părinte, căci Hristos Dumnezeul meu mi-a arătat a ta dragoste către Dumnezeu, ca să mă curăţeşti de greşelile pe care din tinereţe le-am făcut, cu cuvântul, cu lucrul şi cu gândul, în toată viaţa mea, până în ziua de astăzi".

Răspuns-a Natanail: „Dumnezeu să te ierte, frate". Şi, tăcând, şi-a ridicat mâinile în sus şi cu multă mirare şi cu lacrimi a zis: „O, cuvioase, de aş avea eu păcatele tale, spre curăţirea neîngrijirii mele". Grăit-a Sfântul Savatie către Natanail: „De vreme ce s-a apropiat sfârşitul vieţii mele, rogu-mă dar sfinţiei tale ca neîntârziat să mă învredniceşti dumnezeieştii împărtăşiri". Zis-a lui egumenul: „Acum, domnul meu, Părinte Savatie, să mergi la casa de rugăciune şi să mă aştepţi acolo, căci eu voi merge la acel bolnav şi degrabă mă voi întoarce la cuvioşia ta, iar mâine de dimineaţă voi veni la tine". Grăit-a Sfântul Savatie: „Nu întârzia, părinte, până dimineaţă, că nu ştiu dacă voi mai avea suflare, iar despre cele ce se vor întâmpla după aceasta, cum vom fi încredinţaţi?" Şi aceasta o zicea sfântul, mai înainte spunând plecarea sa degrabă către Dumnezeu.

Şi, făcând după dorinţa lui, l-a împărtăşit cu dumnezeieştile Taine ale lui Hristos, după săvârşirea mărturisirii; şi, dându-i sărutarea cea iubită pentru Hristos, i-a grăit: „Rogu-te, robul lui Dumnezeu, să mă aştepţi la Viga, lângă casa de rugăciune"; şi a făgăduit sfântul să-l aştepte acolo pe egumen. Deci acela s-a dus la bolnav, iar cuviosul la casa pomenită, întru care, dând mulţumită lui Dumnezeu pentru câştigarea împărtăşirii şi pentru toate darurile şi din destul rugându-se, a intrat în chilia care era lângă acea casă; şi într-însa închizându-se, îşi gătea fericitul său suflet, cum să-l dea în mâinile lui Dumnezeu.

Într-acea vreme un neguţător din cetatea Novgorodului, anume Ioan, călătorind pe mare cu neguţătoria sa, a stat la acea casă de rugăciune, care se afla lângă mal. Ieşind din luntrea sa, s-a închinat sfintelor icoane în biserică şi, intrând în chilie, a aflat acolo pe Cuviosul Savatie şi sfântul, binecuvântându-l, l-a învăţat destul din dumnezeiasca Scriptură, povăţuindu-l la lucruri bune.

Folosindu-se neguţătorul, voia să dea sfântului din averea sa cele de trebuinţă, pentru că era foarte bogat. Iar el nimic nu voia să ia de la dânsul şi zicea: „De voieşti să faci milostenie, ai pe cei ce le trebuie, iar mie nu-mi trebuie nimic". Şi l-a învăţat pe Ioan despre iubirea de săraci, despre milostivire şi despre celelalte fapte bune.

Iar bărbatul acela s-a mâhnit, căci nimic n-a luat de la dânsul stareţul. Iar cuviosul, vrând să-l mângâie, i-a zis: „Fiule Ioan, să te odihneşti aici până dimineaţă şi vei vedea darul lui Dumnezeu şi apoi fără de osteneală te vei duce în calea ta". Însă Ioan voia să plutească de acolo şi îndată s-a făcut cutremur şi învăluire în râu şi în mare; şi s-a spăimântat Ioan văzând schimbarea cea neaşteptată a văzduhului şi tulburarea cea mare a apei şi a rămas acolo.

A doua zi a mers Ioan la chilie, vrând să ia binecuvântare de la Cuviosul Savatie şi să se ducă în calea sa, de vreme ce învăluirea apei se schimbase întru alinare. Şi bătând cu rugăciune în uşă, n-a primit răspuns. Deci, bătând el a doua oară şi a treia oară, s-a deschis uşa şi, intrând înăuntru, a văzut pe sfânt îmbrăcat în mantie şi cu culionul în cap. Apoi, apropiindu-se de el, zicea: „Iartă-mă, robule al lui Dumnezeu, că am îndrăznit a veni la tine, având dragoste şi credinţă către sfinţia ta. Deci mă rog cuvioşiei tale să-mi dai binecuvântare de cale, cu bună sporire să călătoresc cu ale tale sfinte rugăciuni".

Zicând acestea Ioan, nu auzea glas şi nu primise nici un răspuns; căci acum cinstitul şi sfântul suflet al Cuviosului Savatie s-a dus către Domnul şi un frumos miros venea în chilie. Iar Ioan, văzând că nimic nu-i răspunde cuviosul şi părându-i-se că a adormit, s-a apropiat de dânsul atingându-l cu mâna, dar văzându-l sfârşit întru Domnul, s-a spăimântat şi s-a umilit, vărsând lacrimi fierbinţi.

Tot atunci, egumenul Natanail, întorcându-se de la cel bolnav, a venit; şi, văzând pe sfântul mort, a plâns şi a sărutat cinstitul lui trup, povestind neguţătorului despre faptele cuviosului. Unul spunea cum s-a învrednicit a-i da Sfintele Taine plăcutului lui Dumnezeu; iar celălalt spunea cum s-a învrednicit a se îndulci de folositoarele vorbe ale aceluia. Şi, cântând rugăciuni deasupra gropii, a îngropat cu cinste sfântul lui trup, dând ţărâna ţărânei.

Cuviosul Savatie s-a săvârşit în 27 de zile ale lunii lui septembrie, zi în care şi pomenirea lui se cinsteşte, întru slava lui Dumnezeu Celui în Treime slăvit, a Tatălui, a Fiului şi a Sfântului Duh, Căruia se cuvine cinstea şi închinăciunea în veci. Amin.

LUNA SEPTEMBRIE

ZIUA A DOUĂZECI ŞI OPTA

CUVIOSUL HARITON MĂRTURISITORUL (†350)

Cuviosul Hariton era din eparhia Licaoniei, locuitor în cetatea Iconiei, creştin binecredincios şi ales întru bunătăţi. Acesta s-a arătat mărturisitor al numelui lui Iisus Hristos în vremea lui Aurelian, răucredinciosul împărat (270-275). Când a ieşit păgânească poruncă de la împărat prin toate părţile, ca să fie siliţi creştinii să jertfească idolilor, iar cei ce nu se vor supune poruncii să fie ucişi; atunci Hariton, în Iconia, la un lucru ca acesta strălucea cu bună credinţă, ca cel mai dintâi dintre creştini. De aceea a fost prins şi legat de guvernatorul ţării aceleia şi dus la judecata păgânilor, unde l-a întrebat pe el judecătorul, zicând: „Pentru ce nu te închini zeilor celor cu nume mare, cărora împăratul şi toţi supuşii îşi smeresc capetele lor?"

Răspuns-a Hariton: „Toţi idolii păgânilor sunt diavoli, care, oarecând, pentru mândria lor, au fost surpaţi din cer în iadul cel mai de jos, căci voiau să se asemene cu Dumnezeul cel preaînalt. Iar acum oamenii cei fără de minte şi înşelaţi caută să-i cinstească ca pe nişte dumnezei. Însă şi ei şi cei ce li se închină lor vor pieri curând şi ca fumul stingându-se se vor pierde; pentru aceea nu mă voi închina lor, căci eu am pe adevăratul Dumnezeu, Căruia îi slujesc şi mă închin. El este ziditorul tuturor şi Mântuitorul lumii, Care trăieşte în veci".

Zis-a judecătorul: „Prin răspunsul tău cel dintâi te-ai făcut vrednic de moarte, căci ai îndrăznit a huli pe zeii cei fără de moarte şi a ne numi pe noi, cei ce ne închinăm lor, nebuni şi înşelaţi. Deci s-ar cădea să ţi se taie capul cu sabia, ca unui rău grăitor. Dar, de vreme ce zeii noştri sunt îndelung răbdători şi negrabnici spre pedeapsă pentru necinstirea lor, pentru aceea şi eu te îngăduiesc pe

tine, nu îndată pierzându-te, căci poate, venindu-ţi cumva în simţire, te vei înţelepţi şi vei aduce împreună cu noi jertfă acelora pe care acum îi huleşti, şi-ţi vei cere de la dânşii iertare pentru greşeala ta cea cu atâta îndrăzneală. Iar ei, ca nişte nerăutăcioşi, sunt gata a te primi, iertându-ţi necinstea ce le-ai adus".

Răspuns-a Hariton: „De sunt dumnezei idolii voştri, apoi rău faci, ighemoane, suferindu-mi dosădirea cu care îi necinstesc, că fiecare este dator, pentru cinstea Dumnezeului său, să fie statornic şi să-şi arate râvna cea după dânsul. Iar de nu sunt dumnezei, apoi în zadar porunceşti a se închina lor cineva. Însă să ştii cu dinadinsul, că nici un fel de chin nu mă va dezlipi de Dumnezeul cel viu, şi la cinstea spurcaţilor idoli nu mă va pleca. Pentru că sunt ucenic al fericitei Muceniţe Tecla, care a strălucit cu razele muceniciei ca o făclie în această cetate a noastră, în Iconiu, fiind povăţuită spre nevoinţă de Sfântul Apostol Pavel, învăţătorul cel mare, cu care eu acum zic: *Cine ne va despărţi pe noi de dragostea lui Hristos? Necazul sau strâmtorarea, sau prigoana, sau foametea, sau lipsa de îmbrăcăminte, sau primejdia, sau sabia?* (Romani 8, 35).

Guvernatorul a zis: „Dacă zeii noştri n-ar fi dumnezei, precum zici tu, apoi nu ne-ar da nouă bine, viaţă cu noroc, bogăţii, măriri şi sănătate". Răspuns-a Hariton: „Te înşeli, ighemoane, părându-ţi-se că pe toate acestea le ai de la mincinoşii idoli, care şi singuri sunt săraci şi nimic nu au, fără numai pierzarea lor. Pentru că diavolii, nici la porci nu au vreo putere, fără voia lui Dumnezeu. Iar idolii cum pot să dea cuiva ceva, ei înşişi neavând nimic? Căci nu-şi întind mâinile lor, nu merg cu picioarele, nu grăiesc cu limba, nu văd cu ochii, nici nu aud cu urechile, pentru că sunt fără de suflet. Şi de vrei să cunoşti adevărul, încredinţează-te cu lucrul şi vei vedea deşertăciunea lor. Apropie o lumânare aprinsă la gura idolului şi-l pârleşte pe el! Oare îl va durea? Ia securea şi taie-i lui picioarele! Vezi, va striga? Să aduci un ciocan şi să-i sfărâmi coastele lui şi vezi de va geme? Cu adevărat nimic nu vei auzi, căci nu are viaţă şi nici suflare!"

Acestea auzindu-le, ighemonul s-a pornit cu mânie şi ca un beat a răcnit de iuţime, nelăsând pe sfântul ca mai mult să întindă cuvântul. Apoi îndată a poruncit celor ce stăteau de faţă să-l prindă şi să-l dezbrace şi, întinzându-l la pământ în chipul crucii, să-l bată cu vine fără de cruţare. Iar sfântul răbda cu vitejie, vrând mai bine să moară pentru Hristos Domnul, decât să trăiască depărtându-se de Ziditorul său. Iar când bătea pe sfântul, prigonitorul îl întreba: „Oare vei jertfi idolilor celor fără de moarte, Haritoane? Sau vrei

să iei mai multe bătăi pe trupul tău?" Răspuns-a mucenicul: „De s-ar putea de o mie de ori a muri pentru Mântuitorul meu, aceasta mai ales aş fi vrut, decât până la o vreme să trăiesc şi apoi să mă închin diavolilor".

Şi atât au bătut pe sfântul peste tot trupul, încât şi cele dinlăuntru ale lui se vedeau. Carnea de pe oasele lui cădea, iar sângele ca un râu se vărsa, şi se făcuse tot trupul numai o rană. Apoi încetară a-l mai bate, văzând că era abia viu, şi, părându-li-se că acum va muri degrab, l-au luat în spate şi l-au dus în temniţă, pentru că nu putea să păşească singur, nici să grăiască ceva, ci abia sufla. Aşa de cumplit l-au bătut.

Punându-l în temniţă, au plecat. Iar Dumnezeu, văzând răbdarea pătimitorului Său, l-a întărit şi l-a tămăduit degrab de rănile lui. Astfel că pe cel pe care păgânii nădăjduiau să-l vadă mort, pe acela l-a făcut viu şi sănătos, încât preamărea pe Domnul ca David: *Nu voi muri, ci voi fi viu şi voi povesti lucrurile Domnului* (Psalm 117, 17). Apoi îl scoaseră a doua oară la judecată şi, după ce a arătat mai mare îndrăzneală decât întâi, spre mai mare mânie a pornit pe prigonitorul, care a poruncit să-i ardă trupul lui cu făclii, şi atât l-au ars, încât tot trupul lui s-a fript ca nişte carne de mâncare. Iar el se bucura, răbdând nişte chinuri ca acestea pentru Hristos, Domnul său. Şi iar îl aruncară în aceeaşi temniţă.

În acea vreme, Aurelian cezarul, de mânia lui Dumnezeu fiind pedepsit pentru vărsarea sângelui creştin, a murit; căci, mergând el prin Bizantia şi Heracleea, mai întâi a fost înfricoşat cu un tunet mare din cer, care i-a însemnat înainte grabnica lui moarte; apoi s-a lipsit rău de această viaţă în chinuri cumplite. După moartea lui a încetat prigonirea asupra creştinilor, dându-li-se libertate din legături şi din temniţă legaţilor lui Hristos. Pentru că cel ce a luat după moartea lui Aurelian împărăteştile sceptre, învăţându-se cu pedeapsa celui ce mai înainte împărăţise, a trimis poruncă prin toate părţile stăpânirii sale ca toţi creştinii să fie slobozi. Se temea să nu pătimească şi el tot ca Aurelian, purtându-se rău cu creştinii. Şi a fost atunci mare bucurie între dreptcredincioşi. Se dădea drumul din obezi celor legaţi, cei izgoniţi în surghiun se întorceau la locurile lor, episcopii ieşeau din pustie şi din peşteri, preoţii şi binecredincioşii, care de frica chinuitorilor se ascunseseră, sărutându-se acum unul pe altul, se veseleau pentru pacea Bisericii.

Atunci i s-a dat drumul din temniţă şi Cuviosului Hariton Mărturisitorul, cel care voia mai bine să moară pentru Hristos, decât să fie slobod lepădându-se de El. Dar, purtarea de grijă cea

dumnezeiască i-a lungit viaţa spre folosul multora, ca, împreună cu ceata mucenicilor celor de bună voie, să stea înaintea lui Dumnezeu ca un păstor cu oile şi precum tatăl cu fiii.

Din acea vreme Sfântul Hariton, ostaşul lui Hristos cel însemnat prin răni, s-a lepădat de lume şi de toate cele din ea; şi, luându-şi crucea, a mers pe calea cea aspră, făcându-se de viu mort pentru lume, însă viu pentru Dumnezeu. Pentru că, purtând pe sine rănile Domnului Iisus, s-a schimbat cu totul şi s-a răstignit cu Cel a cărui dumnezeiască patimă o avea totdeauna înaintea ochilor, şi a mers la Ierusalim, unde Domnul nostru şi-a dat sufletul Său pe Cruce.

Când mergea pe calea ce o luase, fiind aproape de Ierusalim, a căzut în mâinile tâlharilor, care, neavând ce să ia de la dânsul, l-au luat pe el, ducându-l în peştera lor, vrând să-l dea la moarte amară. Dar nu l-au ucis, ci, grăbindu-se, au alergat la drum, căutând oameni din cei ce treceau pe acolo ca să-i jefuiască. Iar pe Sfântul Hariton l-au lăsat în peşteră zăcând legat. Acesta, ca şi mai înainte, fiind în lanţuri şi în munci, mulţumea lui Dumnezeu, fiind gata ca, din voia lui Dumnezeu, să primească orice moarte. Şi batjocorea pe diavolul, zicând: „Ştiu, diavole, că, temându-te să te lupţi singur cu mine, ai adus tâlhari asupra mea şi, vrând să-mi împiedici scopul meu, mi-ai pus cursă în calea aceasta. Dar să ştii că nu tu pe mine, ci eu pe tine te voi birui cu ajutorul Dumnezeului meu. Căci, deşi mă vor ucide tâlharii, tot am nădejde la mila lui Dumnezeu că voi moşteni sfânta Lui odihnă, iar tu vei moşteni gheena. Eu voi învia în viaţa veşnică, iar tu vei muri cu moartea cea veşnică şi vei fi mort în pierzarea cea fără de sfârşit. Dar, puternic este Stăpânul meu, ca şi aici să mă păzească viu de mâinile tâlharilor şi să mă izbăvească de moarte, precum a izbăvit pe Isaac de junghiere, pe tinerii din cuptor, pe Daniil de lei şi pe Sfânta Tecla de foc şi de fiare".

Acestea grăind sfântul, iată a venit un şarpe, care, aflând în peşteră vin într-un vas, a băut dintr-însul şi, îmbătându-se, a vărsat iar în vas vinul cu otrava din el şi a plecat. După aceea, venind tâlharii, cuprinşi de sete, au băut fiecare din acel vas şi au fost ucişi de acea otravă de la şarpe. Şi căzând toţi la pământ, au murit. Astfel au primit pedeapsa cea vrednică şi sfârşitul groaznic pentru faptele cele rele ale vieţii lor.

Sfântul Hariton, izbăvindu-se de junghierea lor, s-a dezlegat cu ajutorul lui Dumnezeu din legături şi a luat cu sine dintr-acea peşteră o mare mulţime de aur, pe care îl adunaseră tâlharii,

jefuind de mulţi ani. Această avuţie tâlhărească Sfântul Hariton a întrebuinţat-o bine, căci a dat-o la săraci, la biserici şi la mănăstiri. Iar din ce i-a mai rămas, a zidit în locul acela un lăcaş, care se numea Fare, prefăcând peştera aceea tâlhărească într-o biserică şi adunând fraţi.

Apoi, ducându-se vestea despre dânsul în toată ţara aceea, mulţi veneau la dânsul pentru viaţa lui cea îmbunătăţită. Şi, călugărindu-se de dânsul, se liniştea în acel lăcaş, primind folos de la învăţătorul şi povăţuitorul lor, Cuviosul Hariton, la a cărui sfântă viaţă priveau ca la o făclie luminoasă, şi se întăreau duhovniceşte. Căci era desăvârşit în bunătăţile şi nevoinţele călugăreşti, iubind postul şi înfrânarea ca pe o dulce hrană, având osteneala ca pe o odihnă şi sărăcia ca pe o bogăţie păzind-o. Era milostiv, iubitor de străini, îndurător, iubitor de fraţi, blând, tăcut şi tuturor bine apropiat. Avea în gură cuvântul dres cu sarea înţelepciunii, prin care totdeauna învăţa pe fraţi calea cea mântuitoare.

A orânduit în mănăstire ca părinţii să mănânce o dată în zi, şi aceasta seara, şi să nu primească bucate şi băuturi, ci numai pâine şi apă, şi acestea cu măsură, ca nu cumva, îngreunându-şi pântecele cu prea mare saţiu şi multă băutură, să se facă nelesnicioşi şi greoi spre sculare la rugăciunea cea de la miezul nopţii. Iar după rugăciune să se îndeletnicească la lucrul mâinilor, păzindu-se cu dinadinsul ca nici un ceas să nu treacă în deşert, ca nu cumva diavolul, aflând fără lucru pe vreun călugăr, să-l vâneze pe el cu înlesnire în cursa păcatului. Pentru că lenevirea şi deşertăciunea sunt începutul căderii în păcat.

A mai poruncit fraţilor să şadă prin chilii şi să se liniştească, neumblând de colo până colo, căci, adunându-se la vorbe deşarte, multe împiedicări se fac din cuvintele seci, precum mărturiseşte Scriptura: *Vorbele cele rele strică obiceiurile cele bune*. Ştiinţa curată să se păzească ca lumina ochiului, sărăcia să o iubească mai mult decât aurul şi argintul şi ascultarea s-o aibă ca pe o ajutătoare la câştigarea mântuirii. Apoi smerenia, dragostea, răbdarea, nerăutatea şi toate celelalte fapte bune călugăreşti, să le câştige ca pe o vistierie de mult preţ şi numai întru dânsele să se îmbogăţească.

Învăţând în felul acesta pe fraţi şi rânduind bine lăcaşul, precum se cădea, a poruncit să se adune toţi părinţii. Şi alegând dintre dânşii pe cel care îl ştia că este mai presus decât toţi ceilalţi cu fapta bună, pe acela l-a pus păstor lor, în locul său. Iar el a vrut să se ducă în cel mai adânc pustiu, iubind liniştea şi depărtându-se de oameni. Şi pentru că avea darul de a tămădui neputinţele şi a

alunga dracii, se aduna la dânsul de pretutindeni mare mulţime de oameni, aducându-şi acolo pe neputincioşii lor. Încă şi boierii vestiţi veneau pentru binecuvântare, astfel că el nici aici nu putea să aibă desăvârşită linişte călugărească. Mai în urmă, supărându-se de neodihnă, a gândit să se ducă tot mai adânc în pustie, depărtându-se şi fugind de slava omenească. Deci, rugându-l mult ca să nu-i lase pe ei, au plâns după dânsul ca sărmanii după tatăl lor, pentru că nu au reuşit cu nici un chip să-l oprească.

Însă rugăciunea cea bineprimită către Dumnezeu a bunului părinte nu părăsea pe fiii săi. Căci cu rugăciunea lui toţi sporeau pe căile şi în poruncile Domnului şi ca nişte crini sădiţi în pustie înfloreau prin sfinţenie. Deci, după ce a sărutat pe fraţi şi i-a binecuvântat, încredinţându-i lui Dumnezeu, s-a dus în cele mai depărtate pustietăţi şi în prăpăstii nestrăbătute. Apoi, mergând cale ca de o zi, a aflat altă peşteră, care era în hotarele Ierihonului şi, sălăşluindu-se într-însa, vieţuia după voinţa lui Dumnezeu, preamărindu-L pe El ziua şi noaptea ca un înger. Hrana lui erau ierburile care creşteau împrejurul locului aceluia, dar mai mult se hrănea cu cuvântul lui Dumnezeu, prin rugăciunile cele neîncetate şi prin lacrimile cele fierbinţi care ieşeau din dragostea inimii sale cea către Dumnezeu, la care era cu totul dedat ca şi psalmistul, zicând: *Făcutu-mi-s-au lacrimile mele pâine ziua şi noaptea.*

Petrecând el acolo câtăva vreme, l-a descoperit pe el Dumnezeu la oameni ca pe o comoară în ţarină ascunsă; căci, mâhnindu-se de ducerea lui şi întristându-se pentru lipsirea bunului părinte şi sfătuindu-se, oarecare din fraţi s-au dus, căutând prin pustie pe păstorul lor. Şi străbătând mulţi munţi şi văi, au aflat pe cel pe care îl căutau, aşa vrând Dumnezeu, ca povăţuitorul cel iscusit şi bunul ocârmuitor, nu numai pe el, dar şi pe alţii mulţi să-i povăţuiască şi să-i îndrepte la Împărăţia Cerurilor. Dintr-acel ceas a fost ştiut locul singurătăţii lui şi au început a veni la dânsul călugării şi mirenii, dorind să vieţuiască cu dânsul, să-i vadă faţa lui cea cu chip de înger şi să se sature de folositoarele lui vorbe. Şi în scurtă vreme turma oilor cuvântătoare s-a adunat din ce în ce şi s-a făcut o altă mănăstire, după aceeaşi rânduială şi aşezare, ca şi cea dintâi.

Şi creştea şi se înmulţea slava lui Dumnezeu în locurile cele pustii şi neumblate, mai mult decât în mijlocul cetăţilor celor cu multă lume, în care se află fărădelege şi vrajbă. Cu toate acestea Hariton n-a petrecut multă vreme în acest de pe urmă loc cu fiii săi. Căci, aşezând toată rânduiala mănăstirească precum se cădea,

iar s-a dus în pustiul cel adânc, care se află ca la patrusprezece stadii sau mai mult de la părţile Tecuitului; şi acolo, asemănându-se lui Ilie şi Înaintemergătorul, se depărta mereu şi, fugind, se sălăşluia în pustie, aşteptând pe Dumnezeu, Cel ce-l mântuieşte pe el.

Şi trecea din loc în loc, prin văi, prin surpături, prin dealuri, prin crăpături, prin prăpăstiile pământului, cu totul pe sine încredinţându-se lui Dumnezeu. Iar osteneala lui cea din pustie cine o va spune? Fără numai Unul Dumnezeu, Cel ce ştie cele ascunse. Acela îi ştia nevoinţele lui, spre ostenelile lui privea şi în locul acestora îi pregătea lui cereştile răsplătiri.

Rătăcind el prin pustie multă vreme, a vrut Dumnezeu ca făclia care strălucea prin bunătăţi, iar să vină la arătare de sub obrocul pustiului şi prin chipul vieţii sale să lumineze tuturor celor ce doreau să meargă pe calea cea strâmtă, care duce la viaţa cea veşnică. Căci iar l-au aflat pe el oarecare din nevoitorii cei ce umblau prin pustie şi, căzând la picioarele lui, l-au rugat pe el să-i primească să petreacă cu dânsul şi să râvnească cuvioaselor lui lucruri. Acestea întâmplându-se cuviosului, alţii s-au înştiinţat şi au început a se aduna mai mulţi la dânsul, fugind de lumea cea deşartă. Iar el, iată, adunând a treia turmă de oi ale lui Hristos şi învăţându-i călugăria, a întemeiat a treia mănăstire, care mai pe urmă în lumea siriană se numea Suchia, iar greceşte se chema „Lavra Veche".

Apoi s-a suit în vârful muntelui ce era acolo şi s-a sălăşluit pe un deal foarte înalt, care avea în sine o peşteră mică, la care abia era cu putinţă a se sui pe o scară prea înaltă. Acolo numai singur stătea, ca pe un scaun, depărtându-se de la pământ, şi de cele cereşti apropiindu-se cu sălăşluirea. Şi de acolo, stând ca un bun păstor la strană, privea spre ale sale mănăstiri cu rugăciune şi se ruga pentru mântuirea fraţilor celor adunaţi prin purtarea sa de grijă şi ca o cârmă, în corabie stând, ocârmuia înotarea atâtor suflete. Pentru că trebuindu-le povăţuitor, alergau la el de la toate mănăstirile zidite de dânsul.

A vieţuit la acel loc până la adânci bătrâneţi, în post, în rugăciuni şi în nevoinţele pe care a le spune nu este cu putinţă, pentru că adăugând din zi în zi osteneli peste osteneli, se arăta în trup fără de trup. Deci locul acela era fără de apă, şi nu voia părintele ca cineva din fraţi să se ostenească pentru el, aducându-i lui de departe apă, căci singur nu putea să-şi aducă din pricina

grelei suiri la înălţimea dealului şi pentru slăbirea trupului celui mult ostenit ce îmbătrânise.

De aceea a făcut rugăciune către Dumnezeu cu dinadinsul ca să scoată din piatră apă, ca lui Israel în pustie. Şi s-a făcut aşa. Pentru că Domnul face voia celor ce se tem de El şi rugăciunea lor o ascultă, şi îndată din piatra cea uscată şi netăiată a ieşit izvor de apă cu puterea lui Dumnezeu. Aşa de mult a putut rugăciunea îmbunătăţitului părinte la Dumnezeu.

Deci a petrecut prea desăvârşit în bunătăţi şi, ajungând ca un strugure copt la vreme, s-a apropiat de sfârşitul său fericit şi luând înştiinţare de la Dumnezeu, a chemat în pustiul acela de la cele trei mănăstiri ale sale pe egumeni şi pe fraţi, care se înmulţiseră ca stelele cerului prin rugăciunile şi mijlocirile lui. Şi le-a spus lor de ieşirea sa care era aproape: „Eu, zise, mă voi duce de la voi, precum porunceşte Domnul, pentru că a sosit vremea, pe care de demult cu dorire am aşteptat-o, ca, dezlegându-mă din legăturile trupeşti, să merg şi să mă arăt feţei Dumnezeului meu. Iar voi, fiilor, să vă îngrijiţi de mântuirea voastră, fiecare din voi scăpând din cursele vrăjmaşului, să se învrednicească pentru a putea ieşi din trup la vremea sfârşitului şi să intre la Domnul ca să câştige mila Lui". Acestea auzindu-le, toţi au plâns, zicând: „Ne laşi pe noi, fiii tăi, părinte şi învăţătorul nostru!? Ne laşi pe noi, păstorule şi povăţuitorule! Te stingi, luminătorul nostru şi povăţuitorul căii noastre!"

Iar el îi mângâia pe ei, zicând: „Domnul nostru Iisus Hristos a făgăduit ca să fie cu noi nedespărţit până la sfârşitul veacului. Acela nu vă va lăsa pe voi, la Care, de voi afla îndrăznire, voi ruga bunătatea Lui ca să nu vă despartă pe voi unul de altul – ca pe oi de capre – la înfricoşata sa judecată, ci pe toţi să vă pună cu cei binecuvântaţi ai Săi de-a dreapta şi să ne adune pe noi într-o ogradă a Împărăţiei Sale".

Apoi îl întrebară pe el fraţii: „Ce porunceşti, părinte, să facem cu trupul tău? Unde să-l îngropăm?" Iar el a zis: „Să daţi ţărâna ţărânei unde veţi vrea. *Căci al Domnului este pământul şi plinirea Lui*". Iar ei au zis: „Nu, părinte, trei mănăstiri ai zidit şi trei turme ai adunat! Fiecare din ele ar dori să aibă la sine moaştele tale, pentru aceasta să nu fie între noi pricină, să rânduieşti acum unde să punem moaştele tale!" El, făcând după dorinţa lor, a vrut să fie îngropat în mănăstirea sa cea dintâi, unde a fost prins de tâlhari şi cu minune, prin darul lui Dumnezeu, s-a izbăvit de dânşii. Apoi, luându-l pe el tot soborul, l-au dus încă viu la lăcaşul acela,

în care mult pentru cea desăvârşită viaţă călugărească învăţând pe fraţi, şi pace tuturor dându-le, s-a culcat pe pat şi şi-a dat în mâinile Domnului sfântul său suflet, neavând nici un fel de durere trupească.

Aşa s-a sfârşit cuviosul părintele nostru Hariton, mucenicul lui Hristos, mărturisitorul şi bunul nevoitor. Şi s-au tânguit după dânsul toţi părinţii pustnici şi tot pustiul s-a umplut de glasul plângerii după acel atât de mare părinte şi învăţător, care ca un soare strălucea lumea. Şi plângând mult deasupra lui, au îngropat sfintele lui moaşte cu cinste, slăvind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh în veci. Amin.

LUNA SEPTEMBRIE
ZIUA A DOUĂZECI ŞI NOUA

CUVIOSUL CHIRIAC SIHASTRUL[1]

Cuviosul Chiriac era de neam din Corint; tată avea pe Ioan, presbiterul sfintei soborniceştii biserici, iar mamă pe Evdochia. S-a născut pe timpul împărăţiei lui Teodosie cel mic, cam pe la sfârşitul împărăţiei lui. Era rudă cu Petru, episcopul Corintului, de care, în tinereţe, a fost pus citeţ la aceeaşi sobornicească biserică, în Corint. El se îndeletnicea cu osârdie cu citirea dumnezeieştilor cărţi de dimineaţa până seara şi de seara până dimineaţa tot la citire şedea.

Tot citind el aşa, a ajuns în nedumerire şi a început a se minuna cum din început Dumnezeu a rânduit pe toate cele folositoare spre mântuirea omului! Cum, în tot neamul omenesc, pe cei ce I-au plăcut Lui, de multă cinste i-a învrednicit şi i-a făcut luminaţi şi preaînălţaţi! Că pe Abel, pentru jertfă, l-a preaînălţat; pe Enoh, fiindcă bine i-a plăcut Lui, cu mutarea în rai l-a cinstit; pentru dreptate pe Noe, scânteia neamului omenesc, l-a păzit întreg şi nevătămat în apele potopului; pe Avraam, pentru credinţa lui cea tare, l-a arătat tată a multe neamuri; dreptcredincioasa preoţie a lui Melchisedec a arătat-o a fi bineprimită; pe Iosif, pentru curăţie, l-a mărit; pe Iov, pildă de răbdare, l-a dat lumii; pe Moise, puitor de lege l-a făcut; pe Isus al lui Navi, l-a pus soarelui şi lunii înfrânător; pe David l-a arătat prooroc, împărat şi strămoş al înfricoşatei taine şi văpaia cuptorului Babilonului a schimbat-o tinerilor în rouă.

Dar mai mult se minuna gândind de cea fără de sămânţă şi nespusă zămislire şi naştere, cum Fecioara a fost Maică, pururea fecioară! Cum Dumnezeu, fiind Cuvântul, om S-a făcut neschimbat

[1] Scrisă de Chiril monahul, din lavra Sfântului Eftimie cel Mare

şi a prădat prin cruce iadul şi, pe şarpele cel înşelător călcându-l, pe Adam iar l-a băgat in rai!

Acestea şi altele multe purtându-le în mintea sa fericitul Chiriac, şi vieţile multor sfinţi citindu-le, ardea cu duhul. Şi i s-a deschis inima lui în frica lui Dumnezeu, pentru că a dorit să râvnească celor ce au vieţuit cu bună plăcere şi gândea să meargă la Sfânta Cetate a Ierusalimului şi acolo, lepădându-se de cele din viaţă, unuia Dumnezeu să-I slujească. Acestea gândindu-le, a intrat în biserică într-o Duminică şi a auzit citindu-se în Sfânta Evanghelie aceste cuvinte ale lui Hristos: *Oricine voieşte să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea sa şi să-Mi urmeze Mie* (Marcu 8, 34). Deci, a înţeles că pentru dânsul este ceea ce se grăieşte şi îndată a ieşit din biserică nespunând la nimeni nimic. Şi a mers la malul mării unde era limanul0de corăbii şi, aflând o corabie care era gata să plece spre Palestina şi punându-şi nădejdea în Dumnezeu, a intrat într-însa şi a început a merge.

Avea atunci copilul Chiriac de-abia optsprezece ani de la naştere când, ca un alt Iacov, a ieşit din casa tatălui său, lăsându-le pe toate pentru Dumnezeu şi degrabă a sosit la Sfânta Cetate a Ierusalimului. Atunci era acolo episcop Anastasie, în al optulea an al episcopiei sale şi în al noulea an al împărăţiei lui Leon. Deci, umblând Chiriac prin sfintele locuri, a mers la un om al lui Dumnezeu, anume Evstorghie, care zidise o mănăstire aproape de Sfântul Sion şi, fiind primit de dânsul, a iernat acolo. Şi privind el la nevoinţele călugăreşti, primea din ostenelile lor începuturi şi ca pe o scară, din treaptă în treaptă, se suia spre vârful vieţii celei îmbunătăţite.

Vieţuind el în acel loc, a auzit pe mulţi povestind de Sfântul Eftimie, despre felul cum făcuse lavra în pustie şi despre viaţa lui desăvârşită şi sfântă. A rugat, deci, pe fericitul Evstorghie ca să-l lase şi pe el să se ducă să vadă lavra lui Eftimie, pentru că iubea pustiul şi dorea să vieţuiască într-însul. Iar Evstorghie, învăţându-l mult pe Chiriac, l-a lăsat să plece la Cuviosul Eftimie cu binecuvântare, după ce făcură rugăciune. Iar Eftimie l-a primit cu dragoste, văzând înainte într-însul dumnezeieştile dăruiri cele ce erau să fie şi degrabă, chiar cu mâinile sale, l-a îmbrăcat în schimă şi l-a trimis spre Iordan, la Sfântul Gherasim, după ce Teoctist cel Mare se mutase la Domnul.

Ajungând acolo, Sfântul Gherasim, văzând pe Chiriac tânăr, i-a poruncit să vieţuiască în mănăstirea de obşte şi să slujească în ascultări. Iar el se arăta gata la toate ostenelile şi petrecea în

bucătărie, tăind lemne, aducând apă, fierbând bucate şi săvârşind toată ascultarea cu mulţumire. Ziua şi noaptea îşi ostenea trupul, nedându-şi odihnă; ziua în ascultarea mănăstirească slujea cu silinţă, iar noaptea stătea la rugăciune, dormind foarte puţin. Postul lui era în acest chip: după două zile gusta pâine şi apă; iar când, după obiceiul dezlegării praznicului, se întâmpla cândva să guste puţin vin, mai întâi îl amesteca cu apă, şi asemenea şi în untdelemn turna apă. Cuviosul Gherasim, văzând o aşa înfrânare la anii săi tineri, se minuna şi-l iubea mult.

Avea obicei Gherasim, în sfintele patruzeci de zile, de ieşea din mănăstire şi se ducea în cel mai adânc pustiu care se chema Ruva, în care şi Cuviosul Eftimie oarecând sălăşluise. De aceea, iubind pe fericitul Chiriac pentru înfrânarea cea mare, îl lua şi pe el cu sine. Chiriac, în toate Duminicile se împărtăşea cu Sfintele Taine din mâinile lui Gherasim şi petrecea în liniştea pustiului până la Duminica Stâlpărilor, când se întorceau în mănăstire cu mult folos pentru sufletele lor.

După câtăva vreme Cuviosul părintele nostru Eftimie a plecat către Domnul. Cuviosul Gherasim, şezând în chilia sa, a cunoscut această săvârşire, pentru că a văzut pe îngerii lui Dumnezeu înălţând la cer cu bucurie sufletul Cuviosului Eftimie şi, sculându-se, a luat pe Chiriac şi au mers în lavra lui Eftimie şi l-au aflat pe el sfârşit în Domnul. Îngropând cinstitul lui trup, s-a întors la chilia sa cu iubitul său ucenic, Chiriac. Iar în anul al noulea al venirii lui Chiriac în Palestina, marele plăcut al lui Dumnezeu, Gherasim, a trecut de la cele pământeşti la veşnicele lăcaşuri şi Chiriac s-a întors iar în lavra Cuviosului Eftimie, unde de la început din sfintele lui mâini a luat îngerescul chip.

Era atunci egumen în lavră Ilie, de la care a cerut Chiriac o chilie deosebită şi a şezut, liniştindu-se, în al douăzeci şi şaptelea an al vârstei sale. Avea acolo un prieten al său, călugăr, anume Toma, pustnic mare şi desăvârşit în viaţă, către care mare dragoste întru Duhul Sfânt a câştigat şi se foloseau unul de altul, pentru că erau amândoi plini de darul lui Dumnezeu.

Dar nu s-au mângâiat multă vreme de prieteneasca lor petrecere, că i-a despărţit pe ei dumnezeiasca voire astfel: a fost trimis fericitul Toma de către diaconul Fid în Alexandria, ca să cumpere oarecare lucruri pentru trebuinţele mănăstireşti; şi avea cărţi de la episcopul Martirie, pentru Timotei, arhiepiscopul Alexandriei. Când a intrat Toma ca să-şi dea scrisorile, l-a oprit pe el arhiepiscopul, cunoscând darul care era într-însul şi, hirotonindu-l, l-a pus episcop

în ţara Etiopiei. Ajungând acolo fericitul Toma, a păscut bine turma încredinţată lui, pe toată luminând-o şi făcând multe semne şi minuni.

Iar Sfântul Chiriac, despărţindu-se de bunul lui prieten, a luat tăcere mai adâncă şi vieţuia închizându-se în chilie, ca un îngropat în mormânt, numai cu singur Dumnezeu vorbind. Şi a petrecut în acel lăcaş zece ani, în care a şi fost hirotonit diacon.

În acea vreme, amândouă mănăstirile, atât a lui Eftimie cât şi a lui Teoctist, aveau viaţă de obşte şi ţineau aceeaşi rânduială, întocmai după poruncile marelui Eftimie. Iar vrăjmaşul, ridicând o tulburare oarecare, a făcut între amândouă mănăstirile dezbinare şi despărţire. Atunci, Sfântul Chiriac s-a mâhnit pentru despărţirea ce se făcuse între mănăstiri şi, ieşind din lăcaşul său, s-a dus în mănăstirea Suchiei, pe care a întemeiat-o Cuviosul Hariton. Acolo fiind primit ca un nou începător, a început a petrece iar în ascultări, făcând patru ani felurite slujbe, în bucătărie şi în bolniţă, pe toţi părinţii mângâindu-i. Iar după ce l-au rânduit la altar, ca să săvârşească slujba diaconească trei ani, l-au făcut preot la patruzeci de ani de la naşterea sa, apoi l-au rânduit canonarh şi ascultarea aceasta a ţinut-o optsprezece ani. Şi a petrecut în acea mănăstire a Suchiei mai mult de treizeci de ani. Şi adeverea însuşi că, fiind el canonarh, nu l-a văzut vreodată soarele mâncând, nici mâniindu-se pe cineva. Spunea că în toate serile, stând în chilie la rugăciune, începea Psaltirea şi o săvârşea până la lovirea în toacă pentru slujba de la miezul nopţii.

Apoi, dorind viaţă mai aspră, s-a dus în pustie, când era de şaptezeci de ani de la naşterea sa. Şi avea cu sine un ucenic, cu care, umblând multe zile, au ajuns la pustia care se numea Hatufa şi s-au sălăşluit într-însa. Neavând cu ce să se hrănească, că erau verdeţurile pustiei aceleia foarte amare, s-a rugat lui Dumnezeu şi, crezând bunătăţii Lui, a zis ucenicului: „Mergi, fiule, şi adună verdeţuri amare şi le fierbe. Bine este cuvântat Dumnezeul cel Atotputernic, că poate să ne hrănească pe noi cu acele verdeţuri". Şi a făcut ucenicul după porunca sfântului. Iar Dumnezeu, Cel ce hrăneşte pe toţi cei ce nădăjduiesc spre Dânsul, a prefăcut amărăciunea verdeţurilor acelora în dulceaţă şi s-au hrănit cu dânsele patru ani.

Sfârşindu-se al patrulea an, un mare comite din Tecui, auzind despre dânsul de la cei ce păşteau oile prin pustie, a încărcat un catâr cu pâine şi a mers la dânsul pentru binecuvântare şi rugăciune şi i-a adus pâinile acelea. Iar el, după rugăciune, vorbind cu dânsul

mult pentru folosul sufletului, i-a dat voie să plece, binecuvântându-l. Şi de atunci a mâncat pâini de acelea.

Odată, ucenicul a fiert verdeţuri fără porunca fericitului său stăpân şi, când a gustat dintr-însele, le-a aflat atât de amare, încât nu putea să le sufere şi şi-a pierdut glasul său din amărăciunea aceea mare. Iar stareţul, înţelegând pricina răguşelii lui, s-a rugat deasupra capului lui şi i-a dat din Preacuratele Taine şi aşa l-a făcut sănătos. Apoi, învăţându-l pe el, zicea: „Nu întotdeauna Dumnezeu vrea să facă minuni, ci numai în vremea primejdiilor şi a nevoilor noastre. Când nu aveam pâine, ne-a îndulcit nouă Dumnezeu verdeţurile spre hrană, iar acum avem pâine şi ce trebuinţă este de minunea aceea, ca verdeţurile cele amare să se îndulcească?"

După o vreme, sfârşindu-se pâinea, iar era nevoie de hrană. Stareţul a zis ucenicului: „Binecuvântat este Dumnezeu, fiule! Adună şi fierbe verdeţuri". Şi a făcut ucenicul după poruncă şi sosind ceasul mâncării, nu voia ucenicul să guste, temându-se ca să nu pătimească iar rău. Iar stareţul, însemnând fiertura cu semnul crucii, singur a gustat întâi, apoi şi ucenicul, privind la dânsul, a îndrăznit a gusta şi el şi a rămas fără vătămare, că aflară mâncarea dulce ca şi mai întâi, şi de atunci iar se hrăneau cu acele verdeţuri.

În anul al cincilea al petrecerii lui în acel pustiu, trecând un om, tecuitean de neam, şi auzind de fericitul Chiriac, a adus la el pe fiul său, pe care cumplit îl muncea diavolul la lună nouă. Şi a rugat pe sfântul să-l miluiască pe fiul lui şi să izgonească dintr-însul pe acel rău chinuitor. Fericitul a făcut pentru dânsul rugăciune şi l-a uns cu untdelemn, însemnând pe dânsul semnul crucii, şi a izgonit pe diavol şi s-a întors omul cu fiul sănătos la casa sa şi a spus la toţi minunea aceea. Apoi, ducându-se vestea despre sfânt prin toate hotarele acelea, începură a veni la dânsul mulţi: unii pentru binecuvântare, alţii cerând tămăduire, iar alţii ca să vorbească cu dânsul; şi dorind să se folosească de la el mult îl supărau. Iar el, fugind de lauda oamenilor, s-a dus în pustia cea mai dinăuntru, care se chema Ruva, şi a petrecut într-însa cinci ani, hrănindu-se cu rădăcini, cu o buruiană ce se numea melagrie şi cu lăstari tineri de trestie. Dar şi acolo a fost aflat de unii care au mers la dânsul ducându-şi pe bolnavii lor şi pe cei ce pătimeau de duhuri necurate, pe care îi tămăduia cu semnul crucii şi cu rugăciunea.

Deci, nevrând să rabde şi acolo supărarea, s-a dus de la Ruva şi s-a sălăşluit la un loc pustiu şi ascuns, unde nici un sihastru nu era. Iar locul acela se numea Susachim şi era ca la două zeci de stadii departe de mănăstirea Suchiului. De acolo se pogorau două

râuri adânci, iar după aceea se uscaseră, nemairămânând decât semnul adâncimii celei mari care fusese. Unii zic că acelea erau râurile Itanului, de care David a zis în psalmi: *Tu ai secat râurile Itanului* (Psalm 73, 16). Şi a petrecut acolo Chiriac şapte ani, având viaţă îngerească.

Cu voinţa lui Dumnezeu a fost în părţile acelea foamete şi moarte şi, temându-se părinţii lavrei Suchiului de mânia ce le venise asupră, s-au dus la Sfântul Chiriac, rugându-l pe el să vină în mănăstirea lor, crezând că dacă Sfântul Chiriac va fi cu dânşii, se va întoarce de la dânşii mânia lui Dumnezeu, precum a şi fost. Mergând Cuviosul Chiriac în lavră, după dorinţa fraţilor, a început a vieţui aproape de mănăstire, într-o peşteră sihăstrească, în care vieţuise Cuviosul Părintele nostru Hariton.

În acea vreme se înmulţea eresul lui Origen, pentru a cărui dezrădăcinare Sfântul Chiriac a suferit multe osteneli, cu rugăciunea şi cu cuvântul pierzând acea învăţătură eretică, fără de Dumnezeu; pe cei înşelaţi i-a întors de la amăgire, iar pe cei drepţi credincioşi i-a întărit în credinţă. De acest lucru grăieşte Chiril, scriitorul vieţii acestuia, zicând aşa:

«Eu, ieşind atunci din lavra marelui Eftimie, am mers în lavra Sfântului Sava, la părintele Ioan, episcopul cel din linişte, şi am fost trimis de dânsul cu cărţi la Avva Chiriac, înştiinţându-l de războiul ce a fost din cauza ereticilor în Sfânta Cetate, rugându-l pe el să se ostenească în rugăciuni către Dumnezeu, ca să cadă degrabă înalta socoteală a lui Non şi Leontie, începătorii ereziei, care bârfesc asupra lui Hristos cu hulirile lui Origen. Sosind eu în lăcaşul Suchiului, am mers la peştera Cuviosului Hariton şi închinându-mă fericitului Chiriac, i-am dat scrisoarea şi i-am spus şi din gură cele ce-mi poruncise minunatul Ioan liniştitorul, iar el mi-a zis mie: „Să nu se mâhnească părintele care te-a trimis, că degrabă vom vedea, cu darul lui Dumnezeu, risipirea eresului". Şi a proorocit grabnica moarte a lui Non şi a lui Leontie, care se ţineau de dogmele lui Origen.

Deci, întinzând cuvânt de învăţătură, mi-a arătat mie nebunia şi amăgirea origeniţilor, şi cum, prin dumnezeiasca descoperire, i s-a arătat lui vătămarea eresului aceluia şi pierzarea celor înşelaţi de el. Apoi, înţelegând fericitul că din lavra marelui Eftimie sunt călugări, mi-a zis: „Iată dar, frate, părtaş al mănăstirii mele eşti". Şi a început a-mi spune multe despre Sfântul Eftimie spre folosul meu. Şi aşa, cu povestirile cele folositoare şi cu vorba sa cea dulce hrănindu-mi sufletul meu, m-a binecuvântat cu pace. Şi degrabă s-a

împlinit proorocia fericitului Chiriac că, murind deodată începătorii eresurilor, s-a risipit puterea eretică şi a încetat războiul cel din mijloc asupra dreptmăritorilor. Atunci Chiriac, fiind fără de grijă, a ieşit din peştera Cuviosului Hariton şi a mers iar la linişte în Susachim, la nouăzeci şi nouă de ani ai vieţii sale, şi s-a liniştit într-însa opt ani.

Iar eu poftind să văd faţa cea cu sfântă podoabă a cuviosului şi să mă îndulcesc de vorbele lui cele dulci, am mers în lăcaşul Suchiului şi aflând acolo pe Ioan, ucenicul lui, ne-am dus cu dânsul în Susachim, ca să vedem pe fericitul Chiriac. Când ne apropiam de locul acela, ne-a întâmpinat pe noi un leu foarte mare şi înfricoşat şi, văzându-l, m-am temut foarte mult. Dar Ioan, ucenicul sfântului, văzându-mă spăimântat, mi-a zis: „Nu te teme, frate Chirile, că leul acesta este ascultător al părintelui nostru, şi nu vatămă pe fraţii care vin la dânsul". Iar leul, văzându-ne pe noi venind la stareţ, s-a dat la o parte din cale. Şi văzându-mă pe mine, Avva Chiriac a zis: „Iată, fratele mănăstirii mele, Chiril, vine la mine". Şi s-a bucurat de mine. Apoi, făcând rugăciune, am şezut vorbind şi i-a spus lui de mine Ioan, ucenicul lui: „Părinte, fratele Chiril văzând leul, s-a temut foarte mult".

Deci mi-a zis mie stareţul: „Să nu te temi, fiule Chiril, de leul acesta, că el petrece cu mine şi-mi păzeşte aceste puţine verdeţuri de caprele sălbatice". Şi, vorbind, mi-a spus mie multe despre marele Eftimie şi de alţi pustnici părinţi care au vieţuit cu fapte bune. Apoi, a poruncit ca să-mi pună înainte mâncare şi, mâncând noi, a venit leul şi stătea înaintea noastră. Şi, sculându-se stareţul, i-a dat lui o bucată de pâine, zicându-i: „Mergi de păzeşte verdeţurile!" Iar mie mi-a zis: „Oare vezi, fiule, leul acesta? Nu numai verdeţurile îmi păzeşte, ci şi pe tâlhari şi pe barbari îi goneşte de aici, pentru că de multe ori oameni răi au năvălit asupra acestui loc sărac şi leul i-a gonit pe ei".

Eu, auzind acestea, m-am mirat şi am proslăvit pe Dumnezeul care a supus fiarele ca pe nişte oi plăcutului Său. Şi am petrecut la dânsul o zi, luând multă învăţătură de la el. Iar a doua zi, făcând rugăciune, şi poruncind ucenicului său să mă petreacă, mi-a dat binecuvântare şi am plecat cu bine. Ieşind, am aflat leul în cale şezând pe labe şi mâncând o capră sălbatică. Şi am stat, neîndrăznind a merge pe cărare alături de el. Iar el, văzându-ne pe noi că stăm, şi-a lăsat vânatul dându-se la o parte din cale, până ce am trecut.

Locul la care vieţuia cuviosul era sec şi fără apă; nu avea nici fântână. Deci, săpând fericitul într-o piatră o groapă, aduna într-însa

iarna apă, care îi era destulă pentru trebuinţă şi spre udarea verdeţurilor peste toată vara. Iar într-o vară, în luna lui iulie, fiind arşiţă mare, s-a uscat apa cea adunată în piatră şi se mâhnea sfântul, neavând apă. Deci, ridicându-şi ochii spre Cer, s-a rugat, zicând: „Dumnezeule, Cel ce ai adăpat în pustie pe Israel cel însetat, dă-mi mie în pustia aceasta puţină apă, pentru cele de nevoie trebuinţe ale săracului meu trup". Şi îndată s-a arătat un nor mic deasupra Susachimului, unde vieţuia, şi a plouat împrejurul chiliei lui şi a umplut toate gropile cele ce erau în pietre. Aşa degrabă a ascultat Dumnezeu pe robul său.

Încă cu dreptate socotesc spre folos – zice acelaşi scriitor al vieţii acestui Chiril – a spune aici şi acestea, pe care mi le-a povestit părintele Ioan, ucenicul fericitului Chiriac. Umblând noi prin pustie, mi-a arătat un loc, zicându-mi: „Aceasta este locuinţa fericitei Maria". Şi l-am rugat pe dânsul să-mi spună despre ea. Iar el a început, zicând aşa: A fost cu mult înainte, pe când mergeam împreună cu prietenul meu, fratele Chiriac. Căutând, am văzut de departe pe un om stând. Socoteam că este un om pustnic şi, grăbindu-ne, am mers spre dânsul, vrând să ne închinăm lui; însă, apropiindu-ne la locul acela, el îndată s-a ferit de noi. Ne-am înfricoşat şi ne-am spăimântat şi, socotind că am văzut un duh viclean, am stat la rugăciune.

După rugăciune, căutând încoace şi încolo, am aflat o peşteră în pământ şi am cunoscut că nu un duh viclean, ci un rob al lui Dumnezeu este cel care s-a ascuns dinaintea noastră. Iar noi, mergând aproape de peşteră, l-am rugat cu jurământ să se arate nouă, să nu ne lipsească pe noi de rugăciunile sale şi de vorbe folositoare. Şi am auzit din peşteră acest răspuns: „Ce folos vreţi de la mine? Sunt o femeie proastă şi păcătoasă". Şi ne-a întrebat pe noi: „Voi unde mergeţi?" I-am răspuns: „Noi mergem la părintele Chiriac Sihastrul. Dar spune-ne nouă, pentru Dumnezeu, cum te numeşti şi care este viaţa ta? De unde eşti şi din ce pricină ai venit aici?" Ea a răspuns: „Duceţi-vă unde aţi plecat, iar când vă veţi întoarce, vă voi spune".

Însă noi ne-am jurat că nu ne vom duce până ce nu vom auzi de la dânsa numele şi viaţa ei. Iar ea, văzând că nu vrem să ne ducem, a început a vorbi astfel din peşteră, fără să o vedem la faţă: „Mă numesc Maria. Am fost cititoare de psalmi în biserica Învierii lui Hristos; pe mulţi îi aprindea diavolul asupra mea şi, temându-mă să nu fiu vinovată de sminteala spurcatelor gânduri ale cuiva şi să nu adaug păcate lângă păcatele mele, m-am rugat lui Dumnezeu cu

osârdie să mă izbăvească de păcat şi de nişte sminteli ca acestea. Deci odată, umplându-mi inima cu frica lui Dumnezeu, am mers la Siloam, am scos un vas de apă, am luat şi o coşniţă cu bob muiat, am ieşit noaptea din Sfânta Cetate şi, încredinţându-mă ajutorului lui Dumnezeu, m-am dus în pustie, iar Dumnezeu a binevoit de m-a adus aici. Sunt optsprezece ani de când vieţuiesc aici, şi cu darul lui Dumnezeu nu mi s-a sfârşit nici apa, nici coşniţa cu bob până astăzi. Acum, vă rog să mergeţi la părintele Chiriac şi să vă sfârşiţi slujba voastră, iar când vă veţi întoarce, să mă cercetaţi, sărmana de mine!"

Acestea auzindu-le, am mers la părintele Chiriac, spunându-i toate cele aflate de la fericita Maria. Iar părintele Chiriac s-a minunat, zicând: „Mărire Ţie, Dumnezeul nostru, că ai sfinţi ascunşi, nu numai bărbaţi, ci şi femei, slujindu-Ţi Ţie în taină. Deci, să mergeţi, fiii mei, la plăcuta lui Dumnezeu şi ce vă va zice vouă, să păziţi".

Noi, întorcându-ne de la părintele Chiriac, am mers la peştera fericitei Maria şi am strigat-o, zicând: „Roaba lui Dumnezeu, Maria, iată, am venit după porunca ta!" Însă ea nu ne-a răspuns. Apoi, apropiindu-ne la intrarea peşterii, am făcut rugăciunea şi nu ne-a răspuns. Deci, intrând înăuntrul peşterii, am găsit-o pe ea sfârşită în Domnul. Iar din sfântul ei trup ieşea miros mult şi plăcut. Dar, neavând în ce să o învelim ca s-o îngropăm, ne-am dus la mănăstire, am luat de-acolo toate cele trebuincioase şi, îmbrăcând-o pe ea, am îngropat-o în peşteră, astupând peştera cu pietre".

Aceasta mi-a spus părintele Ioan. Iar eu m-am minunat de o viaţă ca aceea a roabei lui Dumnezeu şi am socotit s-o dau în scris, ca să o citească şi alţii spre umilinţa celor ce o vor auzi şi întru mărirea iubitorului de oameni Dumnezeu, Care dă răbdare celor ce-L iubesc pe El».

Până aici povesteşte Chiril, scriitorul vieţii sfântului, cele auzite de la Ioan, ucenicul lui Chiriac. Apoi adaugă şi acestea: «Sfârşindu-se al optulea an al vieţii lui Chiriac în Susachim, ajunsese cuviosul la adânci bătrâneţi, pentru că avea de la naşterea sa o sută şapte ani. Deci, adunându-se părinţii lăcaşului Suchiului, s-au sfătuit, zicând: „Să nu se mute din acestea de pe pământ un părinte ca acesta; care vieţuieşte departe de lăcaşul nostru; şi neştiind despre plecarea lui cinstită din trup, să ne lipsim de binecuvântarea lui cea de la sfârşit". Deci, mergând la dânsul, l-au rugat mult să se mute de la Susachim în peştera Cuviosului Hariton, care este aproape de mănăstirea în care mai înainte a

petrecut, când s-a luptat cu partizanii lui Origen. Iar el, abia plecându-se, i-a ascultat şi, aducându-l la mănăstire, s-a sălăşluit în peştera lui Hariton, cu doi ani mai înainte de călătoria sa la Dumnezeu.

Iar eu, sărmanul, adeseori mergeam acolo şi îl mângâiam pe el. Am luat multă sporire sufletească din sfintele lui vorbe şi m-am folosit de nevoinţele lui cele mari. Cât de bătrân era, tot iubea osteneli şi nevoinţe, stând la cântări cu osârdie, şi niciodată nu s-a aflat şezând degeaba; ci sau se ruga sau lucra ceva. Era bărbat bine apropiat, prevăzător, învăţător şi binecredincios; la stat era înalt şi drept, având tot trupul fără vătămare, şi era plin de Duhul Sfânt şi de dumnezeiescul dar».

Iar când a binevoit Domnul nostru ca după multele lui osteneli să-l mute la cereasca odihnă, a fost lovit cuviosul de o boală trupească şi a zăcut puţine zile. Deci, chemând pe egumenul lăcaşului aceluia şi pe fraţi, i-a învăţat pe ei pentru mântuire şi, sărutând pe toţi, i-a binecuvântat. Apoi, căutând spre cer şi întinzându-şi mâinile, s-a rugat pentru toţi fraţii, dându-şi cinstitul şi sfântul său suflet în mâinile Domnului, în luna lui septembrie, în douăzeci şi nouă de zile. El a trăit cu totul o sută şi nouă ani, iar fraţii, plângând mult, au îngropat sfântul lui trup, slăvind pe Dumnezeu cu psalmi cuviincioşi şi cu cântări şi pomenind ostenelile cele de mulţi ani ale plăcutului Lui.

Deci, să fie şi de la noi, păcătoşii Dumnezeului nostru, slavă acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA SEPTEMBRIE
ZIUA A TREIZECEA

SFÂNTUL SFINȚIT MUCENIC GRIGORIE, EPISCOPUL ARMENIEI CELEI MARI ȘI 37 DE FECIOARE ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL (†355)[1]

Luminătorul Armeniei celei mari, Sfântul Grigorie, s-a născut din părinţi întunecaţi cu necredinţa, dar luminaţi cu bunul neam şi cu dregătoria. Tatăl lui era un anume Anac, unul din cei mai mari boieri din pământul Persiei, de neam part, din seminţie împărătească, rudenie a lui Artaban, împăratul perşilor, şi a fratelui său, Cursar, împăratul Armeniei. Acela mai de pe urmă era străin în Armenia, deoarece împărăţia perşilor venind sub stăpânirea parţilor, şi Artaban fiind part şi împărăţind într-însa, le era greu perşilor că sunt stăpâniţi de cei din alt pământ.

Era la perşi un boier mai de căpetenie, anume Artasir. Acela, sfătuindu-se cu prietenii săi cei de un gând, a ridicat război împotriva împăratului lor, Artaban şi l-a ucis, luând scaunul împărăţiei persane. Iar lui Cursar, împăratul Armeniei, îi era foarte jale auzind de uciderea fratelui său, Artaban. Adunând toată puterea Armeniei s-a sculat asupra perşilor, făcând răzbunare pentru vărsarea sângelui fratelui său. Şi a fost bătută Persia de armeni zece ani, fiind mult vătămată de dânşii. Drept aceea, Artasir, fiind în mare mâhnire şi în nepricepere, s-a sfătuit cu boierii săi în ce chip ar putea să înfrângă pe vrăjmaşii care năvăleau. Deci a făgăduit că, de ar ucide cineva pe Cursar, împăratul Armeniei, îl va face al doilea împărat pe scaunul stăpânirii Persiei.

La sfatul acela era şi Anac, tatăl lui Grigorie. El a făgăduit ca fără război să biruiască pe Cursar, ucigându-l cu un viclean meşteşug. Iar Artasir i-a zis lui: „De vei face aceasta, voi pune coroana pe capul tău şi vei împărăţi cu mine. Iar împărăţia partenilor va fi a ta şi a seminţiei tale". Sfătuindu-se aşa şi întărind cuvântul, s-a dus.

[1] Istorisire pe scurt, după Sfântul Simeon Metafrast

Anac a luat pe fratele său spre ajutor la lucrul hotărât şi sculându-se cu toată casa, cu femeile şi cu toate averile din Persia, ca şi cum ar fi fost izgoniţi şi ca şi cum ar fugi din mâinile lui Artasir, a mers la rudenia sa, împăratul Armeniei. Acela i-a primit cu dragoste şi, dându-le locuinţă în pământul său, i-a făcut pe ei sfetnicii lui. Mai ales lui Anac îi încredinţase toate tainele sale, făcându-l cel dintâi şezător în singlitul său. Şi se furişase Anac cu înşelăciune în inima împăratului, gândind în inima sa cum ar putea ucide pe împărat şi căutând vreme potrivită pentru aceea.

Fiind odată împăratul la muntele Ararat, Anac şi fratele său au dorit să vorbească cu împăratul la un loc deosebit şi i-au zis: „Avem să-ţi spunem un cuvânt tainic, de bună trebuinţă şi de folos". Şi intrând singuri la împăratul, îl loviră cu săbiile rănindu-l de moarte şi, ieşind, au încălecat pe cai şi au fugit, vrând să ajungă în Persia. După puţin timp, intrând postelnicii în cămara împăratului, l-au aflat zăcând la pământ în sânge, dar încă viu, şi s-au înspăimântat de frică.

Aflând ce se făcuse, au spus îndată tuturor voievozilor şi boierilor şi au pornit în urma ucigaşilor şi, ajungându-i la un râu, i-au omorât înecându-i. Iar împăratul rănit, Cursar, înainte de a-şi da cea din urmă suflare, a lăsat cu limbă de moarte să ucidă toată casa lui Anac şi a fratelui său, împreună cu femeile şi fiii lor. Şi aşa a trebuit să se facă de către urmaşi. Iar oarecare din rudeniile lui Anac ce se aflau în Armenia când se ucideau cei din casa lui, a luat doi din fiii săi, fiind în scutece, pe sfântul acesta, Grigorie, şi pe alt frate al lui şi, ascunzându-i, i-a crescut.

Odată s-a făcut tulburare mare în Armenia. Înştiinţând-se de acest lucru Artasir, împăratul Persiei, a mers cu puterea sa asupra Armeniei şi, biruind-o, a luat împărăţia şi a supus-o stăpânirii sale. Deci a rămas şi după împăratul Cursar un prunc, anume Tiridat, pe care Artasir, cruţându-l, l-a trimis în surghiun în părţile Romei. Venind în vârstă şi având putere trupească mare, Tiridat a intrat în rânduiala ostăşească.

Din cei doi prunci ai lui Anac păziţi de ucidere, unul a fost luat în Persia, iar celălalt, ce se numea Grigorie şi de care ne este nouă acum cuvântul, a fost trimis în stăpânirea Romei, în care crescând, a fost trimis în Cezareea Capadociei, şi a învăţat credinţa în Domnul nostru Iisus Hristos, făcându-se slugă bună şi credincioasă Domnului.

Acolo s-a însoţit după lege cu o femeie şi a născut doi fii, pe Ortan şi Arostan. După naşterea acestor doi fii plăcuţi lui Dumnezeu, trecând soţia lui Grigorie degrabă din lumea aceasta, a început fericitul mai în voie a sluji lui Dumnezeu, umblând în toate poruncile şi îndreptările Domnului fără prihană, iar pe copii i-a dat de mici în slujba Domnului. Drept aceea Ortan, venind în vârstă, s-a învrednicit la treapta preoţească, iar Arostan a fost vieţuitor în pustie.

În acea vreme, Tiridat, slujind în oastea romanilor, ca unul care era de seminţie împărătească, a fost cinstit cu o înaltă dregătorie. Auzind aceasta Sfântul Grigorie, a mers la dânsul şi a început a-i sluji lui Tiridat cu credinţă, pentru păcatul tatălui său, măsurând şi răsplătind lui cu slujba sa credincioasă, căci ştia că tatăl lui a ucis pe Cursar, tatăl lui Tiridat, însă păzea taina aceasta. Şi iubea Tiridat pe Grigorie, văzând că-i slujea cu toată osârdia. Însă, ştiindu-l că este creştin, se mâhnea asupra lui şi îl defăima. Iar acesta, nebăgând în seamă nedreapta mânie a stăpânului său, îşi păzea credinţa cea fără de prihană în Hristos Domnul.

În zilele acelea a fost năvălirea goţilor asupra provinciilor romane, şi cel ce împărăţea atunci în Roma trebuia să iasă la război împotriva goţilor. Dar când erau romanii aproape de goţi şi stăteau taberele lor faţă în faţă la război, voievodul goţilor a invitat pe împăratul Romei ca singuri, deosebi, să se bată. Iar împăratul Romei, temându-se să iasă singur, căuta pe altul în locul său, care s-ar putea bate cu voievodul goţilor.

Şi a aflat pe Tiridat, ostaşul viteaz pe care l-a făcut în locul său împărat şi, îmbrăcându-l în armele împărăteşti, l-a pus să se lupte împotriva voievodului goţilor. Iar Tiridat l-a biruit fără de sabie pe voievodul goţilor, l-a prins viu şi l-a dus la împăratul Romei. Şi atunci a fost învinsă toată oastea goţilor. Pentru aceasta împăratul Romei l-a ridicat pe Tiridat la scaunul tatălui lui, şi l-a pus rege în Armenia (287-330) şi i-a făcut lui pace cu perşii. Atunci fericitul Grigorie a mers cu dânsul în Armenia ca o slugă credincioasă.

Când regele Tiridat aducea jertfe idolilor, mai ales zeiţei Artemida, spre care avea mai multă osârdie, mult şi adeseori ruga pe Grigorie ca să jertfească idolilor cu dânsul împreună. Iar Grigorie nu voia, ci mărturisea pe Hristos, că nu este Dumnezeu afară de El, nici în cer, nici pe pământ. Auzind aceste cuvinte, Tiridat a poruncit ca să-l chinuiască tare pe Sfântul Grigorie.

Mai întâi i-a băgat în gură un lemn între fălci, deschizându-i cu sila gura foarte tare, încât nu putea să o mai închidă şi să grăiască ceva, şi apoi un bolovan mare de sare. Apoi l-a legat de grumaji şi l-a spânzurat cu picioarele în sus. Aşa a răbdat sfântul şapte zile spânzurat, iar în a opta zi, spânzurat fiind, l-a bătut deasupra cu beţe fără de cruţare şi a făcut fum din gunoaie dedesubt. Şi alte şapte zile l-a chinuit cu acel fum, fiind spânzurat cu capul în jos. Iar el slăvea numele lui Iisus Hristos şi pe cât îi era lui cu putinţă – scos acum fiind lemnul din gură – învăţa pe norodul cel ce stătea de faţă şi privea la chinuirea lui ca să creadă într-unul, adevăratul Dumnezeu.

Apoi, fiindcă s-a aflat nemişcat în credinţă şi viteaz în răbdare, i-au strâns picioarele între scânduri şi le-au legat tare cu funii şi, bătându-i în călcâie şi în glezne piroane de fier, i-au poruncit să umble. Iar el, umblând, cânta: *Pentru cuvintele buzelor Tale eu am păşit pe căi silnice*. Şi iarăşi: *Mergând, mergeau şi plângeau, aruncând seminţele lor dar, venind, vor veni cu bucurie, ridicându-şi snopii lor*.

Prigonitorul a poruncit să-i zgârie şi să-i scrijelească capul cu nişte unelte, să-i toarne în nări pucioasă şi sare cu oţet şi să-i lege capul într-un sac plin de funingine şi cenuşă; şi aşa a petrecut sfântul şase zile. Şi iar, legându-l de picioare, l-a spânzurat cu capul în jos, şi mulţime de apă au turnat cu sila în pântecele lui, muncind şi batjocorind pe sfânt, pentru că nu era nici o ruşine în ochii aceia care erau plini de toate necurăţiile cele fără de ruşine. După chinul acela îl amăgea pe pătimitorul cu viclene cuvinte împărăteşti spre închinarea la idoli, dar, neplecându-se la amăgire, iar l-au spânzurat prigonitorii şi cu unghii de fier i-au strujit coastele. Şi arându-i tot trupul cu unghiile de fier, l-au târât pe pământ, gol, peste piroane de fier ascuţite. După ce toate le-a răbdat mucenicul, îl aruncară în temniţă şi acolo s-a făcut sănătos cu puterea lui Hristos.

A doua zi, scoţându-l din temniţă, a stat cu faţa veselă înaintea împăratului, neavând nici o rană. Văzând aceasta împăratul s-a mirat; însă tot mai nădăjduia că Grigorie va împlini voia lui, şi a vorbit către dânsul cu pace, trăgându-l la păgânismul său. Dar după ce nu s-a supus Sfântul Grigorie cuvintelor împărăteşti amăgitoare, atunci a poruncit ca să-i încalţe picioarele cu nişte încălţăminte de fier şi, ferecându-l în obezi, să-l păzească până a treia zi; iar după acele trei zile, l-a chemat şi i-a zis: „În zadar nădăjduieşti în Dumnezeul tău, că n-ai nici un ajutor de la Dânsul”.

Grigorie a zis: „Nebunule împărate! Tu singur îţi găteşti ţie chin, iar eu, nădăjduind spre Dumnezeul meu, nu voi slăbi şi nu voi cruţa trupul meu pentru Dânsul; că pe cât omul cel din afară se strică, cu atât mai mult cel dinlăuntru se înnoieşte". După aceasta a poruncit să se topească o căldare de plumb şi să toarne peste tot trupul sfântului, iar el răbdând, mărturisea pe Hristos neîncetat.

Deci, gândind încă Tiridat în ce fel să schimbe neschimbata inimă a lui Grigorie, cineva dintre cei ce stăteau de faţă i-a zis: „Să nu omori, împărate, pe acest om, pe fiul lui Anac, care pe tatăl tău l-a ucis şi împărăţia Armeniei a dat-o perşilor în robie". Auzind aceasta, împăratul s-a umplut de râvnă mare pentru sângele tatălui său şi a poruncit ca, legând mâinile şi picioarele lui Grigorie, să-l arunce într-o groapă adâncă, în cetatea Artaxat. Iar groapa aceea era plină de noroi, de şerpi, de scorpii, de toate jivinele cele veninoase şi de viermi. În acea groapă aruncară pe Sfântul Grigorie şi paisprezece ani a petrecut într-însa nevătămat de acele jivine târâtoare. O văduvă oarecare, cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, îi arunca lui în fiecare zi câte o bucăţică de pâine, cu care a rămas în viaţă.

Socotind Tiridat că Grigorie a pierit, a încetat a mai gândi la dânsul. După aceasta s-a bătut cu perşii şi a cuprins pământul lor până în Siria, şi s-a întors cu mare biruinţă şi triumf.

În vremurile acelea, Diocleţian (284-305), împăratul Romei, a trimis în toată stăpânirea sa ca să-i găsească lui o fecioară mai frumoasă decât toate, pe care să o ia spre însoţire. Şi căutând, trimişii aflară o fecioară creştină, anume Ripsima, care într-o mănăstire de fecioare, sub grija egumenei Gaiana, petrecea în post şi în rugăciuni logodindu-şi fecioria sa lui Hristos. Scriind trimişii descrierea feţei fecioarei aceleia, au trimis-o la împărat. Auzind împăratul, a iubit frumuseţea Ripsimei foarte mult, s-a aprins spre dânsa şi a trimis la ea cu pace, dorind să-i fie lui femeie. Iar ea, în inima sa, a zis către Hristos: „Nu mă voi depărta de la Tine, Mirele meu Hristos, şi fecioria mea cea afierosită Ţie nu o voi face de hulă".

Atunci, făcând în taină sfat cu surorile şi cu stareţa sa, Gaiana, adunându-se toate au fugit cu dânsa, ducându-se în Armenia. Şi mare şi nemaipovestită nevoie au răbdat în cale, suferind foame şi osteneli fără număr. Şi înstrăinându-se pentru feciorie, s-au sălăşluit înaintea cetăţii Ararat, vrând a pătimi toate acolo şi a răbda nevoia şi necazul. Cele mai puternice dintre ele se duceau în cetate şi, lucrând la oameni, aduceau pentru plată hrană lor şi celorlalte. Şi erau cu toate la număr treizeci şi şapte.

Aflând Diocleţian că Ripsima a fugit în Armenia cu alte surori, a trimis scrisoare la Tiridat, împăratul Armeniei, cu care era în mare prietenie, înştiinţându-l şi spunându-i: „Pe Ripsima, pe care am vrut s-o iau mie femeie, au amăgit-o unii din creştini şi şi-a ales să rătăcească cu ruşine prin ţări străine decât să-mi fie mie soţie. Ci, aflând-o pe ea, sau să o trimiţi la noi, sau, de vei vrea, tu să o ai pe ea de soţie".

Iar Tiridat îndată a poruncit s-o caute pretutindeni şi, înştiinţându-se unde se află, a poruncit să pună străji împrejur, ca să nu scape. Apoi, aflând de la cei ce o văzuseră pe Ripsima că este preaminunată la frumuseţe, s-a aprins şi a trimis la dânsa toate podoabele cele vrednice de cinstea împărătească, ca, gătindu-se cu ele, să fie adusă la dânsul. Iar ea, după învăţătura stareţei Gaiana – care o crescuse pe ea din tinereţe –, a lepădat toate podoabele acelea şi n-a vrut să meargă la împăratul. Apoi a grăit şi Gaiana către trimişi: „Iată, toate fecioarele acestea sunt logodite Împăratului Ceresc şi nu este cu putinţă ca vreuna dintr-însele să se amestece cu nunta cea pământească".

Şi s-a făcut din senin un tunet înfricoşat şi un glas din cer s-a auzit zicând către fecioare: „Îndrăzniţi şi nu vă temeţi, căci cu voi sunt". Iar ostaşii trimişi, atât de tare s-au înfricoşat de glasul tunetului aceluia, încât au căzut la pământ. Iar unii din cei căzuţi de pe cai au murit, călcaţi fiind de picioarele cailor. Deci s-au întors trimişii înfricoşaţi cu mare spaimă şi au spus împăratului cele ce se făcuseră; iar el, umplându-se de mânie, a trimis pe unul din cei mai mari cu mai multă oaste, ca pe toate fecioarele să le taie cu sabia şi numai pe Ripsima s-o aducă la dânsul cu de-a sila.

Drept aceea, năvălind asupra lor ostaşii cu săbiile scoase, a zis Ripsima către cel mai mare: „Să nu pierdeţi pe aceste fecioare, ci numai pe mine să mă duceţi la împăratul vostru!" Şi, luând-o, o duseră nefăcând rău celorlalte fecioare, care după plecarea lor s-au ascuns. Iar Ripsima mergând, chema spre ajutor pe Hristos, Mirele său, şi striga către Dânsul: *Izbăveşte de sabie sufletul meu şi din mâna câinelui viaţa mea*. Apoi, ducând-o în camera împărătească, şi-a ridicat în sus ochii cei trupeşti şi sufleteşti şi cu tărie se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi, ca să o păzească nevătămată cu mâna Sa cea atotputernică, şi îşi aducea aminte de ajutorul Lui cel minunat şi milostiv, pe care de demult l-a arătat popoarelor celor ce erau în primejdii; cum pe Israel din mâinile lui faraon şi de la înecare l-a mântuit; pe Iona în pântecele chitului întreg l-a păzit; pe cei trei tineri în cuptor i-a ferit nevătămaţi de foc, şi cum pe fericita Suzana

a izbăvit-o de desfrânaţii bătrâni, aşa şi pentru sine se ruga ca să fie mântuită din silirea lui Tiridat.

A intrat la dânsa împăratul şi, văzând neobişnuita ei frumuseţe, s-a mirat şi s-a aprins foarte spre dânsa. Apoi, pornindu-se de vicleanul duh şi de pofta trupească, s-a apropiat de dânsa, cuprinzând-o şi vrând s-o sărute şi să-i facă silă. Iar ea, întărindu-se cu puterea lui Hristos, s-a împotrivit lui tare. Şi împăratul, luptându-se mult cu dânsa, n-a putut să-i facă nici un rău, pentru că era mai tare în Dumnezeu atunci sfânta fecioară decât Tiridat cel vestit şi tare ostaş. Şi cel ce oarecând pe voievodul goţilor l-a biruit fără de sabie şi pe perşi i-a bătut, n-a putut acum pe o singură fecioară a lui Hristos să o întreacă în putere, pentru că de sus i se dădea ei tărie, precum oarecând celei dintâi Muceniţe Tecla.

Deci, nesporind împăratul nimic, a ieşit din cămară şi a poruncit să trimită după Gaiana, ştiind că aceea era învăţătoarea ei, pe care aflând-o degrabă, au adus-o. Şi o rugă pe ea împăratul să îndemne pe Ripsima să-i împlinească voia. Gaiana venind, grăia cu dânsa în limba latină, ca armenii cei ce erau de faţă să nu înţeleagă cuvintele lor, şi o povăţuia nu la cele ce erau pe pofta împăratului, ci la cele ce erau de folos feciorelnicei curăţii. Pentru că învăţa pe Ripsima cu hotărâre şi o îndemna ca să păzească până în sfârşit curăţia ei cea logodită lui Hristos şi să-şi aducă aminte de dragostea Mirelui său şi de cununa cea gătită fecioriei ei şi să se teamă de înfricoşata judecată şi de gheena care va înghiţi pe cei ce nu-şi păzesc făgăduinţa, zicând: „Mai bine este ţie, fecioară a lui Hristos, ca aici să mori vremelnic, decât acolo în veci. Au nu ştii ce grăieşte în Evanghelie Cel preafrumos, Mirele tău, Iisus Hristos? *Nu vă temeţi* – zice – *de cei ce ucid trupul, dar sufletul nu pot să-l ucidă!* Deci să nu pofteşti păcatul niciodată, măcar de te-ar şi ucide necuratul împărat; căci mai bună va fi lauda fecioriei tale înaintea curatului şi nestricăciosului Mire Ceresc".

Iar unii din cei ce erau de faţă, ştiind limba latină, au înţeles ce grăia Gaiana către Ripsima şi au spus celorlalţi slujitori; iar aceia, auzind acestea, au lovit peste gură cu pietre pe Gaiana şi i-au sfărâmat dinţii, poruncindu-i să grăiască ceea ce împăratul porunceşte. Apoi, fiindcă nu înceta Gaiana a învăţa pe Ripsima frica Domnului, au depărtat-o pe ea de acolo. Iar împăratul, ostenindu-se mult cu Ripsima şi văzând că nu sporeşte nimic, a început ca un îndrăcit a se lovi pe sine şi a se tăvăli pe pământ. Şi făcându-se noapte, Ripsima s-a sculat şi, scăpând, a fugit din cetate, nevăzând-o nimeni. Apoi, aflând pe surorile sale, le-a spus

lor de biruinţa ei asupra vrăjmaşilor, că neatinsă a rămas. Deci toate au lăudat şi au mulţumit lui Dumnezeu, Celui ce n-a dat spre ruşinare pe mireasa Sa. Şi toată noaptea aceea au cântat rugându-se lui Hristos, Mirele lor.

A doua zi necuraţii au prins iar pe Ripsima şi au ucis-o cu amară moarte. Mai întâi de toate îi tăiară limba, apoi, dezbrăcând-o şi întinzând la patru stâlpi mâinile şi picioarele, au legat-o şi cu lumânări au ars-o. După aceasta i-au rupt pântecele cu pietre ascuţite, încât toate cele dinlăuntrul ei s-au vărsat. La sfârşit i-au scos ochii şi au tăiat-o toată în bucăţi şi aşa s-a dus la Hristos, Mirele ei cel dulce, prin amară moarte.

Deci au prins şi pe celelalte fecioare, surori şi împreună pustnice ale ei, şi pe treizeci şi trei dintre ele cu sabie le-au omorât, iar trupurile lor le-au aruncat spre mâncare fiarelor. Iar pe Gaiana ceea ce era stareţă, cu moarte mai amară au omorât-o, cu alte două fecioare care erau cu dânsa. Mai întâi, găurindu-le picioarele, le-au spânzurat cu capul în jos şi de vii le-au jupuit pielea. Apoi, tăindu-le grumajii, le-au scos limbile şi le-au tăiat, după aceea pântecele cu pietre ascuţite tăindu-le, au tras afară cele dinlăuntru ale lor, iar la sfârşit le-au tăiat capetele şi aşa au trecut la logodnicul lor, Hristos.

Iar Tiridat, ca un fără de minte fiind, abia a şasea zi după moartea acelor fecioare şi-a venit în sine şi s-a dus la vânat. Şi prin rânduiala lui Dumnezeu cea de mirare şi minunată, în acea cale a venit asupra lui o asemenea mustrare, încât nu numai mintea, ci şi asemănarea sa cea omenească a prefăcut-o în schimonosire, şi i s-a schimbat în asemănare porcească, tot chipul făcându-i-se întocmai ca de vier. Cine a auzit de Nabucodonosor, care din om şi-a schimbat forma în dobitoc, să-şi zugrăvească înaintea ochilor tot aşa şi pe Tiridat, că în loc de om vier îl vedeau toţi. Şi nu numai singur împăratul, ci şi alţii, toţi voievozii şi ostaşii, toată casa lui, care se învoiseră la moartea fecioarelor, erau îndrăciţi şi fugeau prin dumbrăvi şi pe câmpii, rupându-şi hainele de pe ei şi mâncându-şi chiar carnea lor. Aşa îi certa pe ei mânia lui Dumnezeu pentru sângele nevinovat vărsat. Şi nu aveau ei nici un ajutor de la nimeni, pentru că cine putea să povestească această cumplită mânie a lui Dumnezeu?

Însă pentru ca răutăţile omeneşti să le întoarcă spre mai bine, Dumnezeu, milostiv fiind – căci *nu până în sfârşit se iuţeşte, nici în veac se mânie, şi de multe ori pedepseşte spre folos* –, S-a plecat prin obişnuită îndurarea Sa şi i-a miluit pe ei aşa: surorii împăratului, Cusaroductei, i s-a arătat în vis un bărbat înfricoşat, în

slavă mare, şi i-a zis: „De nu va fi scos Grigorie din groapă, Tiridat nu se va tămădui". Deci, deşteptându-se din somn Cusaroducta, a spus la oameni vedenia sa. La toţi era de necrezut lucrul acesta, pentru că cine se aştepta ca Grigorie, după paisprezece ani, să fie viu, cel ce a petrecut între tot felul de jivine şi pierdut în noroi. Cu toate acestea au mers la groapă şi au strigat: „Oare eşti viu, Grigorie?" Şi a răspuns din groapă Grigorie: „Sunt viu, cu darul Dumnezeului meu!"

Şi-l scoaseră de acolo veşted cu unghiile şi cu părul crescut mare, uscat şi negru de tină şi de nevoile cele mari. Deci l-au spălat şi, îmbrăcându-l în haine noi şi întărindu-l cu hrană, l-au dus la împăratul ce era în chip de vier. Şi ieşiră la Sfântul Grigorie toţi cu cinste mare, închinându-se şi căzând la picioarele lui şi cerându-i să roage pe Dumnezeul său şi să ceară tămăduire împăratului, voievozilor şi ostaşilor lui. Iar Fericitul Grigorie mai întâi i-a întrebat despre trupurile cele ucise ale sfintelor fecioare, de vreme ce de nouă zile zăceau neîngropate. Şi, adunând trupurile lor cele aruncate pe câmp, plângea de tirania cea fără de omenie a necuraţilor prigonitori. Şi a îngropat sfintele trupuri cu cinste.

După aceasta a început a-i învăţa pe ei să se întoarcă de la idoli şi să creadă în Unul Dumnezeu şi în Iisus Hristos, fiul Lui, şi aşa să nădăjduiască spre mângâierea şi darul Lui. Şi le spunea lor că pentru aceasta Domnul Dumnezeu l-a păzit pe el viu în groapa în care îngerul lui Dumnezeu adeseori îl cerceta, ca pe ei să-i aducă la lumina bunei credinţe din întunericul închinării de idoli. Şi învăţându-i pe ei să sporească în Hristos, le punea lor pocăinţă.

Văzându-le el smerenia, le-a poruncit să zidească o biserică mare, pe care degrabă zidind-o, Grigorie a adus într-însa cu mare cinste trupurile fericitelor muceniţe şi, punând o cruce în biserică, a poruncit oamenilor să se adune acolo şi să se roage. După aceea l-au dus pe împăratul Tiridat la trupurile sfintelor fecioare pe care el le omorâse, ca să se roage lor şi să le milostivească, ca ele să se roage pentru dânsul Domnului Iisus Hristos.

După ce a făcut aceasta împăratul, mai întâi unora dintre voievozii şi ostaşii cei îndrăciţi li s-a redat chipul omenesc şi apoi au ieşit din ceilalţi duhurile cele viclene şi toţi s-au tămăduit; şi mulţime de alţi bolnavi s-au tămăduit de către Sfântul Grigorie, cu numele Domnului nostru Iisus Hristos.

Apoi, degrabă, toată Armenia s-a întors la credinţa în Hristos şi poporul a sfărâmat capiştile idoleşti şi a zidit biserici lui Dumnezeu. Iar împăratul îşi mărturisea înaintea tuturor păcatele şi

iuţimea sa şi propovăduia certarea şi darul lui Dumnezeu cel arătat spre sine, încât s-a făcut povaţă spre tot lucrul bun. Şi a trimis în Cezareea Capadociei pe Sfântul Grigorie la Leontie arhiepiscopul, ca să-l sfinţească pe el episcop al lor.

Fiind sfinţit Grigorie, când s-a întors de acolo a luat cu sine mulţime de preoţi pe care îi cunoştea că sunt vrednici, şi a botezat pe împărat, pe voievozi, pe ostaşii lui şi pe restul poporului, începând de la curtea împărătească, până la cel mai din urmă sătean. A adus apoi mulţime nenumărată de popor la mărturisirea adevăratului Dumnezeu, zidind biserici lui Dumnezeu şi întru dânsele săvârşind jertfa cea fără de sânge. A sfinţit prezbiteri, a pus şcoli şi dascăli şi a rânduit toate cele cuviincioase spre fapta bună, spre trebuinţa bisericii şi spre slujba lui Dumnezeu, umblând din cetate în cetate.

Împăratul a dăruit îndestulată avere bisericilor lui Dumnezeu, încât nu numai pe cei din Armenia, ci şi pe cei din celelalte ţări i-a adus Sfântul Grigorie la Hristos: perşi, asirieni, mideni. A zidit multe mănăstiri, în care bine înflorea desăvârşirea evanghelicească. Rânduindu-le Sfântul Grigorie pe toate aşa bine, s-a dus în pustie, unde şi-a sfârşit viaţa sa cea vremelnică după dumnezeiasca plăcere.

Împăratul Tiridat a vieţuit în mari fapte bune şi în înfrânare atât de mare, încât a fost asemenea călugărilor. Iar în locul Sfântului Grigorie a luat pe Arostan, fiul lui, bărbat în mari bunătăţi care din tinereţe petrecea viaţă călugărească. L-a sfinţit în Capadocia pentru rânduiala bisericilor dumnezeieşti celor din părţile Armeniei şi l-a trimis împăratul şi la soborul cel din Niceea, împotriva eresului lui Arie, unde a fost unul din cei trei sute şi optsprezece sfinţi părinţi.

Aşa a crezut Armenia şi slujea lui Dumnezeu înflorind cu toate bunătăţile multă vreme şi lăudând pe Dumnezeu întru smerenie, în Hristos Iisus, Domnul nostru, Căruia Se cuvine slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, ADORMIREA CUVIOSULUI GRIGORIE EGUMENUL, FĂCĂTORUL DE MINUNI

Acest cuvios Grigorie era din cetatea Galiţiei, născut din părinţi de bun neam şi binecredincioşi. Băgând de seamă la deşertăciunea lumii acesteia, s-a lepădat de ea şi, ieşind de la părinţii săi

şi căutând loc lesnicios spre dumnezeiasca gândire, a mers în mănăstirea cea de la „apele galbene", la Cuviosul Macarie egumenul. De la dânsul a luat chipul îngeresc, s-a deprins la viaţa îngerească şi s-a făcut pustnic ales. Apoi pentru bunătatea lui cea multă, l-a învrednicit fericitul Macarie ca să ia treapta preoţiei. După aceea i s-a încredinţat lui egumenia, în mănăstirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a cinstitei naşterii ei, aproape de iezer, şi s-a nevoit cu mai multe osteneli.

Deci a mers vestea de viaţa lui îmbunătăţită până la domni. Drept aceea, Iurie, domnul Galiţiei, a rugat pe fericitul ca pe doi fii ai lui să-i lumineze cu Sfântul Botez, iar Vasilie Dimitrievici, marele cneaz al Moscovei (1389-1425), voia ca pe cuviosul în cetatea Rostovului să-l aibă arhimandrit. Dar el, fugind de deşertăciunea omenească, a lăsat egumenia şi s-a dus în locuri neştiute şi nestrăbătute. Apoi, auzind de Cuviosul Dionisie Gluşiţchie, a mers la dânsul în mănăstire şi a petrecut la dânsul zece ani. După aceea, a ieşit cu binecuvântare la pustie, în partea răsăritului, unde vieţuia cu iubire de osteneală şi cu dumnezeiască plăcere, şi au început a se aduna la dânsul fraţi şi a zidit o biserică în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a cinstitului ei sobor, şi a întemeiat mănăstire.

Adăuga osteneli peste osteneli, cu neslăbire petrecând în rugăciunile cele de toată noaptea. Era făcător de pace în vrajbă şi în mânie; căci fiind izgonit voievodul Vasilie Vasilievici din Moscova, şi voievodul Iurie răpindu-i scaunul său, Cuviosul Grigorie a mers în cetatea Moscova şi prin cuvinte îndrăzneţe şi înţelepte a sfătuit pe voievodul Iurie să nu ţină moştenire străină, ci la moşia sa, a Galiţiei, să se întoarcă. Şi se făcu pace între domnii Iurie şi Vasilie prin mijlocirea cuviosului şi amândoi şezură în scaunele lor. În acei ani, voievodul Dimitrie a mers cu război asupra cetăţii Vologda şi multe răutăţi a făcut oamenilor. Iar sfântul, cu râvnă creştină aprinzându-se, a mers la dânsul şi l-a mustrat pentru răutatea ce făcea creştinilor. Voievodul, nesuferind mustrarea, a poruncit ca pe cuvios să-l arunce de pe pod, iar el cu bucurie a suferit acea năpăstuire, mulţumind lui Dumnezeu.

Apoi, după îndestulaţi ani ai vieţii sale celei plăcute lui Dumnezeu, a chemat pe fraţi şi i-a învăţat şi le-a pus lor egumen. După aceasta, slăbind şi apropiindu-se de sfârşit, la urmă a sfătuit pe fraţi, zicând: „După ce sufletul meu se va despărţi de trup, de nici o cinste să nu mă învredniciţi, ci aşa, simplu, pe pământ trăgându-mă de picioare, să mă daţi în baltă".

Acestea zicându-le, s-a culcat pe patul său şi, făcându-şi semnul cinstitei cruci, şi-a dat cinstitul său suflet în mâinile lui Hristos Dumnezeu, pe care din tinereţe L-a iubit şi Căruia I-a slujit cu toată osârdia întru cuvioşie şi dreptate. Iar acum, stând înaintea dumnezeiescului Lui scaun, în ceata sfinţilor şi a cuvioşilor, roagă bunătatea Lui pentru noi, păcătoşii, cei ce credem în Tatăl şi în Fiul şi în Sfântul Duh, Unul în Treime Dumnezeu, Cel ce de toată făptura este slăvit şi prin închinăciune cinstit, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Sfârşit şi lui Dumnezeu laudă!

CUPRINS

Cuvânt înainte al P.S. Eftimie al Romanului 5
Introducere, Pr. Prof. Constantin Galeriu 7

Ziua întâi
Cuvânt la începutul indictionului 19
Cuviosul Simeon Stâlpnicul 25
Soborul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu
din lăcaşul Miasinei. 42
Dreptul Iosua, fiul lui Navi 43
Sfântul Amun Diaconul,
împreună cu 40 muceniţe fecioare. 44

Ziua a doua
Sfântul Mucenic Mamant 45
Sfântul Ioan Postitorul,
Arhiepiscopul Constantinopolului 54
Cei 3680 Sfinţi Mucenici care au pătimit în Nicomidia 56

Ziua a treia
Sfântul Sfinţit Mucenic Antim, episcopul Nicomidiei
şi cei împreună cu dânsul 57
Sfânta Muceniţă Vasilisa din Nicomidia 66

Ziua a patra
Sfântul Prooroc Moise, văzătorul de Dumnezeu . . . 68
Sfântul Sfinţit Mucenic Vavila
şi trei tineri împreună cu dânsul 79

Ziua a cincea
Sfântul Prooroc Zaharia 87
Despre Hebron, cetatea Iudeii. 90
Sfinţii Mucenici Urban, Teodor, Medimn
şi cei împreună cu dânşii 92

Ziua a şasea
Minunea Sfântului Arhanghel Mihai,
care s-a făcut în Colose 93
Sfinţii Mucenici Romil şi Eudoxie
şi cei împreună cu dânşii 106
Cuviosul David care mai înainte a fost tâlhar 111

Ziua a şaptea
Sfântul Mucenic Sozont 113
Sfinţii Mucenici Evod şi Onisifor,
dintre cei 70 de apostoli 115
Sfântul Ioan, Arhiepiscopul Novgorodului 116
Sfântul Mucenic Evpsihie 123

Ziua a opta
Naşterea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu 124

Ziua a noua
Sfinţii Părinţi Ioachim şi Ana 131
Sfântul Mucenic Severian 138
Fericitul Nichita Ascunsul,
pe care l-a văzut Sozont Diaconul 143

Ziua a zecea
Sfintele Mucenițe Surori
Minodora, Mitrodora şi Nimfodora 147
Sfânta Pulheria împărăteasa. 156
Trei sfinte femei, ce s-au aflat într-un munte pustiu . 164

Ziua a unsprezecea
Cuvioasa Teodora, care s-a nevoit în chip bărbătesc . 167
Cuviosul Eufrosin Bucătarul 184

Ziua a douăsprezecea
Sfântul Sfinţit Mucenic Autonom 187

Ziua a treisprezecea
Sfântul Sfinţit Mucenic Corneliu Sutaşul 192
Cuvânt la târnosirea bisericii
Învierii Domnului din Ierusalim 201

Ziua a paisprezecea
Cuvânt la Înălţarea Cinstitei şi de Viaţă Făcătoarei
Crucii Domnului 204

Ziua a cincisprezecea
Sfântul Mucenic Nichita Romanul 211
Sfântul Mucenic Porfirie 215
Cuviosul Filotei Preotul 215
Sfântul Ierarh Iosif cel Nou de la Partoş,
Mitropolitul Timişoarei 216

Ziua a şaisprezecea
Sfânta Mare Mucenită Eufimia 218
Sfânta Mucenită Meletina 226
Cuviosul Dorotei Pustnicul 226

Ziua a şaptesprezecea
Sfintele Muceniţe Pistis, Elpis, Agapis, şi maica lor, Sofia 228
Sfânta Muceniţă Teodota 238
Sfânta Muceniţă Agatoclia 239

Ziua a optsprezecea
Cuviosul Evmenie, Episcopul Gortinei 240
Sfânta Muceniţă Ariadna 242

Ziua a nouăsprezecea
Sfinţii Mucenici Trofim, Savatie şi Dorimedont . . . 243
Sfântul Zosima Pustnicul 249

Ziua a douăzecea
Sfântul Mare Mucenic Evstatie Plachida, soţia şi fiii lui 251
Sfinţii Sfinţiţi Mucenici Ipatie şi Andrei 268
Sfinţii Mucenici Mihail şi Teodor 269

Ziua a douăzeci şi una
Sfântul Prooroc Iona 278
Sfântul Apostol Codrat 281
Sfinţii Mucenici Mărturisitori Evsevie Fenicianul şi Prisc 282

Ziua a douăzeci şi doua
Sfântul Sfinţit Mucenic Foca, Episcopul Sinopiei . . . 284
Sfântul Foca Grădinarul 286
Sfântul Petru, care mai înainte a fost vameş 289

Ziua a douăzeci şi treia
Zămislirea Sfântului Prooroc Ioan Botezătorul 294
Sfinţii Mucenici Andrei şi Ioan, Petru şi Antonie . . . 297
Sfânta Muceniţă Raida Fecioara 298

Ziua a douăzeci şi patra
Sfânta Întâia Muceniţă Tecla, cea întocmai cu apostolii 299

Ziua a douăzeci şi cincea
Cuvioasa Maică Eufrosina şi Cuviosul Pafnutie Egipteanul 311
Cuvioasa Eufrosina din Suzdal 321
Cuviosul Serghie de Radonej, noul făcător de minuni . 322

Ziua a douăzeci şi şasea
Sfântul, slăvitul şi întru tot lăudatul Apostol şi Evanghelist Ioan 336

Ziua a douăzeci şi şaptea
Sfântul Mucenic Calistrat şi cei împreună cu dânsul . . 355
Sfântul Ierarh Antim Ivireanul, Mitropolitul Ţării Româneşti 361
Cuviosul Savatie, făcătorul de minuni, întemeietorul Soloveţului 363

Ziua a douăzeci şi opta
Cuviosul Hariton Mărturisitorul 369

Ziua a douăzeci şi noua
Cuviosul Chiriac Sihastrul 378

Ziua a treizecea
Sfântul Sfinţit Mucenic Grigorie, Episcopul Armeniei, şi 37 de fecioare 388
Cuviosul Grigorie Egumenul, făcătorul de minuni . . 397

Tehnoredactare computerizată
la Sfânta Mănăstire Sihăstria
Format 16/70 x 100 1/1
Coli de tipar 25,5

Com. 751
Firma editorial-poligrafică "Tipografia Centrală",
Posesorul Premiului Internaţional Arc al Europei
pentru Tehnologie şi Calitate, Frankfurt 2001
MD-2068, Chişinău, str. Florilor, 1
tel. 49-55-32, 49-31-46, 49-50-48
Departamentul Activităţi Editoriale, Poligrafie şi Aprovizionare cu Cărţi

ISBN 973-0-00568-0